IOANNIS

Pici Carthuſianã religionẽ profeſſi in domo valliſuiridis ad muros Pariſiorum, in Cantica Canticorum de Chriſto ac beatiſſima eius matre, ac virgine perpetua, pia & continua expoſitio.

Aera meret Badio.

BERNARDVS.

Sileat miſericordiã tuã, virgo beata, ſi quis eſt qui inuocatam eam in neceſſitatibus ſibi meminerit defuiſſe.

Is merito intactę ſileat p̄conia matris
Cui fuerit votis facta repulſa piis.

IOANNIS

Pici Carthuſianã religionẽ profeſſi in domo valliſuiridis ad muros Pariſiorum, in Cantica Canticorum de Chriſto ac beatiſſima eius matre, ac virgine perpetua, pia & continua expoſitio.

Aera meret Badio.

BERNARDVS.

Sileat miſericordiã tuã, virgo beata, ſiquis eſt qui inuocatam eam in neceſſitatibus ſibi meminerit defuiſſe.

Is merito intactę ſileat p̄conia matris
Cui fuerit votis facta repulſa piis.

R. 13108

Iodocus Badi⁹ Aſcẽſius D. Gulielmo Bibaucio lõge Reuerẽdo & ĩter primos docto & religioſo Carthuſię magnæ totiuſq; ordĩs pr̃i & antiſtiti. S. D.

IOannes Picus, nõ Mirãdulanus qdẽ ille, tñ ſi ad ingenij diuitias, benignęq; naturę dotes, & rara ſtudiorũ p̃mia ſpectes, ſane q̃ mirãd⁹: religione piẽtiſſima, & pietate religioſiſſima perinde ac ſibi & muſis canẽs, deo tñ & piẽtiſſimę ei⁹ matri, ac ppetuę ỽgini, eorũq; obſeruationi deditis, mirificẽtiſſimũ cõcinnauit opus. Totã ſiquidẽ Cãticoꝝ Solomonis farraginẽ, eidẽ deiparę ỽgini, ac incõparabili cooptauit filio: nevnguẽ qdem latũ ab operis ipſi⁹ frõte prima, ad imũ vſq; calcẽ diuaricãs, aut cœptã hiſtoriã a ſuo ordine, ĩtercalari quouis diuerticulo diuellicãs. In qua re q̃tũ q̃q; feliciter ſudauerit, & tuũ pr̃ doctiſſime & aliorũ doctorũ q opus ip̃m plecturi ſunt, fuerit iudiciũ. Id aũt cũ prelo noſtro cõmiſſum, exararet, authorque ipſe vel religiõe retẽtus, vel inſperato iuſſu tuo decretoq; patrũ alio vocat⁹, nulli cũ hinc faceſſeret, p̃ſcripſerat. Quocirca cũ nõ ignorarẽ quãta beneuolẽtia, animiq; modeſtia reuerẽdiſſimæ paternitati tuę aſſurgat, vt qui in Valleuiridi ad Parrhiſiorũ pomœria, Carthuſianũ ex pfeſſione ageret monachũ, nõ dubitaui, q̃uis ipſi haſce ĩgenij primitias: alteri q̃ xp̃o dño, eiuſq; ſacroſanctę matri, dedicare religio fuerit, patienter laturũ ſi ſaltẽ noſtras lucubratiũculas (nã & ĩprimẽdo & indicẽ colligẽdo, nõ nihil ad editionẽ cõtulimus) venerabili paternitati tuę nuncuparem, qđ profecto iubẽs & ex animo facio, eidem authorẽ ip̃m meq; & mea cõmendans omnia. Vale Pater optime. Sabbato poſt pentecoſten pridie videlicet ſacro ſanctę trinitatis. Anno hoc dñi. MDXXIIII.

Literaria Tabula.

Tabella rerũ ac ſentẽtiarũ in ſequẽtibus commentarijs inſignium: & verborũ literę graphice expoſitorum, hac ſerie collecta.

ABire poſt veſtigia gregũ, qđ ſit. fo. xxxi ad literas. I. K.
Adę p̃ ſuggeſtionẽ caſ⁹. 36. K
Adiuro vos filię &c. ne ſuſtetis &c. fo. clxvi. D.
Adiurẽt cur Iudęi. cxxiii. B.
Adoleſcẽtulę Iudaici populi xi. B. Salomonis amicę folio. cxxxix. F.
Aegyptũ Maria cũ filio petit. cx. F.
Aegypti & Marię eã petẽtis laudes. cxi. A. per to.
Agones Chriſti non abhorrent a canticis. cxix. B.
Amantiũ reciproca ſors, & amoris quanta ſit vehementia. cxxiii. A.
Amicam q̃ Mariam vocat, eam expertẽ oĩs peccati probat. xxxii. B.
Amici auſcultãtes Mariam. clxxxiiii. F.
Amore langueo: exponitur. cxxiiii. C.
Anachoritę & reliqua decora ęgypti. cxi. B.
Angelorũ qualis acceſſus & receſſus. xiiii. B.
Angelorum diuerſa officia. lxxi. D. Non omnia Chriſti myſteria ſtatim nouerunt lxxv. C.
Angeli non alias tot ſimul quot in Chriſti natali apparuiſſe leguntur. lxxx. C.
Angelorũ qualis ſit circa nos cuſtodia. cxviii. G. Merita & ordines. clxxxv. H.
Ala Chriſti murenularũ noĩe ſignificata, conformat hominẽ ad trinitatem. xxxvi. H. K.
Anima iuſti eſt ſedes ſapientię. lxxviii. C.
Anima eſt myſtica ciuitas. cxviii. F.
Anna in purificatione quid notet. ciiii. D.

Annūciatio dominica & virginis Salutatio.vj.F.
Aperi mihi ſoror mea.cx.F.
Apparuit Chriſtus primū matri.clxiij.A.B.
Appręhendam te & ducā te &c.clxij.F.
Aquilo & auſter in horto virginis.cj.C.
Ara cęli & ſuper eā virgo Auguſto viſa.lxxvj.F.
Arbor vitę ſola vitā conſeruat.xlvj.G.
Arcę myſtica in canticis conſtructio.fo.j.A.
Arca typus Marię aſſumēdę.clxxxix.E.F.
Aromata in orto Marię.xcviij.E.F.
Aſcendam in palmā & apprehēdā fructus.clj.G.
Aſcenſus Marię vt virgula fumi,quo.lxxiij.E.
Aſcenſus purpureus in Maria.lxxvij.D.
Aſcenſus vocatur paſſio domini.cxxij.I.
Aſcenſionis dominicę myſteria.clxvj.D,E.F.
Aſcenſionis noſtrę allegorię.clxvij.G.H.
Aſſumptioni Marię affuerūt apoſtoli.clxxxiiij.F
. Eius prerogatiuę.clxxxv.I.K.L.
Aue gratia plena exponitur.fo.viij.B.
Aurora eſt Maria per excellentiam.cxl.I.
Aurum & argentum allegorice.xxxvj.H.
Aurum optimū caput Chriſti.cxxvij.B.
Beatiſſima cur prędicetur Maria.cxl.H.
Benedicta quō in mulierib⁹.vij, G.viij.B.
Beneuolentiā & veniā captat author.ij.G.
Bethleem Maria pręgnans petit.lxxij.D.
Botri vineę ſunt vbera Marię.clij.I.
Calciamenta filię principis.cxlvj.E.
Campus etiam non cultus flores profert quibus lectulus per ſe caret.xliiij.A.
Candoris inter homines pœnuria.cxxvi.K
Cantandę ſunt a nobis cum vniuerſis creaturis Chriſto laudes.cxxij.G.
Cantica laudum & hymnos Iudęi & Iudęę mulieres accepto beneficio edebant.lxiiii.C.
Cantica canticorum epithalamij vim habēt.j.B.
Habent etiam ſpeciem dramatis.iii.B.
Cāticorum titulus quid ab alijs differat.xvi.G.
Illis apte intermiſcent verba euāgelica.xxx.G.
Canticorū qualis hic fiat expoſitio.xcii.B.
Capilli Marię ſicut grex caprarū.lxxxiiii.E.
Capilli & caput eiuſdem rurſus.cl.D.
Caprę.hinnuli.Cerui.lvi.G.lxiii.A.
Caput meū plenum eſt rore &c.cxii.C.
Caput eius aurum optimum.cxxvii.B.
Cedar tabernacula.xx.E.
Cedri decor & virtus.xliii.G.& H.
Cedrinę tabulę ad laudē Marię.clxxvi.G.
Charitatis fragrantia & pręconia.ix.E.
Charitas trinitatis paſſionis xp̄i fons.cxx.D.
Charitas ſuperari nequit clxxiii.H.
Chriſto conueniunt cantica canticorū.ij.F.
Chriſti nōis interpretatio & vbertas.xii.B.
Chriſtus redēptor oīm,etiam matris.xxii.C.F.
Chriſti abiectio & humiliatio ſpontanea.xxv.B.
Chriſtus vim nullam matri intulit.xlviii.B.
Inuenitur in tēplo.cxv.F. Ducitur in deſertū.cxxxiiii.C.Quid illi & matri cōe.cxxxvii.A.B.
Chriſti fletus.cxliii.G.de matre dolor.cliiii.E.
Chriſto nō Marię chriſtiani p̄mi erāt p̄cipue deuoti & eius laudibus intenti.clxxviii.B.
Cimerię vmbrę ad quas alludit.fo.xii.B.
Cyperi,quę vulgo cypr⁹ dicit virtus.xxxix.E.
Circūciſio dn̄i matri doloroſa.lxxii.B.ci.D.E.F.
Colloquia ſecularium etiā bonorū ſunt monacho vitanda.exemplo Io.Baptiſtę.lviii.E.

Colliũ Marię monilia.xxxv.E. Turris obœdiẽtiæ. fo.lxxxviii.C.pro G. Eburnea turris.cxlviii.L.
Colũba & ei⁹ oculi.xlii.D.Eſt Maria.lxvi.F. Earũ fœcũditas nõ derogat ꝟginitati.lxxxiii.D.
Colũnas quas argẽteas fecit Salomon.lxxvii.C.
Comę eius ſicut elatę palmarum.cxxviii.D.
Comedi & bibi cur de eodẽ dicatur.cvii.C.
Comedite & bibite amici,ad innocentes.cix.B.C.
Compaſſio & condolentia Marię.cliii.B.C.
Concepit mẽte prius q̃ vtero Maria.xlix.I.
Cõceptionis Marię ſanctitas.xvii.C.D.E. Argumenta in eã.xix.A.Soluunt.xx.B.& ſeq.Fuit occulta & natiuitatis diu notior.lxxxii.B.
Concubinę q̃ ſint veri Salomonis.cxxxix.E.
Cõſiliorũ impletio ex ſpõſi vbere manat.xii.C.
Contẽplationis ſecreta & rationes.li.C.
Contemplationis Marię ſublimitas.cxiii.E.
Corona quorũ ſit,& qui coronãdi.xciii.A.
Corporis myſtici & phyſici decor.cxxvii.A.
Corrupta ibi eſt mater tua &c.clxix.C.
Crinis colli Marię quo vulnerauit.xcv.F.
Crucis opprobria & exaltatio.cxxii.H.&.cl.F.
Cubare in meridie ad crucẽ applicatur.xxix.D.
Cubitus cõſummationis arcę.j.D.
DAmaſci interpretatio.fo.cl.C.
Decorũ cur vocet dilectum.xliii.E.
Dentes tui ſicut greges tõſarũ.lxxxiiii.G
Deoſculari filiũ poſt reſurrectionẽ optat.clxii.E.
Dextera & leua ſponſę quę ſint.lv.F.
Dilectio & caritas morti cõparat.clxxii.E.
Dilectus me⁹ mihi &c.lxv.E.Dilectus ex dilecto. cxxiiii.F.Dilect⁹ cãdidus & rubicũdus.cxxvi.I.
Dilect⁹ meus aſcendit in ortum ſuũ.cxxxiiii.B.
Docebis me ibi &c clxiii.G.
Doctores cur fortes ſint & ſexaginta.lxxvii.D.
Doloris gladi⁹ in Maria.cv.F.Eũ cũ ſumma modeſtia pertulit.cxliii.G.H.clv.F.
Dñs tecũ &c.viii.B.Dominũ ſe cõpellari inhibuit viſo domino noſtro Auguſtus.lxxvi.G.
Domus cedrinę & cupreſſinę.xliii.G.
Dramatis ſpeciem habent cantica.iii.B.
ECce rei inſolitę demõſtratiuũ aduerbium lxxxii.B.Ecce mater tua.clvi.I.
Eccleſię decor in membris.cxxvii.C.D.
Eliſabeth viſitat dicẽs.Vñ mihi &c.lxi.E.F
Ego flos campi nos erudiens dicit.xliiii.K.
Ego dormio & cor meũ vigilat.cx.D.E.
Egredimini filię ſi.videre reg.Salo.lxxxi.D.
Egrediamini in agrum &c.clviii.D.
Equitatui &c.aſſimilaui te.xxxi.A.per totum.
Eua nõ tã feliciter peperit q̃ Maria.vii.H.
Euãgeliũ bene cõmiſcet cãticis.xxx.G.
Expoliaui me tunica mea &c.cxii.D.
Exultatio infantis in vtero ſtupenda.lxii.A.
Exurgens Maria abiit cũ feſtinatione.lx.C.
FAcies eſt intentio noſtra.xxxiiii.B.
Faciẽ ornãt comę,genę,labia.cxxx.A.
Faſciculus myrrhę.xxxviii.C.xxxix.D.
Ferculũ triplex fecit ſibi Salomõ.lib.ii.cap. viii.&.ix.per to.Ferculi noĩe honoranda Maria. lxxvii.A.& Chriſti humanitas.ibideʒ B. Et cur de lignis libani factum dicatur:ibidem.
Filias Hieruſalẽ quas & quare compellet.xi.G.& cxxxiii.G.Quas Sion.cxl.H.
Filia principis quare vocet Maria.cxlvi.D.
Filius vnus nõ ſecũdũ idẽ dei & Marię.xxxi.I.

Flos campi dominus Ieſus.xliiij.B.
Fons & origo gratiarum in vtero Mariæ.xv. C.
Fons hortorum,& puteus.c.B.
Fractio mali punici quid ſignificet.lxxxviii.E.
Fructus coniugij Ioſeph dulcis Mariæ.xlix.H.
Fructus palmę fructus crucis.cli.G.H.
Fructus vineę.i.ventris virginalis.clxi.G.
Fructus diuerſorum meritorum.clxxxij.D.
Fuge dilecte mi & aſſ.clxxxvii.B.
Fuſca & a ſole decolorata Maria.xxii.B.
GAlaad interꝑtatio & applicatio.lxxxiiii.F.
Gemelli capreę hinnuli.cxlviii.L.
Genę ſunt intentionis partes.xxxiiii.B.
Genarũ ſpõſi & ſponſę exornatio.cxxix.H
Gladius doloris quẽ paſſa Maria.cv.F.
Gradus ſummus Chriſto competẽs.xxiii.E.
Gratię plenitudo in quo inuenta.viii.C.
Gratiã Maria nõ ꝑſumpſit ſed inuenit.xv.B.
Gratia & miſericordia ſunt vbera Mariæ.xc.B.
Guſtato poculo noluit Chriſtus bibere.clvii.C.
Guttur eius ſuauiſſimum.cxxxij.F.
Guttur Marię ſicut vinum optimum.clii.K.
HErodis a magis illuſio.cvi.D.
De magorũ nõ reuerſione opinio.cx.D.
Heſter dictũ, nõ pro te ſed pro omnibus lex conſtituta,appoſite applicat Marię a lege originalis peccati exemptę.xx.B.
Hyacinthis plenæ p̄latorum manus.cxxx.C.
Hinnulus ceruorum Chriſtus.lxxxviii.E.
Hœdorũ myſtica ſignificatio.xxxi.L.
Hominis reparatio nõ derogat iuſtitię dei.x.F.
Hominis degeneratio.xvii.A.
Homo non eſt deo ęquandus.xxiii.D.
Hortus.videatur Ortus,q̄a ſic ſcriptum eſt.
Humanitas Chriſti ferculum Salomonis.viij.F
Eſt prima humanitas & inſignis.xlvj.H.
Eius vera approbamẽta.lxxiiij.A.
Humiliter Maria regẽ vocat, quẽ mox conceptura erat filium.xxxviij.B.
Humiliatio noſtri ex nobis eſt: eius odor.i.acceptatio,a deo eſt.xxxviij.C.
IDolorũ ad ĩgreſſũ dñi ĩ ęgyptũ ruina.cxiij.B.
Ieſu nomen vt oleum effuſum.xj.C.
Eius excellentia.ciij.H.
Ieſu naue geſta in typũ ſaluatoris.xj.C.
Incarnationis verbi myſteriũ altiſſimũ.xxxi.A.
Incarnationẽ quomõ deſiderauit Maria.xxxv.C.
In incarnatione hoĩs aſſumpti in inſtanti plena organizatio:de qua caſte loquẽdũ.xl. G.H.
Incarnatio quę ſtupẽda cõtineat.lxxiiij.B.
Eiuſdem altitudo.lxxxj.E.lxxxij.F.
Indica mihi vbi paſcas.xxviij.I.& A.
Innocẽtũ hiſtoria & Chriſti fuga.cix.A.per totũ.
Ioannis Baptiſtę in viſitatione mira.lvij.B. & gratiæ incrementa.lxiij.E.
Io.nõ cecidit:Chriſtus cadere nõ potuit.lxiiij.B.
Ioannis euangeliſtę præconia.clvj.H.I.
Ioſeph de Maria qualiter dubitabat.lxx.B.
Ioſeph fili Dauid noli timere &c.lxxj.E.
Eiꝰ obitꝰ.cxvi.A.C.Quid Marię cõtulit ibi.B.
Iſraelite ſpirituales ſunt chriſtiani.xxxiij.D.
Iudaica ex gẽte fuit fere prima eccl̄ia.cxxxiiij.B.
Iudęorũ in Chriſto recipiẽdo obſtinatio.cxxiii. B.in Chriſto amando tepor.cxxxiii.A.
Iuſtitię adiumenta & impedimenta.ciiii.A.
Iuſtis intẽta nõ deſtituit miſeros Maria.cxlix.A.

L Abia ſponſi & ſponſę.cxxiiij.I.
Lacte mūdatę columbę.cxxviij.G.
Lęua eius ſub capite meo: exponitur fo-
lijs.liiij.C.F.& clxv.C.
Lampades eius lampades ignis.clxxij.G.
Laudantes publicum vitent.xl.H.&.xlj.I.
Laudes in vita contēpſit Maria.lxxxviij.F.
Lectio Marię ante annunciationem.iij.D.
Lectulus noſter floridus.xliij.F.Lectulus Salo-
monis quem.lx.fortes ambiunt.lxxv.D.
Legalia Chriſto ſubeunte illuſus dęmon.cij.E.
Leges duę duo ſponſi vbera.xiij.D.
Legis nouę ſuper veterem excellentia:ibidem.E.
Lia lippa pro Rachele ſuppoſita.xviij.C.
Lignis libani cōparabiles.xcix.G.
Lilium hortorum nō conuallium Maria.xlv.E.
Lilium inter ſpinas Maria.xlvj.D.
Lilio tria inſunt aduertenda.lxviij.D.
M Agnificat anima mea dñm.lxviij.C.
Magorū in Epiphania adoratio.cvj.A.
Magorum fides & myſtica dona.cviij.E.
Herodē fugiētes fidē tenuerūt.ibidē.F.
Magi tharſenſibus nauibus auecti ſunt.cx.E.
Mala granata conuentus religioſorum.clix.F.
Eorum muſtum allegorice.clxiij.I.
Mali punici fragmen.lxxxvj.C.D.
Malus inter ligna ſyluarum.xlvj.F.
Mammę virginis & earum decor.xcv.G.
Mandragorę dederunt odorem.clx.H.
Manum miſit per foramen.cxiij.B.
Manus tornatiles pręlati eccleſię.cxxx.B.
Mariam virginem vt matrem & ſpōſam Chriſti
quanta decuerit perfectio.fo.j.C.
Marię conueniunt cantica canticorū, fo.ij.E.Sed
magis Chriſto.Ibidem.F.
Marię domui paternę reſtitutę exercitatio & cō-
tēplatio.iii.C. Preces.E. Arcanorū dei agnitio.
iiij.F.G.H.Mater fuit dei & hoīs ac hominum
immo omnium quodā modo.vii.I.
Mariæ dotes & ꝓconia.xiiii F.Humilitas.ibi.G.
Ab originali ꝓſeruatio.xx.A.ꝙ ꝑ gratiam.ibi.C
Eius præſeruationis modi probabiles.xxi.I.
Maria quomodo a Chriſto redempta.xxii.C.
Quomodo a ſole decolorata.xxiiii.H.
Mariā ſui detractores inuiti laudant.xxv.I.
Mariā quō vineā ſuā nō cuſtodiuerit.xxvi.D.E.
Et ſi ante Chriſtū(qđ ſtultū eſt diſquirere)obi-
uiſſet ad paradiſum migraſſet terreſtrē, ibi.G.
Maria ſole ſapientię amicta ab angelo tenebrarū
non potuit circūueniri.xxix.C.
Maria ſpeciali modo fuit virgo.xxxi.K.
Maria eſt ferculi nomine honoranda.lxxvij.A.
Marię prerogatiuę ſex.lxxxii.A.per totum.
Maria laudes humanas contēpſit.lxxxviij.F.
Maria incarnationis myſterium Ioſeph marito
ſuo reuelari precatur.lxx.C.
Caput ſerpentis contriuit.xciiii.C.
Maria q̄uis puriſſima tētationū & exercitationū
pœnis vtilib⁹ immixta eſt.xxxiiii.in prin.
Marię ſanctitas & a peccatis puritas.xxxvii.L.
Maria duplici decore pulchra.xli.A.
Mariā in ei⁹ vtero latens dñs cur amicā nō ma-
trem appellitet.xlii.B.C.
Maria vim nullā a filio paſſa eſt.xlviii.B.
Marię ad propria ab Eliſabeth reditus.lxx.A.
Marię prerogatiuę rurſus.cxxxvii.B.C.cxl.G.

Marię in paſſione dolores.cxliij.F. Et in dolendo modeſtia.ibidem.G.H.
Maria cooperabat cũ filio ſalutẽ noſtrã.cxlv.B.
Maria ſola mater & virgo.cxlvj.F. Efficacius cęteris ſpiritũ ſanctum accepit.cxlix.A.B.
Marię compaſſio.cliij.B.C.Vide dolores.
Maria mater Ioannis quia gratię.clvj.G.
Maria publice non p̄dicauit nec docuit, nec in vita miracula fecit: & quas pręrogatiuas paucis notas habuerit.clxxv.C.
Marię propugnacula & templa.clxxv.E.
Eſt porta paradiſi & ianua cæli.clxxvj.F.
Eſt murus & vbera eius turris.clxxvij.H.
Maria eſt vinea pacifici:quã quãti æſtimauerint primi chriſtiani vide.fo.clxxviii.A.Et.clxxxij.A
Eius venerationis incrementa ſeq.C.
Marię ſine dolore tranſitus.clxxxv.I. Demonem non vidit ibidem conſequenter K. Aſſumpta eſt in anima & corpore.ibidem.L.
Marię vt aſſumatur deſiderium: & eius aſſumptionis figurę & prophetię.clxxxvj.A.per totũ.
Marię in cęlis pręeminentia,clxxxix.F.
Maria auxit lętitias angelicas.xvj.F.
Matris compellationem cur interdũ omiſit, interdum poſuit in canticis Salomon.xlij.C.
Mater eſt nomen principij:quo q̃n vtẽdũ.xcv.D.
Matrimoniũ fuit incarnationi dñicæ aptiſſimũ. fo.xlviij.C.Sic tñ vt mater eſſet virgo.ibi.D.
Media charitate conſtrata.lxxviij.E.
Meditationis ad actũ nos inuitat.liij.&.liiii.A.B
Mel diuinitatis habet ſymbolum.xcvii.B.
Membrorũ eccleſię decor.cxxvij.C.D. Per mẽbra hominis ſignãtur virtutes Marię.cxlv.C.
Meſſui myrrham cum aromatibus.cvi.B.
Mille tui pacifici & ducẽti his qui cuſtodiũt, fructus eius.clxxxii.I.
Millenario rerum vniuerſitas.clxxx.F.
& Criſti merita ſignantur.clxxxiii.D.
Miracula quę in natiuitate dñi cõtigerãt diuinitati eius perhibuerunt teſtimoniũ.lxxv.E.
Miraculi poſtulãdi a filio vnde ſumpſerit fidutiã in nuptijs Maria.cxxxv.E.
Miracula in vita non fecit Maria.clxxv.C.
Miracula facere non eſt neceſſariũ nec multũ vtile niſi prædicanti.clxxix.H.
Myrrha & ex ea faſciculus.xxxix.D.
Myrrhę mons & Thuris collis.xci.D.
Myrrha & aloe in horto virginis.xcviii.E.
Myrrha probata.cxiiii.D. Myrrhã cur diſtillent labia virginis.cxxix.I.
Monachi in clauſtro officium.lviii.D.
Monachorum bonorũ a calũnia defẽſio.cxxxi.C
Montes in quibus venit ſaliens.lxi.D.
Mons myrrhę & Collis Thuris.xci.D.
Montes aromatũ ſunt cęli.clxxxvii.D.
Mulier apta fuit ad pręſtandũ homini ęgrotanti remedium.vii.H.
Mulier ecce filius tuus.clvi.G.
Murenulas aureas faciemus tibi.xxxv.F.H.
Murorũ cuſtodes ſunt angeli boni.cxviij.H.
NAſus Marię turris libani.cl.C.
Natiuitatis dominicę & incarnationis fidei difficultas in quo ſit.lxxiiii.B.
Nigra ſum ſed formoſa &c.xx.E.G.
Nigrę ſicut coruus comę &c.cxxviii.E.
Nominis Ieſu excellentia.ciii.H.

Non ſum dignus ſoluere corrigiã cal.lxxxij.F.
Nuptię in chana Galilęę.cxxxiiii.D.
OBœdientia cõparatur turri.lxxxviii.G.
Obœdientię Marię laus.cxlviii.M.
Octauij Cęſaris qui vulgo Octauianus dicitur in ara cæli viſio.lxxvi.F.
Oculis interior homo facili⁹ cognoſcitur q̃ aliis membris.Et quare oculi columbarũ Marię virgini addicantur.xlii.D.
Oculi tui colũbarum.lxxxiii.C.
Oculus Marię quo vulnerauit dilectum.i.filiũ ſuum.xcv.C.
Oculi ſponſi ac ſponſę,ac totius corporis myſtici.fo.cxxviii.F.
Oculi tui auolare me fecerunt.cxxxvi.G.
Oculi Marię ſicut piſcinę.cxlix.B.
Orationis cõſtãtiã & pſeuerantiã exemplo Mariæ ſuadet.xxviii.K.
Orantes ſeceſſum & loca ſecreta petant, vt Chriſtus & ſuaſit & fecit.xli.I.
Originalis culpę expers fuit Maria.xviii.C.D. Videatur vocabulum Conceptio.cii.F.
Ortus Chriſti eſt lex.ci.D.Eum ingreſſus eſt in circũciſione.cii.F.
Ortus legalis eſt iudaiſmus.ciiii.B.C.
Ortus nucũ in quẽ deſcẽdit Chriſtus.cxli.A.
Os patris eſt filius & quare.v.B.Et ꝙ filius factꝰ ſit oſculum.vi.C.
Oſculetur me,cur ſine pſonis dicatur.ii.A.
Oſculo oris cur oſculari petat.v.A.&.vi.C.
Oſculum typicũ deſideratũ ab Iſaac.vi.D.
Oſculi ad paſcua cõparatio.xxix.in princip.
Oſtij Marię tabulę cedrinę.clxxvi.G.
PAcifici noĩe intelligit Chriſtus.clxxix.D.
Pax perpetua in regno Chriſti.xv.D.
Pacẽ maria pepit.lxxiii.E.Repit.clxxvii.I.
Pacẽ poſuit dñs fines nõ principia.clxxviii K.
Palliũ meum tulerunt.cxviii.G.H.
Palmę filiis Maria & pręconia palmę.cl.F.
Panis de cælo Chriſtus.xxv.H.
Par turturũ cur obtulerit Maria.cv.E.
Paſcua ſunt magis neceſſaria q̃ oſcula.xxix.A.
Paſſiones in nobis mitigat Maria.xxvi.E.
Paſſionis dñicę p Simeonẽ prædictio.lxxii.B. Fuit ex charitate trinitatis.cxx.D.E. Eius fructus:ibidem F. Vocatur Aſcẽſus. cxxii.I.Ei⁹ myſteria.clvii.A.per to.Quomodo eius dolores cãticorũ lętitiæ congruant.cxix.B.
Pelles Salomonis.xxi.F.Peſſulũ aperui.cxv.B.
Piſcinę in Eſebon ſitę.cxlix.B.
Poma legis.cii.G.Cõualliũ.cxlii.B.
Poma omnia ſeruaui tibi &c.clx.I.
Prelati ſunt manus tornatiles.cxxx.B.
Prerogatiuę Marię lib.ii.cap.xi.per totum.
Preces ſine attentione vanę ſunt.cxlvii.I.
Primũ quęrenda cæleſtia.cxv.G.
Prophetę cur adiurẽtur a Chriſto.lxxii.C.
Prophetię de aſſumptione Marię.clxxxvii.D.E.
Propugnacula ſup Mariã ſtructa.clxxv.D.
Pſalmi de paſſione canunt,vt hymni.cxx.C.
Pſeudo prophetarũ & ꝑdicãtiũ mala xxix.B.
Pulchra bis Maria.xli.A.Et decora cl.E.
Pulcherrima mulierũ Maria.cxx.E.
Pulchritudo filij in quo ſit & matris pulchritudinẽ vincat.xlii.C. Pulchritudo virginis eſt de libano.i.patre luminum.xcii.F.

Pulcrum cur ſemel dicat dilectum.xliii.E.
Purificatio Marię,& pñtatio Chriſti.ciiii.A.p to.
QVadrigę & currus Aminadab. cxlii.C.
Qualis eſt dilectus ex dilecto.cxxiiii.D.
Quaſi pacẽ repit corã deo Mar.clxxvii.I.
Quat repetitũ vbũ reuertere. cxliii.E.I.
Quę eſt iſta q.p.q.aurora.cxl.I.
Quę eſt iſta q̃ deſcendit de deſerto.clxvi.E.
Quæ habitas in ortis fac &c.clxxxiiii.E.
Quęſiui & non inueni illum.cxvii.D.
Quid mihi & tibi mulier.cxxxv.F.& cxxxvii.AB
Quid faciem⁹ ſorori noſtrę.clxxiiii.B.C.
Quis mihi det vt te fratrẽ meũ &c.clxi.B.
Quo abijt dilectus tuus.cxxxiii.A.
REclinatoriũ aureũ aĩa Chriſti.lxxix.G.
Recõciliator Marię nõ eſt Chriſt⁹.xxiiii.G
Recti diligũt te.xviii.&.xix.C.D.E.
Redẽptor quõ Chriſt⁹ fuit matrꝭ.xxiiii.F.
Reditus Chriſti ex Aegypto &c.cxiij.A. per totũ.
Reginę cur ſexaginta.cxxxix.D.
Regnũ cęlorum vim patitur &c.lviii.E.
Religio vera quę ſit:& ꝙ Religio Carthuſiana Io annem baptiſtam imitatur.lvii.B.
Religioſi ſunt vẽter eccleſiæ.cxxx.D. Eorũ vitam a calumnia defendit.cxxxi.E.
Reſurrectionẽ dñi q̃ deſiderauerit mater.clx.A.
Reuertere reuertere quater.cxliii.E.
Rotę currus Aminadab.cxliii.D.
SAlomoni deeſt decor floris campi.xlv.C.
Salutata Maria reſalutat ad augmẽtũ grãe: quare frequenter ſalutanda.lxii.B.
Salutationis actiuę Marię virtus ibidem.C.
Sedem Dauid accepit Chriſtus.xvi.H.

Sedit & non iacuit ſub vmbra matrimonij Maria,vtpote quieta ſine cura carnis.xlviii.F.
Sexagenarij numeri perfectio.lxxv.D.
Si murus eſt ędificemus ſup eũ prop.clxxv.D.
Signaculum ſuper cor dilecti.clxxi.D.
Signum a Chriſto qui petant vt Iudęi.cxxv.G.
Symeon in pręſentatione dñi,quid notet.ciiii.C.
Synagogę duo hinnuli.xc.C.
Synagoga ſub arbore crucis corrupta.clxix.C.
Synderesis eſt lumen ſignatũ ſuper nos,lv.E.
Sitio inquiens dñs, quid ſitiuit.clvii.B.
Soli & lunę comparatur Maria.xl.I.xlj.K.
Solum cur filiũ inuenire optat foris.clxi.C.D.
Sororem cur matrẽ vocet dñs.ciiii.B.cxi.G.
Soror noſtra paruula vbera nõ habet.clxxiiii.B
Spinę quid circũ lilia.xlv.D.E.
Spiritusſancti iugem ducatũ duo nobis ſubtrahunt.xxxiiii.A. Eius in virginem & apoſtolos in pentecoſte deſcenſus.cxlviii.A.per totum.
Spiritusſancti patrocinio quæ dona virgo aſſecuta ſit,& quas illi agat gratias.clxxiiii.A.
Sponſam & matrem Chriſti futuram quanta decuerit perfectio.fo j.C.
Spontanea fuit Chriſti paſſio & ꝙ duo impediãt quidlibet dici ſpontaneum.cxx.E.
Stabat iuxta crucem Maria &c.cliiii.D.
Stat dilectus poſt parietem reſpiciens.lxiiii.B.
Statura virginis aſſimilatur palmę.cl.F.
Stellis cur interdiu vulgus lucẽ neget.clxxxii.A.
Sunamitidis chori an ſint Marię.cxlv.A.B.
Superuenire ſpiritũ ſanctum in Mariã.xxx.H.
Surge amica & propera.lxv.E.&.lxvi.G.
Surge aquilo & veni auſter &c.cj.C.

T Abernacula Cedar.fo.xx.D.
Tēpla in honorē Marię extructa.clxxvj.E.
Theotocon Mariā ꝑdicātes & eā nō amātes xviii.B. Theotocos θεοτόκοσ deū pariēs (lvj.G.
Tigna ſignificāt animas.xvii.H.
Timor domini eſt incipientibꝰ neceſſarius.lii.D.
Tituli canticorum ab alijs diſcretio.xvi.G.
Tonſarum ouiū.i.baptizatarū candor.lxxxv.H.
Tota pulchra es amica mea.xci.E.
Tradidit vineā ſuam cuſtodibus.clxxx.E.
Trahi ad quę ſe cupiat Maria per filiū.xiiij.G.
Trahe me poſt te &c.xxxv.C.
Trinitatis opera ad extra indiuiſa.xxxvj.I.
Tulerunt pallium meum.cxviii.G.
Turbatio Marię in ſalutatione angelica.viii.A.
Turris Dauid eſt obœdientia.lxxxviii.G.&ſeq.
V Agari poſt gregem ſodalium.xxix.E.
Vbera ſponſi meliora vino.ix.E.xi.B.
Vbera Marię grā & miſericordia.xii.B. Quid ex eis manet.xii.A.&.C.
Vbera tua duo hinnuli capreę.cxlviii.H.
Vbera quæ non habuit Maria vt apl'i.clxxiiii.B.
Venter eius eburneus:& quid vēter.cxxx.D.
Venter Marię aceruus tritici.cxlvii.H.
Verboſos Marię taciturnitas caſtigat.lxv.D.
Verbū Chriſti diligenter attendendū: In his quæ patris mei ſunt oportet me eſſe.cxv.E.
Vere filius dei erat homo iſte.clix.G.
Villę in quibus morari voluit Maria.clix.E.
Vineā meā nō cuſtodiui an dicat Maria.xxvi.D.
Vinea pacifici & eius precium.clxxviii.A.C. Quibus cuſtodibus fuit tradita.clxxx.E.F.
Vinea mea coram me.clxxxi.H.
Vinū multiplex myſtice ſumptum viij.D.
Vini genera & quale vinū ī vberibꝰ Marię.xvj.B.
Vinū conditū de quo datur poculū.clxiii.H.
Vir affert pro fructu eiꝰ mille argēteos.clxxx.F.
Virginē non corruptā ducebat ſacerdos ex præſcripto legis.lv.D.
Virginem pariturā Maria vaticinio edocta credidit, ſed modum diſquiſiuit.xx.F.
Virginitas quō matrimonio præferēda.xlviii.C.
Virginitas Marię perpetua xcvii.C.
Virtutes cardinales columnę argenteę.lxxvii.C.
Virtutes Marię ſignatę ꝑ hoīs mēbra.cxlv.C.
Virtutū coronā reportauit Maria.xciii.A.
Viſitauit quō Maria Elizabeth, & Chriſtꝰ in vtero latens Ioannem.lviii C.
Viſitatio ſpiritualis qualis ſit.ibidem.D.
Viſitatio triplex corporalis, ſpiritualis, & plane diuina.lix F.
Vitę pręſentis inconſtantia.cxiii.A.per to.
Vmbilicus Marię crater tornatilis.cxlvii.G.
Vmbra illius quem deſiderauit:& ſub qua ſedit Maria, quę ſit.xlviii.F.
Vmbra Chriſti lex eſt.l.B.
Vnctio Iudęorum ex parte q̃a imperfecta.xi.D.
Vnguenta ex myrrha & aloe.xcix H.
Vnionis hypoſtaticę myſterium lxxxi.E. Eiuſdem virtus & diſcuſſio cxxiiii.E.F.
Vox dilecti eſt Io.Baptiſta.lx A.B.
Vocem Marię audire optant beati.clxxxv.G.
Vulneraſti cor meū in vno oculorum.cv.E.
Vulpeculę quas capere iubetur Maria.lxvii.B.

FINIS.

Maria.
Oſculetur me oſculo oris ſui.
Gabriel.
Aue gratia plena dominus tecum.
Maria turbata ī ſermone,cogitabat qualis eſſet illa ſalutatio.
Gabriel.
Ne timeas Maria,inueniſti enim gratiam apud deum.Ecce concipies in vtero,& paries filium & vocabis nomen eius Ieſum.
Maria.
Quomodo fiet iſtud,quoniā virū nō cognoſco?
Gabriel.
Spirituſſanctus ſuperueniet in te &c.
Maria.
Ecce ancilla dn̄i:Fiat mihi ſecundū verbū tuum.

n-13.108

Io.Pici Carthuſiani in Cantica cā ticorum Prologus. A

PAcificus hebraicę ſapiētię prī
ceps,myſticā arcam euincen
do vitiorū diluuio,periclitā
tiſq̄ generis hūani reparādę
propagini,cōficiēs:dū canti-
ca canticoꝝ poſt parabolas,
poſt eccleſiaſtē concinit,auū
ſuū Noe ſequutus,ac dn̄i ob
ſecutus imperio,eandē in inferioribus latiorē,in
cubito cōſummauit. In cuiꝰ faſtigio vnā ꝑfectā,
vnā genitrici ſuę electā, ad caſtiſſimos veri Salo-
monis,diuini verbi,& cęleſtis ſpōſi cōplexꝰ,intro B
mittendā, epithalamiū canēs coaptaret.Neq̄ em̄
infirma,incōpoſita, rebuſue intēta caducis, vir-
gineo poterat amplexu virū virgo circūdare,niſi
per integrę naturę prerogatiuā,adoleſcētulas pri
męuę corruptiōis participes, ꝑ morū cōpoſitio- C
nem cōcubinas, & per rerū oīm cōtēptū reginas
ſupergrederet̄ vniuerſas.Suꝑ hoīem eleuari ſpi-
ritualibus debuit incremētis,quę ſtillicidijs cęle-
ſtibus irrigata,diuino fœcūdaret̄ illapſu:verum
mulierē hanc fortē quis inueniet? Votis proin-
de feciſſe ſatis ſuoq̄ functus videret̄ officio,dum
per parabolas,morū decorem , ac per eccleſiaſtē,
rerū omniū contēptū,oēm hominē in dei timore
mandatorūq̄ eius obſeruatiōe perdocuit(poſtre
mo cōcludēs deū time & mādata eius ſerua , hoc
eſt om̄is homo)ſi nō modū ſupergrederetur hu
manum cubitus iſte cōſummationis.Altus eſt,
& quis appręhendet illū?Reprimere timoris eſt,

D non eleuare. Quinetiam timor ſi aſſiduo maie=
ſtatis ſollicitetur conſpectu, videbitur prorſus
obruere. Mulierem itaq; hanc fortem quis inue
niet? Procul ſine controuerſia & de vltimis fini=
bus exhibeatur oportet, quæ rerũ omnium faſti
dio reginas, morum ſinceritate cõcubinas, natu=
rę integritate, adoleſcẽtulas vincẽs vniuerſas ſin=
gulari prerogatiua vnica matri ſuę ſit, & genitri
ci ſuę electa. Tametſi elegãti morum verecundia
Rebecca, ſeculorum memorię commẽdetur, & ſi=
gnum ſuperbię atq; oſtenſionis quaſi pannũ mẽ
ſtruũ heſter abominetur: alięq; permultę cum in
veteri tum in nouo teſtamẽto moribus inſignes
atq; efficaci rerum neglectu memorabiles celebrẽ
tur, num etiam plures quæ præter perſonalem:
naturę quoq; integritate, adoleſcentulas perſona
lis expertes corruptionis excederẽt vſq̃ legimus?
Nequaq̃. Sed vna columba, vna perfecta, vna tan
tum eſt genitrici ſuæ electa. Quam ſicut pro al=
tiſſima ſpiritus paupertate, profundiſſimaq; hu
militate, reginæ, pro angelica perſonę integritate
& inſigni morum diſciplina, concubinę, laudaue
runt. Sic illam adoleſcentulę filiæ Sion pro ſingu
lari naturæ integritate beatiſſimam prędicare de
bent, ac modis omnibus admirationis venera=
tioniſq; ſuſpicere. Quia etſi carne incorruptę, ex=
periuntur tamen de paterna carnis corruptio=
ne laqueos inextricabiles. Illa autem paternæ ne=
ſcia labis, ſicut corpore integra, ita ab omni pec=
cato aliena mortales omnes naturæ incorruptio
ne pręcellit. Cęterum hanc tam eximiam, tam ſin
gulariter admirandam, ſeculiſq; omnibus vene=
rabilem Salomon non nominat, non ſignat, neq;

inſinuat quidem. Atqui quaſi de altera ſuſpica=
ri nõ liceat: protinus loquentem obijciens: Oſcu
letur me (inquit) oſculo oris ſui. Alij eccleſiam, E
alij quamlibet animam ſanctam hæc ipſa inde=
feſſe precantem interpretati ſunt. Vtcunq; ſe res
habeat, ſanctitate per benedictam dei genitricem
virginem Mariam (cum eccleſiæ dei portio ſit
nequaq̃ modica) nulla præcedere, nulla æquare,
nulla comminus ſequi videbitur, quin de Chri=
ſto & eius matre glorioſa valeat ꝑſens opus po=
tius q̃ de qualibet alia recitari, intelligi & inter=
pretari. Cum præſertim huic electę, huic ſuę vni
cæ ſancta mater eccleſia rationabiliter deferens:
hoc ipſum in ſolennitatibus eius in laudis mo=
dum recitare conſueuerit: vel hoc vno palam at=
teſtata, tanq̃ de Chriſto & ipſa conſcriptum ap=
poſitiſſime elucidari poſſe. Quod etſi inuiolata
ſerie hiſtorię peragere operoſum valde eſt, & ma
leuolorum latratibus patens negocium, ſanctos
tamen doctores expoſitoreſq; catholicos ſequens,
ſententijs eorum frequentius adoptatis etiam=
num (quod vtinam ſemper licuiſſet) & verbis ip=
ſis quoad hiſtoriæ integritate ſeruata licebit, ad
ſuperbenedictæ trinitatis gloriam, & ſingula=
rem Saluatoris Ieſu Chriſti domini noſtri, bea=
tiſſimæq; parentis eius laudem, id pro viri=
bus attentabo, altiſſimo fauente & ipſa auxi=
liante: vt ſimplices eidem deiparę virgini deuo=
ti (quibus hoc opus cuditur) ſpiritualibus
amplificentur incrementis, & ſyncero virginei
amoris igne ſuccendantur vehementius. Quos F
obiter ꝑmonitos velim, opus ipſum de Chriſto

principaliter eſſe ſcriptũ,de virgine autẽ non ſic, ſed prout Chriſtũ reſpicit. Et idcirco ſanctiſſimæ eius vitę hiſtoriã non ſemper ſeriatim,ſed prout
G vitę Chriſti ortus,cõuerſationis, & exitus hiſtoria depoſcit,nũc breuius, nũc latius referri reſerariq;. Quos deniq; in Chriſti viſceribꝰ obſecro, vt ſi quid laxũ,molle, & inelaboratũ offenderit in tãta rei dignitate(quã dicẽdo aſſequi hũanæ nõ ẽ fiducię)benigne ſi qua vero effuſius verboſiuſq; protracta,q̃ enarrationis officio cõgruat: deuotioni cõdonent,reliqua ad veritatis lineã candide & ſine dente reuocãtes,quę inſcitia vel prẽſumpſerit indigna, vel neceſſaria ꝑterierit,ab ea mercedẽ ꝑſtolãtes q̃ dicit:q elucidãt me vitã ętnã habebũt.

Cap.I.

Præfatio in primũ librũ in qua Maria legens,meditans,orãs & cõtẽplãs de incarnatiõis ſacramẽto inducit & plenius erudit.

A OSculetur me oſculo oris ſui In hęc verba Salomõ,immo per Salomonẽ ſpiritus ſanctus erũpens,alia preceſſiſſe innuit,alia adeſſe ſilẽtio clauſa,ſtudioſis rimãda diſſimulat, & amantiũ ritu: quibꝰ (vt ſic dicã) laconiſmus oĩs pro battologia eſt: plurima tacẽs inſinuat,quę ſolis pateſcere debeant legibus amoris. Cũ eñ ait. Oſculetur me oſculo oris ſui nec cui,nec de quo, nec qua occaſione ita loquat, pãdit:ſed quaſi morarũ impatiẽtem obijcit (quã ſubticuit oſcula depoſcentẽ: ingẽs deſideriũ lõgo

prętẽdit inarſiſſe ſilẽtio:ipſumq; ꝑ moras auctũ manifeſtat permagnificũ qđ poſcit exiſtere, dũ dilatiõe amor nõ minuit,ſed auget. Conſtantiã q̃q; ſtrenuiſſimã aperit,q̃ ꝓtelatiõe feruẽtior ĩ amore nõ ſuccũbit: deſiderantẽ itaq; & deſideratũ,pręcedentẽ quoq; deſiderij diuturnitatẽ dũ ꝓperãdo tacuit,maiorẽ ꝓbauit. Quę oĩa plenius agnoſcimus, B
ſi ex ꝑſonarũ qualitate ſingula pẽſemus. Liber eñ hic in ſpeciem drãmatis ſcriptus,eo cõpẽdioſius pãdetur, ſi ſerie quaſi hiſtorica cõgruas geſtorũ occaſiones pie ex negocij qualitate ſupplẽtes,ſtuduerimus quis quæ & quo in ordine ſingula in mediũ adducat agnoſcere. Venerãda igit C
ac virtutibꝰ oĩbus ꝑpollens virgo Maria de tẽplo in quo cũ reliquis virginibus in aduentũ Meſſię educata fuerat,domui reſtituta paternę, perinde ac de vita cõmuni in anachoreſeos libertatem ſublimata, cœpit lectiõe meditationẽ,meditatiõe orationẽ,oratiõe cõtẽplationẽ, eo feruẽtius promouere,quo regulari cõuiuentiũ iugo expedita rẽ vtiq; multis ſcĩs illiꝰ ſanctis vt credit nõ inuſitatã hoc potuit attẽtare liberiꝰ. Cõmodũ ſacros, D
ſibiq; ſatis notos ex priſca conſuetudine codices q per oẽ ſabbatũ legebant hũiliter repetẽs incidit in illud Eſaię,& de xp̃i aduẽtu intelligit. Egrediet virga de radice Ieſſe & flos de radice eius aſcẽdet. Itẽ illud. Ecce virgo cõcipiet & pariet filiũ & vocabit nomẽ eiꝰ emmanuel. Et illud. Ecce dies veniũt dicit dñs,& ſuſcitabo dauid germẽ iuſtũ & regnabit rex & ſapiẽs erit & faciet iudiciũ & iuſtitiã in terra. Inſuper. In diebus illis ſaluabit Iuda & Iſrael habitabit cõfidẽter. Et cũ de Iacob futurꝰ ſit qui dominet,ex alto repetẽs verba patriarchę di=

centis nõ auferetur ſceptrum de Iuda & dux de
femore eius donec veniat qui mittendus eſt: ve=
hementi animi applicatione ſingula conferendo
amplius miratur, quare ſic repulerit & confu de
rit nos dominus: vltroqꝫ diſtulerit Chriſtũ ſuũ:
præſertim cum in Iudea regnet alienigena. Eam
ob rem quaquauerſum ſanctę ꝯſiderationis ocu
los attollens, in lymbis cęcas patrum anguſtias:
ſed & diuturniores cæli miſerata ruinas, aduer=
tit tandem toto orbe idolatrię erroribus obtene=
brato, olim notum in Iudęa deum, in obliuionẽ
E pœne hac comperendinatione abijſſe. Tum imo
pectore in ſuſpiria pientiſſimeqꝫ orationis verba
erumpens, miſericordiarum patrem cum omni
reuerẽtia & humilitate alloquitur. Vbi ſunt mi=
ſericordiæ tuę antiquę domine, ſicut iuraſti Da=
uid in veritate tua. Qꝛ ſi propter impietates no=
ſtras, & patrum noſtrorũ iniquitates proijciẽs
abieciſti Iudã, aut Siõ abominata eſt anima tua
nunquid derelinques nos in longitudinẽ dierum
& in ęternum proijcies deus: aut etiam contine=
bis in ira tua miſericordias tuas? Quin potius
inclina aurem tuã & audi: aperi oculos tuos: &
vide dñe deſolationẽ noſtram, & ciuitatem ſuper
quã inuocatum eſt nomen tuum: quia tempus
miſerendi eius, quia venit tempus. Exaudi domi
ne, placare domine, attẽde ne fac ſi moreris ꝓpter
temetipſum deus: ſed mitte obſecro quem miſſu=
rus es. Memẽto noſtri domine in beneplacito po
puli tui, viſita nos ĩ ſalutari tuo: vt lauderis cũ
hęreditate tua. O vtinã diſrũperes cęlos & deſcen
deres. Quinetiã vos rorate o cęli deſuper, & nu=
bes pluant iuſtum, aperiatur terra, & germinet

ſaluatorem. Pluſcula id genus charitate incredi=
bili ſuccenſa in ſpiritu vehemẽti repetens, per ſe=
raphicã deuotionẽ in extaticam vt pie creditᷣ ſu=
pereminentiſſimę cõtemplationis admirationem
ſupna pietate attollitur, decebat enĩ vt quę ad ſu
pereminẽs admittebatur myſteriũ: in ſupno ſta=
tu humanę infirmitati poſſibili eſſet: in q̃ neceſſa=
rijs de medijs & negocio congruis ampliſſime in=
ſtrueretᷣ. Quapropter ad inſcrutabile (vt ſuadet F
pietas credere) regis ęterni arcanũ admiſſa, perpẽ
dit ex ęgroti qualitate remediũ nõ ante dari, ſꝫ in
poſterũ ex medici ꝯditiõe nõ debere differri, ne hõ
per legẽ de inſufficiẽtia ſumma ęquitate cõuictꝰ,
deſperatiõe abſorberetᷣ, ſi nõ ꝑ legẽ humiliato, gra
tia maturius opitularetᷣ: aboleretqꝫ dilatio medi
ci mẽoriã, ſicut acceleratio ingratũ iure timebatᷣ,
ſalutari & ꝑ neceſſaria morbi poſſe fruſtrare no
titia. Igitᷣ in medio annorũ cõmode notũ fieri, ꝗ
cordiæ recordatus promiſiſſet. In medio annorũ
opus ſuũ viuificare. Morbi etiã occaſiõe librata,
cũ nõ deberet niſi homo, & ſatiſfacere nõ poſſet ni
ſi deꝰ intellexit deũ hominẽ debere fieri: vt aſſum=
pta a virtute infirmitas, a maieſtate hũilitas, a di
uinitate hũanitas, inter mortuos libera morien
do ſatiſfaceret, & ex immerita morte morti obno=
xios reſurgẽdo liberaret: eſſetqꝫ mors vitę moriẽ=
tibꝰ ĩ ſalutẽ, dũ ꝑ vitę reſurrectionẽ abſorpta mor
tis victoria ad vitã reſurgerẽt vniuerſi. Verũ ad
id opis patrẽq a nullo ẽ: nullatenꝰ mittẽdũ ĩtelle=
xit, ne miſſus, & ipẽ ab alio eẽ putaretᷣ. Nõ etiã ſpi
ritũ ſanctum: ſed filiũ, vt in ſimpliciſſima trini=
tate duos filios nullus cogitaret: ſed vere vnigeni
tus eſſet: & in alterum, filij nomẽ non partiretur:

qui cũ nõ adoptione aut appellatione,ſed æterna
natiuitate cõſubſtantialis ſit filius dei patris:Idẽ
ipſe natus in tp̄e vtriuſq; ſeruata ꝓprietate na=
turę vnicus eſſet filiꝰ hoīs matris.Et ſic q̄ poten=
ter creaſſet oīa ꝑ verbũ increatũ, eadẽ per ipſum
humanatũ misericorditer recrearet.In quo nobis
innoteſceret attingens a fine vſq; ad finẽ fortiter,
in duorũ extremorũ maxime diſtãtiũ in vnã ꝑſo
nã vnione,potẽtia admirabilis. Sed mirabilior ſa
piẽtia quę diſponẽs oīa ſuauiter:primũ dignitate
poſt oīa creato,& ꝓ admiſſa p̄uaricatione vltimo
proiectiſſimoq;,ita contemperauit: vt in nullo ce
dens ſeruaret iuſtitia, & nihilominus ſuperexce=
dens emineret miſericordia.Benignitas aũt & gra
tia q̄maxima, vt acciperet deus ꝓ liberatione no=
ſtra formam ſerui,in qua cũ lueret innocẽs deus
innocens fieret ſeruus reus.Cui deniq; ꝑneceſſa=
riũ erat eiuſmodi cõmerciũ: vt qui a potẽtiſſimo
ſapientiſſimo benigniſſimoq; recedẽs, carnalis fa=
ctus,infirmitatẽ ignorantiã malignitatemq; inci
diſſet, dum viſibilis & ſenſibilis caro deus efficit,
ꝑ viſibilia fides confortata,ſpes erecta,& charitas
inflãmata, deum poſſet plena libertate agnoſcere
amare & imitari, non alium vtiq; habẽs redem= G
ptorẽ,ac quem prius creatorem.Verumenimue
ro præſtandum tam efficax labenti mũdo reme=
dium per mulierem certius innotuit,vt quę per
cuſſerat,ſanaret:quæ occiderat,viuificaret,& quę
morbi occaſionẽ in Eua dederat:debitrix ipſa ſuo
modo conualeſcentię refunderet in Maria ſolati=
um: & tandem qui per mulierẽ vicerat, vinceret
per ipſam.Exiſtimaretur forſitan mentis lubri=
citas, corporis fragilitas, vel ſexus infirmitas,&

ſine iniuria timeat negocio difficultatem allatu=
ra,ſi non quã feciſſet:ſed quã inueniret deus,ido=
neã exigeremur. Merito proinde circũſpectiſſima
filia Sion,ſuſpiciẽs incõpręhẽſibilẽ hãc diuini ver
bi incarnationẽ nullius meritis (cũ oīs meriti ſit
origo & indeficiẽs oceanus)de cõdigno reddi: pro
tinus intuetur maternã illã ad tãti filij partũ di
gnitatem,ex mero dei beneplacito pendere,non ex
ſolius humanę virtutis meritis,vt tam ſublimi
maternę dignitatis eminẽtia honoraret,quãcũq;
voluiſſet rex honorare.Cui ęque facile eſt in pau
cis,vt in multis ſaluare.Enimuero licet magnus
in magnis: q̄a mirabiliora tamen deꝰ glorioſius
operatur in minimis:idcirco ſatis illi eſſe ꝓuidit
hũilitatẽ obœdiẽtię,etiã ſi nulla alia amplior ſup
peditet gloria meritorũ.De ijs demũ alijs quoq;
multis,quę ingenij nr̄i anguſtia nõ capit,oẽm(vt
par erat)edocta veritatẽ,ꝑ primũ de tp̄e ſecundũ
de veniẽte,ꝑ tertiũ de modo,ꝑ quartũ, de humi= H
li illius,quę in matrẽ dei aſſumeretur, tenuitate
voto huic nõ aduerſante ſecura,in ſtatim ventu
ri meſſię ſpem erigitur,hoc certiorem ꝙ cernebat
in Iudea regnãte alienigena ſeptuagĩta hebdoma
darũ tẽpus a Daniele pręſignatũ impleri.Dei ita
q; ꝓmittentis & generis humani expectantis cha
ritate ſuccẽſa audaci fiducia, ſed feliciſſima auda
cia cũ plęriſq; ſeculi illiꝰ ſanctis,ac inſignibꝰ vete=
ris ſynagogę heroibꝰ e ſobria ſpiritaliũ cellarioꝝ
plenitudine quaſi ebria,verbũ bonũ eructauit di
cẽs.Oſculet me oſculo oris ſui. Feliciſſima nimi=
rũ ebrietas, & fœcũdiſſima ſpũs ſobrietas ꝑ quã
ꝟginis abſorbet humilitas,vt ꝟginitati fœcũdi=
tas p̄paret:admirabilis quoq; mẽtis exceſſus, ſed

longe optabilior cordis affectus,per quẽ fieri poſ
ſit deus homo & homo deus.

Cap.II.

¶Enarrãdo textũ oſculeť &c.oſculo deipatefacto,
angelũ introducit Mariam in pręparatione cor=
dis exauditam ſalutantem.

Vox Marię.

A OSculeť me oſculo oris ſui.
Cõmodiſſime ꝓrſus,vt munꝰ ſummę
charitatꝭ ſigno ĩſinuareť amoris,& fœ
dus recõciliatiõis hũanę pacis ſymbolo
firmareť digna:ꝓinde quã ꝓpter veritatẽ, mãſue
tudinẽ & humilitatẽ q̃ oẽm implet iuſtitiã, volũ
tate labiorũ eiꝰ nõ defraudet, ſed in deſiderio aĩæ
eius inęternũ benedicat om̃ipotẽs. Atq apertiore
hoc,impudẽtięq; nõnulliꝰ(vt fortaſſe videri poſ=
ſet)ſuſpecto ob inſolentiã dicendi eloquio, qd vir=
go modeſtię oĩs idea p̃tẽdat ingrẽdũ eſt. Neq; em̃
ſimpliciter ait oſculetur me,ſed ne ore qdẽ oſcula
ri cõtenta,p̃ter vſum & amantiũ morẽ verba ex=
aggerãs,oſculo oris oſculari depoſcit.Nouũ pror
ſus inauditũq;,vt oſculo oſculeť qs,& nõ ore.Re
aũt preſſius animaduerſa,palam fiet pudiciſſimã
virginẽ,nec inuſitate,nec ſuperflue, nec inuerecũ
de quidem loquutã:ſed rariſſimis verbis, vt hu=
manę tenuitati cõceſſum eſt, rẽ ineffabilẽ ſonuiſ=
B ſe,atq; intimaſſe innoteſcet verius q̃ expreſſiſſe.Si
enim alios alloquẽtes , ore noſipſos manifeſtare
cenſemur,recte verbum increatũ os patris accipi
mus,ꝑ qđ incarnatũ mũdo pater innotuit.Sicut
ipſe ait.Pater manifeſtaui nomẽ tuũ hoĩbꝰ. Iam
vero noĩs manifeſtationẽ ore fieri qs neſciat. Os

igitur æterni patris congrue dixeris,verbum il=
li coęternum.Qđ vtiq; oſculo ſibi copulari vir=
go humilis, virgo prudens, virgo ſobria virgo
p̃ oĩbꝰ eruditiſſima nũq̃ p̃ſumeret,peteret,aut ap
peteret.Singularẽ id genꝰ p̃rogatiuã oĩno illiꝰ eẽ
intelligẽs,q vere os & primitię maſſę nr̃ę mortali
tatꝭ,ſemel vnione inenarrabili,q̃ſi oſculo incõp̃hẽ
ſibili ab ore illo ſuꝑbenedicto in vnitatẽ perſonæ
aſſumptus eſt.Vtriq; ſexui ſatis fore arbitrans,
ſi formam ſerui quam exinanita tanta maieſtas
in nobiliori,vtpote virili ſexu parabat accipere ex
qualibet longe excellentiſſima ſeculi illius mulie=
re,ſancti ſpiritus artificio deſumpta,exq; ore ęter
ni patris, eius ſcilicet filio coæterno, oſculũ vnũ
fieret Ieſus Chriſtus verus homo & verus deus
quo præſente,quo prædicante,quo præſtante,illi
adhęrentes vnus ſpiritus effecti cum eo huma=
nę reconciliationis,ęternę pacis, & ſupernę chari=
tatis pignus acciperemus,eodem nimirũ loquen
te,non in ęnigmatibus & figuris, aut per ꝓphe=
tas vt olim,ſed per ſe pacem in plebem ſuã, & ſu=
per ſanctos ſuos, & in eos qui conuertuntur ad
eum.Vt oſculo oris oſculari ſit, eodem dei filio,
in ſanctiſſimę illiꝰ mulieris virũ circũdantis vir C
ginali vtero(iuxta vaticinia ꝓphetarũ)ꝑ aſſum=
ptã humanitatem oſculum facto,nato tandem &
in mũdo cõuerſante,ac docente ſpm̃ nr̃m viuifico
eiꝰ ſpũi ita cohęrere,ac ĩ morẽ ꝯcurrẽtiũ ĩ hũano
oſculo ſpirituũ ꝯmiſceri, vt vnꝰ ſpũs efficiamur
cũ eo:dicẽte Paulo,Qui adhęret deo vnꝰ ſpũs eſt.
Iſtđ oſculũ ſcɫm̃ Iſaac ad p̃ſtia cęcũ,ſ; pluſq̃ lynce D
ĩs ocłis vẽtura ꝑſpiciẽtẽ expoſciſſe crediderĩ,da mi
hi, ĩgt,oſculũ fili mi ac tũ e veſte hũanitatꝭ p̃ſaga

futurorũ erũpẽte fragrãtia,ĩtellexiſſe ex eo Chri=
ſtũ verũ hũanę angelicę,pariter & diuinę recõcili
atiõis oſculũ naſciturũ, hãcq; obrẽ ꝗribũdo ger=
mano ꝯſtãter dixiſſe,benedixiq; ei,& erit bñdict⁹:
illi nimirũ bñdictionẽ ex hui⁹ oſculi odore ſua=
uiſſimo irreuocabiliter collatã intelligens,ex quo
oĩb⁹ nationib⁹ bñdictio ſempiterna pariebať. Cæ
terum poſtergatis ꝗ legẽ excedũt antiqtatis ſacra
mẽtis,libet prudentiſſimã & ſpecioſiſſimã abigail
in veri Dauid occurſum feſtinantẽ accurati⁹ in=
tueri.Oſculeť me inquit oſculo oris ſui,dominũ
meũ & deũ meũ intelligo,vnigeniti eius genitrici
ãcillari deſidero,& nõ illũ ex me ꝓcreari, aut vni
ri,& ideo oſculeť me nõ ore ſuo,ſʒ oſculo orꝭ ſui.
Satis eñ ſupraꝗ oĩa & mea,& aliorũ merita col=
latũ mihi arbitror:ſi famula tua ſit in ancillã vt
lauet pedes matris dñi mei. Si igiť audit vocem
meã & faciem meã deſiderat honorari oſculeť me
oſculo oris ſui.Merita nõ effero, me cõdignã non
refero,ſed mortaliũ calamitatib⁹ nequeo non cõ=
pati qb⁹ in paruis põt ſicut in magnis miſereri.
Oſculeť me itaq; non ore ſuo,ſed oſculo oris ſui.
Quia tenuẽ me & humilẽ attendo,in me oſculũ,
hoc non appeto, ſed dũ omniũ ſalutẽ peto nõ poſ
F ſum non precari oſculeť me oſculo oris ſui.Hæc
& conformia,cordatiſſima virgo in ſecreto thala
mo patrẽ ſupremũ clauſo ſuꝑ ſe oſtiolo orabat.
Cũ ab ęthereis ſedibus vnus ex electiſſimis ſponſi
legatis Gabriel archãgelus paranymphus a deo
miſſus aſtitit dicens,Aue gratia plena, dñs tecũ,
benedicta tu in mulieribus:quæ priorem miſeri
cordiam poſteriore ſuperabis,vt quæ prius non
es ſequuta,iuuenes,nec pauperes,nec diuites,ſed

ex virginitatis profeſſo ſancta mente & corpore æ
ternum manſura,tui in deum dedicationem cor
ruptioniſq; fugã humano ſterilitatis maledicto
ſterilitatiſq; opprobrijs inaudita humilitate prę
tuleris.Ampliore nihiloſecius obœdientia(ꝗ hu=
militatem non infringat,ſed impleat)æternæ eius
diſpoſitioni impenſius famulari parata: poſtre=
mo facies vt & virgo permanẽs pariẽtiũ vęh ne= G
ſcias, & deum virgo pariens ſterilitatis maledi=
ctum euadas.Benedicta tu igitur in mulieribus
quę ſine exemplo muliebris conditionis,gauiſu=
ra es honore parentis,genitrix vitę, virginitatis
decus,& mater ſalutis. Benedicta Iael, Benedicta
Iudith,quę cũ te retulit,& hoſtẽ abſtulit & victo
riam attulit,eo ꝙ caſtitatem amauerit:Quanto
magis tu cuius typũ ꝑtulit benedicta es a domi
no deo excelſo præ omnibus mulieribus ſuꝑ ter
ram,quę caput ſerpentis conterere,inuincibilem
vincere, & accuſatorem fratrum excludere ꝓba=
ris?Tu gloria Hieruſalem,quę per te reparatur
tu lętitia Iſrael,qui per te magnificať,& gentiũ au
ctario cumulatur:tu honorificentia populi no=
ſtri benedicta in tabernaculo Iacob inęternũ, qui
ſupplantator tuis fretus adminiculis, vim cælo
faciẽs in noſtrę collegiũ ſublimitatis victor aſcri
bitur,& exaltať luculẽtius,eo ꝙ ꝑ te fiat homini H
deus placabilis , fiat homo deo acceptabilis , fiat
poſtremo diabolus homini ſuperabilis.Quãob=
rem deſinat iniuria,procul calumnia,faceſſat in=
ertia,nec impoſterum perditę poſteritatis oppro
brio mulier inuratur, nec malorum omnium
(quia ſeducta) & inducta origine condametur:
quia dum vitam paries,congruentius ꝗ Eua il=

la triſtiſſima,bonorum omnium mũdiq; melio-
ris origo,ac viuentium omniũ mater honorificẽ
tiſſima efficeris.Illa enim mortis inuentrix, de la
tere dormientis facta eidem viro ſuo occaſio per
ditionis,quos in mundum genuit mater carna-
lis fecit tranſire de innocentia ad culpam:prius
re vera nouerca q̃ mater, quippe quę ſuos in cul
pa pri⁹ implicuit q̃ peperit. Tu vero reparatrix
gratię genitrix,vitę,humanę redemptionis admi
niculatrix,non ita:at contra viro tuo adiutoriũ
facta:de corde vigilantis,quos illa in mundũ, tu
in cælum generabis,dum eos tranſmittes de cul-
pa in gratiam.Ad hęc deſponſata illa origo corru
ptarum:dum ſuperba diabolo credidit innocen-
tiam perdidit, iuſtitiæq; originalis inęſtimandũ
I munus & caſtimonię puritatem. Tu vero deſpõ
ſata quidem,ſed virgo manſura, ſi mihi credide-
ris,humilis humilem,ſed omnis ſublimitatis ar
cem totiuſq; integritatis parentem, integra gene
rabis mater creatoris, mater creaturarum,ma-
ter corporalis dei & hoĩs,mater ſpiritualis beato
rum, mater machinę mũdialis,mater inſtaura-
tionis cęlorum: virgo poſt partum permanens
& virginitatis ſumma, peccati peccandiq; immu
nitate facta ſanctitatis omnis alterum a deo prin
cipium,vt tandem quanto mater fœcundior,tan
to virgo ĩtegrior,illibatior,ac diuinior euadas.

Cap.III.

Inducitur Maria admirabunda ſuper nuncia
tis,q̃ ad deũ pſentẽ (ſicut dicit ãgelus dñs tecũ)cõ
uerſa excuſat ſe præſumptionis,cauſas inſtantiæ
orationis ſuę conferens fiducię bonitatis eius quẽ

ſe venturum promiſiſſet.

Vox Mariæ.

QVia meliora ſũt vbera tua vi-
no,fragrãtia vnguẽtis optimis.
¶Interea Virgo nunq̃ ſatis pudicitię A
nomine laudata virginũ ritu,ad viri-
lem cõtuitum (ſic enim angelus aſtiterat) paue
facta cum humiliter,reuerenter,diligenterq; au-
diſſet: prudenter tacens turbata eſt in ſermone
ei⁹:q̃uis laudatitio,ſalutatorio,ĩſtructorio, pa-
raclytico,vtili,delectabili,honorabili & admirabi
li.Turbata ſane ac ſtupefacta in ſenſu qdẽ parci⁹
per verecundiã puellarẽ de virili ſpecie in angeli-
ca viſione.In ratione aũt amplius, ꝑ pię formidi
nis proſpectũ lecta dictis cõferẽs. Euã ſeductã, &
ſe fallibilẽ colligẽs, pręcipitiũ exhorreſcẽs loquu-
tionis,ac demũ ꝑ meditationis exercitiũ, vſumq;
prudentię reſponſi modũ,circũſpecte ſapiẽterq; ꝑ
tẽpore inſtituẽs.In intellectu vero ampliſſime de
dei mittẽtis potẽtia,ſapientia,miſericordia,chari
tate effuſiſſima,ięſtimabiliq; hũilitate,de ſui pui
tate,nũciatorũ ĩmẽſitate,& ꝟitate:de nũcij noui-
tate ſalutatiõiſq; noua antiqtate.Noua, cũ erat
q̃ priorib⁹ ſeculis parẽ nõ habet:antiq̃ tñ q̃ quo-
rũdã etiã verba:oĩũ aũt fruct⁹exhibet & ſacramẽ
ta. Nã quod ait:benedicta tu, hoc eſt quod boos B
Ruth dixiſſe legimus,vel ſi mauis benedicta tu
inter mulieres,ꝑ eo accipe qđ Iael dictũ eſt.Bene-
dicta ĩter mulieres Iael.ꝙ dñs tecũ ꝑmiſit,hoc eſt
qđ gedeoni ab angelo dictũ recolim⁹.His aũt oĩb⁹
ꝑmiſit aue.i.vt vulgo aiũt ſine vęh,qđ in ſubſtã-
tia Thobię a Raphaele dictũ fuit.ſ.gaudiũ tibi ſit

ſemper. Sed quia illa nondū venerat cui plenitu-
do gratiarū largiſſimo ſeſe illapſu implueret, ideo
dictū eius in promptu elidēs accōmode ſubiecit.
Quale gaudiū mihi erit, qui in tenebris ſedeo, &
cęli lumen nō video? Ac ſi apertius dicat, niſi aſpi
ret dies & inclinētur vmbrę: niſi ſurgente aurora
nox receſſerit, & ſupno terras illuſtrāte ſole dies
aduentarit, nemini gaudij plenitudo, plenitudo
C gr̄ę nulli ſperāda creaturę. Et re vera ita eſt nuſq̄
eīm alibi gr̄ę plenitudinē a ſalutāte vel oblatā vel ſa
lutato optatā legim⁹, vt prorſ⁹ colligere liceat, hu
ius gener̄ ſalutationē. i. ſalutis optationē gratia
rū cumulando diuitias, priorū ſalutationes ſup
greſſam vniuerſas. Idcirco quandoquidē humili
nihil videtur exaltatione ſui mirabilius: iure in
hac turbatione nō incredulitatis: ſed admiratio-
nis timens ne angelus ſatanę, ſe in lucis angelum
transfiguraſſet, cogitabat qualis ſcʒ q̄ ſublimis &
humilis, q̄ admirabilis & cōmunis, q̄ ſubtilis &
vtilis q̄ ſingularis & familiaris, q̄ peculiaris & ge
neralis eſſet iſta ſalutatio, cuius (vt videbat̄) erat
nūcius angelus, author pater, ſcriba ſpiritusſan-
ctus & fructus dei filius. Ac tandē ſeſe medijs in
precibus ſupra votū exauditā intelligens, obſtu-
puit, quia a quo miſſus fuerat, p̄currit nūcium
ſuū deus, ſicut angelus ipſe ait, dn̄s tecū. Proinde
ad illū (vt decuit) ſermonē dirigēs ne ingenita hu
D millimę virginis verecūdia p̄ſumptionis nota la
boraret tātę orādi diligētię cauſas ediſſerit. Quia
meliora ſunt vbera tua vino, fragrātia vnguētis
optimis: ne reputes inquit ancillā tuā quaſi vnā
de filiabus Belial, vt legali tēporalis proſperita-
tis vino madēs, hoc petierim in me fieri & in tātę

fiducię verba ęſtuarim. Vinū enim & quicquid tē
poraliter delectando aut magnificētius in ſubli-
me extollendo inebriare poteſt, nō bibi: ſed huma
nę reparationis deſiderio ſuccēſa effudi animam
meam in cōſpectu domini: quia meliora ſunt vbe
ra tua vino. Eſt vinum theologicum, vinum ger
minans virgines, ſuaue nimis, & lętificās cor ho-
minis, in cuius cellam ſe introductam ſponſa in
ferius gloriatur. Eſt quoq; huic cōtrarium: ſup
quo apoſtolus fideles cōmonuit dicens: nolite in-
ebriari vino in quo eſt luxuria. Eſt deniq; aliud
nimirum quo recētes ſemiuiui relicti plagas ab-
luit, fouit, & alligauit, ſamaritanus ille, q ab Hie
ruſalem in Hierico deſcendebat, idq; tēporalium
repromiſſionibus locuples, inuenitur non pror-
ſus inutile: at vſu acerrimū & inſuaue nimis, ni
ſi infuſo oleo rigor illius temperetur: hoc vinū le
gem dixerim, cuius auſteritate acrimoniaq; ma-
gni illius ęgroti in mūdi huius ampliſſimo gra-
bato iacētis lętalia vulnera ſummus medicus re
purgabat. Lex enim inſtar vini mercenaria tēpo
ralium repromiſſionū oſtentatione inuitatis blā
diens: ſed reuera timore rigoreq; fortiter pungēs
quaſi pędagogus ſibi ſubiacentes agebat. Sed eīm
ad perfectū hęc duo legis pręcipua neminē addu
cere virgo benedicta probe intelligens, charitatis
libertate quę mūdi extinguit amorem: foraſq; ti-
morem emittit, dilatari merito prætulit dicens:
quia meliora ſunt vbera tua vino. Hęc autē duo E
ſponſi vbera repromiſſionē venturi & repromiſ-
ſi exhibitionē accipimus, quibus quotquot ſalua
ti ſunt, lactatos credimus vniuerſos, vt quēad-
modū nūc incarnationis, paſſionis, exhibiteq; re-

ſurrectionis fides charitate ignita ꝑducit ad glo=
riã, ita vẽturi fides in requiẽ cõſeruaret nobiſcũ,
peruẽturos ad ſupna. Verũ vnde vino meliora?
Sequit̃ fragrãtia vnguẽtis optimis. Optima aclõ
ge lateꝗ fragrãtia vnguenta, charitatẽ dixerim, q̃
nullis arctata limitibꝰ, inimicos quoꝗ cõplectit̃:
per quã cũ inimici eſſemꝰ, reconciliati ſumus deo.
Qua p̃dicta Chriſti vbera vt pleniꝰ fragrarẽt, ꝑ=
fuſa eſſe Iohãnes teſtat̃ dicẽs: ſic deꝰ dilexit mun=
dũ: vt filiũ ſuũ vnigenitũ daret. Et alibi. In hoc ap
paruit charitas dei in nobis, qm̃ filiũ ſuũ vnige=
nitũ miſit deꝰ in mundũ: quẽ vtiꝗ ante (vt crede
re fas eſt) eadẽ charitate promiſit. Sane charitatẽ
omniũ eſſe chariſmatũ excellẽtiſſimã nemini arbi
tror inficiãdũ p̃ſertim authore apl'o. Maior horũ
eſt charitas: nec iniuria tñ moueri quiſpiã poſſet
cur vnguẽtis optimis pluratiue dictũ ſit: cũ vnã
tm̃ ꝑferamus: ſed rẽ impẽſius ſcrutãtibꝰ aduer=
tere eſt. Aliter patris, aliter noſtri cõtẽplatiõe, vn
guentũ hoc ineſtimabile mirabiliter ꝯfectũ redo
lere: vt iure nõ vnũ modo: ſ; duo aſſeras. Primũ
paterni honoris zelus amorꝗ reciprocus ꝯficiũt
duas creaturas inq̃t filius bonitatis ſuę ꝑ cogni=
tionẽ & amorẽ capaces cõdidit pater. Altitudinẽ
altera: altera ſcientiã q̃ mihi peculiaria ſunt prę=
ſumẽte. Zelans pro filio pater vtrãꝗ mirabiliter
ac miſerabiliter ꝓfligauit: vt cuiꝰ opa ꝑfecta ſoli
us p̃dicãtur: diuturniores angelorum ruinę illi
poſſint calũniã incõſummati operis p̃tendere. Ha
ctenus iuſtitiã, hactenus veritatẽ fuiſſe in vltio=
nẽ accinctas ſufficiat. Filiũ quoꝗ vice ſua pro pa
tre zelare decet. Patris em̃ inglorij inhonoratiꝗ
cauſa viciſſim ꝑtinet ad filiũ, dicẽte Salomone. De

decus filij eſt pater ſine honore. Ideo per me reci=
piat oportet quos ꝑ me quodã modo videt̃ ꝑdi=
diſſe. Si ꝓpter me tẽpeſtas hęc orta eſt, cur me vt
ceſſet nõ mittitis in mare. Meme adſum q feci in
me ꝯuertite ferrũ o Iudęi: ſed hoc incõprehẽſibile
diuini ardoris ꝓpoſitũ venerãtes & ſilẽtio noſtro
cõprobãtes: intueamur potiꝰ quẽadmodũ prime
huiꝰ ꝯfectiõis fragrãtiã, etiã ingratis, vbera Chri
ſti ſpirabãt dicentis: ego honorifico patrẽ meũ: &
vos inhonoraſtis me. Alterũ nihilominus & ipſa
charitas miæ admixta nobis, ſi nõ accepti bñficij
immemores negligimꝰ: cõfeciſſe videt̃. Samarita=
nũ em̃ illũ ab Hieruſalẽ in Hierico, ab æternis ad
trãſitoria: a cęlis ad terras, a ſinu dei patris ĩ vte
rũ virginis matris, vt nobis ꝑ miãm ꝓximus fie
ret: nihil oĩno traxiſſe videt̃, niſi charitas: dicente
eodẽ in ꝓpheta. Recordatꝰ ſum tui, miſerãs ado=
leſcẽtiã tuã, & charitatẽ deſpõſatiõis tuæ. Et alibi.
In charitate ꝑpetua dilexi te, & ideo attraxi te mi
ſerãs: ſurſumꝗ ædificabo te, & ędificaberis virgo
Iſrael: vt mię recordatũ vnigenitũ pr̃is, cogitatio=
nes pacis in plębem ſuã & nõ afflictionis ex alto
repetentẽ dixiſſe crediderim. Miſericordia efflagi= F
tat & paci quoꝗ conſentaneũ eſt, nec veritati ad=
uerſatur aut iuſtitiæ exiſtimabitur contraire:
ſi is qui alio pellente cecidit, alio iuuante reſur=
gat: vt dũ aliena ope repetatur, quem fallacia peſ=
ſundedit aliena, iuſtitiam conſtet alienam illis de
cętero ſuffragari, quos in caſum culpa pepulit
alterius. Huius quoꝗ compoſitionis odorẽ ſua
uiſſimum Chriſti vbera ſparſere vberius quan
do & pro inimicis animã ſuam poſuit quã & pro
amicis æſtimatiſſimus quiſꝗ charitate ponere

cunctetur. Huic demũ expoſitioni non mediocri-
ter ſuffragatᷣ dictio hebraica hic ad vbera & amo
res(vt ferunt)ęquiuoca cum repromiſſio ventu-
ri & exhibitio repromiſſi duo Chriſti vbera, amo
res ſint quia ſingulares effectus amoris.

Cap.IIII.

Agitur de primo vbere.i. Chriſti
repromiſſione deq; figuris eius.

Vox Marię.

A OLeum effuſum nomẽ tuũ:ideo
adoleſcentulę dilexerunt te.
Efficaciter haud dubie, validius enim
cõcitant particularia. Congrue quidẽ ad ſui pur
gationem in lege, pſalmis, & prophetis reſperſam
vberũ Chriſti fragrãtiam cauſari viſa eſt, obſcu-
rius tñ ſi non de alterutro ſingillatim & particu
lariter diſſerat. Perpendẽs igitur nõ ex vino legis
quę neminem ad perfectũ adducit, antiquis patri
bus vitę emẽdationem, morũ compoſitionem, vi
tiorum defectũ, virtutum profectum, & charita
tis augmẽtum coaluiſſe, demirans nihilominus
horũ humilitatem, pietatem, patientiam, cõtinẽ-
tiam, ac ſanctimoniam ineſtimabilem, potẽtiam,
conſtãtiam, obędientiam, hoſpitalitatem, liberali-
tatẽ, cæteraq; id genus heroicę virtutis inſignia,
diſcutit penitius, poſtremoq; intelligit nomẽ dñi
ceu oleũ priore vbere effuſum ſic illos deliniuiſſe
fouiſſe, recreaſſe, atq; illuſtraſſe: vinum quoq; le-
gis per ſe mordacius illi admixtum ita condulco
raſſe: vt non aliũde tantę inſtantię, tantę perſeue-
rantiæ, tantę dilectionis, & intimi ardoris cauſas

odorari liceat. Sũt autem(vt cætera taceam) duo B
vnigeniti filij dei noĩa: multo latius ꝙ ſoleat oleũ
in veſte vel alibi effuſum peruagari, in gente illa
paſſim reſperſa: de quorum altero(ni fallor) vir-
go benedicta intẽdit ſcilicet Chriſtus Ieſus. Chri-
ſtus autem vnctus interpretatur: vt de illo nos
in primis exiſtimari poſſit circũſtãtia literę, qua-
ſi de vnguẽtis ad vnctum deducẽs monuiſſe. Ad
hęc nominis huius cõmunione ſacerdotes, reges
& prophetas, perinde ac myſtica eiuſdem in ſin-
gulos effuſione participes factos vetus lex ſæpe
cõmemorat. Ad quorum certe præſentiam, plebs
illa ſoboleſcere, proficere, exaltari, & eis de medio
latis tabeſcere, premi, deprimi, ac poſtremo ſic, cũ
ſurgentibus reparari, cũ ſtantibus ſublimari, &
cũ ruentibus obrui plęrũq; viſa eſt, vt haud ab-
ſurde dictũ exiſtimes, oleum effuſum nomẽ tuũ
ideo adoleſcentulę dilexerunt te, videlicet iudaicę
plębes, quę pro ętate ſolidi cibi minus capaces, tẽ
porali effuſi olei nitore pellicerẽtur. Hinc & dñm
ſuper effuſione hac manum continuiſſe lamẽta-
tur Daniel dicẽs. Et nõ eſt in tempore hoc prin-
ceps & dux & propheta neq; holocauſtũ neq; ſa-
crificiũ, neq; oblatio neq; incẽſum neq; locus pri-
mitiarũ coram te: vt poſſimus inuenire miſeri-
cordiam tuam. Ac ſi patenter dicat. Nomẽ tuum
& memoriale tuũ in deſiderio animę, nos olim in
regibus erexit, in prophetis inſtruxit, in ſacerdo-
tibus ſanctificauit: nũc autẽ reges defecerũt, pro
pheta & ſacerdos abierũt in terrã quã ignoraue-
runt: vnde euigilare, vnde reſurgere, reparari ve
poterimus: cũ non ſit apud nos nomẽ tuum, qđ
inuocatũ ſuper nos, te in nobis eſſe inſinuet inui

C ctum regem veridicũ prophetam, & ſacerdotem
in ęternum. Eſt nihilominus & aliud nomen vt
oleum in gẽte illa effuſum ad ſalutem, Ieſus ſcili-
cet. Egreſſi nẽpe de ægypto Ieſu pugnante, Ama-
lech ſubiugant, Ieſu principe Iordanũ traijciunt.
Ieſu pręliãte hoſtes ſuperãt, Ieſu orante, Soli im-
perant, Ieſu partiente ꝓmiſſiones obtinẽt. Quid
pluribus? Quicquid in Abrahã, Iſaac, & Iacob gẽ
ti illi repromiſſum legitur, Ieſu ſeu oleo in terrã
effuſo ſcriptura teſtatur impletũ. Deniq; probis
pereũtibus morib⁹, irruentib⁹ hoſtib⁹ & illis ſi-
mul corruentib⁹ qñ ſurrexerũt, qñ hoſtib⁹ obſti
terũt, qñ ſine nominis hui⁹ effuſione in ſuis ꝓfe-
cerũt? Certe nunq̃. Sic eñ ſæpius in libro Iudicũ
ſcriptũ eſt, & clamauerũt ad dñm q ſuſcitauit eis
ſaluatorẽ. i. vt oleũ effudit Ieſum. Ieſus eñ ſalua-
torẽ interpretatum ſonat. Vt merito plebẽ illam
effœminatã propterea deũ exiſtimes dilexiſſe, quę
in bonis cũ Saluatore in amore ꝑſeuerat: eo ve-
ro ſubtracto: vt canis ad vomitũ reuerſa, pedes ꝑ
D fida diuaricet omni trãſeũti. Sed eñ q̃ differenter
hoc vbere ꝓmiſſionis paſcãtur, oĩno ſilendũ non
eſt: vmbra quippe nõ lux, vanitas nõ veritas (va
nitas eñ oĩs homo viuẽs) veritas autẽ & gratia
ꝑ Ieſum Chriſtũ) nõ numen ſed nomẽ in ęnigma
te & ex parte plenã illis ſalutẽ futuram referebat:
nec omnino afferebat. In ęnigmate quidẽ quia oĩa
in figura cõtingebant illis. Ex parte autẽ quando
quidẽ vnctos nõ vnguẽtes Chriſtos eorũ fuiſſe
cõſtat. Illi eñ hęc ꝑrogatiua ſeruabatur, qui ſecũ
dũ humanitatẽ vnctus prę participibus ſuis ſe-
cũdũ diuinitatẽ cũ patre & ſpiritu ſãcto ſuos vn-
git ad ſalutẽ, ſolus ipſe verus Ieſus. i. vera ſalus,

ſaluũ faciẽs populũ ſuũ a peccatis eorũ, illi autẽ
a pœnis pctõꝝ. Ideo toties itũ eſt ĩ antiquã ſiluã,
quia morbũ tñ obuoluere, nõ etiã pctm̃ morbi
cauſam reſcidere potuerũt: vt ſalutẽ magnã ĩ Iſrl'
feciſſe proprie dicaẽ deus, non ipſi & ſi per ipſos.

Cap. V.

E primo repromiſſionis vbere boniſq; ei⁹ col-
ligit ꝟgo, vberiora e ſecũdo manare, cũ potior ſit
veritas. Ideo orat ne ꝓmittẽdo ſequaẽ: ſed pręcedẽ
do dñs alios poſt ſe trahat, & de vberis vtriuſq;
diſcrimine latius.

Vox Marię.

TRahe me poſt te, curremꝰ ſimul
in odore vnguentorum tuoꝝ. A
¶ Hęc & paria pĩetiſſima ꝟgo meditãs
aptiſſimo ꝓrſus ratiocinio verecũdię ꝯſuluiſſe vi
deẽ. Satis poterat inqt hũilitatẽ noſtrã ad oſcula
depoſcẽda ꝑmouiſſe ĩgẽs noĩs tui ſplẽdor, ac tãti
vnguẽti amabiliſſĩa ſuauitas. Atq nõdũ mel ſʒ lac
fundẽte ṗmo vbere, ſacri noĩs tui velut olei effu-
ſiõe ſenſib⁹ alti⁹ ĩmutatis (cũ ſit exhibitio de ꝑteri
tis certa expectatio futuroꝝ) illi⁹ expĩẽtia arcti⁹
vrgẽte ĩ eadẽ ꝯpellor. Si eñ tãti nomẽ, qd numẽ?
Porro fidelis ꝓmiſſio & oĩ acceptiõe digna, nomẽ
quoq; ſanctũ ac modis oĩbus venerandũ, cũ non
ſit aliud ſub cęlo datũ hominib⁹, in quo nos opor
teat ſaluos fieri. Oleũ deniq; tãetſi effuſum, nihi-
lo ſecius ꝟtute ꝑcipuũ, cui⁹ flãma amor eſt, ado
leſcentulas inflãmans ardore vehemẽti. Verum
tanti ne vitrum quãti margaritum? Abſit. Effu-
ſum cedat oleum, te concedat pater oſculum, B

lac in potum dedit,cibum det ſolidiorem. Vt quę
priore vbere obliuioſis dilationibus ꝓpemodum
areſcente,ac ſterileſcente vix diligebamus : ſecũdo
trahente in odorem vnguẽtoꝝ tuorũ curramꝰ.
Qui te pręceſſerũt,lucerna ſequẽte lumẽ nõ vide=
runt:in vmbra ſederũt, ſolẽ non viderũt, & quia
iter pandẽs ante eos nõ cucurriſti,in vmbra qua
ſi in tenebris palpauerũt:in qbꝰ tandẽ pluſq̃ cime
rijs te lumẽ cęli qđ ſequturũ credebãt,diutiꝰ,præ
ſtolantes quieuerũt. Tu aũt lucerna pedibꝰ meis
verbũ,& lumẽ ſemitis meis,trahe me poſt te,cur
remꝰ in odorẽ vnguẽtorũ tuorũ. Hic quoq; vn=
guẽta repetit,ſed ſuperiꝰ optimis adiecit: vt quæ
maior eſt oĩm charitas in illis figuraretur, quã
fragrantẽ odorari in via,non aſſeq currendo poſ
ſunt ꝑfectiſſimi quiq;,vel ęquare. Hic aũt & ado=
leſcentulas in illorũ odore curſuras pollicet. Exi=
ſtimo proinde oẽm Chriſti actionẽ quę noſtra eſt
inſtructio,vnguẽtorũ myſterio hac in lectiõe acci
pi. tuorũ eñ adiecit, vt eius hæc humanitati pe=
C culiaria aſcriberet. Hoc igit loci crediderim altiſſi
mę ꝑfectionis conſilia obœdientiã dico,caſtitatem
& paupertatem e vicino reſpicere,quæ primũ im
plẽs Chriſtus opere,mox ſermone ꝑſuadens. vbi
in cathedra crucis fracto humanitatis eiꝰ alaba=
ſtro,mundũ ꝑuagata eorũ fragrantia eſt,nudus
ipſe,cęlebs & incorruptꝰ,patriq; factus obœdiens
vſq; ad mortẽ,ſic oẽs poſt ſe traxit, vt delibuto di
latatoq; corde illius iugũ ſuaue, & onus leue fe=
rẽtes,currerẽt vniuerſi. Quis eñ tunc antiqtus
ꝓmiſſa tẽporalia peteret,vbi relictis oĩbus nemo
ſuum quicq̃ dicebat? Quis mortalis arenę multi
plicationẽ carnalẽ potuit quaſi iuſſam amplecti:

vbi angelica virginitate fulgidis inſtitutum erat
cęlos inſignire luminibꝰ? Quis deniq; vel in pace
tranquillũ,vel ab hoſte tutũ ſe credidit,quẽ perfe
cta ſub apoſtolis & ſenioribus obœdientia nõ ſta
biliuit? Libertas eñ aut gloria nulla putabatur,
quę non de mitis & humilis dñi imitatione ꝑfe=
cta eſſet. Quibus vero iſta vel vtriuſq; vberis la D
tam diſcrepantiã vel alterius ſupra alterũ prępol
lẽtiã neutiq̃ pręſtare videbunt: vt cordatiſſimam
virginẽ haud immerito,in ſecundo ſibi cõplacuiſ
ſe dignoſcant: res illis vt arbitror paulo altiꝰ re=
petẽda eſt. Leges igitur qui eiuſmodi eſt duas no
uerit, veterẽ & nouã,duo ſpõſi vbera ſingillatim
pręferentes,vt ex earũ collationis differentia & ꝓ=
cellẽtia vberũ quoq; principatũ ſit facile aĩaduer
tere. Vetus enim data interioribus,ideo lex dicta
timoris dũ ꝑ pœnas a maleficio arcebat, vel ꝑ tẽ=
poralia blandiẽs illectabat. Pręter hæc (q̃ ſuperiꝰ
in vino deſignauimus)venturi meſſię ꝓmiſſione
ſuos cõfouebat. Sic autẽ agẽs lacte potabat pueri
tiam,quã gratiã cõferendo non ꝑficiebat. Cæterũ E
quid profuerit, ſi ſexcẽtis oraculis vẽturũ repro
mittas,niſi pręſtes tandẽ aliqñ pręſentẽ? Certe nõ
redimet,non ſaluabit,non ſeras inferniq; repagu
la demolietur, nõ deniq; cæli atria reſerabit pan=
dens iter ante eos,niſi præſens. Hoc aũt nõ vetus
lex exhibet,ſed noua:quæ in quiete data lex amo=
ris vocatur, & ꝑfectę libertatis, dum in Chriſto
exhibito mundi proſpera deſpicere, & nulla eius
aduerſa formidare ꝑdocuit,quaſi ſecundo & feli=
ciore vbere,in virum ꝑfectę ætatis ſuos educans
cibo ſolidiore firmauit. Quarum pręrogatiuas
quoq; ſi conſideres noua in nullo inferior, ſemꝑ

& vbiq; reperiet vberis ſui fœcunditatē & gloriā
gratijs multo ſublimioribus cōmēdare. Eſto lex
vetus pro Iudęorū duritie in tabulis lapideis di
gito dei ſit ſcripta. Noua certe viuo dei verbo fi=
deliū cordibus eſt impreſſa: Illa figurę. hęc verita
tis: Illa qa litera occidit, lex dicta eſt mortis: hæc
autē quia ſpiritus eſt qui viuificat, lex appellata
eſt vitę. Illa pœnę hęc gratię: illa oneris, hęc facilita
tis. Illa viciſſitudinē ꝓmittit vltionis: hęc & inimi
cos amplectit latitudine charitatis. Qd ſi poſtre=
mo nimiſq; magnificū ducim⁹, qa in monte data
eſt, & noua: quia a deo data eſt & noua: qa popu
lo dei data eſt: & noua, quia peccatum pandebat:
veritatem dicam plus noua: nullum malum per
mittit, nullum bonum omittit, tēporalia remit=
tit, ęterna ꝓmittit, contumelioſis & laceſſentibus
libenter dimittit. Peccatum aufert: veniam refert
gratiam profert: gloriā confert: cui qui patienter
hęret, oīa ſuffert: faſtus ſuperborū, riſus munda
norum, liuores inuidorū, cachinnos irriſorū, lin
guas detractorū, plagas inimicoꝝ, cōmenta ſedu
ctorū, ſycophātias hęreticorū, minas tyrānorum
gladios perſequutorū in fide & iuſtitia in humi
litate magna, in quiete & ſilētio, in charitate ſum
ma, in ſpe & lōganimitate, vt interim de documē
tis inſtructib⁹, ſacramētis adiuuantibus, miſeri
cordię & pietatis operibus promouētibus donis
concurrentibus, conſilijs perficientibus, & beati
tudinibus in omnimoda ſanctimonia cōſummā
tib⁹ taceā, qb⁹ in noua lege quaſi vnguētis Chri=
ſtū vnctū prę participibus ſuis, ita ſecūdi vberis
fœcunditatē locupletaſſe conſtat: vt fragrantibus
nouis virgo ſapiēs vetera faſtidire, aſpernari, re=

fugere, ac proiectare, & iam haud iniuria preca=
ri viſa ſit. Trahe me poſt te, curremus in odorē
vnguētorū tuorū. Verū quibus obſecro nō es in F
ſignita beatitudinibus, quā beatam ꝑdicāt oēs ge
nerationes, quibus documētis & ſacramentis, q=
bus non es illuſtrata miſericordię & pietatis in=
crementis, doniſue cumulata diuinis, quā gratia
plenam angelus profitetur? Quibus demū nō es
conſilijs perornata quā paupertas in oēs miſeri=
cordia prędiuitē: virginalis ſinceritas deiparam:
obœdientię aūt humilitas ad cæleſtiū terrenorū
inferorūq; vniuerſum ſuſtulit imperiū? Quid=
nā ꝑtendit iſthęc orationis inſtātia, vt poſt eum
trahi peroptes, quē ſimul & eius legē in tātis be=
nedictionibus præuenire ꝓbaris: quid demū cur
rentem te currentibus inſeris, quæ brauium prę
currens, teſte archangelo, prædicaris appręhen=
diſſe. Ait enī domin⁹ tecū. Certe paupertatem ſi=
ne conſilio, virginitatē ſine exemplo, euangelicam
obœdientię ſublimitatem ſine precepto, ante euā=
geliū Chriſto nōdū illapſo exhibuit, vt in ijs ve=
rius ducem illam mirari debeas, q̄ comitem aut G
pediſſequā. Sed hic ſingularis abſoluteq; humili=
tatis vſus eſt, vt cęteros ſe comites ſemper habe=
re & aſſerant, & cupiant ij, quos conſtat, palamq;
eſt in ſublimioribus heroicisq; operibus præcel=
luiſſe: gratiarūq; fluenta in ſui fontis originem
refundant ſtudioſius, vt vberius fluant, perin=
de atq; orans in ſpiritu humilitatis dicat, nor=
ma, ſpeculum ac forma totius humilitatis. Tra
he me poſt te, qa quod ante exhibui tuū agnoſco
in quo qa te nōdū vidi, in incertū curro. Nrorū
ſuā ſibivendicet authoritas tua glīam, dum illis

exhibet præſentia certitudinē. Siquidē eo ſecuriꝰ,
quo humilius cum cęteris dicat. In odorē vnguē
torū tuoꝝ currere, q̃ te in illis pręuenire. Trahe
me poſt te, nec in poſterū tui abducas ꝑſentiam:
vt quæ diſſimulant priore vbere oleū ſpargēte di
ligere, iamiam ſalubriter ad præſentiā tui incale-
ſcētes mecū ſint, In odorē vnguētorum tuorum
currere ſollicite, ac in feruorē exhibitio accendat,
quas fecit dilatio tepeſcētes. Hæc enim cauſa, hæc
poſtulandi oſculi ſumma eſt, & non condignorū
ſuperba pręſumptio meritorum.

Cap. VI.

Angelus virginē deo ꝑ ſilētium plura loquen-
tē ſecundo affatur, & de diuino conceptu plenius
inſtruit, ac demū quid ꝑ verba virginis, & ꝑ vi-
nū cui comparantˀ, ſignetur, innoteſcit.

Vox Angeli.

A INtroduxit me rex in cellaria
ſua exultabimus & lætabimur
in te memores vberum tuorū
ſuper vinum.

¶ Mirantē eam, & roſeo vultu verecundię liquo-
re perfuſam, intuitus angelus, vt prius conſola-
retur pauidā, & poſtremo hęrentē confirmaret.
Imprimis ſuſpectū aggreditur timorē, vt vel ſie,
a ſe auerſam (deo enim loquebatur) cōmodius re
uocaret. Ne timeas, inquit, Maria ſermonis falſi-
tatē, aut ſententię ambiguitatem, ſalutis amiſſio-
nem, aut retenti diminutionem: Introduxit me
rex in cellaria ſua. Superius modeſtiſſimā puellā

ad virilem conſpectum quadātenus in ſenſu mo
tam diximus: amplius aūt in ratione, ne fortaſſe
in lucis angelum princeps tenebrarum trāſfigu-
ratus eius ſolitudini inſidiaretur, gratiæ pleni-
tudine (vt olim Euæ ſcientiæ diuinæ participio)
fallaciter ꝓmiſſa: in intellectu vero ampliſſime cū
eius ſolius ſit gratię plenitudo, ꝗ quaſi vnigenitꝰ
a patre, viſus aſſeritˀ plenꝰ gratię & veritatis. Atq̧
citius a priore abſolutam cōijcimus, vbi ianuis
clauſis (erat. n. vt pie creditˀ Marię clauſum oſtio
lū) eū ingreſſum aduertit: hoc eñ humanitus vir
nō poterat. Verū reliquorū alterū extēplo blandi B
ens angelus abſtulit: cū malignorū mos ſit, hor-
rifico terrore exanimare. Poſterius quoqꝫ ſtudet
idonea ratione abolere. Introduxit me rex (inqt)
in cellaria ſua. Rex inquā ille apprime mirabilis,
deus deorū & vniuerſę poteſtatis, cuiꝰ plena gra
tiarū facies, ac pelagus infinitę ſubſtantię, diuitia
rum quoqꝫ inexhauſta impenetrabiliſqꝫ abyſſus
rex magnus & laudabilis nimis: cuius magnitu
dinis neqꝫ finis, neqꝫ numerus eſt: ꝗ oīa creauit,
oīa cōtinet, & ſuauiter diſponit: a quo omne eſſe
& viuere: introduxit me in cellaria ſua, vtiqꝫ ad
incompręhenſibilia æternæ prędeſtinationis ſecre
ta, & de plenitudine gratię tuę efficaciter īſtruxit,
ꝗa inueniſti gratiam apud deū, nō ꝑſumpſiſti, vt
primus angelus, non perdidiſti, vt protoplaſtus
non emiſti, vt Simon magus, ſed inueniſti: quia
quęſiſti. Et felix tu ꝗ nō poſtulaſti dies multos,
& diuitias, & gloriā, ſed gratiā: quā inueniſti, nō
vtiqꝫ ſufficientię tm̄, vt pleriqꝫ: aut redūdantię, vt
Stephanus & apl̄i: ſed excellentię, & tantę omnino
vt inſtar torrētis fluminis, reliquis quoqꝫ fœcū-

ditatem meritorũ elargiaris,ˈdũ tu terra nõ ari=
da,ſed irrigua,& a dño benedicta,mundo germi=
nas ſaluatorẽ, a quo ꝑ manus tuas mũdo ꝓflu=
at vniuerſitas gratiarũ,vt de eiꝰ plenitudine ac=
C cipiant oẽs gratiam. Origo eñ ipſe,& gratię prin
cipiũ,dũ in ventre tuo fons nobis efficit̃ aquę ſali
entis in vitã æternã:te quaſi fluuium aquę viuę
ſplendidę tanq̃ cryſtallũ, procedentem de ſede dei,
& agni,multiplicium replet aquis gratiarum ad
mortaliũ ſalutẽ:parare cibũ illorũ,qm̃ ita eſt prę
paratio eius,vt panis angelicus in terra tua pa=
nis hominũ fiat,& tandẽ ad irrigandã vniuerſam
terram ſicut aquęductus de paradiſo,apoſtoloꝝ
& doctorum riuos inebries, & perinde ac fluuiꝰ
Doryx.i.generationis medicamẽtũ,nõ iam vipe=
rarum aut veprium, ſed virtutũ germina ſan=
cta facias,plantes,irriges,ac dño incrementũ dan
te multiplices.Ne timeas igitur vel ob rei ampli
tudinem,aut tenuitatem tuã, quia inueniſti dei
miſeratoris charitate, humilitatiſq́ꝫ tuæ ad hoc
ꝯmoditate,gratiam apud deum: nempe hominũ
ſalutem angelorum reparationẽ, & vtrorũq́ꝫ re=
conciliationẽ:dum & hoĩbus angeli in miniſteri=
um miſſi ſtudioſius obſequentur,& eorũ ruinæ
ab ijs qui hęreditatẽ capiũt ſalutis, tuo miniſte
D rio reſtituentur.Ecce enim concipies, non ex vte
ro,quia non ex virili ſemine,ſed in vtero,q̃a my=
ſtico ſpiramine,& paries filiũ: & vocabis nomen
eius Ieſum.hic erit magnus,& filius altiſſimi vo
cabitur,& dabit illi dñs deus ſedem Dauid patrĩ
eius,ęternã nõ tẽporalẽ, nõ inſtabilẽ ſed immobĩ
lẽ,& immutabilẽ atq́ꝫ incõcuſſam: quia regni eiꝰ
nõ erit finis,idq́ꝫ in poſſeſſione pacis,nõ in viſio=

ne dũtaxat: quia nõ in Hieruſalem quæ ſeruit cũ
filijs ſuis, ſed in ea quę ſurſum eſt libera, in qua
tu hodie mater noſtra diuinitus ſublimaris.Ea
de re & nos exultabimus & lætabimur in te,me=
mores vberũ tuoꝝ.Super deuoto lectori ocioſuꝫ
arbitror, myſtica hic Marię vbera requirere, cũ
ſacroſancta illa intaminatę deiparę vbera de cæ=
lo plena,omne delectamẽtũ, omniſq́ꝫ ſaporis atq́ꝫ
amœnitatis exuperantiam ꝓfluentiſſime egerãt.
Sed abſit vt de vino in quo eſt luxuria angelum E
loquutũ opiner,verũ quẽadmodũ Chriſti vbera
vino legis Maria prętulit, ita & hic ipſius vbera
virginis,angelus.Neq́ꝫ id ab re:illo eñ aut ſerui
timore,aut amore lucri mercẽnarij,ſub lege & pę
dagogo educabant̃.His autẽ ipſe legis dñs adole=
ſcit.Atq ſi etiã iſtud angelico palato quiſpiam cõ=
tendat inſipidum,non refragabor,aliud accipiat.
Eſt eñ Zacharia teſte bonũ & p̃ſtantiſſimũ vinũ
germinãs virgines,mire efficax,vtpote naturam
vincens,& per aſſiduã incorruptionis meditatio
nem in corruptibili corpore mẽtẽ mutans in an
gelicã ſublimitatẽ.Quo extra præceptũ, p̃ter con
ſiliũ, ſupra exẽplum, Maria ſobrie ebria, prima
in heroicã virginalis puritatis profeſſionẽ exceſ=
ſit.Vinum hoc purum putũ, vinum hoc imper
miſtum,infermentatum, & defęcatum, ſed cui
haud iniuria certo cõſultoq́ꝫ reſpectu,Paleſtinæ
virginis vbera præferat angelus . Illo ſibi conſu=
luit.His autem vberibus angelis & hominibus,
dum omnes in vnum conſortium reparantem
Chriſtum pauit.Præterea angelis vberem lętitię F
ſegetem contulit, inauditum virginalis contu=
bernij inſtitutum, enimuero Sydereis ciuibus

virginalis exceſſus cęleſtis ipſa fœcūditas exulta-
tionem multo quidem ampliorem pręſtitiſſe cre
dēda eſt: vt qui in ea virginalis conſortij nomine
gloriantur, in ea quoq; exultēt. i. extra lętando ſal
tent, quā pręcurrentē ſe diuinę fœcunditatis pal-
ma inſperabili venerantur. Hic poſtremo (quod
prope omiſeram) quæſitu dignū videtur cur re-
gij nominis maieſtatem, nec mitius aliquid, fami
liariuſve protulerit. Introduxit me rex (ait) in cel
laria ſua. Abſtergēdo enim pauori (ꝙ quiddā an
gelus negocij moliebatur) minus idonea efficaxq;
videtur regię maieſtatis ſtupēda inculcatio, quā
G perfectus amor nō attendit ſed timor. Quare Sa
lomonē quoq; ipſum in libri huius frontiſpicio
tituli ſuperciliū erugaſſe credimꝰ. Neq; enim vt
in parabolis addidit, Filij Dauid regis Iſrael, aut
regis Hieruſalem vt i Eccleſiaſte: ſed dūtaxat ait
Cantica Canticorū Salomonis. i. pacifici, ꝙ in pa-
ce (ad pſalmi ſententiam) veri locus ſit factꝰ amo
ris. Hoc angeli ſodalibus adoleſcentuliſq; cōgruū
quiſpiam fortaſſis cauſabitur, quibus adhuc ma
ieſtatis reuerentia (ceu nondū charitate conſum-
matis) eſt neceſſaria: vt q̄uis iure ſponſo ac ſpon
ſę gratulari debeant lętari & exultare. Interim ta-
men cū tremore. Verū ſi rem rimari exactiꝰ non
pœnitet, & rotam in rotę medio (vt hactenus fe-
ciſſe me putē) ſpeculari haud moleſtū ſit: nodum
valentiorē (vt aiunt) fortior expediet cuneus: Ait
quippe euāgeliſta. Hic erit magnus & filius altiſ
ſimi vocabitur, & dabit illi dn̄s deus ſedē Dauid
patris eiꝰ, & regnabit in domo Iacob in æternū &
regni eius nō erit finis. Sane nemo dat quo caret.
H Opportune itaq; regem inſinuat a quo miſſus

naſciturū filium ſuper Sion montem ſanctū re-
gem cōſtituendū pollicetur: vt qui ab ęterno erat
deus magnus & altiſſimi filius ipſe coaltiſſimus
& coimmenſus, in tēpore homo magnus, doctor
magnus, ſacerdos magnus, propheta magnus, ſe
dem Dauid acciperet, ſuperq; oēs deus magnus,
imperaret in domo Iacob in æternū, eſſetq; nomi
nis adęquatione Ieſus. i. Saluator, qui mandat ſa
lutes Iacob, rex noſter, & deus noſter in æternū
ſaluū faciēs populū ſuū a peccatis eorū: ſi tamen
nominis Iacob ſignificantiā, vitijs & ꝯcupiſcētijs
quæ militāt aduerſus animā obluctantes ipſius
ꝑſidio cacodęmonē ſupplantare certemꝰ: vt in no
biſipſis regnet Chriſtus in præſenti per gratiā,
& in futuro per gloriam in æternum.

Cap. VII.

Dicendorum aperit conſequentiam: tum duo
rectitudinis fulcimina ſtatuit.

Vox Angeli.

Ecti diligunt te.
¶ Supernę prouidētię bonitas adorā- A
da, Cū prona aſpectent aīalia cętera ter
rā: Os homini ſublime dedit, cęlūq; vi-
dere iuſſit, & erectos ad ſidera tollere vultus: vt
a recto erectoq; exterioris hoīs habitu ad īterio-
ris moralē rectitudinē iugiter ſe cōponat, & glo-
riā dn̄i ſpeculando in eandē imaginē transformet
a claritate ī claritatē: a claritate ꝓprio indita cor-
pori, in claritatē creatoris ſui, tanq̄ a dn̄i ſpiritu.
Rectꝰ em̄ dn̄s deus noſter & nō eſt iniquitas in
eo. A quo infeliciter diſſidemus, prius incuruati

premente peccato,q̃ nati.Sed proh pudor multo
lachrymabili⁹ paternæ bñdictiõis dilapidata ſub=
ſtãtia,in regionẽ diſſimilitudinis planiſſimeq́ lõ
ginquã abimus:dũ cõditionis noſtræ honorẽ nõ
intelligẽtes,ſimiles iumẽtis inſipientib⁹ carnales,
bruti,beluiniq́ efficimur:nõ q̃ ſurſum ſunt, ſed
quę ſup terrã ſapiẽtes:corpe recti,mẽte recurua=
ti,ducentes de cęlo gen⁹.Degeneres vero morẽ de
cœno ĩ croceis ꝑ ꝯditiõis dignitate educãdi:ſ; ecce
proh pudor ſtercora porcorũq́ ãplectimur ſili=
quas,ſpurcas & abominabiles nimis.Heu me do
mina deſideratiſſima: qm̃ iniq̃tates meę ſupgreſſę
ſunt caput meũ:& ſicut onus graue grauatę ſũt
ſup me. Putruerunt & corruptę ſunt cicatrices
meę,a facie inſipiẽtię me. Miſer fact⁹ ſum & cur=
uat⁹ ſum vſq́ ĩ finẽ, niſi tu miſerta mei ſecundũ
magnã miã; tuã,& gratiarũ tibi credita gazophi
lacia mihi impetres:vt ſpiritũ rectũ ſup bñdict⁹
fili⁹ tu⁹ innouet ĩ viſcerib⁹ meis.Illuſtretq́ faciẽ
ſuã ſup ſeruũ ſuũ:vt excuſſa ĩiq̃tatũ caligine,ocu
li mei recta videãt: recta q̃q́ & mũda ſint in ꝯſpe
ctu veſtro opera mea:ſimq́ interceſſu tuo ĩ no=
mẽclatura coꝝ,de qb⁹ ad te archãgel⁹, Recti inq̃t
diligũt te. Quæ haud dubie in taciturnę ſolatiũ
dicta arbitror.Pręmiſit eñ.Exultabim⁹ & lętabi
mur in te,memores vberũ tuorũ ſup vinũ.Nos
inquã angeli ſed non ſoli:q̃a recti diligũt te,hoĩes
ſcilicet,quos tales deus finxit,neq́ oẽs:ſed recti,in
quib⁹ decor limi animi rectitudinẽ nõ mẽtitur:
& q̃ recto ĩ corpore diſtortũ claudicãtẽq́ animũ
nõ occultãt.Hi inquã diligũt te.i.ꝓbe agnoſcũt te
& pia imitatione venerant̃.Si cui enim p̃miſſorũ
alterũ deeſt nõ amat. Quoniã nemo diligit quod

ignorat:aut ſi nouit,imitariq́ renuit: nõ amat,
cũ morũ diuerſitas diſſidiũ ſit amoris:nullaq́ re
amor potius q̃ morũ conſimili ſtudio coaleſcat.
Veritatẽ(exempli gratia)guttur cuiuſpiam iugi
ter meditet̃,aperiant̃ labia eius vt recta prędicet.
Rectaq́ obtineat labia facũdiæ atq́ eruditionis.
Rectitudineq́ cõſtent oẽs ſermones ei⁹: Theoto= B
con.i.deũ enixam in corpore aſſumptã,perpetua
ante & poſt partũ virginitate florentẽ ac dũ cõci=
peretur peccati prorſus omnigeni immunẽ cõfi=
teat̃.Illius vero humilitatẽ,charitatẽ,obœdiẽtiã,
integritatẽ,paupertatẽ,modeſtiã,ſilentiũ, ſolitu=
dinẽ,feruorẽ,deuotionẽq́ pietat; & cętera id gen⁹
imitari quoad licet negligat:nouit q̃dẽ,ſ; nõ amat
ore eñ cõfitetur,factis autẽ negat. Contra:rectis
oculis aſpiciat alius ſacroſanctę virginis hũilita=
tẽ,charitatem,zelũ,beatiſſimęq́ obœdiẽtię ac vere
angelicę puritatis altiſſimęq́ pauptatis vias dñe
rectas obambulet,ſilẽtiũq́ & ſolitudinẽ omni ſtu
dio ac feruore pſeq̃at̃,nõ diligit tñ,ſi nondũ lux
orta eſt ei: vt vel dei parẽtẽ vel(vt litera iſinuat)
ſine peccato conceptam credat,quã diligit . Non=
dum enim nouit quam a ſe diligi oporteat,illiq́
(vt ita dicam) Laban impoſuit,qui recte ſeruien
ti lippam ſuppoſuit. Quippe lippa & per pecca= C
tum in naturalibus immutata eſt: quã in inſci=
tię tenebris amplectitur:non autem Maria quæ
eſt tota pulchra . Pro qua & ſi annos ſeptem
pręamoris magnitudine paucos dies reputans,
ſeruiſſe conqueratur:mirabitur tamen facto ma
ne(ſi ſaltẽ vel demũ ita caliganti lux affulſerit) de
conſuetudine patrię illi probari alteram eſſe pro
qua ſeruierit , & alteram quam diligat . Nempe

cõceptã opinatur in peccato quã diligit,cuiuſmo
di eſſe dei matrẽ eccleſiæ ſenatuſconſultum annis
multis receptum negat. Pro qua tametſi illũ na
uiſſimam operã militaſſe facta rectiora cõteſten
tur, dũ illam hęreditario cõmunis peccati conta
gio inficit:neſcitq; in integritatis priuilegio cõce=
ptam aduertere:male vidẽdo perdit,quod potuit
bene viuẽdo promereri.Qua enĩ poterit ratione
quã non diligit ꝯſequi,aut ſi diligit, quomodo nõ
nouit:aut ſi nouit,quomodo rectiſſimã nõ agno
ſcit,& nunq̃ a cõmuni obliquitate reuocatam:ſed
ſingulari dei munere perpetua intaminabiliq; &
naturalis & pſonalis integritatis rectitudine prę
dicãdam: de qua audit Recti diligũt: ſcilicet recti
rectiſſimã.Quod ſi agnoſcere renuit,plane nec di
ligit.Sed ſi nõ diligit,nec adipiſcetur omnino:quia
rectus nõ eſt.Verũ priorũ curuitatem ab ea fa=
ctis diſcrepantẽ , ſatis abolere debet ipſius exem=
plum ad bona opera eos ſalubriter prouocãtis:
in verecũdia,puritate & humilitate,in ſilẽtio ſoli
tudine & ſimplicitate: in lectionis, meditationis,
oratiõis,& contẽplationis ſedulitate:in fidei,ſpei,
& charitatis immẽſitate,ac cæterarũ virtutũ cõ=
mẽdatione inexplicabili: quas pij ingenij ſtudio=
ſis textus pſens ſeriatim reprę ſentat: vt vel ita de
D ducat illos per vias rectas:& oſtendat illis regnũ
dei:nõ in ſermone poſitũ:ſed in virtute. Enimue
ro alteri⁹ factionis obtutui ollas(vt in parœmia
dicit) aut cucurbitas lippienti vt plena ſit rectis
corde lętitia,lucem veritatis aperit dicens.Nigra
ſum ſed formoſa filię Hieruſalẽ ſicut tabernacu=
la cędar,ſicut pelles Salomonis,idq; rectiſſime:vt
quos inſcitia & nõ malitia alienauit, aperti reuo

cnetur eloquij poſtliminio,nedum operibus ta=
citis: vt priores , eoq; loci potiſſimum vbi præ=
ſens ſit,& tacuiſſe periculũ, & direxiſſe cõpendiũ.
Compendiũ quidem,quia dũ ſuam cõceptionem
enucleatius aperit:ſponſi quoq; Chriſti cõceptio
nem ſuccinctius, ac mutua collatione euidẽtius
abſoluit.Periculum autẽ in pręſenti negocio ma
ximũ,ſi quę caput ſerpentis cõtritura eſt ab ini=
tio repromiſſa,ac nũc demũ ab angelo dei parens,
angelorũq; futura domina,gratia plena ſalutat:
a ſerpẽte potius contrita putetur,& ante irę filia
fuerit,q̃ gratię,mortis q̃ vitę, maledictionis q̃ be
nedictionis: quę inuentrix gratiæ, genitrix vitæ,
mater benedictionis pſignatur.Abſit ab opinione
piorũ: vt ãgeloꝝ regina & mr̃ altiſſimi vel ad mo
mentũ fuerit ancilla diaboli.Prorſus enĩ ignomi
nioſum eſt,ſi filius parentem habeat ſeruã: ſane
ignominioſius ſi filius dei ſeruã diaboli.Sub hęc
terrã illam inuiolabili ſcripturę ſanctæ authori=
tate nulli adhuc maledictiõi obnoxiã fuiſſe ſatiſ=
ſuperq; cõpertũ eſt de qua veterẽ illũ Adã qui eſt
forma futuri formatũ legim⁹:vt ſi qđ res eſt lu=
cẽ vmbra potiorem & veritatẽ figura abſolutio=
rẽ eſſe cõueniat,ratiõi mire cõſentaneũ credam⁹,
etſi nõ ſublimius certe pari modo terrã illãſacro
ſanctã nõ tm̃ ſanctificatã aſſerere:ſed & ab oĩ ma=
ledictiõis vindicare opprobrio: de qua ſecundus
Adã ille cęleſtis factus eſt p quẽ ſupnę hęreditatis
futuri participes ſumeremus chriſtianę purita
tis exordia. Sed ad rẽ redeamus. Recti diligũt te
nẽpe angeli vt reginã,hoĩes vt regulã,ac ideo non E
oẽs:ſed recti diligũt te,vt obliquę neſciã originis:
vt matrẽ ęternę rectitudinis. Enimuero q(vt eſt

cõmuni ſermone vulgatum)non ſe ad amuſſim: ſed ad ſe amuſſim aptari volunt,tuã ſua æſtimã tes originẽ, neſciũt rectã eſſentialis matrem recti tudinis in veritate complecti.

Cap.VIII.

Oppugnatrices puritatis marianę cõceptionis rationes obijcit,quas ſoluit,eas pręſertim quę ex doctorũ ſacriq; eloquij prodiere ſententijs.

Vox Marię.

Nigra ſum ſed formoſa filię Hierusalem,ſicut tabernacula cedar,ſicut pelles Salomonis.

A ¶Tum ergo ſapiẽtiſſima,mater pulchrę dilectionis & timoris futura, vbi timorem pſumptiõis apud deũ ratiõe eluit dilectiõis impedimẽta, q̃ a cęcitate noſtra pſertim manabãt,ſtudioſi⁹ amolitur:in primis quæ a cauſa,tũ q̃ a defectu,poſtremo quę ab effectu deductę obſtrabãt obiectiões ta cite cõuellens ac diſſipãs. Dicebãt em̃ quo ad primũ In pari cauſa par eſt iudiciũ : at ipſa e cõmuni parentũ cõmercio:vt cęteri.Iuxta legem cõcupiſcentiæ vt cęteri,ſemine infecto ſata,propagata eſt vt cęteri. Itaq; tabernaculũ corporis eius tabernaculũ cedar vt cęteri.Non igitur formoſa vſquequaq;,ſed nigra vt cęteri. Quin & in Adã oẽs peccauerũt,qui in eo fuere per ſeminalem rationẽ:ergo & ipſa. Ad hęc e ſacris literis multa ſunt teſtimonia credibilia nimis, qbus palã fit oẽs peccauiſſe & egere gloria dei, vt & ſapiẽtiſſimus ille Salomon clamet,virũ de mille vnũ reperi,mulierẽ ex oĩbus nõ inueni. Quod & pſalmicen pater eius pręcinuit. Oẽs(inquit)declinauerunt,ſimul inutiles facti ſũt,nõ eſt q faciat bonũ, nõ eſt vſq; ad vnũ:ſc; Chriſtũ,qui eam ob rem citra maris operã naſci voluit:vt hinc quoq; inſinuaret oẽm e cõcubitu ppagationẽ eſſe pctĩ, q̃ q̃ ſola inde nata nõ eſt nõ fuit caro pctĩ.Hæc & paria tortuoſi B illi oblacterant:vt rectiſſimã virginis ſacroſanctę originẽ cõibus ruinis inuoluãt, & in areã intrudãt cęterarũ nihil ei⁹ primordijs eximiũ a cęteris cõdonãtes,q̃ & in vita meritis oẽs oĩm ętatũ ſupgreſſa ẽ,& ab obitu ſupra angelorũ choros exaltata:vt hinc nõ iã inter:ſed ſupra oẽs illã ꝯſtituẽdã potuerint facile cẽſere. Cui proinde in heſter myſterij vmbramine a dño in cõceptu dictũ putem nõ pro te:ſ; p oĩb⁹ lex hęc ꝯſtituta ẽ: vt poſi modũ p enũciationes,vel ſacrę ſcripturę,vel ſanctoꝝ nequeat inter oẽs cõprẹhẽdi,q̃ tam euidẽti noſcit exempta priuilegio.Ille em̃ vniuerſos tabidi cõtagij lue aſperſos declarãtes,vel hyperbolen ſonant vel(vt ita loquar)cõmodã diſtributionẽ,aut etiã vniuerſalitatẽ nõ pro ſingulis generũ: ſed pro generibus ſingulorũ.Aut demũ de hominib⁹ intelligendę ſunt,cõmuni legi obnoxijs, nulliuſq; gratię pręuentu ſeruatis:vt hinc nec illam in mulieribus Salomon inuenerit , cum in viris vnum de mille comperiſſet , eum qui ſolus eſſentialiter ſecundumq; naturam (cui in toto eccleſiaſte Salomon intendit)bonus eſt,bonorumq; omnium prora & puppis:de cuius plenitudine omnes accipiunt. Maria autem q̃uis non declinarit fa- C cta inutilis : tamen vt bona dicatur, hoc illi eſt, non ſecũdum naturam:ſed per participationem,

gratiamq; peruentricem, qua id genus enuncia-
tionum generalitatem credenda eſt dum concipe
retur euaſiſſe. Alioqui ſi ſimpliciter legas: cũ paſ-
ſim ſcripturæ, oẽs actuali irretitos clament, ſaltẽ
veniali. Dicit enim Iacobus in multis offendim⁹
omnes, & Salomon: Nõ eſt homo iuſtus in terra
qui faciat bonũ & non peccet: multaq; in hãc ſen
tentiam: fatearis neceſſe eſt (qđ oẽs diffitentur)
ipſam quoq; deiparã actuali illapſam offendicu-
lo ad minimũ veniali. Sed cũ veniale non gratiæ
extorrẽ, ſicut originale capitalẽ dei hoſtem conſti
tuit. Cur igitur in his potius rigorẽ ſermonis re
laxas, q̃ in primis, quaſi nõ ſit execratius damna
biliter a deo ſubtrahi, q̃ illi vel ſemel minus forti
ter inhęſiſſe. Quocirca vbi maior nedũ par mili-
tat ratio, eadem benignę interpretationis regula
vtendũ eſt: eoq; cõfidentius, quo de beneficio & in
D dulto principis agiť, in fauorẽ eius cui datur cõ
ceſſo. His accedit eccleſię authoritas, anteq̃ fortaſ-
ſe licuit aliter opinari, & ita a ſanctorũ nõnullis
actum recolimus, quos pro temporis habitu ex
cuſatum iri par eſt, ſemper in omnibus eccleſiæ
definitioni ſtare paratos. Fuſius aũt ſemel iſta di
xerim, ne ꝑperantẽ idẽ inde emergẽs ſcrupus re-
moretur. Verum ne iſthęc in totũ cõmentitia exi
ſtimes, iam ſymbolicos literę ſimilitudines ſcrute
mur oportet. Nigra ſum (inquit) ſed formoſa fi-
lię Hieruſalẽ, ſicut tabernacula cedar, ſicut pelles
E Salomonis. Cedar mœrorẽ, interpretatur vel te-
nebras, aut mœrentem vel tenebroſum. Fuit cũ
is filius Hiſmaelis, filij Abrahã ex Agar ancilla ge
niti, a qua q̃ nũc ſaraceni olim agareni dicti ſunt:
habitantes in tabernaculis ſolis ardori aeriſq; in

iurijs expoſitiſſimis: vt ꝑ tabernacula cedar mor
tis huius corpora ſignata putẽ, in q̃bus lugẽtes
naſcimur, vitã auſpicantes a lachrymis tenebro-
ſi filij irę, & ex ꝓpria conditione (vt vere ſerui pec
cati) oĩbus iniurijs obnoxij, quoad virtute me
reamur ex alto indui, & in filios adoptionis via
gratiæ aſciri. Pelles vero Salomonis (de quib⁹ hic F
agitur) intelligi arbitror, quas ille ſacrorũ ſtudio
ſiſſimus ad velandã archã ante templũ extructũ
cõcinnauit, ſi forte ingruente bello aut alia vrgẽ-
te neceſſitate foret quoq̃ transferenda, veluti ſub
hely Saul & Dauid factũ legitur. Atq̃ ille licet ꝓ-
pria ꝯditione eſſent, vt tabernacula cedar, pluuię
& caumatis paſſibiles, nunq̃ tamen aliquid tale
memorantur expertę, diuinę gratię preuentu: pa
cis ocijq; largitore altiſſimo in Iſrael, cunctis die
bus Salomonis, qui ideo pacifici nomẽ obtinuit,
quia fecerit eũ dñs requieſcere ab omnibus inimi
cis ſuis per circuitum: vt hunc in modum virgo
gratiarũ virtutiſq; plenitudine locuples, nõ ma-
ledictũ pro maledicto reponẽs, ſed vincẽs in bono
malũ, irarumq; molli ſermone ſeminaria confe-
rẽs locuta videať. Filiæ non Belial aut Babylonis G
(quod veraciter & fortaſſis iure poterat ob illatã
contumeliam) ſed Hieruſalem ob gratiam quam
maledictis reddo, aut ſpem correctionis quã pate
facta veritate ſuſpiro, nigra ſum, ſed formoſa, q̃a
ſi quid nigrum, non continuo & turpe eſt. Nigra
igitur ſicut tabernacula cedar ex vniuerſali oĩm
propagine, ex eadem a protoplaſto ſeminali cum
cæteris ratione, ex ſimili matrimonij fœcũditate.
ſed non ideo & turpis. Turpitudinem enim non
propago ſed libido, non fœcunditas, ſed fœditas,

nō ſeminis ratio tranſmittit,ſed naturę inordinatio.Ideo formoſa ſicut pelles Salomonis,quā non ex cōditione,ſed pro ſola clementia tanto dignatꝰ honore eſt altiſſimus,vt per gratiā(ceu olim typici pelles Salomonis)illius tā deteſtandę iniuriæ immunitatē acciperē,quā veri ex me opere ſpiritusſancti deſumpta pellis Salomonis,habet ꝑ naturā.Hęc ꝙ poſſibilia faciliaq; deo fuerint,trahere poteſt in cōtrouerſiā,q nōdū capit,qa nō erit im
H poſſibile apud deū omne verbū.Clarius dicā.Parentes ortūq; ipſum cōſidera, in quibus cæteris & ipſa cōformis,nigra erit vt tabernacula cedar, ac peccati reā cū cæteris facies.Atqui ſi dei miſerātis præſidiū,primę cauſę ſuper ſecundas gratiam pręuenientem,ſingulare diuinę matris meritū,& legale filij debitū ſupattēdas,haud magno qdē impēdio pulchrā intelliges ſicut pelles Salomonis. Qđq̄ enim cōmunis origo cōiugalis cōgreſſus, & ſeminis receptio poteſt fortaſſe cęteris nigram ex
I ſcripturarū generalitate arguere,non cōtinuo & turpē.Potuit eīn deus ſemē a cōmuni infectione pręſeruare,potuit quoq; a ſanctorū illius parentū thoro prorſus oēm,quæ culpā inferat,libidinē abſtuliſſe.Preuēti eīn ab angelo,unt credendi nuptiarū fructū cęlitus repromiſſum,non leuitate ſed obœdientię ſanctitate,nō incōſtātia ſed prudētia.Iudicio non affectu quæſiuiſſe, vt ſecundū rationis moderamē,& cōtinentię coniugalis effrenē libidinis æſtū putētur, fauente ſenecta & dei cooperante gratia ꝑ viribꝰ repreſſiſſe. Potuit etiam altiſſimus,aīa nōdū corpori infuſa illud a fomite purgare,aut aīę ipſi gratiam cōcreare. Potuit deniq; vel originalem iuſtitiam vt debitam non

imputare, vel etiā dare, ꝙuis illam poſt lapſum nemini,plęriq; reſtituant,ſed dono prædicent auguſtiore penſandam,nempe gratia,ad quā habendā nemo non teneatur vt prius iuſtitiam originalem.vtcunq; habet:quouis alio pręmunita diuinitus medio:iure oīno formoſa aſtruetur, ſicut pelles Salomonis, & quæ diuerſum ſonāt vel canonicarū ſcripturarū,vel doctorū veterū ſententię,cōmunem legem reſpiciunt,quę gratię dei nihil pręiudicat nedū illorum ſententiæ.

Cap.IX.

¶Reliqua virgineę conceptionis ſinceritatem impugnantia argumenta ponit & ſoluit.

Vox Marię.

NOlite me conſiderare ꝙ fuſca ſim.quia decolorauit me ſol. A

¶Scripturarū ſacrorūq; doctorū generales ſententias,prout vel priorē, vel præſentem locū reſpiciūt,ſupra tetigimus, vt onerosum certe ſupfluūq; videatur,quicq̄ repetere. Quid aūt Aaron & ſorori eiꝰ nigrā atq; ęthiopiſſam, ſ; pulchrā,immo nō eā,ſed Moyſen calūniātibꝰ acciderit,forſan ijs excidit memoria. Quaſi eīn illis locutus ſit deus gloriā meā alteri nō dabo,prudentiam ſuā oſtentantes plurimā,adiutores dei ſiūt ſuſtentantes eius brachiū,quē niſi matre ruente fortē nō arbitrant.Etenī pleni ſermonibꝰ creaturę cauſantes defectū,labia ſua apiūt Deū inquiūt, hoī nō æquabo.Quis.n.in nubibus ęquabit dño, aut qs ſimilis erit dño in filijs dei, qui ſolus ſine peccato eſt,ſolus immaculatus atq; imaculabilis

vt ſolus ſuo ſolius iure dicere potuerit. Venit
princeps huius mundi & in me nō habet quicq̄.
Illam igitur(aiunt)abſq; macula conceptam nege
mus,ne alioqui filio matrē ęquiparemus, Mariā
Chriſto,creatori creaturam,ac dum matri plus
ęquo tribuimus,filij conceptioni detrahamꝰ,cui
B ſublimitatem plane nullā vēdicamus,ſed abſit vt
cum filij iniuria,velit mater honorari. Eſto igit̄
formoſa ſicut pelles Salomonis dicatur & ſit: nō
negamus,non abnuimus,non derogamus,liben
tes ſuſcipimus,ſi nō de primęuo naturæ integrę
ſplendore intelligas,q̄ in ſolo eiꝰ filio ꝑſeuerat:ma
tri vero haud ęgre ꝓximū decus deferimus, ni=
mirum vt colorem maturius ſuperductū,ſemp̄
auguſtiorem ſeruauerit. Eſt igitur formoſa,ſed
fuſca,quia nigra,ſed de fuco,q̄a decolorauit eā ſol
.i.ſingulari pręrogatiua lucem eius pręradians,
decolorem oſtendit.Alioqui niſi fuſcā,aut ſi ratio
ne nulla decolorem cēſeas,quomodo quęſo verax
fiet eccleſia Chriſto occinens, Chriſte redemptor
C omnium &c.Illius ne redemptor, iuſtificator,ſal
uator,mediator,& reconciliator erit,quę non eſt
ſub peccato venūdata, ſed iuſta & per peccatū nū
q̄ diſtans aut diuiſa?quorſum reconciliatione in
diget?aut quorſum cōmunē cū cęteris redēptio=
nem capiat,quæ cōmunem non habeat redimen=
di ſe cauſam?Q; ſi non eſt ille eius redemptor,nec
omnium:aut ſi oīm:& illiꝰ ſit fatearis opus eſt.
Ad hæc nū illā moleſtias præſentis incolatus one
roſas, æſtum loquor,frigus,eſuriē,ſitim, egeſta
tem,triſtitiam,cæteraq; hoc genus, quæ priꝰ ex
periri liceat q̄ enumerare,ſponte aſſumpſiſſe,aut
deniq; non mortem ipſam,quā philoſophus vo=

cat oīm terribiliū terribiliſſimū(vt interim de ſu
pnę ciuitatis ꝑcluſo aditu ſileā ſi fortaſſe ante fi=
lij paſſionē præmortua eſſet)voluntarie & vltro
obijſſe cōtendes?Sed Chriſto derogas,cui peculia
riter iſtud oīm cōſenſus detulit. Si negaueris, cū
neminē deus immerentem affligat:culpam fateri
neceſſe habes,cui pœna nō defuit. Sunt enim hęc
in contractę labis ſuppliciū oībus inflicta His &
paribus ſententiarum inuolucris vias Marię re
ctiſſimas nō deſinūt obſtinati q̄dā opinionis hu
ius ſequaces euertere. Quibꝰ certe ſi Salomonis
ſequutꝰ edictū exiſtimer,ne ſibi ſapiētes viderent̄
iuxta ſtultitiā ſuā reſpōdiſſe,excuſabit (ni fallor)
lector pius.Imprimis cū nūc mihi cū illis antiq=
tatis ꝓceribus res nō ſit,quos(vt dixi)ſuū ſeculū
excuſat alioqui eccleſię determinationi ſtare para
tos:ſed cū ꝑtinacibꝰ(ſi qui ſunt)& eccleſiæ rebelli=
bus.Impudentiſſimiſq; ſycophātis.Deinde ꝙ hoc
agam in cauſa virginis,non mea.Poſtremo,ſi diſ
cutias,vt lethargicā taliū ſomnolētiā, & tenebras
pluſq̄ cimerias excuterem, me nullis fere vſum
acculeis comprobabis,præter quos vel Iob, vel ſa
cri authores in ſimiles ſtipites paſſim iaculātur.
Si enim de proprio aliquid vibrare placuiſſet, &
ſtultis reſpondere iuxta ſtultitiam ſuam,veren=
dum plane ne vti Salomon præcinuit, ipſe ſimi=
lis efficerer; ſed ad rem Deum inquit homini nō
æquabo.Forſitan veſtigia dei cōpręhendes,& vſq; D
ad perfectum omnipotentem reperies.Quid tu=
met contra Mariam ſpiritus tuus, vt proferas
de ore tuo huiuſcemodi ſermones? condemnabit
te os tuum, & non ego, & labia tua reſpondebūt
tibi,ac gladio ipſe tuo referieris.Inter cætera nem

pe hoc quoq; dixiſti,matri vero,haud ægre pro=
ximū decus deferimus.Eſto rhetoricantem beni=
gnus amplector.Primū cedat Chriſto, ſecūdum
ſibi vendicet locū,vt ea cenſeatur dignitate & pu=
ritate, q̄ neq̄t ſub Chriſto maior intelligi. Sed.n.
(vt de cęlicis ſpiritibus taceamus)quid de proto=
plaſtis ſentiendū?parem ne illi aut etiā ſuperiorē
(ſi Chriſto placet)gradū obtinebūt?abſit prorſus
neq; tu,arbitror,ita ſentis.Atqui deo opifice,ſine
macula ſunt conditi,vt ſi vmbram cum luce pla
cet, & figuram conferre cum veritate, in multis
illam,nedū in hac parte ſuſpicere, omniq; admi=
ratione efferre ſit opus.Sed enim neq; iſtud faſti
gij Marię tribuētes, Chriſtū ad illam demittem⁹
Quinimmo dum hoc matri detrahentes, quod
ſummo Chriſto vt ſummum afferant, miſerri=
me lippientes,eadem opera & filium & matrē in=
honorant,dum primum neſcientes,ſecundū pri=
mum putant.Primus enim gradus eſt,nō e vi=
E rili ſemine,ſed myſtico ſpiramine corpore (quod
nulli alij cōmune eſt)in inſtanti completo,& ani
ma viuificato,ac vtroq; ſimul a diuinitate in vni
tatem perſonæ filij aſſumpto : In vtero virginis
concipi ſine peccato naturaliter,ex eadem virgine
naſci inuiolata, integraq; permanente. Hunc ex=
cellentiæ gradum & prærogatiuam ſoli Chriſto
ſumma cum veneratione nullum illi ęquātes tri
buimus.Mariam nihilo ſecius ſecundo gradu ve
hementer demirātes,ex repromiſſione, de effœtis
& ſenio confectis parentibus,ſed ſanctis,immacu
latoq; thoro,citra omnem paternę labis iniuriā
dei pręueniente gratia conceptā, & natam lex in
fluentia enim & virtute primę cauſæ,hoc illi con

ceſſum credimus,non ſecundę: gratia non natu=
ra:ac demū dei non Mariæ ipſius virtute. Cæte=
rum eius qui ſolem ſuum facit oriri ſuper bo=
nos & malos,ſuper iuſtos & iniuſtos, venerādū
vtiq; verum & vnicum filium,ſplendorem pater
nę glorię, matris redemptorem adoramus,iuſti
ficatoremq;,& ſaluatorem aſſerimus. Redempto F
rem enim, non quidem ab inflicta captiuitate il=
lam redimendo, vt cæteros,at multo liberalius,
imminentem alioqui captiuitatem pręripiendo,
Iuſtificatorem quoq;,non noxiam abſoluēdo,ſed
longe optabilius,ab omnigena iniquitate pręſer=
uando. Saluatorem præterea, non periclitantem
liberando,ſed periculum om̄e maturius ſubmo=
uēdo,deniq; & mediatorē vnū dei & hoīm Ieſum
Chriſtū modis oīb⁹ ſuſpicim⁹, q̄ nō delinquētib⁹
tm̄, ſed & ſimplicibus (velut in magnatū regūq;
curijs & aulis pſpicuū eſt)opitulet. Talibus em̄
q̄uis innocuis,patet acceſſus citra interceſſionem
nullus. Certe neq; ad deum,qui totus ſpirit⁹ eſt
& lucem habitat inacceſſibilem , cuiq̄ homini
q̄libet iuſtiſſimo, facie ad faciem perpetuo con=
templandum patet aditus, niſi per nobis natū &
nobis datum pontificem & mediatorem Ieſum,
q̄ p nobis interpellās,nō infenſū mō patrē placa
uit & recōciliauit,ſ; & īter deū purū & hoīe; pu
rū,ver⁹ ipſe de⁹ & hō medius conſtitutus eſt,vt
imū ad ſummū p mediū vtriq; extremo p natu=
rā cōforme aſcendēs,in altū reduceret.& a deo ac=
cepta,dei & hoīm mediator de⁹ ipſe & homo,do=
na daret hoīb⁹.Hoc prorſus eximio īenarrabiliq;
mō,Dei & Marię mediatorē Chriſtū miramur q̄
gratiarū plenitudine cęlit⁹ infuſa,maternā hūilitatē

eo ſublimitatis extulit: vt illius vnica mater eẽt
in tẽpore:cuius deꝰ vnicus ante tẽpora pater eſt
G Demũ ꝙ reconciliator matris nõ ſit filiꝰ:mecũ &
ipſi ſentirẽt:ſi vellent(vt prius fecimus)matris &
nati mutuo honori cõſultũ,& dignã illis dignita
tem pio ſenſu conſeruatã.Nam recõciliatio diſſi=
dium p̃mittit,a quo honorificentius p̃ſeruari, q̃
poſt perperã admiſſa redire in gratiã,quis in du
bium vocet? At tãta cauillãdi auiditate in impu
dẽtię p̃cipitiũ cęci rapiuntur: vt nec ſolem videãt
cui indigniſſime derogant, qđ ſublimius eius eſt
(vt liquet)ac lucidius obnubilãtes:dũ ſolis malis
ortũ illũ argumẽtãtur.O pluſq̃ cimerię tenebræ
O lucifugę noctuę. Sed qualiter eas diſſipet ſtella
hęc maris, pulchra vt luna, adeoq; ſupra omnẽ
numerũ luna pulchrior, decet nos(ne oĩa hæc
inuẽti noſtri exiſtimes) preſſius aduertere, quæ
vt liquido videre eſt) ne ingratitudinis ſuſpecta
fieret,tantũ beneficij mirabili animi ſobrietate re
tulit: hæc enim illorũ eſt ſapientia qui ſpiritum
non huiꝰ mũdi acceperũt: ſed ſpiritũ q ex deo eſt
vt ſcient quę a deo donata ſunt eis,ſicq; gratiarũ
flumina in caput ſuũ & bonorũ omniũ authorẽ
deũ ſuaui murmurio referentes mereantur de=
nuo copioſius infundi.Sed enim virgo benedicta
totius humilitatiſ forma ne arrogans & iactabũ=
da crederetur,ſub ſimbolis ſecretũ clauſit.Nigra
ſum inquit ſʒ formoſa filia Hieruſalẽ,ſicut taber
nacula cedar,ſicut pelles Salomonis. Verũ gene=
ratio peruerſa & infideles filię irritatriceſq;, in eã
H dicta ſua(obſcura enim)mox retorſere. Formoſa
eſt(inquiũt)ſed fuſca:quia nigrã, idq; de fuco, eã
eñ decolorauit ſol.i.ſingulari inacceſſaq; pręro=

gatiua ſuper radiẽs decolorẽ oſtẽdit, & q ſolus ſi
ne peccato eſt,ac ſupra oẽm pc̃i aleam ſub ſe oẽs
reliquit illã cũ cęteris p pc̃m obſcuriorẽ deſigna=
uit.Ad hęc ampliori vſa modeſtia nõ poſſibilita=
tẽ,nõ ↄgruentiã,nõ opus deniq; ip̃m dilatãs phi
lateria ſua & magnificãs fimbrias aſtruit : ſʒ tñ
qđ falſo impingebaẗ,reijcit. Nolite me cõſiderare
(inquiẽs)ꝙ fuſca ſim,dicẽtes ſupple,qa decolora=
uit me ſol,nõ ita eſt:neq; eñ de ſolis gloria quicq̃
adimitur,ſed amplior auguſtiorq; ꝓbaẗ: ſi luna
perfecta in ęternum & teſtis in cęlo fidelis clarior
enituerit:hoc vtcũq; pſpicuũ differẽtes fecimus.
Cęterũ quid ex ea officere viſum ſit,egregie diluit
nõ iã obiecta reijciẽs:ſed inſigni,prorſuſq; admi= I
rabili dicẽdi peritia ad pleniorẽ glię cumulũ da=
ta ↄmemorãs:vt impugnatores nõ in eã,ſed ꝓ ea
pugnaſſe cõſtet.Filij matris meę(inqt)pugnaue=
rũt ↄtra me,neq; malo meo, neq; diſpẽdio(vt pu
tatis)neq; fruſtra,neq; ab re: ſʒ ſi minꝰ intelligi=
tis,cũ corona & gloria mea illuſtriſſima pugna=
uerũt q nõ expugnauerũt.Idcirco eñ data eſt mi
hi corona in generationẽ & generationem: vt me
ceu miſericordię reginã ex his q̃ paſſa eſſem, præ
fectã ponerẽt cuſtodẽ ĩ vineis, tametſi vineã meã
non cuſtodiui,ſed dñs . His ſane,aduerſarijs ſa=
tiſfactum abundantius arbitrarer,niſi forte bre
uitas vel ſimplicibꝰ (vt aſſolet) obſcuritatem vel
pertinacibus calumniandi locum relinqueret:nõ
erit igitur oneroſum:ſi vtriſq; proſpicientes eũ=
dem funiculum diutius protrahamus.

Cap.X.

E

Vtilitates affert tolerantię virginalis, reliquas obiectiones ſimul diſcutiens.

Vox Marię.

FIlii matris meę pugnauerũt cõ
tra me, poſuerũt me cuſtodẽ in
A vineis, vineã meã nõ cuſtodiui.
Marię mater (quæ, & oĩm viuentiũ) Eua. Por=
ro huiꝰ ſobolẽ, frigus & ęſtum, famẽ & ingluuiẽ,
ſitim & ebrietatẽ, mœrorẽ & gaudiũ, luxũ & pau
periem & cętera id genꝰ recte dixeris: quibꝰ tandẽ
ſoror earũ mors oĩbꝰ terribilis, ſępe ſępius inopi
nata ſuccedit. Hęc autẽ oĩa virgo eximia, licet oĩ=
genę ſordis expers extiterit paternęq; neſcia labis
ſenſit tñ citra offendiculũ aduerſa, ac patiẽtiſſime
pertulit, nõ in pœnã, abſit, ſed ad v̾tutis exercitiũ
ad patiẽtię cumulũ, ad amplioris glíę cõplemẽtũ
ad inſtructionẽ noſtrã & vtilitatẽ, ad imitationẽ
B &(vt ſic dicã) xp̃iformitatẽ: Chriſtiformitatẽ au
dẽter dixerim, quãdoquidẽ & iſta paſſus eſt xp̃s:
agnus ille immaculatꝰ. Is eñ q̃q̃ ſimplex, rectus,
ac timẽs deũ, & recedẽs a malo, nihilominꝰ vlcere
peſſimo ꝑcuſſus a planta pedis vſq; ad verticẽ in
ſterquilinio noſtrę mortalitatis ſedit primũ, dei=
de morte turpiſſima cõdẽnatus occubuit: vt oĩ=
no liceat indubie colligere, hoc genus afflictionũ
minime in pœnã ſemꝑ exigi: alioqui & ip̃m xp̃m
C (qđ abſit) infectę originis inſimulabimꝰ. Enimue
ro vti illa, in quo paſſus eſt & tẽptatus, potẽs eſt
& eis q̃ tẽptantur auxiliari, pari modo futuram
miſericordiæ reginã, per omnia pro ſimilitudine
abſq; peccato tẽptatam crediderim: vt ex his quæ

paſſa eſſet, diſceret miſericordiam, & omnibus eã
inuocãtibꝰ fieret cauſa ſalutis. Vnde fratres ſan=
cti, vocationis cęleſtis participes, cõſideremꝰ quę
ſo apoſtolũ & pontificem vocationis noſtrę, cõſi=
deremus & matrẽ eius. Siquidẽ in paſſionũ tole=
rantia, in tẽptationũ impulſibus & ęrũnoſę vitæ
huius tędio releuãdo, non mediocriter opitulari
arbitror, ſi tales duces ante oculos reuocemus,
nõ oſcitãtes & ſupinos: ſed manũ cũ hoſte conſe=
rentes, ac belli huius ſpiritualis molimina oĩa
alacriter impigre & fortiter perferẽtes. Horũ eñ
pręſidio p̄ſentiaq; armatus & munitus vir, peri
cula & aduerſa declinabit nullus, ſęuiat mũdus
licet, laſciuiat caro, & ibi q̃ vt nullũ timeret factꝰ
eſt, toto impetu deſęuiat, non paueamus tñ, aut
cedamus aliquãdo: ſed adeamꝰ cũ fiducia ad thro
nũ gratię: vt miſericordiã cõſequamur, & gratiã
inueniamus in auxilio opportuno, & cõtinuo fi
delẽ experiemur filiũ, fidelẽ & matrem qui nos ſu
pra id qđ poſſumꝰ tẽptari nõ ſinẽt: ſed facient cũ
tẽptatione prouẽtũ & exitũ vt poſſimus ſuſtine=
re: nã & ſubintulit: poſuerũt me cuſtodẽ ĩ vineis.
Quid times aĩa mea, quid trepidas, q̃d ad meip̃m
cõturbaris aĩa mea, tã ſublimi & peruigili cuſto
de donata? Eſto vinea electa, germẽ delectabile vir
tutis botros facito, nõ labruſcas vanitatꝫ, & Ma
riã ſuꝑ te defẽſiõis turrim miraberꝫ: ſꝫ & ꝑ muro
erit tibi vt q̃q̃uerſuꝫ munita poſthac nõ timeas
ab afflictionũ & aduerſitatũ, cũ corꝑaliũ tũ ſp̃ua=
liũ tiore nocturno, a vanę glíę ſagitta volãte ꝑ diẽ,
ab ãbitioſo cupiditatis negocio ꝑambulãte ĩ tene
bris ac mẽtitę ſimulatęq; virtutis incurſu & dę=
monio meridiano, trãſfigurãte ſe in angelũ lucis.

Sed aduerſa timemus, ſed mortẽ exhorreſcimus oĩbus terribilẽ, & ceu mala quędã ingẽtia, iſta oĩa
D deteſtamur. Erramus, mala nõ ſunt hæc: ſed bonis: vt cętera oĩa cooperanť in bonũ, & eo amplius quo id futurũ minus cogitamus. Hæc aũt in xp̃o altius cõtemplãtes, leuius feremus ſcio, nec vt ante de eodẽ calice hauriẽtes grauabimur. Sed īgens vt hõ iſta ꝑtulit, certũ eſt: at deus erat: vt quãdiu & quẽadmodũ vellet iſta toleraret. Certe (vt de cæteris xp̃o ꝯfœderatiſſimis taceã) quos talibus abũdãtius inebriatos veneramur, hoc de Maria aſſerere nullus audebit, q̃ dũ hęc oĩa aĩmo iuicto ſuperauit, & ecclĩę multiplicis theſaurizauit, & nobis vtiliter cõſuluit: vt illã nulla ꝑ vnionẽ hypoſtaticã, inhabitãte diuinitate ſuffultã contẽplãtes in talibus aſſiduã diuerſari, de cętero nihil iſta tolerãtes vereamur, q̃ demũ nobis, illius exẽplo agonizãtibus, tãta ꝓuidẽtia, tãta cura, tãta vigilãtia miſericordiæ mater intẽdit: vt nihil aliud videat attẽdere: ſed nec ſeipſam q̃dẽ. ait em̃: Vineã meam nõ cuſtodiui. Non ꝙ ſeipſam neglexerit, abſit: ſed a fomite libera, ab intus aprũ de ſylua inſurgẽtẽ nõ habuit: nec eius humilitatẽ diuina vallatã cuſtodia ſingularis ſuꝑbię ferus ad extra quoquo pacto inuadere ꝓſumpſit, vel attẽtare: vt non cuſtodiſſe ſit ꝟtute diuina ſecurã, ꝓpria nõ eguiſſe
E cuſtodia. Vel aliter infirmitates illę humanę Eug ſoboles oneroſa aduerſitatũ labyrintho inexplicabili intricatos quoſdã detinentes a ſublimiori virtutis bono remorantur, quoſdã etiam deijciunt, quos in deſperationis baratrũ vel impatiẽtia vel impotẽtis irę vitio pręcipitant. Ac demũ nobiſcũ per illos bene agitur, ſi repetitis talium ſtimulis

acrius appetitis eãq; ob rem a perditis moribus ad virtutis ſtudia tranſcẽdentibus in ſatiſfactionẽ cedãt prius admiſſę nequitię. Virginis autem longe alia eſt cauſa cui ſemper ad anguſtius virtutis culmen promerendũ obſequebanť, patrocinabãtur & proficiebãt, tm̃ abeſt vt nocerẽt remorariq; illã vel ad momẽtũ poſſent. Nobis itaq; vineis infelicioribus & omni calamitati omniq; iniurię expoſitis in opportunitatibus, in tribulatione ab illis miſericorditer proſpiciẽs ſibi nõ ſimiliter proſpexit, vineãq; ſuã in tuto ſitã nõ cuſtodiuit, nec talium certaminũ immunẽ eſſe aut curauit aut voluit, ſeſe illas probe intelligens ad cumulatioris glorię promerendas diuitias cæliſtus accepiſſe. Quid muſitas, q̃d garrys marię maſtix non etiã nũc ſermonibus detrahes veritatis: vt eã poſſis arguere de peccato, in ventum verba ꝓfers, funeſtũ in ea reperies nihil, nullã offendes eius iniq̃tatẽ: ſed inſtat, ſed ſuſurat, ſed obmurmurat. Vt de ſuꝑnę ciuitatis (inq̃t) occluſione taceã, ſi
F forte añ exhibitã xp̃i paſſionẽ emigraſſet: ſapiẽtiã tuã oſtẽdiſti plurimã, vtinã tacuiſſes: vt vel ſic ſapiẽs putareris. Sed obſecro te, q̃d ſi añ occubuiſſet? & vt par pari referã, nugas nugis, & ſtrophis ſtrophas reponã, q̃d ſi cęlũ ruat? quaſi diuina ꝓuidẽtia attingẽs a fine vſq; ad finẽ fortiter, in temporibus ſuis nõ diſponat oĩa ſuauiter, ſed inſtas, potuit tũc emigraſſe? Potuit & añ xp̃m incarnatũ, nõ em̃ quid fieri potuerit q̃rit: ſed q̃d oportuerit. Nã & cũ pc̃tõ originali cõcipi potuit: ſed non oportuit, neq; tibi (vt ſerio loquamur) idcirco cõceſſerim ad abrahę ſinũ emigrãtẽ, contractę noxæ originalis pœnã dediſſe. Ab hoc em̃ opprobrio du

dũ expiatos ſinus ille q̃plurimos tenuit, illius
pręſtolãtes aduẽtũ in illas tenebras, in quẽ nihil
inquinatũ incurrit: vt primogenitꝰ ĩ multis fra
tribus, captiuã ducẽs captiuitatẽ vere inter mor
tuos liber. Inde procederet pãdens iter ante eos.
Sed neqꝫ ad iniuriã virgo humilis deputaſſet, ad
tãtillũ tẽporis vẽturo xp̃o deferre. Verũ lõge am
G plius pietati cohęrere arbitror hic (vt fingis) exeũ
tẽ in paradiſum voluptatis a principio naturæ
humanę integritati & primęuę innocẽtię dedica-
tũ, demigraturã fuiſſe virginẽ, omniformi natu-
ralis & ꝑſonalis integritatis decore florentẽ, atqꝫ
in delicioſiſſima cõtẽplationis ſuauitate obuerſa
turã quo loco emiſſos vinctos de lacu in quo nõ
erat aqua vſqꝫ ad ſaluatoris in cęlos cõſcẽſum di
uerſatos ferũt. Huic autẽ ſycophãtię, cęteriſqꝫ hu
ius farinę nõ ex factis ſed ex fieri poſſibilibꝰ pro-
caciter obtruſis, virgo cãdida ac venerãdę matu-
ritatis decor & exemplar pleniſſimũ nõ reſpõdet
ineptię aſſignari, ſi tã eximiũ nũciũ, ociũ tã ſolidũ,
ac negociũ certe ſublimitate qualibet hũana ſubli
mius proiectiſſimarũ nugarũ vẽtis obtelauerit,
implicuerit, interturbaritqꝫ. Qꝫ ſi quẽ male ha-
beat in his duobꝰ capitibꝰ noſtra hęc diſputatio
ceu liberior & aculeatior fortaſſe, q̃ ex officio tra-
ctatoris ſcripturarũ, penſitet quęſo q̃ ſit aduerſę
factionis temeritas, poſt piũ & inſignẽ deuotorũ
ritũ: poſt laudatiſſimũ ſacroſanctę eccleſię ſenatuſ
cõſultũ, inuiolabilẽqꝫ ſacri cõcilij ſanctionẽ, ac pa
pę inconcuſſam authoritatẽ, nepharię rebellionis
cornua in Marię ſinceritatẽ obuertere, & limo cõ
munis originis ĩmergere fontẽ puritatis. Facilẽ
itaqꝫ mihi veniã ſpõdeo, niſi vel excors vel ad zelũ

obliquus fuerit, cũ pręſertim a dramatis lineis vi
deat nos lõgius nõ receſſiſſe. Iã vero vt ad id, vn
de digreſſi ſumus, pedẽ referamus, textꝰ quaſi hi
ſtoricũ drama ponet̃. Prouidentem bona nõ ſolũ
corã deo: ſed & corã hoĩbus puellã mirifica hũili- H
tate ſanctę fiducię inſignẽ ſuſtinet mirabũdus an
gelus, & pluſq̃ philoſophicę prudẽtiæ rationẽ in-
tuitus, poſt longã taciturnę deliberationẽ matu-
re reſpõſo dato dimitti peroptat. Virgo aũt (cui
oĩa cooperãtur in bonũ, quaſi ſibi reddita ex intẽ
tatis calũnijs, & ꝓtinus ad deũ cõuerſa, ꝑ tãtum
moderamẽ ſermonẽ inſtituit: vt priora amabili
admirabiliqꝫ ac ſibi ꝓprius genuina & peculiari
hũilitate cõdiẽs: cætera quoqꝫ ſubtili deuotione
cautaqꝫ ꝑſtringẽs, deũ nõ offenderet: ſed ãgelo ſa-
tiſfactũ & ſibi nauiter cõſultũ iret, cũ tãdẽ de tãti
myſterij in ſe ꝯficiẽdi modo ſciſcitata, neqꝫ temere
aſſenſit, neqꝫ denegauit obſequiũ. Ait enim. Indica I
mihi quẽ diligit aĩa mea, vbi paſcas, vbi cubes in
meridie, ne vagari ĩcipiã poſt greges ſodaliũ tuo
rũ. Ac tãdẽ ad angelũ quõ fiet iſtud, q̃m virũ non
cognoſco. Eñuero qd hic primũ mirer, haud ſa-
tis cõptũ habeo, an illiꝰ corã angelo ſimplex ſcĩm
& ꝟginale taciturniũ, an dei potiꝰ corã ea toties
ſupplicãte. Prouide em̃ inſtãtiã diſſimulãs ange- K
licã, deo orat ĩ ſpũ vehemẽti iã tertio, cui ſemꝑ rñ
det angelus dñi nõ dñs angeli. Et miramur, & fa
ſtidimꝰ, nec ad momẽtũ in oratiõibꝰ nr̃is ꝑſiſti-
mus, ſi nõ ex nutu & animi ſentẽtia ſtatĩ exaudi
mur. Ecce maternã patiẽtiã quẽ ĩ modũ ꝓlatio
ne excercet, exigit, augetqꝫ diuina pietas. Aſſiſtit
etiam angelis, pulſat, interrogat, ſed illa neqꝫ ſic a
dei attẽtione dimouetur, nec ab oratiõe reuocat̃.

Nos vero(proh dedecus)ſupini vagiq́ꝫ, ſi oratio
nis interrũpendę deſit occaſio , illam ementimur
nouaſq́ꝫ & longinquiſſimas cõfingimus.Mariam
ab inſtituto non auertit angelus, nos a choro re
uocat infantulus: & cõfidimus tepidi,leues & de
ſides exaudiri : ſed hæc alibi congruentius nunc
ipſa textus explicandi ratio nos ad ſe reuocat.

Cap.XI.

¶Beata virgo ſciſcitatur de virgine illa,cui tan=
tam dignationem impendit dominus,vt dei geni
trix futura eſſet,nõ negans ſed repromittens ſu=
um obſequium,de quo myſterio per angelũ ple=
nius edocetur.

Vox Mariæ.

INdica mihi quẽ diligit anima
mea vbi paſcas,vbi cubes ĩ me=
ridie: ne vagari incipiam poſt
greges ſodalium tuorũ. ¶Vox angeli.
Si ignoras te o pulchra inter mulieres
egredere & abi poſt veſtigia gregũ tuo
rum & paſce hœdos tuos iuxta taber=
nacula paſtorum.

A ¶Indica mihi quẽ diligit anima mea,a parte to=
tum ſignificauit,nõ carnali quidem, ſed ſpiritua
li,vt amorem hũc,& ſpiritualem eſſe,& ſpiritua=
liter agi agitariq́ꝫ intelligamus: Indica mihi quẽ
diligit anima mea,vbi paſcas,vbi cubes in meri=
die.Mira rerum mutatio prius dixerat,ſed vt li
quet in mentis exceſſu.Oſculetur me oſculo oris

ſui.Nunc autem tale nihil,ſed humile totum,in
dica mihi vbi paſcas, vbi cubes in meridie. Sua=
uia oſcula,ſed magis neceſſaria paſcua, pmagni=
ficũ ſublimiter oſculari, ſed tutius humiliter pa
ſci.Oſculũ iſtud mgnę dignitatis, & magnorum
eſt meritorũ,paſcua vero humilitatis,ſed ingen=
tiũ pręmiorũ.Seipſam igitur attẽdẽs, & quiſnã
eſſet ipſe conſiderans, nõ ꝓtinus oſculari deſide=
rat,ſed vbi paſcat agnoſcere:illud enim ſublimio=
ribus meritis repoſitũ,modis oĩbus venerandũ:
hoc vero neceſſariũ ſibi,&(vt ſic dixerim) viſcero
ſius appetendũ,ne poſt eũ tracta dũ currere cœ=
perit,in greges ſodaliũ ei⁹ incurrat, ĩ quos haud
dubie incurrere vagari eſt,& a vero natiuoq́ꝫ vn
guẽtorũ Chriſti odore exorbitare, abalienariq́ꝫ.
Venientes eñ in noĩe ſaluatoris pſeudochriſti ac B
pſeudoprophetę, in veſtimẽtis ouiũ formã pieta
tis habẽtes,virtutẽ aũt ei⁹ abnegãtes, intus lupi
rapaces,dũ dicũt,ali⁹,ecce hic eſt,& ali⁹ nõ,ſed ec=
ce hic eſt,nõ colligunt,ſed hęretici & diuiſi impij
diſpergũt,ideo illos qui ſequitur vagaẽ erroneus
a fragrantiſſimoq́ꝫ vnguẽtorũ Chriſti odore alie
nus.Adhęc bonũ malũ & malũ bonũ,lucem tene=
bras ponẽtes ac tenebras lucẽ, ꝑtextu iuſtitiæ &
zeli ſępius attrocitatẽ iracũdiãq́ꝫ exerunt,aut con
tra negligentiã & ſegnitiei torporẽ,mãſuetudinẽ,
& indulgentiã fingunt.Prodigalitatem,auaritiã,
pertinaciã,hypocriſim,deſidiam:inquietudinem,
pręcipitationẽ vocis, effręnatã petulantiam, pal=
liant appellatione liberalitatis,frugalitatis, cõſtã
tię,modeſtiæ,quietis,ſollicitudinis, diligentiæ, &
feruoris,& veridicę libertatis: vt qui ſequi cone=
ris,errare cogaris.Iure igiẽ neceſſariũ, inſtantiſſi

meqꝫ flagitandũ, vbi paſcat, vbi cubet lux mundi
Chriſtus in meridie, vt ab angelo tenebrarũ in-
curſuqꝫ, & dęmonio meridiano angelũ lucis men
C tiente diſcrimen facile innoteſcat. Felix nimis oĩqꝫ
officij genere accipienda quę cũ Abrahã in feruo-
re diei, & plenitudine tẽporis, miſericordię recor-
datum, & in medio annorũ ad operis ſui viuifica
tionem prodeuntẽ pariat, & ex ſe natũ paſcat in-
fantulũ, natũ ſub lege, vt eos qui ſub lege ſunt re-
dimat. Neqꝫ enim ſapientiæ ſole amictę, a tenebra
rũ angelo & dęmonij meridiani occuſu formidã-
dũ, quæ lunã pedibus ſubſternẽs, ſuper aſpidẽ &
baſiliſcũ ambulare promptũ habeat, tutũqꝫ & ſe-
curum, veteris drachonis caput obterere, proin-
de ſecũ nimiſq̃ benigne actũ putat, vbi docuerit
ſponſus quo paſcat loci, & cubet in meridie, vt ſal
tem eius eſſe eiqꝫ famulari queat, ac ꝑpetuã hu-
militatis obſeruantiã & obſequij ancillaris penſũ
exoluere. O me beatitudine quauis beatiorẽ inqt
ſi quãdo ſubhęrere & ſubſeq̨ liceat, ac digneť verꝰ
Ioſeph ipſe ſaluator ſaluſqꝫ certiſſima mũdi, cum
fratribus ſecũ in meridie comeſturis, paſcere, ine-
briare, atqꝫ vbertate domꝰ ſuę, & voluptatis tor
D rente potare. Indica igiť mihi quẽ diligit anima
mea vbi paſcas, vbi cubes in meridie. Neqꝫ enim
oſculari audeo, ſed famulari: neqꝫ meridianũ cru
cis accubitũ refugio, dũ me priꝰ ad illã corrobo-
res ꝑ ſanctę cõuerſationis eruditioniſqꝫ paſtum.
Virga eñ tua & baculus tuus, poſt locũ paſcuę,
& aquã refectionis, ipſa me conſolanť, cõſolidantia
E qꝫ inſtituent, & inſtruent currere in odorem vn
guentorũ tuorũ ſenſu omni abſterſo laboris &
moleſtię, qđ mihi ſummo in voto eſt, ne vagari

incipiã poſt greges ſodaliũ tuorũ. Ancillã ꝓfiteor
matrẽ nõ aſſero, ne facilitate ꝯdeſcẽſionis, ꝓſũpturo
ſa virtutẽ euacuãs hũilitatis, vagari incipiã poſt
greges ſodaliũ tuorũ, dũ e tuis muneribus plus
auſim ſperare, q̃ humanitꝰ & votũ integritatis,
& meę capiat modulus humilitatis. Nã quõ fiet F
iſtud (ait angelo in expectatione ſuſpenſo) qm̃ vi-
rũ nõ cognoſco. Virginẽ pariturã in Eſaia legerat
idcirco non derogat poſſe iſtud fieri, ſed de modo
myſterij nõ cõſtabat, de quo ob dedicatę virgini-
tatis rationẽ ſciſcitatur, non renuẽs officium, ſed
annuẽs affectũ, & ſpondẽs obſequiũ. Cõmodũ an-
gelus prę fidei & caſtitatis ſtudio mitigatã intel-
ligens, verecũdiam, in virginalis modeſtię ſtupo-
rẽ vertit, q̃ ex ardua ꝓmiſſione, nec vt ſara vane
extollit, nec vt Zacharias fide infirmatur, ſed ſapi
enti vſa cõſilio, de modo q̃rit, ne diuina videať te-
mere ꝓſumpſiſſe. Quippe diuini muneris eſt nõ
humani virginem parere, qđ ante audiri debuit,
non ꝓſumi. Exinde ſingula enucleatius explicãdo
inſtituit eã angelus, & cõfirmauit. Dixerat autẽ
deo loquens virgo pia: Indica mihi quẽ diligit aĩa
mea vbi paſcas, vbi cubes ĩ meridie, ne vagari in
cipiam poſt greges ſodalium tuorum, ac tãdem G
ad angelum conuerſa, quomodo fiet iſtud, quo-
niam virũ nõ cognoſco, cui nũc angelus. Si igno-
ras te, o pulchra inter mulieres, ad hoc electã, ad
hoc idoneã, audi q̃ſo, & ſolerter attende, a quo ex-
pectes in tantã gloriã ſublimari. Spirituſſanctus
ſuꝑueniet in te, & virtus altiſſimi obũbrabit tibi
Ideoqꝫ & quod ex te naſcetur ſanctũ, vocabitur fi
lius dei, ac vt argumẽto certiore, & expiẽtia ãpli
ori qđ pollicemur agnoſcas, egredere, & abi poſt

veſtigia gregũ,& paſce hœdos tuos iuxta taberna
cula paſtorum. Ecce eñ Elizabeth cognata tua,&
ipſa cõcepit filiũ in ſenectute ſua, & hic mẽſis eſt
ſextus illi,quæ vocatur ſterilis, q̃a nõ erit impoſ
ſibile apud deũ omne verbum. Hoc loci hanc ego
dramatis ſeriem inſerui,primum lectori conſu-
lens,deinde vt palam fiat in pręcellenti hoc incar-
nationis ſacramento,aliqua euangeliſtã,aliqua ꝓ
phetã dicere,neutrũ oĩa,vtrũq; tamen ſuo fun
ctũ officio,dum hic quę ſoli deo,clauſo gerebãtur
in pectore,reſerauit:ille autem,dum illa ſtudio-
ſius enarrauit, quæ tunc & audiri & videri po-
H tuerunt:ſed ad rem. Ait itaq; angelus. Si te igno-
ras, o pulchra inter mulieres:minime ignorare
te certe debes a deo tãtis pręuentã documẽtis,gra
tiarumq; & priuilegiorũ cumulo auctam, vt ita
te mulierũ longe lateq; pulcherrimã, iure dñicę
incarnatiõis miniſtram, apprimeq; idoneam dei
matrem efficeret. Et nunc vt patriarcharũ repro
miſſa,prophetarum pręnũciata,regũ & principũ
deſiderata,ac tantis demũ pręrogatiuis in te gra
tijsq; pręſignata impleat, ſpiritusſanctus ſuper-
ueniet in te. Nam ſuper id qđ nũc eſt veniet,& ad
ſummũ actũ,in ſummo,ac nunq̃ receſſurus ve-
niet, pręter ſolitũ,ſupra meritum, vt qui prius
mentem,nunc quoq; cõſecret & ventrem: vt quæ
in pleriſq; ſpiritualiter diuinitatꝫ plenitudo,in te
quoq; habitet corporaliter,cum virtus altiſſimi
ſplendor paternę glorię,ignis conſumens, lux lu-
cis & fons luminis obumbrabit tibi, vt cõtra ar
dorem & ſplẽdorem mirabiliter obumbrata, poſ
ſis ſecura habitare cũ igne deuorante,& cum ar-
doribꝰ ſempiternis,ipſe vtiq; ſpiritu ſancto ope-

rante,ac de carne tua vmbraculũ faciente. Ideoq;
& quod naſcetur ex te ſanctum,filius certe tuus
idem vocabitur filius dei. Quãq̃ enim aliud ex illo, I
aliud ex te ſit,vnius tamen vtriuſq; filius. Nam
& quod ex illo gignitur,filius tuus:& qđ ex te na
ſcetur ſanctũ vocabiť & erit filius dei. Ardua hæc
& ſtupenda,ſed te ignorare non debes huc electã,
huc pulchram inter mulieres effectam,huc in in
timę contemplationis diuinitatis arcanũ addu-
ctam. Alioqui egredere de ſuperintellectualis con
templationis abditis penetralibus, ſi ibi ratioci-
nio, & diſcurſu intellectuali humanæ infirmita-
tis,poſt veſtigia gregũ tuorũ,non aliorum,q̃uis
etiam ſublimium & eximiorũ,ſed tuorũ,vt cum
egregia intellexeris,non qualia Iacob fratri Eſau
legauit gregum munera,ſed q̃ a deo donata ſunt
tibi(qualia Rachel cõtemplationis typum olim
pręferens paſcebat, nam gregem teſte ſcriptura
ipſa paſcebat)cum inquã intellexeris egregia,quæ
a deo collata tibi ſunt,ſublimioribus ſanctę ope-
rationis veſtigijs(ipſo auxiliante qui dedit) deſi-
derio & prouidentiæ ęterni reſpondiſſe paſtoris,
teq; authoris ipſius conſilium & expectationem
pij ſtudij fructuoſis operibus non defraudaſſe,
hactenuſq; multiformẽ eius gratiã in te vacuã
non fuiſſe,ſimul intelligas(ſi quidẽ ſemper illius
gratia in te permaneat) quæ pollicitus eſt poſſe
cuꝫ placuerit pariter impleri. Vel aliter,abi poſt K
veſtigia gregum tuorum:lege prophetarum mo
numẽta, qui.j.Regũ.x.greges dicuntur,nã & tui
legitime dicuntur,qui de te,non de alia vaticina-
ti ſunt. Alię eñ & ſi re virgines, non tamen pro-
poſito,quæ nubere intendebant,tu autem pientiſ

ſim propoſito, virum nunq̄ cognoſcendū ſine cō ſilio, preter p̄ceptū, ac ſupra exēplū veniſti. paſce etiā hœdos tuos iuxta tabernacula paſtorū (ad ſenſibilem em̄ notitiā ceu congruum obiectū hœ
L dos retulit, ſicut ante ad intellectualē gregū veſti gia) videbis itaq̧, ſenſuq̧ indubitato agnoſces, Saram, Rebeccam, Rachelē, Annā aliaſq̧ plures fœcunditate deplorata, atq̧ ætate defecta, ſed diuino munere non effœta, enixas, neq̧ naturā ætatēve præiudicare gratię, ſed ſubſequi, & ancillari. vt.n. de præſentiū vſu exemplū afferā. Ecce Elizabeth cognata tua & ipſa concepit filiū in ſenectute ſua & hic menſis eſt ſext⁹ illi quæ vocatur ſterilis, q̄a nō erit impoſſibile apud deū omne verbum.

Cap. XII.

¶ Continuata ſequētium cū prioribus ſerie, dn̄i equitatū duplicē explicat, & duplicē Pharaonem, ex vtroq̧ ſimilitudinem texens propoſitam.

Vox Spiritusſancti.

Eqtatui meo in currib⁹ Pharaonis aſſimilaui te amica mea.

¶ Stabiliſſimū iactū noſtrę reparationis fundamētū docet Salomon, a virgine regiorū
A natalium ſtirpis dauidicę, & quidē magna puritate, maiori deuotione, maxima humilitate, dixitq̧ quāto ſtudio, quāta cura, quāta diligētia & vigilantia, Gabriel cæleſtis paranymphus, arcanorū cęleſtiū cōſcius, ſalutādo, cōſolando, exhortādo inſtruēdo, ſupędificauerit. Sed ſcalę Iacob, & turris eburneę Dauid editiſſimū verticē, & celſitudinem inacceſſam ſuſpicienti, mihi ſtupet animus, reuerberat⁹ oculus retūdit, ſēſus hebes fatiſcit, nec intellectus ſuſtinet, cōfortata eſt & nō porro ad eam. Et quis putas ſumptus habet, q̄ neceſſarij ſunt ad p̄ficiendū? modū egredit virtutis angelicę, nedū paup̄tatis humanę ęthera ſuperans ac cęlū penetrās, dū ad p̄fectū vſq̧ vehitur oīpotentē. Eā ob rē q̄ fiat iſtud rogat⁹ angelus, neq̧ facere, neq̧ faciēdi rationē enarrare, functionis meæ eſt (ait) ſed ſp̄ūſſanct⁹ ſupueniet ī te, quo ſcies erudītore, quo operāte ſenties, & feliciſſime q̄dē ſēties neq̧ em̄ īpoſſibile eſt apud deū oē verbū. Ego ℞o te iubeo ſalutatā, cōſolatā debeo, cōfortatā curo, poſſibiliaq̧ eſſe q̄ miſſus a deo nūciaui rationabiliter ſenſibiliterq̧ p̄ſuaſam. illi⁹ iā eſt, te in iis, & ea in te ꝯfirmare, ac p̄ficere. Itaq̧ p̄ nos q̄ten⁹ licuit) de ſingulis īſtructa, iā ad cor ꝯuertere & audi q̄d loquat in te dn̄s de⁹, q̄m loquet pacē ī plebē ſuā. Toties.n. deū p̄cata, nedū reſpondētē īp̄mmet ℞go audierat, cū deſiderij īenarrabilis vi ęſtuātē, ita cōpellat altiſſim⁹. Eqtatui meo ī currib⁹ Pharaonis aſſimilaui te amica mea. Pulchrę ſunt ge B nę tuę ſicut turturis &c. Ordo ſcitiſſim⁹ anſa oī ſycophāticę obiectiōis exēpta, p̄ſelectiſſimā ꝯmēdationē acceptat, vt ſpe erectā, in cęleſtis īperij primitias triūphalr efferat, dilatatoq̧ fidei ſinu ad plenū ꝯfirmatā, ſummoq̧ capacē faciat. Eqtatui meo in curribus Pharaonis aſſimilaui te amica mea. Blandiſſima virginis commēdatio amica mea. Potuit ſane vniuerſas latratorum næ nias hoc elogio propuliſſe: non enim (cum longe ſecus fas fuerit) amicam deliget ab origine gibboſam, claudam, deformatam, mortiferoq̧ vitio inquinatam? Sed ſi cuiq̄ liceat ſuam (vt per

carnalia coarguãtur carnales)qualẽ libeat effice=
re,an ſibi talẽ quãpiã factitandã putes? Et patrẽ
cęleſtem quã ſibi cõſortẽ,filiũ quã ſibi matrẽ,ſpiri
tũ ſanctum quã ſibi amicam inſtituit, origineo
nęuo ante orbẽ conditũ notatam voluiſſe credã,
C & elegiſſe. Crede igitur vel ſpiritui ſancto cõteſtã
ti totã eſſe pulchram cui dixerit amica mea. Sed
vlterius audiamus. Amica mea,ĩquit,equitatui
meo in curribus Pharaonis aſſimilaui te. Quid
obſecro iſtud verbi eſt? Quis hic dei equitat⁹,q̃s
Pharao & quinã ſunt currus Pharaonis? Regẽ
ægypti Pharaonẽ infeſta acie perſequentẽ fugien
tes hebręos cũ curribus & equitibus in erythreo
mari proſtratũ cõſtat excelſa manu dñi pro po=
pulo ſuo pugnãte. Equitatum igitur dñi cui in=
ſidens pugnabat,rite iſraelitidẽ aciem dixerim. Si
vero Pharaonẽ diabolũ, & currus ei⁹ multifor=
miũ vitiorũ colluuiem putes,quę feruidis ſolu=
tiſſimarũ paſſionũ rotis,ex originalis axe delicti,
nullo legis & verecũdię cohibente freno,per phas
nephaſq; graſſetur, haud protinus ſubſcribam.
Sic enĩ (vt perſpicuum euadat intẽtũ noſtrum)
Exod.xiiij.legitur ſcriptũ. Cum perſequerentur
ægyptij veſtigia p̃cedentium repererũt eos in ca
ſtris ſuper mare. Et paulopoſt. Cum appropin=
quaſſet Pharao leuãtes oculos filij Iſrael viderũt
ægyptios poſt ſe,& timuerũt valde, & poſt pau=
xillũ rurſus. Tollẽſq; ſe angelus dñi qui p̃cedebat
caſtra Iſrael,abijt poſt eos, & cũ eo pariter colu=
mna nubis,priora dimittẽs poſt tergũ ſtetit in=
ter caſtra ægyptiorum & caſtra Iſrael,& erat nu
bes tenebroſa & illuminãs noctem,ita vt ad ſe in
uicem toto noctis tempore accedere non valerẽt.

Cũq; extẽdiſſet Moyſes manũ ſuper mare, abſtu
lit illud dñs flante vento vehemẽti & vrente tota
nocte,& vertit in ſiccũ,diuiſaq; eſt aqua,& ingreſ
ſi ſunt filij Iſrael per mediũ ſicci maris. Erat enĩ
aqua quaſi murus a dextera eorũ & lęua. Perſe=
quẽteſq; ægyptij ingreſſi ſunt poſt eos, & omnis
equitatus Pharaonis currus ei⁹ & equites p̃ me
diũ maris,iamq; aduenerat vigilia matutina, &
ecce reſpiciẽs dñs ſuper caſtra ægyptiorũ per co=
lunã ignis & nubis interfecit exercitũ eorum, &
ſubuertit rotas curruũ: ferebãturq; in ꝓfundũ.
Dixerũt ergo ęgyptij,fugiamus iſraelem,dñs enĩ
pugnat pro eis ꝯtra nos. Et ait dñs ad Moyſem.
Extẽde manũ tuã ſuper mare,& reuertẽt̃ aquæ
ad ægyptios ſup̃ currus & equites eoꝝ. Cũq; ex=
tendiſſet Moyſes manũ cõtra mare,reuerſum eſt
primo diluculo ad priorem locum,fugientibuſq;
ægyptijs occurrerũt aquę, inuoluitq; eos dñs in
medijs fluctibus,reuerſęq; ſunt aquę,& operue=
rũt currus & equites cũcti exercit⁹ Pharaonis,
qui ſequẽtes ingreſſi fuerãt mare, nec vnus qui=
dẽ ſuperfuit ex eis. Hacten⁹ ab exodo fuſiſſime re
tulimus,nimirũ quibus ingẽs vtriuſq; equitat⁹
diſtãtia,immo & curruũ colligit̃,totiuſq; ꝓpoſi=
ti hui⁹ robur ac fundamentũ. Neq; enĩ trãſfreta
turos Iſraelitas Pharao tenuit nubis interdicto,
neq; eos aſſequuta eſt trãſeũtes, ægyptiorũ acies,
recurrẽte mari. Cęterũ ſpũales iſraelitas,chriſtia D
nos dico,Pharao nullo interuallo ſeiunctus,aſſi
dua captiuitate ad ip̃m vſq; baptiſmũ implicitos
detinuit. Hæc igit̃ p̃ma eſt ꝓpoſitę ſimilitudinis
ratio: Equitatui meo in currib⁹ Pharaonis aſſi=
milaui te amica mea: quam ne violaret,aut quoſ

uis pacto ꝑ originalis fomitis tyrãnidẽ infeſtaret
nequitię pater Pharao tenebroſus, ꝓuenit diuina
gr̃a, cui⁹ ĩterpoſito aheneo muro cões excluſit ꝑ=
mętuę corruptiõis cauſas ſingulari ꝓuilegio, quẽ
in modũ ab iſraelitis nubis interuẽtu ægyptios
ſecluſit. Nã ſicut nubis ꝓpugnatricis interuallo
prius quaſi plũbũ ſubmerſi ſunt in aquis vehe=
mẽtib⁹, q̃ Iſraelitas attigiſſent: ita ꝓuidẽtię beni=
gnitate, cauſę illę nr̃orũ reatuũ ĩ virginis ꝯceptu
fruſtratę perierunt, & vehemẽtiſſimis ꝓuẽtricis
gr̃ę aquis penit⁹ abſorptę. Neq; fuit ĩ ſpũali Iſrae
lita, virgĩalis huiuſce ęquiparatiõis gl'ia regrẽda
vt em̃ equitat⁹ dei fiat, ĩ baptiſmo frequẽti⁹ cõſe=
quit᷑ & nõ añ. In reliq̃s xp̃o, de vtroq; & antiq̃ iſrae
lita & recẽtiore ęquabilior ſilitudo elicit᷑, q̃ ĩ nego
cio cura ꝑſens v̾ſat᷑. Neq; em̃ mirũ. Si q̃dẽ q̃d illis
in figura in ijs re ipſa ĩpletũ credim⁹. Equitatui
igit᷑ meo aſſimilaui te. Quo id pacto? Cũ ꝑtim a
E carnalib⁹ & viſibilib⁹, ꝑtim a ſpũalib⁹ atq; inui=
ſibilib⁹ hoſtibus ꝓmerent᷑: & illis mare ne euade=
rẽt, ijs infirmitatis abyſſus ne reſurgerẽt obſiſte
ret, vtroſq; deſperatos illos nõ ſuis viribus, neq;
ſuis alios meritis & virtutib⁹, ſ; vtroſq; ſola gr̃a
& benignitate: illoꝝ ſubmerſis hoſtib⁹, hoꝝ abſter
ſis ſordib⁹, ſaluos oẽs & liberos, nõ ſtatim ĩ terrã
ꝓmiſſiõis illos ĩduxit: neq; iſtos ad cęlũ ꝓtin⁹ ex=
tulit. Quid igit᷑? Luti & lateris pœnis inutilib⁹ e
medio benignitate q̃ maxima ſublatis, ꝑ tẽptatio
nes multipliceſq; deſerti (quæ vita ꝑſens eſt) cala=
mitates ꝓbauit, quaſi aurũ in fornace, & ꝑ inſul
tabũdos hoſtes exercitauit, ꝓceptiſq; & iudicijs ĩ=
ſtruxit, cęrimonijs & ſacramẽtis ſãctificauit, mã=
na pauit, & triũphis multiplicib⁹ cõſummauit,

& tãdẽ deſertũ & mortis luctuoſã imaginẽ egreſ=
ſos, placida repromiſſę hereditat; & pace ĩęſtima=
bili repoſuit. Hũc ĩ modũ beatiſſimã v̾ginẽ quãli
bet purã & ꝓmęui ꝯtagij ĩmuniſſimã, pœnis vtĩ
lib⁹ ĩmiſcuit, & vitę p̃ntis ĩcõmodis exercuit, ꝓcę=
ptis, ꝯſilijs, cęrimonijs, ac ſacramẽtis, erudijt, pa
ne cęleſti ciboq; angelico pauit, educauitq; abũdã
tiori diuinę cõtẽplatiõis edulio, ac tũ collatis pu=
gnę multiplicis mirificis victorijs, & gl'ioſis cal=
catarũ mortalitat; ſordiũ triũphis ſpectabilẽ, cęli
arce donauit: vt hęc dici expta debeat, & ꝑ oĩa ꝓ=
bata ex ſilitudine & abſq; pc̃tõ, q̃a equitatui meo
in currib⁹ Pharaonis aſſimilaui te amica mea,
verbũ dictu q̃dẽ breue, ſed ſenſu ĩmẽſum, & quod
oẽs aduerſarioꝝ calũnias valeat (ſi ꝓ dignitate at
tẽderis) facile obtũdere. Quicq̃d em̃ põt ꝯtra purĩ
tatẽ hui⁹ ꝯceptiõis obijci, ſat; hoc ꝯpẽdiario ſpũs
ſc̃ti eulogio diluit᷑, cũ eq̃tatui ei⁹ aſſimilari ꝓbat᷑
aut amica vocat᷑. Verũ ne nimij ſiamus: particu
larẽ ſingulorũ deductionẽ ſtudioſis relinquim⁹,
ſatis exiſtimãtes occaſionẽ dediſſe, cũ de his ſupræ
quicq̃ adduxiſſe meminerim.

Cap. XIII.

De v̾ginis obœdiẽtia & ĩcarnatiõis myſterio,
cui, q̃m trinitatis opus eſt, addunt᷑ nõnullæ con=
gruẽtiæ cũ trinitate ad repatiõnẽ generis hũani.

Vox ſpiritus ſancti.

PVlchrę ſunt genę tuę ſicut tur
turis: collum tuum ſicut moni
lia. Murenulas aureas faciem⁹
tibi vermiculatas argento.

A ℭ Virginẽ a prima origine illibatã,hoc eſt virgã
de radice ieſſe ab ortu rectã,nulla eſſe pluuiaruꝫ
vẽtorũ tẽpeſtatũ ve lęſam iniuria,ſatis eſt ſupio=
re ſermone vẽtilatũ:nõdũ tñ dignã eẽ,in quã ſpũs
ſanctus ſupueniat,declaratũ eſt. Nobis originali
labe fuſcatis , duo ſubtrahũt iugẽ paracliti ſpũs
ducatũ:curuitas ſcꝫ ſiue flexuoſa obliquitas intẽ
tiõis,& exequẽdi difficultas. Caro nẽpe in deteriꝰ
ab adoleſcẽtia procliuis,in altero aĩam aggrauat,
& ad ima deprimit multa cogitantẽ:In altero q̃q;
legi dei forſan ꝯſentiẽti, & perĩde recte ammonẽti
morigerari recuſat:vt cui iã velle adiaceat,ip̃a re
luctãte ꝑficere bonũ non inueniat. Porro vtrũq;
ab incõtaminatiſſima virgine hoc ſuffragio exclu
dit:vt eiꝰ oſtẽtata dignitate, mox innoteſcat florẽ
poſſe de radice eiꝰ aſcẽdere,ſup quẽ ſpũs ip̃e ſepti=
B formis debeat tãdẽ requieſcere.Igit pulchrę ſũt(ait)
genę tuę ſicut turturis, collũ tuũ ſicut monilia.
Eã dudũ audiuimꝰ,plęraq; verecũdia modeſtiſſĩa
& laudatiſſĩa excuſantẽ : vt pulchritudinẽ hãc ac
bonã grãm ſuſpicari q̃as,illi ꝑ verecũdia acceſſiſſe
qd nõ inficias ierim: verũ neſcio quid admirabi=
lius diuinuſq; a ſpũ ſancto in cauſa ſpũalis amo
ris ſignatũ ſymbolica ſacramẽta deſpirant. Facies
eñ cuiꝰ argumẽto diuinis oculis formoſi defor
meſve ſumus,intẽtio eſt,cuiꝰ veluti genę partes
duę ſunt,altera qd intendas,altera ꝑpter qd. Cla=
riſſima nãq; eniteſcet pulchritudo,ſi in debitũ fi=
nẽ actus illi cõformis aſpiret. Iã vero in qua q̃ſo
duo hęc expreſſius q̃ in ꝟgine deipara refulſerũt?
Quippe ſi qd attendat q̃ſieris: audies:oſculet me
oſculo oris ſui,& eiꝰ intẽtionẽ accipies,verbi diui
ni mirabilẽ ĩcarnationẽ. Quicq̃ ne vero pulchriꝰ

inueneris ſpecioſo forma prę filijs hoĩm:nihilo ſe
cius genarũ alterã ſi intueare,priorẽ ſplẽdorẽ mi
rabere tã diuinis auctũ illuſtratũq; incremẽtis:
vt ĩ poſterũ nullus ĩ hãc faciẽ prę nimia & viua=
ciſſima pulchritudine poſſit intẽdere:vtpote q̃ ſo
le amicta lunã calcat pedibꝰ. Q̃q̃ eñ percũtis mũ
di renouationẽ,cęleſtiũq; ruinarũ inſtaurationẽ C
& ſupplemẽtũ, ad hęc generis noſtri redẽptionẽ,
deo incarnato vehemẽter ſitierit:non tñ hic pedẽ
fixit:vt ob hęc tñ ſacri illiꝰ oris depoſceret oſcu=
lũ,& deũ ſuſpiraret hoĩem fieri:procul hæc inſa=
nia & ordinis execrãda ꝑuerſitas. Quid igit? Hæc
oĩa ꝑ incarnationẽ voluit:ſed non ꝑpter ſeipſam
tñ,ſicut nec ipſam:magis aũt vt eſſet deꝰ oĩa ĩ oĩ
bus,q vniuerſa(ait Salomõ)ꝑpter ſemetip̃m ope
ratus eſt,deniq; cũ immẽſos diuinę incarnatiõis
fructꝰ verecũdię ꝯſulẽs modeſta recoleret:& tan=
dẽ dixiſſet:trahe me poſt te, quaſi oĩa ꝓſtituto fi=
ne ꝯcludẽs adiecit,curremꝰ:qđ in hebręo dũtaxat
extare dicit,acſi patẽtius ĩnuat,tu via, tu forma
currẽtiũ,trahe me poſt te:curremꝰ,quo? & ſi nõ
tecum,ad te tñ,q oĩm,nõ currentiũ tñ,finis es &
ꝓmiũ. Et apte quidẽ ſatis meo iudicio ꝑ genas in
tẽtionẽ ſignat. Sicut eñ in cõterẽdo dẽtibꝰ cibo,ne D
ab ore effluat genę circũ dentes collectũ ꝓhibẽt,ſic
ĩtẽtio circa neceſſaria deſtinataq; recollectos nos
cõtinẽs, cauet ne petito fine ꝑ diuerſa fluctuãtes
defraudemur. Itaq; cernere eſt quales ꝟginis ge=
nas ſpũs ſanctꝰ magnificet. Porro quãobrẽ tur=
turis collationẽ adduxerit, aduertes,ſi caſtiſſimi
cęlibatus volucrẽ gemitũ ſectãtẽ pro cantu ſolitu
dinis intelligis. Virginẽ eñ ſolitariã dep̃hẽdit an=
gelus,ac clauſo ſup ſe thalami oſtio gemebundã,

quā vt voti cōpotem futurā ſalutauit, ſenſit pro
tinus nō min⁹ ꝑ ꝟginitate retinēda ſollicitā & in
caſtiſſime turturꝭ vicē vni deuoueri, vnū ꝗrere,
vnū ſuſpirare, ac ſperare, & oīa in ipſo, nō quidē
E ꝑpter ſeipām: ſed ꝑpter ipm̄. Sequit̄ collū tuū ſi
cut monilia. Per collū caput corpori inhæret: vt
in eo videat̄ marianę obœdiētię officioſiſſima hūi
litas, quā dicēs ecce ancilla dn̄i &c. Dū modeſtia ī
mutabili āplexa eſt, caput ecc̄lia xp̄m corpi vnio
ne īeffabili ī ſe copulauit. Decētiſſia ꝟo ſicut mo
nilia, ī oīm ſcꝫ ornamētoꝝ gl'iam attollit̄. Incarna
tę em̄ diuinitatis pulchritudinē, quā ꝟginis īno
cētia ꝓſignabat, fragrabat virginitas, & feruētiſſi
me accēſa deuotio ſuppliciter depoſcebat, hāc hūi
litas obœdiētię oēm ei⁹ ornatū ꝯſummās adepta
eſt: vt mitis mitiſſimū, hūilis humillimū corde,
& obœdiēs prī accipet obœdiētē filiū vſq; ad mor
tē: ſed neq; ipſa ad inſipiētiā ſibi hūc in modū glo
riat̄: qa reſpexit inqt hūilitatē ancillę ſuę. i. obœdiē
tis aīę. Ecce em̄ ex hoc, nō innocētię qdē, aut deuo
tiōis merito: ſed ex hoc mitis hūiliſq; obœdiētiæ
bono, beatā me dicēt oēs generatiōes, qa fecit mihi
dn̄s magna q potēs eſt. Quis dn̄s, & q̄ magna: an
putas ea q̄ ſeſe rimāda & ſtudioſius diſcutienda
ingerūt: Murenulas aureas faciemus tibi &c. Et
hęc qdē ꝓcioſa, ſed ꝓter hęc ſunt & alia luculentio
ris ꝓcij. Ordo tn̄ exigit: vt hęc ꝓmū cōſiderādo vt
cūq; tāgamus. Cętera em̄ mirari poterim⁹, nō ex
plicare q̄ ineffabilia infinitiſq; ſtadijs ſupra oēm
eloquij facultatē poſita angelus, Salomō, euāgeli
ſteq; innuere facili⁹ duxere, q̄ effari. Murenulas
F aureas faciem⁹ tibi vermiculatas argēto, in men
tis exceſſu ꝟgo filia Iuda, & tympaniſtria iuuen

cula, ſicut ante dixim⁹ induſtria tū ꝓpria tū an
gelica, ſecūdū cōtēplatiōis cęlū ſupgreſſa, nōdū ter
tiū poterat ex animi ſentētia obtinere. Succūbēti
bus em̄ ꝗlibet pfectis hoc in opere, etiā magis di
gito dei adminiculatore opus ē. Supueniēs itaq;
illeipſe ſpūs ſanct⁹ vbi originalem innocētiā tāto
negocio cōgruā diuinitus imptitā, & ſtudioſe flo
re illibato cōſeruatā, cōmodiſſima ſilitudine pro
bauit. Nūc autē ſyncęritatē & integritatē laudat
intētiōis & tandē hūilē obœdiētis obſequijq; pro
pēſiſſime, ſuſcipit affectū, nō vt ꝓtinus ad effectū
ꝑmat: ſꝫ vt pleni⁹ erudiat, alti⁹ illuminet, oēmq;
edoceat de diuina incarnatiōe veritatē merę ſim
plicīq; creaturę diuinę gratię bn̄ficio poſſibilē. di
cat igit̄ verecūdiā laudo, modeſtiā ſuffragijs om̄i
bus approbo, excuſatiōes nō reprobo, & innocen
tiā agnoſcēs īcōparabilē, rectā, integrā atq; ītami
natā tuā ꝑdico puritatē, honorificeq; celebro. Eq
tatui em̄ meo in currib⁹ Pharaonis aſſimilaui
te amica mea. Ad hęc ſyncęrā, deuotā, caſtā, ferui G
dā, & debito ꝯſideratiōis ordine ꝑfulgidā intētio
nē tuā laudo, & exoſculor. Sunt em̄ pulchrę genę
tuę ſicut turturꝭ. Et his lōge lateq; ampli⁹, hūili
tatem obœdiētis omni ſuffragio cōprobo & am
plector. Matris enim diuinę venerata honorem,
nō negas obſequiū: ſed tanti affectū faſtigij puel
lari reuerētia cōtegis, & intra tenuitatē hūanā de
primis, dū obœdiēdi ſtudio ancillare pollicerꝭ of
ficiū: & ideo ob puritatis veritatē, manſuetudinē
& humilitatē quę implet omnē iuſtitiā, murenu
las aureas faciemus tibi vermiculatas argento.
Aurū apud hagiographos pro ſenſu ſpirituali H
ſæpius eruitur. Et pro ſermone argentū ex pſal

miſta. Eloquia dñi eloquia caſta, argentum igne
examinatum. Totas itaqꝫ murenulas ad decoris
complementũ ex auro cõfecit, dũ de tantę incarna
tionis myſterijs, ratione & artificio ſoli deo poſſi
bili, eã ſpiritualiter erudiuit, quas ad pulchritu=
dinis & gratię auctariũ, ſtigmatibus argẽteis nõ
operuit, ſed paſſim diſtinxit, & variegauit, cũ de
eis ad cęterorũ ædificationem pauca loqui perdo
cuit. Porro ſi cui viſum eſt, hęc ſpũſſancti pollici
ta, de intimo dñicę incarnationis cõmercio accipi:
haud abſurde queat aĩam Chriſti, ceu mediũ in=
trinſecũ hypoſtaticę illius vnionis cũ gratia per=
ſonali, ex mirabili trinitatis opificio editam, per
murenulas notare. Illa eñ ſic diuinitus fabrefa=
cta, ceu murenulis quibuſdam & catenulis aure
is vario argenti ſtigmate interſperſis, caduco ęter
I nus compingitur, luto deus, & caro deo. Eam
ob rẽ fortaſſe dictũ eſt, faciemus, q̃a trinitatis to=
tius concurrente opificio fuerit opus: trinitatis
enim extraria opera oĩa ſunt indiuiſa. Cæterum
pręmiſſis obluctari forte exiſtimabit, ꝙ murenu
las aureas, & has ipſas argento vermiculatas plu
ratiue dixerit, cũ anima vna ſit. Sed incarnatiõis
ſacerrimæ duplex medium voluit hoc pacto in=
nuere, alterũ intrinſecũ, extrinſecũ alterũ. Extrin=
ſecum quaſiqꝫ varijs argenti notis animam illu
ſtrans, & concinnãs ad tantũ decus induendum,
eſt gratia ꝑſonalis illi concreata. Vt eñ a primo
ęuo quaſi ab ouo ipſo (ſi quid huiuſmodi fas di=
K ctu ſit) repetã, ad imaginẽ glorioſiſſimę trinitatis
primitus homo formatus, diabolica quadã tri=
plicitate (ne trinitatis nomẽ venerandũ hic forte
incõmodiſſimũ cõmodarim) videlicet ſuggeſtione

ſerpentina, muliebri delectatione, & viri minime
virili conſenſu teterrimã dedecoris triplicitatem
ſibi alligauit, dũ ſeſe cũ in honore eſſet nequaꝗ in
telligẽs, cõparatus eſt iumẽtis inſipiẽtibꝰ & igno
ratione veri impotentia boni, & mali concupiſcẽ
tia, infeliciter obſeſſus ſimilis factus eſt illis. Peſſi
ma plaga hæc, caſuſqꝫ apprime horrificus & lu=
ctuoſus: quo homo infelix ſummę trinitatis obli
terata imagine, in regionẽ diſſimilitudinis nimiſ
ꝗ longe abijt. Verũ nihil odit deus eorũ quę fecit
ideo cogitans cogitationes pacis & non afflictio=
nis, vt captiuũ ſuũ tãdem a longis erroribꝰ poſt
liminio reciperet, & nos tam lachrymabili calami
tate liberaret, ſuãqꝫ in nobis reformaret imaginẽ
demũqꝫ ad manifeſtã ꝓduceret ſummę ac ſempi=
ternę trinitatis ꝑfruitionem, nobis nouam reddi B
dit trinitatem, dum filium ſuũ vnigenitũ, voluit
primogenitum fieri in multis fratribus adopta
tis, & vnum paſſibiliũ, vnum voluit eſſe morta=
lium. Sed enim indecens erat excellẽtiſſimũ ſupre
mũqꝫ ſpiritum, immo noſtro & terrę limo vniri
niſi mediante ſublimiore quopiam, prætendente
quicꝗ cũ vtroqꝫ cõmercij. At quodnã quęſo iſtud
erit? anima profecto, quæ cũ diuino ſpiritu mul
tam habet ex imagine inſcripta rationem, nihilo
tamen minus indiuulſum in hoc ſeculo corpo=
ris conuictum: vt ea trinitatis imagine luculen=
ter inſignita, poſſit imũ ſummo, perinde atqꝫ mu
renulis quibuſdam aureis copulari, modo & hæ
murenulæ argẽto vermiculatę ſint. i. aĩa ipſa vi
ribus & officijs (quæ potentię vulgo ſunt) multi=
plex, gratia extrinſecus circũornetur. Alioqui ꝗli
bet aurea ob naturæ ſuę dignitatem, ſatis tamen

huic myſterio idonea nõ fuerit,niſi gratia,pater
nę culpę ꝓpulſatrix,eã diſtinguat,reformet,& il=
luſtret.Ait ergo murenulas aureas faciemus ti=
bi vermiculatas argento:acſi aperti⁹ diceret.Cor
pus quidẽ ex te,ſupremi patris oris hypoſtatico
oſculo vniendũ faciem⁹,nõ aĩam ꝑ quã tã diſſita
ſociantur:ipſam enim non ex te quidẽ, tibi tamẽ
faciemus, naturalium potentiarum cęleſti incre
mento,atq; implemento ſublimẽ,vt ſupra cętero
rum mortalium ſortem,maiore nos puritate re
ferat,gratia quoq; multiformi exuberãtẽ, vt ea,
quaſi argenti gemmis vermiculata, ſummeq; in
ſignita,ex humani luti argumẽto difformitas in
congruitaſq; ſuboriatur nulla.Nũc mihi reſpon
deat impię ſectę fautor improbus. Num triplici
L tatis illius diabolicę tenebris obſcuratam argues
quã ſuperueneranda trinitas vnus deus, portãs
omnia verbo virtutis ſuę,ita amplexa eſt, ꝑ quã
mundo noua trinitas deus homo tribuitur,per
quã omnis excluſa duplicitas eliditur,& in nobis
vniuerſa obſoleſcit diabolica triplicitas, quam ni
mis inconſulte illi obtrudis: cui⁹ p̃terea ceu pro
xenetę myſterio,noſtra trinitas ad ſummę illius
effigiem formata, & a ſe deformata feliciſſime re=
formatur,renouatur, & regeneratur ad gratiaȝ
in pręſenti,& in futuro ad gloriã:vt enim ad ob=
ſtruendum os loquentium iniqua, non nihil ex
abundanti proferã , in hac fidei,ſpei & charitatis
forma eſt,per quã reſurgimus:ex hac,nouę trini
tatis ꝑſona ꝑ quã inſtauramur:mediatrice hac:
ſpũs aqua & ſanguis trinitas teſtimonium dans
in terris ꝑ quã regeneramur ac tãdẽ ipſius inter
ceſſu, integerrime ac ꝑpetuo reformamur ĩ crea

turarũ nouitatẽ in cęlis,ꝑ aptę viſionis, amœniſ
ſimę fruitionis,ſecurę q; ꝑmãſionis trinitatẽ ĩ no
bis ſi efficaci pietate volum⁹ implẽdã.Et tu vno
figmẽto,tã p̃clara auſis beneficia p̃mere?Sed ſur=
dis loquimur.Sequitur dum eſſet rex &c.

Cap.XIIII.

¶De Nardo & cõſenſu Marię,faſciculo myrrhę,
botro cypri, cum nonnullis de inexplicabilis in=
carnationis modo.

Vox Mariæ.

DVm eſſet rex in accubitu ſuo
Nardus mea dedit odorem ſu
um.Faſciculus myrrhę dilect⁹
me⁹ mihi,inter vbera mea cõmorabit.
Botrus cypri dilectus meus mihi in vi
neis engaddi. ¶Vox Chriſti. Ecce tu
pulchra es amica mea.

¶Rei exitum cunctabundus angelus expectabat A
cum perinde,ac eruditiſſima,ſuperterrenaq; pa=
racliti ſpiritus ſchola ſapiens virgo, in oẽm hu=
militatis & deuotionis diſciplinam ad illum con
uerſa.duȝ eſſet rex in accubitu ſuo(inqt)nardus
mea dedit odorẽ ſuũ. Nardus modica hęrba eſt,
ſed calida,vehemẽtiſq; odoris,cuius ſymbolo re=
p̃ſentat hũilitas charitate vigẽs,fragrantiſſimaq;
pij animi,famęq; optĩę ſuaueolẽtia ꝯplẽs vniuer
ſa.Sed ĩtẽdat q̃ſo hic paulíſper charitas veſtra,q̃
inſtructa ſublimiter,q̃ mox mutata,immo nihil
mutata,ſi recte aduerteris, q̃ humilitatis gradũ

pedem̃q; immotũ,atq; adeo inconcuſſum tenue=
rit. Vult dominus,vt in auditu auris obtempe=
retur voci ſuæ: cui quaſi peccatum ariolandi eſt
repugnare,& quaſi ſcelus idolatrię nolle acquieſce
re:Sed agnoſce philoſophię acumen,ſed non huiꝰ
ſeculi. Vide humilitatis peritiã, & non humanæ
ad tanta decora fragilitatis audaciam. Dum eſſet
B rex in accubitu ſuo(ait) nardus mea dedit odorẽ
ſuum,dei mater efficitur, & regem vocat eũ quẽ
mox filium eſt habitura. Sublimis admodũ hu=
militas eſt in tanta ſublimitate illęſam humilita
tem tueri, & in tanta magnitudine modicitatis
ſuę meminiſſe. Qꝫ ſi ab humilitate Paulus ſubli
matus eſt,& raptus vſq; ad tertium cęlum,quia
ſe plus cæteris humiliauit, & minimũ apoſtolo=
rum indignumq; ſe apoſtoli nomine iudicauit:
Quid de hac inexhauſta humilitatis abyſſo ſpe=
randũ putamus,niſi vt odore ſpirantiſſimo fer=
uentis orationis,virginis ſeſe prorſus humilian
tis,cælos omnes penetrante, non ad cælum adeo
raperetur, q̃ ipſum potius authorem cæli ad ſe
raperet indiſſolubilibꝰ humillimæ charitatis fu
niculis compeditum? Is enĩ tametſi excelſus,hu=
milia reſpicit,humilia ſectatur,humilia concupi
ſcit,humilia complectitur,ac ſuper humilẽ & tre
mentem ſermones ſuos requieſcit. Nardus mea
C dedit odorem ſuum. Cumulus eſt humilitatis,
non enim ait odorem meũ ſed ſuũ, nardus mea
inquit,nam quo humiliemur ex noſtro eſt,dicẽ=
te domino per prophetã:Humiliatio tua in me=
dio tui Iſrael eſt. Aſt ipſe humiliationis odor ſa=
lutaris.ſ.veriſſima ſui cognitio,per quem homo
ſibi ipſi vileſcit,& deuotio charitate ſuccenſa, per

quã humiliatio ipſa deo authore in virtutẽ ex=
halat humilitatis,donum dei eſt,& fragrantia il
lius qui dicit:Diſcite a me quia mitis ſum & hu=
milis corde. Dum igitur eſſet rex regis filius in
accubitu ſuo,& nonaginta nouẽ oues paſceret in
mõtibus,nardus mea dedit odorem ſuum: neq;
enim virginitatem,puritatem incontaminatam,
prudentiamve reſpexit, ſed humilitatem ancillæ
ſuæ, & terribilis ille qui aufert ſpiritũ principũ,
mitẽ ſublimitate om̃i ſublimior humilitate quã
talibet depreſſiorem, & dñs ancillam elegit, vt in
ea formam ſerui,mitis & humilis factus indue=
ret. Expaueſco ad tantam maieſtatem,ſed agnoſco
dñi voluntatem,illi pręcipere,& mihi iuſſa capeſ
ſere fas eſt. Ecce ancilla dñi,fiat mihi ſecundũ ver
bum tuũ,vt ſpiritu ſancto ſuperueniẽte & virtu
te obumbrante altiſſimi,ſit in poſterũ nõ rex ter
ribilis,ſed paruulus,humilis,faſciculus myrrhę
dilectus meus mihi,quãdo inter vbera mea com
morabitur, ſit & botrus cypri dilectus meꝰ mi=
hi,in vineis Engadi. Grandia ſunt hæc, & pror= D
ſus huiuſmodi, quæ nequaq̃ niſi eo inſpirante q
dedit,ſiue eo cui datum eſt enarrante,innoteſce=
re potuerint. Faſciculus myrrhę dilectus meus
mihi. Myrrha arbuſcula eſt Arabię,cuius liquor
guttatim exudãs myrrhę quoq; nomine dictꝰ eſt
amarus,ſed odoris acris,quiq; vel eliminatis, vł
arefactis noxijs humoribꝰ, corpus incorruptuꝫ
teneat, ideo antiq̃tus mortuorũ cadauera, ne in
putredinis ſaniẽ effluerent,myrrha linebant̃. Fa=
ſciculus myrrhę igitur Mariæ Chriſtꝰ,dũ cõcipe
ret̃ extitit,q nõ ex virili ſemine, ſed myſtico ſpira
mine cõcretꝰ,matrẽ virginẽ ab oĩ corruptela tu=

tatus eſt.Faſciculus myrrhę nouē mēſibꝰ in vtē
ro clauſus ſtetit,q̄ a ꝑnicioſis humoribꝰ,& ſolito
pręgnantiū priſcę maledictionis grauamine ma=
trē ꝓſeruauit. Inter ipſa quoq; vbera faſciculus
fuit myrrhę,q̄ corruptionis expertem cęlitus la=
cte fœcundauit.Hic autem iure conſiderandum
ſubiit, quare faſciculū potius myrrhę,nō myr=
rhā ipſam vocauerit dilectū ſuū. Abſit em̄,vt ex
argēti ſtigmatibus vel minimum in murenulis
filiæ regis ocioſum exiſtimem. Sed plura in fa=
ſciculo colligantur,vt coniicere queas, triū ſub=
E ſtantiarū in Chriſto cōpactionē ſub faſciculi ſche
mate ſignari,quē etiā faſciculū nō faſcē dixit. par
uulus enim filius datus eſt nobis qui ornet, nō
oneret,& matri oneri nō ſit,ſed honori.Id quoq;
& per botrū expreſſit, qui ex plurimis uuis cō=
flat. Cyprus aut vt nūc a græci ſermonis peritis
ſcribit κύπειρος aut κύπειρον.i. cyperus vel cy=
peron,tenuis eſt arbuſcula ſeu frutex potius,in
vineę imaginē,quā in engaddi ex Aſſyria Salomō
tranſtuliſſe memorat. Ea oſſe vel ſaxo acuto ſuc=
ciſa,balſamꝰ liquor ꝓcioſiſſimꝰ exudat,quo ſubli
mioris expectationis viri in ꝓphetas reges, aut
ſacerdotes inungi ſolebant: occultā em̄ virtute &
munere quodā peculiari inunctā ꝑſonā ꝓſeruās,
a corruptione, & in itegritate cōſeruās ſublimio
rē efficit,& dignitate ꝓſtātiorē. Cui peculiare tri=
buit humana corpora & integra & illęſa penetra
re quo deniq; ſemel ībuta recēs ſeruat odorē teſta
in ęternū.Porro ꝯceptū dei filiū oīa hęc mr̄i abū=
dātiꝰ ꝯtuliſſe dubiū nō eſt, dū illā ante partū, in
partu,& poſt partū virginē,integro & illęſo ma=
tris vtero egreſſus,ꝑpetuo oīmodę ſanctitatꝫ odo

re ꝑfudit. Sed q̄d q̄ſo eſt ī vineis engaddi? nequaq̄
em̄ iſtū myſterio vacare crediderim. Engaddi au
tē oculus meę tēptatiōis ſonat.ꝑ vineas vero anī
mas ītelligi,& Salomonē ipm̄ ſepiꝰ īſinuaſſe certū
eſt. Vt Marię Chriſtū tunc botrū cypri in vineis
engaddi fuiſſe ītelligas,qn̄ illā in mīę reginā,& pie
tatis matrē verꝰ ipſe balſamꝰ cōſecrauit, vt affli=
ctis ex tēptationū cōgreſſu, vario ac dubio exitu
miſeriā ſuā recognoſcentibus, ac ꝓprię fragilita=
tis experimēto gemebundis,ꝓeſſe poſſet & ꝓdeſſe.
Seq̄r. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pul=
chra &c. Optato ꝟginis reſpōſo lętabūdus ange= F
lus,dn̄i ſedes ſubierat ęthereas,vt totꝰ feſtiuꝰ tā
tę nouitatis gaudia cæleſtibus ſupnorū ciuium
choris īueheret. Cū minoratꝰ paulominꝰ ab an=
gelis dn̄s angeli,vteri ꝟginalis anguſtias īgredit,
deꝰ hō factꝰ, vt hoīem faceret deū, ac ꝑ īfima nr̄a
ouē cēteſimā ad ſupna ſua humeris impoſitā re
uocaret. Illico q̄ppe atq; illa. Fiat mihi ſecūdū ver
bū tuū ꝯſentiēs ꝓtulit,mitis mitē hūilis humilē
mulier virū circūdedit,mr̄ filiū, Maria Chriſtū,
virgo deū,q̄a ꝯtinuo ꝟbū caro factū eſt,& deꝰ hō
Tūc.n.credit ſupbn̄dicta trinitas de puriſſimis il G
libatę ꝟginis ſanguinis guttulis in inſtāti corpꝰ
formaſſe īfantis,puſillū q̄dē,ſed oībꝰ neceſſariis &
organis & lineamētis, nulla alia adiecta materia
ꝯpletū. Nō.n.de ſpūſctō eē dr̄ q̄ſi de materia,aut
quaſi virgini ſpūſſctūs fuerit ꝓ ſemine, ſed q̄a ex
maxīo amore ad nos (q̄ ſpūi ſctō tribuit) ꝓceſſit
iſta dignatio. Credit quoq; in eodē inſtāti creatā
aīam,donis oībꝰ & naturalibꝰ & gratuitꝫ ꝑorna
tā btitudineq; ꝑfulgidā corpori illi īfūdiſſe,ſimul
q; hmōi humanitatē ęterni prīs filio coęterno hy
poſtatice couniuiſſe. Per ſe.n.humanitas illa nō

fuit: ſed protinꝰ creditur a ṽbo ꝑſonata: vt vnꝰ
ſit Chriſtus, nõ cõuerſione diuinitatis in carnẽ:
ſed aſſumptione humanitatis in deũ: vnus oĩno
nõ cõfuſione ſubſtãtię, ſed vnitate ꝑſonę, quã ꝑſo
nã tametſi & ab ęterno & æternã cõfitemur, naſci
tñ ex tempore & credimus & cõfitemur : non vt
tũc eſſe incipiat : ſed propter nouã humanitatẽ,
H quã veraciter naſciturã aſſumpſit in virgine. Ve
rũ altiſſimi obumbrãte virtute, poſuerũt iſta te
nebras latibulũ ſuũ, quæ venerari humiliter ſit
longe ſecurius, ꝙ̃ curioſe diſcutere. Generationeꝫ
eñ eius quis enarrabit? Quis penetrabit myſte
rium ſeculorũ, gratiarũ abyſſum, partũ virginis
conſiliũ trinitatis, incõprehenſibile dei & limi cõ=
mercium? Deniqꝫ Iohãnes ipſe (quo in natis mu=
lierũ maior ſurrexit nemo) nõ eſt dignus ſoluere
corrigiam calciamẽti huius. Verendũ itaqꝫ ac ni
mis pertimeſcendũ, ne deficiant ſcrutantes ſcruti
nio: & ne qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimat
a gloria. Quinetiã habitans iuuenis cũ virgine
nihil tale refert, nihil inculcat, nihil ſuggerit aut
matri cõmemorat. Quid igitur? Laudat docens
nos, & adhuc ĩ vtero clauſus ſalubriter erudiẽs,
quid agere in tanto myſterio debeamus? Quid
iſtud? laudare mirari & venerari. Ait eñ ecce tu
es pulchra amica mea, laus immẽſa, & quę vere=
cũdę poſſit virgini ſi palam res gereretur ruborẽ
incutere. Atqui ſapientia ſemper & vbiqꝫ ſapiẽter
agit, pluries rogatus, ſępiuſculeqꝫ angelo pręſen=
te ab ipſa virgine interpellatus eſt : ſed ſiluit, ſed
tacuit, & ſolitudinis captans amœna compẽdia,
deſtinatũ laudis munus & pręconiorum pudici
tiæ eius ſublimiores primitias hactenꝰ diſtulit,

quibus & celebrãdis noluit ne angelicam quidem
pręſentiã admittere. Sic eñ euãgeliſta teſtis ait: &
diſceſſit angelus ab ea. Re ipſa nos inſtruẽs: vt ſa
crificiũ laudis & bonorũ operũ primitiua immo
laturi, publicũ fugiamus, videri nõ quæramus,
pertimeſcamuſqꝫ corã propterea laudari. Quin I
potius diligẽtes, ſolitudinẽ ſectemur deuotionis
adminiculatricẽ & ſanctarũ lachrymarũ propa=
gatricẽ, interius cubiculum noſtrũ, clauſo men=
tis oſtiolo oremus patrem in abſcondito. Sic eñ
& ipſe oraturus in montẽ ſolus aſcẽdit, & ſupre=
mũ ſacrificiũ oblaturus nõ Petrũ, nõ Iacobũ, non
Iohannẽ admiſit, auulſus ab eis q̃tum iactus eſt
lapidis. Hic quoqꝫ nec angelo p̃ſente ſatis quidem
apte cernerẽtur in primitiuas laudes erũpere, at
vbi ille ſuperna cõſcendẽs abſceſſit, intima miſcẽt
colloquia, ſuaues ꝯſolationes, ac mutuas affectio
nes interſerũt, & ſermones dulciſſimos replican=
tes, tãto ſecuriꝰ q̃to ſecretius in vicarijs laudibꝰ
& reciprocis gratiarꝫ p̃conijs oblectant. Enimue=
ro tam abdita quis penetrare, tã ſecreta quis pro
dere, tam profunda quis inueſtigare, intelligere,
cogitareve ſufficiat? certe nullus. de his enim vix
pauca Salomon ipſe in omni ſapiẽtia ſua potuit
quę nũc proferret, ac ex quibꝰ lector deuotus gu
ſtus aliquid ꝑciperet, attingere, vt qui inæſtima
bilis nedũ indicibilis huius cõceptiõis ſecreta ca=
pere nõ valebat, vel pauca per cõparationẽ ad im
maculatę matris eius cõceptionẽ audiẽs, ad vela=
mentum ingratitudinis nõ ignoraret vniuerſa.
Vtriuſqꝫ eñ & xp̃i & virginis cõceptionẽ nũc Sa
lomon ijſdem interloquutoribus ꝓſequit, primũ
generaliter, poſtmodũ ſingillatim, ac tãdẽ vniꝰ ſu

pra alterā exceſſum ſolerter exponēs, de qb⁹ quia
iā plura tetigimus apertis literę ſymbolis reſera
tiſq; myſterijs q̄ breuiſſime potero expediam, ne
oneroſus nimia prolixitate, aut moleſtus repeti-
tione ſuperflua, legentibus efficiar.

Cap.XV.

De duplici xp̄i & virginis pulchritudine, & de
vtriuſq; origine, corporūq; ac animarū qualita-
te, ex qbus imaculatā aſtruit vtriuſq; ꝯceptionē.

Vox Chriſti.

ECce tu pulchra es amica mea,
ecce tu pulchra oculi tui colū
barū. ¶ Vox Marię. Ecce tu pul
cher es dilecte mi & decorus. Lectulus
noſter florid⁹ tigna domoꝝ nr̄aꝝ cedri
na: laquearia noſtra cypreſſina.

A ¶ Ecce pulchra es &c. Et hoc filij teſtimoniū pote
rā in aduerſarios cōtorquere. Sed tēpus omē ī co
rū ſuggillatiōe cōterere, modeſtia nō ſinit. Surdi
ſunt, & nocturis imo tenebris ipſis cęciores, ſi ad
tātū xp̄boꝝ tonitruū nō euigilarint, & luce veri-
tatis cęlit⁹ pculſi, citius reſipiſcētes ad mētē nō re
dierint. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pul
chra. Pulchrā repetit, ne de cōnaturali tm̄, aut de
ſupueniēte tm̄. & cęlit⁹ data pulchritudine dictū
putares. Pulchra em̄ eſt & naturali integritate ī-
clyta qa amica mea: hoc nēpe nulli alij ex Adā ſolē
ni parētū ꝯgreſſu genito datū credim⁹: vt īuiola-
bili pulchritudīe, venenati ſerpētis capite calcato,
paternā cōm euinceret fœditatē, niſi illi cui dictū

ternim⁹. Ecce tu pulchra es. Sed vehementer aīm B
pulſat, q̄re amica mea dixerit, & nō mr̄. Hoc.n.re-
rū ſeries depoſcebat: vt vētris ei⁹ obſtruſo poſit⁹
cubili, poti⁹ matrē agnoſceret, q̄ amicā p̄dicaret.
Poſſem⁹ ſimplicioribus aliq̄ten⁹ ſatiſfaciētes dicere
epithalamiū nuptiale ꝯcinētē Salomonē, noīe vſū
amorꝫ, eo apti⁹ q̄ hmōi pulchritudīs p̄rogatīa in
gētꝫ ē effect⁹ amorꝫ. Vt igit nomē negocio cauſęq;
cōgrueret, amicā dixiſſe, nō matrē. Sꝫ euaſio iſtud
eſt nō ſolutio. Nā & mr̄ nomē amorꝫ ē, qđ nuptia
le ꝯmerciū nō tollit, ſꝫ extollit. Poſtremo & ī ſequē
tib⁹ videte inq̄t regē Salomonē ī diademate q̄ co-
ronauit eū mr̄ ſua. Vide quēadmodū ī p̄nti epi-
thalamio nomen mr̄is nō exhorruerit. Nā itaq;
fruſtra q̄ſitū putes, cur vl' hic omiſerit, vl' illic po
ſuerit. Arbitror aūt ego cū de ratiōe mr̄is ſit, alte C
ri⁹ eſſe p̄ncipiū. Filij xp̄o ab alio eē ſicut a p̄ncipio
hic Salomonē eiuſmodi nō vſurpaſſe dictionē, ne
filio matrē talis pulchritudīs p̄ncipiū eſſe putare
mus. Sꝫ ꝯtra fili⁹ ip̄e p̄ eſſentiā pulcher, & tot⁹ de
cor⁹, mr̄i ſuę tātę pulchritudīs fons eſt & cā. Nō
ergo hic ait pulchra es mr̄ mea, aut etiā pulcher
es fili mi, ne (vt dixi) pulchritudīs filio matrē cau
ſam putarem⁹: q̄ nō ab illa pulcher: ſꝫ eſſentialit
& p̄ ſe, pulchritudo ip̄e iuſtitię & mōs ſctūs, glo
ſam ſibi matrē effecit: nō habētē maculā neq; ru-
gā: ſed totā pulchrā: ad quā dicat, amica mea. Sic
etiā alibi & ipſa gratulās cōfitet. Ego mr̄, nō pul-
chritudīs, ſꝫ pulchrę dilectiōis, ac ſi patēter dicat,
nō me matrē pulchritudo, ſed pulchrā charitas
eius atq; dilectio facit, facit & matrē. Inferius ve-
ro matrem Salomon nominauit, quę diadematis
illius, id eſt humanæ mortalitatis altiſſimo dei

filio principiū fuit,dū qđ natis ſolet parēs vterqȝ cōferre, illa de puriſſimis virginei ſui ſanguinis gutulis ſancti ſpiritus opera cōpactis, ſola totū
D exhibuit. Ecce tu pulchra , oculi tui columbarū Primo inquit pulchra & paternę neſcia labis, qa amica mea. Verū ſecūdo pulchra, & virtutib⁹ diuerſis ceu floribus vernans: vnde oculi tui (inquit)columbarū. Ex viſu cognoſcitur vir. Cordis eñ ac interioris hoīs ſtatū oculus prodit,q ſicut cōplexione humidior facilius cordis motū ſequit̄ ita hūc cordis motū,perfectius exprimunt oculi propter differētias viſus multiplices. Illorū itaqȝ vel maturitas & honeſtas, vel extollētia & curioſitas argumētū eſt , ac non mediocre teſtimoniū habitus intirioris. Colūba autē fel nō habet, quo agente turbetur in ira oculus eius , ideoqȝ ſani, puri, ac optime cōpoſiti radiant vtrinqȝ gemelli, luce ſmaragdina vel ſyderis inſtar ocelli. Pręterea pudici admodū aſpectus colūba nequaq̄ attollit oculos,aut elata ſurſum reſpicit. Atqui ne a ſupueniēte accipitre incauta occupetur,memoratur libētius ſuper fluenta reſidere,in quib⁹ reſpiciens & ꝓuiſum aduerſariū caueat, & ſtudioſius delauata ſpecioſior aſcēdat. Sic & virginis pulchritudinem oculus cōmendat colūbinus,nulla inuidia turbatus,nulla inflatus ſupbia,nulla acidia grauatus,nulla fœdatus immūditia,aut auara exteriorū cupiditate cęcatus. Illā etenim ab originali felle minime fermētatā null⁹ mūdi pereūtis, aut rerū euaneſcētiū fumus aggrauauit:ſed ſimplex, humilis ,& imperturbata ingēti honeſtate maturitateqȝ incredibili ac decore ꝓcipuo creaturis oībus ſuperior ſemp̱ enituit:reſidēs ſuper ſpiritua

les cęleſtiū riuos aquarū,quarū vtiqȝ beneficio & hoſtē pręuenit & longe ſpecioſior aſcēdit . Deniqȝ ſi in colūbę ſpecie ſpiritū ſanctū apparuiſſe nō exciderit,quo authore ſplendor interiorqȝ hoīs decor cōſpicit̄,myſteria eruuntur,futura quoqȝ & occulta ꝓuidētur. Simul intelligem⁹ in oculis columbinis haud incongrue morum eminentiam myſteriorū reuelationē , & prophetalē ſecretorū reuelationē cōmendari : quā in cæleſti myſticarū murenularū fabricatione ꝓmeruit. Quib⁹ ipm quoqȝ xpm nūc profundius cōtēplata (nōdū eñ corporalib⁹ poterat oculis clauſum invtero filiū cōtueri)cōpendioſis laudū pręconijs luculēter & graphice deliniauit. Ecce tu pulcher es,dilecte mi E
& decorus. Pulchrū non replicat, ne per ꝑtes pulchrū cogitares,qui per eſſentiā pulchrior oñib⁹, matri quoqȝ omnigenę pulchritudinis origo eſt & cauſa:quē inſuper nō filium,ſed dilectū vocat: vt illā redamare cognoſceres,& in tāta pulchritudine participiū nō principiū iure ꝓſumere. Bene autē adiecit & decorus. Quippe qui in ſplendoribus ſanctorū ex vtero ante luciferū genitus pulcher eſt ſcđm diuinitatē, decorus haud dubie ſecundū humanitatē cēſetur: quia minoratū paulominus ab angelis , decorē induit eū dñs in vtero virginis: vt eſſet ſpecioſus forma prę filijs hominū , & tandē glia & honore coronauit exaltatū ſup opera manuū ſuarū. ¶ Sequit̄ lectul⁹ noſter F
floridus. hactenus ſummatim alter alteri⁹ peculiaria q̄dam laudū vniuerſarū ꝓconia,ceu generalia q̄dā virtutis ꝓpria ꝓludia laudās extulit:nūc autē ambobus cōia ex diuina cōceptione occaſionē nacta virgo ſacrata ꝓmemorat dicēs. Lectulus

noſter floridus. Per lectulũ intelligere eſt ĩmacu
latũ vtriuſqꝫ ꝯceptiõis thorũ:q̃uis em̃ ex matri-
monio vterqꝫ nõ ſit,in matrimonio tñ vtrũqꝫ ꝯce
ptũ fides tradit.Atq̃ talis lectꝰ ſane multoꝝ hor-
ridus eſt,oĩm fœtidus,ſoliꝰ ꝟginis & xp̃i floridꝰ
qui(alijs in iniq̃tatibꝰ ꝯceptis)ſoli multiplici gr̃a
rũ varietate veluti floribꝰ vernãtes & perornati
cõcepti ſunt,& ideo ꝯuenĩeter lectulũ dixit:vtpo-
te q̃ iſtos tm̃,& nõ plures admiſerit.Sed vnde ꝓ-
bas,vnde floridũ aſtruis lectulũ hũc virgo bñdi
cta? Terra in Eua maledicta nouit ſpinas & tri-
bulos in lectulo quoqꝫ germmiare , & vñ flores?
G Tigna inq̃t domorũ noſtrarũ cedrina:laquearia
cypreſſina. Hęc inq̃t cauſa eſt nõ lectuli,ſꝫ ſupna
turali domoꝝ noſtrarũ bñficio,& munere ſupno
iugis verni tẽperies,& flores indecidui ꝑſeuerãt.
Fecit em̃ nobis ſumꝰ architectꝰ rerũ oĩm põtifex
& mũdi melioris origo domos, quas lignis cedri
nis & laquearibꝰ cypreſſinis abſoluit: vt domoꝝ
ſublimitate pẽſata,nulli liceat de lectuli venuſta-
te dubitare.Eſt aũt cedrus arbor altiſſima,odo-
rifera multũ,venenoſoꝝ ꝓpulſatrix efficaciſſima
ac oĩm arborũ annoſiſſima,ex qua ſi q̃d fit(dictu
mirũ)cariem nõ ſentit.Quid itaqꝫ ꝑ tigna cedri-
na,niſi aĩas vtriuſqꝫ,natura ĩmortales ĩſinuat q̃
lõge ſuauius ob cõcreatã gratiã odorãtes,veneno
ſum om̃e nodũ originale maturius excluſerũt.Et
H bene ꝑ tigna aĩas,nam ſicut ex tignis ſimul colli-
gatis ſubſiſtit ędificiũ, ita aĩa viuẽte & viuificãte
corpꝰ noſtrũ vnũ & ĩdiſſolutũ ꝑſeuerat. Corpꝰ
quoqꝫ nõ minus apte ſi cõſideres laquearibus,&
maioribꝰ trabibꝰ,q̃ totius ędificij molẽ ꝯtinẽt ſi-
mile aſſeruit. Nã pene quicquid in ꝑſenti oneroſ-

ſum portamus,in corpore ſentimus. Sed in xp̃o
& ꝟgine cypreſſinũ fuit & ĩputribile, q̃d ꝓmi poſ
ſet,nõ opp̃mi,nec ꝑ putredinẽ deberet etiã morte
ipſa intercedẽte diſſolui: vt domorũ ſuarũ tigna
cedrina & laquearia cypreſſina gr̃as agẽs iure cõ-
memoret.Nimirũ quoꝝ nec aĩę cuiuſuis pc̃ti ve
nenũ ſenſerũt,necviderũt corpa ſancta corruptio
nẽ.Differẽter tñ,xp̃s em̃ ex viro & fœmina cõi le- I
ge nequaq̃ genitus,cõmuni naſcẽtiũ maledicto te
neri nullo modo potuit,nimirũ cuiꝰ aĩa diuini-
tati mirabiliter vnita, nullo potuit delicto quo-
quopacto ſubiacere.In illã em̃ nihil inquinatũ in
currit.Corpꝰ etiã tã ſublimiter vnitũ deitati, q̃a
ab ea ſeparari minime cõgruebat,plane nec ĩ pu-
tredine tabeſcere.Sed em̃ ꝟginis Marię & corpus
& aĩa nõ ita,q̃a ex matrimonio ſolẽni parẽtũ cõ-
greſſu procreata,ex ſe prorſus nihil habuit vnde
vel pc̃tm̃ in aĩa, vel ĩ corpore corruptionẽ effuge
ret,ſed ſola dei ꝓueniente gr̃a,eximio illo ꝓuilegio
quo gaudet xp̃s ꝑ naturã,cõdecorat. Ne igit mo
dis oĩbus pares(vti antea aduerſarij ſomniabãt)
qui in re cõueniẽtes:ſed in modo diſſimiles ſunt,
crederemus rẽ approbãs,ſed modũ exponẽs,con-
ueniẽter xp̃us ipſe intulit, dicẽs. Ego flos cãpi,& K
lilium cõualliũ.Sicut lilium inter ſpinas,ſic ami
ca mea inter filias. Quibus verbis,ne præſtitu-
tum dramatis modũ pręteream,ſeſe nunc haud
quaq̃ alloquuntur.Sed nobis in modum inſtru
ctionis & laudis alter alterius pręrogatiuas nar
rat & concinit:vt per mutuã comparationẽ con-
ceptionis vtriuſqꝫ ſacramẽtũ ſingillatim ꝓmat,
ne ex ſola generalitate confuſionẽ , ex confuſione
ambiguitatẽ,& ex ambiguitate errorẽ ſentiremꝰ.

Sed hæc latius exponenda non conuenit præſen=
ti capitulo coaptare, ne de capite caudā, & de pri=
cipio finem feciſſe videamur.

Cap.XVI.

❡Aperitur late inter vtriuſq̧ conceptionem dif=
ferentia, cum laudum immenſarū pręconijs ali=
quot, ac tandem hyſtorice narrationibus texit ſe
riem.

Vox Chriſti.

2 EGo flos campi & lilium conual
lium. Sicut lilium inter ſpinas,
ſic amica mea īter filias. ❡Vox
Marię. Sicut malus inter ligna ſiluarū,
ſic dilectus meus inter filios.

A ❡Ego flos campi, & liliū cōualliū. Cāpus nemine
colente, ſtercorante, aut impinguāte citra vome=
ris ac raſtri operam, ſationēq̧, florib⁹ luxuriat.
Lectulus autem illatos tm̄ habet, non etiam in=
natos, & ideo qui campi flos eſt, eſſe poteſt & le=
ctuli. Sed qui lectuli, non continuo & campi eſt,
cum multo plures ad illum, & pœne oēs ex or
tulis aſſumi videamus. Flagrantes quidē & ver=
ſicolore ſpecie ornatuq̧ ridentes amœniſſimo, ſed
humana induſtria hominū vigilantia, & morta
B lium cura progenitos. Flos ergo hic Ieſus naza=
renus, in nazaret qui flos interpretaꝛ cōcept⁹, ſeſe
lectuli florem non abnuit. Floridum vtriuſq̧ le=
ctulum nō renuit, nec ex florum qualitate lectu=
li pulchritudinem diſcernit, ſed cauſam. Ego in=
quit flos non orti, cui manus adhibetur huma=

na, quia non ex virili ſemine, ſed campi, q̄a myſti=
co ſpiramine conceptus ſum & lilium conualliū,
quod nullo procurante tam ſublimiter circūue=
ſtit deus, vt Salomon in omni gloria ſua non ſit
coopertus ſicut vnum ex illis: cui vt aiūt huma
na cura periculoſe adhibetur, nā inde marceſcit &
deficit. Sponte autem naſcitur, & ſine omni admi
niculo humano mirabiliter redolens effloreſcit.
Sic Chriſtus lilium factus in virginalis vteri cō
ualle, & terra inculta, viriliſq̧ neſcia manus: cui
nihilominus benedixit omnipotens, talem pror=
ſus decorem induit, quali nec Salomon in omni C
gloria ſua coopertus eſt. Non em̄ Salomon abſq̧
concupiſcentia viri & cōcubitu mulieris imma=
culatam, & nulli penitus delicto obnoxiam carnē
habuit, ſed Chriſtus q̄ de ſpiritu ſancto cōceptus
ex integro & intacto vteri virginalis agro proceſ
ſit: quē non humana fœcundauit fœditas, nō im
pregnauit impuritas, ſed ſola impleuit diuina be
nignitas. Merito ergo Chriſtus omni ſuauitate
fragrans, aſpectu formoſus, guſtu dulcis, tactu
ſuauis, olfactu delectabilis, indeficienter vernans
mundus naturaliter, & omnigena vetuſtate prę
cipuus, originis ſuę radicibus ſemꝑ adhęrens, vt
pote a patre procedens, & nunq̄ ab eo diuiſus, q̄a
manus humanę, & hyemalis emortuę carnis ori
ginis, congelantis quoq̧ peccati neſcius: perſeue=
rat merito inquā flos campi, & lilium cōuallium
nūcupatur. Sed enim Maria vnde fragrās? vnde D
perpetuo nitore pollens, vt valeat lilio compara=
ri, quā humano ſtudio, humano procuratā con
ſtat eſſe cōmercio? Sicut liliū inter ſpinas, ſic ami
ca mea inter filias. Apte omnino, non enim ait: ſi=

cut lilium conuallium, ſed ſimpliciter ſicut liliũ, vt & de lilio ortorũ, cui humanũ ſtudiũ ſępiꝰ adhibetur, poſſet ſimilitudo procedere. Cæterũ me difficultate non leui pungit, ſpinas adijciens, per quas videtur eiuſmodi mortalium ſollicitudinẽ ademiſſe. Porro iſtos turbatores ſpinarũ tribulos neoterici hebręorꝫ facillime diſſoluũt qui ꝓ roſis non ꝓ lilijs verbũ hebraicũ hic poſitum, ad lilia & roſas (vt aiunt) ęquiuocum interpretantur Iam quis neſciat de ſpinis roſam, ſine ſpinarum aculeo cõmuni vſu germinaſcere. Sic quoqꝫ virginem ſolenni partu editam, naſcendo potuiſſe pa-
E ternę ſpinas maledictionis neſcire. Verum hanc interpretationem eccleſia nondum recepit, & ideo ſpinarum iſtarum obſcura principia, & abſtruſa latibula cautius rimãda ſunt, ſi forte ex eis aliquid qđ ad inſtitutę materiæ rationem, ac ſegetẽ vberiorem faciat decerpere poſſimus. Has igitur nobis non niſi maledicta terra producit, producit eadem & lilium. Quid igitur, cum illud flore miti adblandiatur, illę infeſtis obrigeſcant aculeis illud refrigeret, illę pungant, illud placeat illæ premant. Num cõmunis maledictio dei potuit excludere bonitatem, ne ſpinarum ferax illud tam eximiũ maledicta terra proferret: nequaq̃, ſic virgo Maria inter filias maledictiõe ꝑ gratiã dei prę uenientẽ exploſa, ex cõmuni thoro cõmunis neſcia delicti naſcit̃ amica dei, quæ iure lilio, nõ conualliũ, ſed ortorũ cõparat̃, qđ de terra haſtile quaſi virgã de radice Ieſſe producit, a quo flos aſcendit, & cãdore, & odore mirabilis: ſuꝑ quẽ, veluti ſeptiformis ſpũs dona, ſeptẽ grana aurea requieſcũt, quibus flos repletus interius deaurat̃, & locupletius exornat̃. Quia & ſublimis virginis filię regis oĩs glĩa ab intus ex flore colligit̃, in flore collocat̃, & de flore incõparabiliter redolẽs, mundũ replet, refrigerat, & recreat vniuerſum, vt nulli omnino q̃ virgini valeat melius ꝓpoſita ſimilitudo commodari. Sicut malus inter ligna ſyluarũ, ſic dile-
ctus meus inter filios. Malus inter ligna ſyluarũ F
denſis frondibꝰ vmbroſa, & folijs patulis gratiſſima, fructibus pręeminet cũ odore tum guſtu pręcipuis, & mortalium vſui peramœnis. Cætera enim nihil ad humani paſtus officia conferũt vt ꝑ malũ fructiferã inter ſterilia ligna ſyluarũ haud incõgrue Chriſtũ intelligas inter filios hominũ, q oẽs declinauerũt, ſimul inutiles facti ſũt vt nõ ſit q faciat bonũ, nõ ſit vſqꝫ ad vnũ. Qz q̃.n. eorũ nõnulli exemplis, doctrina aut interceſſione ſępe ſuffragiorũ pſtãt amica ſolatia, de ſolo tamẽ Saluatore cõmonet nos pſalmiſta dicens. Guſtate & videte qm̃ ſuauis eſt dñs. Queadmodũ enĩ nõ eſt vmbra de arbore. Sic & in ſanctis omnibꝰ, etiã in ipſa ꝟgine ſuꝑbenedicta, ſi qd gratię, ſi qd refrigerij, ſi qd ſolatij, in humana pſidia occurrit nõ quod illorũ eſt accipimus, ſed qđ dei eſt ab illis. Nã & ab eis ſupnũ ſolis radium ſi ſubſtrahit̃, aut mortiferũ erit, aut piculo ꝓximũ qcqd ex ſe pſtare potuerint. Verũ in Chriſto, tãq̃ ĩ naturali & nõ adoptiuo filio, aut ꝑ participationẽ fructifero, ſemꝑ qđ ꝓducat, qđ iuuet, qđ recreat, & internũ ꝓſit, ſeu ab ĩtimo boni alueo aut potiꝰ eodẽ ipo primo ac ſũmo bono haurire eſt. Ad hęc, etſi oẽ li-
gnũ pulchrũ viſu, & ad veſcẽdũ ſuaue in volupta- G
tis paradiſo deo opifice plantatũ legimꝰ, nullũ tñ (q̃to minꝰ ſyluarũ) ꝑpetuũ vmbrę ſuę refrigeriũ

præſtare, vel in cibo ſumptum vitam perennare
poterat, ſola arbor vitę in medio paradiſi a prin-
cipio plãtata, primæ ac ſupremę naturę munere
ſingulari, in alimoniam ſumpta vitę ęternę tranſ
mittendos morti & internecinę diſſolutioni exẽ-
ptos conſeruabat. Et vide ne forte hæc ſit malus
quã virgo filia Sion in lege & ſacris ſcripturis al-
tius erudita prætendit, cui arbores omnes orto-
rum, viridariorum, aut quorũcũq; locorũ cõpa
ratę, quãtũlibet radicũ efficacia, truncorũ robore
corticũ pręſidio, ramorum proceritate vmbratili
frondium amœnitate, foliorum virtute, florum
ſuaueolentia, ac fructuum ſuauitate pręditę ſint
& dotatę, nihil ſunt aut prope nihil. Nunq̃ enim
ſumptę (etiam omnes ſimul) citra hanc, imperpe
tuũ labenti poterant naturæ opitulari. Hæc aũt
potuit, nõ quidẽ ꝓprietate naturali aut virtute,
ſed concurſu dei ſpeciali & munere. Ex cõtrarijs
enim (vt iuxta omnia) compoſita a ſe nõ habuit,
vnde reſolutioni, in eadẽ, iugiter obſiſteret, ſed a
dño hoc illi munus, ad hominis pro ſtatu inno-
H centię ſingulare pręſidium collatum. Vtiq; & hu
manitas illa eximia, per quã noſtræ mortalita-
tis emortuo trunco vnigenitus & conſubſtãtia-
lis dei filius, veluti ſurculus vnione hypoſtatica
& dignatione mirifica inſertus creditꝰ omni mor-
talium ſyluatico ligno ſecuri excidendo compo-
ſita, inuenitur prior. Nimirum arbor magna &
fortis: cuius altitudo nimia & proceritas contin
gens cęlum cęlorum, cuius aſpectus vſq; ad ter-
minos vniuerſę terræ, cuius folia pulcherrima,
fructus nimius, & eſca vniuerſorum in ea: ſub
qua habitant animalia & beſtię, & in ramis eius

volucres cęli conuerſantꝰ: & talis oĩno cui ſoli di-
cere poſſimꝰ. Filij hoĩm ſub tegmine alarũ tuarũ
ſperabũt. Atq; iſtud nõ ex ſe, ſed ꝓpter vnitã deita
tẽ, a qua ſemel ſumpta, quia nũq̃ deſtituitꝰ, in mi
niſterio atq; inſtrumẽtorũ vice palmites ſibi co-
hęrẽtes, & in ea fideliter permanentes viuificat, ve
getat, protegit, roborat, fœcũdat multiplicat & in
ęuum conſeruat æternũ. Dicat ergo ſicut malus
inter ligna ſiluarũ, ſola neceſſitatẽ mortis natura
lis pro ſtatu innocẽtię, nõ ꝓpria virtute, ſed dei
munere excidebat: ſic dilectus meus inter filios, ꝑ
conditione naturæ lapſę inter mortuos liber, ſo-
lus ob vnitam diuinitatem morte in victoriam
abſorpta, ante mortuos q̃ natos, vitę põt reddere
ꝑpetue. Addidit aũt inter filios, vt de humitate ꝓ
poſitã ſimilitudinẽ, & nõ de diuinitate, ad cuiꝰ ra
tionẽ inter filios numerari non poteſt, ſed debet
ſuper oẽs ęſtimari. Sub vmbra illius quẽ deſide-
raui ſedi & fructus illius dulcis gutturi meo. Il
lius de diſtanti, & remoto ꝓprie dicitur & ideo
vere exiſtimandũ, eundẽ ſponſum tantarũ lau-
dum & pręconiorum impatientem auolaſſe, ac lõ
gius demigraſſe, non paſſibus corporis: quippe q
in pacatiſſimo virginalis vteri clauſtro infanti-
lis naturę faſcijs cõpeditꝰ, & impollutiſſimis vir
gineę matricis panniculis obuolutus teneretur:
ſed ſpũali interni luminis reſpectu, & illuſtrãtis
ſolatij cõmutatione. Per acceſſus eñ & deceſſus,
multiplicesq; viciſſim diſcurſus in pñti volumi
ne ad xp̃i ſecũdã vſq; ætatẽ digeſtos, arcanã ſecre-
tioris inſpirationis diſpenſationẽ intelligentię no
ſtrę obijci puto. Hoc agente ſpũ ſancto in pñti
opere, vt non verba modo, ſed & ipſa dictio ꝑ tẽ-

ꝑora vel pſonas variata, ſi obſeruetur prægnãs ſit & plena ſacramentis.

Cap.XVII.

Partitio ſequentium præuia cũ ſolutione dubij, an virgo benedicta angelo ſaluatorem annunciante, nupta conceperit.

Vox Mariæ.

SVb vmbra illius quem deſiderauí ſedi: & fructus ei⁹ dulcis gutturi meo.

A Hactenus deo mente excedens virgo filia Sion per intimos laudum iubilos capiti ſuauiter adheſit, & corpori de capite ſublimiter cecinit. Sed enim Chriſtus ipſe caput noſtrum, iamiam commodo noſtro deſeruiens, & ad inſtructionem noſtri laudes publicas non ferens videtur per præſentiæ ſuæ effectum non adeſſe. Quid ageret, qd diceret virgo circũſpectiſſima, quid cogitaret? An iſtud interim offenſæ aſſignaret? Nõ ſed diſpenſationi reuocaret abſentem? ſed nouerat præſentẽ. Quid igitur? Conſultiſſimo certe conſilio & incredibili prudentia, vbi, quoad licuit mente exceſſerat deo, vt diſpenſationi ſeruiret, nobiſq; conſuleret, & præſenti ſed ſilenti placeret, ſobria nobis efficitur. Cepit itaq; ad laudem capitis, myſtici corporis profectibus feruentius inſudare, nunc cõpendioſum & efficax ex ſeipſa ad myſticã vtriuſq; vnionem iter aperiens, nunc adhortans ad tantam gratiam inhiabundę pietatis ſtudijs capeſſendam, & tandem qđ in myſtico corpore ſitiebat in ſe feliciter completum (vt nihil tale deſperemus) manifeſtans. Primum hic, Sub vmbra illius. Secundum. Fulcite me. Tertium ibi: Læua ei⁹ ſub capite meo. De quibus nobis ſingillatim eſt differendum, ſi prius tacitę adoleſcentularũ queſtioni ſatis vtcũq; fecerimus, quam videtur hoc loco virgo benedicta non minus tacite diluiſſe. B Il laborati enim florem campi ſeſe Chriſt⁹ aſſeruit. dilectum quoq; virgo ſancta commemorat, faſciculum myrrhę inter vbera ſua futurum, ex quibus haud dubie promptum fuit adoleſcentulis immo chriſtianis ęque omnibus colligere, ſic ex virgine conceptũ dei filium, vt naſcens quoq; matri vim non intulerit, ſed virginem conſeruarit, vt quibus venenum virgo mortiferũ iniecit, illis virgo ſalutis refunderet antidotum. Eua virgo cum deliquit, & Maria cum peperit. Vt enim de eccleſia virgine illabente paraclito membra naſcitura non ambigeres, caput noſtrum Chriſt⁹ de ſpiritu ſancto conceptus naſcitur ex virgine. Nã Maria Chriſtum enixa eſt, virgo deum. Nec eñ parere virginem decebat niſi deum, qui vti; patrem habens in cælis ſine matre, vt matrẽ quoq; haberet in terris ſine patre, de nulla ſpecioſi⁹ erat q̃ de virgine naſciturus. At obmuſitãt adoleſcentulę, & opportune importune inſtant vehementius, nec eñ omnium eſt ſupernus virginitatis gradus. Sic inquiunt virginitatem efferas, vt matrimonio abroges nihil. Nam ſi figuris credis, vt par pari retaliemus, nupta cum deliquit Eua fuit. Salutis igitur, quæ debet, nupta refundat antidotum. In ſumma, vt ne de cõmoditate quidem ceſſuras eſſe intelligas. Quã ne afferes ſtatum aut conditionem humanæ vitæ, incarnationi C

ſacroſanctę cōficiendę aptius quadrare nuptijs?
quibus & diuinitatis vnio cū carne,ac Chriſti ec
cleſięq; cōiunctio veneranda tam luculēter & gra
phice deliniatur: vt de his proteſtetur apoſtol9.
Sacramentū hoc magnū eſt: ego autē dico in xp̄o
& eccleſia. Tum cogitationū hunc in modū alter=
cantiū, impetu turbatis hęſitabūdiſq; adoleſcētu
D lis pientiſſima virgo ex animo cōpatiens . Nolite
turbari inquit: attingens em̄ a fine vſq; ad finem
fortiter ſapiētia, diſpoſuit omnia ſuauiter. Non
eſt diſſenſionis deus:ſed pacis. Nam hereticę pra
uitatis ſuſtulit inſtrumēta ac tela, dū virginita=
ti ſic detulit:vt nuptijs nō derogaret: ſic illā prę=
tulit,vt illas legitimo honeſtamēto dignaret. Ex
nuptijs em̄,illarūq; fructus eſt virginitas: ad ex
tremū , vt nuptis ſicut & virginibus auguſtior
ſit materia gaudiorū,& ,puētus vberior:ſub vm
bra illius quē deſideraui ſedi, & fructus illi9 dul
cis gutturi meo. In matrimonio em̄ & cōcipitur,
& naſcitur Chriſtus:gaudeant cōiugatę, ſed non
ex matrimonio : vt amplius exultent virgines &
hilareſcāt:quibus abſq; detrimēto pudoris Chri
ſtus eſt & ſponſus & filius. Hoc vno verſiculo ſi
propius excutias , miro ingenio lis oīs dirimit,
ac ſpinoſis ambagib9 nihil ſupereſt loci. Sub vm
F bra illius quē deſideraui ſedi. Quē deſiderauerit
ſcimus. Cęterum quę illius ſit vmbra Paulus de
matrimonio apertius, q̄ vt tergiuerſari poſthac
quiſq̄ phas habeat, edocuit. Sacramentū hoc ma=
gnū eſt (inquit) ego autē dico, in Chriſto & eccle=
ſia. Enimuero quid eſt ſacramentū , niſi ſacrū ſe=
cretū,& quid ſacrū ſecretum, niſi qđ adumbratū
eſt & ſuo modo obuolutū? Vmbra itaq; Chriſti

matrimoniū,ſub qua virgo ſedit,nō iacuit. Iacet
enim,quę ea cogitās quæ mundi ſunt, ſolicita eſt
quomodo placeat viro, iacet quę ſolēni congreſſu
ſpem poſteritatis relinquēdiq; ſibi ſimilis medi=
tatur, iacet quæ parturit, parit gemēs, fouet an=
xia, & ſępe ſępius nimiſq; triſtis ſecus ac ſpirauit
agētes actoſq; perhorreſcit . Atqui virgo bn̄dicta
ſedet dolorꝫ neſcia . Neſcia immūditiei lateq; graſ
ſantis cōtagij corruptionū . Sedet ſupnis intēta,
cogitans quæ dei ſunt, quomodo placeat deo. Et
vt ſemel dicam, ſedet de cęlo plena, non de cœno, cū
bono virginitatis incomparabili gaudēs honore
parentis. Sub vmbra illius, inquit, quem deſide= G
raui, ſedi. Mulierem adulterā & fornicariam iu=
bebat lex lapidare, qualem protinus inuidi Iudęi
virginem Mariam haud dubio cōclamaſſent, ſed
Ioſeph viro iuſto & ſancto nuptui collocata, ſub
vmbra illius quē deſiderauit, ſedet, & a legis peri
culo & a Iudeorum opprobrio ſecura. Multæ &
domi & foris, in exilio & ſolo proprio, pauperū,
maxime mulierū anguſtię:illas enim peregrinan
tes labor & pudor, domi manentes ægeſtas diue=
xat. Atqui virgini perbenedictę cęleſtia contēplan
ti, licuit per virum ſanctū & induſtrium domi
ſedere citra egeſtatem, & in ægyptū ſine labore ni=
mio aut pudore proficiſci. Solēt pręterea alię mu
lieres curantes natos filios, aut educantes baiu=
lāteſq; fatigari:ſed hęc agēs Maria ſedet, cui abſter H
git ſenſum tędij faſtidiumq; iuge viri collaborā=
tis obſequiū . Hinc ſequuta adiunxit: & fructus
illius non oneroſus, non amarulentus, ſed dulcis
gutturi meo. Sed cuius illius, putas ꝙ Ioſeph?
Abſit. Cuius ergo connubij ſane, & vmbrę illius,

quem deſiderauit. Porro coniugij fructus proles eſt. Nuptę vero virginis proles Chriſtus, qui gutturi eius dulcis eam ob cauſam nũcupatur: quia illum verbo concepit, & verbum virgo peperit, ac demum in verbi eulogijs tota ſtrauiſſimo felicitatis ſenſu deliciatur & acquieſcit. Sed virgo eſt inquies. Quomodo igĩr nupta ſi virgo eſt? Agnoſcis ſacramentum, agnoſcis & fidem, nec fructum ignoras. Et audes ſolidam connubij veritatẽ in dubitationis aleam reuocare? Sacramentum quidem, quia in matrimonio illo ſancto nihil prorſus obortũ eſt diuortij, authore ipſamet ſub vmbra illius quem deſideraui ſedi. Nunc autem qui ſedet, non mouetur, non recedit diſſidiũ ac diſceſſionẽ non admittit: ſed eodem in loco gradum figit. Fides autem, quia nullum adulteriũ, virgo enim eſt vtercꝫ: fructus vero dei verbum, de quo & ipſa fructus illius dulcis gutturi meo, nec mirum. Qꝫq̃ enim verbum fructus eſt ventris, gutturis tamen cibus eſt, aut mẽtis potius q̃ ventris. Deniqꝫ & verbum concepit illa mente
I multo felicius q̃ ventre, quod (vt cum fidutię venia dictum ſit) nec ventre conciperet niſi mẽte cõcepiſſet. Enimuero quanam ratione queant iſta confici, mature cognoſces, ſi pręſentem locum altius rimari non faſtidias: pręgnans enim hic locus eſt, ſi preſſius intenderis, & alium ſublimiorem ſpiritualis adipiſcendę cõceptionis intellectũ diutius exagitatus pariet. Non enim illã tibi inuidet filia Iuda, quin contra, ſuffragijs omnibus geſtiens omnes in tanti boni participatũ admitti, diuerſum ſane, ſed non aduerſum vtriuſqꝫ cõceptionis ſtatum deſignauit. Sed ne tantum my-

ſteriũ ſtrictius obſcuret cõpendium, opportunũ reor iſtud alterius capituli reſeruare principio.

Cap.XVIII.

De meditatione, oratione, contemplatione, gradibus ad myſticam vnionẽ agitur, ac tandẽ de timore ꝑuio, & ad iſta pręparatorio.

Vox Marię.

INtroduxit me rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem.

❡ Immodico ſpiritualis profectus ardore ſuccen- A
ſus, noſſe ſtatim deſideras, quibus gradibꝰ ad diuinæ vnionis ſecretum peruenitur, quibus medijs myſtice Chriſtus concipit, parturitur, naſcitur, & adoleſcit: Rectas Marię vias cõſidera, & ſermones eius veritate plenos. Sub vmbra illiꝰ quẽ deſideraui, ſedi: hoc iter, hæc via dominę recta, hic ſermo, qui tametſi obiectu vmbræ obſcurus appareat, eſt tamen omni veritate mirifice illuſtratus. Sed adhuc in metaphora mali arboris perſeuerat, ſubter quam dum ſeſe ſeſſitaſſe memorat, primũ gradũ ad myſticam vnionem, ſacræ legis meditationem prętendit ſub typo ſeſſionis. Nam qui ſedet, nec totus quieſcit, nec totus fatigatur. Salubriter quieſcit, ſed longe felicius occupatur. Ideoqꝫ qui ſic minuitur actione percipiet bona & quidem ſempiterna, quia in ſuperioribus occupatus, ab his quæ ſibi ſubſtracta ſunt mundi tranſitorijs fugitiuis & caducis feriatur. Sic & filia Sion iuuẽcula tympaniſtria virgo benedi-

cta ſub vmbra illiꝰ quē deſiderauit,ſedit.Vmbra
B nempe Chriſti lex eſt. Lex enim vmbra futuroꝝ
bonorum,ſub qua ſedit virgo benedicta, tempo=
ralia illius promiſſa non requirens ſed quę æter=
na ſunt iugiter ſuſpirans, & ſuſpiciēs medullam
non corticem,nō literam,ſed ſpiritū,non folia ſed
fructum.Sedit igitur ſub lege,primis ſub annis
a parentibus in templum p̄ſentata:de qua preſen
tatione nobis hic latius eſſet pro dignitate mate=
rię diſſerendū,ſi non poſterius locum huic myſte
rio peculiarem Salomon,adeoq; veracius per Sa
lomonē ſpiritus ſanctus elucidaſſet:quē indiſcri=
minatim pręuenire furoris eſt pręcipitis, & non
modeſti feruoris indicium. Porro ſatis abunde
factū eſſe crediderim, ſi deuotus lector intelligat
ſtudioſam virginem & deuotione p̄cipua om̄es
inſigni interuallo ſupergreſſam, merito indefeſſę
meditationis ad dei conceptum, haud infimum
gradū apprehendiſſe:nunc antiquorū Chriſtum
ſuſpirantiū & legalium obſeruātiarum,nūc ſacri
ficiorū & ſacramētorum: maxime autem ſacroꝝ
non archę(quę deſiderabatur)ſed templi, taberna
culi,vaſorū,& ſacerdotalium,indumentorū, quę
omnia per ſubtilem meditationē diſcuſſa,& deuo
te intellecta,nihil aliud ſpirant,figurāt,aut futu
rū concinunt,niſi Chriſtum incarnandū, cuius
cōceptum & humanitatem ſacra, mortem ſacrifi
cia,cōuerſationem & cōſummationem obſeruan
tię ac ſacramenta & in capite,& in mēbris meditā
ti ſub ęnigmatis inuolucro atq; obſcure,perinde
atq; obducta vmbra inſinuāt.Sub vmbra igitur
eius quē deſiderauit ſedit, quia ſub lege carnalia
illius ſpernens inſtituta ac in ea Chriſtū in quo

fructuoſe quieſceret per meditationē eruit & ap=
pręhendit.Sed quia p̄mit labor meditationis,niſi C
laudis ſuauitas leniat ac refocillet vſus oratiōis
nec diuinā vnionē meretur intellectus, ſi torpet
affectus,ideo ad illā quaſi ſecūdum gradū ſuper=
ſtruxit dicēs:& fructus illiꝰ dulcis gutturi meo
Gutture verba conflantur, & in ventrem cibus
traijcitur,cui qđ dulce eſt & ſuaue auidius exer
cemus,& libētius frequētamus: & ideo qui futu
rus erat fructus vteri gratus ante debuit eſſe &
gutturi:vt quem loquēdo conceptura erat, poſ
ſet laudādo & orādo efficacius promereri. Quis
proinde exiſtimare,quis dicere,quis vel cogitare
ſufficiat,quibus laudibus,quibus orationibus,
qua precū inſtantia,qua deuotione, quo ſtudio,
quo feruore cęlitus inflammata adoleſcētula im
plendum flagitabat, qđ certis vſquequaq; ſignis,
figuris,& vaticiniis futuꝝ capiebat.Quis deniq;
ſpiritualem illam dulcedinem,& ſuauitatis abyſ
ſum poterit aliquādo mente concipere,qua crea=
tor omniū & deſideratus gentium orbem ingre=
diens,mūdum recreaturus vniuerſum,matrem
imprimis honorauit,qua videlicet ventrem eius
inhabitaturus corporaliter factus homo,prius
perfudit & mētem gratię,glorię,lętitię,exultatio=
nis,gaudiorumq; omniū origo fons & cauſa:de=
cebat em̄ vt in cuius meditatiōe ille exarſit ignis,
quē mittebat altiſſimus in terram, & volebat ve
hementer accēdi,idē quoq; in eius corde iubilus,
in aure melos,& mel in ore efficeretur:vt ex dul=
cedine delectatio,ex delectatione frequētia, ex fre=
quētatiōe vero fidutia, pauenti heſter ad populi
liberationem & generis ſui ſalutem proueniret:

audere͞tq; in tali tẽpore præparata verbum pro verbo, pro incommutabili fragile, pro æterno tranſitorium proferre, & pro diuino ſuum. Q̃ꝗ vero recte atq; ordine concinno canens ſumat citharam, & frequentet canticum: niſi tamen a ſeipſa deficiat, & in ſuperna cellaria introducta a ſeculis præuiſum, & in myſterio abſconditũ diuinę intelligat ac celitus repromiſſę ordinem charitatis, ad eum qui ſupra ipſam eſt non appropinquat. Alias quippe neq; qui gutturi dulcis eſt, erit etiam fructus ventris. Nam neq; cum in oĩbus operibus eius meditati fuerint, neq; cum deuote aut laudantes, aut orantes cantillarint, ſed cum dederit dilectis ſuis ſomnum, ecce hęreditas domini filij merces fructus ventris: qđ etiam ex ipſa ſermonis proprietate colligitur: guttur eñ cui poſt meditationem, panegyrica modulanti, fructus hic dulcius ſapit ſuper mel & fauum, colli inferior eſt portio, quę capiti corpus vitaliter copulare ſola non ſufficit, niſi illi deſuper robur accedat: vt detur intelligi, induſtriam humanam quãlibet efficacem, & per ſtudioſas meditationes, & feruentes orationes eleuatam, ad ſpiritalem & extaticam vnionem nõ ſufficere, nedum ad hypoſtaticę illius incompræhenſibiliſq; vnionis ſuſpiciendum, nullaq; aſſequẽdum humana veneratiõe ſecretum. Sed ad hoc illi tertium gradum deſuper expectandũ eſſe, & per inuictę charitatis ſtudium expetendum, quæ fortis vt mors effecta vbi per eam mens affecta, ſeſe ſalubriter deſperans ceciderit in brachia humilitatis, & per contemplationis ſuſpendium tota defecerit, ſtatim in cellaria æterna ad intimũ Aſſueri cæleſtis

alloquium, & aureę virgę contactum vires recipiet, & robur aſſumet & ordinem. Tandẽq; propter gratiam labiorum habebit amicum regem. Qui regię illam liberalitatis inanem tantũ abeſt vt a ſe dimittat, vt integri potius imperij, ſummam nedum dimidium ſi petierit impertiatur. Hunc itaq; gradum & extaſim contemplationis appoſite ſignificãs, nõ ingreſſa ſum ait: ſed introduxit me rex in cellam vinariam: quia neq; volẽtis neq; currentis hic eſt, ſed miſerantis dei, qui cum ei placuerit cito poteſt honeſtare pauperem vt collocet eum cum principibus populi ſui, & ſterilem virginem faciat filij ſui matrem lętantem. Hic enim per cellam vinariam, ſecretam diuinorum contemplationem accipimus, in quam mens introducta, angelicis delicijs paſcitur: vt ſobrie ebria, ex illo quod guſtat amplius eſtuans recto conetur ad id ordine quod amat: decet eñ vt dum clarius illuminatur intellectus, conſequenter elegantius ordinetur affectus. In cõtemplatione autem cęlitus mens inſtruitur quo ſpiritualis effecta, dijudicare poſſit omnia, etiam profunda dei, quid prius aut poſterius quid amplius aut minus, quid propter ſe aut quid propter aliud diligendum, quidve reſpuendum ſit agnoſcere, ex qua vtiq; notitia & rectitudo intentionis proficiſcitur, & ordo texitur charitatis. Cuius in officio eſt, non ſinere vel odio digna, aſſectari, aut minus amãda tenacius amplecti: ſed magis diligenda nos inſtruit feruentius adamare, qui etiam ſic diuerſa complectitur, vt in illis vnus vniuerſorũ dominus adametur, & idcirco ſingula ſic pſequit̃, vt magis neceſſaria, imo veri⁹ C

ipſum vnum neceſſariũ, omnibus preponat, ſicu
ti de virginalis intẽtionis rectitudine, in ſuperio
ribus ſub genarũ typo tetigimus. Enimuero gra
dus hic neqꝫ volentis (vt dixi) neqꝫ currentis eſt,
ſed miſerantis dei, a quo & inuiti prohdolor ple=
rũqꝫ deijcimur, ꝓpter corpus q̄d corrumpit, &
aggrauans aĩam ſenſum deprimit multa cogitã=
tẽ. Vitę quoqꝫ p̄ſentis neceſſitudines multiplicatę
ſuper numerũ ſępius circũtumultuant, & excitũ
mundi pereuntis puluerẽ aciei obiectantes, vim
energiamqꝫ intellectus vellicant, ordinẽqꝫ recti af
fectus infeſtãt. Sepeliturqꝫ ſub tam profonda no
cte eiuſmodi cinerib⁹ cõfuſus charitatis ignicu=
lus: nec prorſus perimitur, ſi non negligim⁹: ea
propter illum cauta ſtudioſę meditatiõis manu
perquirentes, conuenit inuentũ deuotę oratiõis
folle vehemẽtius accẽdere. Porro fauente altiſſi=
mo & virgine auxiliante, id ipſum conatus pios
nõ deſtituet, ſed iterata emicãtis cõtẽplationis lu
ce ꝑfruemur, ſi hinc cadentes, non peccatorũ te=
nebrę, non ocij torpor nos excipiat, ſed laborioſę
actionis cãpus, a quo quaſi e vicino redire ocyus
in idipſum poſſimus. Sed eñ filia Sion quã patit
viciſſitudinem contemplationis, non eſt ſicut in
nobis cõmutatio neceſſitatis, ſed diſpenſatio miſe
ratiõis, vt dum ſobria nobis efficit, multiplicib⁹
adoleſcentularũ lucris adornata excellẽtius ſubli
D metur. Adiuratę enim filiæ Hieruſalẽ per capre=
as ceruoſqꝫ camporũ quieſcentem infeſtare non
audent, & hoc poterunt filię Babylonis? abſit, ſed
(vt dixi) miſericorditer nobiſcũ agitur, vt non ſi=
ne nobis illa protinus ꝑduceret, vt quæ genitrix
eſt capitis noſtri, ſit & mater myſtici corporis

Chriſti: quod aduertens ipſa, continuo ſubtexuit
dicens. Fulcite me floribus, ſtipate me malis, q̄a
amore langueo. Sed adhuc non contemnenda for
ſitan difficultate occupatus quiſpiam, ſub præ=
miſſis gradibus muſitabundus hęſitet, eos nimi
rum minus ſufficientes exꝑtus, ad extaticæ vni=
onis deſideratum penetrale. Peccatori enim di=
cit deus: quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſu
mis teſtamentum meum per os tuũ? Neqꝫ enim
ſpecioſa laus eſt in ore peccatoris, & ideo cũ in ſa
crificio laudis iter ſit, quo oſtenditur nobis ſalu
tare dei, optimũ eſt & præ omnibus neceſſarium
vt in timore & tremore præparemus animas no
ſtras, ne ſimus quaſi homines tentantes deum.
Cæterũ immaculatę dei matri non fuit pręuius
& (vt ſic dicam) antegradalis hic apparatus ne=
ceſſarius, ſed nobis: q̄d nos inſtruens ſenſiſſe vide
tur & ipſa. Quippe inter reliqua hoc quoqꝫ dixit
Introduxit me rex in cellam vinariam. Cur eñ
in triclinio charitatis, quæ foras mittit timorem
rex dixiſſet, non ſatis intellectu aſſequor, niſi pro
ꝑter adoleſcentulas, quas in myſterio inſtruens
alloquebatur: quibus initium ſapientię timorem
adhuc neceſſarium pręuidebat, ad laſciuiẽtis ęta
tis impetus coercendos, & ad carnis pruriginem
arctius reſtringendam, ac demũ ad purgationẽ
obrepentium forte peccatorũ per terrorem faciẽ
dam. Rex enim eſt qui diſſipat omne malum in=
tuitu ſuo, quem malefacientes formidare merito
debent. Benefacientes autem, & de virtute in vir=
tutem, vt videatur deus deorum in Sion ambu
lantes, laudem ex eo iure pręſtolari.

Cap.XIX.

¶Hortatus virginis, nos ad meditationis oratio
nis & contemplationis ſtudia exemplo ſui prouo
cantis, ac tandem de virginitate, & adiuratione,
qua ab eius inquietudine ſponſus adoleſcentulas
prohibet.

Vox Mariæ.

FVlcite me floribus ſtipate me
malis: quia amore langueo. Læ
ua eius ſub capite meo & dex-
tera illius amplexabit me. ¶Vox Chri
ſti. Adiuro vos filiæ Hieruſalem per ca
preas ceruoſq; camporum ne ſuſcitetis
neq; euigilare faciatis dilectam donec
ipſa velit.

A ¶Fulcite me &c. Efficax exhortatio, non indignã
tis, ſed verius paraclesis commiſerantis ſub præ
textu deprecationis, vt verecundiam abſtergat, &
in fiduciam acuat ampliorem. In qua ſuperiorũ
haud immemor, quod inſtruendo breuiter dixe-
rat, monendo compendioſius perſtringit. Flori-
bus enim fulciri deſiderans, ad hoc reſpexiſſe vi-
detur, vbi ſeſe campi florẽ Chriſtus dixerat. Quẽ
quia ſyluarum malo ſimilem ipſa præmiſerat,
anhelat fragrantibus arboris illius eximiæ ma-
lis ſtipari. Sed nunc qualiter inſtruendo præmiſ
ſa, tam breui ſermone monendo complexa ſit, ſo-
lerter eſt intuendum. Omiſſis conſulto carnalib⁹
nuptijs, quarum in tribulatione locus eſt, exem
plo ſui ad meditationem prouocauit dicens, Sub

vmbra illius quem deſideraui ſedi, nunc autem B
fulcite me floribus, inquit. Flos longo naturę tra
ctu productus, labore multo vix tandem perue-
nit ad frugem: ſic & meditatio: labore enim opus
eſt, & vehementi animi applicatione, necnon diſ-
curſu per ſcripturarum prata & late patentium
ſpirituales camporum vaſtitates aſſiduo, anteq̃
inter deciduos humanæ eruditionis flores, flos
ille immarceſſibilis ſpiritualibus oculis vel te-
nuiter emicet, odoratũ immutet, & viuifica vnio
ne myſticum deliniat mentis attactum. Recte er
go ſub quęſito florum fulcimine, ad laborem in-
uitat meditationis. Nunc autem an & ſub ſtipã-
tibus malis, vtilitatem inſinuet orationis ocyus
innoteſcet, ſi meminerim⁹, refectionem eſſe in fru
ctu q̃ in flore certiorem. Porro frequens medita-
tio certa eſt carnis afflictio, ſed non certa mentis
refectio. Oratio vero & ſi non ſemper præſentem
indubitatam tamen vitæ pollicetur in opportu-
nitate ſuſtentationem ac fomentum, illa potiſſi-
mum quæ conſtantia ſolidata, & pietate fragrãs,
malo illi ſyluarũ arbori excęlſiſſimę, velut malũ
gratia copulante fortiter adhæſerit. Deniq; florẽ
fructus perficit, & oratio meditationem. Solus
nãq; ad ſecretum charitatis ordinem, & viuificã
vnionem non ſufficit intellectus, Sed illũ plęrũq;
humilitas pietaſq; ſyncęri affectus promeretur.
Vides igitur quæ de ſe narrando latius ꝓpoſue-
rat, q̃ neruoſe adhortando collegerit. Fulcite me
floribus (inquit) ſtipate me malis, quia amore
langueo. Acſi dicat, audiſtis meditantem, audi-
ſtis & orãtem in cellaria introductam, ordinem
accepiſſe charitatis, quid ſtatis, & non ſtatis?

Fulcite me floribus,& in lege dei die ac nocte me
ditantes, imitamini ſponſam adoleſcentulę. Stipa
te me malis,& ſine intermiſſione orantes, imita=
mini pulchrę dilectionis matrem filiæ, vt in cella=
ria ſimiliter introductę & vos timoris & agnitio
nis & ſanctę ſpei fructum percipiatis, ordinem &
ordinatorẽ charitatis, quia amore langueo: quo!
Plane vr̃i in ipſo & ipſius in vobis. Sed arduus
perplexuſq; meditationis longæ labor abſterret.
Sed faſtidio eſt aſſiduitas orationis, cui non ſta=
tim redditur, quia nec debetur ſuauitas contem
C plationis & myſticę vnionis amplexus. Verũ no
lite timere, nolite expaueſcere, quin potius virili
ter agite & confortamini: qd̃ in vobis eſt facientes
Fidelis enim eſt ille inquiens, qui mane vigilaue=
rint ad me, inuenient me: fidelis eſt & ſeipſum ne
gare non poteſt, meditãtes quęrite & inuenietis:
orantes petite & accipietis, pulſate perſeuerantes
& aperietur vobis. Sed dicitis alta ſunt hęc,& quę
modũ excedunt aĩę mole carnis prægrauatę, quã
nec carnis corruptio virginem, neq; rebellio hu=
milẽ indefeſſa permittit. Et hoc ipſe nouit, imper
fectum quippe noſtrũ viderunt oculi eius. Cum
igitur ſit, vt mole carnis obſeſſam releuet: leua ei⁹
(munus ſi vultis vobis mecũ cõmune) ſub capi=
te meo: dextera eius, vt confido, amplexabit̃ me de
corpore mortis huius liberatam. Negocio diffi=
cultatem,& pondus vt arbitror haud leuiter cõ
temnendũ, ac trepidulis filiabus anxietatem non
modicam, ne ſicut in corporali: ita & in myſtico
Chriſti conceptu, partu,& incremẽtis virginita=
tis integrę anima in matrẽ eius eſſet a nobis exi=
genda. Licet enim forte nõnullę inueniant̃, quas

actu letalis non ſtuprauerit macula, nulla tamẽ
hac vna excepta cõmuni nata propagine, origina
lem noxam & paternæ originis corruptionem
euaſit, vt ſi nõ qualẽ fecerit, ſed qualem induſtria
noſtra ſatagente repererit poſtulet dominus,
haud ab re metuere, nec iniuria cæleſtium com=
plexuũ ſpe cadere videmur. Sed & in hac tribula=
tione noſtra conſolatur nos deus, ipſe totius con
ſolationis: cũ enim illi loqui præſtolantem matrẽ
dulciſſimã denunciaſſent quidam, vt verbo dei in
hiantes erigeret,& per viſibilia ad inuiſibilia tra
duceret, reſpondit: Quæ eſt mater mea,& q̃ ſunt
fratres mei? Qui facit (inquit) voluntatem patris
mei, ipſe meus frater & ſoror & mater eſt. Qui
patris mei fecerit volũtatem inquit, non qui vir
ginitatem ſeruauerit, niſi forte paterna volun=
tas, quædam virginitas ſit. Lege cautũ eſt, vt vi= D
duam aut repudiatam, ac ſordidã meretricemq;
ſummus ſacerdos non acciperet, ſed virginẽ du=
cat vxorem de populo ſuo.i.cæleſtis cæleſtem. Et
ad ſpirituales regis aſſueri thalamos non quæ=
cũq;, ſed delectę virgines,& quæ ſponſum quęren
tes in cælis vitam cęlitibus dignam honorandęq;
integritatis gloriam in terris ſeruaſſent, admit=
tebantur. Cũ itaq; ſicut ipſe teſtatur, non vene=
rit Chriſtus legẽ ſoluere ſed implere, paternã hãc
voluntatẽ virginitatem quandã eſſe oportet, quã
facientes,& ad cuius præſcripta degentes, merita
profecto ratione, neq; incongruo nomine virgi=
nes vocemur,& ſimus quicũq; cæleſtem, thorũ
promereri curamus. Porro ego ſine præiudicio E
cuiuſq̃ melius ſentientis, hanc patris voluntatẽ,
& ſignatum ſuper nos lumen vultus eius, id eſſe

crediderim, q̃d nõ contemnẽdę authoritatis viri
ſyndereſim dixere. Naturalis eñ hic ad bonũ in-
ſtructus,corruptionis exlex,iure virgo dici põt,
quẽ nec ipſi animarũ cõſtupratores dęmones te-
merare,nec infernales anguſtię exterminare vnq̃
poſſunt.Sed quaſi lex dñi & ęterni patris volun-
tas,inuiolabilis pſeuerans in nobis,malo remur
murans,ſemp ad optima deprecatur, quã qui fa
cit & indiuulſe exequitur,ſuo modo p illam vir-
go ſicut ipſa eſt efficitur. Vt ſecundũ illã haud in
iuria Chriſti frater ſoror & mater nuncupetur.
Vt ſuperueniente ſpũſancto, & virtute altiſſimi
obũbrante, dum nũciatrix gratia Chriſti ſugge-
rit aduẽtũ,mentis finibus ſpiritualiter dilatatis
poſſimus, & ipſi dicere. Fiat mihi ſecũdũ verbũ
tuũ: vt nõ ex ſanguinibus ſeculariũ phantaſma-
tũ,neqꝫ ex volũtate carnis.i.carnaliũ deſideriorũ,
neqꝫ ex voluntate viri.i.ex zizanijs inimici,ſed ex
deo p gratiã bonũ audiamus, bonum concipia-
mus,in boni ſolius conſilia incumbamus,in bo-
nũ cõſpiremus.Ad bonũ oĩs rerũ noſtrarũ ſum-
ma vertet ſemp Amẽ: quæ tametſi carnis integri
tatẽ ſeruantibus faciliora non dubitẽ, cæteris ni
hiloſecius nõ erit vſquequaqꝫ ſupra vires poſitũ
cogitantibus(vt vere virgines)quæ dei ſunt quo
modo placeãt deo, maxĩe ſi ſuppoſuerit dñs ma-
nũ ſuã,vt occinere & ipſi cũ bñdicta virgine vale
F amus. Lęua eius ſub capite meo, & dextera illiꝰ
amplexabitur me.Nõ ab re itaqꝫ erit,quę lęua &
q̃ ſponſi dextera ſit, de qua hic agit diligentiꝰ pue
ſtigare.Vtiqꝫ lõgitudo dierũ ĩ dextera eiꝰ, & in ſi
niſtra eius diuitiæ & gloria:ait quidã, p dexterã
vitã ęternã,per ſiniſtrã vero vitã pſentẽ inſinuãs

cuius perituras diuitias & gloriam vẽto fuga-
ciorẽ,pauperes ꝑpter Chriſtũ ſi contẽnimus,vi
tã quoqꝫ ipſam eius gr̃a ꝑfundere, vbi vſus erit
parati,tũc ꝑculdubio lęua eiꝰ ſub capite noſtro,
ne timore male humiliante,aut amore moleſtiꝰ
vrgente grauati, ſubruamur:ꝙ ſi p ſcripturarũ
ſolatia,p ſacramentorũ participatũ, p myſtica in
ſpiracula,p meritoria exercitamẽta,& gratiã con
ſummatã, quaſi manus huiꝰ auxiliares digitos
(ſunt eñ hæc vitæ præſentis in Chriſto diuitiæ
& gloria)exiliũ noſtrũ ditare,& glorificare dignet
altiſſimus:iam lęua eiꝰ ſub capite noſtro eſt, ne-
dũ aduerſus caſum ſubſtentans,verumetiã ad ꝑ
fectum alacriter erigẽs,& ad ꝑpetuũ dexterę com
plexum miſericorditer & ſuauiter extollẽs, vt in
pace in idipſum dormiens & requieſcens ſingula-
riter in ſpe conſtitutus poſſit quiſqꝫ dicere: de-
xtera eius, id eſt longiturnitas vitæ amplexabi-
tur me a corpore mortis huius liberatum. Ta-
libus demũ virginis inſtitutis,monitis,& maxi-
me poſtremo iſto exemplo in ſpem erectę adole-
ſcentulę,ſpiritu feruentes,& de matre pręſumen
tes,properabant pluſcula quæritare,ocioſa ac cu
rioſa, ſicuti ocij huius ſpũalis perauidis ſed in-
cautis plerũqꝫ ſubrepere ęgre patimur.Atqui fi-
delis ſponſus dilectam ſuam in abſentia ſua fide-
liſſimã, in paucis cõprobans, pro talento latius
multiplicato,pro longanimi patientia, p repor-
tatis lucris in gaudium dñi ſui ad myſticos tho
ros ad ſpũales complexus, venerabili dignatione
admiſſam,iubet ab omni oneroſa infeſtatiõe,quo
ad voluerit,& non ꝑfunctorie qeſcere.Magna ꝓ-
rogatiua virginis,quã non corruptibilis carnis

egeſtates multipharię,nō cogitationū muſcę mo
rientes,nō corporalium imaginū irruentia phā
taſmata,de deſerto aſcendētem,niſi voluerit,quo
quopacto p̄pediunt,remorantur,aut reuocāt,cū
cæteris poſt multos ſudores. In hanc cellam ad=
miſſis,vix hora quaſi dimidia fiat ſilentiū in cęlo
anguſtijs,cogitationibus,& phantaſticis imagi=
nibus irrūpentibus,& deſideratę lucis quietē in=
terrūpentibus.Hoc tamen illi munus præſtitit,
non natura,quā cōmuni nobiſcum corruptioni
habet obnoxiam,ſed protectio diuina quę ait. Ad
iuro vos filię Hieruſalem,ne ſuſcitetis, neq; eui=
gilare faciatis dilectā , quoad vſq; ipſa velit.Siue
adoleſcentularū nūc præmiſſę inſtitutionis, ſiue
anteriorum omniū clauſulam, adiurationē hāc
G dicamus veluti p̄cedentium cōfirmationem non
errabimus. Per capreas quippe ceruoſq; cāporū
in quibus ob luculentā atq; eximiam ſpiritualiū
oculorū perſpicacitatem,& agilioris intelligentiæ
volubilitatem, poſſumus angelicas poteſtates &
animas carne ſolutas intelligere.Quarū ceu ſatel
litio cōmodiſſime arcentur filię Hieruſalē.i.pacis
auidę & quietis,per diuinas theorias eleuatę, ne
dilectā auſint paſſim euocare, a tam ſublimi cho
ro & illimi thoro. Cui ſane totiens admiſcet,quo=
tiens cōtemplandi meretur ſponſi perfrui deſide
rata p̄ſentia. Verū longe lateq; congruentius, ad
p̄miſſorum omniū ſententiam,nō filijs ſed filiabꝰ
Hieruſalem,& nomine non numine, non merito
ſed numero, chriſtianis ſilentium indictum cre=
diderim: ne poſtmodum in virginem glorioſam
ſuper puritate conceptionis,& dei matris (q̄ græ
cis Theotocos dicitur)excellētiſſima pręrogatiua

pręfracta oīs irreuerētię fronte,oblectare p̄ſumāt
idq; p capreas ceruoſq; cāporū,p patriarchas ſcōs
& pphetas,quibꝰ de ſacratiſſima iſta virgine ho=
die īpleta,totiēs dignoſcit facta repromiſſio,in fi=
guris & pphetijs diuerſis,qbus in vſu peculiare
eſt,nō ſeriatim futura p̄tendere,ſed nūc vnū,nūc
aliud, ſaltātiū caprearū & ceruoꝝ more p̄uenire:
cui adiurationi & nos deferētes hic loquendi finē
faciemus . Eandē ſupbenedictā virginē ſupplici=
ter exorātes:vt impfectū noſtrū,cū inſufficientia
delictis & erratis infirmiſſimę huiꝰ infirmitatis
ſolito fauore ac nunq̄ fruſtra inuocato miſeri=
cordię candore excuſans, & benigne cōdonās, per
conceptionē ſui & conceptus dn̄ici ſacratiſſimam
annūciationē nobis impetret, ſe puriſſimā ſic de=
uote ſalutare,deuotius imitari,& per humilita=
tis veſtigia ſectari,ac deuotiſſime quę docuit im=
plere:vt ſalutis quam mundo attulit mereamur
tandem eſſe participes.Amen.

Finis Lib.I.

Eiuſdem in ſecundū Librū Prologus.

HActenus A
iternis il
luſtratio
nibus, ſe
cretoq; di
uinitatis
illapſu ſo
li virgini
dilectꝰ in
notuit: nūc autē copioſius,&
quaſi per vocē diuinę mētis verbū incōprehenſi=
bile,nō oībus:ſed quibuſdā ad hoc electis, & cęlicę

I

idiomatis capacibꝰ ſeſe mortalitatis noſtrę inuo
lucris cōtectū ꝓdit,explicat,cōicatq;.Ioanni ſcȝ &
Eliȝabeth in viſitatiōe, ſctō Ioſeph dormiēti ī ſua
trepidatiōe:paſtoribꝰ in natiuitate: parentibꝰ in
circūciſiōe:regibꝰ ī epiphania: ſimeoni cū paucis
in purificatiōe.In reliqs ꝟo q̄ paucis exceptis ter
tio libro diſcutiēda reſeruamꝰ,volens oēs ſaluos
fieri,nō vni,ſed oībꝰ,nō in ęnigmate, vt in p̄ſens,
perindeq; quaſi ſub vocis ſilitudine, ſed ſicut via
veritas & vita ſe ſequēdū,tenēdū,amplexādū,palā
exhibet. Queadmodū ꝟo vox earū q̄ in aīa ſunt
paſſionū ſignificatrix,intētiōibꝰ ipſis manifeſtior
eſt,& ad notionē rerū aptior:Sic q̄ nūc in manus
tractāda ſuſcepimꝰ, haud dubie ꝑſpicua magꝭ vi
debunt,& cōpēdioſiore explicatiōe cōtēta.Fuerūt
em̄ q̄ prius ſermone ſatis ꝓlixo ad ꝟbi(vt appel=
lāt)mētalis ritū ſenſibꝰ remotiora,& ſecretius ge
ſta vniuerſa.Quibꝰ nihilominꝰ haud leuiter dif
ficultatis pōdus auxit, & dñicę incarnatiōis inex
plicabile ſacramētū,& ꝯceptiōis immaculatę ꝟgi=
nis ꝓdē nimis ambiguū ſecretū, in qbus diutule
morā traximꝰ,de cetero ſtrictiore ꝯmētario vſu=
ri myſteriorū vi & cōditiōe ęſtimata.At qd iſtud
ſubortū ex inſperato noui?En ſibi interim vendi
B cat,& iure ſuo latius efflagitat qualecūq; oris no
ſtri officiū Ioānes baptiſta,vox verbi,amicꝰ ſpōſi
& cęleſtiū nuptiarū gl'ioſus paranymphus, cuiꝰ
nomē viuēdiq; normā, deo ꝓpitio fauēte ꝟgine,
& ipo opitulatore,ſortiti ſumꝰ.Mihi hāc ob rem
ꝓpius,atq; q̄ad opis nr̄ę licet excuſſius intuenti
inenarrabilia celeberrimę viſitatiōis huiꝰ ſacra=
mēta. & ī ipo xp̄i p̄curſore, pacatę anachoreſeos,
totiuſq; monaſticę diſciplīnę,cū primis aūt Car=

thuſianę puritatꝭ ꝯſecrata exordia,obit occurrit
illud Iacobi de religiōe frequēter obiectū : Religio
mūda & imaculata apud deū & patrē hęc ē:viſita=
re pupillos & viduas ī tribulatiōe earū,& imacu=
latū ſe cuſtodire ab hoc ſclō. Alta ſūt hęc,& obſcu=
ra.Quippe q̄ ſolitarię ruſticitati,& eremiticę or
dinis nr̄i ſimplicitati icōgrua,& pene ex diametro
aduerſa videant. Verū ſi tenebras nr̄as piiſſima
ꝟgo Maria iuxta veriſſimā ſcti noīs ſui interp̄ta=
tionē,illumīare dignet:nihil diſſentaneū, nihil ab
ſurdū,ſȝ ad īſtitutū nr̄m ſingula appoſitiſſime fa
cere,liqdo ꝯſtabit. Felix nāq; ꝟgo maria ſicut gr̄a
plena.Ita & ī viſitādo prudētiſſima,qa nō ꝓus qd C
ſpūale ē, vt mutuis affatibꝰ ꝑgnātꝭ anículę vere=
cūdiā releuaret,corpali etiā p̄ntia viſitauit. Priꝰ
qd aīale ē exhibēs, vt Ioāni xp̄s qd ſpūale ē ſpūalit
exhiberet. Viſitauit.n.tūc Ioānē xp̄s,nō p corpalē
p̄ſentiā,ſȝ p grām ſingularē:nō p affatꝰ mutuos,
ſȝ p effectꝰ eximios. Viſitauit īquā corporalr ma
ria Eliȝabeth, & de erubeſcēte cū vociferatiōe cōfi
tēte,de grauida ꝓpħę matrē fecit.Spūalr aūt Ioā
nē xp̄us viſitauit,& anachoretā de īfāte, patronū
de cliēte,ſpōſi amicū,de filio irę,de reo ſctm̄, & de
dānato ſalutꝭ p̄curſorē īſtituit.decebat.n. vt ſicut
carnē ſpūs,ita ſpūalis viſitatio corpalē ꝯditiōe ſu
peraret bñficio ꝓmoueret,& cōi vtrinq; ꝯmercio
ꝑficeret.Alioqui licet hmōi viſitatio ſpū inchoata D
credat,carne tñ ſecūdū corruptū hūanę fragilita=
tis ſtatū,idētidē cōſummari gemebūdi ītuemur,
vt nō immerito religionē illam dūtaxat mūdā &
immaculatam apud deum & patrem eſſe credide
rim,viſitare non oſtiatim curſitando, non clau=
ſtra circungyrando,non per ſeculum euagando,

hiſtriones,ſcurras,nugiuendos,ꝑruſcatores,lu=
diones,vanos hoīes,mimos,ſiccarios, fugientē ſe
culi pompā, & euaneſcētes ꝑtereuntis mūdi triū
phos.Sed in mētis arce fixa cuſtodia,per circūſpe
ctam meditationē,& deuotā orationē,ęſtuante in
religioſę charitatis viſceribꝰ affectu bene merēdi
de oīm ſalute,cū timore pio, ſtudioſius pluſtrā=
do inuiſere pupillos qui ęgyptiacum obliti ſunt
populū ſuū,& domū tenebroſi patrꝫ ſui: viduas
qꝫ q̄ vere viduę ſūt,& hoc nō ſemꝑ aut paſſim,
ſed ī tribulatiōe eoꝝ erit iſtud auxiliū opportu=
nū,& religioſum viri monachi officiū,cuius par
tes ſunt nō docere nō corporalia phyſicę diſcipli=
nę cōcinnare fomēta: ſed ſua & populi deflere pec
cata,& deū ſibi cęteriſqꝫ ꝓpitium conciliare.Neqꝫ
ad veros huiuſce pietatis vſus , quiſq̄ neceſſariū
arbitret̃ bellorū ſtrages,famis aut peſtilētię exci=
dia,ancipites diuerſarū infirmitatū euētus,quid
agāt,quidve minentur principes,& vt ſemel dicā
locutuleios tumultuabūdi fori rumuſculos ca
ptare,atqꝫ ī delinimēta auriū afferre. Sufficit eñi
cū candida mētis benignitate,horū æſtimatio ge=
neralis: quinetiā particularis & curioſa taliū ex=
plicatio,nō augmentū pręſtat deuotionis:ſed ia=
cturā plerūqꝫ nō ęſtimabilē.Audeo dicere,ꝙ neqꝫ
E bonorū ſeculariū ſancta colloquia ſunt ſolitario
appetenda. Ioannes eñi quo inter natos mulierū
maior ſurrexit nemo , Chriſtū veniſſe adhuc in
vtero clauſus exultando prodiderat , & in deſer=
to manēs natū fide indubitata tenebat, cuiꝰ tamē
vt ſpūalia fructuoſiſſimę ꝑſentię emolumēta ca=
ptaret,ne ad momentū quidē ſemel arreptū ſolita
rię vitę ꝓpoſitū aliqñ intermiſit. Deniqꝫ & ipſe lu

cerna ardēs, quaſi talēti immemor tādiu ſedēs &
panē lachrymoſę pœnitētię mādu cās ſub ſilentio
delituit,nec ad publicū ꝓfectū ſurgere acquieuit,
niſi prius ꝑparatoriū ſpūalis ablutiōis baptiſte=
riū pœnitētiæ & lachrymarū deſuꝑ acciperet,re=
gnū cęlorū opere ꝑdicās,nedū verbo violentis ra=
piendū.Hoc eñi in officio, nimirū violētia neceſſa
riā cauſam habet,q̄ ꝑ ſilētiū,ſolitudinē,& baptiſ=
mata lachrymarū,purificatus qs poſſit īmacula
tū ſe cuſtodire ab hoc ſeculo. Porro mirū videri
non debet,ſi regnū cęloꝝ a diebꝰ Ioannis baptiſtę
vim tātā patiat̃.Ioannes eñi in q̄ eſt gr̃a,dicit̃ q de
pr̄e muto natꝰ,docet nos ꝑ ſilētiū ad gr̃am copio=
ſius ꝓmerendā iuſtificari,ſicut Eſaias ait,erit cul
tus iuſtitię ſilētiū.Fugiēs aūt in ſolitudinē diuer
ſorū viatorū ne leui ſatem maculare vitā famine
poſſet,docuit euidētius,aīam ī ſolitudinē eductā,
euſqꝫ in gr̃a ſi perſeueret ſublimari, vt demū lo
quēs dn̄s ad cor eiꝰ,poſt terrā arentē irriguū ſu=
perius & inferius, & baptiſteriū ſpūale, ad eiꝰ &
aliorū abluēda pctā largiat̃ inexhauſtū fontē la=
chrīarū. Solitudo qppe ad gr̃aꝫ hāc ꝯſeq̄ndā mira
bilit̃ ſuffragat̃,q̄ ſine nec īmūdꝰ purificari,nec pu
rificatꝰ īmaculatū ſe cuſtodire ab hoc ſeculo ſatꝫ
pōt:Neqꝫ modicā qdē in tertia ſanctiſſimi myſte=
rij huiꝰ ſpūs ſancti viſitatiōe habere portionē.de
licata eñi eſt diuina cōſolatio,q̄ nō dat̃ admitten=
tibꝰ alienā,ſed & amicꝰ huiꝰ mūdi inimicꝰ dei cō
ſtituit̃:q ſicut recte viſitare nō nouit certe nec de
ſuꝑ viſitari,q aūt immaculatū ſe cuſtodit ab hoc
ſeculo,nunq̄ minꝰ ſolus eſt q̄ cū ſolus, qa viſitat
eū paraclitꝰ ex alto ꝓueniēs,a quo miſericorditer
inſtitutꝰ,nouit & cęteros opportune ac fructuo

ſe viſitare. Verū enimuero vt ante diximus non prius qđ ſpūale eſt, ſed qđ aīale: deinde qđ ſpūale. Prius em̄ Lyā q̄ Rachel Iacob habuit, & ideo Elizabeth, bn̄dicta v̄go Maria corporei acceſſus officio viſitauit, & pſiteri cū clamore fecit, bn̄dictum fructū ventris ſui. Sic fratrē valetudinariū actu viſitare monachus phas habet, ſꝫ nō ſemp pficit. Viſitauit aūt Ioannē xp̄s ſingularit & de reo ſanctū fecit. Sic quēlibet afflictū ſi viſitet deuot⁹ religioſus ſpūaliter, ſalubria feruētis oratiōis ſuffragia homini interiori charitatis officio ppinans, morbū frequētius reſecat (dictu mirū) etiā corporeū. Prima nēpe viſitatio pōt frequēter turbari, ſecūda de quiet ſecuritate gl'iari. prima Marthā, ſecūda Mariā. prima actiuā, ſecunda vitā reſpicit cōtēplatiuā. Ideo tametſi prior haud raro cōtagij nōnihil ptrahat e turbatiōe, ſit tn̄ apud deū religio mūda p cōfeſſionē. Scđa vero qa clauſo oſtio oratiōnē ſequit & feruētē meditatiōnē, religio eſt immaculata apud patrē, q in abſcōdito videt, a q̄ & expectat ſingularē retributionē. Sed tertia viſitatio laudē oēm ſupgreſſa hūanę inuētiōis, illam pmouet & hāc pficit, qa Elizabeth p̄gnātē facit pphetiſſā, & Ioānē nōdū fantē efficit pluſq̄ pphetā. Hāc aūt nemo nouit niſi q accipit, q aūt accepit: vt in illo pſeueret, īmaculatū ſe cuſtodire ab hoc ſclo nūq̄ nō ht, qđ nobis viſitās nos, idē ſpūs cōcedat, q eſt cū pr̄e & filio de⁹ bn̄dict⁹ in ſcl'a. Amen.

Cap.I.

Quę vox dilecti mei & quos ille mōtes ſalit, ac trāſilit xp̄s, p̄terea quō Maria exurgēs mię mater effecta, primo in Ioanne xp̄i baptiſta operata ſit.

Vox Marię.

Vox dilecti mei. Ecce iſte venit ſaliēs ī mōtib⁹, trāſiliēs colles.

¶ Olim Malachias ait: Ecce mitto angelū meū, q p̄parabit viā ante faciē tuā. Pręcinuit autē & Eſaias. Vox clamātis ī deſerto, parate viā dn̄i, rectas facite ſemitas ei⁹. Quę angelicis pſona ſatis eloquijs mēte tractās v̄go ſapiētiſſia, de hoc āgelo Zacharię filio āgelū Gabrielē locutū, hac q̄ p de voce nō eſſe impoſſibile apud deū oē verbū, intelligentiā verbo ipſo interius ſuggerēte pſpiciēs. ait. Vox dilecti mei, me de eximij p̄curſoris ſui p̄rogatiuis ſublimiter inſtruētis, & ad ei⁹ pſecratiōnē maturius inuitātis. Niſi hic per vocē (quæ ſolū p̄ſentibus opitulatur) peculiarē inſpiratiōnē accipi durū quiſpiā arbitretur. Vel aliter, & forte iuxta præmiſſum Eſaię vaticiniū appoſitius, hic Elizabeth cōceptus filius, vox eſt dilecti mei. Sed quæ vox, & cuius dilecti? Vox virtutis & correctionis, vox pœnitentię & cōfeſſionis, vox exultationis & ſalutis in tabernaculis iuſtoꝝ. Sed cui⁹ dilecti? Plane vox verbi, vox domini reuelātis cōdēſa, per feliciſſimi pueri in vtero clauſi pdigioſam exultatiōnē, vox dn̄i preparantis ceruos, per propheticū ſpiritū in parentibus eius agiliorem, vox dn̄i concutientis deſertū, per diſtrictiſſimam vitę auſteritatem, vox dn̄i intercidētis flammam ignis per efficacem pœnitentiæ lachrymoſę predicationem, vox domini confringentis cedros, per conſtantem reprehenſionem & imminentis ſecuris comminationem, vox domini in prophetica magnificentia, per ſtantis in medio ſed latentis

Chriſti ꝯmẽdationẽ, vox dñi in virtute, ꝑ humil
limã ſui atteſtationẽ, vox dñi ſuꝑ aquas, ad veri
baptiſmi diuinã reuelationẽ. Vt.n.ſuꝑ aqs mul=
tas baptizato Chriſto & orãte deꝰ maieſtatis into
nuit, Hic eſt filius meꝰ dilectus, in quo mihi com
placui, tũc & Ioãnes, vidi (ingt) ſpm̃ deſcendentẽ ſi
cut columbã de cælo, & mãſit ſuꝑ eũ, & ego neſcie
bã eũ, ſed qui miſit me baptizare in aqua, ille mi
hi dixit, ſuꝑ quẽ videris ſpm̃ deſcendentẽ & manẽ
tem ſuꝑ eũ, hic eſt qui baptizat in ſpũ ſancto. Ait
ergo virgo benedicta hæc ipſa cõmemorans, vox
hic dilecti mei eſt, quã nobis cõuenit ꝑ verbi præ
ſentiã cõſũmmare, alioquin ſicut ſine verbo vox
ſingulare reſonat nihil: ſic iſte niſi ꝑ celerẽ verbi
cæleſtis præſentiã, nequaq̃ poterit ſpõſum ami=
cus, iudicem præco, regẽ anteſignanus, lucerna di
em, lucifer ſolem, verbum vox, angelus deũ, cõdi
C gna feſtiuitate præcurrere. Exurgens itaq; abijt
in mõtana cũ feſtinatione. Sed quomodo exurgẽs
quæ a ſui ſummo & inęquabili vertice, ab actibꝰ
ſupremę theorices exurgere nõ potuit amplius
aſcendẽdo? In celſiſſimo naq; purę creaturæ, & in
altiſſimo cõtẽplationis actu ſecundũ oẽs virtutes
maxime theologicas eleuata, credit̃ ſummũ ipm̃
peruaſiſſe faſtigiũ, ad ſupremã vſq; naturã, dum
ſplendorẽ paternę glorię e paterni ſinus adytis, in
ſua viſcera dilapſum, ſtella ꝓfulgida ſuſcepit abũ
dantius, ſuſceptũ fouit in vtero, vt fotũ mundo
aurora ſolẽ ederet mirabilius, quæ ſi ſanctũ men
tis verticẽ altius tentaſſet attollere, creaturę limi
tes protinus exceſſiſſet. Non igit̃ ad interiora, ſed
ad exteriora ſurrexit, & quæ in cellarijs hauſerat
cæleſtibus, ſalubriter eructans ſalutis mater in

opus exterius ꝓdere miſericorditer cœpit. Non
enĩ in ſe maternos cõtinere debuit effectus, iamiã
oĩm mater facta: nec ab hac hora aliud agere, q̃
quæ ſaluti noſtrę generatim obſecundarent. Cõ=
munis ſiquidẽ perſona effecta, cõmunẽ nõ ꝓpriã
veſtigare debuit vtilitatẽ. Exurgẽs itaq; abijt in
montana cũ feſtinatione, & filiũ dei, regẽ glorię, ac
dñm maieſtatis geſtans in vtero, ſuꝑnorũ ciuiũ
choris ſollicite & reuerenter illã comitãtibus, ait.
Ecce iſte venit ſaliẽs in mõtibus, & tranſiliẽs col= D
les. Poteramus iſtud ſimpliciter de montanis Iu
dęę intelligere, ſed in ſpũali cantico ſpũalem hau=
rientes intellectũ, appoſitius fieri credimus, ſi lo=
cũ hunc ad ſpirituales mõtes referamus, qui per
virtutũ altitudinẽ recto in cælũ vertice inconni=
uẽter proſpectant. Colles vero hic illos intelligo, q
virtutẽ abnegãtes formã quidẽ habẽt pietatis, na
tura ſublimes, moribꝰ abiecti, & in dignitatũ al=
titudine conſtituti ad ima degeneres probantur.
Hos veniẽs tranſilit dominus, q in veris mõtibꝰ
per ſui manifeſtationẽ ſalire ꝓhibet. In angelis.n.
ſalit, & ſpũs tranſilit deſertores. Ioãnis, Elizabeth,
Zacharię, Ioſeph, & paſtorum notitię inclareſcit:
phariſęos tranſiliens contemptores, regibus ap=
paruit: quẽ nõ potuit reperire Herodes, illũ Si=
meon, & Anna in templo ſuſcipiunt: quẽ tyranno
ꝓdere potuerũt, ſed non viſere ſcribę fallaces: quia
venit ſaliẽs in mõtibꝰ & trãſiliẽs colles. His & alijs
inſtantis tp̃is arcanis, filio ſuo inſpirante, virgo
ſolitaria & ab onerosę mortaliũ turbę tumultuo
ſo comitatu aliena, pergẽs mirũ in modũ releua=
bat. Vt aũt itrauit domũ Zacharię, ſalutauit Eli E
zabeth, & factũ eſt vt audiuit ſalutationẽ mariæ

Elizabeth,exultauit infans in vtero eius. Nec mi
rũ, nouꝰ enim ille ignis per os Gabrielis miſſus
in aurem virginis ,Maria ſalutante ꝑ matris au
rem penetrauit ad paruulũ,& latentẽ ſub modio
lucernam affatim illuſtrauit,ita vt & ipſum mo
dium ſuũ vehemẽtis afflatus participẽ redderet.
Repleta eſt eñ tũc ſpiritu ſancto Elizabeth,& ex=
clamauit voce magna,qa deuotione plena dicens,
Benedicta tu inter mulieres,& benedictus fructꝰ
vẽtris tui,& vnde hoc mihi,vt veniat mater dñi
mei ad me? Si ad ſenem iuuencula,ad diuitẽ pau
per,ad grauidam expedita,ad ſacerdotis vxorem
ſimplex fabri mulier obſequutura venires,pote=
rat nihiloſecius rationabile iſtud obſequiũ,virgi
nitatis pudor,via prolixior,crebrę itinerantium
difficultates,& varij montiũ anfractus, in te ſin
gularem cõmendare gratiã, aut etiã ab officioſę
charitatis ſtudio penitus excuſare. Nunc aũt ad
inueteratã dierũ malorũ venerabilis ſenectutis
ętate & vita immaculata,ad corruptam incorru
pa, domina ad ancillam,regina ad mulierculã,im
peratrix ad plebeiã,ſtudioſe obſequutura cõuer=
F teris. Et vnde hoc mihi,qua iuſtitia,quibus me=
ritis,pro quibus factis? O mater ſed virgo,ma=
ris eñ neſcia, florens & de fertilitate pudica, nõ
vſitata hæc officia fœminarũ ſunt. Ecce eñ vt fa
cta eſt vox ſalutationis tuę in auribus meis, ex=
ultauit in gaudio infans in vtero meo.

Cap.II.

¶Agitur de effectu & laudibus virginalis ſaluta
tionis, & poſtremo de præconijs beati Ioannis
Baptiſtæ.

NOuitas hęc inaudita,exultauit in gau A
dio infans in vtero meo. Oẽs vallẽ hãc
lachrymarũ eiulantes ingredimur,te=
ſtes ipſi locupletes,quia melior ſit dies
mortis q̃ natiuitatis. Hic aũt nondũ natus exul
tat,ſed hoc parũ,etiã in gaudio exultat, & iamiã
gaudio gaudet amicus ſponſi propter ſponſum,
qui vix ſentit ſeipſum. Et vnde hoc mihi, qa vox
dilectę virginis vocem dilecti fecit & Ioãnem,gra=
tiam intulit,nomen cõtulit,& pluſq̃ ꝓphetã con=
ſecrauit,nedũ ꝓphetã. Ecce eñ vt facta eſt vox ſa
lutatiõis tuę in auribus meis(inqt)exultauit in
gaudio ĩfãs in vtero meo. Credite mihi quo plus
cõſidero,amplius ſtupeo,amplius gaudeo,nec ſa B
tis capio præ gaudio,q̃ ſalubre,q̃ fructuoſum,q̃
laudabile, q̃ꝙ heroicũ ſit virginẽ glorioſam ſine
intermiſſione ſalutare. Cur ita? qa cũ erubeſcẽda
penitus ignoret,& a ſalutante de ſilentio erubeſcẽ
dum ſapiens aſſeueret,credenda eſt protinus re=
ſalutare. Quid tum? ipſa pręuenta,abundantio=
rẽ gratiã ſalutantibus refuſura merito exiſtima
bitur,q̃ Elizabeth ſalutãdo ꝑueniẽs,tot beneficijs
matrẽ cumulauit & filiũ. Quibꝰ matrẽ? conſtan
tia,prole ſancta,ſimul & ꝓphetia,vt iã palã pro=
phetet,q̃ ante ꝓ bñficio erubeſcẽs,ſeſe mẽſibꝰ q̃nqꝫ
hoĩm aſpectibꝰ ſubſtrahebat. Filiũ autem,vt an=
te ſanctũ q̃ natũ,ante ꝓphetam q̃ hominẽ,& ꝓpe
modũ ante exultare faceret q̃ viuere. O ſalutatio C
nis fructus immenſus. O verbum ſalutis ineffa
biliter erumpens,ſcrutans corda & renes,& pene
trãs vſqꝫ ad intima vẽtris. Sed.n.cuiuſmodi hãc
Marię ſalutationẽ fuiſſe imaginemur,q̃ vt aures
matris attigit, clauſum in vtero fœtũ ſanctifica=
uit, & mortis excidium, vitæ præſagium,orbis

miraculum gentis lętitiã,parentũ gloriã,initium
cõuerſionis, & totius iuſtitię renaſcentis princi=
patum extulit.Multas cũ in veteri tum in nouo
teſtamento diuerſorũ ſalutationes legimus, ſed
nũquid talibꝰ pręuẽti(ſicut nũc)peccatorũ expia=
tione donati ſunt. Papa excõmunicatũ ſalutans,
illũ cẽſetur ab excõmunicatione abſoluere,ſed nũ
quid illius ſalutatio, aut cuiuſcũ.ꝗ alteriꝰ, q̃uis
ſanctiſſimi,etiã angeli poterit originale tollere,ba
D ptiſmũ ſupplere,gratiã p̃ſtare, ꝓphetã cõſecrare,
imo & pluſq̃ ꝓphetã? Enimuero qbꝰ vbis(obſecro)
tã potentẽ,magnificã,& admirabilẽ ſalutationem
cõijcimus expreſſam innotuiſſe? euangeliſta non
docuit, ſed nec Elizabeth retulit verbũ abſcõditũ
qđ in ſecreto Ioãnes audiuit. Nec mirũ æterni nã
ꝗ patris verbũ coęternũ,& ſi prius eſſe potuit,q̃
purgationẽ faceret delictorũ, noluit tñ aliter q̃ ꝑ
vocẽ innoteſcere,vt ſic verbũ ineffabile ꝑ vocẽ,& ꝑ
lucernã lumẽ incõpręhẽſibile,infirmitati nr̃æ cõ=
tẽperatũ,tandẽ capi poſſet ad ſalutẽ. Sed cuiꝰ me=
ritis,& qbus medijs? haud dubie virginis,cuius
vox vt corporales aniculę matris aures ꝑcrebru
it,gaudiũ ſuſcitat infantis,& virtus ſpũalis cor=
imutauit audiẽtis,quę prius filiũ, deinde matrẽ
amore dei latẽtis ſuccẽdit,& ſpũſancto repleuit,a
quo vno eodẽꝗ momẽto edocti ſunt:illa vt ſalu=
tantẽ q̃ eſſet agnoſceret,& ęterni regis genitricem
milit ſ mater debita afficeret reuerẽtia. Ipſe aũt vt
vẽtris obſtruſo poſitꝰ cubili ſentiret regẽ thala=
E mo manẽtẽ,& totꝰ feſtiuus exultãdo qbꝰ poterat
aperiret. Qꝫ ſi illi tãtũ vnica virginis ſalutatione
collatũ eſt,quãtis bñdictionibus,quãta gr̃a,quan
ta gloria ſanctũ Chriſti Baptiſtam trimeſtri mo

ra illa cumulatũ arbitramur, niſi vt tãdẽ naſce=
ret maior hoĩe,par angelis,pctõꝝ venia, iudęoꝝ
correctio,vocatio gẽtiũ,tuba cęli,p̃co Chriſti,ar=
canũ pr̃is,filij nũcius,& ſignifer ſuꝑni regꝭ,q po=
ſtremo ob hoc intãtũ natꝰ effulſit,vt gẽti lætitiã,
ppl'o ſacerdotẽ, muto vocẽ miraculoſe redderet:
& pr̃i pietatẽ,vt.ſ.gratiã loq̃ret ꝓpheta. Cui ob ſi
dei inopiã,mulctę irrogator angelus, functionis
ſacerdotalis,ac ſermonis totiꝰ vſum vſꝗ ad huiꝰ
diẽ natalẽ infantis ademerat. Sed dũ ſuauiꝰ ĩ glo=
rioſiſſimę vginis ſalutatione,& beatiſſimi Ioãnis
exultatiõe exultabũdi deliciamur,multũ nimis a
ſuſceptę expoſitiõis ꝓpoſito digreſſi ſumꝰ. Nõ ab
re tñ:ex his eñ ſanctę Elizabeth admiratio fit ꝑ=
ſpicua,qua dicebat vñ hoc mihi vt veniat mr̃ dñi
mei ad me? an vt prior ſalutet,& dũ ſalutat,pu=
er nõdũ natꝰ exultet? Erubeſcebã ſane prius,quia
myſteriũ neſciebã,atq nũc dũ miraculũ ꝑſentiſco,
per diuinitus datũ ꝓphetię ſpm̃ tantę nouitatis
rationẽ appręhendo:benedictus fructus ventris
tui,& beata quę credidiſti,quoniã perficientur ea
quæ dicta ſunt tibi a domino.

Cap.III.

¶Virgo benedicta paulatim,& obſcure q̃ accepat
pãdit,ac demũ ad id ſolẽnius exequẽdũ inducit.

Vox Marię.

SImilis eſt dilectꝰ meꝰ capreę hin
nuloꝗ ceruoꝝ. En ipe ſtat poſt
parietẽ nr̃m r̃ſpiciẽs ꝑ feneſtras
ꝓſpiciẽs ꝑ cancellos. En dilectꝰ meꝰ loqt
mihi. ¶Vox Chriſti. Surge ꝓpera ami

ca mea,colūba mea,formoſa mea,& ve=
ni.Iā enim hyems tranſiit, imber abiit
& receſſit,flores apparuerunt in terra
noſtra,tempus putationis aduenit,vox
turturis audita eſt in terra noſtra, ficꝰ
protulit groſſos ſuos, vineę florētes de
derunt odorē ſuū. Surge propera ami=
ca mea,ſpecioſa mea &veni colūba mea
ī foraminibꝰ petrę in cauerna macerię.

A ¶Q̃ꝫq̃ permagnifica & omni gratiarū actione di
gniſſima munera,gratię plenitudinē,& chariſma
tum omniū fontem æterni patris filium virgo
benedicta ſuſcepit : Ita tamen ceu humilitatis, ac
puellaris modeſtię architectrix exquiſitiſſima,ſa=
crum myſterium ſub ſilentio occultum venera=
ta eſt,vt nec dei laudes, quas in animo ſine inter
miſſione verſabat,ore protulerit, priuſq̃ ea con=
ſpexit per Elizabeth euulgari.At vbi eadē ſpiritu
ſancto reuelante, aliorū quoq; encomijs celebra=
tū iri audiuit,mox etiā ipſa,theſaurū quē mente
clauſum tenebat interim obſcurius,& quaſi ęni=
gmatice inſinuat,dicēs.Similis eſt dilectus meus
caprę hinnuloq; ceruorū.Nedū vt saliēs in mō=
tibus & trāſiliens colles quę dicta ſunt mihi a do
mino manifeſtet:verū vt in manu ꝓphetarū aſſi
milatus,perinde ac illorū hinnulus, patriarchis
multiplicatas viſiones efficaci rei ſimilitudine cō
ſummet.Superius appellatione ceruorum intel
lectos ꝓphetas teſtati ſumus, quorum hinnuloꝰ

ſimilis Chriſtꝰ recte dicit,q̃a incarnatus ꝓphetia
rū typo omī ex ꝑte reſpōdit. Per capreas aūt pa=
triarchas adumbrari.Fuerūt.n.paſtores ouiū,&
viſu ſpūali capreis ꝑniciores, remotiſſima q̃q; de
Chriſto ꝓuiderūt. Exultauit em̄ Abrahā vt vide
ret diē eius,vidit & gauiſus eſt. Sic Iſaac ad p̄ſen
tia cæcus,ſed lynceus ad futura,odore agri huiꝰ
benedicti percitus,& plenitudine delectatꝰ,illi be=
nedixit, in quē p̄terea ad meditandū inclinata iā
die egreſſus legitur,ad hoc,ni fallor, vt florē hūc
campi,& liliū cōuallīū pleniore animi & voti ſui
ſententia aſpiceret . Deniq; vidi dominū facie ad
faciem(ait Iacob)& ſalua facta eſt anima mea, vt
cæteros interim tacitos prætereā, quibus pluri=
es viſus Chriſtꝰ legit, ſed in figura,in ęnigmate,
in ſimilitudine, quia omnia in figura continge=
bant illis.Per capreas igitur hos omnes ſignatos
arbitror, quibus ſatis ſimilis Chriſtus dici po=
tuit,q̃a ex illis natus ſicut illi viderant,& per re=
promiſſionem acceperant,apparuit,deus dn̄s, &
illuxit nobis.Porro nō capreis,ſed capreæ ſimilē
dilectum virgo glorioſa narrat. Sed eodē res vol
uitur,per capream enim antiquorum omnium
ſynagogam , viſu ꝓphetico percelebrē expreſſam
intelligendū eſt.En ipſe ſtat poſt parietem noſtrū
reſpiciens per feneſtras,proſpiciens per cancellos
acſi dicat nec de Ioānis exultatione,nec de eorum
q̃ dicta ſunt mihi a dn̄o facta tibi reuelatione mi
randum tibi exiſtimes. En ipſe ſtat poſt parietē B
nr̄m.Stat vtiq; poſt ꝟginis parietē,q̃a ↄcepit vir
go filiū,q̃a circūdat mulier virū.virū em̄ eē opor
tuit,quē poſt parietē cū cęterꝭ audax ꝓtoplaſto=
rum temeritas ſupplantare penes ſe non habuit.

nō ſic alij,nō ſic Ioānes, nō ſic ipſa virgo bñdicta. Beat⁹ tñ q ſec⁹ decurſus aquarū p baptiſmū plātat⁹,in cathedra peſtilētię nō ſedit. Sed beatior Ioannes q in via pctōꝝ nō ſtetit,in qua ſtare, ceſpitare eſt. Atq; hīc fortaſſe potiſſimū,ī tātā glīę magnitudinē eueꝗt⁹ ē,vt īter natos mlıerū illo nemo maior ſurrexerit, qa nemo in ſurgēdo velocior. Sꝫ oīm btiſſim⁹ xp̄s,q ſol⁹cadere nō potuit,q matrē ne caderet direxit,q tā cito eliſuꝫ Ioānē erexit, qui deniq; reſpiciēs per feneſtras,proſpiciens per cancellos, ex his q̄ experiētia didicit,factus eſt oībus ſibi obtēperantibus cauſa ſalutis æternę.Sēſus eīm corporeos & humanos affectus pro foraminib⁹ habuit,& feneſtris : vt miſerias hominū incarnatus experimēto cognoſceret,& tēptatus p omnia pro ſimilitudine abſq; peccato,miſericors fieret.Et bene reſpiciens:hęc eīm omnia ante noue
C
rat,ſed aliter.Reſpexit igit̄ qui(vt ita dicam)quod nouerat,iterū didicit:proſpexit etiā,quia procul ab æterna eius incōmutabilitate aberat miſeriarū viciſſitudo & humanorū affectuum varietas quam in ruinoſo noſtro & rimarū pleno pariete ſuſtinuit. En dilectus meus loquit̄ mihi. Surge propera amica mea,colūba mea, formoſa mea,& veni.In vſu erat Iudæis etiā mulieribus accepto quouis inſigni beneficio inde cōfecta cātica in gratiarū actionē,grateq; mētis argumentū recitare. ſic Moyſen & Mariā ſororē ei⁹, ſic Delboram,ſic Annā,ſic Iudith feciſſe memorię proditū eſt.percuſſo quoq; Philiſteo cū reuerteretur Dauid, & ferret caput eius in Hieruſalē:egreſſę ſunt mulieres de vniuerſis vrbibus Iſrael cantātes,choroſq; ducētes in occurſum Saul regis,in tympanis lętitię,& in ſiſtris.& præcinebant mulieres dicentes, Percuſſit Saul mille, & Dauid decem milia. Sed quū ſine controuerſia inter oēs fideles conueniat nullū inſignius lōgius ac latius patere beneficiū, eo quo viſitans dn̄s plębem ſuā,erexit nobis cornu ſalutis ī domo Dauid pueri ſui:ſicut loquutus eſt per os ſanctorū,qui a ſeculo ſunt prophetarū eius:nihilo ſecius virgo ſancta vbiq; verecūdiuſcula,iactantiæq; atq; oīs cenodoxię faſtidiēs, adhuc cōticeſcit. Replicat Elizabeth ſancta myſterium,neq; ſic quidē mater humilitatis ſecretum ſuū expectorat, ad reuelatę veritatis fulcimen & patrociniū verecūdię ſatis eſſe reputans, corā nō D
negaſſe.Quid hic quęſo velamenti honeſti prętēdemus miſeri,ſuperbi,verboſi,loquaces:ſed re vera balbutientes atq; incertiſſimi,qui qđ nondum didicimus p̄ſumimus, & ſcientiſſimū queq; temerarij pręuenimus , & ſiquid in buccā venerit inconſiderato glorię prurıtu extemplo crepitantib⁹ faucibus exufflamus.Ecce Maria prophetarum oraculū,ſpiritus ſancti habitaculū,myſterioruꝫ omniū optime conſcia,cōferēs in corde ſuo ſecreta cōſeruat vniuerſa cū propheta dicēs:ſecretum meū mihi , reuelatū vt dixi refert Elizabeth ſancta myſteriū:& maria,ſecretū meū mihi. Secreto tripudio ſecretū prodit Ioannes ſacramētum.Et maria,ſecretū meū mihi. Vere ſi non obſurdeſcimus, ad vnicū hoc & vnicę dignitatis exemplum a maria exhibitum,mire retūditur ſuperbia noſtra,loquacitas cōfutatur,& pręſumptio condēnatur. Verum enimuero nūquid ſemper tacendum, & contra aduerſantis prophetę ſententiam ijs qui domini reminiſcuntur ſemper ſilendum?

Non dico.Sed vanū eſt nobis ante lucem ſurgere
quibus cōpetit ſedētibus manducare panē dolo=
ris Mariam attende,quę inuitantē dn̄m nec teme
re ꝑuenit,nec ingrata diſtulit: ſed inuitata diui=
E nitus,& ſecuritate donata ſedulo intulit. Dilect⁹
meus mihi,& ego illi:prius ille mihi, hinc ego il=
li.Verū textus ipſius medullam exprimētes,ſin=
gula accuratius veſtigare operępreciū eſt.En di
lectus meus loquit̃ mihi , locutio iſta inſpiratio
eſt.Surge,ꝓpera,amica mea,colūba mea,formo=
ſa mea,& veni.Iam em̄ hyems trāſijt, imber abijt
& receſſit,flores apparuerūt in terra, tria verba
poſuit,quibus tria noīa peruenuſte & gratia di=
cēdi lepidiſſima cōpoſuit, q̄bus demū illectamēta
nō min⁹ opportuna adiecit.Verba ſūt hęc ſurge,
propera, veni:noīa autē,amica, formoſa,colūba,
illectiua vero hyems tranſijt, imber abijt, flores
apparuerūt in terra:quippe quę ſequūtur eorū=
dē repetitio eſt:vt em̄ de groſſis & vineis florenti
bus ſileatur,exactam hyemē putationis tempus
indicat, & imbriū abſceſſum vox turturis mani
feſtat. Promptum equidē habui ſacrę viſitatiōis
hui⁹ myſterio deſeruiēs, exprimere ꝑ hyemē ſan
ctę Elizabeth ſterilitatē , per imbrē illius lachry=
mas fœcunditatē implorantis:per flores in Ioan
nis annūciatione,cōceptione,ſanctificatiōe,& exul
tatione geſta miracula:per tēpus putationis Za
charię ſilentiū , per vocē turturis collatū Ioanni
prophetię ſpiritū,necnō angelicæ puritatis mun
diſſimę caſtitatis,& ſanctę ſolitudinis inſpiratum
propoſitū,per groſſos vero & florētium vinearū
reſperſum odorē,Zachariā,Elizabeth,vniuerſaq;
prorſus ſanctoꝝ ea tēpeſtate coronā peramœno

probitatis flore ſpectabilē. Sed cōmune bn̄ficiū &
generale canticū ad q̄d virgo benedicta peragendū
inducit̃ generalius quippiā efflagitat . Dicamus
igitur reddentes ſingula ſingulis.O amica mea,
ob gratiarū plenā abſolutāq; exuberantiā, & bo=
noꝝ omniū cōmunicationē,hyems tranſijt legis
ſcꝫ ſterilitas,q̄ gratiā nō cōferebat: ſurge & mihi
iūgere per ſolēnem gratiarū actionē.& bene ſur=
ge:erat enim in obſequio ſanctę Elizabeth, & vitę
actiuę inferiorib⁹ miniſterijs occupata.Item co= F
lūba mea,per ſpiritū ſanctū in te ſuperuenictem,
meditationis volatū retardans ꝓphetice caliginis
imber abijt: lex em̄ & prophetę vſq; ad Ioannem,
propera ergo per celerē meditationē , & magnifi=
cet anima tua dn̄m. Specioſa etiā ꝓpter obūbran
tē tibi altiſſimi virtutē,flores apparuerūt in ter=
ra.Dedit em̄ dn̄s euāgelicam benignitatē,& terra
noſtra fructū ſuū,veni igitur per delectabilē cō=
templationē,& melle ipſo mellitiorē,ac exultet ſpi
ritus tuus in deo ſalutari ſuo. Cætera quę ſequū
tur, eodem poſſunt affectu quo & iſta explicari.
Nam & iſta confirmant, ait enim Eſaias de tēpo
re hoc in perſona dei texens oraculū.Quo mihi
multitudo victimarū veſtrarū,plenus ſum:ho=
locauſtomata arietū,& adipē pīguiū, & ſanguinē
vituloꝝ,& agnoꝝ,& hircorū nolui.Et pſalmiſta.
nō accipiā de domo tua vitulos,neq; de gregibus
tuis hircos.Aduenisse igit̃ tēpus putatiōis ꝯſtat,
qm̄ cęrimonialia oīa & ſacrificia p̄ſente vero holo
cauſto Ieſu xp̄o(quē ſignificabāt)execta,legis vete
ris finitū,rigorem oſtendunt.Audita quoq; vox
turturis ī terra noſtra, imbres abijſſe cecinit.qm̄
ſuꝑ carnalē copulā in Maria virginitas exaltata,

prophetarũ oracula virgineo enixu cõpleta decla
rauit.Id quoq; ficus ꝓductis groſſis & vineę flo-
rẽtes reſperſo odore ſignificãt.Et bene ficus groſ-
ſos protulit,& vineę florẽtes odorẽ ſuũ,quia iu-
ſtos multos Iudęa tũc exhibuit,vt Annã,Zacha-
riã,Eliȝabeth,Symeonẽ, Annã prophetiſſam & in
nocẽtes oẽs,eluceſcente ſole iuſtitiæ,verũ fructũ,
ficus bonas,bonas valde in apl'is & apoſtolicis vi
ris,ac pręcoces vuas in martyrib⁹ & cęteris fidei
chriſtianę cultorib⁹ ꝑtendebãt.Ait igiť ſurge,pro
pera,amica mea,colũba mea,formoſa mea,& ve-
ni:ac cur hoc,ex ꝑteritis & pſentibus abſoluit.Se
cũdo etiã idipm repetit : vt ex replicatiõe firmior
fieret,& auguſtior ſuauitas inſpirationis & quæ
agẽda forẽt appoſitius edoceret. Hic autẽ aduer-
tẽdũ,quia prius inſertũ columba nõ ſuſtulit:ſed
diſtulit,& in ſequentis verſiculi caput cũ cęteris
eodẽ ſpectantibus retulit,obiter(niſi me cõiectu-
ra fallit)quid ad primã vocem in corde virginis
G actũ ſit inſinuãs. Surgere eñ,properare, & veni-
re mõnẽti (poterãt quippe iſta oĩa ſpũ & in ſecre
to cordis ĩpleri)colũba, maria eueſtigio reddiť,ſȝ
adhuc in foraminib⁹ petrę, ſȝ ĩ cauerna maceriæ
nequaq̃ ſecurũ tũc reputãs myſteriũ volatu libe
riori exprimere. Chriſto igiť ĩ foraminib⁹ petræ
colũba ipa efficiť,dũ hũanis affectib⁹ ĩ illi⁹ hũanis
ſȝ ĩterĩ ſecretſ ſenſib⁹,q̃ſi ĩ petrę foraminib⁹ geſtit
ꝑ grãrũ actionẽ,& laudãdi ĩpẽſiſſimũ votũ.Fit &
in cauerna macerię,qa in cęlis mẽte cõuerſans,&
angelicas perambulãs ruinas grãs agẽdo ꝓmere
nõ vereť,q̃ hũanis inſidijs ſi ſecus ageret,aperire
ꝑtimeſcit.Sed aliud xpi deſideriũ,aliud,vt ſequen
tia cõmonſtrant,inſpiratio ipſa depoſcebat.

Cap.IIII.

Virgo benedicta ad deũ ſpecialius magnifican-
dũ inuitata, captis vulpeculis cãticũ Magnificat
exultabunda modulatur.

Vox Chriſti.

OStende mihi faciem tuã, ſonet
vox tua in auribus meis. Vox
enĩ tua dulcis & facies tua de-
cora. Capite nobis vulpes paruulas q̃
demoliũtur vineas, nã vinea noſtra flo
ruit. ¶Vox Marię.Dilectus meus mihi
& ego illi,qui paſcitur ĩter lilia donec
aſpiret dies & inclinentur vmbrę.

¶Oſtende mihi inquit faciem tuã,ſonet vox tua A
in auribus meis:vox eñ tua dulcis,& facies tua
decora. Ac ſi dicat colũba in foraminibus petræ,
& in cauerna macerię hoc tu ſemp,quę in gratia
rũ actione & laudibus meis verſaris aſſidue, at
nũc & tẽpus & locus aliud exigit.Oſtẽde mihi fa
ciem tuã,ſonet vox tua in auribus meis. Aĩæ fa-
ciem ſecundũ quã deo manifeſti ſumus, intentio
nẽ prius diximus,quã ſibi oſtẽdi xp̃us deſiderat
vt per opus exterius,qđ intus recte gerimus, ad
aliorũ ędificationẽ eluceſcat. Vox quoq; noſtra in
aurib⁹ eius reſonat,ſi alios ad quod recte agim⁹
ſimiliter audendũ inuitãtes nõ nobis,ſed illi totũ
per gratiarũ actionẽ deputemus,a quo procedit
omne bonũ.Et bene faciem,deinde vocem audire
deſiderat,quia illũ non delectat ſtudium prędica

tionis,aut prolixitas orationis,ſi reclamet deformitas intētionis,quia tantū tunc dulcis vox dicitur,cū facies decora perhibetur , demulcetqꝫ vox orationis vel p̄dicationis , cū in oculis dn̄i decor elucet intētiōis. Porro virginē Mariā quā nulla labes fuſcauit originis , nullus fœdauit puluis, exactę cōuerſationis,facie decorā & intētiōe rectiſſimā nemo diffitebit̃,& nihilominꝰ toties inuitata,nec ſic quidē in cōſonā vocis dulcedinem foras erūpit . Mirabilis prorſus in tam alacri virgine laudū diuinarū cōperendinatio. Putas ne meditās vt columba,volantē ſuſpexit accipitrē, aut foraminibus p̄tenſum cōſpexit laqueum,aut quālibet ferā diſpexit inſidioſe incūbentē? Vidit plane, ſed nec xp̄m paruulū , & ſi puſillę ipſę,latere potuerūt. Ait em̄(materne haud dubio ꝯperendinatiōis cauſas inſinuās)capite nobis vulpes paruulas,q̄ demoliunt̃ vineas:nā vinea noſtra floruit, ſic & ī Luca nō prius in iubilū exultatiōis & vocē magnificationis virgo ſacrata proſiliuit,q̄ Elizabeth cōteſtantē audiret,ꝑficientur ea quę dicta ſunt tibi a dn̄o. Vulpina quippe herodis & principū,ſacerdotū Scribarū & Phariſęorū machinamēta ꝓuidebat,propter quos tantū ſacramētum in lucē edere futurorū gnara metuebat . Legerat em̄ & de illis dictū tenebat, paſtores multi demoliti ſunt vineā meā , conculcauerūt partē meam. Atqui xp̄s(ne tanti cantici ſolatio ſui fraudarent̃) Zacharię & Elizabeth cęteriſqꝫ p̄ſentibus loquutꝰ imminēs ꝓuenit ſecreta inſpiratiōe periculū. Ca-

B pite inquit nobis,mihi videlicet & matri, vulpes paruulas,quibus aſtus multus, ſed effectꝰ nullus;conatus ꝑtinax,ſed niſus inefficax, voluntas

demoliendi,ſed nō facultas exequēdi, demoliūtur em̄ vineas,flores innocētes excutiēdo.Illas igit̃ nobis capite vos,in quorū oculis vinea nr̄a floruit. Qđ vtiqꝫ tūc fecerūt cū a ſcīs velatū ſacramētū,ſibi autē id tp̄is reuelatū,ſecretū tenuerūt,nāqꝫ cū ex ſacerdotibꝰ eēt Zacharias,licet cęteri īterrogāti Herodi vbi xp̄s naſceret̃, ex ꝓpħa natiuitatꝭ locū ꝓdidiſſent, hic tn̄ horū oīm haud neſciꝰ nihil retulit. Ad necē in p̄mo vitę limine īnocētes q̄rebant̃ ſʒ nec ſic q̄dē(vt multos ſaluaret)vnū retexit. Dū igit̃ notū tacuit iſte myſteriū,&ſi nō reipſa p̄emit xp̄o tn̄ & ꝟgini vulpes cepit, vt eo āpliꝰ ꝓphetijs rebꝰ cōplēdis deſeruiret, q̄ callidius in vineā condeſęuire niterent̃. Nūc vero inſidiātiū vulpecularū ſublatis e medio terriculis,q̄d ꝟgo bn̄dicta ſuę cinuerit,audiamꝰ : dilectꝰ meꝰ mihi,& ego illi,q̄ paſcit̃ inter lilia,donec aſpiret dies, & inclinentur vmbrę. Re vera tenebroſa aqua ī nubibus aeris. dilectꝰ īq̄t meꝰ mihi , & ego illi. vocē cōſtat eē dilectę,ſʒ cui nō ita,ſʒ neqꝫ q̄d ipſi dilectꝰ, aut quid ipſa illi,aut poſtremo vnde paſcat̃ inter lilia. Verū enimuero ſi rebꝰ nomē ſuū Maria cōpleat,nō eſt quo vereamur nubiū ingredi ipſa duce caliginē. Vmbræ em̄ a facie ipſius ocyus inclinabūtur. Porro hoc genus ſermoni, finē Elizabeth fecerat, beata q̄ credidiſti,qm̄ ꝑficiunt̃ ea q̄ dicta ſunt tibi a dn̄o. Niſi me ſententia falſum habet, a xp̄o decapiēdis ſibi & matri vulpeculis ꝑ reuelationē ſecretius inſtructa,de q̄bus & virginē extēplo ſecurā efficit dicēs, ꝑficient̃ ea q̄ dicta ſunt tibi a dn̄o, acſi dicat,ne diſſimules, neqꝫ differas virgo deuota beneficium publica laude magnificare diuinum,tacebimus enim, & filio tuo ac tibi vulpes

paruulas capiemus. Tum virgo benedicta. Magnificat anima mea dñm. Et poſt pauca. Quia fecit mihi magna qui potens eſt. Itaq̃ videt̃ hoc de Salomonis fuiſſe ſententia in perſona virginis Dilectus meus mihi magna fecit, qui potens eſt, & ego illi gratias ago, magnificat em̃ aĩa mea dominũ. Dilectus inquã meus mihi magna fecit, cũ reſpexit humilitatẽ ancillę ſuæ, & dei matrẽ fecit & virginẽ: & ego illi nõ gratias tm̃ in pręſens ago verũ etiã tũc exultauit ſpũs meus in deo ſalutari meo. Qui paſcitur ĩter lilia donec aſpiret dies, & ĩclinent̃. Vmbrę virgini quot virtutes tot lilia fuiſſe, inter quæ clauſus eius in vtero Chriſt⁹ paſcebat̃, aſſererẽ, donec aſpiret dies natiuitatis, & rebus cõpletę inclinent̃ vmbrę legis & prophetarũ. Atqui virginis canticũ, etiã aliud interp̃tamẽtũ efflagitat, ait em̃, Et miſericordia eius a progenie in progenies, timentibus eũ. Fecit potentiã in brachio ſuo, diſperſit ſupbos mẽte cordis ſui, Depoſuit potẽtes de ſede, & exaltauit humiles, Eſurientes impleuit bonis, & diuites dimiſit inanes, Suſcepit Iſrael puerũ ſuũ recordat⁹ miſericordię ſuę, Sicut locutus eſt ad patres noſtros, Abrahã & ſemini eius in ſecula. Quę oĩa, ſi non pigeat attendere, in eo qđ ait Salomon, licet obſcurius, & quaſi in vmbra recõdita obtuebimur. Vir enim herbarũ peritiſſim⁹, q diſputauerit a cedro quæ eſt in libano, vſq̃ ad hyſopũ q̃ egredit̃ de pariete multa, ſi excutientur ſub lilij huius inuolucris

D obtexuit. Ait aũt qui paſcitur inter lilia, hauddubium q̃n Chriſtus: ſed quæ ſint iſta lilia, & inter lilia q̃bus paſcatur ipſe, ſtudioſius eſt conquirẽdum. In lilio tria occurrũt, Radix, ſtipes, & flos.

Porro radicẽ mihi inſinuaſſe videt̃ virgo ſapientiſſima & ęnigmatũ peritiſſima cũ ait, Et miſericordia eius a progenie in progenies timentibus eũ. In radice em̃ liliũ duo exhibet, pilos ad ima & ſurculos in ſquamarũ figurã ad ſupna reſpicientes. Sic & timor per quẽ declinat oĩs a malo pœnam in primis attendit, & infirmũ ex vna parte, ex altera vero vt poſſit iuſtificari, iuſtum iudicem deũ, ſed patientẽ multũ & miſericordẽ quem offendit: ſic aũt p̃prię iniquitatis fimo & terra obuoluto, ac mole timoris preſſo, iuxta Marię promiſſum, ſuperuenit ros miſericordiæ terram laxans, & fimũ immutans, vt pilis veluti neglectis primũ in folia, deinde in ſtipitẽ ſurſum germinet iuſtificatus ſicut liliũ. Folia dixerim memoriam beneficiorũ dei: eorũ maxime q̃ oĩb⁹ bonis & malis, peccatoribus & iuſtis, fidelibus & infidelibus, p̃miſcue pſeuerant, ex quibus ad memoriã reuocatis, amplius erubeſcit tã potentẽ dominũ, & tã miſericordẽ indigna offenſa exacerbaſſe. Hic diſperſis inquietis & ſupbis motib⁹ mẽte cordis ſui, & pulſis potẽtibus de ſede, ſurſum erũpit radix eius vt libani, & cũ verę humilitat ſtipite eo editius ſuccreſcente, quo profundius radicẽ fixerit, deo opifice, in florẽ exaltat̃ humilis iuſtitiæ: eius eſuriẽ replet bonis altiſſimus, q̃n ſuper humilem & quietũ & tremẽtẽ ſermones ſuos ſeptẽplicẽ ſpm̃, vice ſeptẽ aureorũ granorũ iubet ĩ medio lilij requieſcere. Inter hæc inquã lilia paſcitur & deliciatur, q inter ſpinas patitur: cuius delicię ſunt eſſe cũ filijs hominũ. Sed em̃ quibus paſcat̃, nõ aliunde cõmodius ſciſcitandũ puto, q̃ ab ipſo, ait aũt: meus cibus eſt vt faciã voluntatẽ ei⁹ qui

miſit me:quã vero aliã patris voluntatẽ ꝓpoſito cõgruẽtiorẽ dixerim, niſi miſericordiã eiꝰ reqeſcere,ſup timẽtes eũ,& in brachio ſuo.i.filio diſpergere ſupbos mẽte cordis ſui, deponere potẽtes de ſede,& exaltare humiles,eſurientes replere bonis & dimittere diuites inanes,donec aſpiret dies glorię,& ĩclinent vmbrę mũdanę miſerię,donec aſpiret dies lucis indeficiẽtis,& inclinent vmbrę congenitę cęcitatis humani cordis,donec aſpiret dies ęternitatis,& inclinentur vmbrę p̄ſentis mortalitatis,ſicut futurũ recordatus dñs miſericordiæ ſuæ,cũ ſuſciperet Iſrael puerũ ſuũ, loquutus eſt ad patres noſtros,Abrahã & ſemini eiꝰ in ſecula.

Cap.V.

¶Agit de regreſſu virginis ab Elizabeth, de trepidatione,& ęſtuatione animi ſancti Ioſeph,cũ pręgnantẽ dep̄hendit,& de virginis ꝓ hac re ſollicitudine,ac tãdẽ de ãgelica ad Ioſeph facta apparitiõe.

Vox Mariæ.

REuertere,ſimilis eſto dilecte mi capreę hinnuloq; ceruorum ſuper montes Bethel. In lectulo meo per noctes quæſiui quem diligit anima mea. Quęſiui illum & non inueni.Surgã & circuibo ciuitatẽ p vicos & plateas,q̃rã quẽ diligit aĩa mea. Quęſiui illũ & nõ inueni:inuenerũt me vigiles qui cuſtodiunt ciuitatẽ.Nũ quẽ diligit anima mea,vidiſtis?

A ¶Reuertere,ſimilis eſto dilecte mi capreę hinnuloq; ceruorũ,ſup mõtes Bethel.Iſtud fere euolutis trium menſiũ diebus Lucas impletũ nunciat dicens.Manſit Maria cũ illa quaſi mẽſibus tribꝰ, & reuerſa eſt in domũ ſuã. Chriſti quippe natiuitatem in Bethleem fore prædocuerat quidam dicẽs:Et tu Bethleem terra iuda,nequaq̃ minima es in principibus Iuda, ex te enim mihi exiet dux, qui regat populum meũ Iſrael, & Abraham (vt cæteris interim ſuperſedeam)filiũ ſuũ immolaturus,cõſummationẽ eius in terra viſionis p̄figurat.vt igit ſup mõtes Bethel capreę hinnuloq; ceruorũ filiis fieret, de domo Zacharię ad ꝟginis votũ & motũ redire, cõſecrato p̄curſore debuit cœptũ aſſumptę nr̃æ mortalitatis ſtadiũ in Bethleẽ B Hieruſalẽ & cæteris locis, iuxta viſa patriarcharũ & ꝓphetarũ vaticinia,q̃ hic p capreã hinnuloq; ceruoꝝ ſignificant,abſoluere. Atq; cũ domũ virgo bñdicta reuertiſſet,anteq̃ cõuenirent (erat eñ deſponſata mater Ieſu Maria Ioſeph) inuenta eſt in vtero habẽs de ſpũ ſancto. Ioſeph aũt vir eius cũ eſſet iuſtꝰ,& nollet eã traducere,voluit occulte dimittere eã, quid eñ ageret?grauidã videbat, quã nõdũ cognouerat,ſi retinet,qđ nõ eſt de matrimonio,ſuſpectum eſt de adulterio,ſi traducat quã alioquin ſciret eſſe integerrimã, timet de homicidio,cum ſibi non conſtet de adulterio. voluit itaq; vir iuſtus occulte dimittere eã, ne contra legẽ aut inſontẽ & inculpatã proderet, aut adulteram retineret.Adhęc ſi nõ erat de adulterio, diuinũ prorſus oportuit eſſe, qđ nõ erat de matrimonio.eã igitur voluit occulte dimittere,cui vir iuſtus ob reuerentiam cohabitare nõ audebat,

nec propalã a ſe ſeiugare. Interea virgo benedicta virũ hoc myſterio nõdũ imbutũ,pauore atq; ancipitis cõſilij eſtu fluctuantẽ perſpiciens, ad filiũ cõuertit,vt ſua volũtate initũ matrimoniũ, ſua benignitate & ſancti ſui ſpũs paracleſi a perturba
C tione aſſereret. Ait ergo. In lectulo meo p noctes queſiui quẽ diligit aĩa mea. Cur p̃cor in lectulo q̃rebat,quẽ geſtabat in vtero. Sed quem in vtero p aſſumptã humanitatẽ,in lectulo habere deſiderabat p p̃ſentẽ conſolationẽ: & rite quidẽ p lectulum virginis Marię & ſancti Ioſeph matrimonium,& non p lectũ Salomon explicuit. lectus eñi nõ fuit,qui maritalẽ copulam non admiſit.lectulum tamẽ ibi fuiſſe nullus inficiabit,vbi fides,qa nullũ adulteriũ:vbi ſacramentum,qa nullum diuortiũ:& vbi prolẽ legit,qa in eo natũ dei filium. Queſiui illũ & non inueni,geminatũ q̃rendi ſtudium,iteratos cõflictantiũ cogitationũ turbines, & noctes multiplicatas inſinuat. Surgã & circuibo ciuitatẽ,p vicos & plateas querã quem diligit aĩa mea. Conſulte omnino.ſic eñi & auus eius Ioſaphat,cũ ignoramus qd agere debeamus,hoc ſolum habemus reſidui,vt oculos noſtros dirigamus ad te. Cum igitur myſteriũ viro ſuo fateri nõ auderet,ne cõfictũ culpã putaret adumbrare mendacio, ad deũ cõuertit vnicũ deſperatarũ rerũ portũ & anchoram:ciuitatẽ circuit, nõ terrenã,ſed cęleſtẽ,& p vicos ac plateas mẽte luſtrãtes, inter minores & p̃cipuos ſpũs, miniſterio deputatos,ppter eos q hęreditatẽ capiũt ſalutis,quẽ diligit deuota reqrit,nec inuenit. Volebat.n.dñs viri ſancti,ſicut olim Ioſeph patriarchę in Aegypto (quẽ hic virtute referebat & noĩe)caſtitatem igne

tribulationis concoqui, & huberius excląreſcere, & probato conflictu approbare tolerãtiam,& ardentẽ matris ſuę charitatẽ ſtudijs cõpaſſionis exercere.Inuenerunt me vigiles q cuſtodiunt ciuitatem. Sunt enim iuxta quoſdã inter ipſos ſuper- D
nę ciuitatis ſpũs aliqui,qui ad exteriora nũq̃ mittunt, vnde & Daniel:mille milia miniſtrabãt ei, & decies milies cẽtena milia aſſiſtebãt ei.Hos igit veluti cuſtodes ciuitatis, nunq̃ ab eius latere ſecedẽtes virgo in diſtrictiſſima perplexitate rogat. Nũ quẽ diligit aĩa mea vidiſtis?deũ vtiq; cui ſum p aſſiſtũt,& quo beante ſunt beati, nõ videre nephas habẽt.Vnde & hic nec deũ,nec dñm appellat verũ certo p̃dicato circũſat, q̃rit & interrogat,nũ quẽ diligit aĩa mea vidiſtis,vt determinatę q̃ſtioni cõueniẽs reſponſio,q̃rẽtis deſiderio huberius ęquaret paululũ cũ ptrãſiſſem eos, inueni quẽ diligit aĩa mea. Vt.n.illa trãſcẽſis beatorũ ſpirituũ ordinib⁹,ſummã maieſtatẽ victrice orõnis energia aſſecuta eſt,in cõmiſerationem deflexit.Et ſtatim ecce angelus dñi apparuit in ſomnis Ioſeph dicẽs,Ioſeph fili Dauid,noli timere accipere Mariam cõiugẽ tuã.Qđ.n.in ea natũ eſt,de ſpũ ſancto eſt.pariet aũt filiũ,& vocabis nomẽ ei⁹ Ieſum.Ipſe eñi ſaluũ faciet ppl'm ſuũ a pc̃tis eorũ.Satiſfactionẽ hãc angelica dignã pũidẽtia haud abſurde cenſueris,p quã qcqd vno iuſto ſiniſtrę ſuſpiciũculę obrepere potuerat,eluit. Fieri eñi fortaſſe potuit,vt iuſtũ horror quateret ſuſpecti adulterij, qđ in ea natũ eſt inqt,nõ aliũde,aut de adulterio ſed de ea eſt operãte ſpũ ſancto. Aut forſitã aliqd paſſus ſilẽ cũ Petro,humiliter & reuerẽter quaſi indign⁹ cedere,tantiq; myſterij rẽ diuino opificio

ſinere in aĩo habuit. Fili inquit Dauid, noli time=
re, acſi dicat, cogita te filium Dauid cui legitur fa
cta de naſcituro Chriſto repromiſſio, & iã nõ ti=
mebis, velut tibi debitã, accipere Mariã coniugem
tuã. Tibi deniq; ad cumulũ benedictionis, fiduti=
amq; ſacramenti nato conceditur indere nomen,
vocabis nomẽ eius Ieſum, ipſe enim ſaluũ faciet
ppl'm ſuũ a peccatis eorum. Noli itaq; recedere, ſi
non vis perire: nam ſi receſſeris, ppl'o ei⁹ quẽ ſal=
uum faciet annumerari non valebis.

Cap. VI.

¶ Agitur de perſeuerantia p̃miſſę cõſolationis, de
angelica cuſtodia, & natiuitate Saluatoris.

Vox Mariæ.

PAululum cũ pertranſiſſem eos
inueni quẽ diligit anima mea.
Tenui eum, nec dimittã donec
introducam illũ in domũ matris meæ,
& in cubiculum genitricis meę. ¶ Vox
Chriſti. Adiuro vos filiæ Hieruſalẽ ne
ſuſcitetis, neq; euigilare faciatis dilectã
donec ipſa velit. ¶ Vox angelorũ. Quæ
eſt iſta quę aſcẽdit per deſertũ ſicut vir
gula fumi ex aromatib⁹ myrrhę & thu
ris & vniuerſi pulueris pigmentarii.

A ¶ Tandẽ abſterſis inſcitiæ myſterij hui⁹ tenebrꝭ
euulſiſq; ſuſpitionũ, moleſtiſſimarũ ſpinis lętitię
innouatrix lux noua diuinit⁹ exorit. Tũ illa ſecũ

paululũ cũ ꝑtrãſiſſem eos, inueni quẽ diligit aĩa
mea. Paululũ inqt cũ ꝑtrãſiſſem eos. Nã ad virũ
ſctm̃ angelus tũc, & nõ ad illã deſtinabat, quã ꝑ ſe
exhilarare ſerenatoq; mẽtis habitu cõfirmare, ſo=
lus pluſq̃ ſufficiebat, volebat, & debebat vnigenit⁹
ei⁹ vt q veniẽs, euãgelizabat pacẽ, his q lõge, & his
q ꝓpe, in primis eandẽ pacẽ ſolidius mr̃i ſtatue=
ret, & de imminẽtibus, ne incautã acerbius feri=
rẽt, ſecretius inſtrueret, vnde & illa. Tenui illum
ꝑ p̃ſentẽ conſolationẽ, nec dimittã per tribulatio=
nis noctẽ ſupuenientẽ, donec introducã illũ in do
mũ matris meę ꝑ circũciſionẽ, & in cubiculũ geni
tricis meę ꝑ legalẽ in tẽplo oblationẽ. In circũciſio
ne.n. ꝟginẽ nõ mediocriter afflictã exiſtimare eſt
cũ effuſo in mũdi p̃ciũ p̃cioſiſſimo vnigeniti cruo
re, exectaq; illius de viſceribus ſuis ſumpta car=
ne, inter non æſtimabiles angores vidit ſuum &
immaculatũ dei filium, iamiam quæ non rapue=
rat exoluere. In templo autẽ nõ mediocriter affli
ctam nemo inficias ierit, cui verba Simeonis ad
eandem nõ exciderint. Ecce inqt poſitus eſt hic in
ruinam, & in reſurrectionẽ multorũ in Iſrael, &
in ſignũ cui cõtradicet: & tuã ipſius animã dolo=
ris ꝑtrãſibit gladius. Quis em̃ eatenus illã duro
corde fuiſſe exiſtimet, vt in tantorũ dolorum prę
cognitione, ſenis prophetæ oraculo in os nũciata
deneget, veluti iamiam ancipiti gladio ſautiã, ve=
hemẽti ſpũ penit⁹ ĩgemuiſſe, & ſi nõ ſuijpſius gr̃a
at filij ſibi charitate ꝓpria carioris, & ppl'i ſui diſ
crimine mltiplici, tũc q̃ſi ſub oculis fatidica p̃nũ=
ciatiõe coniectis. Crede mihi, ex ĩtimis paſſuro fi
lio ſępi⁹ cõpaſſa eſt, nedũ patienti, ſed hunc matri
iugiter ĩpendẽtẽ dolorꝭ gladiũ, voluit chariſſim⁹ B

eius vnigenitus crebrius,ne nimiũ ſęuiret mira
diſpenſatione ceu vagina quadã contegi,aliquãdo
plus,aliquãdo minus, myſteriorũ conſideratio-
ne,noſtrę ſalutis maternęq; cõmoditatis ratione
habita. Vnde etiã nũc mihi de eo mãdare angelis
viſus. Adiuro vos ait filię Hieruſalẽ,per capreas
ceruoſq; camporũ,ne ſuſcitetis neq; euigilare fa-
ciatis dilectã,donec ipa velit. Pręmiſſis eñ aduer
ſum exiſtimari nõ debet,ſi ſuperius chriſtianos
hic vero angelos, per filias Hieruſalẽ deſignatos
interp̃tamur. Aliter quippe iſti,aliter illi, hoc no
C mine cẽſentur:illi nãq; ſpe,re autẽ iſti. Qui ꝑ ca-
preas ceruõſq; camporũ merito ne virginẽ ſuſci
tent,adiurãtur:vt quæ patriarchis & prophetis
in vernãtibus antiquarũ ſcripturarũ campis,eo
rũ miniſterio de Chriſti incarnatione patuerũt,
rebus cõpleantur. Suſcitarẽt autẽ, niſi ſolertius
iuxta creditam ſibi prouinciam,aut contrariarũ
poteſtatũ,aut etiã hominũ ſuſpecta machinamẽ
ta a virgine propulſarẽt:quã qui in pace locũ, &
tẽpus pacis naſciturus elegit,tanta externę,inter
nę,& ſupernę pacis, tranquillitate perfrui inſti-
tuit,ne leuiſſima ſaltẽ aut hominũ ſuſpitiõe,aut
malignorũ ſpirituum cuniculis,a ſupernę pacis
contẽplatione tepeſceret, quę ſeſe orbi latius exere
bat vniuerſo. Vnde & ex ipſis quidã. Quę eſt iſta
quę aſcẽdit per deſertũ,ſicut virgula fumi ex aro
matibus myrrhę & thuris & vniuerſi pulueris
pigmẽtarij? Permagnificę & eruditionis & ſancti
monię viris atteſtãtibus,vna quęq; anima habet
ab ortu natiuitatis in cuſtodiã ſui angelũ delega
D tum. Euntibus igitur(vt ad cęſaris edictũ ſingu
li profiterẽtur)in ciuitatẽ ſuã vniuerſis,aſcendit

& Ioſeph a galilea de ciuitate Nazareth,in Iudęã
ciuitatẽ Dauid,quę vocatur Bethleem,eo ꝙ eſſet
de domo & familia Dauid , vt profiteretur cum
Maria deſponſata ſibi vxore pręgnãte,quã vt cæ-
terorũ ſuperuenientiũ cuſtodes angeli ſuſpexere
cũ ſancto Ioſeph veniẽtem,contra cæterarũ morẽ
fœminarũ tantã, imminente partu illius & men
tis & corporis ęqualitatẽ, necnon impturbatam
viriũ vniuerſarũ harmoniã,inuſitata cũ admira
tione proclamãt. Quę eſt iſta quæ aſcẽdit nõ cor-
poris greſſu dũtaxat verũ animi etiã nõ intermiſ
ſo profectu,ac prouectu(ſpirituũ eñ eſt ſpirita-
lia dignoſcere)neq; nõ externę internę ac ſupnę pa D
cis beneficio luculẽter dotata,per deſertũ cęleſtem
trãſit ad numerũ. Siue eñ per deſertũ corrupti-
bilis carnis ſterilitatẽ tentationũ ſpinis obſitam,
ac tribulationũ tribulis ęrũnoſam intelligas: Si-
ue mundũ in maligno poſitũ: & ad omne æternę
vitę opus reprobũ. Siue Iudęã tũc tẽporis regnã
te alienigena ſceptro proprio orbatã, per iſta oĩa
ꝟgo deipara aſcẽdit, hiſtorica qdẽ fide in Bethleẽ
cũ cęteris,nullo vicini partus pondere,nulla cor
poris ignauia,nullo cordis faſtidio, nulla animi
deſidia vulgariũ parturientiũ ritu, morã paſſa.
Sed eñ,ſpũaliter ſi ↄſideres,multo rectius multo
expeditius,multo felici⁹ aſcẽdit:vtpote ſicut vir-
gula fumi ex aromatib⁹ myrrhę & thuris,& vni
uerſi pulueris pigmẽtarij. Non niſi vi pręſentis
ignis in fumũ liquãtur aromata,q ꝗto vehemen
tior affuerit,tãto ſubtiliorẽ,puriorẽ, flãmę vici-
niorẽ,& odore florulentiorẽ reſoluta exhalãt. Sic
igne cęleſti in arula virginis incluſo,ſed ſcintillan
te,ſed exardeſcente,ſed erumpere geſtiẽte,tota in

ſubtiliſſimũ ſpiritualium aromatũ fumũ ſolue-
batur,& ad tantã cęleſtiũ ſecretorũ contẽplationẽ
(vt creditu par eſt) myſticis aſcẽſionibus in cor-
de ſuo diſpoſitis ferebatur quãtum nec enarratu
nec cogitatu quidẽ aſſequi vlla poſſit exquiſitiſſi-
ma hũani ingenij felicitas . Si ẽm in triſtitia cõ-
nixę,iuxta veritatis euãgelicũ oraculũ, nõ memi
nerũt preſſurę propter gaudiũ: quia natꝰ eſt ho
mo in mũdo,quãto magis virgo puerpera , ſʒ in
partu doloris expers,vt in conceptu oĩs prorſus
inquinamẽti exors,gaudere,lętari, & exultare de
E buit,qa natus eſt deus homo. Aſcẽdit itaqꝫ ꝑ de-
ſertũ corruptibilis carnis, ſicut virgula fumi ex
aromatibus myrrhę, nulla corruptibilis corpo-
ris mole aggrauata , ſed veluti myrrha optima
prędita ſobrietate,& cõtinẽtia, quę facit eſſe proxi
mũ deo,& fœcũda ꝟginitate , ferebaꝛ pace exterio
ri gaudẽs eo magnificẽtius , q̃ ob partũ nullis va
nis deſiderijs erat alijs oneroſa,in cęterarũ morẽ
quarũ longa tędia ſępe releuare vix poſſunt lon-
ginquę regiones & maria, adeo inuincibile eſt le-
uiſſimorũ ciborũ huiuſmodi carũ inquietũ deſi
deriũ. Aſcẽdit inſuper per deſertũ mũdi calcatrix,
blanditiarũ eius, internę pacis & ꝓprię cõſcientię
teſtimonio nixa pro vehiculo , ſicut virgula fu-
mi ex aromatibꝰ thuris. Quis ẽm peregrinã in
Bethleem nullus hoſpitio exciperet, nullus reci-
peret,nullus dignaret,ſed forte procaciſſime qſqꝫ
deſpiceret,illa ſurſum ꝓſpectãs in cęlũ per oratio
nis iuge ſacrificiũ aſpirabat, feſtinabũda apoſto-
lũ pręueniens,qui illam ſequutus ait noſtra cõ-
uerſatio eſt in cęlis. In ſumma aſcendit & per de-
ſertum Iudęę ſicut virgula fumi ex aromatibus

vniuerſi pulueris pigmentarij, ad ſupernam pa
cem qa quicquid in puluere terrę Iacob,& in ſtel
lis cęli ſtirpis Iſrael,ęnigmatibus,figuris,prophe
tijs,& epyphanijs,hebraico populo eſt repromiſ
ſum,hodie virgo beatiſſima ſpũaliter vidit , lęta-
bũda geſtauit,& mũdo citra immũditiã dolorẽqꝫ
peperit.Peperit ẽm nobis pacẽ, nõ externã tm̃,nõ
internã tm̃, ſed etiã ſupnã & æternã filiũ ſuũ pri-
mogenitũ,q̃ in cęli & q̃ in terris ſunt pacificantẽ,
quem pannis inuoluit,& reclinauit in præſepio,
quia non erat ei locus in diuerſorio.

Cap.VII.

Agit de ſollicitudine duplici angelorum in ſtu
diũ & cauſam noſtrę ſalutis,ob tam mira & pæ
ne incredibilia exurgente.

Vox Angelorum.

IN lectulũ Salomonis ſexagin-
ta fortes ambiũt ex fortiſſimis
Iſrael oẽs tenẽtes gladios & ad
bella doctiſſimi:vniuſcuiuſqꝫ enſis ſup
femur ſuũ propter timores nocturnos.

¶Interea ſupernos ſpiritus,propter eos qui hę- A
reditatem capiunt ſalutis in miniſterium miſ-
ſos,& vndequaqꝫ cũ ſuis imperatorię deſcriptio-
nis gratia concurrentes,vt viderũt ſolis ortum,
virginis partum,vitę principiũ,mũdi redempto
rem,inferni depopulatorem,ruinarum ſuarum
inſtauratorem,deum hominem in pſepio vagiẽ-
tem,& hominem deum cęlis imperantem,ingens

tenuit lętitia,exultatio,gratiarũ actio,& vox lau
dis,ſed nõ minor pro ſuis ſollicitudo, imprimis
ne mũdo natus,mũdo datus ad ſalutẽ, non reci=
pientibus & nõ credẽtibus, ſed cõtradicẽtibus fie
ret ad ruinã:dum ipſorũ quidam corporis imbe
cillitatẽ,vagitus pueriles,primordia infantię,in=
cremẽta corporea,& paſſionũ vſq; ad crucẽ mor=
tẽq; anguſtias naturales,cęteraq; hoc genus,quę
indubitatã verę humanitatis fidem aſtruunt,cõ
tractius intuentes,virginis partũ diffiterentur,
& nihil ipſum amplius q̃ hominis filiũ crederẽt.
Alij cõtra per originis nouitatẽ, inuſitata a cõdi
to ęuo miracula,dictorũ factorũq; conſtantiã, &
teſtificãtiũ authoritatẽ,verę diuinitatis exactam
rationẽ colligentes, nihil illi putarẽt noſtrę ineſſe
naturæ,ſed ex ipſa verbi ſubſtãtia quiddã in car=
nẽ fuiſſe cõuerſum blaſphemarẽt,aut cęleſte cor=
pus attuliſſe,vel etiã phantaſticũ habuiſſe,hęreti
B cę impietatis delyramẽta mẽtirentur. Poſtremo
haud abſimili ſollicitudine obſtringebantur,etiã
ſi omnes(qđ in homine natura corrupto, & igno
rãtia degrauato difficile videbatur) ęquis pedib⁹
in eãdem fidei ſentẽtiã properarent,ne quis tñ cre
dere ſatis poſſet,æternũ,ſub tẽporis rationẽ deſcẽ
diſſe,atq; antiquũ dierũ vnius effici diei,omnipo
tentẽ deficientẽ, creatorem creaturã, filiũ ſummi
regis filiũ factũ paupercułę mulieris. Ad hæc ne
quis euãgelizantiũ omnino affirmare auderet eũ
qui ſolem veſtit lumine & cælũ ſideribus,pannis
inuolui vilib⁹, q paſcit vniuerſa lambere matris
vbera,qui portat omnia verbo virtutis ſuæ alio
portãte fulciri,& qui angelis in cęlo ſedẽ dedit ho
mini in paradiſo,viuentibus in elementari loco,

ignobili tegi tugurio,& abiecto in p̃ſepio reclina=
ri:quia nõ erat ei locus in diuerſorio.Demũ pijs
quoq; auribus inquiũt apprime durũ videbitur
ſapientiã fieri infantem, oẽs beatificantẽ miſerijs
eſſe obiectũ, per quẽ omnia viuũt mortalẽ effici,
impaſſibilem pati,& ſanitatẽ infirmari. Sed hanc C
vtrãq; eorũ difficultatem (non eñ incarnationis
& dñicę paſſionis circũſtantias, ſingulorũq; tam
abſtruſi myſterij articulorũ exactiſſima quæq;
veſtigia oẽs angeli primitus nouerãt) ſupni ſpi=
ritus ꝟginis indiuidui comites gnari myſterio=
rũ,& futurorũ conſcij,late profuſis gaudijs diſ=
ſoluunt,dũ q̃ de ſuperbenedicta dñicę incarnatio
nis diſpẽſatione per theophanias diuinitus acce=
perant,illis per cõicationem diuini luminis pen=
dunt. Alterã hic. En lectulũ Salomonis alterã ibi
ferculũ fecit ſibi &c. Gaudijs inquiũt veſtris, qđ
ad prioris difficultatis rationẽ pertinet,nihil de=
cerpere debuit impugnãtiũ ſacrilega & ſuſpecta
pertinacia,quib⁹ tã locuples repugnãtiũ peritia, D
robur,& apparatus,victoriã pollicet̃. En lectulũ
Salomonis ſexaginta fortes ambiũt,ex fortiſſimis
Iſrael,oẽs tenentes gladios, & ad bella doctiſſimi.
Fortes ex fortiſſimis Iſrael doctores ſunt,marty
rũ fidem & apoſtolorũ cõſtantiã imitantes,qui a
legis peritia operũq; perfectione haud ſane imeri
to in ſexagenarij numeri rationẽ myſtice conue=
niũt.Per ſenarium eñ omne p̃fectę operatiõis tẽ
pus,& per denariũ legis ſummã vitę author in=
ſtituit.Sex autẽ ſi per decem ducimus, ſexaginta
fiũt.Qui igit̃ vitę p̃fectionẽ quã ſtudioſę actionis
exercitio tenẽt,pręd icãdę legis officio in alijs mul
tiplicant,ſexagenario numero fortes ſunt,ꝗa quę

verbo docent,exemplo repręſentant: & hi veri Sa
lomonis Ieſu Chriſti dñi noſtri ꝑ ſanguinẽ cru=
cis ſuæ,quæ in cęlis ſiue quę in terris ſunt pacifi
cantis,lectulũ ambiunt,nimirũ tẽporalem ortũ,
nõ virili ſemine ſed myſtico ſpiramine prodeun=
tẽ.Ambiũt autem,ſpũales verſatiles,ancipites, ac
vtriuſqꝫ teſtamẽti lima peracutos, tenentes gla=
dios,ad bella doctiſſimi, & oẽm altitudinẽ extollẽ
tẽ ſe aduerſus ſcientiã dei deſtruere parati.Recte
etiã propter timores nocturnos, inſidioſiuſqꝫ de
ſęuientẽ hęreticorũ cęcitatẽ,vniuſcuiuſqꝫ enſis ſu
per femur ſuũ eſſe narratur:vt pugnãdi & cau=
ſam,& diſciplinã,ex pugnãtis habitudine diſcere=
mus. Alterũ angelicę ſollicitudinis pondus pote=
E rãt abunde ſubmouere,mũdo oſtẽſa naſcẽte xp̃o
miracula.Vt em̃ a tenerrima infantia,carnis in=
firmitate,vagitibus,pannis,pręſepio,lactis potu
& neceſſarijs matrꝫ obſequijs,aſſumptę humani
tatis certiſſimis indicijs imprę ſentiarum ſuperſe
deam:Lux cęlitus effuſa,angelicus ſupernę pacis
nũcius,feſtiuiſſimus militię cęleſtis concẽtus, no
ui ſideris fulgor magis pręradiãs ductor, & per
ꝓphetã ꝓſcriptꝰ bouis & aſini gratioſus famula=
tus,lucis fontẽ,pacis largitorẽ, regem angelorũ,
creatorem cęlorũ, & rerũ omnium moderatorẽ,
loquebãtur cui miniſteria ſua tam ſtupẽdis prę
ter naturã ſeculorũqꝫ memoriã officijs penſita=
bãt.Sub hęc tres ſoles (ſi quid talia narrãtes me=
rẽtur fidei)ſenſim in vnũ confluentes eadẽ die in
oriente viſi,triplicis ſubſtãtię in vnitatẽ perſonæ
cõcurſum arguiſſe crediderim,tũc em̃ naturę no
ſtrę primitias Chriſti corpus & aĩam ob cõmu
nicationem idiomatũ,ꝑſonalem eorũdem ad ver=

bũ vnionem conſequẽtem,appoſite ſatis deſigna=
tas,per duos ſoles, ſicut & ipſius diuinitatẽ per
vnum facile exiſtimem. Porro hanc naturæ no=
ſtræ exaltationem Romanis quoqꝫ portẽdit fons
aquę in oleum conuerſus,& totũ diei integrę tẽ=
pus ad tyberim vſqꝫ profluens. Cæterum pacis
tẽplum ibidem in virginis partum duraturum
tunc corruens. Et in aere quouſqꝫ virgo pareret
arte ſatanica librata ſtatua tunc decidens, vir=
ginem peperiſſe docuerũt. Vt nihil dicam,de im=
puriſſimorum ſodomitarum exitio in omnimo
dę puritatis partu virginali toto orbe celebrato,
aut de ægypti idolis dijs falſis paulo mox vero
ex virgine deo nato corruentibus . Sed engaddi
quoqꝫ tunc florentes vineas, & mundo vniuerſo
cęleſte balſamum, de virgine ſine clauſtri virgi=
nalis iniuria ſudantes pręteriens,Veniã ad Octa F
uium quẽ octouianũ vulgo appellitãt, cui cum
ob diuturnioris pacis ſucceſſum egregiaqꝫ in rẽ
publicã merita, Romani aſtipulante ſenatus au
thoritate diuinos honores viuo decernerent. Ille
in communem ſibi ex ęquo cum cæteris morien
di caſurumqꝫ humanorũ neceſſitatem,verſo men
tis intuitu , primo ſtatim obiectu abhorruiſſe
fertur.Atqui nihil tam abſurdum quod nõ poſ=
ſit dicendi importunitate ſuaderi. Eorum itaqꝫ
pertinaci expugnatus inſania Sibyllam conſu=
luit,vtrũ mũdo quiſꝗ impoſterũ maior ipſo na=
ſceretur. Cui illa precibus & oraculis longo iam
æuo imbuta , tandem ipſa dominicæ natiuitatis
die , aere ſereniſſimo & aureo circulo circa ſo=
lem apparente . Cum inibi infantem Chri=
ſtum virgineo in ſinu commonſtraſſet,tum vox

de cælo inſonuiſſe dicitur, hęc eſt ara cæli,& ſibyl
la ad Cęſarẽ,hic puer maior te eſt, & ideo ipſum
adora. huius ſane rei locupletiſſimã facit fidẽ ſe-
culis oĩbus poſteritatis, cubiculũ imperatoris in
beatiſſimę virginis baſilicã verſum,q̃ vſq; in ho-
diernũ diẽ ſancta Maria ara cæli nũcupatur. Tũ
G Imperator mane in publicũ egreſſus ſuas a po-
pulo ſalutationes & applauſus quib9 dñs vocaba
tur compreſſit,ac ſanxit edicto,ne qs ſe dñm poſt
ea vocaret,nimirum qa verus dñs ac monarcha
mũdi totius nouo eſſet partu edit9. Horũ oĩm fi
dẽ apud authores eſſe velim pios qdẽ ac ſanctos.
Sed ſi vera ſunt,magna ſunt,atq; ſane id genus,
quę merito poſſent oẽm angelicę ſollicitudinis cũ
ctationẽ excludere,niſi originalis cęcitas,ignoran
tię lãguor,ac quorũdã ꝓterua malignitas, & ęter
nis paſta calũnijs vafrities,nullo fine obluctarẽ-
tur. E cuiuſmodi hominũ nota fuere, q cauſarũ
alias nugas cõmẽti,nunq̃ hęc ad rei pſentis argu
H mẽta recepiſſent. Propterea ſupni ſpũs oẽm ſolli-
citudinẽ amputare cõnixi,ſolatiũ aliud & ipſum
longe efficaciſſimũ in mediũ pferũt. Ferculũ(in-
quiunt)fecit ſibi rex Salomon de lignis libani, co
lumnas eius fecit argenteas &c. Quorundã ad ſe
oculos acrius pſtringunt vtilia,quidã citius rei
voluptate pelliciunt. Precioſum igitur ferculũ
iſtud fecit Salomon & pulchrũ, vt p ipſũ oculis
illatus mortaliũ,& iſtos & illos ocyus hoc argu-
mento attraheret,de ipſo vero triplex ferculũ ap
ponere erit mihi nõ pigrũ & lectori delicato iudi
cij noſtri ſentẽtia haud ingratũ,deligat vnuſqſq;
qd voluerit,niſi forte qſpiã illa tria ſimul p vno
ferculo accipienda putauerit.

Cap.VIII.

Agit de duobus primis ferculis,virginali ſcili-
cet & humanitatis Chriſti.

Vox Angelorum.

FErculum fecit ſibi rex Salomõ
de lignis libani. Columnas ei9
fecit argenteas, reclinatorium
aureum, aſcenſum purpureum. Media
charitate conſtrauit propter filias Hie
ruſalem.

Ferculi nomine meritiſſimo bñdicta virgo Ma A
ria in primis honoranda eſt,quæ ad terras deſcẽ
dentem regem Salomonem ſuſcepit corde deuo-
to,baiulauit in vtero,intulit mundo,geſtauit in
gremio. Sed multo felicius poſt reditũ ei9 ad pa-
trẽ fideliũ cordibus & oĩm auribus inuexit,dum
orthodoxę fidei noſtrę primores apoſtolos euã-
geliſtas cęteroſq; diſcipulos de ſecretiſſima ei9 cõ-
ceptione,glorioſiſſima natiuitate,& primęua vi-
tę priuatę ꝯuerſatione inſtruxit. Ipſa quoq; Chri
ſti humanitas ęque hic põt p ferculũ intelligi, in B
qua reſidens noua mẽtis noſtrę oculis,lux diui-
nę claritatis infulſit:in qua & crebri miraculi ful
gore ſpectabilis deitas ſui notitiam aperuit. Por
ro vtrũq; recte ex lignis libani opifice rege Salo-
mone factum ſcribit,qa diuinitas in quam nihil
inquinatũ incurrit,oĩa implẽs,vbiq; regnãs, at-
tingens a fine vſq; ad finem fortiter, & diſponens
oĩa ſuauiter,vtrũq; voluit & ſi differẽter ex maſ-
ſę noſtrę(in Adã corruptę,ſed mundę p Chriſtũ)

primitijs puriſſima aīa.ſ. & immaculato corpo=
re cōfici. Columnas aūt argenteas ideo feciſſe dici
C tur,quia in ſanctis ſcripturꝫ ſub diuerſis,ſacris,
ſacramētis,ſentētijs, & repromiſſionibꝰ vtriuſqꝫ
ſublimitas fundatur,figurař,aſtruiř, & extolliř.
Atqui ſi in alterutrū ſingularis interꝑtatio plus
apud lectores habeat amœnitatis & gratiæ. Vir=
ginalis ferculi columnas accipe virtutes illas car
dinales,quas veteres ad purgatum animū, & ab
oīni mūdi huiꝰ aſpergine preſſe pureqꝫ deterſum
retulere. His eñ nullū ſtat exiſtimare virgine lo
cupletius inſignitū, cuiꝰ paternę labis & reatus
oīs ignarę,prudentia erat electione diuina ſola co
gnoſcere,nedū pręferre,ac eadē ceu nihil aliud eſ=
ſet iugiter contemplari. Temperātia, terrenas cu
piditates non tā reprimere q̄ penitus obliuiſci.
Fortitudo,paſſiones neſcire nō vincere, vtpote q̄
plane neſciret iraſci , cuperetqꝫ nihil. Iuſtitia, ita
cū diuina & ſupna mēte quadrare,& illius nutū
ac renutū obſeruare, vt licet in carne corruptibi
li,ſeruet tñ cū eadē diuinitate fœdus ꝑpetuū, illā
ſtudioſius imitādo. Has deniqꝫ argenteas eſſe Sa
lomon affirmat, vt eñ dignitate inter mineralia
auro vicinius eſt argentū,ſic iſtę virtutes expreſ
ſius q̄ politicę aut purgatorię, diuinas & exēpla=
res referunt ęmulanturqꝫ. quarū vtiqꝫ ꝓpinqui
tate,ꝑſpectu,& cōtemplatione indefeſſa,aureū re
clinatoriū mēs virginalis efficiř, in quo reclinatā
ęterni Salomonis maieſtatem prius exciperet &
D felicius q̄ ventre. Porro quibus gradibus in tan
tam altitudinem mēs virginalis ſuccreuerit,ape
ritur cum dicitur Aſcenſum purpureum. Per
aſcenſum purpureum virtutem compaſſionis ſi

gnari arbitror,ſecundum quā calamitatibus cō
ſulebat humanis. Noſtris nempe miſerijs,lāguo
ribus,vulneribus,& plagis maris huius magni
& ſpatioſi caſibus,periculis,erroribus,& cladibꝰ,
necnon deſperatis naufragis,ex animo compaſſa
eſt,& perinde quaſi lana mundiſſima in conchi=
liuꝫ circūfuſo ſanguine per compaſſionē noſtris
immerſa doloribus,vſqueadeo ſublimiter humi
lis & humiliter ſublimis effecta eſt,vt mediatrix
eſſe meruerit, per quam ad nos Chriſtus, & no=
bis cū fidutia ad thronū grę eius aſcēdere, miſeri
cordiā cōſeq,& gratiā in auxilio opportuno inue
nire prōptū haberemus . Qui demū virginalis
ferculi media,ꝓpter filias Hieruſalē charitate cō
ſtrata ꝑſpiciēs,charitate & ipſe vulneratꝰ cōtine
re ſe vltra nō valuit. Sed a ſummo ſtatim cęlo fe
ſtinus egreditur, ad currēdā viā vt gigas accin=
giř,noſtrę mortalitatꝫ purpurā induiř,& vt tāq̄
ſpōſus de thalamo ꝓcederet, inde veſtē hō factus
aſſumpſit,vnde ſibi prius ad nos gradus extru=
xerat. Verū in primis q̄rendū videř quid in vir= E
ginali ferculo,media ꝓpter filias Hieruſalē chari
tate cōſtrata myſterij claudāt. Media inter recli=
natoriū capitꝫ(qđ ſupremū eminet)& gradus ſub
teriacētes cōſiſtūt, & quātū licet ex materialis fer
culi qualitate cōijcere, ſeſſionis partes exprimere
videř. Atqui ſedes ſapientię aīa iuſti eſt, ſedes igiř
Salomonis aīa Marię,ſicut mētis apex reclinato=
riū capitis eius, & humilis ad terræ miſeros in=
colas impenſa compaſſio ſcabellum pedum eius
extendentis in idumeā calciamentū ſuum, & ad
humanæ leuamen miſeriæ ineſtimabile hūanita=
tis ſuæ tegumentū miſericorditer impertientis,

Illa aũt appoſite ſatis ꝓpter filias Hieruſalẽ,cha-
ritate conſtrata narrant,qa etſi in oẽs charitatis
ſtudio ęſtuaret gratioſa virginis aĩa, proprie tñ
ad hoĩes, innumeris calamitatibus oppreſſos vi
ſceribus affluebat cõpaſſionis. Ad angelos autẽ q
medij inter deũ & hominẽ ſunt conditi,& qui cre
ati,mox beati aduerſi pati nihil poterant, viſceri
bus affluebat charitatis,quorũ nõ vtiq; miſeri-
as quę nõ erãt,cõpatiendo leniri,ſed gloriam con
ſummari,& ruinas reparari,vt eſſet deus oĩa in
F omnibus, nimio charitatis ardore ſuccenſa per-
optabat. hæc de primo. Nunc ſecundi columnę,
reclinatorium, gradus & media pro qualicunq;
a deo expectata enarrandi facultate compendio-
ſius ſunt (ne faſtidio ſimus) explicanda. De quo
Prouerbiorũ nono Salomon haud inepte vide-
tur præfatus. Sapientia inquit ædificauit ſibi do
mũ,& rex Salomon ferculum,quia diuinitas hu
manitatem:excidit columnas ſeptem,quas hic di
cit argenteas. In his autem dona ſpiritusſancti ſi
gnata accipimus,de quibus propheta. Et requie-
ſcet ſuper eum ſpiritus domini, ſpiritus ſapien-
tię & intellectus,ſpũs cõſilij & fortitudinis, ſpũs
ſcientię & pietatis,& replebit eũ ſpiritus timoris
dñi. hæc enim ceu columnę ſuꝑ aſſumptę huma-
nitatis fundamentũ extructę,& ad totius ſuper-
ſtruendę,vel conuerſationis vel prędicationis ful
cimentũ erectę,argentea dici poſſunt, tum ꝓpter
preciũ virtutis,aut potius ꝓpter candorẽ cõuer
ſationis,& ſonũ prędicationis,q in illis potiſſimũ
cõmendatur,authore pſalmiſta, Eloquia domini
eloquia caſta,argentũ igne examinatum, proba-
tum terræ purgatum,ſatis ne eſt? minime. quid

igitur? ſeptuplum inquit,nam ſi vel vnum ex il-
lis defuerit,nec candor conuerſationis,nec ſonus
prædicationis abſolutus,ac rite ꝓbatus,& Salo-
monis ferculo dignus cenſebitur. Cæterum recli G
natoriũ aureum,quod videri poteſt haud incon
grue in vini mixtione ſignari,aſſumptę humani
tatis eſt anima,cui præter colũnas cõmunẽ vtili
tatem reſpicientes acceſſit,vt a primo (ſic eñ no-
ſtri loquunt)ſubſiſtentię ſuę inſtanti beata ſit,&
ſicuti per admirabile ęternę ſapiẽtiæ cõmercium
tota aurea, ita eſt clara dei viſione coruſcans in
qua,& mediante qua,re vera vinum miſcuit ęter
na ſapientia,immortalitati ſuę noſtrã mortalita
tem copulans,& ęterno temporale conglutinans,
& ſic conſocians,vt vnus eſſet deus homo,non cõ
uerſione diuinitatis in carnem, ſed aſſumptione
humanitatis in deum. Nihil præterea abſurdũ
exiſtimare eſt, ſi ſapientia victimas immolante,
aſcenſum purpureum ſignatũ dixero. Victimas
enim tũc pręcipue immolaſſe ſapiẽtia dicitur, cũ
Chriſtꝰ ſanguine ꝓprio cõſperſus a planta pedis
vſq; ad verticẽ capitꝭ,flagris,pugnis,& verberibꝰ
laceratus,totus ſautius, totus rubicundus,to-
tus purpureus aſcẽdit in crucẽ,& vniuerſas prę
cedentiũ patrũ victimas,ſeipſum ſacrificiũ veſp-
tinũ & immaculatam hoſtiã offerẽs, morte pro-
pria cõſummauit. Nihil poſtremo(ni fallor) ve-
ritati cõtrariũ abſurdũve dixiſſe putandus eſt,
qui tempus vitę eius ortum & exitum intercur
rens, varijs ſanctę operationis monitis & exem-
plis locupletatum, veluti menſam quandam in-
exhauſtibilem admirabitur:ex qua media poſita
& inexplicabili charitate propter filias Hieruſa-

lem conſperſa, vnicuiq; fas ſit cõmodiſſimos vitę
in immortalitatem propagãdę cibos accipere pu
ſillis & magnis iuuenibus, ſeniorib⁹ & paruulis,
peccatoribus & ſanctis, incipientib⁹, ꝑficientibus
atq; perfectis, ac demũ omnis cui, meriti, virtu=
tis, dignitatis, indignitatiſq;, ordinibus, maxime
prouocante ſapientia, primũ operibus, poſtea do
ctrinis luculentis, & ab orbe condito inauditis, &
ad hoc omnes nunc per ſe, nunc per ancillas inui
tante, per ancillas quidem egredimini & videte
regem Salomonem in diademate quo coronauit
eum mater ſua. Per ſe autem, ſi quis paruulus
eſt veniat ad me, & poſt pauca, relinquite inquit
infantiam, & viuite, & venite, & ambulate per vi
as prudentiæ: quas vtiq; rex Salomon ſolus ope
re oſtendit, & verbo docuit, in diademate quo co
ronauit eum mater ſua, vt maiore cum gratia
videri poſſet a paruulis paruulus, hoc eſt mitis
& humilis corde: ſed de hoc diademate poſtea: nũc
de tertio myſtico ferculo pauca delibemus, vt ſi
qbuſdã forte diſplicuerint, ꝓlixitate nõ grauẽt, ſi
cuiq̃ vero placuerint, poſſit ex his cętera cõijcere.

Cap. IX.

¶Agitur de tertio ferculo, & de nati Chriſti ad
paſtores per angelos facta reuelatione, & ibidem
de ſacramento incarnationis plura.

Vox Angelorum.

EGredimini filiæ Sion & vide=
te regem Salomonem in diade
mate quo coronauit eum ma=

ter ſua in die deſpõſationis illius & in
die lętitię cordis eius.

¶Ferculũ a rege Salomone eccl'iæ ſuæ ſanctæ per A
ſecretã inſpirationẽ præſidente, ſemel inſtitutum
eſt, ſed ab ipſa velut ſemper nouum ãniuerſaria
deuotione reparatur, ipſum eſt ſanctiſſimę nati=
uitatis dñi ſacramẽtũ, in quo ſcientibus inculca=
tur, neſcientibus ingeritur nati ſaluatoris ado=
randa maieſtas. Cuius veluti argenteas colũnas
Rex Salomon innocentes, nõdũ ratiocinãdi vſus
capaces, effectu in martyrij glorioſam lauream
erexit. Reclinatoriũ vero beatũ Ioannem, qui ſup
pectus ipſum dominicũ in cœna recubuiſſe legi=
tur, voluntate, quæ auro comparatur, non effe=
ctu martyr futurus. Deinde aſcenſum purpure
um, ex Stephano conſtruxit, qui re & voluntate
martyr, ꝓprio in cruore primitias martyrij cõ=
ſecrãs ad ſuperna conſcendit. Volens deniq; om̃es
ſaluos fieri, media charitate conſtrauit propter
filias Hieruſalem, vt qui ad ſublimia debiles, nec
re, nec voluntate martyres valerent fieri, vel latiſ
ſima ferculi hui⁹ charitate, a gloria æterna non
exciderent. Nato itaq; de virgine, perindeq; ex fer
culo tanq̃ ſponſus de thalamo parente mundi re B
demptore, cæli reparatore, & omnium creatore,
angelo magni conſilij, patre futuri ſeculi, & pa=
cis principe, cælorum oppidani horũ oĩm alter=
na illuſtratione haud ignari, luce circũfuſos pa=
ſtores pauperculos terræ incolas, ĩ lętitiæ inenar
rabilis & exultationis iocundiſſimę conſortium
aſciuere. Natus eſt vobis inquiunt ſaluator, qui
eſt Chriſtus dominus in ciuitate Dauid. Egre=

dimini filiæ Sion, & nolite timere, videte quaſi in
ferculo regem Salomonẽ, in diademate quo coro
nauit eũ mater ſua. Et hoc vobis ſignũ regiæ di=
gnitatis diadema, & ſublimãdę humanæ naturæ
ferculũ, inuenietis infantẽ pãnis inuolutũ & po=
ſitũ ĩ pręſepio. Et ſubito facta eſt cũ angelo mul=
titudo militię cęleſtis laudantiũ deũ, & dicẽtium,
Gloria in excelſis deo, & in terra pax hominibus
bonę volũtatis. Plerũq; antiquis patribus cõpa=
C ruiſſe angelos ſacrarũ ãnalium fides tradit, nũſq̃
tamen in tãta multitudine, cũ claritate, & ſolẽni=
tate, atq; adeo ſedula pacis denũciatione, cũ tanta
alacritate, & lętitię inuſitatę canticis vſq̃ alias oc=
curriſſe reperies. Pręrogatiua enim hæc cõmuni
huic reſeruabaṫ cæleſtiũ & terreſtriũ feſtiuitati,
in qua exortũ eſt in tenebris lumen rectis corde,
gloria in excelſis, & in terra pax hominibus bonę
volũtatis. Neq; ſane mirũ iſtud, nox enim iſta ſi
cut dies illuminata, iuxta ꝓphetã, dies eſt deſpon
ſationis & lętitię cordis eius, qui venit benedictus
in noĩe dñi, deꝰ dñs & illuxit nobis. Egrediamur
igiṫ & nos, ac ſingula repetẽtes, videamꝰ hoc ver=
bũ quod factũ eſt, & q̃d fecit dñs, ſi forte & nobis
illud oſtẽdere digneṫ. Filię inquit Sion. Sion ſpe=
cula interpretaṫ, cuiꝰ filię paſtores, viri ſimplices
prioribꝰ ſanctorũ patriarcharũ ſtudijs addicti,
tenaciq; imitãdę ſanctimonię amplexu adhęrẽtes
cuſtodientes vigilias noctis ſuper gregẽ ſuũ, ſpe=
culatores, vigiles, acres, & indefeſſi, rite ad modũ
vocãtur. Eis autẽ ſic vigilantibus, apparet ange=
lus & eos dei claritas circũfulget, quia ij nimirũ
pręreliquis, in cęleſtiũ arduorũq; dei cõſiliorum
ſublimia merenṫ admitti, qui leoninę feritatis ex=

cuſſa ſuperbia, necnõ lupinę auiditatis ingluuie
profligata, vulpinę quoq; hypocriſeos omnibus
repudiatis ambagibꝰ, ſuper cuſtodiam ſuã ſtan
tes totis diebꝰ & totis noctibus, animales motus
vigilanter obſeruãt, ne q̃d laſciuiat inſolẽter, aut
petulanter tumultueṫ, oberret, ac depereat. Hos
etiã angelus dũ vt egredianṫ, monet, iubet quodã
modo nõ timere. neq; enim facile qui timet, egre= D
ditur: ſed nec multũ, q̃ egrediṫ, timet. Egredimini
inquit, & nolite timere: videte regẽ Salomonẽ. Si
nõ egredimini portas ſenſuum, literę corticem, &
tenebras Iudęorꝝ, Salomonẽ quidẽ videbitis, quia
inuenietis infantem pannis inuolutum, & poſitũ
in pręſepio ſed non regem. Egredimini igitur per
fidem, & credite regem, quem videtis Salomonẽ,
quia natus eſt vobis Saluator, qui eſt Chriſtus
dñs in ciuitate Dauid: & hoc vobis ſignũ, ac ve=
luti regię ſuę poteſtatis inſigne, diadema ſcꝫ quo
coronauit eũ mater ſua: inuenietis infantem car
nis infirmitate circũdatũ, pãnis inuolutũ, faſcijs
conſtrictũ paupertatis, vt vos illius infirmitate
roborati, & copia ditati in cælo eſſe poſſetis coro=
na gloriæ in manu dñi, & diadema regni in ma=
nu dei veſtri: re vera neceſſe habetis egredi, regem
Salomonẽ ſpectaturi, in diademate aſſumptę hu
manitatis, quo coronauit eum mater ſua, in die
deſponſationis illius: cũ nouum faciente dño ſup
terram, circũdedit mulier virũ in die lętitiæ cor=
dis eius quando edidit gaudium vniuerſę terræ.
Quis em̃, niſi ſeipſum ſuperans, & ſupra ſui mo E
dulum trãſcendente naturam gratia euectus, cõ=
pręhendere vnq̃ poterit, quem in modum fiat, vt
ſine confuſione ſubſtantię, ſed ſola vnitate perſonę

vnus ſit deus & homo,homo & deus:quo pacto naturę illę non confundantur,quomodo neutra in alterã conuertatur, imo quomodo neutra eſt pars verbi:nõ diuina,quæ ab ęterno eſt ipſũmet non humana, ſine qua vtiq; ab æterno fuit : nec enim ex illis ſic componitur vnum tertium,quẽadmodum ex anima rationali & carne fit vnus homo. Homo enim ſine altero iſtorum eſſe non poteſt,atqui verbum fuit ab æterno ſine humana natura,hodie nata:quia in principio erat verbum, & verbum erat apud deum, & deus erat verbum. Quę facultas vnq̃ tam indulgens humani floruerit ingenij, vt comprehendere promptũ habeat, qualiter ipſa perſona Chriſti reipſa & rei ſubſiſtentia eſt natura diuina,in ſe ſimpliciſſima,nullis cõflata partibus.Et vt natura humana maneat quo ad ſe inuariata, reipſa diſtincta a diuina, proprietatib⁹ ſuis naturalibus omnino illęſis, & nichiloſecius ad verbnm dependensmelius ſuſtentificetur ab ipſo, q̃ potuiſſet in ſeipſa perſonari.Alta ſunt hæc,& quæ haud facile intellectus ratiocinijq; humani adminiculis cuiq̃ liceat intueri, niſi prius egrediatur per fidem,dicẽte propheta:Si non crediderítis,non intelligetis diuinitatem in humanitate,ceu regiam vili ſub diademate latentem dignitatem. Humanitas enim ipſa diadema eſt,quo coronauit eum mater ſua,aſſumptę humanitatis materiã nullo virili admixto ſemine totam miniſtrando. In die deſponſationis illius, Chriſti haud dubie cũ humana natura, quã ſibi vnione hypoſtatica in incarnatione copulauit,& in die letitię cordis eius, ſcilicet temporalis natiuitatis illius:cuius delitię

ſunt eſſe cum filijs hominum. Hinc lętitiæ huius & voluptatis torrente inundante facta eſt cum angelo multitudo militiæ cęleſtis, laudantium deum,& nos ad ſimile peragendum feſtiue cohortantium,niſi ingrati ſimus & bonę voluntatis expertes.Sed nunc neſcio quid cum beatiſſimo Chriſti pręcurſore ſimile Salomon pretendere videtur,& cum Eſaia propheta dicere: generationem eius quis enarrabit? Non ſum inquit dignus ſoluere corrigiam calciamentorum eius, nec ſufficio tãti myſterij ſignacula reſerare:ne tamen a laudibus incarnationis tota ſileret lingua carnis,partium ſuarum eſſe credidit de virginis natiuitate, in qua pura eſt humanitas aliqua per pietatis ſtudium attingere: vt dum mira de hominis matris ortu ſacratiſſimo proferret, ſimul intelligeremus q̃ incomprehenſibilia de deo homine mũdum ingrediente tacitus pręteriret, & cuius in ſeſe necdum ſtatim capax eſſet humani teſta ingenij(ſicut prius in vtriuſq; cõceptione a nobis factum eſt)illud aliter in matre deſignaret, filium inducens gratias agentem, & matri ꝙ ex ea natus ſit miris laudum pręconijs ſolemniter reponentem,ac congratulãdo atteſtantem. Q̃ pulchra es amica mea.

Cap.X.

¶Agitur de ſex primis pręrogatiuis, quibus in conceptione donata fuit virgo benedicta:ſed quæ in natiuitate illius multo ſublimius claruerint.

Vox Chriſti.

QVam pulchra es amica mea, ꝗ̃ pulchra es & decora? oculi tui columbarũ abſq; eo qđ intrinſecus latet. Capilli tui ſicut greges caprarũ quę aſcẽderũt de monte Galaad. Dẽtes tui ſicut greges tonſarum quæ aſcẽderũt de lauacro. Omnes gemellis fœtibus: & ſterilis non eſt in eis.

A ¶ Patri coęternus dei filius, de ſpiritu ſancto tẽporaliter cõceptus, ſuperius immaculatę matris ſuę cõceptionem ab omni impuritatis calumnia vendicans. Ecce tu pulchra es inquit amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui colũbarũ. Hic autem ꝗ̃ pulchra es amica mea, ꝗ̃ pulchra es & decora? oculi tui colũbarũ, vt ferme reſtim (qđ aiunt) funi nexuiſſe videatur, ac eadem per eadẽ inculcaſſe, niſi diligenter propiuſq; conſideres. Equidẽ in verbis parua eſt, verũ in myſterijs ſubeſſe puto obſcurã quidem differẽtiam, ſed neutiq̃ contẽnendã: Illic enim ipſe ſanctiſſimę & immaculatæ matris ſuę conceptioni: hic autẽ natiuitati teſtimoniũ prębet inuiolatę puritatis. Atqui cũ vtriuſq; eadem fuerit, & naturalis & gratuitę pulchritudinis

B pręrogatiua: Conceptionem nihilo ſecius pauci immaculatam crediderunt, quod dicentem ecce, ſuperius deſignaſſe crediderim. Illud enim de re potiſſimum dicimus, quæ continuo nequeat ab omnibus deprębendi. Beatiſſimę vero matris dei natiuitatem, ſanctiſſimam fuiſſe nemo nõ cõfitetur, & ideo quaſi de ingenti, & nulli nõ cogni-

ta pulchritudine ait. Q̃ pulchra es, propter integritatem naturæ, quæ in cæteris corrumpitur per tyrannidem originalis culpę, o amica mea, ꝗ̃ pulchra es, propter eminentem concreatę gratiæ pręſentiam, in cęteris deſideratam: paterni vulneris repugnante putredine. Et decora. hoc in quibuſdam codicibus additum reperi, ſed & illud ex ſeptuaginta interpretũ editiõe, vt aut alio aliquo aut antiquo authore, eccleſia (vt creditur) deſumptũ recitat. Forte propter corporis extrinſecam pulchritudinem, & membrorum omnium compactionem elegantiſſimam, quæ primum potuit ipſa nata conſpici: tametſi ipſa virgo de Chriſto hora conceptionis idem pręcinuerit. Nimirũ qui ſolus (licet illa hora ad modum puſillus) in corpore & anima vir perfectus fuit, & ſecũdum oĩa corporis liniamẽta conſummatus. Oculi tui co- C
lumbarũ abſq; eo quod intrinſecus latet. Ea præſertim nũc Salomon aſſerere videtur, quę ad immunitatem peccati originalis virgini ſanctiſſimę in conceptu ſui, diuinitus impertita creduntur, ſed in natiuitate præclarius effulſerunt. Prima duo naturalium integritatem, & gratiam gratũ facientem diximus: ex quibus tertium demanabat, corporis venuſtas exuperantiſſima. Sed eñ propter ſpeciem mulieris multi perierunt: raraq; cancordia formę, atq; pudicitiæ, natura ſaltem originali contagio vitiata: & ideo quartum quod natura integra præſtare, aſſiſtente gratia potuiſſet, virgini excellentiſſimę infuiſſe oſtendit, inferens, oculi tui columbarum. Fuiſſet enim cũ decenti corporis pulchritudine, mirus pudicitiæ ſplendor: illęſus quippe decor ille, & gratia adiu-

ctus contuentium animos ad ſeſe quidem afficere poterat, nec ad culpam per ſe inflectere. nam & nunc cernere eſt perſonalis expertes corruptionis, non ſic inflammare vt corruptas, quantominus vtriuſq; integritatis gloria illuſtres: ſed ad rem. Nec elati, nec laſciui, nec petulantis, nec infecti aſpectus eſt columba, ſed demiſſi, humilis, verecundi, puriſſimi, & pudiciſſimi, vt intuentibus citius poſſit ſimplicitatis & puritatis deſideriũ, ſtudium, & culturam inferre, q̃ auferre. Sic proculdubio gratioſa deipara neminem prorſus ſui contuitu in pruriginem inflammabat, quin adeo longe ſępius omnem pudicitiam in refrigerium reduceret: ac nonnullos (vt aiunt) pręconceptos libidinis ęſtus reſtrigeret, extingueret, extunderetq;. Vt enim ſolo odore myrrha vermes perimit, ita illius ſanctitas irradians, apud cęteros carnalis concupiſcentię vermes enecabat: tantę virtutis erat exterioris ſimplicitatis pudiciſſimus aſpectus, abſq; eo quod intrinſecus latet. Iſtud maternę cõceptionis puritati ſuperius occinens, non addiderat, a nullo ſuſpicatus oculos columbarũ ea hora poſſe de ſola exterioris aſpectus (qui tunc nullus cernebatur) efficaciſſima ſimplicitate intelligi. At nunc ea iam nata poterat, illis pręſertim tam ſingulari vt dixi caſtimonię pręrogatiua rutilantibus. Vel aliter cum ſit
D columba prole multiplex, ac genus columbarum laſciuię vſu profuſiſſimo diffamatum, exiſtimaret quiſpiam, ac virginis puritatem (ſicut columbarum) ex ſolis oculis exteriorem iudicaret: ſed nephas hoc de filia regis, cuius omnis gloria ab intus eſt iudicare: cuius fœcunditas tametſi am

pliſſima permagnificaq; eſt, integritatem tamen eius non minuit ſed ſacrauit, altiuſq; virginis pręcordijs nulla ratione violandã infixit: ait itaq; abſq; eo quod intrinſecus latet. Si abſq; eis diceret, illum putaremus ſpũales oculos intelligere, quos ſufficienter creditur ſuperius & forſitã hic etiam ſub columbarũ myſticis oculis deſignaſſe. Quid igitur iſtud eſt tam abſtruſum, tam ſanctum, tantamq; in myſticę caliginis altitudinem reconditum: vt ſapientiſſimi Salomonis ſtilo palam fieri, aut non potuerit, aut forte non oportuerit. Quo fit, vt non vulgariter mihi formidãdum exiſtimẽ, ne ſcilicet ſcrutator maieſtatis opprimar a gloria, ſi quod a verbo ipſo in ſuſpitiõe & cõiectura ſola relictũ eſt, expendere conſidã. Sed enim opera dei cõfiteri honorificũ eſt, ait quidã. Et ipſa qui elucidãt me vitã ęternã habebũt. Acci- F
pite igitur quę impręſentiarũ pro ingenij noſtri anguſtia, de tã ſacro nobis licuit ſilẽtio cõiectari. Fieri puto, vt ſeruãdę virginitatis & viri non cognoſcẽdi iamiã virgini adeo inſitũ propoſitũ inſinuaſſe videať, qđ revera latebat intrĩſec⁹, nullius adhuc pręcepto, nullius cõſilio, nullius exẽplo cõmendatũ: ſed prius virgini datũ, & ab ipſa cõſeruatũ, vt ſingularis hęc gloria filię regis ab intus eſſet, quia adducerẽtur regi virgines, ſed poſt eã, ac ex interiori caſtimonia, & virginitatis ꝑpetuo retinẽdę cõiurata ſentẽtia, vis illa pullularet alienę reſtringendę libidinis. Sequiť Capilli tui ſicut grex caprarũ, quę aſcẽderũt de mõte Galaad. Ca- F
pilli vicini cerebro, vbi ſapientiæ dicitur receſſus eſſe, ſubtiles, flexibiles, tractabiles, pœne incorporei, penitus ſine carne, & ad omnem iniuriam

inſenſibiles niſi a capite,cui ſemel inhęſerint violẽter euelli cõtingat:cogitationes ſignificant,quę vti in ſtatu innocẽtię ſacrę virgini impullulabant nõ obſtreperę,tumultuabundę,obruteſcenteſq; neq; rationis vſum, q aię caput ſanctę appellari ſolet, aut ꝑuenientes,aut cõfundentes,quẽadmodũ noſtrę,qui originali labe infecti,non ſufficientes ſumus cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis. Sed mũdas,legi rationis ſubditas habuit Maria,nũq̃
F ſurſum nõ aſpirãtes,atq; impturbatas ſicut greges caprarũ,quæ aſcẽdũt de mõte galaad. Galaad aceruus teſtimonij interꝑtatũ ſonat,vt per montẽ Galaad lex antiqua in monte data recte poſſit intelligi, in qua q̃plurimis de Chriſti ortu, conuerſatione,& vitę exitu,& de eccleſia coacceruatis teſtimonijs plebs illa iudaica ad ſupna ꝓficiſcẽs, ſpiritali pabulo adoleſceret. Atqui etiã ſimplices cogitatus, ad paternę labis immunitatẽ in tantã vſq; honeſtatis diſciplinam ꝓpoſitos, fructuoſos ſtabiles,& efficaces, ꝟgo Maria accepit, vt leg; antiquę potuerit ſpiritualẽ myſticarũ caprarũ ꝓfectũ coęquare. Q; ſi tanta virginaliũ cogitatuũ ſtabilitas, quãtum colligere eſt fuiſſe meditationũ, niſi vt eſſent dentes eius ſicut greges tonſarũ(Sic eñ conſequẽter adiecit) quę aſcẽderũt de lauacro. Quid autẽ aliud obſecro cõparationũ iſtarũ diaphonia in ſymbolis tã apta clamitet, q̃ vt in ſpirituali cantico nihil corporeũ,nihil materialis craſſitiei veſtigemus? Ceſſet igitur cyconia,neq; ſubdolo nos cõmento venenatus ſcorpius exagitet, ſi in diuerſum nullo quidem alienę induſtrię cõtemptu,procul hęc inſania, ſed aſſumptę expoſi=
G tioni ſeruiẽtes,lapides quoſdam moueamus.Dẽ=

tes tui inquit ſicut greges tonſarũ,hic dentibus ſpirituales illos ſenſus deſignari arbitror, quib⁹ audiendo,legendo,meditando, moris eſt vehemẽti animi applicatiõe optima quęq; apphẽdere,integra frãgere,occulta penetrare, & veritatẽ ſolertius mandendo cõminutã glutire, ac quaſi vitalẽ cibũ ad aię interiora trãſmittere.hos dentes,paterna vetiti cibi intemperies obſtupeſcere in nobis fecit,ſed nõ in virgine:in qua ab omni peccati ſorde & rubigine alieni,iure gregibus tonſarum quæ aſcenderũt de lauacro comparãtur, pulcriores vino,& lacte candidiores. tantam quippe gratiã cũ illis obtinuit, vt ſingula quæq; de Chriſto & eccleſia audiẽdo,legẽdo,& meditando plenius ꝑfectius,copioſius & fructuoſius acciperet,q̃ ꝑ fidẽ quicunq; chriſtianus aſcendens de baptiſmo. Nec citra rationẽ chriſtianos per greges tonſarũ, ſicuti ſuperius ꝑ greges caprarũ Iudęos deſignauit.Exuentes eñ veterẽ hoiem cũ actib⁹ ſuis,diabolo renũciantes pomparũq;,ac ſtipendiorũ eius authoramẽto theſaurizantes in cælo,non in terra nudi nudũ Chriſtũ ſequẽtes,& cõtemptis temporalib⁹ ad ſola ęterna inhiantes,quaſi oues vellus in baptiſmo exuiſſe vident. Iudęi vero ad ſuperiora quidem nitebantur,ſed ſicut capreę,quia vellus deponere nulli erat neceſſariũ,quin potius ipſa tẽporalia lex viriliter aſcendentibus,ceu propria paſcua repromittebat:deniq; nõ dę caprarũ gregibus,ſed de tonſis ouibus dictũ eſt,qa om̃es ſunt gemellis fœtibus.Lex eñ intellectũ ꝑſtabat, ſed non ſic inflammabat affectũ,quippe quę cum ignorantes doceret,gratiã per quã cognita exequerentur non cõferebat. Tonſas aũt de baptiſmi la= H

uacro aſcendẽtes, vt non ſit ſterilis inter eas, & fides erudit, & gratia cõfirmat, atq; fœcundat. Nã & ſi qui forte morte præoccupati nõ potuerunt oſtendere ex operibus fidẽ ſuã, illis ſatis ſuperq; parentũ fides, & ſacratiſſima paſſionis dominicæ merita ſuffragantur, ac minus operoſam fidẽ cõpenſant. Sic virginẽ ſecũ reputantẽ, & diuina meditantẽ, ſemper fœtu duplici ſublimẽ crediderim, nunc myſtica intelligentia cũ literali, miſericordię gratia & virtute, nunc operibus cũ fide, nunc duplici charitate: vt nihil eſſet meditationũ eius tam ſterile, quod non ad meriti & gratię in pſens atq; ad premij, & gloriæ pondus cumulumq; in poſterum ęuum faceret. Perinde neq; ita quicq̃ momentaneũ quo non cœleſtis intellectus atq; affect⁹ ſibi nouas ſemp ſcintillas ſuſcitaret. Sic eñi adiecit, ſicut vitta coccinea labia tua.

Cap.XI.

¶ Agitur de quatuor alijs natę virginis prærogatiuis.

Vox Chriſti.

Sicut vitta coccinea labia tua & eloqũ tuũ dulce. Sicut fragmẽ mali punici ita genę tuæ abſq; eo qđ intrinſecus latet. Sicut turris Dauid collum tuum quæ ædificata eſt cum ꝓpugnaculis. Mille clypei pẽdent ex ea, omnis armatura fortium.

A ¶ Creante nouũ dño ſuper terrã circũdedit mulier virũ, Maria Chriſtũ, ſed prius amicta ſole, & tota ſolis iuſtitiæ gr̃a pueniente, concomitante & ingternum manſura ſplendicans, vallata, & ita circuntecta, vt obſcurum nihil, nihil tepidum, nec in ſole poſitum domini tabernaculum, nec dominus tabernaculi illud ingreſſus ſentiret. Aegyptum ingrediẽs æterni patris coęterna ſapientia, ſuper nubẽ leuẽ aſcẽdit, ſed q̃ lunam ſuis prius ſub pedibus diuinitus accepiſſet, & contrito ſerpẽtis capite, mũdanæ, carnalis, & diabolicę ſtultitię, mutabilitatem oẽm virtutis pede calcaret. Sic & hic, quoad licet ex pſenti textu colligere, mater filiũ, virgo deũ, humanitatis noſtrę diademate coronauit: ſed ab ipſo pręuẽta, ab ipſo pri⁹ coronata, & in capite nimirũ ſui cõceptione & natiuitate, corona ſtellarũ duodecim, hoc eſt duodecim prærogatiuarũ ab ipſo ſublimiter honorata quæ hic authore Salomone clarius emicant, niſi a luce copioſiore quiſq̃ in noctuarũ imaginẽ, ſeſe in vltroneas tenebras recondat, aut fortaſſe quẽadmodũ parœmia vulgatũ eſt, ſeſe leberide ipſe deploratius excęcarit. Ex his aũt iam vtcunq; ſex curauimus tractando clarificare, triplicẽ.ſ. pulchritudinẽ, gratię pręuenientis naturalis, integritatis, & venuſtatis perſonalis: caſtiſſimũ quoq; tãtę pulchritudinis & cæteros eunuchizantẽ aſpectũ, fructuoſum ordinem cogitationũ & ſanctarũ meditationem fœcunditatem expetiti ſucceſſus minime fallacem. Sex æque eodem ſpectantes, & virginalem coronam numeris omnibus abſoluentes nunc reſtant. harum primam cæleſtem dixerim intellectus & affectus coniugationẽ: nam cum intellectus ſolus iaceat, & affectus B

ſolus ꝑcipitet, vt eſſet prerogatiua ſublimior, Sa-
lomon vtrūq; coire fecit, & ſub labiorū ſymbolis
os vnū ꝑficientibus ſubtexuit, dicens. Sicut vitta
coccinea labia tua. Dentiū ꝑtes ſunt incidere, & ci
bū molere, exilienti aūt cibo opere eorū multum
peribit, ne dicam totū niſi labiorū ſubſidia cōmo
des. Pari modo infœcūda eſt meditatio, nec in illa
ignis ſupnus ſatis exardeſcit, ad quē nec illumina
tus intellectus ſequit, nec inflammatus affectus,
qui ſpirituali quodā nexu coherentes, varias me
ditantis cogitationes, ſicut capillos vitta coccinea
diffluentes, retineat & ad cæleſtem decorem, ac
pluſq̄ nectareā diuini eloquij ſuauitatem ſeruire
cōpellat. Sed eñ quēadmodum in nobis originali
vinculo implicatis, conatū infirmitas remoratur
ſic & hanc felicem illuminati intellectus & feruē-
tis affectus coniugationē, aut ignorātia cōfundit
aut inquinatrix cōcupiſcentia enervat, ac diſſol-
uit. Atqui immaculatę virgini nunq̄ defuerūt in
ipſa nunq̄ diſſipata, & a ſeſe nunq̄ ſunt illa ſepara
ta. Vt illi haud immerito ꝓpter gratiā labiorū,
ab amico rege ꝑ octaua prerogatiua datum pu
tes, eloquiū dulce: ſic eñ protinus adiecit, & elo-
quiū tuū dulce. Aliud quippe q̄ totum dulce, to-
tum nectareum, totum ſpūale, totū ignitū & di-
uinum, illud virginalis animæ eloquium eſſe nō
poterat, cui tam ſedule depromendo cum mūdiſ-
ſimis ſanctę meditationis dentibus, perſpicacis in
tellectus & flāmigeri affectus myſtica labia, cocci
C neo & cæleſti colore, immo & calore fulgentia ſer
uiebant. Sequitur. Sicut fragmē mali punici, ita
& genę tuæ, abſq; hoc qđ intrinſecus latet. Sicut
turris Dauid collum tuū &c. Et ſanctiſſimę eius

conceptioni ſuperius teſtimoniū perhibens ſpiri
tuſſanctus: pulchre ſunt genę tuę ſicut turturis
collum tuum ſicut monilia. vtrobiq; genas, vtro
biq; collum audimus, ſed rebus diuerſis cōpoſi-
tum vt de intentionis & obœdientiæ prerogati-
uis ac multiplici pulchritudine, ſub diuerſis nō
aduerſis ſimilitudinibus vtrobiq; loquutū pu-
tem. Cur autē intentionem vbiq; obœdientię pre
poſuerit in promptu eſt aduertere, ſi quēadmo-
dū actionē noſtrā in opere intentio dirigat tenea-
mus, ſed cur ſpirituali eloquio, ſpiritualibus la-
bijs dentibus, & capillis, illam vel ſubiecerit, vel
potius adiecerit, excuſſiore ſcrutinio indagandū
eſt. Etenim maxillares genas, labijs & dentibus
ſatis collimitatas, pilis & capillis circūueſtitas,
hinc ꝓpriū colligere, & viciſſim eorum decorē cō
plere nemo neſcit niſi qui ſeſe in totū neſcit. Sic in
tentio, vt perfecta fiat his cōſtat, & viciſſim illa cō
plet & perficit. Eſt eñ actus voluntatis libere &
mature mouētis in finē a ratione directus. Nūc
itaq; tolle cogitationes, & nihil relictū eſt qđ mo-
ueat & ordinet in finem. Ceſſet affectus quo ſolo
mouetur anima, & nihil ęque mouebit. Adime in
tellectum, abſit e medio conſiderationis ſtudium
& omnia aut ęque reſpiciet, aut non reſpiciet om̄i
no. Viciſſim hęc oīa ſine nullo præſtituto ocyus
euaneſcent, & optato decore fraudabunt. Verum
his benedictionibus preuenta anima, ſi in aures
diuinas dulce eloquium inſuſurrauerit, ſi pſal-
mographo cōcinuerit, Paratum cor meū de⁹, pa
ratum cor meū: Notam fac mihi viā in qua am
bulē: Vias tuas domine demonſtra mihi, & ſemi
tas tuas doce me. Ambiguū nihil fuerit, quomi-

nus qui dulci hoc eloquio vehementius capitur præparationē cordis eius audiat altiſſim⁹, eſſeq̄ qui dedit & velle, poſſe nō negabit atq̄ pficere, ac turtureꝫ gratiā & venuſtatē adijciēs intentionis q̄ſi fragmē mali punici abſq̄ eo q̄d ītrinſec⁹ latet, vt ſingula in ſuos fines, & oīa in vltimū finē venuſtius ſuis ſemitis, ordine pulcherrimo & mira varietate diſtinctis perducantur. Porro in nobis paternæ preuaricationis contagioſa in omnē gentē ſeruitute cōpeditis & aggrauatis, vt ſupra docuimus, nec debita pulchritudo in intentione ad votū ſuppetit, nec ſtabilis obœdientię promptitudo in exequutione. Caro em̄ in malum, pclivis ab adoleſcētia ſua, in altero aiam aggrauat, & ad ima īcuruat multa cogitātē. In altero quoq̄ aiæ ipſi legi dei forſan cōſentiēti, ac pinde recte monēti, obœdire ſupba, cōtumacēq̄ ceruicē demittere ꝯtemnit, vt cui iamiā velle adiaceat, pficere carne reluctante non poſſit. Atqui mala iſta a ſuperbenedicta virgine, nona & decima prerogatiuis radicitus excluſa ſunt, atteſtante quo ad primū filio. Sicut fragmē mali punici, ita & genę tuę, abſq̄ eo q̄d intrinſecus latet: & quo ad ſecundū, ſicut D turris Dauid collum tuū &c. Sicut fragmen mali punici, ita & genę tuę. Fractū malū punicū latētem candorē & compoſitum granorum ordinē partim claudit, partim oſtentat: ea parte qua integrū pſeuerat, aſpectui ſubſtrahit, qua vero fractionis hiatus panditur, nullo effluente grano, nullius ordine pturbato, nullius candore violato manifeſtat. Cortice & circūferētia exteriora tegit ſed īteriora facta diuiſione ſub oculos mittit, quæ ſi ad virginalis intentionis ſummā referas,

neſcio an appoſitius q̄cq̄ dici potuerit, nā cū illius eēnt oīa numeroſa, oīa ordinata, oīa q̄ pulcherrima, quātū in ſe fuit, etiā exteriora ſua latere alios ſemp curauit, citra cōtrouerſiā pbe intelligēs, oſſa eorū q hominibus placent, diſſipari, neq̄ ſi hominibus placere voluiſſet, ancillari altiſſimo ſinceriter valuiſſe, arctius ꝯteſtāti ne opera noſtra corā hoīb⁹, vt videamur ab eis, faciamus. Frāgi tū p ſanctā operationē neſciēte ſiniſtra quid dextera ageret, ſecreto & in occult; altiſſimi curauit, & palā ſępius, quaten⁹ ad pximoꝝ ędificationē, & cæleſtis patris gloriā faceret. Sed deū immortalē quāta cū verecūdię puellaris elegantia & gratia, q̄ cōſtanti actionū oīm in oēs partes integritate, ordine & diſciplina. Nihil mancū, nihil cōfuſuꝫ, nihil indecorū fas hic intueri, nec ſuſpicari quidē. Sed coꝝ quæ p fractionē operis forte patuiſſent, mirabilis pulchritudo, q̄a patientia eius incōcuſſa, & tū in aduerſis, tū in pſperis mētis ęqualitas immenſa. Nihil em̄ phibet etiā in fractione, quæ citra vim nō fit, inflictā aduerſitatem intelligere: eadēq̄ ratione ex integri cæteri corticis myſterio p ſperitatem accipere continuā. In pſperiore autē ſucceſſu, vt nec interim ſimulati quippiam inſit, ſed q̄plurima occulta intentionem perficiunt humani fuga fauoris, verecūdia, & ſobria triſtitia, quæ ex corticis moderato colore inſinuantur, in aduerſis quoq̄ patientia, conſtantia, cōpaſſione ad alios & ſpirituali hilaritate, vt perfecta ſit intentio opus eſſe, perdocuit integri & immoti granī ſeſe ſeriatim mirabili candore & pulchritudine cōtinentes. Cæterum in pſperitate laudes humanas virgine nemo melius nihilipendit, quæ

E

F

nec angelicas ſine verecundia admiſit, tametſi tã
citra humilitatis iacturã fierent, q̃ citra diſpẽdiũ
veritatis: deniq; ex diuina dignatione admirabũ-
dam, & ſua omnia deſpicientem, ſubtriſtẽ, turba-
tam, & nouę rei inauditiq; exempli ſtupore paui
tãtem, affatus angelus. Ne timeas inquit Maria,
inueniſti gratiã apud deum, ac ſi illi bona gratia
pro verecũdia acceſſiſſet, & quia cor ſapientiũ vbi
triſtitia eſt, ideo & tabernaculũ eius æternam ſa
C pientiam delegiſſe cõſequẽter aſſeruit: ecce conci-
pies & paries filiũ &c. Porro in aduerſis quis vn
q̃ patientiã eius, cõſtantiam, ſpiritualem hilari-
tatẽ, & ad alios cõpaſſionem ſatis poterit admira
ri, quę etiã ſuperbenedicti filij & ſui & dei patris,
veri dei, & veri hominis mortẽ modeſtia inimi-
tabili ſuſtinuit, cõſtanter reſpexit, nuſq̃ mœrore
nimio depreſſa, ſed mortaliũ calamitatibus, qui-
bus moriens ſuccurrebat, ex animo cõgemiſcẽs.
Sunt itaq; ſicut fragmen mali punici genę eius,
abſq; eo qđ intrinſecus latet. Nullius etenim intẽ
tio ita foras in opus educta, patet alienis indicijs
vt nõ plura ſoli deo & aĩę deuotę cognita, in men
te recondita perſtent. Aut forte abundãtiam cha
ritatis, in qua omnis intẽtio ſancta fundatur, &
lumen veritatis per qđ irradiatur, inſinuat, aut
ea quæ humanã circũſpectionẽ fugientia in omĩ
pia intẽtiõe diuino beneplacito cõmittere ſolemꝰ:
queãdmodũ in voto virginitatis virgo benedicta
feciſſe memoratur, virũ ſcilicet nõ cognoſcere, niſi
aliter diſponeret omnipotẽs: quę nonnunq̃ tanto
glorioſiora ſunt, & in oculis eius q̃ videt in abſcõ
dito gratiora, quãto diuinę voluntatis edicto. In
vtrãq; partem ſeſe humilius ſubijciũt. Sequitur

ſicut turris Dauid collum tuũ. Per virginis col
lum, eiꝰ obœdiẽtiam intelligi ſupra docuimus.
Obœdiẽtia autẽ recte turri comparatur, quia cũ
pœne nihil, preter propriam volũtatẽ torqueat
in inferis, dũ illã mactat obœdientię virtus, quaſi
turris nos ab omni tormento ĩmunes cuſtodit
Dauid etiã hęc turris dicit, q̃a manufortis xp̃s
patri factus obœdiẽs vſq; ad mortem, maluit vi-
tam perdere, q̃ illã, etiã ad totius ſanguinis diſpẽ-
diũ non retinere, tam ſublimiter cũ propugnacu
lis. i. exemplis, documentis, & vitę preceptis, ope-
rando, & docendo, conſummatã. Hãc enim vicem
imaginemq; (pœne dixerim) in obœdientia prece-
pta tenent, quã in turri ꝓpugnacula, per quę ad-
uerſariorum res gerendas ex alto deprehẽdimꝰ,
nec videmur: ferimus nec lædimur: vincimꝰ nec
ſuperamur. Dominum attende in pinnaculo, ſed
ex propugnaculo cum hoſte dimicantem: volens
enim hoſtis an deus eſſet necne dignoſcere. Si filiꝰ
dei es inquit, mitte te deorſum, & dominus: ſcri-
ptum eſt non tẽptabis dominũ deũ tuũ, dũ itaq;
preceptũ hoc intemptatione extulit, quaſi in pro-
pugnaculo ne cognoſceretur, delituit: nihilo q̃q;
minus hoſtẽ agnoſcẽs ipſe, fortiter ſupauit. Exẽ-
plo iſto palã aperiẽs, licere nobis per obſeruantiã
mandatorũ dei, ab omni hoſte ſecuris agere. Ex
hac quoq; turri rite oẽm armaturã fortiũ mille
clypeos pẽdere meminit cãticũ: licet eĩ ſolitudo,
ſilentiũ, abſtinẽtię, ieiunia, diſciplinę, vigilię, & cæ-
tera religiõis exercitia, nos in modũ clypei contra
tẽptatiões & hoſtis inſultꝰ muniẽtia, multa ſint
& diuerſa, quę obſeruamꝰ, vno tñ & ſolo obœdiẽ
tię bono, vt ex ſãctorũ patrũ iſtitutis cernere eſt,

cũcta nobis fructuoſa futura ſperamus. Quę cũ
ab oib⁹, q regulariter viuere decreuerũt, magno
ſtudio ſit ſeruãda ab his tñ q manũ ſuã miſerũt
ad fortia, tãto deuoti⁹ ac ſoliciti⁹, q̃to diſtrictius
aſperiuſq; ſubiere ꝓpoſitũ, ne ſi, qđ abſit, iſta de=
fuerit, tãti labores nõ ſolum careãt pręmio, ſed &
ſupplicĩu dãnatiõis ĩcurrãt. Atq tã ſingulari prę=
rogatiua ſup oẽs mortales poſt filiũ, dauidicam
hãc turrim in ſua cõceptiõe ꝟgo bñdicta recepit,
& quaſi hereditariã poſſedit, ac illi⁹ totã pulchritu
dinẽ & gl'ia3, ſic in ſe trãſtulit, & mirabiliter occu
pauit, vt toti⁹ legis (taceo ei quẽadmodũ & filius
ei⁹, nõnũq̃ a cerimõialib⁹ ceſſare ſine offẽ a potuiſ
ſet) ne apicẽ qdẽ pręterierit, q netiã dicta & facta ei⁹
vniuerſa, ſic ex diuino beneplacito pẽdebãt: vt ni
hil pulchrũ, nihil vtile, nihil ſalutare duceret, qđ
ab illo nõ manaſſet. Itẽ nihil ĩdecorũ, nihil ĩpoſſibi
le, nihil difficile iudicaret, qđ illi placere q̃q̃ pacto
cognouiſſet vñ cognita dñi volũtate, & rei gerẽdæ
ratiõe cõperta, angelo aſtãti ꝓtinus cõſenſit, dicẽs
Ecce ancilla dñi, fiat mihi ſecũdũ verbũ tuũ, & quę
in ꝟbo obœdiuit, ꝓ mũere, mirabile dictu, totius
obœdiẽtię ſpecimẽ, filium verbũ habere ꝓmeruit.

Cap. XII.

¶ Agit de duab⁹ vltimis virginis prerogatiuis,
at tandẽ generaliter de indicibili ei⁹ pulchritudi=
ne, cũ excuſatione authoris ſup inſufficiẽtia ſua.

Vox Chriſti.

DVo verbera tua ſicut duo hin
nuli caprę gemelli q paſcũtur
ĩ liliis donec aſpiret dies & in=

clinẽt vmbrę. Vadã ad mõtẽ myrrhę &
collẽ thuris. Tota pl'chra es amica mea
& macula nõ eſt ĩ te. veni de libano ſpõ
ſa mea, veni de libano, veni.

¶ Superbenedictã virginẽ vt dei mater eſſet obœ A
dientiæ promptitudinẽ, efficaciam, & elegantiſſi=
mũ nitorẽ, decimo loco accepiſſe docuimus. Sed
ſi mater vbi vbera? ſine his forſitan eſſe poteſt, ſed
ſine his mater eſſe nõ poteſt. Sũt itaq; & hæc ne=
ceſſaria, in neceſſarijs aũt nec deus, nec natura de=
ficiũt. Ait ergo duo vbera tua, ſicut duo hinnuli
gemelli capreæ, q paſcunt̃ in lilijs donec aſpiret
dies & inclinẽtur vmbrę, haud dubie duas poſte
riores natę virginis prerogatiuas, & pręcellentis
coronę eius ſtellas lucidiſſimas inſinuãs, quarum
ſplendor virtus & gloria illius oculos ſalubriter
ꝑſtrinxerat, qui matrem illã venerabatur dicẽs.
Maria mater gr̃æ mater miẽ. Hæc enim ſacratiſſi B
ma virginis vbera nũc prędicari arbitror. In q̊rũ
altero miſeris & peccatoribus miæ. In altero au=
tem lac gratię iuſtis liberaliſſime fundendũ acce=
pit. Nec mirũ, ſi quę poſtmodũ toti mũdo miam
& gratiã peperit. Ita vbertim & pręmature vtrãq;
acceperit, vt cæteris quoq; materno & affectu &
effectu ſuccurrere potuerit. Decebat enim autho
ris gratię matrẽ, & eius cui propriũ eſt miſereri
ſemꝑ & ꝑcere genitricẽ, gratię & miæ vberibus in
primis diteſcere, vt filiũ educans rem pctõrib⁹ ap
prime neceſſariã, ĩtimius cõfoueret. Sed nũc ſoler
ti⁹ indagandũ. Cur duob⁹ hęc duo caprę gemel
lis hinnulis cõpoſuerit. Per ſynagogę quã ſigna=

ri ĩ caprea iã diximus duos hinnulos duplicem illi⁹ prioris populi prĩcipatũ accipim⁹, ex quib⁹ alter inter deũ &hoĩes diſcurrẽs,aſſidue oĩpotẽtẽ placabat iratũ,ſacrificijs honorabat,& populo cõciliabat. Alter aũt exteriora ꝑcurrẽs, tẽporalia cõponebat,hoſtes reprimebat,ſuiſqua poterat arte pacis &trãquillitatis bñficia ꝓcurabat:& merito gemelli,vtrũqꝫ em̃ in lilijs paſcẽdũ eodẽ tp̃e ſynagogã accepit. Sũt aũt lilia Moyſes &Iudices,Aarõ & ſacerdotes,& reges, & duces,& ſacerdotũ principes, In quibus ꝓ morum conditione aliquãdo feſtiuior aliquãdo deiectior vterqꝫ principat⁹paſcebatur,fouebatur,ſuſtentabatur:donec legales inclinarẽtur vmbrę,figurę euacuarẽtur,prophetiæ implerẽtur,tenebrę diſcuterẽtur,nox vaneſceret,& dies aſpiraret.In quo xp̃s dñs verus ceruorũ hĩnulus rex & ſacerdos factus, imperaret in ęternũ.His igiť hĩnulis, mĩam & gratiã myſtica virginis matris vbera Salomon merito cõparat. Vtpote quib⁹ mũdũ percurrẽs, oĩbus occurrit, oĩbus ſuccurrit,oẽs irrigat, & infundit, & quod nõdũ nata deſuꝑ accepit (ab infantia ꝗppe creuit cũ ea miſeratio egreſſa cũ illa de vẽtre matris ei⁹) qđ de cęlo ſuxit,ſingulos etiã ipſa anticipãs largiter impẽdit,ex altero nimirũ mĩę vbere pc̃õrib⁹ veniã,exulib⁹ in patriã,inimicis in gratiã reditũ, pupillis ſubſidiũ, orphanis mr̃ẽ, deſtitutis opitulationẽ,errãtibus viã, naufragantibus portũ, periclitãtibus opem,tẽptatis auxiliũ,ęgris ſoſpitatẽ,deſperatis conſolationẽ,oĩbus in ſe ſperantibus ſalutẽ ĩpertiẽs,vt ꝓpitio altiſſimo potemur lacte,& ſatiemur ab vberibus conſolationis eius. Ex altero vero quicqđ ſplẽdoris, gl̃ię,& cãdoris:ꝗcquid hõeſtatis diſciplinę & religioſitatis, ꝗcqđ est virtutis ꝓbitatis & ꝑfectionis,euulſis a lacte hylariter effũdit,& ab ĩtroitu glorię eius in mũdũ, ępulãtur iuſti in cõſpectu dei.Porro ſi ex prima ei⁹ corona quã nõ fecit ſed accepit:tãtũ & illi gl̃ię, & nobis ꝓfectus obtigit, ꝗd futurũ ſperam⁹ vbi ꝓpriã idu ſtriã adiecerit,& ſc̃tis operib⁹ ſecũdã texẽs dõis cœperit reſpõdere cõditoris:Hãc ei creditur,vt ſecundam ſibimet fabricare,dignũ dei filio diadema pręparare, ac tertiã vere ĩmarceſſibilem gl̃ię coronã ꝓmereri poſſet,ĩprimis accepiſſe. Sequit. Vadã ad montẽ myrrhę & collẽ thuris. Appoſite oĩno:ibi em̃ virginis corona altera mirifico ſũmeqꝫ excellẽti artificio fabrefacta eſt:in tẽplo ſcilicet,qđ in mõte ſitũ fuiſſe fama eſt. Nã cũ de virgine naſciturũ xp̃m ꝓpheta teſtãte Iudęi didiciſſent,ſolicite curarũt in aduentũ eius virgines aſſeruari,educari,erudiri,& ab oĩ infamia & ſuſpitione ĩmunes cõſeruari. Vadã igiť ad mõtẽ myrrhę(inquit)& collẽ thuris ꝓculdubio,vt ſecundę hui⁹ coronę quã corporis integritas,& mẽtis deuotio pręſtãt,fabricã glorioſam videat,ꝓpẽdat,& magnificẽtius expẽdat. Et bene ad mõtẽ myrrhę, & collẽ thuris. Nã ſicuti vim ſacrificij apud deũ humiliãtis ſe virginis orõ ꝓmeruit,ſic & incorruptio,quã hic myrrha ſignificat, ex integritate carnis & mẽtis deuotione cõſurgentẽ & coaleſcentẽ, illã deo mire ꝓximam effecit vt ex illo tp̃e ei iure illud cantici deſtinatũ cenſeas, tota pulchra es amica mea & macula nõ eſt in te. Sine macula cõceptã & natã, biſqꝫ terqꝫ pulchrã, audiuimus,ſed nunc primũ totã pulchrã cõmendat,& ab omni prorſus inquinamento noſtrarũqꝫ ſordiũ conta- D

gio ſuus vēdicat īfantul⁹,& merito: quippe quæ nūc magnificēti⁹ p ſctitatis exercitiū pſtiterit ī opere qđ prius deſup acceperat in munere,& per culpę in opere admiſſę excluſionē oīmodā, longe illuſtriorē cōmēdatiorēq; apud oīm exiſtimationes,reddiderit īmunitatē tyrānidis origīalis.Ait ergo. Tota pulchra es amica mea ī opere quia ſobrie & iuſte & pie viuendo,macula non eſt in te, Tota pulchra es in corde, qa peruerſæ & iniquę, fictę & falſę,obliquę & mercenarię intētiōis,macula nō eſt in te. Tota pulchra es in aīa & corpore: qa mūdi,carnis,aut diaboli, macula nō eſt in te. Tota pulchra ī carne,tota pulchra ī mēte,qa ſctā mēte & corpore,macula nō eſt ī te.Tota pulchra in ſilētio & ſermone,tota pulchra in cōuerſatiōe, tota pulchra in legis obſeruatiōe,qa ſimulatiōis, vanitatis aut falſitatis,macula nō eſt in te.Tota pulchra in euāgelica pfectione,quia inobœdiētię, negligētię,aut tepiditatis:macula nō eſt in te. Tota pulchra in proſperitate & aduerſitate,in ſubiectiōe & prelatione: quia elationis & incōſtātiæ macula non eſt in te. Et vt ſemel finiam,tota pulchra ī oī re,loco,& tpe: qa cōtracti originalis,aut commiſſi,vel letalis,vel venialis:cogitationis,locutionis operis,& omiſſionis macula nō eſt in te.Q. ſi abrahę fidē,Yſaac cōtēplationē,Iacob ſimplicitatē,Ioſeph caſtitatē,Moyſi māſuetudinē,Ioſue fortitudinē,Iob patientiā, Samuelis obœdientiā,miam Dauid,ſapientiā Salomonis,rectitudinē Ezechię,religioſitatē Abel & Ioſię,zelū Phinees & Helię:& cōſtantiā mathathię. Si prophetarū,ſi ſacerdotū & leuitarū,ſi Iudicū,regū,& ducū,ſi deniq; oīm q fuerunt vel futuri ſunt poſt xpm ſpiritualia decora,luculēta merita, virtutes ac dotes,omi æuo ſumma cūueneratione celebrabiles, ſuſpiciat,miretur,& penſet.Hæc oīa nihiloſecius in vnū virginis orbem(quod non in alijs)abſolutiſſimis clauſa numeris reperiet, quia tota pulchra.Sed vnde tam pulchra.Veni de libano ſpōſa mea,veni de libano,veni.hīc plane,tam pręclara, tam completa, & omnibus admiranda virginis pulchritudo,a patre luminum, a ſplendore paternæ glorię,a candore lucis ęternæ,prędeſtinante,vocante,glorificante, & iugiter in auribus ei⁹ intonante, veni de libano ſponſa mea,per fidem, quia deſponſabo te mihi in fide, vt tuus ſit qui ſemper eſt filius meus. veni de libano per ſpem. nam ſanctę ſpei mater electa, cum vnicam gentium ſpem genueris, ac quaſi verum vnicumq; humanæ reconciliationis ſignum extuleris.In te quoq; qui ſperauerit,non confundetur. Veni & per charitatem, vt in matrem pulchræ dilectionis ſuperueniente ſpirituſancto conſecrata,in reliquis per merita tua multitudinem operias peccatorum. Coronaberis de capite amana, de vertice Sanir & hermon,de cubilibus leonum,& de montibus pardorum. Ordo pulcherrimus, vt de virtutum candore ad gloriam,de libano ad coronā,virgo ſacrata tranſiret. Candorē enim ſiue candidationem liban⁹ interpretatum ſonat, a quo per firmā fidē ſpē incōfuſibilē, & inoccidua charitatē virgo benedicta progredit,nō in cęterarū ritū ſecū in templo adſeruatarum, aut cōgenitas,aut admiſſas ſordes abluēs,ſed cęleſtē & genui nū virtutū oīm cādorē cōſeruās,ac īgēti ſtupēdoq; ſtudio & alacritate multiplicās.Porro in pręſenti

capitulo campũ dicendi patentiſſimũ affluentiſſi
mãq; marianę laudis ſegetẽ illapſus, ingenue fa=
teor rerum magnitudine deterreri, proprięq; mi
hi inſcitiæ rationem belle obtinens facile in ſen=
tentia habeo, vt properantius tantam copiam
trãſcurrã, & extremis, vt aiunt, labijs attingam,
quia ſi mẽbra mea oĩa verterenꝫ in linguas expri
mere nequaq̃ ſatis poſſem, q̃ hic ſub diuerſis ſym
bolis Salomon, immo ſpũſſanctꝰ, ſtudioſis & de
uotis ingerit, de virginis eximijs ſacrę cõceptiõis
& natiuitatis ꝓrogatiuis, de ꝑſentatione eius in
tẽplũ, & cæleſti cõuerſatione: de fide, ſpe, & charita
te, de prudẽtia, tẽperantia, fortitudine, iuſtitia, &
alijs virtutibus, priuilegijs, dotibꝰ, myſterijs, &
ꝑtinentibꝰ ad dominicã incarnationẽ ſacramẽtis.
Sed ea ipſa vt guſtũ breuitas cõciliet, paucis pro
ſimplicioribus ꝑlibaſſe ſuffecturũ exiſtimo. Cęte
rũ ſi qs hoꝝ cupiditate ampliori teneatur, penes
oĩm manus ſunt homilię ac ſermones lucubra=
tioneſq; eruditiſſimę cõpluriũ ſanctoꝝ, quas ſuo
cuiq; ꝓpoſito aptare licebit, & ex illis opulẽtius
G q̃ ſenetijs noſtris ſaginari. Nec male queq̃ habe=
at, ſi de virgine Maria ſecus illi, ſecus ego libri hu
ius ſentẽtias aliquas expoſuimus. Illi eñ ſigilla=
tim ſumptas in propoſitũ ſuũ mirabili ingenij
alacritate deflexere, Ego vero vbiq; hiſtorię ſerui
re cõpellor, & non quę velim aut poſſem, ſed quæ
rerũ cõtextus exigit afferre: diuerſa quidẽ, ſed di=
ctis eorũ, ſi nõ fallor, haudquaq̃ obluctantia: ve=
rum ad id vnde digreſſi ſumus redeuntes, quid
nunc dicat audiamus.

Cap.XIII.

¶Oſtendit a contrario virtutes quatuor cardi=

nales virgini infuiſſe, ac tandem de ſumma eius
charitate ad deum, & ad nos miſeros.

Vox Chriſti.

Coronaberis de capite Amana
de vertice Sanir & Hermon: de
cubilibus leonum de mõtibus
pardorum. Vulneraſti cor meũ ſoror
mea ſponſa, vulneraſti cor meũ in vno
oculorum tuorum, & in vno crine col=
li tui: q̃ pulchrę ſunt mãmæ tuæ ſoror
mea ſponſa: pulchriora ſunt vbera tua
vino & odor vnguentorũ tuorũ ſuper
omnia aromata.

¶Coronaberis &c. Coronam ſolis legitime certã= A
tibus, authore Apoſtolo repoſitam ſcimꝰ, vt vir
ginẽ in agone contendiſſe, nullo pacto in dubita=
tionis aleã reuocemus, cui virtutũ oĩm, nedum
ſimplicis iuſtitiæ corona decernitꝛ. Coronaberis
de capite Amana, inquietũ & turbulentũ Amana
interpretatũ ſonat, de cuius capite virgo corona
ri recte dicitur, quæ in tẽplo cũ cæteris præſenta
ta, dũ ſecũ morando, ſedendo & quieſcendo impru
dentis, turbulentę, & ꝑcipitis inquietudinis occa
ſiones viriliter eliſit, veluti contrito dei vigiliarũ
capite, circũſpectionis & prudẽtię coronã repor=
tauit. Reportauit & temperantiæ, dũ ieiunijs, &
orationibus, & ſanctiſſimę virginitatis excolendę
virtuti iugiter feruideq; addicta, cuiuſcunq; im
puritatis aditus ſibi abſtruxit, nedum luxuriæ

fœtorē quē Sanir interp̄tatū deſignat. Solet autē
ſedētibus,ac ſobrietati quietiqꝫ ſpirituali deditis,
malorū oīm parēs ocioſitas īſidiari,quæ vbi præ
ualuerit,Hermonij eiuſmodi īcolas putes, vtpo
te quos nec frigidos,nec calidos de ore ſuo euome
re deus videaꝶ,tantūqꝫ in modū ꝓpulſare,anathe
matiȝare,ſeparare,& a peſſimorū optimorūqꝫ cō
ſortio lōge lateqꝫ eliminare,vt oīm miſerrimi,nec
cū bonis & ſpūali igne ſuccēſis per indefeſſum vir
tutis ſtudiū gratiā & gloriā ꝓmereri,nec cū ma-
lis & peccati algore rigentibꝰ pœnitētię remedia ſi
bi neceſſaria recogitare vllā in partē meditantur.
Porro luem hāc teterrimā,& vitę quietioris exci
diū, ac hoſtili riſu digna ſabbata nullus euadit,
niſi aīæ fortitudine vigore & alacritate inſignis,
& in dilectionē morte fortiorē ſuccenſus:qua du
ce inter corpis ocia, mētis tractet ſumma nego-
cia,vt ꝑ iuge inuicti ſpūs exercitiū,mereaꝶ de ver
tice hermon,& de qbuſlibet teterrimi anathema-
tis huiꝰ euictis occaſionibus coronari:quēadmo
dū de virgine glorioſa credere ratio pia ſuggerit,
nimirū muliere forti,q̄ dum accinxit fortitudine
lūbos ſuos , & roborauit brachiū ſuū, dū manū
ſuā miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderūt
fuſum:dū manū ſuā aperuit inopi,& palmas ſu
as extendit ad pauperē:dū os ſuū aperuit ſapien
tię,& lex clemētię in lingua eiꝰ:dū cōſiderauit ſe-
mitas domꝰ ſuę,panē dubio ꝓcul ocioſa nō come
dit,quin potius cū eſſet fortitudo & decor indu-
mentū eius,omi ocioſitatis eliminata colluuie,ꝓ
meruit de vertice hermon ſingulariter coronari
Cęterū hi mōtes,vt in illis ſignari ꝟtutes poſſēt,
nō ſunt in terra ſancta,ſed vt virtutū extrema vi

cioſa,illā determināt,& cingūt,de quorū aut capi
te aut vertice coronāda ꝟgo bñdicta ſignāter aſ-
truiꝶ,nēpe q̄(vt iā diximꝰ)purgati animi ꝟtuti-
bus priꝰ inſignita,nō tā vitia ipſa,q̄ vitiorū ſemi
naria & fomēta,aditꝰ & irritamēta reſciderit,ex-
pugnauerit,ſupplātarit, & cū capite ſerpētis ob-
triuerit.Enūuero nōdū in quo cubilia leonum,&
mōtes Pardorū ꝑ occaſionē vt cętera, ad coronā
iſtā capeſſendā coadminiculenꝶ expſſimus. Adiu- B
uāt aūt(vt dignū eſt)cū cæteris euicta, & ad glo-
rioſę coronę ꝓmerēdę ſtadiū implēdū nō medio-
cri ſunt viſui,iuſtitię pulchritudinē p̄ſtantes, &
illius decorē inuiolatū,imperturbatū, & numerꝭ
oībꝰ abſolutū relinquētes. Nulla em̄ re crebrius
impediꝶ iuſtitia,q̄ aut ꝑ immodicā potentię ſibi
ſtulte incōſulte,atqꝫ arrogāter applaudētis,& pla
cētis inſolētiā,aut hypocriſis ementitā ſanctimo-
niā.Nā ſectatoꝝ earūdē ad iuſtitiæ ſubuerſionē
aīo vno,ſed tramite diuerſo certantiū,vt ſibi con
ſulant,nihil criminis nō impudēter admittūt illi
vt aūt oībꝰ mōtiū inſtar ſpectabiles habeanꝶ, ni-
hil boni nō adfingūt iſti,cęlū terrę miſcent,vt ſoli
ſint illi,lupina ſub ouinis pellibꝰ vitia cōtegūt,&
virtutē quidē abnegātes nullo nihiloſecius ſe vir
tutū fuco nō palliātes illiꝰ vbiqꝫ ſpeciē p̄tendunt
iſti,vt ſoli videanꝶ,iuſtitiam deniqꝫ perſequunꝶ,
illi re ſi poſſunt, ore ſi acrius nō poſſunt,illā ve-
ro iſti aīo re & ore mētiunꝶ.illi in congregatione
ferina ſingularitate ſibi ſolis contendunt licere
oīa, iſti autem ſibi deberi omnia. Et bene ſi per-
pendas leonibus cubilia, & pardis mōtes adſcri-
pſit. A bono quippe,quod ſine humilitate nō fit:
quieſcere habet leonina ſuperbia . Malum vero

pardalis & maculoſa vafrities, qa illud virtutũ
montibus occulit, declinare cõtemnit. Atqui vir-
go ſanctiſſima declinare a malo, & facere bonum
auo ſuo inſtruente doctiſſima ꝑ humilitatẽ quę
implet oẽm iuſtitiã meruit ab vtraqꝫ peſte ſecu-
ra cõmendari, & de vtraqꝫ pluſq̃ viriliter trium
phans coronari, quę nec de patriarcharũ, regũ &
ducũ inclyta ꝓpagine, nec de ꝓphetarũ titulis ſin
gulariter inſoleſcere viſa eſt, nec ꝓ meritorũ ma-
gnitudine, & verarũ (in illa eñ ſimulatũ quippiã
nephas eſt vel cogitare) virtutũ gloria optauit in
ter cæteras quaſi ſpectabilis honorari, quin po-
tius cũ ad filij dei maternã dignitatẽ: qua haud
iniuria dubites: potuerit ne illi dignius aliquid
cõferre altiſſimus) aſciſceretur, ait: Ecce ancilla do
mini. Mater ob ſingularem excellẽtiã eligebatur,
& ancillam ꝓpter humilitatẽ profitebať. Illã præ
terea creaturis oĩbꝰ ſuperiorẽ merita paſſim eue
hebant, & rurſus ipſa ſeſe infra oĩm ſortẽ abiectiſ
ſime ſubmittebat. hinc in euãgelio, Pater tuus in
quit & ego, & in actis Apl'orꝫ, hi oẽs erãt ꝑſeuerã
tes vnanimiter in orone cũ mulieribus & maria.
C matre Ieſu: tñ abfuit vt vnq̃ vel ſola eſſe, vel pri-
ma videri voluiſſet. Sed quid illã diutius de car-
dinalium virtutũ multiplici hoſte triumphantẽ
ſuſpicimus, quaſi glorioſius non fuerit antiqui
ſerpentis caput virtutis pede obtriuiſſe, & malo
rũ oĩm archetypõ ſuperaſſe. Miremur potiꝰ quo
modo inſuperabilẽ vincere, & deũ virtute ineſti-
mabili de cęlis in terrã, vt ita dicam, deducere po
tuerit, ac inuulnerabilẽ vulnerare. Sic eñ ait, &
victrici ſuę victus ipſe acclamitat cãtico amato-
rio. Vulneraſti cor meũ ſoror mea ſponſa, vulne

raſti cor meũ in vno oculorum tuorũ, & in vno
crine colli tui. Cordis vulnus immedicabile, certã
ſtatuit victoriã triũphãti, vt iure virginẽ exiſti-
mes, idcirco & priores pugnas obijſſe, atqꝫ vſam
potitãqꝫ victoria, cuiꝰ perinde atqꝫ gradu, ad al-
terã hãc fieret inſtructiſſima. Soror inqt, vel qa
cũ illo cõmunẽ eundẽ nacta patrẽ, vel qa cõmunẽ
cum illa noſtrę mortalitatis ſortitꝰ eſt terrã. Sed
ſponſa quare, & non mater potius, cũ ex illiꝰ vte
ro hæc cõcinens nunc proceſſerit, ac in illius gre-
mio vt conijcere fas eſt requieſcat. Mater vt ſu- D
pra diximꝰ nomẽ eſt principij: nuſq̃ ergo illo no-
mine vtiť, niſi cũ de ea quã dedit ſingillatim agiť
hũana natura, nũc aũt vulneris, a quo virtꝰ exit,
nõ virus, ꝑ quẽ vulnera nr̃a ſananť, cui cicatrix
ſine ſalute noſtra nõ venit, cuiꝰ liuore ſanati ſu-
mus, qđ & redamãtes conficit ad ſalutẽ, vulneris
inquã illius nõ eſt virgo benedicta principiũ, aut
q̃libet alia creatura, nõ eñ qa prius dilexerimus
deũ, ſed qa prior dilexit nos, hoc intimę dilectiõis
vulnere, ita nobis fuit affectus, vt inde quoqꝫ ad
mortẽ crucis in ſalutis inſtaurãdę nobis gratiã
cõfectꝰ ſit. Qua in re factum eſt, vt qm̃ virgo be-
nedicta, nouo Ade, noua Eua in adiutoriũ data
fidelis aſſiſtit, fidelis cooperať, & vſqꝫ ad mortem
fideliſſime ꝑſeuerat, recte ſponſa nomineť & ſit, vi
ro ſuo haud dubie multo fidelior, q̃ hipſicratea,
porcia, martia, aut cornelia, mithridati, Bruto,
Catoni, vel Põpeio fuerit, aut Oreſti Hermione.
Sed his ad alios potiꝰ ſcriptores reiectis, vt nobis
oĩs oronis oꝑationiſqꝫ cardo, in Chriſti & chriſti
parę reuoluať encomiũ, ſic fidei (q̃ cũ in aduerſis
tũ in ꝓſperis ſpõſi ac ſpõſę ꝑcipuũ eſt) tenacẽ vir

ginem credamus, vt cōſtātiorē ꝑferre, nec hūanę
B hiſtorię potuerit nec diuinę, Vulneraſti cor meū
ſoror mea ſpōſa, vulneraſti cor meū in vno ocu=
loꝝ tuoꝝ, & ī vno crine colli tui. Repetitio vulne
ris vehemētiā īſinuat penetrantiſſimi, pꝗ oīa ei⁹
viſcera graſſant; amor; quā redamādo ꝟgo ſera=
phica q̄ſi refricādo amica manu excitabat, foue=
bat, recenterq; aſſidue ſautiabat, ac redintegratis
ſemꝑ ignib⁹ materiaq; ꝟtutis iugiter exaggerata
inflāmabat, in vno oculoꝝ ſuoꝝ, & in vno crine
colli ſui. Perſpicaciſſimis etēm cōtēplatiōis & pro
phetię oculis, & dei gloriā & noſtrā ſalutē virgo
cherubica intuebat, ac illū oīa in oīb⁹, & oēs ī illo
ꝓſpiciebat, ſed dextero illū oīa in oīb⁹, ad ei⁹ gloriā
altero aūt oēs in illo ad noſtrā ſalutē. Enīuero ex
ſagittarię diſciplinę vſu, nōnūq̄ vt dexterū forti⁹
intēderet, ſiniſtrū claudebat, vn̄ qa vnū ꝓſpexit,
vnū petijt, vnū reqſiuit, & nō tā plura, vago īcir
cūſpectoq; appetitu circūſpexit, q̄ vnū pure ſuſpe
xit. hinc factū eſt, vt in eū q vere vn⁹ eſt dirigens
vulneraret, quaten⁹ ꝑ plagā cordis denuo in ipm
ſubītrarēt oīa ad ſalutē, & ipe vn⁹ in oīb⁹ illis oīa
eſſet ad gloriā. Cōmodūq; adiecit in vno crine col
F li tui, quippe vnitatē quā in ſpūali viſione tenuit
in opere, qd̄ ex obedientia ꝓgignit, accurate ſerua
uit. At forte metuat quiſpiā neglectui eſſe, dū ſa=
lutē noſtrā a virgine ꝓuida ex ęquo cōſpici pen=
ſat, vanā hāc formidinē infans foras mittit chari
tas dicēs. Q̄ pulchrę ſunt mammę tuę ſoror mea
G ſpōſa, pulchriora ſūt vbera tua vino, & odor vn
guētoꝝ tuoꝝ ſuꝑ oīa aromata. Vn̄.n. māmarū &
virginaliū vberū pulchritudo, virt⁹, & fragrātia
niſi qa mīa & grā ex cęleſti illo vulnere diuinitus

ſcaturiētes, illa rigauere, locupletauerūt, ac ad bo
norū & maloꝝ, iuſtoꝝ & iniuſtoꝝ, & breuiter, mi
ſerorū oīm reparationē, ſolamē, ſalutēq;, affatim
effluere fecerūt, torrētiſſimeq; inundare. hinc ſo=
rorē repetit, & ſpōſam vocat, qa eiuſdē in nos mi
ſericordię, ac largitatis recepta eſt ab illo cōparti=
ceps, & ꝯdiſpēſatrix fidelis. Cęterū māmas fęcūda
rū tm̄: vbera aūt & virginū eſſe qdā putāt, ſed dū
vtrūq; poſuit hāc miſericordię & gratię copiā illi
neutiq̄ defuiſſe oſtēdit. Porro ei⁹ vbera vino pul
chriora iure optimo cōfirmat, illā em̄ miſericor=
dię & gratię cōdonatio clariorē, & deo cui⁹ miſe=
rationū, neq; modus eſt, neq; numerus, ꝓpi⁹ ac
venuſti⁹ aſſimilauit, q̄ peritia ei⁹, quātūuis exqſi
ta & acuta, cū iuſtitia ī lege. Odorē quoq; vnguē
torū ei⁹ ſuꝑ oīa aromata ſcitiſſime & merito ex=
tulit. Nō.n. fuerūt allata aromata talia & tā mul
ta, vt hæc q̄ regina Saba ineſtimabili charitate ca
lamitatib⁹ exulū filioꝝ Adā miſerijs & ęrūnis cō
paſſa opēq; facultatū ſuarū īpertita, a finib⁹ ter=
rę in Hieruſalē cęleſtē attulit Salomoni multi; ni
mirū illius exēplo monitis & interceſſione, ad me
liorē vitę frugē, & cęleſtiū chariſmatū ęmulatio=
nē, & ad ſpiritualē vitę cęleſtis odorē, ardēti deſi=
derio ſuſpirātib⁹. Nulli⁹ em̄ ꝯuerſatio poſt Chri
ſtū virtutes, monita, & ꝑces ad vitæ melioris &
ſanctę cōuerſatiōis ꝓpoſitū, ſic ſpūali odore pelli=
cit ineſcat, attrahit, immutat, inflāmat, & incēdit
vt virginis cui⁹ patrocinio, ope & ęmulatione cō
gregāt quidem filiæ multæ diuitias, ſed illa ſuꝑ=
greditur vniuerſas.

Cap. XIIII.

¶ Aperit diffuſius perbenedictam dei matrem & ante partum, & in partu, & poſt partum virgi= nem fuiſſe, ac tandem de ſpiritualium filiorum propagatione eius myſtica diſſerit copioſius.

Vox Chriſti.

FAuus diſtillans labia tua ſponſa, mel & lac ſub lingua tua & odor veſtimentorū tuorū ſicut odor thuris. Ortus cōcluſus ſoror mea ſponſa, ortus concluſus, fons ſignatus. Emiſſiones tuę paradiſus malorum punicorum cum pomorū fructib⁹. Cypri cum nardo, nardus & crocus fiſtula & cinnamomum cum vniuerſis lignis li= bani myrrha & aloe cum omnibus primis vnguentis.

A ¶ Vim cęlo intuliſſe filiam Sion, & mente excedentem deo in vno oculorum ſuorum, & in vno crine colli ſui potentem dominū cęlorū vulneraſſe, ſatis ſuperq; pręmiſſis edocetur. Atqui (vt ſit ſæpius) & victricem flere (quēadmodū dicitur) nō= nullis ad calūniā rapere promptū eſſet, at ſobriā nobis factam aſſerere ſine irreparabili virginita= tis ſuæ periculo in partu & poſt partum vberū fœcūditatem & mamillarum vbertatem minime reportaſſe. Huiuſmodi ſycophātas vt auguſtior eſſet victoria, victus ipſe pugnādi formā, & ĩuio=

latam triumphantis gloriā efferens, conficit, confodit, & cōfundit. Fauus diſtillās inquit labia tua ſponſa. Ecce pugnādi modus ſupra modū nouus ſiquidē vt portas hoſtiū ipſe ſubuerteret, noua bella elegit deus. Stetit heſter in atrio dom⁹ regię interius per contēplationē erecta: diffuſa eſt gra= tia in labijs eius, facta ſunt fauus diſtillās labia ei⁹, quia ſermonē cōpoſitū & beneſonantē in auribus cęleſtis aſſueri ꝓtulit, & labijs charitatis ſuę humilitate penetrātis illū percuſſit dicēs. Ecce ancilla dñi, fiat mihi ſecundū verbū tuū. Tū cor leonis de tribu Iuda (quippe ꝙ nullo potuerit telo felicius q̄ charitatis humilitate, & humili chari= tate trāſuerberari) ſtatim immutatū eſt, & reſpiciens humilitatē ancillę ſuę, vt illā ſignū ſuperbię ſupra q̄ cuiq̄ loqui phas eſt abominatē vidit, fe= ſtinās de ſolio ſuo deſcēdit, & ad ꝯuiuiū qd̄ opere ſpiritus ſancti parabat, intrauit, ac volūtati he= ſter morē gerēs lętus accubuit. Fitq; re vera mel & lac ſub lingua matris ei⁹. Nam mel qd̄ de cælo B
cū rore cadit, diuinitatis eſt ſymbolū, & lac de terra procedēs, humanitatis argumentū: quæ duo Aſſuero virginale tricliniū ingrediente, in perſonę vnitatē mirabiliter coierunt: quibus tam alienū eſt, vt corrūpi aut coinquinari ꝟgo ſacra potue= rit, q̄ a fauo eſt amarulentia, & a lacte macula prorſus oīs diſcrepātiſſima ac ſeiūctiſſima. nā fi= de cōcepit, & fide peperit, & qa verbo credidit, verbū procreauit, verbo angeli, verbū dei. Quāobrē ſi in cōi vita mortalium nō eſt credere, ſola verbi humani edita enūciatione, virginē corrūpi. Quę C
tandē iſta fuerit iniquitas, gratioſam dei matrē Mariam prodeunte a ſe dei verbo, ꝑditę virgini=

tatis accerſere. Cuius odor veſtimentorũ, quibꝰ
ad ſe ingreſſum regẽ induit, ſicut odor thuris cõ
mendatur, quia propter inhabitantẽ diuinitatẽ,
humanitas illa eadẽ veneratiõe cũ vnita diuinita
te colitur & adorat̃. Si tñ ad virginaliũ veſtimen
torũ fragrantiã verba præmiſſa deflectere magis
viſum erit, nihil refragor, aſſiſtẽs quippe regina
a dextris epulãtis aſſueri, ĩ veſtitu deaurato vir
tutũ circũdata varietate, ex hoc nũc & vſq; in ſe
culũ, dũ petit dari ſibi animã ſuã pro qua rogat,
& populũ ſuũ pro quo obſecrat, exaudit̃ pro ſua
reuerẽtia, q̃a materna eiꝰ vbera, pãni, cunę, & lin
thea, & cętera nutricis officia, ſuaueolẽtiſſime &
in modũ thuris quãtũlibet exquiſitiſſimi, redolẽ-
tis oratiõis virtutẽ, inſtantiã, & merita, vincunt
& excedũt. Sed dũ vbera attẽdis, a lactantẽ perpẽdis
& puerũ audis fortuito vagientem, caue ne vlla
oboriatur temeratę ꝟginitatis ſuſpicio, neue exi
ſtimes naſcẽtẽ matri haudquaq̃ detuliſſe, q̃ naſci
ex illa ob hoc potiſſimũ voluit: vt incorruptiõe
oĩa & immortalitate naſcẽdo, patiendo, & morien
do, donaret. Audi potius dicentẽ, & de ea quã talẽ
elegit, fecit & cõſeruauit teſtificantẽ. Ortus cõclu
D ſus ſoror mea ſponſa, ortus cõcluſus fons ſigna
tus. Ortũ appellat vtiq; propter fœcũditatẽ, cõ-
cluſum autẽ ex virginitatis gloria. ait ergo ortꝰ
cõcluſus ſoror mea ſpõſa, q̃a ante ptũ, ortꝰ ꝯclu-
ſus, quia virgo in partu, fons ſignatus, q̃a virgo
poſt partum. Hic aũt vt & perpetuã virginitatẽ
aſtrueret, & myſticã ſpiritualiũ filiorũ ꝓpagatio
nẽ non negaret, ortũ cõcluſum tertio nõ repetit:
nã cũ orti huius porta orientalis, ꝑ quã mun-
dũ ingreſſus eſt dñs, non aperiatur: ſed ſit clauſa

teſte propheta, etiam principi: videret̃ oẽm ſpem
emolumẽti ſpũalis funditus ademiſſe, ſi ꝑpetui-
tatẽ virginitatis eiꝰ poſt partũ, ſub orti cõcluſi &
nulli ad ingrediẽdũ patẽtis ſymbolis deſignaſſet. Il-
lã igit̃ inſignati fõtis ſymbolo appoſitiꝰ expſſit: vt
eñ ſine ſui iniuria dignoſcit̃ fons ſignatus, intus
erumpẽs, & corrũpi neſcius in aquas plurimas
& puriſſimas redundare, ſic virgo ſacrata perpe
tuo aquis gratiarũ ſcaturiens: vt cęlum repleat,
ſpirituales filios virginitatis gloria permanente
cõcipiendi, pariendi, educãdi, nullũ præſenti æuo
finẽ facit, ſicut ipſe ait. Emiſſiones tuę paradiſus
malorũ punicorũ, cũ pomorũ fructibus. Quan-
tis cęleſtiũ deliciarũ copijs ortum hũc volupta-
tis, manu dñi plantatũ a principio, cultũ, irriga-
tũ & conſeruatũ affluere par eſt ęſtimare, a quo
integer padiſus emanat & ꝓpagat̃, nõ qualiſcũq;,
ſed malorũ punicorũ, cũ pomorũ fructibus. In
malis punicis ſub vno cortice grana multa, nu-
mero diſcreta magis q̃ ſpecie, miro ordĩe, & diſpo
ſitione pulcherrima coherẽt, & cõquieſcũt: vt ĩ il-
lis religioſas ſanctorũ cõgregatiões, & in eis vna-
nimiter cõuerſantes, nũero diſcrepãtes nõ aĩo, ſed
vno corde, & tota intẽtiõe ad patriã ętheriã aſpirã
tes ſignatos arbitrabere: quorũ formã & viuẽdi
normã ꝟgo ſacrata, in tẽplo cũ gregalibꝰ iuuẽcu
lis cõuerſata tenuit, exẽplo ſuo multiplicauit, &
ſanctiſſimis ſuis meritis ac ꝓcibꝰ nulla nõ die for
mat, auget, roborat, & confirmat, ac ſollicitudinẽ
oẽm & tuitionẽ pacatiſſimã impẽdit: nec illis tñ,
ſed & pomorũ fructibꝰ, ac vitę priuatę viam cõ-
munem corripientibus: vt ex vtriſq; ſuo ſtudio
cura, protectione, ſollicitudine, & interceſſione,

ſpiritualẽ maturitatẽ cõſequutis paradiſum im
pleat & conſummet: ſintq; hę myſticę emiſſiones
eius,ſicut habes,paradiſus malorũ punicorum,
cũ pomorũ fructibus. Sint & cypri vel cyperi cũ
nardo,nardus & crocus, fiſtula & cinnamomũ,
cũ vniuerſis lignis libani. Sint poſtremo myrrha
E & aloe,cũ omnibus primis vnguentis. Hic mea
quidẽ ſentẽtia, duo ſunt elegantiſſime deſignata,
ad cęleſtem patriã ſuſpirãtibus neceſſaria,ingens
ſcilicet ſanctę cõuerſatiõis ſtudiũ, & ne in illo ſuc
cũbamus internę frequẽs vnctio cõſolationis. In
vtroq; aũt perbenedicta dei genitrix ſuis ſuccur
rit abundãtius. In altero quidẽ, nã emiſſiones ei9
cypri cũ nardo,nardus & crocus, fiſtula & cinna
momũ,cũ vniuerſis lignis libani:aut igitur legẽ
do,meditando & contẽplando ad cęlũ e libano cõ=
tendis, & per cęleſtis ſapientię humilẽ ſcrutatio=
nẽ,cyprus es cũ nardo: nardus ꝓpter humilita
tem, cyprus propter contẽplationẽ. ſimilitudinẽ
eñ multiformem habet ſemen cypri cũ mãna,vt
cęleſtẽ intelligẽtiã in eo ſignatã(ſicut in nardo hu
F militatẽ) nemo ĩ dubiũ reuocare habeat. Aut for
te minus ad contẽplationẽ idoneus: vt nihilo ſe=
cius ad ſuperna peruenias,in humilitate operi=
bus charitatis intẽdis,& tũc nardus es,& crocus
nardus propter humilitatẽ, crocus propter cha
ritatẽ:vt eñ ſuũ colorẽ quib9 admiſcetur crocus
impertitur,quaſiq; liberaliter diffundit, ſic cha=
ritas oĩm forma & cathena abſoluta virtutũ na
tiuũ ſuũ ſaporem meritorijs oĩbus operib9 no=
ſtris elargitur & impẽdit:aut deniq; purgatoria
pœnitudine vim cęlo facere,acriq; virtute animi
ex cilicio & cinere in ipſm irrũpere feſtinas,& fiſtu

la es ac cinnamomũ. Fiſtula propter pœnitẽtiã,
quę noxiũ ęſtum refrigerat, & corruptos humo
res ſegregat,diſſoluit,egerit, atq; expellit: Cinna=
momũ ꝓpter fragrantiã humilitatis, ex carnalis
corticis cinerea mortificatiõe, & frequẽti ꝯfractio
ne exhalãtẽ. Cinnamomũ quippe paruę cuiuſdã
arbuſculę cortex eſt cinerei coloris, dũ quaſſatur
maxime ſuauiterq; redolens. Et vide ꝙ vbiq; ali
quid ad humilitatem pertinẽs poſuerit,ſine qua
nec gratias agere,nec omniũ q̃ poſſideas decimas
dare,nec bis ĩ ſabbato ieiunare multũ ad cęleſtia
nitẽtibus ſuffragatur. Cõtra, ſi illa ꝑſente etiam
iſta defuerint, inueniaris nihilominus,humilli=
ma virgine intercedẽte,cũ vniuerſis lignis libani
iuſtificatus. Multos cõtẽplatiuos humillima vir
go ad ſupernã gloriã ſuo exemplo & prece illecta=
uit. Pluſculos miſericordię & pietatis operibus,
ſua ꝯuerſatiõe & interceſſione prouexit. Plęroſq;
demũ in pœnitẽtię lachrymis & cinere iacẽtes pe
culiari vitę ſuę auſteritate, & orationib9 ſanctis
ad ęternę glorię ſpem arctã erexit. Sed multo plu
res meritis humiles,horũ egentes,& minus atq;
decebat ad cęleſtẽ gloriam cõſequendã locupletes,
ſuis abundãtiſſimis meritis,& ſanctiſſima inter=
ceſſione liberauit,locupletauit,& cæleſtiũ gaudio
rũ fecit eſſe participes,quos in vniuerſis lignis li
bani ſignificatos puto, vſq; adeo lignorum libani
nullũ eſt,qđ ſe abſcondat a calore charitatis eius.
Poſtremo laſſaris forſitã,& arduũ pœnitẽtiæ,&
virtutis iter cõſcendens fatigaris:ad Mariã reſpi
ce,ad illã toto corde clama, ad illã tota mẽte con=
uertere. nã emiſſiones eius myrrha & aloe cũ oĩ=
bus primis vnguentis:fide indubitata ꝑſuaſum

conſtet,inuocata non deerit,nec pijs obſurdeſcet
votis:ſed pugilẽ ſuum vnget, & palæſtritem ſuũ
ſpiritualibus cõſolationibus inſtruet,& fouebit,
myrrha & aloe roborabit, cũ omnib⁹ primis vn
guẽtis,ac cęleſtium confectionũ inæſtimabili vir
tute & gloria,quã nemo nouit niſi qui accipit,for
midine omni procul abſterſa confortabit,confir⸗
mabit,ſolidabitq́3, & illũ ad pugnam lõge inſtru
H ctiorem,excercitatiorem,conſtãtiorem,& pręſtã⸗
tiorẽ efficiet.Porro in vnguentis ex myrrha aut
aloe cõfectis,gaudiũ accipe,& internã animi lęti⸗
tiam,ex carnis mortificatione, aut cordis ab ope
ribus mortuis emũdatione,excellẽtiſſima vnguẽ
taria virgine Maria cooperãte,amœniſſima ſua⸗
uitate erumpẽtem. Simul illud mecũ velim con⸗
ſideres de om̃ibus primis vnguẽtis tacentẽ(duo
quidẽ in ſe magna ſed priorũ comparatione par⸗
ua expreſſiſſe) partim quantũ humilia in autho
ris & matris humilitatis oculis haberent gratiæ
partim noſtrę ædificationi conſultum volens: vt
iſtorum tantam efficaciam pluries ipſa auxilian
te experti,meliora & indicibilia cuperemus , cu⸗
piendo ipſa deſiderium noſtrum dilatante cape⸗
rem⁹,& ipſa tribuẽte capiẽdo fœlices efficeremur
illorũ pro modulo noſtro & captu facti p̃ticipes.

Cap.XV.

Agit de myſtici orti duplici irriguo fonte
& puteo, & de duobus ventis: ac tandem
tranſitus fit ad conſequentia Chriſti nati
uitatẽ ſacramenta, circunciſionẽ ſcilicet &
nominis Ieſu impoſitionem.

Vox Chriſti.

FOns ortorũ,puteus aquarũ vi
uentiũ quæ fluunt impetu de
libano.Surge aquilo & veni au
ſter,perfla ortum meum & fluent aro⸗
mata illius. ℭVox Marię.Veniat dile⸗
ctus meus in ortum ſuum vt comedat
fructum pomorum ſuorum.

ℭParadiſum malorum punicorũ, cum pomo⸗ A
rum fructibus , & ortum diuerſis aromatibus
conſitum,cũ vniuerſis lignis libani re vera qua⸗
ſi ſiluam lignorũ in nobis virginali ſolertia ger⸗
minantiũ aſtruxit,& elegãter deſcripſit. Enimue
ro pro arenti terra noſtra relictus ingens locus
formidini eſt, ne prę ariditate, minus atq́3 dece⸗
bat,virginis ſudoribus reſponderet , niſi ſollicitę
pro nobis & altius ſuſpiranti filiæ ſuæ , cæleſtis
pater condeſcendens , benedictione permagnifica
iunxiſſet & irriguam. dedit itaq́3 ei irriguum ſu
perius,& inferius,fontem,& puteum,vt irriga⸗
ret ortum plantationum,& ſiluam lignorũ ger⸗
minantium , ac emiſſionum ſuarum fructum
inebriaret.Et recte in fonte & puteo , irriguum
ſuperius & inferius deſignauit. A ſuperioribus
etenim ſcaturire fons ſolet . Puteus vero e peni⸗
tiſſimis terrę viſceribus, ac reconditiſſimis arte⸗
rijs aquam viuã haurientibus ebullit. Cęterum
fons ortorũ eſt , eorũ ſcilicet qui varijs virtutũ B
arborib⁹,& diuerſis ſpũaliũ gratiarũ aromatib⁹

eminẽt,cęteris cultiſſimę varietatis gratia ꝓcellũt quos vtiqꝫ virgo benedicta ortolana ſapiẽtiſſima rigat vt erigat, erigit vt roboret, roborat vt creſcant,& ꝑ cæleſtis deſiderij flueta aſſidua iugiter creſcendo cælũ penetrantes ad ſuperna ꝑuadant. Signat igit̃ irriguũ ſuperius,& fons ortorũ ſpũales aquas,& deuotionis lachrymas,quas hoĩbus in ſuã deuotionẽ accenſis,ꝑ vitę cęleſtis deſiderio fundẽdas largiter & indeſinenter infundit. Enim uero puteus,qui nec ortorũ, nec loci cuiuſpiam memoratur, habet lachrymoſę cõpũctionis & vere viuẽtis aquę myſteriũ,cui⁹ ope ad virginis interceſſionẽ abluti mortui reuiuiſcũt,& ſaliunt in vitam ęternã.His aũt plantationes ſuas rigat vt purget,purgat vt dilatet,dilatat vt creſcant,& dignos pœnitentiæ fructus afferant in patientia. Iſtis demũ noxios humores abluit,vt illis ſaluiſſ cũ calorẽ immittat.Iſtis radices deorſum tendentes figit ꝑ humilitatẽ,vt illis ramos ſurſum,porrectos foueat ꝑ deuotionẽ.Iſtis poſtremo truncũ firmat ꝑ pœnitẽtię durũ exercitium,& ꝑſeuerantiã indeficientẽ:vt illis flores & fructus multiplicet,ꝑ cæleſtiũ deſideriorũ dilatationẽ, & diuinę bonitatis felicẽ ꝓlibationẽ. Vterqꝫ vero de libano fluere ꝓter myſterij ſubſtantiã non dicitur,a Chriſto quippe q eſt verus mõs,& candor lucis ęternę cõpunctionis,& deuotionis lachrymas,ad gratiæ ꝑfectũ celerrimas,& ad ſubuerſionẽ peccatorũ impetuoſiſſimas,ꝑ virginis manus, mediũ & interceſſionẽ accepimus, quarũ impetus vno peccatore pœnitentiã agente,ciuitatẽ dei lætificat, dũ ſordes eluit, fœcunditatẽ tribuit, ariditatiqꝫ pleniſſime medet̃,magis ꝙ̃ ſupra nonaginta nouẽ

iuſtis,q non indigent pœnitentia,& ob hoc ſegni⁹ oſcitantius,ſuſpenſaqꝫ(qđ aiũt manu)actitãt,agitãturqꝫ.Quibus ab Aquilone vento frigido,modis oĩbus eſt timendũ,ne illo afflati obrigeſcãt, & ad omne vitę opus immobiles ꝑpetuã ſolident̃ in glaciem. A quo virginis emiſſiones, dñico edicto C
vindicant̃,cũ ait.Surge Aquilo,& veni Auſter ꝑfla ortum meũ,& fluent aromata illius.Emiſſiones illi⁹,quã ſororẽ & ſpõſam noĩat, iure ortũ ſuum appellat,qa fratris & ſororis,ſponſi & ſponſę,aut eadẽ,aut cõmunis eſt hęreditas,a qua ſurgere aquilonẽ iubet,qa in poſſeſſione tãtę dilectionis ſudore pœnitentiæ,& feruore deuotionis,locũ nõ habet ignauię diabolicę rigor hyemalis, qn potius feruet deuotio,igneſcit charitas, exhilaratũr humilitas,exultat patiẽtia,& pœnitẽtia collętatur,quia ſpirituali auſtro vento vehemẽti,calido,& fœcundo myſtico ſpiramine ortũ perflante, virtutũ oĩm mirũ in modũ fragrãt ac diffluunt aromata illius.A deo vero prioribus iſta ſequẽtia reſpõdent, ac quieta locupletiqꝫ ſecuritate illa cõcludunt.Sed nihilominus mira dexteritate coaptari & ſequẽtibus poſſunt.Siquidẽ tãta modeſtia virginẽ floruiſſe crediderim,vt ꝓter naturam & ſupra legẽ cõmunẽ,de ſe natũ dei filiũ, legis ſeruituti,& iugo duro ſubijcere auſa nequaꝗ̃ fuerit,niſi aut certo illius inſtinctu,aut ſpeciali ſpiritus ſancti cõſilio aĩata.Qđ pius dñs aduertẽs,poſt replicatas eius laudes pręrogatiuas virtutes,& gloriã vt ſcandali anſam adimeret, & legẽ reclamãtibus manicheis a ſe datam oſtenderet quam ſoluere nõ venerat,ſed implere,vt humilitatẽ ſeruaret, cõformitatẽ teneret, & ꝓphetijs ac

ꝑmiſſionibus cõſonaret, vt Iudęis ſatiſfaceret, & aduerſariorũ cauſationem,ac hęreticorũ technas oẽs radicitus auerrũcaret, illã his verbis immi-nẽte tum octauo circũciſionis die,ſuꝑ legalib⁹ in ipſo implendis,certiorẽ fecit dicẽs. Surge Aquilo, & veni Auſter,ꝑfla ortũ meũ, & fluant aromata
D illius. Ort⁹ Chriſti lex eſt ordinata ꝑ angelos in manu mediatoris,cui tũ ferme ſicut & cęteris gẽtibus Aqlo vẽt⁹ frigidus,ſterilis, & inamœn⁹ in ſidebat,adeoq́ʒ ſane incubabat, & illã adusq́ʒ chriſti aduẽtũ ſic tenebat,occupabat,turbabat,ſtrigebat,& cõgelabat,vt nec affatim neceſſaria gr̃arum fluerent aromata,nec ſatis tot iter turbines clauſa myſteria pateſcerẽt. Atqui illã opere iplẽs Chriſtus,& oĩa q̃ de ſe cõplẽda illius literis tradita latuere cõſũmãs,ſurgere aqlonẽ iubebat,pc̃tm̃ diffugere,& maledictũ de medio ꝑtin⁹ faceſſere. Auſtrũ venire,ventũ cęleſtẽ,ſuauẽ,& fœcũdũ, illam ꝑflare, & clauſa in ea myſteriorũ aromata diuino ſpiramine reſerare, vt a malo principio data in poſterũ exiſtimari nequaq̃ habeat,quã ſic vitę principiũ humiliter obſeruãs cõmẽdabat. Ait ergo nõ virginẽ vt ante,ſed dęmonẽ ea p̃ſente couenıẽs,q a ſede, quã in mõte teſtamẽti in lateribus aqlonis delegerat,ſicut fulgur cadẽs, hacten⁹ mũdũ in pace,ſed pace peccatorũ,poſſidẽs,ſecur⁹ cuſtodiebat atriũ ſuũ. Surge aquilo, neq́ʒ ſegniter iſtud quidẽ pẽſandũ, qa ſurgere hũc iubet, nõ recedere,nõdũ em̃ venit hora,vt princeps hui⁹ mũdi eijciat̃ foras,magis aũt vt illudat̃,elidat̃,vincatur,& a ſupueniẽte fortiore q illi⁹ arma auferat & ſpolia diſtribuat,vinciat̃. Enuero nulla ratiõe
E melius,q̃ Chriſto legalia ſubeũte illuſus eſt,& eliſus inimic⁹. Surgere cõpulſus eſt, & alijs argu-

mẽtis deus,ne an peccator eſſet explorare, egentẽ videt,vagientẽ,lachrymãtẽ,algentẽ,eſurientem & ſitientẽ,vt hoĩem merũ exiſtimare poſſit, nõ etiã deũ. Atq̃ dñi iuſſu,ad ortũ hunc flabellis,mitigatioribus,ac mollioribꝰ auris cõſpergendũ excitatus auſter,dũ paſſim ſacramẽta pandit, miracula ꝑfert,& aura leuiore coruſcãs,noctu recõdita myſterioꝝ eliquat aromata,horrificis turbinib⁹ cõtorquet̃,& in turbinẽ agit̃ aqlo,ne deus ſit quẽ hominẽ putauit,ſurgit & inſurgit,ac immẽſis tẽpeſtatib⁹ tenerrimũ cãpi florẽ clanculũ inprimis aggredit̃. Interea aũt hũc ne qd ſiniſtrũ patiat̃,legalib⁹ contegit auſter, vt & homo negari nõ poſſit,quin potius ob hęc valeat & peccator exiſtimari. Interea aũt & ex verbis iſtis,& ex filij ſui promiſſione nequaq̃ fallente virgo prudẽtiſſima futurũ intelligit,vt tandem eiecto foras mũdi principe,atq́ʒ ortũ hunc ꝑflante auſtro,ac totum occupante prophetijs & promiſſionibus, ęnigmatibus & figuris, reb⁹ impletis, euacuatis quoq́ʒ cęrimonialibus ac legalib⁹ completis, vniuerſim fluant donorum & gratiarũ,myſteriorũ & ſacramentorum diu ſub legis cortice recõdita aromata. Hinc igit̃ tũ nota domini ſuper legalibus implendis voluntate, illa partim ſeſe temporis rationi accõmodãs,partim vtilitati noſtrę & ſaluti poſtq̃ cõſummati ſunt dies octo vt circũcideret̃ puer,nõ quę laudib⁹ laudes repẽdẽdo dicẽda forent,ſed quæ ꝑ oĩm ſalute, & legalis orti abſolutione agenda imminebant, adoritur ſtudioſius, & tractat dicens. Veniat dilectus meus in or- F
tum ſuum, per circunciſionem, ſcilicet nimirum ianuam orti legalis diſpoſiti per angelos in

manu mediatoris,dicẽte dño ad Abrahã, hoc eſt
pactum meũ,quod obſeruabitis inter me & vos,
& ſemen tuũ poſt te:infans octo dierũ circũcide-
tur in vobis,omne maſculinũ in generationibus
tam vernaculus q̃ emptitius circũcidetur,& qui
cũqꝫ non fuerit de ſtirpe veſtra.Et Moyſes ad fi-
lios Iſrael loquẽs:ſi quis peregrinorũ in veſtram
voluerit trãſire coloniã, circũcidetur prius oĩe
maſculinũ eius.Eſt itaqꝫ legalis ortus ianua cir
cũciſio,ꝑ quã cæleſtis ortolanus non obnoxia vt
cęteri,ſed volũtaria libertate ingreſſus eſt,vt pro
ſimilitudine, & abſqꝫ pctõ ſtãs in medio illorum
quaſi vnus ex illis,ad ſe illos traheret, iungeret,
vniret,& tanq̃ ex pacto pomorũ ſuorũ fructum
eſitans, in ſe trãſformaret. Neqꝫ eñ in eorũ colo-
niã,hac ianua vt aduena tranſiuit, ſed ad illũ po
tius trãſierũt,& aduenę,& indigenę,ac veluti co-
lonię ſuę capiti,mẽbra cohęſerũt. Hic illa appoſi-
te ſatis comedat fructũ pomorũ ſuoꝝ,nẽpe quæ
eduntur , egeſto impuro,in ſubſtantiã tranſeũt
G comedentis.Sed eñ orti hui⁹ q̃ pomi,& ꝗ fruct⁹
earũ ſint,ſolerter inquirẽdũ eſt,ſi forte curioſius
inſpicientes, aliquã cõuiuij hui⁹ aut voluptatẽ,
aut vtilitatẽ depręhẽdere poſſim⁹. Orti hui⁹ po-
mi ni fallor,reges & principes,ſunt iudices & du
ces,ꝓphetę,& ſacerdotes,& cęteri quicũqꝫ iuuãdo
inſtruendo,dirigẽdo,aut ꝓpugnãdo,pplo illi an
ſam ſalutis aliquã ꝓbuerũt.Fruct⁹ quoqꝫ talium
eſſe crediderim,ppli illius ab hoſtib⁹ liberationẽ,
tutamẽtũ,directionẽ,& gubernationẽ. Hos autẽ
tũc dilect⁹ comedit, qñ verbũ abbreuiatũ qd fecit
dñs,magna humilitate in aſſũpta hũanitate,car-
ne qdẽ ãpli⁹ breuiatũ eſt ꝑ circũciſionẽ, ſed mire

auctũ,ſed ſpũaliter exaltatũ, dũ ꝑ ꝓcioſiſſimi ſui
ſanguinis ꝓmaturã effuſionẽ,verũ(qd nullus eo
rũ)ſaluatorẽ exhibuit, & nomẽ Ieſu hęreditauit,
qd eſt ſuꝑ oĩe nomẽ,vt in hoc ei⁹ noĩe oĩe genu
flectat cęleſtiũ,terreſtriũ,& īfernoꝝ, & oĩs lingua
cõfiteat,qa nõ eſt aliud nomẽ ſub cęlo datũ hoĩb⁹
ī quo oporteat nos ſaluos fieri. Neqꝫ citra myſte
riũ virgo bñdicta comedat,dixit. Comedentes et-
enim nõ totũ (ſi qd ſaltẽ aut noxiũ aut min⁹ gra
tũ occurrat)traijciunt,ſed id dũtaxat qd delectet,
pſit,& deceat ſumũt,ita & dñs cũ vita eoꝝ,ꝗ aut
ſpeciali aut paterno inſtituto,nomẽ hoc ſanctum
ꝓſignarũt,ſane impurior plerũqꝫ extiterit,q̃ vt to
ta huic noĩs ſacramẽto militaret, meliora deſum
pſit,mala,ingrata,& ad tm̃ ſacramẽtũ imꝑtinen-
tia deſpiciẽs. Pręterea ex multis & nõnũq̃ diuer- H
ſis cibis,ſufficiẽs vna ſubſtãtia ꝑ eſum colligitur
qa illã pręſtare nullus eorũ totã põt.Sic nominũ
aliorũ in veteri teſtamẽto,ac figurarũ ꝓcurrẽtiũ
vim totã,nomẽ hoc ſanctiſſimũ abſorbet & com-
pręhẽdit,& in illud ſicut flumina in mare ſimul
oĩa,q̃q̃ varia,ac pluſcula quidẽ cõcurrũt, qa ſin-
gillatim nullũ eoꝝ ipſum efficacia aſſeq vnq̃ po-
tuit aut virtute.Verbi grã magnifica prorſus &
merito ſuſpiciẽda nati paruuli,& nobis dati filij
noĩa aliquot Eſaias articulatim delineauit.Voca
bitur inquit nomẽ eius admirabilis,conſiliarius
de⁹,fortis,pater futuri ſeculi,princeps pacis. ſed
hęc omnia,ſi cõſideres, nomen Ieſu glorioſiſſimũ
ęquat,vincit,& numeris omnibus excedit vt par
ticulares ſint dũtaxat, inclyti nominis rationes.
Fit deniqꝫ,vt cibus nõnunq̃ præmortuus in ſub
ſtantiam aliti per comeſtionem tranſmeans, ex-

cellentius incipiat viuere,q̃ in ſua prius ipſe ſub
ſtantia & natura valuerit. Sic & illa,q̄bus eſt ſan
ctiſſimi nominis huius gloria pręſignata,multo
fructuoſius,multo perfectiꝰ, multo glorioſius,
in Chriſtū cū ipſo noīe trāſierūt,q̃ in ipſa vmbra
ęnigmatibus,& figuris præluxerint. Eorū enim
qui nomē hoc ſalutare retulerūt,optimus quiſq;
populū ſuū ſaluare vix potuit a pœnis pctōrū,
hic aūt ſaluū facit populū ſuū a peccatis eorum,
qui etiānū peccatoꝝ pœnas ſoluit cū vſus ĩgruit
& cauſas diſſoluit.Poſtremo vt ſemel expediam.
Feſtiua clariſſimi nominis huius frequētia vni-
uerſas opſoniorum oīm voluptates ſupra oēm
modū pręſtat,paſcit eīm cogitatū,lenit prolatum
vngit inuocatū,reficit ſcitum,recreat lectum,con
ſolatur auditū,melos eſt in aure,mel in ore, iu-
bilus in corde,& ſplendor in mēte. Fidē roborat,
ſpem erigit,accendit charitatē,& grās oēs ac vir
tutes,dona & beatitudines impēdit. Sed forſitan
diuerſis calamitatibus immerſus tēporaria ſub
ſidia cupientius affectas. Cōfide,ne deſperes,opi-
tulabitur inuocatum,& qui ſurdis auditū, mu
tis ſermonem,greſſum claudis,viſum cęcis,ęgris
curam, & mortuis vitam cū libitum eſt inſtau
rauit,& vt idē in hoc auſpicatiſſimo nomine age
rent apoſtolis dedit,mala omnia in primis ſalu-
tis noſtræ,perinde quaſi ex tempeſtiuę medicinę
vſu habita ratione,aut ſubmouebit,aut vt tole-
rari queant, mitigabit,mētem reſtituet,vires re
parabit, & patientiam cum longanimitate miſe-
corditer impertiēs,ad victoriā vertet omnia & ſa
lutē.O dñe q̃ admirabile,q̃ ſuſpiciēdū,q̃ ſuaue &
oīni veneratione exoſculandū, q̃ adorabile & cer-

ſatim omnium gentium linguis celebrandū eſt
nomen tuum in cælo & in terra.

Cap.XVI.

¶De Purificatione immaculatę virginis Mariæ
& præſentatione Chriſti in templum.

Vox Chriſti.

VEni in ortum meū ſoror mea
ſponſa.

¶Nomē dñi in deſiderio aīę cōmemo- A
rās,v̄ginalis dilecti appellatiuū fateor intactū p̄-
teriui,itaq; nō ab re fuerit, vel ꝓperātis calami,
vel p̄cipitis affectꝰ intertrimētū reſarcire,vt ĩ pri
mis videamꝰ,q̃ ipo dicēdi gñe myſterioꝝ abſcōdi
ta gnauiter graphice atq; ꝑ dignitate expēdat.Nō
ſpōſu; aut fratrē vt ipe,ſed dilectū appellat,in cir
cūciſiōe etem̄ ſacramēto ſolos maſculos obligāte,
nihil erat vtriq; cōe,p̄ter augmētū dilectiōis ꝑ ex
hibitionē maternę cōpaſſionis,ꝓpter quā illū ſuo
iure dilectū vocat. Enīuero vt etiā ſeſe orti huiꝰ
ĩtelligeret eē participē,illā viciſſim haud vulgari
alacritate inuitat,vt impletis diebꝰ purgationis
ſecūdū legē Moyſi,ortū ingrediatur iāiam vtriq;
cōmunē,dicens,veni in ortū meū ſoror mea ſpō-
ſa.Magnū pietatis ſacramētū, maius humilitatꝭ
documētū,ſed oīm maximū,& oī admiratiōe am B
pliorē incōpręhēſibilis maieſtatꝭ exinanitionē ver
ba iſta mira breuitate,diſtincta tñ ſermōis ꝓpri
etate,cōtegunt.Sororē eīm ſuā & ſponſam vocat,
vt vtriq; intelligas hic aliquid eſſe cōmune,ſed or
tum meum dicit,non noſtrum,ad quem nihilo-
minus viſendum,illam ſpecialiter vocat & certis

rationibus inuitat. Nimirum inſinuãs aliquid
vtriq; mutuis vſibus peculiare, præter iam ex
vetuſtiore iure cõmunia. Enimuero de orti iſti⁹
pręſenti ſacramento, tũ etiã de cõmunibus vtriq;
diſſerendũ eſt, ac tandẽ quid vtriq; ſingulare, ius
ferat, nouiſſima ſit quæſtio. Ortus hic legalis iu
C daiſmus eſt, cui non ſine altiſſimo pietatis ſacra=
mẽto, Simeon longęuus pręerat, & cum eo Anna
annoſa nonagenariaq; reſidebat. Simeon quippe
iuſtus & timoratus, & expectans conſolationem
Iſrael, gentis Iudaicę vel ſacerdotiũ vel ſceptrũ, iu
ſtificationibus carnis & timore legis venerabile
repręſentabat. Perſeuerat eñ vtrũq; in cõſolatio
nis Iſrael repromiſſę, expectatiõe longanimi. Nec
in pace recipitur, niſi prius videat Chriſtũ domi
ni: non enim auferetur ſceptrũ de Iuda & dux de
femore eius, donec veniat qui mittendus eſt, ait
D Iacob. Anna etiã quę proceſſerat in diebus multis
per quã vel prophetiam, vel legem liceat adum=
brare, nõ diſcedebat de tẽplo ieiunijs & obſecratio
nibus ſeruiẽs, & ad hęc die ac nocte ſuos inuitãs
donec cõfiteretur, & de eo quẽ totiens venturum
pręfigurarat ſuperueniens (nec eñ nato Chriſto
ſunt protinus euerſa legalia aut prophetiæ reb⁹
complete) loqueretur omnibus qui expectabãt re
demptionẽ Iſrael. Prophetiã etenim ſi per annam
acceperis inuenias ꝯtinuo malachiam prophetã,
venientẽ dominũ templi ad templũ dñi ſpũ pręſa
go inclamaſſe. Statim veniet ad templũ ſuũ domi
nator quẽ vos quęritis, & angelus teſtamẽti quẽ
vos vultis, porro ſi legẽ in anna reputaueris: &
illa omne maſculinũ adaperiens vuluam ſanctũ
domino vocari iubet. Ad hos igitur viſendos do

minus, venturum, mouente ſpiritu ſancto diu=
tius præſtolantes, viciſſim matrem inuitat di=
cẽs. Veni in ortũ meũ ſoror mea ſponſa vt purifi
cationis dieb⁹ legitime impletis, in templũ iuxta
legis edictũ, & ſenis Simeonis diuturnã expecta=
tionẽ me pręſentans, & te repręſentãs, ſacrificium E
matutinũ offeras. Et ſimul par turturum aut
duos pullos colũbarũ. Fuit igitur filio cõmune
cũ matre in tẽplo adeſſe. Qua in re magnũ hũili=
tatis documentũ profecto, ac fructuoſum, & ſtu
dioſius imitandũ, immaculata dei genitrix & per
benedicta ſemper virgo maria exhibet, quę (ne ſa=
lutarẽ vel publicę vel priuatę pœnitẽtię purifica
tionẽ in ſuperbiam elati dedignaremur) omnem
ſingularitatis, ſcandali, & ſiniſtræ opinionis notã
adimens, purgationis legem veluti vna, media de
plebe quęlibet, ſubire non diſtulit: tametſi cætero
rũ purificatrix ipſa, & mater puritatis, nihil pur
gandũ haberet. Niſi forte (quod abſit) purgatio=
nem peccatorũ facientẽ filium eius Ieſum Chri=
ſtũ, qui ſalutaris dexterę attactu leproſum, & cõ
tactu fimbrię medicinalis emorrhoiſſã purgauit
matrem naſcẽdo contaminaſſe credamus. Sed nũ
& illi, qui tollit peccata mundi, holocauſto opus
fuiſſe dicemus? minime. At hoc illi cõe cũ matre.
Verũ nũc vtriq; peculiaria cõſequẽter ſunt pen=
ſanda, in quibus illud filij mirandũ valde, & iugi
gratiarũ actione proſequendũ, quia ſummus ſa=
cerdos factus in æternũ offerri, & rex ac redẽptor
quinq; cyclis redimi voluit, quãq; ſanxerat legiſ=
lator ſupremus legem in ſeſe admittere. Et proh
pudor diſſimulant quidã, tergiuerſantur, & eru
beſcũt in medio cęterorũ eſſe ſicut vnus ex illis, &

qđ forte in cæteros ſanxerint edictū,in cōmunem
F omniū vicem pati,nō ita Chriſtus.Atqui nūc qđ
matrē peculiarius cōcernat eſt depromendū.Sed
quid iſtud ſingularis ꝓfecto, acerrimuſq;,ac fe=
rus doloris gladiꝰ. Quonā pacto inquies? Vidit
ſane oblatū filiū ſuū primogenitū,ſpecioſum for=
ma prę filijs hominū,inter brachia Simeonis de=
licate quidē,ac reuerēter ante dn̄m,in ſacrificium
matutinū eleuari,& tandē paruo redimi, ꝗ ſacri
ficiū veſpertinū futurus inter brachia crucis ele
uatus,male acceptꝰ,totꝰ ſautius,irriſus,ac tur=
piter cōfuſus,redēpturus erat vniuerſa,o dolor
iā nō paruo.Vidit hęc virgo bn̄dicta, vidit & in=
gemuit,vidit Simeon, ꝗ vngue ꝓphetico cautim
qđ eā vrebat attractās,ac occultius exaſperās ait.
Ecce poſitus eſt hic ī ruinā & reſurrectionē mul
torū in Iſrael, & in ſignū cui cōtradicet, & tuam
ipſius animā pertrāſibit gladius.hoc quidē in ho
ra paſſionis,in qua minime potuit abſq; ingenti
atrociſſimoq; viſcerū aīę laniatu,ſuū & dei filiū
cernere crucifixū,tametſi deuicta morte reſurre=
cturū tertia die,& glorioſius triūphaturū nulla
tenus hęſitaret. Sed oro te veſpertini ſacrificij ꝓ=
ludia cōſpicientē,crucifigendū cernentē filiū ſuū
moriturū intelligētem dei filiū, & hæc tā ingrata
certius audientē,num ab hoc doloris gladio im=
munem putabis? Crede mihi, & ſi nō pertrāſiuit
tūc animā eius doloris gladius:attigit tamē vehe
mētius,vel ob hoc maxime, quia multis ad rui=
nā cedere tam ꝑcioſam mortē,& vitæ reparatricē
paſſionē audiret:vt interim de Iudæorū, gentiū,
& paganorū,hęreticorum,& malę vitę Chriſtia=
norū ingratitudine taceam , quos ſacra propha=

nis ac cęlo mare miſcētes,toto pectorū & omni te
lorū genere ſaluifico huic ſigno cōtradicturos Si
meon futurorū cōſcius, ſpiritu ſancto reuelante
perdocuit:vt hinc indubitatū credamus, partu=
rientiū dolore dolorem hunc nihilo mitiorē fuiſ
ſe,& iamiam quos dolores parienti gratia condo
nauerat,vim naturę materno affectu inſtructā,
hic maturius & ſi in paſſionis articulo locuple=
tius,repopoſciſſe. Nec referētem me mireris ve=
lim,Simeonem intercurrentē hanc anguſtiam,&
pręcurrentē dolorē auxiſſe potius ꝗ̃ attuliſſe. Si
enim virgine proloquēte ſuperiora retractes, re
cordaberis dicentem. Tenui eū,per efficacem con=
ſolationem,nec dimittam, donec introducam illū
in domum matris meę:nimirum per circūciſio=
nem:& in cubiculum genitricis meę, per legalem
in templum more primogenitorum oblationem
vtrobiq; enim illum ad conſolationē non tenuit,
ſed per pręſentē dolorem amiſit,magnū in circun
ciſione,ſed nūc Simeone myſteria pandente longe
maiorē.Ad quā omniū conſcius dn̄s,doloris acri
moniā verborū feſtiuitate deliniens, idcirco mul
tis rationibꝰ virginē ſanctā inuitat,dicēs.Meſſui
myrrham meam cum aromatibus meis,comedi
fauum cum melle meo,bibi vinum cū lacte meo.
Sed conſultius fuerit horum fuſiorem explana=
tionem ſequenti capitulo reſeruare,neq; vitio no
bis verti decorum eſt,& ad importunam prolixi
tatem imputari,ſi ſingulis feſtiuitatibus, quas
nec integro volumine poſſit quiſꝗ̃ ſatis attollere,
ſingula capita impendamus.

Cap.XVII.

De adoratione magorũ & myſterijs ꝯcurrẽtibꝰ.

Vox Chriſti.

MEſſui myrrhã meam cũ aromatibus meis. Comedi fauũ cũ melle meo: bibi vinum meum cũ lacte meo.

A ¶ Rerũ omniũ viciſſitudo eſt, nec lęta, nec triſtia nec proſpera, nec aduerſa, ſemper habet vita pręſens. Enimuero in illa propẽſior animus, hęc refugit, niſi aliquatenus releuetur. Releuatur aũt cõſortio; ſicuti aiũt, miſeris refrigerio eſſe, pariũ ſibi ſocietatem adſciſcere. Superiorẽ itaq; nedum parem, ſeſe in vitę huius mutabilitate aſſerit xp̃s vt virgini matri talia ipſo inuitãte audiẽti, durũ & inſolitũ videri poſſit nihil. Eorũ eñ quæ nato ſaluatore geſta memorãtur, lætitiã minime vulgarẽ ſibi vendicat feſtiuus magorũ aduẽtus, ſupplex adoratio, & oblatio locuples. Sed neq; tũc q̃dẽ aromatibus ſine myrrha, melle ſine fauo, lacte ſine vino potitus eſt dei filius: vſq; adeo nihil habet impermixtũ infermentatũq; vita p̃ſens. Quid igitur poſſit virgini matri poſthac adeo præter ſpem atq; opinionẽ obrepere, filio nõ promittente modo ſed & prouocãte, ac Simeone prophetante verſam in luctũ eſſe citharã ſuã, audienti eundem ſuũ & immutabilis dei filiũ, in vno eodẽ & p̃cipuo lętitię actu tãta rerũ mutabilitate exerceri.

B Meſſui inq̃t myrrham meã cũ aromatibus meis. Sic eſt, radiante de cęlo ſtella & ꝓpheta cõſentiẽte magi perducti, inuentũ puerũ auro regẽ, thure deũ profeſſi, ac proteſtati ſunt, quid moror? quid

differo? quid vltra diſſimulo? Cõfeſſi ſunt & myrrha mortalẽ. Q̃d iſtud a prioribus diſtet quicũq; es, ni fallor intelligis, nimirũ quãtũ ab alijs aromatibus myrrha. Thure enim, q̃d nũc ex aromatibus omnibus altiſſimo ſolum offertur, videre meo, cęterorũ vices cõplet, etenim thure & myrrha igni ſeorſum impoſitis, tam diuerſum exhalat vtrũq;: vt hanc odore triſti mortalitati atteſtari, illud immortalitati ſua iocũditate aſtipulari, nemo hęſitare, nemo poſſit nõ aſſentiri. Myrrham itaq; cũ aromatibus ſuis meſſuit dñs, qui cũ diuinitatis ſuę iocũda cõfeſſione, triſtem paſſurę humanitatis deſignationẽ accepit, & bene mel ſuũ dicit & nõ fauũ: Fauus quippe mel in cęra eſt qua ſine mel ſubſiſtit puriſſimũ. Eſt autem mel ros cæleſtis omnem humani cordis induſtriam eludens, niſi prius in fauos ſub arguta apicula ſatagente cogatur. Sic & diuinitas paucis admodum, & ipſis oppido q̃ ſpiritualibus inclaruit vſq; dũ in noſtrę mortalitatis fauos regia architectrixq; apicula illã colligauit, om̃ibus poſthac & minori opera, & maiori copia percipiendũ: vt hanc protinus magi quoq; inter virginea cęleſtis apiculę noſtræ brachia, religione latrię, & incuruatis regię frontis inſignibꝰ, & faſtigijs agnoſcãt, adorẽtq;: ſic nihilominus cęra adhuc inuolutam vt herodianę impietatis metu per aliã viã reuerſi in patriam ſuã, nõ mel purũ putũ: ſed fauum potius cõperiſſe, facto ipſo ſint profeſſi: vt cum melle ſuo dñm fauum comediſſe ſit, magis adorãtibus, & latrię cultu diuinitatis eius gloriã confitẽtibus, ſimul aſſumptę mortalitatis periculum in eorum fuga cõtinuo pręlibaſſe. Cęterũ non ab

C re fuerit, cur in præſenti loco comedi in ſequenti
vero bibi poſuerit edicere: ſi prius quid in vino &
lacte clauſerit ſacramẽti, acutius ratiocinemur:
neq; enĩ tam carnaliter debet opus ſpirituale in-
telligi: vt ideo quia vinũ & lac poculẽta ſunt, bibi
aut quia eſui mel & fauus magis cõueniũt, come
di, dixerit. Sed ad rem bibi vinũ meũ inquit cum
lacte meo. Ipſe ſuo candido dulcore. & dulci cãdo-
re lac pueris ęſculentum, notã pręfert innocẽtiæ,
cũ qua vinũ ſuũ bibit dñs, quando turbato He-
rodi (neq; enim præſentem extra hiſtoriã aliquid
eſt requirendũ) ſimul cõturbata hieroſolyma, ex
veteri teſtamẽto, qđ per vinũ ſignari ſæpe ſępius
cõfirmaui, natiuitatis eius locũ prodidit. Sed qđ
hoc ad rem inquies, nõ malũ arbitramur inno-
centię exordia ſacrarũ literarũ teſtimonio celebra
ri: minime, ſed audi me. Vinũ bonũ, & lac bonũ,
vinũ nihilo ſecius lacti niſi arte & ratione natu-
rę adhibita cõmiſceas, noxę erit. Itaq; nec ſcriptu-
ra ſacra, neq; innocẽtia mala ſunt, ſed abuſus. bo
nũ vinũ, bona lex erat ſed tam male mali qđ bonũ
eſt propinarũt, vt inde bona innocentia, non me-
diocri periculo laboraret. Videns enĩ Herodes ꝙ
D illuſus eſſet a magis, ex hoc potiſſimum nequiter
prolato ſacrę ſcripturæ teſtimonio certam cõmo
uẽdę perſecutionis anſam arripuit, qua a bima-
tu & infra pueros oẽs in Bethleem & finibꝰ eius
ad internecionẽ trucidaret. Secũ reputans illum,
quẽ cruentus inſectabatur, pueris omnibus ſic
ad internecionem trucidatis, liberari nõ poſſe, ne-
quaq̃ cõſiderans infelix, quia nõ eſt ſapientia, non
eſt prudẽtia, nõ eſt cõſiliũ cõtra dñm. Sed ad rem
nũc ſane aliquatenus elucet, cur in priore ſenten-

tia comedi, & bibi in poſteriore dixerit: nã ſicuti
cibũ maiore opera traijcimus q̃ potum, ſic & pe-
riculum magis poſt adorationem per fugam di
lapſis emergens veluti cibũ ſolidiorem difficilius
exhauſit dñs, q̃ qđ excitatę ꝓphetię maligna pro-
ditiõe ſurrepſerat. Neq; enĩ Herodes eo loco pro
phetam habebat: vt propterea vel loco moueret
niſi his forte auditis quę in templo geſta ſunt, &
a Simeone ꝓphetata, ſeſe tandẽ a magis deluſum
ęgre tuliſſet. Nempe vt talia crudeliſſimus tyran
nus audiuit, nõ prophetico oraculo qđ deũ præ-
dicabat credere: ſed ſęuire propter fugam mago-
rũ, quia ad humanę cõiecturæ æſtimationẽ ĩ eo,
quẽ prophetia cõmendabat, loco cędere innocẽtiũ
greges in animũ induxit. Tum vita & refugium
omniũ Herodẽ vitat & fugit miſerũ, abſq; dubio
cũ melle ſuo humanę miſerię fauũ, maiore anxie
tate, & moleſtiore exilio deglutiẽs, q̃ ante vinũ le-
gis cũ innocẽtię periculo pręlibaſſet. Sed enĩ quid
primũ mirer Herodis crudelitatẽ, magorum fi-
dem, an dñi longanimitatẽ, prorſus ignoro. Stellę
prodigiũ audit Herodes, magorũ aduentũ, pro-
phetię concẽtũ, nihilo tñ lentius dolis exitialibus
ac varijs ſimultatibus totus exardeſcit. Extero-
rũ ſollicitudinẽ, barbarorũ deuotionẽ, & magorũ
fidẽ, ob oculos habet, nec ſic quidẽ reſipiſcit: quin
potius miſer vbi technas ſuas vidit nutu diui-
no (nec enĩ quod tacita cogitatiõe ꝑmebat, morta
liũ quiſq̃ palam facere potuiſſet) deprę henſas, vn-
de ampliorem iuſti timoris habuit materiã, ſta-
timq; ſeſe in meliorem mentem recipere inde per
ditiorem inſaniã collegit, apertaq; rabie, ac extra
omnem impietatis licentiã euectus eſt aduerſus

dominũ & aduerſus Chriſtũ eius, vt impio opti
ma queq; cooperari in malũ dubiũ nõ ſit: at con
E tra pijs ſingula conducũt, ſubſeruiũt, opitulãtur
ceduntq; in ſegetem pietatis, aut meriti. ducatũ
ſtellę magi perdiderant, turbatũ regẽ odorabant,
tumultuantẽ ciuitatẽ cernebant, & tamẽ dicunt
vbi eſt qui natus eſt rex Iudęorũ. Quũ plurima de
tẽpore ſtellę aſtu vario rex ſciſcitat, qđ inſonãt p
phetę teſtimoniũ negligunt ſacerdotes, dũ quẽ ex
ꝓpheta vicinũ teſtant, inuiſere cũ extraneis con-
temnũt, & nihilo ſegnius accingit ad iter impigra
deuotio, & fides inexpugnabilis magorũ regiaq;
ciuitate dimiſſa, diuertũt ad vicũ paruulũ, & vi-
le tuguriũ ingreſſi, matris ab vberibus penſilem
infantulũ cõtẽplati, non offendunt: circũſpiciẽtes
quoq; pro throno preſepium, pro purpura pã-
niculos, pro imperatorio ſtipatu bouẽ & aſinũ,
nullo fidei gradu infirmant: verũ eueſtigio ſup-
plici corpore prouoluti adorauerũt mente, ac il-
lum & fortunę bonis apertis theſauris ſuis my-
ſticis donarijs nihil heſitantes confeſſi ſunt auro
regem, thure deũ, & myrrha mortalẽ. Magna la-
tronis ꝯfeſſio, magna Centurionis dei filium ſub
mortis articulo concrepantis, ſed quæ miraculis
vel pſentibus, vel precurrentibus iuuaret. At ve-
ro hi nihil diuinũ, nihil mirabile, nihil eximium
intuebant, ſed totũ infirmũ miſerũ & deſpicabile,
& tamẽ vagientẽ & mortalẽ infantulũ non dubi-
tant venerari vt regẽ, adorare vt deũ. O magi ſi
F rex eſt & deus, quẽ ſic honoratis qđ neceſſe eſt fu
gere & per aliã viam in patriam remeare? Quo-
modo qſo rex eſt & deus ſi ſe ſaluare non poteſt,
nec vos aliter de manu Herodis liberare? Sed ſic

des pia & mẽs deuota nõ diſcutit, nõ remurmu
rat, non diſcernit, ad ſolius ſimplicitatẽ verbi pa-
rere didicit & in auditu auris obœdire. Stupẽda
tamen & prę omnibus admiranda domini longa
nimitas, & patientia, qui cum ſolo nutu hoſtem
truculẽtiſſimũ e medio atq; e memoria mortali
um eximere potuiſſet, multis ſuorũ pereuntibꝰ,
maluit ſe & reliquos fugere q̃ tempus miſericor-
diæ, & benignitatis in iuſta inimicorũ vltione in-
tempeſtiue preradere. Sed tãdem magis (quos vt
par erat comitabamur) abeuntibus, ad id, vnde
digreſſi ſumus redeundum eſt.

Cap.XVIII.

¶ De martyrio & morte innocentum, ac de fugiẽ
te in Aegyptum ſaluatore.

Vox Chriſti.

Comedite amici & bibite & in-
ebriamini chariſſimi. ¶ Vox Io
ſeph. Ego dormio & cor meum
vigilat. ¶ Vox Marię. Vox dilecti mei
pulſantis, aperi mihi ſoror mea, amica
mea, columba mea, immaculata mea.

¶ Oẽm excuſationis anſam puerperę virgini do A
minus ita amputauit, vt duos, qđ aiunt, parie-
tes vna fidelia dealbaſſe, non inſcite quis dixerit.
Cui eñi vllus ad iuſtã q̃relã locus ſupereſſe poſ-
ſit, vbi & vita ipſa deus impetit, ſalus periclitat,
& refugiũ oĩm fugere phibetur? dura Marię con
ditio, poſt multiplicia diuini partus gaudia, acu-
tiſſimũ doloris gladiũ prematurę ſentientis, du-

rior in innocẽtũ ferali ſęuiẽtis Herodis gladio p̃
emptorũ. Sed oĩm duriſſima dei hoĩs in ꝓpria ve
niẽtis, in ꝓpria venit, & ſui eũ nõ receperũt, verũ
ꝑſequuti ſunt cũ Herode, exulareq́ ac fugere ma
turius cõpulerunt. Atqui ſicut durã maternę cõ
ditionis acerbitatem eleuat filij ſors iniquior: cũ
dicitur veni in ortũ meũ ſoror mea ſponſa, meſ
ſui myrrhã meã cũ aromatibus meis, comedi fa
uum cũ melle meo, bibi vinũ cũ lacte meo, ſic &
innocentũ fortunã, matris & filij contemplata mi
B ſeria minus iniquã oſtẽdit. Haud incõmode igit̃
poſt ſponſi pericula, poſt ſponſę anguſtias, ado
leſcentularũ ſortẽ amariorẽ ꝓphetãdo ſubtexuit
dicens, Comedite amici & bibite, & inebriamini
chariſſimi. Inferiores eñ ſi cũ grãdioribus ferant
ferũt leuius, amici inqt comedite, & inebriamini
chariſſimi, matri adoleſcentulas, deſtinatam eis
vaticinatus ęrũnã ꝑſecutionis, ſociauit, vt illa pa
tiente periculum ſibi eueſtigio imminens adole
ſcentulę tempeſtiuius intelligãt. Sedeñ vis ĩgẽs
innocẽtię, quę quo plus p̃mit̃, eo glorioſior eua
dit. Aqua, igne, gladio, legim⁹ Pharaonẽ, Nabugõ
donoſor, & Herodẽ in innocẽtiã deſęuiſſe, infantes
hebręos mergi Pharao iuſſit, ſed vni⁹ myſterio,
qui ex aquis ſublatus euaſerat, p aquas trãſiens
reliquus populus excuſſo indignę ſeruitutis iu
go, in dño liberatus exultauit. Sidrac, Miſaac, &
Abdenago fornace Nabugodonoſor damnauit: at
eñ intactos eos cõſeruãs dñs, babylonijs dignita
C te præpoſuit: Chriſti coętaneos Herodes ferro ĩ
petit, ſed Chriſtũ moriẽdo nõ loquẽdo ꝯfeſſi, mar
tyres coronati, & amici dei ſunt vocati, etiã cha
riſſimi, adeoq́ familiaritati, & amicitię dei intimi

facti ſunt, vt ſeq cõcedant agnũ quocũq́ ierit. Sic
eſt ꝓculdubio, innocẽtia quo plus atterit̃ eo am
plius fulcit̃, ꝑficit, & extollit̃. In aqua illęſa, in igne
intacta, inter fulgurãtes gladios ſecura. Aquoſę
quippe voluptatis neſcia, igneę quoq́ cupidita
tis ignara, & ab elato ĩpetuoſę ſupbię gladio pror
ſus aliena, ſi tentat̃ ꝑficit, ſi pugnat vincit, ſi neca
tur coronat̃, vt nõ ab re primicerijs ei⁹, ſanctis in
nocentibus dictũ putẽ comedite amici, & bibite,
& inebriamini chariſſimi: ac ſi dicatur patenti⁹,
comedite amici, & bibite, vt inebriemini chariſſi
mi, de mẽſa quippe dñi in ꝑſequutione comeden
tes, dũ inter ꝑſequutionis ꝓcellas moriẽdo ꝓ ipo
pręguſtauerũt calicẽ paſſionis ei⁹, amici hoc eſt
animi cuſtodes iure ſunt vocati. Mors eñ illorũ,
hoc pacto cuſtodię militauit ſaluatoris. Eñuero
bibente etiã ſaluatore chariſſimi inebriati ſunt,
qa illo limbũ inuiſente, torrente voluptatis eius
ineſtimabili charitatis ſupefluẽtia ſunt repleti,
nec eñ iſti numero vt priores, aut euanido tẽpo
ralis dignitatis honore p ignẽ & aquã trãſeuntes
aucti hic ſunt, aut munere. Sed nouę legis noui
teſtes, dũ ferro tyrãnico traijciunt̃, melioris legis
ęternã repromiſſionẽ acceperũt. Seqt̃. Ego dormio D
& cor meũ vigilat. Verba ſunt ſancti Ioſeph, quæ
ſi drama hiſtoricũ p̃miſerimus, & meli⁹ intelligẽ
tur, & apti⁹ cohęrebũt, alioq de morte innocentũ
intertexta ꝓphetia, nõ mediocres tenebras ſimpli
ciorib⁹ offundet. Reuerſos itaq́ magos p aliã viã
in regionẽ ſuam, prius arbitratus eſt Herodes,
phantaſtica ſtella deluſos, per fugam ſuæ vere
cundiæ conſuluiſſe. At vbi quæ in templo & di
cta & geſta fuerunt audiuit, ſeſe illis clancularia

fuga,viaqꝫ innouata in patriā ſuam elapſis deluſum potius & irriſum intelligens iratus vehementē in modū,conſiliū inijt incōſultiſſimū,de puerorū betlehemitarū generali exterminio,vt dū ruina teneret vniuerſos ſolus Chriſtus ꝗ ꝗrebat,in E cognitus nō poſſet euadere. Cæterū hęc moliētē filij ei⁹ ꝓuocant, vt obiectis ſibi criminib⁹ apud imperatorē reſponderet,ꝗ tharſum appulſus,vt tharſenſium nauibus tranſmiſſos magos audiuit,iuxta ꝓphetę teſtimoniū in ſpiritu vehementi naues tharſenſiū contriuit ſeſe Romā applicuit,crimina diluit,victor reuertitur, & nihilominus quātūlibet acceleret,non niſi anno pene reſoluto potuit,quē ex fuga magorū conceperat dolorē,per iniquitatē in Chriſtū & innocentes parere. Interea aūt angelus dñi apparuit in ſomnijs Ioſeph dicēs,ſurge & accipe puerū & matrē eius, & fuge in Aegyptū,& eſto ibi vſqꝫ dum dicam tibi.Futurū eſt enim vt Herodes quærat puerum ad perdendū eū.Tum ſacrę virgini,vir ſanct⁹ viſitationē ab altiſſimo emiſſam intelligēs,& ꝗ vidiſſet continuo narraturus. Ego dormio inquit & cor meū vigilat.Dormiebat eñ,ꝗ ſenſibus ad foranea occluſis,& illuſiones neſciebat,& occupationes ſupuacuas nō admittebat.dormiebat inquā, ſed corde ꝓuigili,ꝗ vanis ſeculi curis ſolut⁹ mundo dormiebat,nō deo:nimirū cui⁹ ſomnus ita totus in deū ſomniabat, vt ſuffragante ſublimiori vitę ſpūalis diſciplina,purgatā a turbidis falſiſqꝫ ac noxijs phātaſmatibus aīam,dei volūtati in primis cognoſcēdę, tū ꝓficiēdę addictā adiuratāqꝫ nō impediret,ſed liberā potius redderet, & ad id muneris F expeditā cōſeruaret. Seqtur vox dilecti mei

pulſantis.Aperi mihi ſoror mea. Verba ſunt virginis narratū a ſancto viro ſomniū elucidantis, ampliātis,& pleni⁹ ꝯfirmātis:quippe ꝗ de hac domini fuga ī Aegyptū,vt credere dignū eſt,nō quēadmodū Ioſeph ꝑ ſomniū, verū ꝓ dignitate perſonę,ſit ab ipſo ſuo dilecto multo ſublimius edocta.Hinc ergo ait,vox dilecti mei,non forinſecus tinniēs,ſed int⁹ per intellectualē & apertiorē illuſtrationē inſinuans eſt,viſo a te ſomnio vir optime mire cōformis. Aegyptū quippe iuxta ꝓphetę vaticiniū ingreſſurus,& ſup nubē leuē vt ꝓ̄dixerat aſcēſur⁹ inſtat acri⁹, pulſitatqꝫ dicēs,ſoror mea,amica mea,colūba mea,īmaculata mea aperi mihi. Varia ſponſę noīa,hic vocante,inſtante,& diuti⁹ perſeuerāte,dilecto aggeſta,aliquid nobis, aliqd virgini ſingillatim inſinuāt.nobis dilectum frequentius pulſantē,quoties eñ vocatam audieris,toties pulſaſſe ne hæſites. Enimuero virgini ipſi ſingulis nominibus ſingula incitamēta,quibus ad tā arduū iter,& difficile,citius aggrediendū induceret expendit,inculcatqꝫ. Sororē vocat, G vt calicē hūc tribulationis vtriqꝫ cōmunē edoceat.Amicā dicit quaſi animi cuſtodē, vt oportere eū in tāto diſcrimine ipſa ſatagente cuſtodiri nullatenus dubitaret.Colūbā appellat,nēpe quā pari ſecū vice tyrānicus inſequeretur accipiter.Immaculatam deniqꝫ ꝯfirmat,ne in via polluta pollui & inter idololatras extimeſceret ꝑſente munditiæ authore maculari,quando ſordes ipſę cælo fiunt ipſo inuiſente puriores.

Cap.XIX.

¶De laudibus Aegypti ac virginis in illam proficiſcentis.

Vox Dilecti.

QVia caput meum plenū eſt ro-
re & cincini mei guttis noctiū.
¶Vox Marię. Expoliaui me tu
nica mea, quomodo īduar illa? Laui pe
des meos, quomodo inquinabo illos?

¶Iam vero Aegyptus dei ac dñi noſtri Ieſu Chri
A ſti exilio celebris apprimeq; memorabilis, calamū
noſtrū ad ſui memoriam vocat. Mutatio re vera
dexterę excelſi, vt quæ olim pſequebat dei primo-
genitū, eius nunc cuſtos fieret coęqualis, & cōſub
ſtantialis vnigeniti: ac cuius primogenita pcuſſe
rat deus, illi vnigenitū ſuū ſeruandū conſignaret
cui etiā ſupductis tenebris lucē Moyſes ademerat
tēporalē, illi dei filius lucē ſempiternā pfligata ido
lothiſia maturius repararet: quam quoq; plagis
attriuerat, & cadauereis aggeribus exiēs Moyſes
oppleuerat, illā mundū ingreſſus dñs primā ſuſci
taret. Et in qua iampridē abundauerat iniqtas,
B nunc pręueniēte gratiarū oīm largitore ſupabū-
daret & grā. Magna ſunt hęc, & mutatiōis dexte-
rę excelſi ſigna credibilia nimis, qbus neminē ho-
minē reclamaturū putē, niſi q forte poſt tātā illius
terrę ſpurcitiā dei virtute exploſam, ægypti ſoli-
tudines ſtatim dei tabernacula, & monachorum
habitacula fuiſſe, & pleraſq; ciuitates innumera-
biliū angelorum mortali in corpore degētiū rece-
ptacula fuiſſe non didicit. Aut qui poſtremo ter-
rę illius pręuios monachos, totius religioſitatis
antiſtites, veros recabitas, eſſeos pacatiſſimos, cæ
li ſtellas & ſidera in perpetuas ęternitates mican-
tia, non audiuit. Anachoretas taceo ſanctitate pre
cipuos, circuientes in melotis (vt ait Apls) in pel
libus caprinis, egentes, anguſtiatos, afflictos, qui
bus dignus nō erat mūdus: in ſolitudinibus errā-
tes in montibus, & in ſpelūcis & in cauernis ter-
ræ: vt non citra rationem pulſans dominus, & ſuę
inſtantiæ cauſas ingeminās, virgini dixiſſe videa
tur, quia caput meū plenum eſt rore, & cincinni
mei guttis noctiū. Caput quippe Chriſti deus, q C
baiulante virgine Aegyptum ingreſſus, ita cæle-
ſtis gratię rore plenus & ſuperplenus fuit, vt de
redundāte ſua plenitudine miro modo Aegyptū
ditaret, & inebriaret vniuerſam. Cincinnos quoq;
guttis noctiū nō īmerito plenos aſſeuerat, vt eni
illi Chriſto per deuotam fidem, quēadmodū cin-
cinni capiti adheſerunt, extemplo famē, ſitim, vi-
gilias, ieiunia omnia, pluuias, frigus, æſtum, tē-
peſtates oēs, vilitatem, nuditatem, paupertatem,
calamitates omnes, ludibria, opprobria, calumni
as, irriſiones omnes, verbera, vincula, carceres,
tribulationes omnes, quæ in guttis noctium deſi
gnantur pro ſummis delicijs, voluptatibus, di-
uitijs honoribus, & conſolationibus in Chriſto
habuerunt: vt ſicut guttarum multitudo cincin
norum amplitudinem arguit, ita & multiplex ad
uerſorū tolerantia, illis ſine controuerſia, gloriam
decerneret ampliorē. Proinde qui fiat qſo, vt nūc
virgo bndicta cūctet, diſſimulet, & ſuauiter inſtā
ti ac opportune importuno, noſtriq; pfectus aui-
diſſimo dilecto tandem deneget aſſentire. Expolia
uit me tunica mea (inqt) quomodo induar illa? D
Laui pedes meos, quō īqnabo illos. Nū humani
generis mater pfectibus nunc inuidet filiorum?

Nũ humilitatis magiſtra dñi imperiũ ſuperba
contẽnit? Num patientię forma & obœdiẽtię nor
ma, iubẽte dño muſſitabit, & quę iubẽtur durio
ra ac par eſt cauſabitur? Abſit. Nam perficiendis
dñi mandatis deditiſſima. Narrãti ſancto Ioſeph
ſomniũ ſtatĩ acquieſcit : vt temerariũ ſit illã dño
iubẽte cũctantem, & cõperẽdinantem, perindeq́ e
noſtrę recõciliationis ſucceſſibus gliſcentibus in=
uidiæ quicq̃ ſibi conflantẽ, augurare. Enimuero
inſinuat potius, cuiuſmodi ante reuelationẽ hãc
propoſitum ſuũ & ratio inſtitueretur. Herode
etenim Romã petẽte tumultus oẽs per tempus
ſopiri (quia medelam vt dicit̃ adducit tempus) ar
bitrabatur, & ideo exuta: ſed non abiecta exterio=
ris actionis veſte (neq́ enim in Iudęa vt in terra
aliena erat hæc illi vſquequaq́ neceſſaria) ſeſe con=
tẽplationis quieti tota intẽtione reddiderat, inni=
xa ſuper dilectũ ſuum, vnũ & quęrens, & vnũ te=
nens, qđ multis pręferendũ ſciebat, ac ſupra oẽm
modũ magis cęteris omnibus eſſet neceſſariũ. Ait
igitur: exui me tunica mea quomodo induar il=
la, ac ſi dicat: non quaſi excuſans ne fieret: ſed quo
modo fieret rogans, exui me tunica mea, quomo
do induar illa? acſi quęreret. Num ob multiplicis
actionis turbationẽ, ad quam peregrinę regionis
huius exiliũ impellit, diuellar ego a ſuauitate cõ
tẽplationis? Hanc actionis tunicã neceſſe eſt exulã
tem induere: ſed quomodo induar illa? nõ eſt ma
la, fateor, quia mea, ſed quomodo ĩduar illa? Tur
bida autem eſt, & anxietatis plena, quomodo in=
duar illa? num meo damno? aut ſi nõ, quo præ=
mio, quo fructu, qua mercede? Nulli hęc quęſtio
inanis futiliſq́ cenſebit̃, nec tãta virgine indigna,

qui periculum ſemel fecerit, q̃ vitę actiuę diſten=
tio animũ impediat cõtemplãtis. Nã vni ſoli vir
gini hoc cõceſſum arbitror: vt vitę actiuę ſtudiũ bede
nullatenus ſublimitatẽ impediret cõtẽplationis.
Induit enim tunicam hac in ægyptũ proficiſcẽs,
nimirũ quæ ſicut ipſa poſt modũ ait, ſibi & filio
manu & arte cibos quęſierit: non creditur tñ dul
cedine cõtemplationis ea propter viduata. Aut
ſi imminuta eſt, nobis ſobriam fuiſſe crediderim.
Cuius ſobrietatẽ dñs ſpirituali & exuberãti tan=
torũ patrũ ebrietate poſtea cõpenſauit. Sed quid E
eſt inquies, omniũ patrũ ægyptiorũ, immo totiꝰ
mũdi ſanctitas, & contemplationis ſublimitas, ad
contẽplationẽ virginis? Nihil fateor. oẽs enim ſi
virgini cõparentur cęcutire protinus, atq́ humi
repere videbuntur. Illi tñ vt dixi nihil perit : vel
obœdientia ſuffragãte cũ nos hac occaſione q̃plu
rimũ ſimus aſſequuti. Sed iã qđ ſubiũgat audia=
mus. laui pedes meos, quomodo ĩquinabo illos?
Nos qui pedes affectionũ peccati luto infecimus
ingemiſcẽdo, plãgẽdo, & pœnitẽdo lauamus, at nõ
ita virgo bñdicta, quia nulla pcti aut infectione,
aut affectione ſorduerat. Sed illos Herode (vt di=
xi) Romã petente ideo lauiſſe dicit̃, quia in patria
cũ fertili, tũ propria, oẽm exteriorũ curã : vt mi=
nus neceſſariã, cũ excuſſo mũdi puluere relegaue
rat: vt ſic poſſet verbi dulcedini liberius vacare.

Cap. XX.

Agit de inconſtantia p̃ſentis vitę, de reditu dñi
ab ægypto : quoq́ pacto victũ ſibi parauerit mr̃,
ac demũ de Ieſu duodecimũ annũ agẽte inuẽto a
parẽtibus poſt triduũ in tẽplo, & de reſpõſis eiꝰ.

Vox Marię.

Dilectus meus miſit manũ ſuam
per foramẽ, & venter meus in-
tremuit ad tactum eius. Surre
xi vt aperirem dilecto meo. Manꝰ meæ
diſtillauerũt myrrhã & digiti mei ple-
ni ſunt myrrha probatiſſima. Peſſulum
oſtii mei aperui dilecto meo, at ille de-
clinauerat atq; tranſierat. Anima mea
liquefacta eſt vt dilectus loquutus eſt.

A ¶ Nutu dñi ſepius fit: vt dũ nobis blandiuntur
proſpera, nõnunq̃ interuertant deteriora: immu
tat enim vota noſtra deus. Sed vtiliter, ſi patien-
ter feras. Mariã attende: vt cũ illa patiens, & tu ꝑ
illam cõſoleris: abeunte Herode Maria pace frue-
bat: ſed angeli acceſſu ecce turbatio, de patria gau
debat, ſed indicitur exiliũ: ſibi de quiete applaude
bat: ſed quieſcẽti adimitur victitandi præſidium.
Minutiora ſũt hęc neq; toleratu vſq;quaq; aſpe
ra niſi moleſtiora ſequerent: quia pacẽ quã quęſi
uit fugiendo, non reperit ſtatim in ægypto: vt &
tu nõ turberis, ſi confeſtim poſt magnos metus
afflu ẽs ex voti plenitudine tranquillitas, & cõpo
ſitarũ rerũ ſerenitas minus arriſerit: quin potiꝰ
ſi infeſtiora ſucceſſerint, memineris velim q̃d vir
go ſequuta adijciat. Dilectus inquit meus miſit
B manũ ſuam per foramen, & venter meus intre-
muit ad tactũ eius. Quã tu mihi hic pacem, quã
tranquillitatẽ, quã ſecurũ mẽtis rerũq; habitum

cõmemoras, vbi & viſcera cõturbata videmus?
Venter meus inquit intremuit ad tactũ eiꝰ, nec
immerito, q̃a cũ ingreſſus eẽt dñs in ægyptũ, cor
ruerũt idola: nec erat tẽplũ, cuiꝰ ſolo nõ ſterneret
ſculptile: quis tũ gentẽ illam nõ extimuiſſet, gen-
tem inclęmentem, immiſericordem, impiam? gen-
tem ferociſſimam, & nihil humanitatis præter ef
figiem habentem, gẽtem in idolatriam ad inſaniã
vſq; effuſam. cui tam in prõptu eſſet vlciſci deos
ſuos. Intremuit itaq; virginis vterus, & vt pro-
babiliter credi poteſt, ſuper filio ſuo conturba-
tus eſt, quando idem filius eius immiſſa diui-
næ potentiæ manu ægyptiorũ ſimulachra tanta
ſtrage cõminuit. Porro manum per foramen im
miſiſſe recte deſcribitur, quia vt ipſe alicubi teſta
tur, non erat miſſus niſi ad oues quę perierãt do
mus Iſrael. qui igitur ad ſolas oues domꝰ Iſrael
miſſus fuit, certe ad exteros tranſiens quaſi fora
men fecit, per quod etiam manum miſit, cum eo
rũ abominationes virtute tanta poteſtateq; va-
ſtauit. Cæterum q̃ ingenti iuſtoq; hinc timore
perculſa ſit, nemini vt ipſe quidẽ arbitror, in du-
bium venerit. Atqui tandem de his omnibus (cũ
ex vſu temporis viſum eſt) liberauit eam domi-
nus, vnde & ait. Surrexi vt aperirem dilecto meo.
Abiecta enim, ac ſecus atq; dei matrem decebat,
in terra aliena accepta iacebat. Sed eñ vbi denuo
angelus domini apparẽs in ſomnis Ioſeph de tol C
lendo puero mandauit, vbi de reditu præcepit,
vbi de quærentium animam pueri morte fidem
fecit, vbi poſtremo puerum petendo Nazareth
Nazareum vocandum, iuxta prophetæ vatici-
niũ inſtruxit, Surrexit virgo, & mater optima

corporaliter quidẽ:ſed ſpiritualiter multo ſignificãtius per internã lętitiam,ſi cõſideres iacuerat per exiliũ redit ad patriã, mortem pertimuerat immaturã, patrũ expectatione perſpicit ematureſcere ad vitã,crebras experta fuerat actiuę vitæ miſerias:crebriores intelligit paratũ iri cõtẽplatiuę vitę delitias. Surrexit ergo de ægypto angeli monitu,cuius indiuiduo comitatu ſeſe gaudens in Iudęam recepit:vt aperiret dilecto ſuo.Quid? viam ſane ad patrib⁹ factas promiſſiones in terra Iudęa rebus ſicuti preuiſum fuerat cõplẽdas. Manus meę diſtillauerũt myrrhã,digiti mei pleni myrrha probatiſſima,hoc eſt qđ dixeram,crebras expertã illã actiuę vitę pœnalitates, nũc au- D tem ad vitę cõtẽplatiuę delitias migrare.Myrrha mortuorũ immiſſa corporibus ne ocyus putreſcant,in cautione eſt, dies autẽ & viuis adijcit ſobrietas.Sobrius itaq; victus myrrha quædã eſt, quẽ dũ in ægypto manu & arte ſibi parauit,& filio,manus myrrham ſtillantes habuiſſe dei mater iure aſſeritur. Sed in terra promiſſionis digiti eius memorãtur pleni myrrha probatiſſima: quia pro natalis ſoli ingenio clemẽtiſſimo,hubertateq; cantatiſſima,vacare liberius poterat nihiloq; inde ſegnius qđ neceſſitatẽ patiẽti opus erat, nedũ ſibi ac filio,minori opera pręparare:probata quippe tũc myrrha dicitur,cũ abſtinentiæ noſtręvictũ opere atq; induſtria manuũ paramus: iuxta Pſalmiſtę vocẽ qui ait. Labores manuum tuarũ quia mãducabis,beatus es & bene tibi erit. Probatior autẽ ſi Paulo audiẽs,ſtuduerit abſtinẽtię eleemoſynã manib⁹ ſuis operãdo copulare. Sed oĩm ꝓbatiſſimã illã arbitror,quã cũ eleemoſy

na ſublimitas attollit contemplationis: cũ ſcilicet eleemoſynę liberalitatẽ nõ minuit aſſiduitas contẽplationis: & cõtẽplatiõis dulcedinẽ durities nõ impedit corporalis exercitatiõis . Hac gratia inſignis virgo bñdicta,digitos ſuos myrrha probatiſſima plenos iure cõmemorat:nimirũ cui⁹ contemplationẽ actio non intercepit, nec cõtẽplatio actionẽ. Sed quaſi Aiot vtraq; manu vtens pro dextera,ſic eleemoſynis cumulauit laudẽ ieiunij: vt aſſiduã vtriq; ſociaret , verius autẽ pręferret cęleſtiũ cõtẽplationẽ.Sequitur.Peſſulũ oſtij mei E aperui dilecto meo,at ille declinauerat,atq; trãſierat.Noua res in ægypto,in exilio,in tribulatiõe, iuxta eſt,dñs nõ effugit,non elabitur, ſed retinet dilectus,& perdit in patria,in proſperitate, in feſtiuitate,inter cognatos & notos quęrit, & nulla elapſi veſtigia reperiunt: vt pro indubitato hinc cõſtet,Ieſum quęrẽtibus,pieq; in Chriſto viuere paratis,tribulationẽ multo plus afferre momenti q̃ proſperitatẽ Mariã attẽde, Ieſum in ægypto, in inuio,in deſerto,nõ perdidit:redit ad ſuos, blãdiunt oĩa,proſperant oĩa,applaudunt oĩa,pergit in Hieruſalẽ,aditur feſtũ:at vbi redit,prohdolor qui in oĩbus his ſolus quęrebat,amabat,colebat, duodecimũ annũ agẽs feſti dñs nõ cõparet: declinauerat eñ,atq; trãſierat. Declinauerat autẽ:vt inſtruerent deuoti inter parẽtes, inter proſpera. Ieſum difficili⁹ inueniri. Inueniri autẽ a pœnitẽtibus, & illũ ad exẽplũ patris putati matriſq; verę cũ graui doloris & lamẽtationis ęſtu cõueſtigantibus.Porro trãſierat dixit,quia ꝑter conſuetudinẽ,vltra ætatẽ, ſupra hũanã capacitatẽ erat, quod inuẽtus in templo audiẽs interrogãſq; ac

reſpondens loquebatur, ita vt euangeliſta cōpro
bante, ſtuperent oēs, qui eū audiebāt, ſuper pru=
dentia & reſponſis eius. Mariæ vero anima, ſicut
ipſa ait, liquefacta eſt, vt dilectus loquutus eſt.
F Quæſito em̄ illo inter cognatos & notos, nec in=
uēto, reuerſa in Hieruſalē, nō ad forū ſe contulit
puerilīū ludorū officinā, nō ad theatrū, vbi male
feriata terūtur ocia: ſed concito maternę pietatis
gradu tēplum ſubit, in quo ſi deuote quærit dei
filius, ocyus reperitur. Tum vt loquentē illū au
diuit, ſedentē in medio doctorū, audientē illos &
interrogantē, aīa eius liquefacta eſt. Liquefacta ſa
ne: vt em̄ rem liquefactā, ſi cōſiſtere oporteat, alio
opus eſt cōtinente, alioqui e veſtigio dilabitur: ſic
virgo benedicta, ſeraphicę charitatꝭ igne ambuſta
vix ſibi ipſa cōſtare potuit: ſed prę nimio amore
ebulliens ait. Fili quid feciſti nobis ſic? Ecce pater
tuus & ego dolētes quęrebamꝰ te. Vides ni fallor
liquefactā nēpe quæ expoſtulet cū filio, creatura
cū creatore, mulier cū deo, tacet vir, & mulier lo=
quit, tolerat pater nutriciꝰ, & mulier loquit, diſ=
ſimulat Ioſeph, & matri relinquit cenſura dicēdi.
Fili quid feciſti nobis ſic? atqui iſtud violēto ma=
ternę charitatis incēdio eſt cōdonandū, ſeſe ſi vel=
let cōtinere nō valētis, liquefacta em̄ eſt aīa eiꝰ, &
eatenus liquefacta: vt nec verbū caperet, nec ſatiſ=
facientē filiū intelligeret, vtiliter nobis, & appoſi=
te ſibi reſpondētē. Neſciebatis quia in his quę pa=
G tris mei ſunt oportet me eſſe? Sic em̄ habes. & ipſi
nō intellexerūt verbū qđ loquutus eſt ad eos. Sed
nec nunc quidē o dolor verbū illud ſatis intelligi
mus, aut ſi intelligimus, ingēti cū periculo diſſi=
mulamus. Nam qui ſibiipſi, aut cuilibet creatu

rę, cum neglectu creatoris, & eoꝝ quibus cultus
ampliatur diuinus creſcit, & magnificatur, inten
dit, & ignorat, aut diſſimulat, quid ſit illud pri=
mū doctrinæ Chriſti verbū, & ſpiritualis erudi=
tionis ſingulare fundamentū: neſciebatis quia in
his quę patris mei ſunt oportet me eſſe, quo nimi
rū vnicus ac ſummꝰ magiſter noſter? Chriſtus
nobis ante omnia inſinuatam voluit exequutio
nem diuini beneplaciti, quaſi patris æterni & cę=
leſtis imperatoris edictum omni loco ac nume=
ro pręferendam. Nos itaq; dei filiꝰ maturius cō=
tra omnia inimici tela munire deſiderans, primū
hoc verbū pro impenetrabili cōſtātis pietatis cly
peo largitus eſt, quo circumagentes illęſi prote=
gamur. Nam ſi fremat mundus, impugnet ca=
ro, aut ſęuiat inimicus, dic neſciebatis, quia ī his
quæ patris mei ſunt oportet me eſſe? ſi exurgat
ſuperbia, inſurgat iracūdia, corrodat inuidia, aci
dia deijciat, aut pectꝰ auaritia ſollicitet, pruriat
gula, & laſciuies inflāmet dic, neſciebatis quia in
his quę patris mei ſunt oportet me eſſe? & ſecurꝰ
eris. Nulla tandem peſtis, nulla ſuggeſtio, nulla
tēptatio, cuiꝰ paruulos nequeas ad petrę primā
ſoliditatē allidere, radicituſq; cū puluiſculo vt di=
citur expungere, ſi efficaciter & ex animo dixeris,
neſciebatis quia in his quę patris mei ſunt opor=
tet me eſſe? neq; enim deerit aut operariū ſuū de=
ſeret pater cęleſtis, de quo cōfidis cuiꝰ potētię reſi
ſtere, cuiꝰ præſentiā ferre nemo queat inimicus.

Cap. XXI.

De morte ſancti Ioſeph & de cuſtodia angelica quædam.

Vox Mariæ.

Qvæſiui & non inueni illum, vocaui & non reſpondit mihi. Inuenerunt me cuſtodes, qui circũeunt ciuitatem, percuſſerunt me, & vulnerauerunt me: tulerũt palliũ meũ cuſtodes murorum.

A ¶Partim primitiarũ doctrinę dñi ſuauitate eximia partim loci pſentis difficultate nimia, motꝰ illis ꝓtractꝰ, iſta differẽda putaui. Talia eñ ſunt hęc, vt cõmode nequerint priori capite cõprẽhendi, maxime ꝙ illiꝰ capitis pẽſo cohęrere nullatenꝰ viderent. Quis eñ in illo triduo abſentię Chriſti vel pdatã virginẽ, vel pcuſſam vnq̃ audiuit, cũ pſertim diu quęſitũ, & tãdẽ inuentũ filiũ, ꝓſtet matri vocanti, ſicut diximꝰ reſpõdiſſe. Hęc igiẗ de ſancti Ioſeph morte corporali, appoſitius intelligenẗ de qua dicẽdũ & cõſequẽter de textu, ſi priꝰ in mẽtẽ venerit, cur virginis palliũ Ioſeph ſit vocatus. Palliũ, vt cætera taceã, primũ ab infeſtantibꝰ extrinſecus tueẗ habẽtẽ, deinde nuditatẽ obtegẽs humanę verecũdię cõſulit, tũ fouendę fragilitati plu-
B rimũ ſuffragaẗ, poſtremo decẽtius geſtatũ venuſtatẽ, dignitatẽq; cõciliat ampliorẽ. Sic pbñdictę virgini vir ſanctꝰ matrimonio iũctus, quatuor, illi ꝓtulit minime cõtemnẽda, vnũ ne peſſimi q; Iudæorũ innuptã puerperã in fornicationis calumniã accerſerẽt. Alterũ, ne ſimplices nudũ virginis partũ ſtatim audiẽtes, vt ſuſpectũ auribus atq; animis exhorreſcerẽt, & ſerpẽs antiquus ſa-

lutis humanę inimicus pmature redẽptiõis noſtrę ſacramẽtũ dephenderet. Tertiũ vt ex lege matrimonij familiarius cohabitando illi diligẽtiore officio adeſſet exulãti, & in natali ſolo domi, ac foris felicius inſeruiret. Quartũ vt ſicuti hactenus & in ſeculũ virginitatis gloria, ita illi nuptui data, matrimonij: deinde eo vita functo, viduitatis dignitate, ſine virginitatis detrimento fieret illuſtrior. Niſi fortaſſe citra honeſti rationẽ eẽ quis putet, illęſa virginitate in omñi vitę genere prima tũ tenere. Porro non habeẗ canonica auctoritate expreſſum, quonã tẽpore virgo bñdicta ſit tanto munere, tã inſigni pallio & viro ſancto viduata. Viduata eſt tñ & tãto viro priuata, vt creditur ante dñicã paſſionẽ: nũq̃ eñ illã, ſi Ioſeph viueret Ioãnis tutelę dñs credidiſſet: probabile eſt etiã, nec tunc quidẽ virũ ſanctũ ſupſtitẽ fuiſſe, cũ pdicãti dño dixerunt. Ecce mater tua & fratres tui foris C ſtant quęrentes te. Illum eñ ſi in viuis etiãtũ Ioſeph ageret, ſicut in triduo dolẽs cũ matre fecerat, nũc quoq; ſedulus q̃ritaret abſentem, vniuerſam deniq; euãgelij ſeriẽ ſi ſcruteris ſolerter, & diligentius inſpicias, nuſq̃ neq; patienti, neq; pdicãti virum ſanctũ dño aſtitiſſe reperies, ſed neq; pergẽti quidẽ ad nuptias cũ matre, vt hinc illũ ãte ſublatũ, q̃ baptizareẗ dñs exiſtimare haud incaſſum liceat. At potiꝰ ſtatim a baptiſmo abſente dño, & in deſerto ieiunãte virũ ſanctũ vita functũ crediderim. Cũ ad illud vſq; tẽpus pſente vitæ authore, non cõgrueret vitæ nutriciũ vita priuari. Huic ſententiæ verba Salomonis virginem querulam introducentis, de quibus nunc latius, nõ mediocriter concinunt. Quæſiui & non inueni illũ, vo- D

cavi & nõ reſpõdit mihi: ægrotante nimirũ viro ſancto, & agonizante, vt opem ferret, authorẽ vitę & cõſeruatorẽ virgo pia reqſiuit, ſed nõ inueni illum, ait, nec mirũ quippe q ſolenni baptiſmi cõſecratione peracta, cõtinuo ductus a ſpũ in deſertũ, vt tẽptaret a diabolo, ibidẽ quadraginta dies, ieiunus cõſecrãdo nr̃o ieiunio perſeuerauit. Vocaui inqt, illuc em̃ ipſa pſeq, & morietẽm deſerere nõ audebat, & nõ reſpõdit mihi. Nõ vocauerunt ſorores lazari, ſed dũtaxat nũciauerũt quẽ diligit infirmari. Ille aũt cõfeſtim acceſſit vocaui, ait mater dñi, & nõ reſpõdit mihi. Tãta ne illi noſtrę ſalutis cura, & ieiunãtib⁹ pſeuerãtię cõmẽdãdę ſtudiũ extitit, vt huiuſce vni⁹ gr̃a, nec matrẽ audiret vocantẽ, nec nutriciũ moriẽtẽ, nõ auſim cõtinuo ita aſſeuerare, niſi Chriſto p nobis citi⁹ morituro, magnũ arbitremur ſaluti nr̃ę & pſeuerãtię cõmendandę poſthabuiſſe mortẽ nutricij ſui tẽporalẽ ſanctã & reb⁹ gerẽdis obſecundãtẽ, ſed abſens potuit citra oẽm pſeuerãtię iniuriã matrẽ inuocãtem audire, ac morti eripe nutriciũ agonizãtẽ. potuit certe, ſed nõ oportuit, ſemel indubie, & breui moriturũ, nũc quoq; ſaluatori (nõ min⁹ ac vita ipſa, ſua morte nũc obſequẽtẽ vlteri⁹ differre.
E Si em̃ Ioſeph, ſaluatore patrẽ ſuũ aſſerẽte deũ, adhuc ſupſtes vixiſſet illo forſitã, ſeu teſte locuplete vſi eẽnt Iudęi ɔtra dñm. Vni⁹ itaq; vita tẽporalis vita fluxa, vita breuis & caduca ſeruari non debuit, nec dei matre inuocãte mors officioſa, mors ſancta mors in conſpectu dñi precioſa impediri. Hinc ſequitur, Inuenerunt me cuſtodes qui circũeunt ciuitatẽ, ſiue eccleſiã, ſiue animã hic ciuitatis nomine accipi libet, parum refert, nã vtriuſq;

cuſtodię a deo deputati ſunt ſuperni illi ſpiritus in miniſterium miſſi propter eos qui hæreditatem capiunt ſalutis. Hanc tamen proprie circũeunt non ingrediuntur. Anima em̃ ciuitas q̃dam F
eſt, cuius rex volũtas, conſiliarij intellectus & ratio: nobiles ſenſus interiores, plebs ſenſus exteriores, q̃ ſi fuerit in humilitate fundata, murata p cõtinentiã, turrita p prudentiã in bonis operib⁹ locuples, & poſtremo in charitatis vnione pacifica, hãc inambulãt, cuſtodiũt, & libẽter circũeunt angeli, ſed nõ intrãt, nõ penetrãt, nec illabũt, nimirũ cui intimũ fieri nihil põt, niſi de⁹. Seqt. Percuſſerũt me, vulnerauerũt me. In pcuſſione dolor insiſcretus ſentit, in vulnere caro diuidit, & pars a parte ſeparat. Sũt aũt matrimonio iũcti (ſicut ait ſcriptura) duo in carne vna, ita vt vir ap̃lo referẽte corporis ſui poteſtatẽ non habeat, ſed mulier. Permittẽtes igit angeli virũ ſanctũ acrius ad diuinę diſpenſationis edictũ fatigari, virginẽ quodã modo pcutiũt, qa dolorẽ a corpore, cui⁹ poteſtatem per matrimonij fidem acceperat, non repellunt: vulnerant quoq; & carnem a carne, quaſi mucro diſſociant, dum ſancta anima eſt miniſterio eorum ſublata, mutuũ ius dominiumq; corporum vtroq; cõſentiente initum alterius morte diſſoluitur, & ſicuti vulnere ĩ magno fit: a carne caro ſeparatur. Tulerunt pallium meum cuſtodes murorum, vno dubio ex iam dictis obrepente raptim ſublato, rei ſummam viri ſancti compendioſo laudum epitaphio eleganter abſoluit. Tulerunt pallium meum cuſtodes murorum. Ne repntes (inquit) angelicam cuſtodiam idcirco corporum noſtrorum tutelæ G

nũq̃ inuigilare,qa ĩfirmari deo volẽte nõ ꝓhibẽt, qa moriẽtib⁹ p̃ſto ſunt,qa aĩam tollũt,nõ eſt ita. Illoꝝ eñ fidei murorũ aſſignata cuſtodia eſt.Re uera,q̃uis ſpũalis ſit angelis,noſtræ prima cura ſalutꝫ, cõplura nihilomin⁹ nr̃is corpib⁹ ꝑmagni fica & apprime neceſſaria p̃ſtant angeli. Vide q̃ſo vteri anguſtias,exit⁹ attẽde ꝑicula,hoſtis hũanę nr̃ę fragilitatis ferocitatẽ ꝑpẽde diligẽti⁹,ſexcẽtas, ſi poſſet,mortes corporales,nedum ſpũales nobis iugiter intẽtãtis.Et angelicę tutelę,ac ꝓpugnatio nis hac in vita corpori eẽ ꝑpetuo neceſſariã agno ſces.Ad hęc diſponẽte altiſſimo,ſi patimur,ſi ĩfir= mamur,ſi morimur,nõne illis aſſiſtentib⁹,cõfor tantib⁹,corroborantibus ęquanimius toleram⁹? Tãta deniq; enecti cineris nr̃i charitate ſũt obſtri cti(nũc.n.de eiuſmodi exequijs taceo, quas haud raris peculiariter impẽdiſſe noſcunť) vt nobis re ſurgẽtib⁹ eoꝝ miniſterio,nõ ĩprobabile ſit corpa

H nr̃a reſerciri.Merito itaq; murorũ cuſtodes dicti ſunt,hoc eſt corpoꝝ nr̃oꝝ (his eñ vt muris aĩæ ſepiunť)q nec frigidi cineris curã reijciũt.Sed nũc demũ epitaphiũ ip̃m ſi placet paucis expẽdam⁹. Tulerũt inq̃t palliũ meũ: hoc tu forſitan de ſola aĩa intelligẽdũ arbitraris , quã ꝑ meritis ſublatã manib⁹ angelicis nõ dubitam⁹: ſed vigilãtię eoꝝ, ac glĩę,ſi qd mœror fidei, nõ mediocriter detrahi mus,ſi dñi abſentiã nõ ſuppleuiſſe,ſi dñę tãtã ne= ceſſitatẽ diſſimulaſſe,ſi tantũ depoſitũ(viri ſancti corpus loquor)inhonoratũ p̃teriſſe arbitremur, ſed eſto vt libet in breui epitaphio viri ſancti nõ breuis eſt glĩa,& mr̃is dei palliũ,& manib⁹ angeli cis ꝑ inimitabili meritoꝝ excellẽtia fuiſſe ſublatũ.

Finis Secundi Libri.

Eiuſdem in librum Tertiũ Prologus.

Citharã in luctu adhibuiſſe A me,cauillabunť aliqui, ſeri= os dñi mei labores,paſſionẽ acerbitate omni acerbiorem & mortẽ nulla non ignomi= nia exaggeratã,ſub cantico= rũ modulos hilariores mit tere connitentẽ. Sed primũ meminerint,q̃ſo, quãta e charitate cœperint hæc

deinde quãta hilaritate & ſpontanea alacritate p̃ceſſerint. Tũ ni fallor intelligẽt, vel nos cũ pleriſq; etiã ſanctis, vel Salomonẽ ipſm, nõ immerito, nec iniucũde aut inutiliter ita ſenſiſſe, nõ q̃ cor durũ cor lapideũ, quodq; ſaxis ipſis inſenſibilius, nulla inter tãtos innocẽtis dñi ſui, dei ſui, redemptoris ſui dolores, nulla moueꝛ ſympathia condolẽtiaq; probandũ crediderint, abſit, probe eñ nouerant eiuſmodi & dominũ deteſtari dicente propheta. Suſtinui q̃ ſimul cõtriſtareꝛ & nõ fuit. Ac demũ inhumani eſſet ſtupidiq; & prorſus ingrati animi, cælo terra inſenſibilib⁹ oĩb⁹, cæli & terræ dño cõpatientibus, nullo interim ad illum dolore moueri, qui tua cauſa non ſua paſſus eſt, qui tua non ſua ſcelera expiauit, qui tua cõmoda tãto labore ſimul & dolore promouit. Enimuero vt eſt domino amara perferenti ex animo compatiẽdũ, ſicuti Paulus ait vt cõglorificemur: Ita deniq; ei dẽ ex tanta charitate, cũ tãta hilaritate, perfectiõe & ſpontanea alacritate omnia ſubeunti, amore reciproco, lętiori, deuota, ac quę angariã neſciat imitatione, promptaq; & expedita animi contẽtione reſpondẽdũ. hinc & Salomõ ipſe (dictu mirũ) quãta verborũ cõcinitate & ſymbolorꝫ amœnitate rẽ alioqui tragicam fecerit inſpirante paraclito feſti-
B uã. Qua de re nobis quorũdã ſimplicitati cõſulẽtibus nõnihil ꝓloqui operępreciũ viſum eſt, ſi in primis ꝑ tria pręmiſſa incedentes, oſtẽderim⁹ noſtri redẽptoris agones anguſtiſſimos nequaq̃ a cãticorũ feſtiuitate abhorrere. Tametſi nobis tacẽtibus huic rei cõficiẽdę vnus ipſe ſufficiat Chriſtus, q̃ ſequẽtib⁹ ſe mulierib⁹ deuotis, & ꝓ cõpaſſione alti⁹ ingemiſcẽtib⁹, ait, filię Hieruſalẽ nolitẽ

flere ſup me. Et pſalmo.xxj. Cõuerſationis ſuę vilitate, paſſioniſq; ac mortis acerbitate lati⁹ expreſſa ſic ait. Narrabo nomen tuũ fratribus meis, in medio eccleſię laudabo te, qui timetis dñm laudate eũ, vniuerſum ſemẽ Iacob glorificate eũ, Luctũ, vt cernis, nec timẽtib⁹ indixit, ſed laudẽ, quã tãdẽ & ipſe euictis tot mortib⁹, & fratribus iamiã paternũ nomẽ alti⁹ edoctis, cęlũ in iubilatione conſcendẽs, in medio eccleſię triumphãtis feſtiuitate inuſitata geſtiẽs exoluit. Adde ſi vis & ꝓphetã, in exceſſu ſuo noſtrę redẽptionis opus mendaci hominũ vanitate nequaq̃ fruſtrandũ vehementius expaueſcẽtem, ac demũ pre admiratione exclamãtẽ, Quid retribuã dño, ꝓ omnibus quę retribuit mihi? Calicem inquit ſalutarꝭ.i.ſaluatoris accipiã & nomẽ domini inuocabo. hoc aliquid eſt, non ſatis eſt. vota mea domino reddã corã omni populo eius, nec hoc ſatis. Quid igitur Dirupiſti dñe vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. hoc quærebat dñs, nimirũ qui per eundem alio loco dixerit, Sacrificium laudis honorificabit me, & illic iter quo oſtendam illi ſalutare dei. Deniq; to- C
tum pſalterium, quo fere nuſq̃ lucidius, copioſius, & expreſſius de domini conuerſatione, paſſione, & morte doloroſiſſima prophetatũ eſt, cernere ſit per modũ laudis quotidie recitari, ne altiſſimo ſit hilaritatis expers, gratitudo ipſa ingrata, alacritatẽ eñ ipſe officij nr̃i gratã habet, nõ vtilitatem, videlicet q̃ nulla ſua neceſſitate (qm̃ bonorũ noſtrorꝫ nõ eget) ſed (ſicuti Apl's ait) ꝑpter nimiã charitatẽ ſuã qua dilexit nos deus, cum eſſemus mortui peccatis, cũ viuificauit nos in Chriſto. Nam vt obiter aliquid de primo tangamus. D

dominicę paſſionis initiũ fuit charitas,primum
dei patris,qui non quaſi nos dilexerimus eũ, ſed
quoniã prior ipſe dilexit nos,ait Ioannes, miſit fi
lium ſuũ propitiatorẽ pro peccatis noſtris.dein=
de filij.In hoc enim(ait idem) cognouimus chari
tatem dei:quoniã ille animã ſuã pro nobis poſuit
Enimuero maiorem hac dilectionẽ nemo habet:
vt animã ſuã ponat quis pro amicis ſuis. Illã au
tem dñs ineſtimabili charitate & pro inimicis po
ſuit,ſicut ipſe ait.Filius hominis nõ venit mini=
ſtrari,ſed miniſtrare, & dare animã ſuã redẽptio
nem pro multis.Poſtremo ſpiritus ſancti, q cha
ritas eſt,& per os Caiphę pontificis loquut⁹ ait:
expedit vobis vt vnus moriatur homo pro po=
pulo, & non tota gens pereat . Hoc enim a ſeipſo
Caiphas nõ dixit, ſed cũ eſſet pontifex anni illius
prophetauit,quia Ieſus moriturus erat pro gen
te,& nõ tantũ pro gẽte: ſed vt filios dei qui erant
diſperſi,congregaret ĩ vnũ. Vides puto,vti patre
& filio & ſpiritu ſancto ſibi concinentibus ,& do=
minicę paſſionis & noſtrę redẽptionis opus can=
ticis aſſuetus amor cantor inchoet, intonetq;: &
ſub cõmunẽ canticorũ harmoniã deducat. Vnde
etiã nũc oro te:quẽadmodũ ipſius progreſſus du
ra,quaſi b quadrati aſpera,ſpontanea alacriq; hi
laritate & hilari alacritate emolliat,edomet,euin=
catq; dñs, & ſub mellitorũ tinituũ modulos vo=
cet.Spontaneũ vero ne quid dicatur,duo potiſſi=
E mũ impediũt,inſcitia ſcilicet & illata violentia.Al
terum a nobis & in nobis eſt.Alterũ in nobis qui
dẽ,ſed nõ a nobis, nimirũ quod debiliori reſiſtẽti
imprimitur a fortiori & potentiori. Atqui neu=
trũ licet ſuſpicari in dño. Eo præſertim alterum

excludẽte Matthęi.xx.cũ ait.Ecce aſcẽdimus hiero
ſolymã, & filius hoĩs tradeť principibus ſacerdo
tũ,& ſcribis,& cõdemnabũt eũ morte, & tradent
eũ gentibus ad illudendũ,& flagellandũ,& crucifi
gendũ. Ad hoc eñi minime credẽdus eſt neſcius ꝑ
ueniſſe,qđ tãdiu futurũ prędixit.Sed nũquid in=
ter tot furẽtes aduerſarios,feruẽtes cruciatus,&
tormẽta crudelius illata,violentiã inficiabimur?
Nõ negauerim Iudęos cũ gẽtibus tyrãnice ꝗplu
rima & per violẽtiã immaniſſimã cõmolitos: ſed
nihilominus ſponte vbi voluit,qñ voluit, & quõ
voluit,mortuus eſt dñs,ſicut ipſe ait.Ioannis.x.
Propterea me diligit pater qa ego pono animam
meã,& iterũ ſumã eã:nemo tollit eã a me, ſed ego
pono eã a me ipſo. vides nũc ex oĩni parte ſponta=
neũ.Alacrẽ cõſidera. Nouerat Iudę malitiã diabo
lo poſt buccellã ingreſſo eſſe cõpletã, ſed illũ cœtu
apoſtolico turpiter dimiſſo pudere,& prę verecũ
dia in tã flagitioſę inhumanitatis audaciã nõ ſta
tim prorũpere:qđ facis(inquit)fac citius. Tandẽ
& cęteris vt par erat cõfortatis, & hymno ex mo
re dicto,ad locũ vbi capi poſſet comitantib⁹ apl'is
diuertit,ſupuenientib⁹ aduerſariis obuiã ſe exhi
buit,& ſe quęritãtibus ait.Ego ſum.Sub hęc Pe=
trũ plus in ferreo gladio fiducię habentẽ,ꝗ in gla
dio ſpũs & virtute dei, cui in nutu ſitũ erat cen=
tũ legiones angelorũ in ictu oculi in aciẽ educere,
repreſſit dicẽs. Mitte gladiũ tuũ in vaginã: calicẽ
quẽ dedit mihi pater, nõ vis vt bibã illũ?Deniq;
nõ reſpuit calũniatores,nõ recuſauit iudices, nõ
reiecit teſtes falſos:nihil cauſatus eſt, nõ excuſa=
uit aliquatenus,nec egit oĩno quicq̃ aut dixit, qđ
alacritatẽ poſſet extenuare, & mortẽ differre, vel

ſubterfugere tantillũ, & effugere paſſionẽ. Et audebis tãtã alacritatẽ, & animi generoſitatẽ ſolis dignã lachrymis, & nõ canticis potius excipiendam aſtruere? Memineris queſo quid ſequẽtib⁹ ſe mulierib⁹, & præ cõpaſſionis magnitudine eiulãtib⁹ dixit. Filię Hieruſalẽ nolite flere ſup me, ſed ſuper vos ipſas flete, & ſup filios veſtros. Neq; ſic loquẽtẽ arbitreris velim, quas pie affect⁹ forte impendiſſes lachrymas illi, in te pfuſiores reieciſſe: abſit hoc, niſi qđ de⁹ auertat, in illorũ harenã deploratus & infelix dudũ veneris, qui oſtẽtui habẽtes filiũ dei, eũdẽ turpiter relapſi ſibimetipſis rurſum crucifigere nõ expaueſcũt. In te inquã & ſup te nõ reiecit lachrymarum vortices, nec te in triphonij antrũ (vt dicit) redegit his verbis, aut referre democritũ iuſſit, nec demũ ſanguinẽ flere vt pacatũ inuenias: quin potius vultq; cupitq; moderatis ſãctę ↄpaſſiõis lachrymis ↄtẽt⁹: vt frõte porrectiore miſericordias cãtes ĩ ęternũ, cui nõ excidiũ: vt Iudęis thaurina feritate & rabie canina fremẽtibus, ſed reparatio pfecta, ſed reſtauratio pleniſſima, ſed pfectus huberrimus & fruct⁹ dñi ↄſummatione pparat: q̃ oĩa ad gaudij nõ luctus rationẽ attinere nullus audeat diffiteri. Sed muſſitantẽ intelligo. Profectũ hũc & fructũ expẽdẽtes, nos tertio loco pollicitis reſpõdere ↄpellis. Sũ ſoluẽdo.
F Gratię, ſacramẽta, virtutes, & dona ſi neſcis inde prodierũt, inde initiũ ad profectũ tuũ, inde efficaciam acceperũt: habes profectũ audi & fructum. Malo tuo erat tibi deus iratus, dñi morte placatus eſt: vnius delicto peſſum oẽs ad vnũ ierant, venũdati erant omnes ſub peccato. Hac ipſa dñi paſſione a culpa, a pœna, a damnatione, a diaboli

poteſtate, redempti ſunt vniuerſi, vacua (ſi diſpexeris) inferni clauſtra reperies. Cęli ruinas, ſi cælum ſuſpexeris, reſerctas videbis. Terram quoq; medio ſitam, tam pcioſo dicatam ſanguine, ſi conſideres, videbis ligno vitę inſignẽ afferẽte fructus duodecim, quos pridem galathis, ita cõmendabat apoſtolus. Fructus autẽ ſpirit⁹ eſt charitas, gaudiũ, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mãſuetudo, fides, modeſtia, cõtinentia, caſtitas. Cui vero forte fortuna horũ aliquod exciderit, habet hoc lignum vitæ & folia ad ſanitatem gentium: vt maledictum (ſi volueris) non ſit amplius, ex quo redemptor noſter pro nobis maledictum factus pependit in illo. Sed ad rem redeamus in hac terra, ſi perpendas diligentius, intueberis ex hoſtibus & peccatoribus, ex ſeruis iniquis, genus regium, regale ſacerdotium, populũ acquiſitionis, filios adoptionis, & gẽtem ſanctam cęlitus inſtitui, debita laxari, peccata dimitti, gratiam cum hubertate deplui, ac tãdem ſic locupletatam noſtræ mortalitatis maſſam Chriſto vniri. Videbis deniq; terram exultare, cælos reſerari, & mortuos (quod dictu mirum eſt) vitæ perpetuæ reſtitui. Quid vltra pręſtare nobis debuiſti domine Ieſu, & non prębuiſti? Merito proinde cantabiles mihi erunt iuſtificationes paſſionis tuæ, in loco peregrinationis meæ. Quidni G cantem, concinentibus dei magnificentiam, & in laudem eius coniurantibus vniuerſis? Num ſolus debitor, ſolus tacebo tantis totq; beneficijs penitus ingratus? Plenum illi mundus perſonat, graue vero infernus vlulat, acutum autem cæli concinunt, & cum dis diapaſon (vt

e muſicis habet parœmia,infernus & cęli diſcre=
pãt:nihilominus in ſummã laudũ eiꝰ harmoniã
cõcurrẽtes,hoc cõcrepant mirabilius, ꝙ eos to=
to genere viciſſim diſſidere nemo ambigit: vt vel
eorũ mirabili ſymphonia luce clarius euadat, ex
profectu noſtro & fructu dñicam paſſionẽ poſſe
canticorũ ſymphoniã ſummo cũ decoro recipere.
Loquar audacius,iãdudũ tam ſublimiter appo=
ſiteꝗ ac dilucide in canticorũ iubilũ,exultationẽ,
& tripudiũ,mẽtibus ſyncęris,pijs, & cęlitus illu
minatis,crux dñica,paſſio,& mors ipſa trãſierũt:
vt Salomon author ipſe ſapiẽtia diuinitus acce=
pta p̄cipuus, iſtis feſtiuius eloquatur nihil: nã
inter cętera (quę deo ꝓpitio textũ proſequẽtes ex
pãdemus)hoc quoꝗ dixit. Aſcendam in palmã,&
appręhendã fructus eiꝰ.Intelligunt oẽs quãto in
H opprobrio illa ętate crux extiterit, q̃ durã & im=
meritã paſſionẽ pertulerit innocẽs dñs,& imma=
culatus deus,q̃ amarã mortẽ vita ipſa ſemel pro
noſtra omniũꝗ ſalute guſtauerit,& nihilominꝰ
Salomon ipſe(vt cernis)crucẽ illã ignominioſam
gentiũ ſtultitiã,& ſcandalũ Iudæorũ,veraciter &
apposite feſtiueꝗ ſatꝫ triũphatricẽ palmã vocat.
Paſſionẽ aũt aſcẽſum, veluti per quã a terra exal
I tatus dei filius ad ſeſe ꝑtraxerit vniuerſa. Mortẽ
vero fructũ,ex quo & per quẽ redẽpta oĩa,reſur=
gerẽt &viuerẽt in ęternũ.His igit̃ tametſi aſperis
& duris, ita amœne per Salomonẽ enunciatis &
propalatis,extra oẽm dubij aleam cunctis debet
eluceſcere,cætera quoꝗ omnia dñicę paſſionis ge=
ſta,quãtumuis tragica Iudęorũ laniatione & ef=
feratiſſima ingratorũ rabie immania, vel inchoã
te charitate, hilari etiã ſubſequẽte promptitudi=

ne,necnõ profectu noſtro ſingulari ac fructu ſin
gula cõſummãte,apertius canticorũ ſymphoniæ
cõſentire,maxime emolliente illa ac tẽperãte beni
gnitate diuina,& demũ auribus deuotis atꝗ in
perfectione adultis deprõpta eo ſuauius edulca=
ri adblãdiriꝗ, quo grauiora in ſe & ab omni hu
manitate remotiora cernuntur.

Finis Præfationis.

Incipit Liber Tertius.

Cap.I.

Expoſita virginis adiuratione, diſcutitur ado=
leſcentularũ quæſtio de gratia vnionis & capitis
in Chriſto,cum profunda virginis ſatiſfactione
ad partem quæſtionis priorem.

Vox Marię.

ADiuro vos filię Hieru
ſalem ſi inueneritis di
lectum meũ vt annun
cietis ei quia amore lã
gueo. ℭ Vox Iudęorũ.
Qualis eſt dilectus tuꝰ
ex dilecto o pulcherrima mulierũ. Qua
lis eſt dilectus tuus ex dilecto, qa ſic ad
iuraſti nos. ℭ Vox Marię. Dilectus meꝰ
candidus & rubicundus,electus ex mi=
libus.

A AMantium ſors reciproca eſt, alterū ſi peri mis, perit alter: ſi ſeiugaueris, querit, pulſat, petit, anxiat, adiurat, diſſimulat plurima, contemnit oīa, rationem, pudorē, opportunitatem, vſum & ordinem, conſiliū ſuſq; deq; habet, atq; iudiciū: modum neſcit amor vehemens, aliud pter ſe cogitare non poteſt. Adiuro vos inquit filiæ Hieruſalē, ſi inueneritis dilectū: vt annuncietis ei, quia amore langueo. Saltem quæreret ſollicite, interrogaret humiliter, inſtaret modeſtius, adiuro vos inquit. Sed virginē circūſpe-
B ctiſſimam quibuſcū ſibi res eſſet non latebat, nimirū cū Iudęis rebellibus, pertinacibus, & obſtinatis, ac ita obſtinatis: vt quem vēturum toties ſuſpirauerant, negaturi eſſent & abiuraturi præſentē. Adiurat igitur, nec immerito: ſed quo merito filias Hieruſalem vocet, altius conſiderandū videtur. Quid enim peſſimis illis, in æternæ pacis authorem ſęuientibus, poteſt cum Hieruſalem eſſe commune, ſupernę clementię diſpenſatione ſecluſa? quæ inquā ratio conuenire pacis cum tam extrema tāq; ab ęuo condito inuſitata impietate, ſi nulla pax impijs? certe nihil, qui itaq; merito filias Hieruſalem aſſeruit? pacis viſionē Hieruſalem interpretatum ſonat, atqui illis author pacis grauis erat, etiam ad videndum. Verū ſuperna prouidentia attingens a fine vſq; ad finem fortiter, & diſponens omnia ſuauiter, ſupra cēme humanæ patientiæ robur tolerauit, & eos miſericorditer conuertit ex parte, ac tandem cum gētium plenitudo intrauerit, ſimul reliquias admittet, vt eundem teſtamenti pacis ſanguinem

bibant credentes, quem prius fudere ſęuientes. Propter ſpem ergo & eorum futuram cōuerſionem filias Hieruſalem appellat. Solenniter iniungens vt eā, dilecto forte inuento, denuncient amore languentem. Ibant enim eorum q̄plurimi in Iordanem ad Ioannem: vt baptizarentur ab eo. Et eorum quidam iamiam haud dubie baptizatum Saluatorem viderent, Ioanne prædicante, & columba deſcendente populis manifeſtum. Redeuntem quoq; a deſerto viſuri erant quidem, diſcipulos vocantem, publice nouum euangelium profitentem, & baptizantem. Quos adiurat, & vehementius flagitat: vt redeunti forte prius viſo denuncient amore languentem. Vide modeſtiam virginis, vide philoſophiam. Solent C amantes ſi quid diſpendij ex abſentia, aut ex preſentia mutui compendij immineat: vt ad reditum prouocent latius prædicare, ſingillatim expendere, & ſæpius ardentiuſq; inculcare. Hęc autem ſpeciatim horum nihil, ſponſum, cuſtodem, pallium, illo abſente perdiderat, a cuſtodibus vulnerata, tacet. Cibis, miniſtro & confortante carebat ille, quadragenaria inedia fatigatus, tacet illa. Porro illo præſente virgo ſpōſum haberet & filium (non enim virum ſanctum quadrabat vita pręſente mori) Chriſtus autē miniſtros & opitulantes cum nutricio haberet & matrem. Horū inquā ſpeciatim retulit nihil, ſuggeſſit nihil, cōmemorauit nihil, ſed quid? quia amore langueo. Magna philoſophia, amor oīa cōplectit, oīa cōprehēdit, amor rerū eſt ſumma, amoris virtute ad pſuadendū potētius eſt nihil. Omne tulit pūctum qui lingua exorat amoris. Nūc porro quātū filias

Hieruſalẽ ciuerit hęc lingua eſt ex ipſarũ reſpon
ſione, verius aũt quęſtione penſandũ. Qualis eſt
D dilectus ex dilecto o pulcherrima mulierũ, qua-
lis eſt dilectꝰ tuus ex dilecto, qa ſic adiuraſti nos.
Non qs ſit q̃rũt, iamiã eñ vt dixi & viderant ba
ptizatũ & eũ eſſe a Ioanne differẽte audierãt agnũ
dei, mundi peccata tollentẽ, ꝑmũdãtem areã ſuã,
baptizantẽ in ſpiritu ſancto & igne. Verũ qualis
eſſet nõ ita: quin potius qui eius corrigiã ſoluat
calciamẽti & gratiã vnionis ac capitis clarꝰ expli
cet ſeſe Ioannes fateẽ indignũ, ratus iſtud virginẽ
magꝫ decere, q̃ rei ſummã eo doctore, quo autho
re & plenius didicerat, & feliciſſime erat experta.
Hanc igitur qualis ſit interrogãt, nõ ſimpliciter,
ſed ſingillatim ex dilecto qualis ſit argutius ſciſci
tantes, vt de gratia vnionis & capitis, non autem
E ſingularis perſonę reſponderet. Priori quoq; quę
ſtionis particulę, o pulcherrima mulierũ ſubne-
ctentes, inſinuãt ocultius quid primũ audire de
ſiderant. Tu inquiũt pulcherrima es mulierum
letalis neſcia fœtoris, venialiũ quoq; fęce impollu
ta, & a fomitis originalis face ſingulari dilecti tui
benignitate exẽpta: ſic mũda & ſancta, vt nuſq̃ de-
buerint, aut nitidꝰ potuerint ſpecies tã diuerſæ
& ſublimes, q̃ in præclara virginalis vteri tui cel
la aromataria artificio prorſus diuino hypoſta
tice couniri coaleſcereq;. Qualis ergo eſt iſta vnio
qualis quoq; eſt dilectus tuus: per hanc ex dile-
cto hoc doce, hoc exprime, qđ tu ſola noſti, que ſo
la & tãtis intereſſe myſterijs meruiſti, & ſola ſup
peditare materiã cõtagiorũ noſtroꝝ omni ex par
tę immunẽ. Addũt vero cõuenienter ſatis ex dile-
F cto, deo ſcilicet q cũ bonorũ oĩm Idea ſit, ipſumq;

a deo ſummũ & ſolũ ex ſeſe bonum, neſciens bono
rum noſtrorũ, vel copia augeſcere, vel atteri ino
pia, ac nihilominus bonitatis ſuæ participiũ re-
bus omnibus ſuapte natura & gratuita bonita-
te pro modulo ipſarũ & captu cõmunicet: illum
odiſſe fere nullus poteſt, ſed appetunt, ſed diligũt,
ſed amant, ac in illũ velut in ſummũ bonũ tẽdũt
omnia. A quo & nõ aliũde ſingularis hæc (de qua
nunc) gratia nullis meritis, ſed ſola inęſtimabili
dantis charitate procedit, in tam redundanti ex-
huberantia, plenitudine, atq; excellentia, vt nõ ſo
lum ad talem & cognitionem, & amorem dei crea
tũ diſponat, præparet, & expediat qualem decebat
hominẽ deũ: Sed ad hypoſtaticam quoq; & perſo
nalem cũ deo vnitatem, quatinus quicquid filio
dei conueniebat per naturam, conueniret & filio
hominis per gratiã ſingularẽ. Cæterũ quæſtionẽ
replicantes quia ſic adiuraſti nos, continuo ſub-
iunxere, vt hic de gratia capitis quæſiuiſſe nemo
dubitaret. Nam ſecundũ hanc gratiam, quæ pari
modo a dilecto proficiſcitur adiurari merito po-
tuerunt, pro eo ꝙ illis quicq̃ eſſet, quo eius noti
tiam colligerent, cum dilecto cõmune: quatinus
per eam & ipſe illorũ caput & illi mẽbra eiꝰ. Nec G
illos mireris velim talia virginẽ poſtulantes, nã
fere eadẽ & Chriſto paulo mox propoſuerunt, Io
annis. vj. dicentes. Qđ ergo tu facis ſignũ, vt vi-
deamus & credamꝰ tibi? dixerat eñ hoc eſſe opus
dei, ſi in illũ crederent quem miſit deus: & illi, qd
operaris, vt in te credamus? Magna res omnino,
& ſolo patris ęterni munere ꝓueniẽs, in ipm cre-
dere. Petunt igitur ſpectatiore miraculi indicio
ſeſe deũ Meſſiã verũ, & oĩm caput edoceat, vt tali

per cognitũ amãtes p affectũ,in ipm eũtes p opus bonũ,ac illi p maloꝝ tolerãtiã firmiter adhęrẽtes inuiolabili charitate mẽbris ei⁹ incorporari efficaciter poſſent. Et a Moyſe ſumẽtes argumẽtũ:patres nr̃i mãducauerũt mãna in deſerto,ſicut ſcriptũ eſt,panẽ de cęlo dedit eis mãducare, & nihilo ſecius in ſe credere. Moyſes creditã ſibi plebẽ nolebat,qd̃ ergo tu facis ſignũ,vt videamus & credamus,quid operaris? & dñs. Amẽ amẽ dico vobis, non Moyſes dedit vobis panem de cælo, ſed pater meus dat vobis (in incarnatione.ſ.& diuinitatis, cũ humanitate vnione hypoſtatica) panẽ de cælo verũ hoc de gr̃a vnionis. Capitis aũt Panis ver⁹ eſt qui de cælo deſcẽdit,& dat vitã mundo. Tũ illi dñe,ſemp da nobis panẽ hunc. Enimuero votis ipſorũ inclinans dei filius, de priori gratia differens copioſius ait. Ego ſum panis vitę,qui venit ad me non eſuriet,& q credit in me nõ ſitiet inæternũ &c. At illi verbi profunditatẽ nõ ferentes, murmurabant de illo quia dixiſſet. Ego ſum panis viuus, qui de cælo deſcendi. Nõne inquiunt hic eſt filius Ioſeph? purum quippe hominem ex Ioſeph & Maria & non deum arbitrabantur. Cæcitati vero ipſorum compatiens quoad licuit, & infirmitati in præſens ęq boni conſuluit,ac murmurantes excuſauit,& inſtruxit ignorantes. Eñ uero poſteaq̃ ad gratiam capitis myſtica vniuerſalis eccleſię mẽbra vegetantẽ differẽdo puenit, vt audierunt, niſi manducaueritis carnẽ filij hominis,& biberitis eius ſanguinẽ,non habebitis vitã in vobis,& qui manducat meam carnem,& bibit meũ ſanguinẽ, in me manet,& ego in illo. Talia, vt dura & immania ac deliramentũ ſonantia ob-

H

horrentes receſſerunt ab eo.adhuc enim carnales & in literarũ cortice hęrentes,ſpiritu intus nõdũ viuificante,ſenſum verbi non agnoſcebant. Sed eñ virgo circunſpectiſſima iſtud præſagiens, cum non vti Chriſtus,cũ auctoritate doceret,ſic reſpõſum tẽperauit,& tãta verborũ amœnitate diſtinxit,ornauit,& illuſtrauit, vt nõ repellere adhuc rudes,ſed allicere poſſet, & nihilominus ſpirituales efficaciter inflammare:dilectus,inquit, meus candidus & rubicundus,electus ex milib⁹. Optimo iure hunc dilectum appellat,quem generatio candens diuina,& rubens humana,quęq; & rerũ & colorũ pmixtio gratiſſima,cõmonſtrant ſuper mille milia & decies millies centena milia angelorum amabilem, & ſuper omnia deſiderabilem. Quis enim tam rudis eſt ac moribus incõditis, & a gratijs ex diametro auerſus, ſtupiduſq; vt poſſit eo cõtẽplato terreri? Certe moderato rubori ſi cãdor placidus acceſſerit, mire gratum & totũ amabilẽ facit,nõ terribilẽ & fugiẽdũ. Nulli.n. q̃tũuis agreſti etiã ſtipiti,nõ iocũda eſſe & grata tã pulchra & rerũ & verborũ pmixtio vnq̃ pôt. quin poti⁹ nemo vir dubitauerit, virgine prædicãte mirabilẽ hãc & inauditã elegãtiã rudes quoſq; illectare,attrahere,cicurare,& ĩ amorẽ tã ſublimis & incõfuſę pmixtionis ciere,& ardẽtiſſime inflãmare citi⁹ poſſe. Cęterũ ſpũales viros q̃ iſta benedictę dei matris verba ędificẽt, agnoſces pleni⁹. Si ex ſapiente in mentẽ reuoces candorẽ lucis ęternę,& ſpeculum ſine macula dei maieſtatis,& imaginem bonitatis illius eſſe ſapientiam, in qua nihil inquinatum incurrit. Cõtra,vt coccinũ Eſaia teſte eſſe peccata noſtra & rubra vt vermiculũ:

I

tūc em̄ ſimul intelliges, deſideratiſſima etſi incom
pręhēſibili diuinę pietatis diſpēſatione factū eſſe:
vt in vnitatē ꝑſonę, ſilitudinē carnis peccati, & nō
carnē peccati diuina ſapiētia aſſumeret: in qua &
diuinitas inuiolabilē innocētię cādorē aſtrueret,
& humanitatis veſtimētū ꝑ paſſionē rubricatū,
eorū quæ non rapuerat ſatiſfactionē ampliſſimā
K cōprobaret. Sic quoq; electus ex milib⁹ dici ſolus
poteſt. Nā ſi mille milia angelorū, & decies milli-
es cētena milia aſſiſtentiū deo ſpirituū beatorū
mētis oculo luſtraueris, in quo candeant proti-
nus inuenies: in quo aūt rubeant oīno nō deprę
hendes. Cōtra in hoībus nimis prohdolor nimis
rubra oīa offendere eſt. Atqui genuinū innocētiæ
candorē, nō ita. Hinc Eccleſiaſtes. Virū de mille re
peri, mulierē ex oīb⁹ nō inueni: ſolus qppe Chri-
ſtus īter mortales refulget naturali ꝑpetuoq; in
nocētię cādore mirabilis. Nimirū ī quē ſolū ꝓpter
naturā diuinā coingnatū incurrere nihil pōt. Et
hęc de gr̄a vnionis, ꝑ quā ex milib⁹ & hoīm, & ci-
uiū ſupernorū elect⁹ eſt, & incōparabiliter diſcre
tus. Nunc demū virgine diſſerente de gratia ca
pitis, ꝑ quā his & illis prælatus non ambigitur
operępreciū eſt aliquid conſequenter audire.

Cap.II.

¶ Agitur de gloria capitis, tū de apoſtolis, euan-
geliſtis, martyribus, & confeſſoribus, maxime ꝓ-
dicatoribus membris eius.

Vox Mariæ.

Caput eius aurum optimum.
Comæ eius ſicut elatæ palma-

rum, nigrę quaſi coruus. Oculi eius ſi-
cut columbæ ſuper riuulos aquarum
quæ lacte ſunt lotę, & reſidēt iuxta flu
enta pleniſſima. Genę illius ſicut areo-
lę aromatum conſitæ a pigmentariis,
Labia eius lilia diſtillantia myrrham
primam.

¶ Œq̃ in phyſico organico veroq; corpore com- A
modior eſt ſalubriorq; decora mēbrorū cōpactio
probeq; inſtitutus cōcētus aſpectu venuſt⁹, gra
tioſuſq;, ꝓſperitatē arguit ampliorē: nihilomin⁹
bene cōcinati capitis gratiā, decorē, ac dignitatem
etiam non ſani capitis Oreſtes, iuret eſſe præci-
puam: illud enim prę cęteris conſpicuū reddunt,
ſenſus oēs exteriores, illius diuitię ſunt ſenſus in
teriores, illi ſunt ornamento & gloriæ haud vul
gari intellectus memoria & volūtas eodē cōcur-
rētes: illud vt illęſum cętera mēbra conſeruāt, ni-
hil non agunt, nihil nō patiunt: illo deniq; & mo
tū & ſenſum vt libet influente, & agūt & agūtur.
Porro ī myſtico Chriſti & eccl'iæ corpore, adhuc
eſt capitis gratia longe ſuperior & gloria maior.
In noſtro em̄ eiuſdē ſūt naturæ caput & mēbra:
in hoc aūt nō ita prorſus, cū Chriſt⁹ ſit de⁹ ꝑ na
turā, mēbra vero participatiōe dūtaxat: qd̄ vt ef-
ficacius fieret, cū eſſet deus, cuius naturæ nō ſu-
mus, magna tandē pietate etiā homo factus eſt,
vt dei & hominis, nos homūciones meri, mēbra B
eſſe poſſemus. Ait ergo, caput eius aurū optimū
quia caput Chriſti deus, immo & Chriſtus deus

propterea aurū dicit, nō aureū: nō em̄ eſt Chri-
ſtus pro parte deus, & pro parte homo, ſed perfe
ctus deus. optimū quoq; merito ſubiunxit, nēpe
quo melius eſt nihil: in illo em̄ quicquid eſt ꝑ ſin
gula membra diuiſum eminētius reperit̄ totū. il
lum etiam cętera mēbra, vt ſuū principiū creato
remq; ac redemptorē agnoſcunt, illi viuunt, mili
tant, & obſequuntur: illius tandē vel munere ſe-
cundū diuinitatem, vel diſpoſitione & præpara-
tione ſecundū humanitatē, ſenſum ſuſcipiunt ac
motū, gratiam ſcilicet & virtutes, & vt ſemel dicā
ille membrorū ipſorū finis eſt & gloria cuius gra
tia & ferre & pati oporteat vniuerſa. hinc Pau-
lus. Certus ſum em̄ quia neq; mors, neq; vita, ne
q; angeli, neq; principatus, neq; virtutes, neq; in
ſtantia, neq; futura, neq; fortitudo, neq; altitu-
do, neq; profundū, neq; creatura alia poterit nos
ſeparare a charitate dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu
domino noſtro. Cur ita? Ne vt arbitror ſine hac
alienus cenſeatur a corpore. vinculū em̄ eſt, ꝑ cu
ius nexus & cōiunctiones totū corpus ſubmini-
ſtratū & cōſtructū capiti cohęret, creſcitq; in au
gmentū dei: nā ſola charitate, & capiti & inter ſe,
cętera cohęrēt myſtici corporis mēbra, dicēte eo-
dem primę ad Corinthios. xij. Vos aūt eſtis cor-
C pus Chriſti, & mēbra de mēbro. Et quoſdā qdē po
ſuit deꝰ in ecclia: primū aplos, ſecūdo ꝓphas, ter
tio doctores, deinde ꝟtutes, exinde gras curatio-
nū, opitulatiōes, gubernatiōes, gna linguarū, iter
ꝑtatiōes ſermonū: q licet magna, cū iutilia cerne
ret ad ſalutē, niſi & capiti, & iter ſe ꝑ charitatē co
hęrerēt, ſubſequutꝰ adiecit, & adhuc excellentiorē
viā vobis demōſtro. Si linguis hoīm loquar & an

gelorū, charitatē aūt nō habeā, factꝰ ſum velut æs
ſonās aut cymbalū tinniēs &c. ſole meridiano lucē
dius intonās mēbrū qtūuis eximiū, citra huiꝰ ac
ceſſionē, ſeu putridū & paralyticū extra corpꝰ cē-
ſeri. Nō.n. Iudā apoſtolatꝰ, aut ꝓphetia, quos nō
agnoſcebat Chriſtꝰ in eiꝰ noīe ꝓphetātes, aut Ni
colaū diaconatꝰ, vt cęteros taceā, q diuerſis grarū
muneribꝰ iſignes claruerūt, ſine charitate capitis
& mēbroꝝ aureo nexu, in glię participatū admi-
ſit. Quę res ꝟginē certe nō latuit. Nā cū de capite
& mēbris mirāda prorſus, & modis oībꝰ ample-
ctēda recitaſſet, tādē cōcludēs adiecit. Talis eſt dile
ctus meꝰ, & ipſe eſt amicꝰ meꝰ filiæ Hieruſalē, ac
ſi aptius dicat. Illius ſi vos pulchritudo delectat
ſi illi adhęrere, & mēbrɜ eiꝰ annumerari vultɜ, fa
cite qđ feci amate vt mereamini redamari. Sed ne
nō tā charitate q cęcitate ꝑcipites, qcq̄ ꝑteriſſe, aut
ꝑpoſtere tractaſſe videamur, operæꝓciū eſt in pri
mis attētius cōſiderare, quales & quatenꝰ eximi-
os Chriſti mēbris ꝟgo ſapiēs aſcribat. Nimirum D
hoc opus hic labor eiꝰ, vt cōiuctibꝰ Iudęis, capi
tis ac mēbroꝝ Chriſti & ecclię ꝑ & ſuꝑ ipm fūda
tę, gliaꝫ oſtēdat, ꝓponatq; ſi ſaperēt & reſipiſcerēt
ꝑtinꝰ āplexādā. Ait ergo Comę eiꝰ ſicut elatę pal-
marū. Cœtū Apłoꝝ, diſcipuloſq; oēs Chriſto vo-
cāte ꝓgenitos, ac ipſi vti fundamēto primario &
vero immediatiꝰ cohęrētes, comę peculiarɜ capitɜ
partꝰ, & circūſtās pulchritudo ſignificāt, quos tā
ta quidē rerū inferiorū anguſtia paſſim implici-
tos tenebat. Alioq ſupnoꝝ bonoꝝ mltitudine, ma
gnitudine, & pulchritudine locupletes, vt nō iiu-
ria elatis palmarū ꝓpoſitos putes. Huic em̄ vni
arbori ꝓpriū aſcribit, vt inferius anguſtioribus

coarctata voluminibus, latius, procerius, & ma-
gnificētius aſſurgat. Sequit̃. Nigrę ſicut coruus
E Nigredo certiſſimũ maſculi robor̃ teſtimonium
comas decet, & ornat. Spiritualib⁹ etiamnũ ocu-
lis perſpicuus eſt iſte apoſtolorũ color in cõſpe-
ctu altiſſimi gratioſus, dũ ſe peccatores referunt,
deſpici pręferunt, & cõtemni leuiter ferunt, victu
parciore & viliori habitu cõtenti. Hinc beata vir
go, nigra ſum, ſed formoſa filię Hieruſalē. non ſo-
lum eñ huiuſmodi nigredine ſupernorũ bonoꝝ
pulchritudo & magnificētia triumphalis nõ ſub
ruitur, ſed tegitur, ſed fouetur, ſed augetur & cõ
ſeruatur: vt quo foris nigriores, & in oculis ſuis
humiliores, eo ſint ſponſo ipſi ſponſęq; ac intima
peruadētibus ſponſi oculis ſplēdidiores. Quales
porro ſponſi oculos virgo benedicta cõmendet,
habes cũ dicitur, Oculi eius ſicut columbę ſuper
F riuulos aquarum, quę lacte ſunt lotę, & reſident
iuxta fluenta pleniſſima. Enimuero viſam domi
ni gloriã, & euangeliſtas ſub ſymbolis rotarũ Eze
chiel deliniens, poſt multa hoc quoq; dixit: & totũ
corpus plenũ oculis in circuitu ipſarũ quatuor:
vt hic per lucidos & totũ corpus illuminãtes ſpõ
ſi oculos, deſignatos euangeliſtas liceat intellige-
re, qui eſſe ſicut oculi columbarũ ſuper riuulos
aquarũ merito dicũtur: nimirũ qui ſpiritus ſan
cti maieſtate inſignes, in multigenis ſciētię riuu-
lis, & aquę ſalientis in vitã æternam diu recubue
rũt: vt ſubinde mundũ perfunderēt vniuerſum.
G Has etiã lacte mũdatas idcirco aſſeruit, quia hos
ſuos alũnos Chriſtus dũ ſolidioris cibi nondum
capaces, facilioribus primũ exercuit vt creſcerēt
quaſi lacte mũdauit, ſicut ipſe ait. Iam vos mũdi

eſtis propter ſermonem quē locutus ſum vobis.
Lacte enim pauit eos primũ, non cibo ſolidiore,
quem rationabiliter cenſuit in aliud tempus dif-
ferēdum. Adhuc inquit habeo vobis multa dice-
re: ſed non poteſtis portare modo. Lacte igitur,
niuea ſcilicet innocentiæ integritate, mũdiſſimaq;
Chriſti conuerſatione, & exemplis primũ purga
ti, imbuti, & educati in vaſa ſpiritus ſancti capa-
ciſſima, & pellucidiſſima adoleuere, de quorum &
plenitudine & ſplēdore eccleſia hauriret, illuſtra-
retur, & propagaretur vniuerſa. Nec inconcinne
oculis iſtis virgo circũſpectiſſima rubentium ge
narũ pupuriſſum cooptauit. Horũ eñ rore ſal-
uifico ſpiritualiter perfuſi martyres, pręuidentia
adiuti, & authoritate cõmuniti, confirmatiq; pu
rius inceſſerũt, corde credentes ad iuſtitiam, nec-
non ore confitentes ad ſalutem, pugnauerũt con-
fidentius, & glorioſius triumpharunt. Hãc nãq; H
& cordis fidem, & oris confeſſionē in genis mon-
ſtrari arbitror, quas nemo doctus ignorat mirũ
in modum tum inſtructione, tum euãgeliſtarũ
authoritate exornari. Illas autem areolis aroma
tum cõſitis a pigmētarijs idcirco ſimiles perdo-
cuit: vt expoſitis mũdo martyribus, intelligeres
eccleſiam tũc maxime cõualuiſſe, fragraſſe, & pro
feciſſe, cũ varijs ferocientiũ tyrannorum ęſtibus
torrebat̃: vt eñ nuper collecta aromata in areo-
las pigmētariorum, non ortolanorũ manu digē-
ſta, dũ ſiccant̃ & ſuauius olent, & a carie diutius
aſſerũtur: ita eccleſia dum in perſequutionis tri-
tura ſiccari viſa eſt, & in puluerem cõminui, mi
tius redolens, & virtute profecit, & nũero non in
martyribus tñ, ſed & in cõfeſſoribus, quos labia

E genas diſcriminãtia deſignãt. Labia eñ hoc in lo-
co cõfeſſores reſpiciũt, nõ quidẽ oẽs, ſed eos potiſ-
ſimũ, q laborãt in verbo, quiq; iugi duorũ teſta-
mẽtorũ, ceu labiorũ excercitamẽto & frequẽtiori
cõcurſu, ꝑdicãt, & cordibꝰ audientiũ vitæ cęleſtis
virtutẽ & gloriã in modũ myrrhę inſtillãt: quãſi
cuti lilia, ſpũali bonę famę redolẽtia ac moribꝰ re
ferre perhibent. Eiuſmodi eñ oportet labiorũ in
ſtar & ſanctę opinionis odore clareſcere, & virtu
te, ne ſi eorũ fama viluerit, ſimul vileſcat & do-
ctrina. Iudicẽturq; malę vitę opinione ampliꝰ ob-
fuiſſe, q̃ verbi diuini ꝑdicatione profuiſſe. Cæterũ
chriſtianę diſciplinę gloriã, ĩ modũ myrrhę haud
quidẽ prętor cauſam diſtillare celebrant. Myrrha
eñ eſt diſciplina chriſtiana, q̃ in ꝑſenti quidẽ vide
tur nõ eſſe gaudij, ſed mœroris. Verũtamẽ in fu
turũ excercitis per eã reddet iuſtitię fructũ paca
tiſſimũ, pœnitentiã agere, eleemoſynis ruinas re-
dimere pctoꝝ, ſobrie, iuſte, & pie viuere, myrrha
ſunt laborãtibus, ſed q̃ incorruptionẽ cõciliet, &
extra aleã finiẽdi tp̃is regni cęleſtiꝫ hęredẽ ꝯſtituat.

Cap.III.

Agitur de reliquis mẽbris, ꝑlatis ſcꝫ & ꝑfectis,
clericis, & religioſis, terræq; cultoribꝰ, ac tandem
vniuerſim de capite & membris ſimul.

Vox Marię.

F MAnus illiꝰ tornatiles, aureę, ple
nę hyacinthis, venter eiꝰ ebur-
neus diſtinctus ſapphiris. Cru-
ra illius colũnę marmoreę quę fundatę
ſunt ſup baſes aureas. Species eiꝰ vt li-

bani electꝰ vt cedri. Guttur illiꝰ ſuauiſ
ſimũ & totus deſiderabilis. Talis eſt di
lectus meus, & ipſe eſt amicus meus fi-
lię Hieruſalem.

¶ Faciem componũt, illuminant, ornãt, inſigniũt A
mirũ ꝓ in modũ cõmendant, ac decore elegãtiaq;
veſtiunt, comę, oculi, genę, & labia. Atqui ſi conſi-
deres, manuum miniſterium nõ minus eſt toti
corpori neceſſariũ. Quo ceſſante videas etiam fa
ciem ipſam, nec corpori (q̃uis omni ex pte pręci-
puã) quicq̃ cõferre. Sunt aũt hę myſtici corporis
manus duplex poteſtas, & ꝑlati tam ſpũales q̃ tẽ
porales. Vt ſpũales ꝑlatos, per quos miſericordię
oleũ, gratię ſacramẽtoꝝ, & eruditiõis ſciẽtięq; the
ſauri viritim in populũ, vt cuiq; opus eſt diſtri-
buunt, in dextera deſignatos intelligamus: ꝑ ſini
ſtrã vero, dños temporales & iuſtitię miniſtros,
quorũ intereſt hœdorũ excludere petulãtiã fœti-
diorũ, petulãtes cõpeſcere, & ſtimulare acrius ad
oĩne opus bonũ tepeſcẽtes. Porro manꝰ iſtas xp̃o B
bñdicta vult eẽ tornatiles, aureas, & hyacinthis
plenas. Tornatiles qdẽ in vitę pfectiõe: eſt eñ figu
ra circularis oĩm pfectiſſima. Sed & q̃ torno fiũt,
nec ſcrupulũ oĩno aut gibbũ admittũt, ita ꝑlatos
oẽs & iuſtitię miniſtros culpa vacare oportet, &
typũ ſupbię nullũ ꝑſe ferre, ſꝫ honeſtatiꝫ ſuę exẽplo
ꝑſcribere pplo bñ viuẽdi ratiões: neq; ĩ ſe admitte
re, qđ in alijs vitio & ſupplicio dare ſolent, ne ex
iniquitatis pręiudicio ridendũ prębeant authori
tatis ſuę vigorem. Has quoq; cõuenit aureas eſ-
ſe: vt eos & in ſuis agendis ſapientia, & charitas

in aliorũ exceſſibus puniendis locupletet,cõmen=
det,& ornet: vt videlicet per ſapientiam ſciant in
illis naturam diligere,quorũ vicijs iuſtitiæ zelo
mulctam irrogant, ſicq; ſęuiat manus in corre=
ctione: vt aurea charitas non minuatur in cor=
de.Manus deniq; iſtas tornatiles & aureas opor
tere etiamnum hiacinthis plenas eſſe aſſeruit:vt
eos cęleſtis vitæ contemplatione omnia agere de=
C bere intelligamus.Eſt enim hiacinthus aerij co=
loris.Vel quia idem mutatus cũ aere, nunc tur
bidus,nũc lucidus cernitur.Forte prelatos iuſti
tięq; miniſtros inſinuat debere,pro tẽpore & per
ſonarũ conditione mutari,attẽperata ad ęqui bo
ni regulam cẽſura,nunc rigorem,nũc clemẽtiam
diſciplinæ, nonnunq̃ mixtim,aliquando viciſſim
adhibentes quoſdã exceſſus nõnunq̃ acriter pu=
nientes,aliquãdo etiam per diſcretionẽ diſſimulã
tes,melius quippe nõnunq̃ tolerat malũ q̃ tollit.
Oĩa ſiquidẽ tẽpus habet,& q tpis opportunitati
nõ obſequunt,multiplici viduãt ſeſe opportuni=
tatis fructu: qui autẽ obſequuntur, neq; perſo=
narũ acceptores cẽſendi,neq; vltro mutabiles ſũt
mutant enim modũ,nõ animũ. Nam etſi varia=
D tur actio, eadem tñ intentio vbiq; perſeuerat: vt
ſcilicet optata omniũ ſalute tẽpeſtiuius potiant.
Sed enim nũc quid per ventrẽ inſinuet,ſtudioſi⁹
eſt inquirendũ.In illo enim latent omnia,ita vt il
lius intima nulli ſatis innoteſcant,niſi deo:ſic eñ
Salomon ait.Lucerna dñi ſpiraculũ hoĩs quę in=
ueſtigat omnia ſecreta vẽtris.Sed quid?ſi ſuo tñ
(vt par eſt)fungatur venter officio,nemo homo
nõ nouit quãta nobis cõmoda ex illius latẽti mi=
niſterio proueniant.Quos itaq; ventris nomine

melius accipim⁹ q̃ diuis addictos,& maxime re=
ligioſos, in ſolitudine & contemplationis ſecreto
quieſcẽtes.Horũ cõuerſatio oculis patens oĩa vi=
dentis dei,vix cuiq̃ ſatis eſt pro dignitate ac meri
to aperta, non ideo minus vtilis nobis,ſaltem ſi
ſuas vt dignũ eſt partes agũt , aut ſi ſolliciti ſint
ſuis & aliorum cõmeritis pias impẽdere lachry=
mas,ſi peccatoribus iratũ deũ placare,placatum
recõciliare,recõciliatum amare,admirari,ex toto
corde,ex tota anima,& ex tota ꝟtute ſua laudare,
cõſpiratis ſtudijs cõnitãtur . Apte quoq; ventrẽ
hũc & eburneũ & ſapphiris diſtinctũ adſcripſit.
Candere enim debẽt eboris inſtar caſtitatis nito=
re inſignes . Frigereq; per amorẽ paupertatis &
hũilitatis ſobrietatiſq; diſciplinã. Enimvero iſta
q̃uis mortaliũ oculos decore incredibili perſtrin
gant,oblectare tñ immortalẽ deũ nullatenus cre=
duntur, niſi cęlicus multiplicis ſapphiri fulgor
ſparſim interluceat. Eſt autẽ ſapphirus cęrulei
coloris, & cęli ad modũ ſereni ſpeciem excribẽtis,
aureis atomis punctim reſperſus , aurei ſideris
inſcriptione notabilis,quæ illius virtutẽ cõmen=
det,& gloriam extollat. Carbũculo quoq; ceu quo
dam vteri fructu nõnunq̃ intimius exornatus.
Sic ſic religioſos decet,in tremendo ſuperni Impe
ratoris cõſpectu,vt placeant,& cęleſtiũ cõtẽpla=
tione fulgere , & omnigenis charitatis operibus
abundare,exemplari vitę cõuerſatione,eruditio=
neq; quantũ dederit deus pollere ad alioꝝ inſtru
ctionẽ,& ſpiritualem illuminationẽ,necnõ Chri=
ſto quotidie ſi poſſint nouos intimius gignere ꝑ
ſecreta ſuſpiria,& feruẽtẽ orationem. Atqui mul
ſum nobis propinans aliquis,ſed letale, maledicẽ

ſicꝙ ſimilis voce grandi de nocte cōſurgens, acclamabit: Cōmodiſſime oīno per vētrē tales deſignari, nimirū quib⁹ nihil in cura ſit, nullaꝙ ocij negocijꝙ aliūde cōſtet ratio, ꝑter obeſum aqualiculū & ventrē probe ſaginatū. Heus tu, verba bilinguis (ait Sapiēs) quaſi ſimplicia & ipſa pueniunt vſꝙ ad interiora vētris, nō vt noſcāt, ſed noceāt. Cæterū in ſacris literis nō vacat locus quippiam a legitimo ſenſu ad iocos alienæꝙ exiſtimationis vulnera detorquendi, ſed neꝙ quoquā defellendi queſt⁹ aut animi cauſa. Querēda itaꝙ erat aliū de (ne reatu duplici tenerenť obſtricti) cauſa con-
E uiciandi. Enimuero audi ęmule, obtrectator auſculta. Veris monachis vt ais eorū q̄ mūdi ſunt curę eſt nihil: quis neſciat? neꝙ hoc inficiari tu q̄dē potes, ſed calūniari: nam qđ Scorpionis ritu & aſtu feriēs ſubieciſti, debueras ſane, tū ex ieiunijs & abſtinētijs aſſiduis, tū ex vigilijs & ceteris monaſtici rigoris diſciplinis aduertere ꝓbatos monachos nihil min⁹ q̄ de vētre ſollicitos eſſe, cū nihil ęque quenq̄ a myſtici ventris ſingulari gloria dimoueat, ac vētris negocijs & affectib⁹, carnaliū & tui ſimiliū more incūbere. Sed ad rē. Crura ei⁹ colūnę mamoreę, q̄ fundatę ſūt ſup bases aureas. Ita flagitabat (vt ſolidius fulcireť) ingēs toti⁹ corporis moles, maxime ventris cęterorūꝙ ſpūaliū mēbrorū, quorū vtiꝙ intereſt, nō manuū operibus, ſed ſpūalib⁹ exercitijs inſtātius operā dare. Hoc aūt niſi aliūde ſuſtēteť, diutius nō poſſent his proinde colūnas marmoreas, & crura robuſtiſſima, ad portādū pōdus diei & ęſtus diuina ꝓuidētia ſuppoſuit, terrę cultores. ſ. & reliqs mechanicis artib⁹ addictos. Qui tāetſi martyrio, aut ꝑdicatiōe, ɔtēplatiōis ſubtilitate, aut diuinę laudis aſſiduitate, minime ꝑemineāt, fūdati nihilomin⁹ & ſtabiliti ſup baſes aureas latiſſimę & liberaliſſimę charitatꝭ, ɔtēdūt ꝑ opa mię, ꝑ labores aſſiduos ꝑ fidei ɔſtātiā, vitę rectitudinē, & ſimplicitatꝭ terſiſſimū ſplendorē, in myſtico xp̄i corpore ꝓficere, & alti⁹ indies ꝓmoueri vſꝙ ad ɔſpectū dei. Neꝙ illorū ɔſortio in patria cēſenť indigni, qb⁹ tēporaria vitę ſubſidia in via ɔtulere: dicēte Saluatore. Qui recipit ꝓphetā in noīe ꝓphetę, mercedē prophetę accipiet, & q recipit iuſtū in noīe iuſti, mercedē iuſti accipiet: corpus eñ vnū ſunt, & mēbra de mēbro, cui⁹ gl'iam ɔſummatā nō iā ſingillatim mēbratimꝙ, ſed vniuerſim xp̄o bn̄dicta ɔplectiť dicēs, ſpecies ei⁹ vt libani, electus vt cedri. Datur hic patēter intelligi, Salomonē ꝓmiſſa de xp̄o put eſt vnū & ſingulare ſuppoſitū nō intellexiſſe: ſed prout eſt caput eccl'ię, ipſe Saluator corporis ei⁹, noſꝙ mēbra ei⁹. Libani nāꝙ ſpecies vni⁹ arboris decore quātūuis eximię mēſurari nō debet. Verū mōs xp̄us, & vere mons libanus, q vt Paul⁹ ait, factus eſt nobis a deo ſapientia, & ſanctificatio, & iuſtitia: in quē credētes dealbamur, & radicitus adherētes ſublimes paradiſi arbores efficimur, illius ſingulari ꝟtute & bn̄ficio redolētes. Sʒ quatenus ſublimes & quaten⁹ redolētes? Licet cōiugatos patiētia, ꝟgines & monachos puritate, ſūmates iure & ęquitate, ꝑdicatores ɔſtātia, martyres fortitudine, ꝓphetas & ap̄los dignitate, ac tādem btiſſimos ſpūs ſublimitate & gl'ia, lōge a tergo relinquas, vni tñ tam excellentē gloriā Chriſto cōcedere tibi cōuenit, qui etiā vt eſt ſingulare ſuppoſitū nulli cedit: ſed vt cedrus reliquas arbores ita

fortitudine,pulchritudine,altitudine,ſublimita-
te,odore,& virtute, angelos nedũ mortales oẽs
tranſcendit,tranſilit,infinitiſq; a ſe ſtadijs relinqt
vtpote qui Apoſtolo teſte prędeſtinatus eſt filius
dei in virtute,ſecũdũ ſpm̃ ſanctificatiõis.Iure igit
illi ſubmiſſim ſummaq; honoris cõſẽtione aſſur
gat, longeq; cedat decor decuſq; omne ſiluarũ, &
F tanq̃ capiti officioſiſſime deferant mẽbra.¶Sequi
tur,guttur illius ſuauiſſimũ.quid eſt hoc? nam
adhuc de illo pergit mẽbratim diſſerere,& vt vul
gi,puerbio tritũ eſt dicta dicere?abſit,de capite &
membris in ſe,quatenus licuit,expoſuit:atqui vſ
queadeo ſublimia ſtatim capere oẽs non valebãt.
Duo ergo pfert,ex qbus poſſit omnibus Chriſti
capitis & membrorũ eius gloria clareſcere,ſic eñ
ipſe Philippo Ioannis.xiiij. dicebat. Verba q̃ ego
loquor vobis,a meipſo non loquor : pater aũt in
me manẽs ipſe facit opera. nõ credis qa ego in pa
tre & pater in me eſt?alioqn pter opera ipſa cre
dite.acſi nunc diceret,ſi eorũ quę ſimul vel parti
culatim de Chriſto & mẽbris eius dicta ſunt, in
ſeipſis capere,nõdũ p ſpecialẽ pfectũ capaces eſtis
vel ex fructib⁹ arbores penſate, guttur illius ſua
uiſſimũ,verba illius dulciora ſup mel & fauũ,&
totus deſiderabilis,qa opera illius vniuerſa ma-
gis vtilia ſunt,q̃ aurũ & argentũ,aut ſi qd eſt au
ro precioſius,aut argento candidius . Etenĩ ſiue
capitis ſiue mẽbrorũ verba cõſideres, Petrũ au-
dies de capite dicentẽ:verba vitæ æternę habes ad
quẽ ibimus? & de mẽbris pſalmiſtã, memoriam
abũdantię ſuauitatis tuę eructabũt.Si vero ope-
ra,de capite dicet tibi idẽ Apoſtolus,q pertranſijt
benefaciendo,& ſanando omnes. De mẽbris vero

ipſe Chriſtus: q credit in me opera quę ego facio
& ipſe faciet,& maiora horum faciet.Deniq; gut
tur illius ſuauiſſimũ,quo docente,quo pſtãte il-
li audientes guſtare poſſumus,q̃ ſuauis eſt dñs
& totus deſiderabilis,nimirũ in quẽ deſiderãt an
geli proſpicere, & a quo ruinarũ ſuarũ inſtaura
tionẽ glorioſam ſuſpicere cũ ingenti gaudio non
ceſſant,& nihilomin⁹ tãtũ ac talẽ ſomniculoſi(quę
magna in populo multitudo eſt)nõ deſiderãt,nec
ſomniant quidẽ, quos vt excitet, & ſaluberrimis
amoris facibus torpẽtes incẽdat virgo benedicta,
ſubiunxit,talis eſt dilectus meus, & ipſe eſt ami
cus me⁹ filię Hieruſalẽ.Filię Hieruſalẽ filię viſio- G
nis pacis.Si mẽtẽ veſtrę deſideriũ pacis acuat ſpe
cies optatiſſima,ſi in tabernaculis fidutię mora-
ri:ſi poſtremo iuxta noĩs ĩterpretationẽ ſuſpira
tis altiſſima certiſſimaq; pace æternũ pfrui, talis
eſt dilectus me⁹,candidus & rubicũdus,ſuauis,
& totus deſiderabilis.hunc delegi,hunc dilexi, in
hunc credidi,hunc colui,hunc amaui, & ſi quid
agã nunc q̃ritis,amo.eſt eñ ipſe amicus me⁹.Nã
& ſi mẽbrorũ ſuorũ oĩm pax eſt & ſecuritas incon
cuſſa, fautor & ptector indeficiẽs, mei tñ multo
efficacius ,quã diuinitus præueniẽs ab omni la-
be mundã ſeruauit.facite qđ feci,deligite,vt præ-
eligamini,amate vt amemini,& q pacificans quæ
in terris ſunt,& quæ in cælis, attingit a fine vſq;
ad finẽ fortiter,& diſponit oĩa ſuauiter, ponet vi
ſitationẽ tuã pacem o Hieruſalem,& præpoſitos
tuos iuſtitiam,& occupabit ſalus muros tuos,
& portas tuas laudatio.

Cap.IIII.

¶Agitur de priori apoſtoloꝝ vocatione, & de miraculo in chana Galileę perpetrato.

Vox Iudęorum.

QVo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierū? quo declinauit dilectus tuus, & quęramus eū tecū. ¶Vox Marię. Dilectus meus deſcendit in ortum ſuū ad areolā aromatū, vt ibi paſcatur in ortis & lilia colligat. Ego dilecto meo & dilectus meꝰ mihi, qui paſcitur inter lilia. ¶Vox Chriſti. Pulchra es amica mea, ſuauis & decora ſicut Hieruſalem, terribilis vt caſtrorum acies ordinata. Auerte oculos tuos a me, qa ipſi me auolare fecerunt.

A ¶Ingens & dicentis, & dictorū, & eius de quo dicebantur pulchritudo, Iudæos quadātenus excitauit, non vt ſtatim crederent, deligerent, amarēt & venerarent: ſed quēadmodū dicunt vt quærerent, & quæſitū quatenus moribꝰ ſuis condeſcenderet, poſſent experimento cognoſcere. Non enī ea erant animi dexteritate, vt niſi ſignis perciti poſſent prędicatę veritati in auditu auris aſſentire. Dicūt ergo quo abijt dilectus tuus o pulcherrima mulierū, quo declinauit dilectꝰ tuus, & q̄remus eū tecū: vide cor Iudaicū, cor carnale, cor tepidū, ambiguitate fluctuabundū, ac vix tenuiſſimo amoris igniculo afflatū. Quo abijt inqūt. Le

gerant enī futurū ab ortu ſolis vſq; ad occaſum magnū nomē dn̄i in gētibꝰ, vt ſciſcitari ꝓpe modum videant, ad gentes iamiam abierit necne, & ſpretis Iudęis ad alienigenas, vt quale deliniatum eſt corpus ædificet declinarit, vel cōtractiꝰ, iuxta promiſſa patrū & ſecūdū viſa ꝓphetarū nullo anguſtius, quo. i. ad quā ex ciuitatibus Iuda abierit, vt inde Apl'os cęteroſq; diſcipulos ac ſanctos colligat, & quo. i. ad quē declinauerit, vt tanta pręrogatiua ipſum illuſtret, extollat, atq; promoueat, petūt. & quæremus inquiūt. Non dicunt deligemus, amabimus, & imitabimur, & ab eo, ceu archetypo morū exempla veluti lineamēta captabimus. Cęterū tametſi quid ipſis ſatagētibꝰ Chriſto impēderet circūſpectiſſimę virgini haudquaq̄ obſcurū eſſet, ſtuduit nihiloſecius q̄ſitis ſatiſfaciens, eos ad amorē vlteriꝰ inflāmare. Dilectꝰ meus B (inqt) deſcendit in ortū ſuū: acſi dicat vos nō deſerit, ſed quos coluit ꝑ legē ornare feſtinat & irrigare ꝑ gratiā: in vobis paſci deſiderat, voluntatē quoq; paternā, q̄ cibus illiꝰ eſt, adimplēdo, ex vobis lilia colligere, prædeſtinatos vocādo, vocatos iuſtificando, & iuſtificatos ad apoſtolatus ac cęterarū pręrogatiuarū apicē magnificando. Ex Iudęis quippe apl'os, & ex diſcipulis multos, ac fere totam primitiuā eccleſiā ꝯpegit dn̄s, vt ſeſe velut repudiatum minime queri poſſit Iudæus. Sed eum niſi ſibi deſipere imperaſſet, æternaq; ipſa luce oculis ſuis admota mallet tenebras veteres cōſectari, vehementius redamaret. quem ita ſe immerentem conſpicit ſola benignitate præueniſſe, atq; officijs immenſis certaſſe priorem. Porro ortum hunc Iudaicum, areolam aromatum

virgo ſapiẽtiſſima nũcupauit, ꝓpter tẽplũ in quo
ad dei gloriã varia aromata antiquitus cremabã
tur, quæ ęternę hoſtię miniſterio eorũ immolan
dę flagrantiam præſignabant. Sed in his quæ ſe-
C quunẽ pluſculũ attentionis adhibendũ reor. Ego
inquit dilecto meo, & dilectus meꝰ mihi, q paſcit
in lilijs: vide in primis ꝗa non ſubiecerit vt priꝰ,
donec aſpiret dies euangelicę prędicationis, & in-
clinentur vmbrę caliginis legalis. Iam eñ noui te
ſtamẽti ſplendor latius emicuerat, q̃uis nõdũ fi-
gurarũ oĩm inuolucra diſcuſſa cernerenẽ. Sed il-
lud mecũ velim ꝑſpicacius ĩtueare. Ego inqt dile
cto meo, & dilectus meus mihi. Supꝰius aũt dile-
ctus meus mihi, & ego illi, verba fere eadẽ, ſed or-
do inuerſus, inſinuat, diuerſam texturã diuerſi
ſenſus eẽ: prægnãtẽ hiſtoriã diſpiciamꝰ, ſi quo pa
cto queat, qđ hic obſcurũ eſt ex illa clareſcere. Ba-
ptizatus dñs, vt diximus, ductus eſt a ſpũ in de-
ſertum, ieiunauit, eſurijt, tentatus eſt, ſupplãta-
tus nõ eſt, ſed angelis miniſtrãtibꝰ victoriã ſuam
illuſtrauit. Virginem ſacrã nõ mediocris vrebat
anxietas pro filio, ꝗd ageret, vbi eſſet, quidve pate
reẽ, cũ eũdẽ vt par erat viciſſim matris cauſa ſoli
citum, & a victoria reuerſum eminus contueẽ.
Tum illa aſtantibus: ego quęrendo, interrogãdo,
& adiurando dilecto meo ſollicita intendo, & dile
ctus meus mihi opportune redeundo. Hoc for-
te ſimplicioribꝰ ſatiſfaceret, quondã eñ ſatiſfacie-
D bat & mihi. ſed eñ luſtrato altiꝰ euangelio aliud
ꝓtinus occurrit, per qđ poſſit & p̃ſens locus pro
fluentius illuſtrari, & ſequẽtia haud mediocriter
ꝓmoueri. Siqdẽ poſt beati Ioãnis teſtimoniũ &
baptiſmũ, poſt ſolẽne ieiuniũ, & ꝑcelebrẽ de hoſte

triũphũ, accitis iã aliquot diſcipulis, Nuptię factę
ſunt ĩ chana Galileę, & erat mater Ieſu ibi. vocatꝰ
eſt aũt Ieſus & diſcipuli eius ad nuptias, & defici
ente vino dixit mater Ieſu ad eũ: vinũ nõ habẽt,
& Ieſus, ꝗd mihi & tibi eſt mulier, nõdũ venit ho
ra mea, nolo q̃ inuicẽ cõpellauere tumultuaria
intelligentia rapias, hincq; virginẽ colligas loquẽ
tẽ, ego dilecto meo verecũdiã p̃uenirẽs alienã, hęc &
hęc ſum loquuta, & dilectꝰ meus mihi hęc, abſit
hic intellectꝰ: nec eñ ſatis, vel virgini ad gloriam
vel Iudęis ad ędificationẽ, eiuſmodi ſaluatorꝭ re-
ſponſio conſuluerit. Quid igiẽ? Penſa in primis E
q̃ſo te, vnde virgini in mẽtẽ venerit miraculũ a fi
lio poſtulare. Certe pauꝑ Chriſtus pauꝑculę fi-
lius, quo alienę egeſtati medereẽ, citra miraculũ
nõ habuit. Eñuero Chriſtũ tale ꝗd patrãtẽ vir-
go circũſpecta nondũ viderat, dicente euangeliſta
hoc fecit initiũ ſignorũ Ieſus in chana Galileę. De
niq; iſtud aſtãtiũ fides, ꝗbꝰ ſolet multũ Chriſtus
in ꝑpetrãdis miraculis tribuere, nec merebatur,
nec expectabat ꝗdẽ, nõ eñ adhuc credebant diſci-
puli eius in eũ, quos vtiq; cõmemorat euãgeliſta
viſo miraculo ſeſe in fidẽ ſubmiſiſſe. At q ſi locũ,
& quę geruneẽ attẽdas: ſimul intelliges ꝑ tẽporari
as & carnales, virgini in memoriã typicas ſpũa-
les & veras nuptias, q̃ tũc magno oĩm ꝓfectu in-
choabanẽ, ſuccurriſſe: in ꝗbus ꝓculdubio ſponſa
erat nouella eccleſia, & ſpõſus Chriſtꝰ ipſe ſalua-
tor corporis eius, deſponſans eã ſibi in fide, iuxta
ꝓphetę vaticiniũ, qđ tãdẽ euãgeliſta latenter im-
pletum oſtẽdit dicẽs, & crediderũt diſcipuli eiꝰ in
eũ. Cum igiẽ oĩa quæ de puero vel dicta, vel geſta
erant cõſeruaret virgo deuota cõferens in corde

ſuo:cūqꝫ p̄currēte paranympho cerneret illū ma
nifeſtari,& latius aſſidua famę ꝓpagatione clare
ſcere,tū ex Ioānis teſtimonio,tū ex baptiſmate,tū
diſcipulis aliquot maturi⁹ cōgregatis, intellexit
prudētiſſima manifeſtationis eius tēpus cōma-
turuiſſe:vnde nō tā corporali carnaliter nubētiū
aut verecūdię,aut inopie occurrere,q̄ Chriſti glo
rię ꝓmulgandę,& in ſalutē ſpūaliter nupturiētiū
ꝑpetrato miraculo benigniter ꝓſpicere,geſtiēs ait
vinū nō habēt,ac ſi dicat,ex carnaliū nuptiarum
anguſtia,auguſtiores ſi viſum fuerit facile ad
manū habes ſpūales nuptias tuas cōſpicuas red
dere,& ſalubriter oſtētare.Et dn̄s non tēpus, ſed
E hora cauſatus ait.Quid mihi & tibi eſt mulier?
nōdū venit hora mea: nō negādo qd̄ poſcebat, ſed
min⁹ tū ſibi glorioſum,tū cæteris ſalutare mira
culū ipſum inſinuat,ſi illis neceſſitatē ſuā nō in-
telligētib⁹,& ſola matre flagitāte patratū fuiſſet.
Hęc.n.ſola habebat,& laudare & ædificari, q̄ ſola
negocij gerēdi ſummā haberet cōptiſſimā.Eſt au
tē parētū laus in talib⁹ ſuſpecta, & ꝑfectus ɔtra
dictior.Ait ergo:qd mihi & tibi eſt mulier?ac ſi di-
cat,naturale cōſanguinitatis inter nos cōmerciū,
ſi horā p̄uenero,& miraculi gloriā vacuabit,& ꝑ
fectū.Qd̄ differt nō aufert, horā p̄ſtolare,& inde
tibi glīa, nedū mihi ipſi illuſtrior pullulabit, &
fruct⁹ multiplex,nimirū fide hoc pacto in cęteris
alti⁹ ꝓpagata.Fidutiā.n.quādā de me ɔceperūt,q
mecū ſunt diſcipuli,ſed fluxā & inſipidā q̄ſi aquā.
At vbi miraculi vigorē ꝑſpexerint etiā aqua hæc
in vinū cōmutabit,vtpote illis hac occaſione ędifi
catis,& fide q̄ ꝑ dilectionē opat̄ diuinitus inſtitu
tis.Cęterū hūc in modū dn̄i verba virginē corda

tiſſimā excepiſſe,vel ex eius ad miniſtros reſpōſo
licet aduertere,qbus nō quaſi paſſa repulſam,ſed
veluti de petitionis obtētu ſecura cōſtanter ait,
quęcūqꝫ dixerit vobis facite.Verū qa aliud videri
plęriſqꝫ aſtantiū poſſet,hoc in p̄ſentiarū remouet
virgo circūſpectiſſima,remouet & Chriſt⁹.Virgo
benedicta,ego inqt,dilecto meo eius gloriā ꝓcurā
do officioſior intēdo, & dilect⁹ me⁹ mihi intēdit,
non dure repellendo vt creditis,ſed de cōmodita-
tibus,& hora,multiplicíqꝫ fructu ob hoc ɔſequē
te ſingillatim inſtituēdo. Nō.n.q paſcit inter li-
lia,credēdus eſt ſic illa vt cōculcet faſtidire,& ma
lo ſuo exemplo matrē ſuā inhonorādo, euertere,
ꝑdereqꝫ voluiſſe: ſed illorū fide paſci poti⁹ cupie-
bat,tēpeſtiue nimirū,& nō importune miracula
faciendo.Hanc quoqꝫ opinionē ab auditoꝝ p̄cor- F
dijs abſtergere nixus eſt dn̄s ipſe generatim pri-
mum,deinde ſpecialiter dicēs. Pulchra es amica
mea,ſuauis & decora ſicut Hieruſalem,terribilis
vt caſtrorū acies ordinata:ſiue de ſpōſo orationē
habeat,interroget,& ad ſimul quærendū cæteros
inuitet,ſiue paupertati verecūdięqꝫ alienæ com-
patiens, ac noſtrę omniū ſaluti ꝓpenſius inclina
ta dominū ꝓ nobis iugiter interpellet:ſic nihiloſe
cius vtrobiqꝫ pulchra rectitudine intētionis,ſua
uis eloquio,& decora in opere cōprobat,vt illius
animo per modū increpationis verba dn̄ica con-
ſentanea eſſe nequaq̄ poſſint,quæ ſic ordinata di-
gnoſcitur & virtutum oīm præſidio circūſepta,
vt non minus q̄ inimicis ordinata caſtroꝝ acies
antiquo ſit hoſti ipſa terribilis.Nō igitur putā-
da eſt illius aſtu,ſubrepenteqꝫ nequitia quicq̄ ali
quando factitaſſe, locutam, menteve agitaſſe,

quod iuſtę vſq̃ reprehenſioni locū habeat. Enimuero quid illā taliter alloquutus dn̄s voluerit, forſitan ſciſcitaberis. Hoc procul dubio q̄d ſequutus adiunxit. Auerte oculos tuos a me, quia ipſi G me auolare fecerūt. Virginales oculos re vera colūbinos, ſimplices, & non quæ ſua ſunt, ſed quę Ieſu Chriſti, ſed quę omniū prouidētes hic deſignatos intelligimus: quos dn̄s a ſe auertere matrem inſtruebat, ſi modo illius optata pręſentia ꝑfrui diuti⁹ auida fuiſſet: Alioquin q̄d matres ęgrius ſollicitat, obtingere illo auolante, illam nimirum pręſentię eius ſolatio deſtitui ad operādā omniū ſalutē properantis. Vrgebat enim illū vehementius, dū illius glorię & noſtrę omnium ſaluti colūbinis oculis ſtudioſe proſpiciens, acriorib⁹ pietatis ſtudijs ſponte properantē & alacrius currētem prouocabat: vt tametſi diu quęſitus, ac ſępe ſępius deſideratus, diutius tn̄ & cōmuniter cum ipſa, vel illius gloriam vel noſtrā ſalutē ſitiente, & cæleſtis patris voluntatē impleri cupiente, eūdēq; ad hoc inuitāte, ac aſpectu ſuo colūbino prouocante, reſidere & perſeuerare nō poſſet. Vel aliter. Auerte oculos tuos a me, quia ipſi me auolare fecerūt: vt virginē intelligamus, dū niteretur colūbinos & ꝑſpicaces mētis oculos ſpiritus ſancti gratia, aſſiduę cōtēplationis ſtudio, & ꝓphetię munere illuſtratos, in ſpōſum dirigere, & audita dicta factaq; cōferendo manifeſtationis eius horā, & miraculorū faciendorū momenta cognoſcere, hoc pacto cogitaret, q̄d diſcipuli poſtmodū apertius, tūc ſtrictim audiſſe, nō eſſe ſcilicet hūanę fragilitatis rerū gerendarū tēpora vel momenta cognoſcere quę pater in ſua poteſtate & virtu

te. i. filio poſuerit, oporteretq; oculos q̄libet ſpiritualibus radijs exercitos & colūbinos, ab hac curioſitate deflectere: ne hoc ſtudioſius, immo curioſius enitētes. In illud Salomonis graui cū iactura periclitētur. Dixi ſapiēs efficiar, & ipſa longius receſſit a me, auolauit em̄, & quāto alti⁹ inueſtigaueris, tāto min⁹ intelliges: quia incōpræhēſibilē agnoſces. Sed eſto (inquies) matri in reliquis obſequutus dei fili⁹, hoc tm̄ vtriq; cōmune denegarit, verba nihilominus ſi pēſent multo duriorem habere frontē videtur, q̄ hoc tm̄ poſſit, vt exceptū intelligi. Vn̄ nō inutiliter q̄ri pōt, q̄d ſit illi cōe cū matre, & ne illū ab ea amplius deſciſcere auolareq; cogāt oculi, q̄ reliquus poſſit virginis decor auolantē remorari. Hoc iā articulatim abſoluit dn̄s, ſed iſtud in alteri⁹ capituli principiū diſcutiendum reſeruare pręſtiterit.

Cap. V.

Oſtēdit quid ſit virgini cū xp̄o cōe, & qb⁹ ꝟtutū gradib⁹ ad hāc gl'iam puenerit, de q̄ diffuſius agit, tū ex ꝯpatiōe ꝟgis ad adoleſcētulas regias & cōcubinas, tū ex laude & teſtiōio earū de ꝟgine.

Vox Chriſti.

Capilli tui ſicut grex caprarū q̄ apparuerūt de Galaad. dentes tui ſicut greges ouiū, quę aſcēderunt de lauacro oēs gemellis fœtib⁹ & ſterilis nō eſt in eis. Sicut cortex mali punici ſic genę tuę abſq; oculis tuis.

Sexaginta ſunt reginę & octoginta cōcubinę, & adoleſcentularū nō eſt numerus. Vna eſt colūba mea, perfecta mea, vna eſt matri ſuæ, electa genitrici ſuæ. Viderūt illam filiæ Sion, & beatiſſimā prędicauerūt reginę, & cōcubinę laudauerūt eam. ℂVox filiarū Sion reginarū & concubinarū. Quę eſt iſta quę progreditur quaſi aurora conſurgens, pulchra vt luna, electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata?

A ℂMaiora in euangelio moliebat̃ dn̄s, q̄ vt illi leuiorem dubitationē expēdere libuerit, & eā potiſſimū quā vtcūq; diſcuſſam cernebat, cū ex virginis ad miniſtros reſponſione, tū ex impetrato patratoq; miraculo. Enīuero in epithalamio amoris & matris encomio, nihil nō ad laudis & gratię ſegetē occinēdum fuit, & ſi quid forte ſecus euētilatū videret̃, accuratiꝰ erat ſarciendū. Hinc cū dixiſſet. Auerte oculos tuos a me, qa ipſi me auolare fecerūt. Ne ſiniſtrū aliqd ī v̾gine & a xp̄i dignitate alienū iniquę ſuſpitiōi reliquat̃ obnoxiū, quo ſenſu hoc dixerit, multis qbus ampliꝰ delectabat̃ in laudē eiꝰ replicatis, oſtēdit. Ea vero ſi ęqua cēſura trutines, ꝓpoſitā q̄ſtionē q̄ pleniſſime diſſolutā intelliges: profert em̄ hic latiſſime qd illi ſit cū virgine, nec ſeſe ita ꝑ hūanā oculoꝝ imbecillitatē ab ea auolādo ſegregari, quin tū ex ipſis oculis, tum ex alijs multū habeat cū illa cōmune, imprīmis quidē ſecūdū corpus, qd̄ ex puriſſimo illius ſanguine ſpūs ſancti opificio inenarrabili ꝯcretū eſt. Deinde ſcd̄m aīæ v̾tutes, qbus ꝑfectius xp̄m virgine ipſa nemo quaſi ī pectoris ſui tabella delineauit. Demū ſcd̄m noſtrę repatiōis opus, ad qd̄ virgo ſanctiſſima credēda eſt, haud mediocriter cōtuliſſe. Si em̄ Paulus impleuit ea, q̄ deerāt paſſionū xp̄i in carne ꝓ corpore eiꝰ qd̄ eſt eccl'ia Coloſſeñ. primo, quāto magis exiſtimāda eſt virgo glorioſiſſima in opere ſalutis hūanę collaboraſſe redēptori, tū p̄cibꝰ aſſiduis, tū ſanctis operibꝰ, & participatis acerbitatibꝰ ac etiānū miraculoꝝ ꝓdigijs, maxime poſt mortē. Nec ei eā q̄ gr̄a plena eſt angelo nūciāte ſalutata, debemꝰ gr̄ę patrādorū miraculoꝝ immunē arbitrari, quorū etiā ipſis ap̄lis vigor & authoritas eſt cōmiſſa. Hanc itaq; & ſi nō ex ęquo, certe nōnulla ex parte cēſenda eſt cū filio habuiſſe cōmunē, qua tñ ſupſtes vſa non legit̃ ex humilitate ni fallor. Dicamus igitur, cū Salomone qd̄ res eſt, xp̄o imprimis ſcd̄m hūanitatem multū eſſe cōmune cū virgine. Vnde & virgini loquēs dn̄s ꝯſequēter adiecit. Capilli tui ſicut grex caprarū, quę apparuerūt de monte Galaad. dētes tui ſicut greges ouiū, quę aſcēderūt de lauacro oēs gemellis fœtibꝰ, & ſterilis nō eſt in eis. Sicut cortex mali punici ſic genę tuę, abſq; occultis tuis: q̄ oīa qm̄ ſuperiora tractātes latius expoſuimus, hic repetere ad ocioſi fortaſſe negocij repræhenſionē ſpectaret. Hoc tm̄ cōmonentes dn̄m hęc ipſa nunc replicantē, ſignificare voluiſſe eiuſmodi chariſmata gratiarū deſcēdēdo ſub corpis hūani mēbroꝝ ſymbolis delineata, ad hoc ꝯcepte virgini B

cõdonata,& naſcẽti cõfirmata fuiſſe: vt per ea tã-
dem digna euaderet, de qua a ſummis ad ima ſi-
militer deſcẽdens ipſe dei filius humanitatẽ aſſu-
C meret,& ſibi ineffabiliter couniret. His enĩ virgi-
nis ꝓrogatiuis,quas deſcẽdẽdo enumerat,ipſe dei
filius ſupra modũ delectatus tãdẽ deſcẽdit in vir
ginẽ,cœpitq; ex ea & cũ ea carnẽ habere cõmunẽ.
Nec humana ſpũaliũ ac cęlitus datoꝝ luminum
ei⁹ imbecillitate offenſus, voluit talib⁹ matrẽ vi-
duare,ſed iuſſit dũtaxat paulisper auertere,nevti
a cęlis in terras gratia hũanę noſtrę reſtauratio-
nis inchoandę illũ aduolare cõpulerãt, ita deſide-
rio pficiendę,illũ ſollicitãtes incẽdẽteſq; feſtinãti⁹,
q̃ ex materni animi ſentẽtia, auolare compellant.
Auolandũ tñ aliquãdo,& per paſſionẽ fractis in-
ferni repagulis reſurgẽdo,& in cęlũ aſcendẽdo,ea
interim remanẽte in terris,trãſeundũ. Porro im
mitiorẽ iſtud ſpeciẽ videbatur prę ſe ferre,neq; il
lęſis maternę pietatis viſceribus poterat audiri.
Quã ob rẽ ſingulari ingenij arte ad hoc enũcian-
dũ vſus eſt, dũ cumulatim aggregato laudatio-
nũ matris ꝑconio,dedit operã,præueniẽs intẽpe-
ſtũ periculũ,rem oẽm lenire, nũc enaſcẽtis & ſuo
modo pfectiſſime incipiẽtis ꝓrogatiuas(quas obi
ter tetigimus)enarrãdo, nũc pficientis ſublimita
tẽ & gratiã dicẽs:ſexaginta ſunt reginę &c. Poſtre
mo pfectę & iã cõſummatæ virtutis poteſtatẽ &
gloriã pferẽdo,ibi:quid videbitis in ſunamite &c.
Ordo q̃ venuſtiſſimus & auditori perutilis : vt
dum luce clarius intuereť,q̃ inſigne poteſtatis &
glorię ꝑmiũ ex infuſo cõceptę,natęq; cõfirmato ta
lẽto,& per ſanctę exercitatiõis conatus multifor-
mes (vt par erat) adaucto multiplicatoq; virgo

generoſiſſima retulerit. Pari ſtudio niterenť mu
neribus cęlitus acceptis digne reſpõdẽdo amplio
ra promereri. In hoc enĩ nobis oĩbus exemplo eſt
virgo ſpectatiſſima,q̃ ex diuinis munerib⁹, cæle-
ſtibus prerogatiuis, ſupna munificẽtia copioſi⁹
dũ cõciperetur acceptis, eo puenit aſſiduis p ſan
ctarũ virtutũ exercitamẽta gradib⁹ aucta: vt re-
liquas oẽs ſibi cõpoſitas longo latoq; interuallo
anteiret. multę quidẽ cõgregauerũt diuitias: ſed
tu ſupgreſſa es vniuerſas . Reginas ſexagenario
numero inclitas attẽde. Nimirũ p ſenarij numeri D
primã & pręcipuã pfectionẽ, decẽ mandatorũ dei
obſeruationẽ integerrimã multiplicãtes, carnem
ſpũs obſequio ſubiugãt,tẽptationib⁹ obluctãtur,
cupiditates in ipſo ſemine elidũt, vitia deturbãt,
dęmones ſuperãt, & ſancte cõuerſantes deuoteq;
prędicãtes ne cęteris ſint infeſti profligãt,& longe
ſummouẽt,ac poſtremo fluxa oĩa contẽnentes ſo
li regis regũ gloriæ per ſpũalẽ filiorũ generationẽ
propagãdę iugiter incũbũt. Has inquã tales ac tã
tas,ſi ad cõtentionẽ cũ deiparę gloria voces, & re
rũ oĩm neglectu,& virtutũ cultu ſpũaliq; ac per
fecta in deo & ꝓpter deũ ſolũ,fœcunditate multo
inferiores videbis. Quid de cõcubinis dicã q̃ ope- E
re decalogũ legis implẽtes, & implẽdũ verbo pdi-
cãtes,ad thorũ Salomonis,ad octauã reſurrectio
nis pueniũt? Sed quia etiã mercedẽ tẽporalẽ inde
pſtolanť,in ſenarij gloria cõſummata, cũ Paulo,
q gratis ponit euãgeliũ,& reginis Paulo ſimilib⁹
nõ habenť. Hę qdẽ geſtu,verbo,vultu,morib⁹,&
exteriori apparatu, oẽs quoad p viriũ facultatẽ
licet,ſibi cõciliãt,& quatenus poſſunt,ędificãt,eos
pſertim a qbus ſeſe iuxta dñi pmiſſionẽ carnalia

meſere, ſpiritulia ſeminātes ꝯſidūt. Atqui cū illis ſi ſanctę ꝟginis mores ꝯferas, ad elegātiā cōuerſatiōis exteriorē nihil ornatiꝰ, nihil ordinatiꝰ, nihil oīno ī toto cōuictu reperias, qđ nō mirū ī modū oēs ædificet, & ad meliora ꝓuocet, atq; promoueat. Enimuero ſępe dictas Salomon haud inconcīne ꝯcubinas appellat. q̄uis em̄ ſic p̄dicātes & ſpirituales filios altiſſimo ꝓcreantes dubiū non ſit ad thorū eius ptinere, qa nihilominus aliqd qđ nō eſt ipſe, & ſi propter ipſum cū eo requirūt ac diligūt, illū minus amare haud dubie cōprobant.

F Sed tādē & adoleſcētulas diſpiciamus, qbus & vitę innocentiā & carnis integritatē ætas aſſerit. Et has quoq; vitę innocentia, & oīmoda integritate virgo puriſſima ſuperabit. Integritate quidē, qa licet carne incorruptę, experiunt tñ paternæ corruptiōis ſerpēte generatim cōtagio miſerias inexplicabiles. Illa vero paternę neſcia labis, ſicut corpore integra, ita ab om̄i peccato aliena, oēs creaturas naturę incorruptiōe p̄cellit. Innocētia aūt illis oībus ſuperior inuenit, q̄ nec originali neq; ꝑpetrato ſiue veniali ſiue mortali delicto eſt degrauata. Illę aūt & adoleſcētulę recēſent, & nullo claudūtur numero: vt cū multi ſint vocati, pauci vero electi, ſimul intelligas, earū q̄ plurimas turpiter per culpā infuſcata innocētię baptiſmalis puritate, ab electorū catalogo & nomenclatura tractu tēporis excidere.

G Atqui virgo bñdicta excidere nunq̄ pōt, ſed virtutum palma ſpectabili oīm electorū ordines & claſſes excedere, ſolaq; Saluatorē cominus ſequi cōprobat, eodē teſtāte cū ait. Vna eſt colūba mea, quę ſimplicitatē colūbinā, mititatem, & humilitatē, quę donoꝝ ſpiritus ſancti plenitudinē, & meam chariſmatū omniū abundantiam, cōmodius exprimere ſufficiat: tātam enim horū omniū copiā diuinitus accepit, vt illa prope modū non ad menſurā aſſequuta videat. Vna inſuper eſt perfecta mea, cui purgati animi virtutibus, nedū purgatorijs, mecū vbiq; arctiſſima familiaritas, & cōſuetudo intercedit. Vna quoq; matri ſuę Eug, a qua ſc; & per quā culpa cōdonari, opprobriū aboleri, matrū pœna leuari poſſit & mulierū omniū gloria copioſiſſime inſtaurari. Vel vna matri ſuę eccleſiæ, per quā veniā promereri, gratiā īpetrare, & perennē gl'iaꝫ ad poſtremū poſſit obtinere. Electa deniq; genitrici ſuę iure aſtruitur, nā cū multę pereximię vigēte ſynagoga occurrerēt, vna hęc ſola petebat, q̄ virgo deū cōcipere, virgo deū parere poſſet, & poſt ptū ꝟgo ꝑmaneret. Aſtāte igit ea cominus a dextris dei in veſtitu deaurato circūdata varietate, adducēt regi ꝟgines de ꝟtute ī ꝟtutē ambulātes, ſꝫ poſt eā. Illā em̄ mirari oēs poterūt, nulla ꝯſequi, nulla coęquare: ſic em̄ cōſequēter adiecit. Viderūt illā filiæ Sion, & beatiſſimā p̄dicauerūt: reginę & cōcubine laudauerūt eā. Filias Siō hic vocatas, quas ſtatī adoleſcētulas nūcuparat, tū ꝓpter īcorruptionē q̄ facit eē ꝓximū deo, tū ꝓpt innocētiā q̄ mūdicordes, & ad ſincerā dei ſpeculationē idoneos reddit. Hę aūt dei matrē vidiſſe dicunt, cū illiꝰ & īnocētiā & virginitatē certāt quatenꝰ poſſunt ęmulari. Sꝫ em̄ virtutū illiꝰ adeo in īmēſum cāpus pāditur: vt mirari multo plura liceat q̄ imitari. Satagitāt itaq;, ne illā fruſtra vidiſſe criminētur, q̄ moribus exprimere non valent, laudibꝰ euehere: beatam prædicantes propter virginitatem, beatiorē

ꝓpter virtutũ oĩm & gratiarũ nutricẽ humilita
tẽ, beatiſſimã ꝓpter diuinę ꝓlis virginalẽ fœcũdi
tatẽ,& fœcũdã virginitatẽ. laudauerũt etiã reginę
laudauerũt pariter & cõcubinę,nec iniuria,qppe
quę regem regũ,& mũdi dñm pariens, cũ mundi
domina negari nõ potuerit, ꝯtempſit tamẽ oĩa
ꝓpter vnũ & ſolũ deũ,quẽ amauit,quẽ quæſiuit,
quẽ cõcepit,genuit,nutriuit: & quem ſolũ ſuper
oĩa ita neceſſariũ cognouit,vt ſine illo nihil, poſ-
ſitq; ſublatis oĩbus ſolus ſufficere. Cui deniq; ſo-
li filios gignere ſpũales,& citra oẽm creatę merce-
dis expectationẽ,varijs virtutũ chariſmatibꝰ nu
trire curauit, & a reginis meritiſſimũ laudis e-
merita eſt ſuffragiũ: neq; a cõcubinis minus legi
timũ calculũ. hic porro q̃ fiunt quotidie, & fient
in ęternũ,vt olim facta ꝑ pręteritũ aſſeruit dicẽs
viderunt &c. nimirũ ꝓpter certitudinẽ prophe-
tię:ſed qbus verbis inquies,quibus eloquentię vi
ribus,qbus laudũ pconijs licuit cũ tãta virginis
celſitudine paria facere, & eã vt par erat attolle-
re? Certe dei genitricis laus,honor,virtus, & glo
ria oẽm haud dubie & filiarũ Sion &cõcubinarũ
ac reginarũ vincũt conatũ & admirationẽ. Atq; ſi
perpẽdas, efficaci ſatis laudãdi genere vſas vide-
bis,nimirũ quæ qđ enarrando cõſequi neutiq̃ po
I tuiſſent,ſtuduerũt vel admirãdo quibuſcũq; da-
tũ eſt inſinuare dicentes. Quę eſt iſta q̃ progredi
tur quaſi aurora conſurgens, pulchra vt luna,
electa vt ſol,terribilis vt caſtrorũ acies ordinata.
Quæ eſt iſta inqunt,laudis eſt ſumma rei ſubli
mitate victum oratorẽ, in ſtuporẽ & admiratio
nẽ conuerti, qui etiã ſic victus nõnunq̃ plura ta
cens eloquitur,q̃ exprimere dicẽdo potuiſſet. Sin

gula perpende,quę eſt iſta quę progredit. Nõ ce-
cidit nec iacet per culpã,q̃ ſtatim progredit,& vt
qđ dicimus luce clarius euadat, audi ſequentia,
quaſi aurora cõſurgẽs. Aurora lux eſt tenebras
diſterminãs,& exterminãs ac ſemꝑ creſcẽs vſq; ad
ꝑfectũ diẽ. Sic virgo bñdicta legis limes & euãge-
lij,in ſua cõceptione ab omni labe prorſus aliena
& luciferũ Chriſti Ioannẽ,& ipſum iuſtitiæ ſolũ
progrediendo præcurrens abijſſe noctẽ indicat,&
ſalutis diẽ excuſſis impietatis tenebris ꝓtinꝰ ad-
uentare: quæ inſuper pulchra vt luna deſcribit,
immo pulchrior q̃ luna,nimirũ quę a die natiui
tatis vſq; in ſeculum deliquiũ lucis nõ ſentit, ſed
multiplicibus virtutũ incremẽtis,& ſuperni ſo-
lis inocciduis ſplẽdoribus irradiatur, vſq; dũ &
ipſa inocciduo ſplẽdore luna ꝑfecta in æternũ ef-
fulgeat,diuinæ miſericordię teſtis in cælo fidelis. K
Sed quid quęſo eſt qđ cõſequenter adiecerunt,ele-
cta vt ſol,nũ & illã ſolẽ etiã dici credemus? Equi-
dẽ ſole amictã legimus, & dñm in ſole poſuiſſe ta
bernaculũ ſuũ,regius Propheta cõmeminit,qđ q
de Chriſti ex virgine & in virgine aſſumpta hu-
manitate intelliget, virginẽ ꝓculdubio ſolis noĩe
donabit. Neq; eã ob rẽ debet in ſuſpitionẽ vocari
toto(qđ aiunt)cælo oberrãdi. Fuit enim ſol & ipſa
in dñica annũciatione & natiuitate. Eſtq; cottidie
veritate,ſanctitate,virginitate,obœdientia, & hu
militate,q̃ implet oẽm iuſtitiam & ſimilibus vir
tutũ ardoribus orbẽ vniuerſum illuminans mi
rabiliterq; inflãmans,& incendẽs facta ex tunc &
in ſeculũ cõtrarijs poteſtatibus, & ꝑtinaciter ob
nitentibus infidelibus & hereticis, vt caſtrorum
acies ordinata,terribilis.

Cap.VI.

¶De laude virginis ex cōparatione ad Iudęos, & an cōpati debuerit filio patiēti,& de cauſis huius tanti doloris eius & cōpaſſionis,

Vox Chriſti.

DEſcendi in ortū nucū, vt viderem poma cōualliū,& inſpicerē ſi floruiſſet vinea & germinaſſent mala punica. Neſciui,anima mea cōturbauit me ꝓpter quadrigas Aminadab.Reuertere reuertere ſunamitis, reuertere reuertere vt intueamur te.

A ¶Cū reginis,& cōcubinis adoleſcētulas in laudē, & virginis cōmēdationē ꝓferēs dei filius, eas veluti ex ampliſſimo mundi hui⁹ agro vniuerſim deſumptas ꝓpoſuit. Nunc in ortū nō qualēcūqȝ ſed ſuū,ſic em̄ cōparationi & laudi conſummatæ deerit nihil,ſeſe deſcēdiſſe teſtat̄, vt videret poma cōualliū,& inſpiceret ſi floruiſſet vinea,& germinaſſent mala punica.Ortus hic legis diuinæ ſarculo frequēti⁹ elaboratus, ſynagoga eſt q̱ & iure nucū dicit̄.Nā humanas adinuētiones multas,& earū q̄ſdā dei mādata vacuātes,Scribarū,& phariſęorū ſupcilio degrauata admiſerat. Eiuſmodi ergo traditiones cū reliq̄s cęrimonialibus, ceu exteriorē,eūqȝ amariſſimū nucis corticē accipe,quē ſicut ait Apl's Petrus: Nec nos nec patres noſtri ferre potuimus.Literā vero antiquę legis,mediā teſtā arbitrare inſipidā valde & durā nimis, ſed

quę ꝑ myſticā eruditionē fracta,ſpūs fructū ſuauiſſimū,ceu nucleū ſucculētū pādit & exhibet. At nūc ſtudioſius ꝓpēde attēteqȝ conſidera ſapientiā vbiqȝ ſapienter agentē,& diſponentē omnia ſuauiter,ſimul cū reginis,& concubinis adoleſcentulas vniuerſim ſcrutatus eſt dei filius, nec parē virgini nec ſibi,aut naturę communitate,aut virtutum ſtudijs affiniorē quampiam offendit. Nunc autem ſpeciatim & ortum luſtrare ſe diligentius affirmat, ſi qd forte culturę beneficio poſſet tantę gratiæ & gloriæ, vt illa eſt,ꝓtuliſſe.Deſpicit in B primis poma ꝯualliū,ꝓſelytos.ſ.& ex gentilitatis vallibus aggregatos :vineam quoqȝ an ſublimi⁹ floruerit explorat: vinea autem domini, domus Iſrael eſt. Conſiderat tandem & mala punica, germinauerint necne, leuitas nimirum, quos mala punica,quia ſummi ſacerdotis tunicę domino decernente addita leguntur & inſerta iure ſignificant.Atqui ſingula accuratius rimanti, omnino q̄d dignam cū virgine collationē emereri videat̄, nuſq̄ affulſit.Qm̄ cōtra,pręter ſpem ſeſe propter quadrigas Aminadab turbatum teſtatur , magno ingenio, ſed multo maiori pietatis diſpenſatione,cordi viginis cum laudis oleo,acerrimū & myrrhatū ſacratiſſimę ſuę paſſionis vinū,paulatim, vt leuius ferret,inſtillans & clanculum inſinuans.Neqȝ iſtud perpetrato duntaxat in chana Galileæ miraculo iturus ad prædicandum matre domi relicta feciſſe putandus eſt. Sed etiam alias,maxime autem circa duriſſimam ſuæ paſſionis horam,illū matrem ſuā ſanctiſſimā,vt inſtantem tragœdiā ęqui boniqȝ conſuleret,crediderim frequentius cōmonuiſſe,ſic em̄ & diſcipulos

pręmuniẽtẽ videre eſt euãgelia diligẽtiꝰ ꝑcurrẽ-
ti. Hic porro ortũ ſuũ, vti in ſuperioribꝰ nõ dicit
ſed nucum, obiter inſinuãs q̃d ſtatim aperuit di-
cẽs. Neſciui anima mea turbauit me, ꝓpter qua-
drigas Aminadab. Sed qd quęſo neſciuit omniſcia
dei ſapientia? & tamẽ ait, neſciui. plane hoc eſt. Or-
tũ hũc eatenus interuerſum, peruerſumq; ac pœ-
ne funditus euerſum, nõdũ erat plenius expertꝰ.
Experiẽdo autẽ vt poma vidit ſed putrida, vt la-
bruſcas inuenit, nõ vuas, vt mala ſenſit, non pu-
nica, ſed ſilueſtria & degenerãtia a ſemine ſuo, ef-
ferata, ac deterrima, aĩa eius turbauit eũ: & bene
aĩa. ſoli quippe humanitati, ſicut paſſio cõgrue-
bat, ſic cõgruebat & turbatio, quã ꝓpter quadri-
C gas Aminadab obortã dicit. Sed quas exiſtimabi-
mus q̃ſo, iſtius Aminadab quadrigas eſſe, tã cru-
deles feroceſq; & ꝑſtreperas, vt & ab ijs in domi-
nũ fuerit turbatiõi locus? In Zacharia ꝑ quadri-
gas diuerſorũ regnorũ decurſum & imperiũ de-
lineatũ ſcimus, vt ſiue Aminadab. i. populus ſpõ-
taneus cũ noſtris, ſiue Aminadab populus prin-
cipãs cũ hebręis legas, vtrobiq; poſſit, vel populi
Iudaici q ſponte, & nullo cõpellẽte ait: oĩa quęcũq;
ꝑcepit dominus faciemꝰ, vel gentilis, q tũ Iudæis
principabatur, poteſtatẽ, authoritatẽ, & tyranni-
cam ſęuitiã intelligere: vterq; eñ magnę crudeli-
tatis curru, in dominũ mira celeritate & furore
hoſtili ferebatur. Currus Aminadab q fuit pater
Naaſon principis Iuda, quondã & ipſe princeps,
currus inquã Aminadab populi ſpõtanei, popu-
li Iudaici, rotæ ꝑcęleres, & ad oẽm immanitatẽ &
ferocitatẽ decliues, ſunt traditiões ſcribarũ, hypo-
criſis phariſęorũ, auaritia ſacerdotũ, & principũ

ambitio, ob quæ & ſępius exagitatũ dei filiũ hæc
ipſa redarguentẽ, ſubinde deturbatũ nemo chri-
ſtianus nõ nouit. Atqui quadrigarũ Aminadab
.i. principantis populi & gẽtilis rotę ſunt auari-
tia, amor potentię, amor pompę, & dei cõtemptꝰ.
His etẽim trahentibꝰ Iudęis adductꝰ eſt? Põtius D
Pilatus, vt in vitę auctorẽ mortis ferret ſentẽtiã.
Quadrigas aũt, non quadrigã dixit, vt ꝑſequẽtiũ
numero, numerũ indicet reſpõdere quadrigarũ.
ꝓpria quippe malitia, ceu quadriga, Annas, pro-
pria Caiphas, ꝓpria Herodes, ꝓpria Pilatus, ꝓ-
pria & ſingulari malitia oẽs & ſinguli acti, inno-
centiſſimũ dei filiũ ſunt ꝑſequuti: ſed iã q̃d ſequit̃
audiamꝰ. Reuertere reuertere ſunamitis, reuer- E
tere reuertere vt intueamur te. Feſtiuis dñi ſer-
monibus mirifico reginarũ, cõcubinarũ, ſimulq;
adoleſcentularũ præconio cõſonis hactenꝰ palam
euaſit, cũ ſecũdũ humanitatẽ, tũ ſecũdũ aĩę virtu-
tes, quidnã Chriſto eſſet cũ ꝟgine. Nũc reliquum
eſt quã vterq; ſecundũ noſtræ redẽptionis opus
cõmunionẽ habeat, patiẽter expectãtibꝰ intimare
Reuertere inqt reuertere ſunamitis. Quorſum
hęc? nũ a loco illo auditis dñi de ſua turbatiõe ſer-
monibus, exiſtimãda eſt metu correpta fugiſſe,
aut etiãnũ vt cõpaſſionẽ affluentiorẽ impenderet
& anſam erũpẽtibꝰ lachrymis liberiorẽ captaret,
corporaliter & nõ potiꝰ ſpũ alite ſeceſſiſſe? quẽad-
modũ & Ioſeph pietatꝭ lachrymis reluctari, & diu-
tius ĩperare nõ valẽs, memorat̃ fratrũ ſuoꝝ de-
clinaſſe ꝑſentiã? Q̃d ſi eſt, cur quater reuocet, cur-
q; & ſunamitẽ vocet, ſeu ſalumit, vt Hebręis pla-
cet, preſſius ęſtimãdũ puto. Si priꝰ ſtrictim dixe-
rimꝰ, q̃ nihil dedeceat condolentia iſta, & cõmiſe-

rationis affectus, ſed ornet, ſed cõmẽdet, ſed extol-
lat, nequaq̃ vulgariter, virginis ꝑſonalẽ ſublimi-
F tatem. Equidem ſanctiſſimã virginẽ & ante paſſio
nẽ pluries, & in paſſione potiſſimũ Chriſto decẽ-
ter cõdoluiſſe nemo ſanę mẽtis inficias ibit. Eſt. n.
cõmiſerationis affectus boni gratia a natura no
bis inſitus, vt alterius ęrũnoſam ſortẽ intuentes
moueamur cõdolentia, a quo quicũq; matrẽ dei
ob naturæ ꝑfectionẽ, gratiæ plenitudinẽ, peccati
immunitatẽ, vel tandẽ ob cęleſtiũ pręrogatiuarũ
ſublimitatẽ viduare nõ timet, infra naturã extra
maternã pietatẽ, extraq; gratiã illã cõſtituit, pec-
catricẽ quoq; ac pręrogatiuarũ oĩm gloria extor
rem relinquit: inſenſibilitatis enim vitium eſt, &
non virtus fortitudinis in hac vita nullo dolore
nullo cõmiſerationis affectu inter paſſiones acer-
biſſimas & dolores intolerabiles moueri, & maxi
me matrẽ ſuo, & dei vnigenito tam indigna patiẽ
te: ſed & Paulus qui ſine affectione & condolentia
ſunt inter maximorũ delictorũ reos damnat, ad
Romanos primo, tãtũ abeſt vt laudi tribuat nõ
ꝯpati, & nõ flere cũ flentibus, rarę cuiuſdã gratię
beneficio aſcriptum, atq; inſtar prærogatiuę in-
ſignis acceptum velit. Quinetiã Chriſtus in quo
G humana natura ſublimior, gratia maior, peccan
di immunitas ſuperior, & virtutũ oĩm gloria ſu
pra oẽm modũ ꝓſtantior, pluries fleuiſſe legit̃, &
ciuitati funditꝰ euertẽdę illachrymatꝰ condoluiſ
ſe, vt Chriſtiformi virgine indignũ videri debe-
at, ſi nihil hac in noſtræ redẽptionis portione cũ
ipſo cõmunicet, & paſſuro frequentius, ac multo
abundãtius patiẽti cõpatiat̃, lugeatq;, ac doloris
gladio iuxta Simeonis vaticiniũ ſupra oẽm hũa-

nũ cõceptũ acriꝰ in aĩa ſautiet̃, vulneret̃, diſcrucie
turq;, q̃ quicũq; merus homo martyr in corpo-
re: & quo tandẽ meritoꝝ ꝓuẽtu fiat, vt dotes oẽs
dignitateſq; oĩm ordinũ beatorũ vnice cõplexa ꝑ-
dicetur, & ꝓ martyre habeat̃, nullo ipſa neq; ſen-
ſu, neq; affectu cõpaſſionis affecta. Condolentia
igit̃ ceu q̊dã ferro aut gladio, & añ paſſionẽ crebri H
us, & ĩ paſſione atrociꝰ ſautiatã dicimꝰ, nõ vt eiu
laſſe, vociferatã eẽ, pugnis ĩ pectꝰ, ĩ genas manibꝰ
vim attuliſſe, aut (q furialis ritꝰ eſt) capillos la-
niaſſe ꝓpterea credamꝰ: ꝓcul hęc ĩpatiẽtia animi
ĩmoderate dolẽtis, effreni ſeſe nõ ferẽtis, dolori ſuc
cũbẽtis, & qcq̄d ille ſuggerit ſupra modũ ac mode
ſtiã ꝑpetrãtꝫ. Procul inquã hęc ĩpatiẽtia a virgi-
ne patiẽtiſſima, fide plena, & ꝟtutũ oĩm gl'ia inſi-
gnita, quã dei volũtati ꝯſentientẽ, haud minꝰ cre
diderim filio moriẽte ſcd̃m portionẽ rõnis ſupio
rẽ de mũdi redẽptiõe exultaſſe, ac de illatis xp̄o, a
Iudęo furẽte tormẽtꝫ doluiſſe. Vt. n. piaculi fuerit
magnope ĩpij, vel ꝯtracto, vel admiſſo illi pœnitu
dinis dolorẽ & purgatoriũ aſcribere, ita dolorẽ a
charitate ordinatiſſima ꝓdeũtẽ, ſpõtaneũ, comite
fortitudine, rõne moderãte, patiẽtia opitulãte, &
tãdẽ debitis ꝟtutũ oĩm circũſtãtijs negamꝰ inor
dinatũ, inimicũ, ĩdecoꝝ, & ſubſanãdũ qcq̃ admitte
re: verũ qd̄ res eſt nõ abnuo, eiuſmodi dolorẽ nõ
nũq̃ eo atrociꝰ, q̃ tectiꝰ ſęuire, dolẽtẽq; ſic victũ ꝯfi
cere crudeliꝰ, ſed ſi vt dignũ ẽ vincit̃, excercere fru
ctuoſius, & glorioſius cõmẽdare, vti nũc & virgi
nẽ. Quid videbis inqt in ſunamite, niſi choros ca I
ſtroꝝ. Enuero de priore ſnĩa clariꝰ aliqd ẽ ꝓmit-
tẽdũ, & cur quater reuocet̃, vt ꝓmiſimꝰ edocẽdũ.
Nullꝰ iudicio meo ꝟtet ĩ dubiũ, q̃tuor ĩter cętera

ſanctiſſimā dei matrem inſtāte vnigeniti filij ſui amariſſima paſſione grauiſſime cōmouiſſe. Naturalem pietatē ſcilicet, inæſtimabilem charitatē, multitudinē & immanitatem Chriſto contradicētium, & eorum pro quibus paſſurus videbatur ingratitudinē. Matrem quippe vnigeniti & colūbam vnicam naturalis pietas. Matrē dei vnice electam ſumma charitas vulnerabat interius. Exterius autem matrē miſericordiæ ortus nucū, multitudo quadrigarum, & perſequētiū crudelitas in doloris immaniſſimi ſenſum magis ac magis acuebat, & deniq; matrem gratię mirabiliter exagitabat ingratitudo cæterorū: nēpe pomorum raritas, ſterilitas vinearū, & paucitas malorum punicorū, ac omniū per eiuſmodi paſſionē ad poſtremū ſaluandorū. Cæterū tales affectus tametſi pij & ſancti, ſi ſupra modū dignitatiſq; p̄ſcriptū increbreſcerēt, gliſcerēt, & inſoleſcerent, humanę redemptioni obeſſe poſſent non prodeſſe, & ideo quater ait reuertere: ne ſic ſupra modū affecta, tantiſper reparationis humanę propoſitum quodāmodo retardaret. & bene ſunamitidem appellat, nō vt iuxta primā nominis interpretationem miſerā captiuāq; ſeu dolore victam ſuſpicemur: ſed mortificātem & mortificatam. Nos eñ mortificata tota die propter eum qui ęſtimatus eſt ſicut ouis occiſionis, edocuit afflictis compati, nō cōuiciari: adeſſe, nō obeſſe: opitulari, & nullaten⁹ inſultare. Porro ſenſum hūc litera hebraica ꝯfirmat: ſalumit eñ legūt hebręi, qđ interpretatum perfectam ſonat. Perfectionis aūt cęteris eſt exēplar & forma virtutis virgo benedicta, & non miſerię titulus aut captiuitatis.

Cap.VII.

Agitur ad quē ſenſum virgo inclyta ſunamitis dicatur, tum de virtutibus quibus ad myſtici corporis ędificationem inſtructa eſt latius, in fine autem circa perfectos maxime.

Vox Chriſti.

QVid videbis in ſunamite niſi choros caſtrorum? Q̄ pulchri ſunt greſſus tui in calciamentis filia principis? iūctura fœminū tuorū ſicut monilia quę fabricata ſunt manu artificis. Vmbilicus tuus crater tornatilis, nunq̄ indigēs poculis: vēter tu⁹ ſicut aceruus tritici vallatus liliis: duo vbera tua, ſicut duo hinnuli gemelli capreę: collum tuū ſicut turris eburnea. A

¶Sunamitidis multiplex ſignificātia, & literę ſenſum in varietatē trahere poterat, & veritatis intelligētię tenebras offundere. Miſerā eñ ac captiuā, vt p̄monuimus, ſignificat, mortificātē quoq; ac mortificatā. ne igitur miſerū quid in dei matre, aut in regina mūdi captiuū ſomniares, cōſequēter adiecit. Quid videbis in ſunamite niſi choros caſtroꝝ? Nec captiuitatē chori caſtrenſes habent, nec lęta caſtra & in chori ſpeciem exultantia miſeriam, ſed fortitudinem, terrorē, & victoriā: ſed hilaritatem & proſperitatem. Cum igitur virginem, vt videri poſſet, reuocans ſunamitē dixit,

at in illa nõ nisi choros castrorũ te visurum nũc cõtestat;manifestius liquet nõ sunamitē: vt captiuã aut miserã significet nũcupasse:sed salumit potius,cũ hebrȩis legẽdo.i.pfectã,aut sicut iam diximus sunamitē.i.mortificatã siue mortificatã, nimirũ in cui⁹ mortificatiõe, & clãgor victorię regis audiebat,& nostra oĩm salus,felicitas, & læti

B tia sempiterna parabat. Cooperabat eñ xp̃o,salutē nostrã in medio terrę pficienti: vt quēadmodũ viri & mulieris ꝓtoplastorũ cõmuni in deũ ĩpietate,in mũdũ mors ingēti toti⁹ posteritat̃ malo est ingressa:ita duob⁹ viro & muliere ęque satisfaciētib⁹,& multiplici dolore male suauē impietatē expiãtib⁹,mũdus repararet,ac magno oĩm bono ęternę patriæ amissa felicitas refunderet copiosi⁹ & forte ob hoc ĩtueamur dixit,& nõ ĩtuear,quippe q̃ vtilitati nrę,nostrę pulchritudini, nris commodis,& voluptati ppetuę, perĩde atq; xp̃i hasce

C cõdolētię lachrymas impēderit. Hinc & illi⁹ ꝟtutes,ac spũaliũ charismatũ gloriã, sub hũani corporis mēbroꝝ symbolis ꝯsequēter annectēs,nõ a supiorib⁹ exorsus est, vt ante: sꝫ ab ĩferiorib⁹ ad sũma ꝓmouēs exposuit,q etiã nec sola ꝓfert, nec oĩa q̃ añ delinearat,sed ea maxime q̃ cõi oĩm saluti patrocinari efficacius videbant. Hic eñ gressus fœminũ iũcturã,vmbilicũ & ventrem,nasum, & reliqua q̃ tã desiderabant,expressit,suppressit aũt genas dētes & labia, in muliere pticulari subiecti adminicula,potius q̃ cõia mystici corpis mēbra, eũ sane virtutũ apparatũ ostētãs, nõ quo a cælis descendēti dei filio mater parabat,sed quo xp̃ianorũ oĩm mater effecta, nos iugiter xp̃o gignit, fouet,roborat,perficit, & ex terrenis cęlestes factos

exaltat. Facit eñ hisce intēta virtutũ studijs, nõ (vt prius)cęlestē terrenũ,& deũ hoiem, sed cõtra ex hoĩb⁹ deos & ex terrenis cęlestes: vt nec hac qdē ĩ pte illi ac filio salutē nostrã operãti, aliquid esse cõe iãiã negari q̃at. Eodē eñ tēdit vterq; ꝓ nra salute suo mõ sollicit⁹:tãetsi nõ eisdē pedib⁹,eodē itinere,codēq; cursu vterq; ꝯtēdat:neq; istud dispar sex⁹,dispar ꝯditio,aut naturarũ gratięq; ĩæqualitas admittebat. Sed iam ꝓstiterit qbus fulta ꝓsidijs,quibus meritis, quibusve insignita virtutibus collaboret, coopereturq; redēptori pressius intueri. Q̃ pulchri inquit sunt gressus tui ĩ calciamētis filia principis. Plerũq; colũbã,amicã,so-

D rorē,spõsam,nõnunq̃ & matrē,sed filiã, sacrã ꝟginē nusq̃ alias dictã reperies. Hic aũt filiã prĩcipis appellat. Porro filios principũ principes nũcupamus. Vide igit̃ anne in supiorib⁹ colũbã, & amicam,sororē,sponsam, & matrē idcirco dixerit,qa prĩcipis filiã ꝓpēdebat. Atq cui⁹ prĩcipis filiã,si cõsideres,itelliges ꝓtinus cur nũc & nõ prius, cur post tãtę dignitat̃ titulos, cur post tãtę ꝟtut̃ insignia,id qđ minor̃ excellētię potuit ęstĩari,gratulabũd⁹ expſſerit:nimirũ cũ illã voluit nrę repationis adiutricē ꝯmēdare,& pinde ac qddã repatiõis nrę principiũ extollere,& digno noĩe suo(qđ aiũt) colore depictã ĩscribere , filiã ꝑncipis asseruit, nõ hui⁹ aut illi⁹, sꝫ antonomatice ei⁹ scꝫ q ē ꝑncipiũ oĩm principiũ,vt sic insinuet & ipsam,eoꝝ q domitis dominant affectib⁹,atq; animi passiões fluctusq; cõpositos in gyrũ ratiõis duxere,haud iiuria & ꝑncipē & principiũ suo modo nũcupari. Sꝫ quaten⁹ prĩceps ipsa & saluãdoꝝ ꝑncipiũ dici q̃at admirãdo testat⁹ ē dicēs, q̃ pulchri sunt gressus

E tui in calciamentis. Calciamẽta, a cœni immerſio
ne pedem defendũt, & a cuiuſuis incedentis pedi:
bus imminẽte iniuria tutiorem reddũt. Sed vir:
ginem cęlitus acceptę prętogatiuę, ne inficeretur,
aut offenderet prohibebãt. Porro in his calciamẽ
tis greſſus pulcherrimi ſunt virtutũ profectus,
exemplaris vitę progreſſus, & totius cõuerſatio:
nis in horas luculenter gliſcẽs omniũ oculis ſpe:
ctanda pulchritudo, quæ talibus munita calcia:
mẽtorũ pręſidijs in tm̃ emicuit in virgine, vt oi:
bus facta canon diſciplinę, & forma virtutis in:
tuentiũ oculos raperet, raptos ſanctę ęmulatiõis
calcaribus animaret, & in ſeſe imitationis ſan:
ctos animatorũ igniculos ſemper excitaret. Ope:
rãdo enim potius q̃ docendo ſalutis fundamenta
iaciebat. Quibus ſuperędificantẽ non vulgariter
cõmẽdat dicẽs. Iunctura fœminum tuorũ ſicut
monilia, quæ fabricata ſunt manu artificis. Fœ:
mina ſeu femora duo, quibus maxime nitũtur
mulieres, ſunt carnis integritas, & fœcũditas. Al:
tero quippe iſtorum ſemper cõmendantur mu:
lieres dicẽte apoſtolo de primo. Mulier innupta
& virgo cogitat quę dñi ſunt: vt ſit ſancta corpo:
re & ſpiritu, & paulo poſt. q ſtatuit & iudicauit
in corde ſuo ſeruare virginẽ ſuã, bñfacit. De ſecũ:
do idem. Saluabitur autẽ mulier per filiorũ ge:
neratiõnẽ, ſi permãſerit in fide & dilectione & ſan:
F ctificatione cũ ſobrietate. Atqui quę vtroq; nitaꝛ,
nõ eſt vſq; ad vnã hanc ſuperbenedictã dei matrẽ
& virginẽ, in qua nõ ſua induſtria & viribus, ſ;
manu fabricata artificis (vt em̃ oĩm artifex ſpũs
ſanctus angelo teſte ſupuenit in virginẽ, cõtinuo
virginitatis gloria pmanẽte ſublimauit in hono

partus et integritas discordes tempore longo
virginis in gremio federa pacis habent

rẽ parentis) fœmina hęc ſicut monilia architectu
ra inimitabili coierũt. Coierũt em̃ cæleſti artifi:
cio inuiolata virginitas & diuina fœcũditas: vt
ſimul eſſet & mater & virgo, virgo quidẽ intacta
ſed mater nõ humana dũtaxat nõ angelica, ſed di
uina prole venerabilis: eo glię his artibꝰ pfecta,
vt interim phas nõ ſit altiſſimũ, illius ſaluti nr̃æ
patrocinãtis & pro nobis interpellãtis, faciẽ nunc
auertere. Nõ igiꝛ vulgaris eſt in opere noſtrę re
paratiõis hęc eiꝰ virtꝰ atq; poteſtas, ſ; cũ ex ſctis
operibꝰ & meritoꝝ copia, tũ ex hac ſublimi digni
tate p quã ſpũ ſancto cooperãte nobis dei filiũ ge:
nuit, in cauſa noſtra iamiã quicqd vult põt, vult
autẽ plurimũ, vt bonę voluntatis inopia res nr̃a
periclitari nullatenus poſſit: quippe cuiꝰ vmbili:
cus crater ſit tornatilis, nunq̃ indigens poculis:
G vnde nec vnico filio cõtẽta, opitulante ſpũ ſancto
virgo pmanẽs parat quotidie, gliſcit, nititurq;, ac
parturit in xp̃o adoptiõis filios innũerabiles. Et
bene vmbilicũ, ĩ quo ſeminariũ generatiõis ĩ mu
lieribꝰ eſſe memoraꝛ, crateri tornatili cõparauit,
hoc eſt recto, æquali, & nulla pſonarũ acceptione
aut inclinato aut eliſo: vt q p illiꝰ vmbilicũ vim
generãdi ſpũalẽ intelligũt, ſimul recogitẽt vmbili:
cũ hũc ꝟginalẽ, ſine pſonarũ acceptiõe oẽs indiffe
rẽter geſtire, paupes & diuites, miſeros & ſanos,
iuuenes & ſenes, doctos & ignorãtes, Iudęos & gẽ
tiles, nobiles & ignobiles, iuſtos & pctõres, nec
multitudine exhauriꝛ ſiccaturve aut opprimiꝛ,
ſed diues ĩ oẽs, & ſpũalibꝰ nũq̃ ĩdigẽs poculis, ſin
gulis ꝓpria ſuppeditat: vt illos alliciẽs oẽs lucreꝛ
altiſſimo, hĩc ſubdiꝛ. Vẽter tuꝰ ſicut aceruus tri
tici vallatus lilijs, venter hic tã capax, tã redolẽs,

& vmbilico vt par erat ꝯueniēs, ſacrę ꝟginis viſce
ra ſunt pietatis, ſanctę ꝟtutis opibꝰ, ſanctę ꝯuer
ſatiōis exēplis, ſanctę orōnis ſuffragijs, ſāctę medi
tatiōis & cōtēplatiōis meritis, mirū in modū ſu-
praqꝫ oēm hūanā gloriā expēſa, & ita dilatata: vt
vmbilici bñficio plures nō poſſit nr̄ę ſalutis ſtu-
dioſa gliſcēdo & geſtiēdo ꝯcipere, q̄ hic ꝯtinere, ita
dilatata vt palcas cū granis ſuſcipiat: ita ĩquā di
latata vt bonoꝝ ſēp capaciſſima malos nō obhor
reat, latrones attēde, & ꝓfligatiſſimę quoſqꝫ vitæ
pctōres, de huiꝰ vētris latitudine ſibi blādiūtur,
nec ſpe ſua fruſtratū iri credere eſt, ſi tñ ad circū
ſtātiū liliorū odorē expgefacti reſipiſcēteſqꝫ, miæ,
& gratię vberibꝰ recepta meliori mēte lactari me
reant: alioqui nō ex area in horreū, ſed ĩ ignē mit
tētur æternū: nec ex vētre ad vitā ꝑueniēt, ſed ad
I cloacā ſempiterno fœtore horribilē. Nō eñ mori-
bus reclamantibus virginali vtero dignū quenq̄
efficiūt preculę frigidiores, ſimiaticę cōgenudatio
nes, affectata ieiunia, & mēte trāſfuga deblatera-
ta (vt ſic dicā) patriloquiorū ſexcēta milia. Sed li-
liorū qbus vallatus eſt iugis aſpectus, virtꝰ, effi
caciaqꝫ vitalis, odorādo, deſiderando, imitando, &
opere ꝑficiēdo alacriter expreſſa. Pulcherrimū li
liū virginitas, pulcherrimū charitas, pulcherri-
mū innocētia, deuotio, abſtinētia, oratio, medita
tio, cōtēplatio: pulcherrimū deniqꝫ, & de quo ſin-
gulariter gloria, hūilitas, dicēs qa reſpexit humili
tatē ancillę ſuę: in illorū medio cōſiſte, in illis totꝰ
eſto, hęc appręhēde, & tāti vētris bñficio fraudari
nō poteris. Sed vt granū frumēti ꝓbatiſſimū ad
ęterna ſummi regis horrea ipſa portāte, & ꝑ gra
dus virtutū diuerſos ꝓmouēte ꝑuenies. Sequi-

Duo vbera tua ſicut duo hinnuli capreę gemelli. K
Apposite oīno, citius qppe multitudo tāta defice
ret, niſi cura ꝑuigili fouerent. Eorū aūt pars non
modica paruuli ſunt, qbꝰ lacte opus eſt nō ſoli-
do cibo: & ideo illis vbera, q̄ aliud quiduis magis
neceſſaria vident. Enimuero qbus vberibꝰ ĩquies
paſcendos exiſtimabimus, ex diametro vt fertur
diſcrepātes? Suſtine, ne expaueſcas. Aut enim ſim
plices ſunt, innocētes, & iuſti, & his altero vbere:
vt educētur, vt adoleſcāt, vt creſcāt & perficiātur
grę lac copioſius ſuppeditabit maria mater gra-
tię. Aut pctōres ſunt, aut infirmi ſunt, aut fragi
les ſunt, & ſi quid eſt miſerius, neqꝫ ſic deſperes,
quia & his altero vbere lac miſericordię implorā
tibꝰ, erogabit abūdātius mater mię. Vtriuſqꝫ eñ
vberis affatim locuples, nec pctōri deerit reuertē
ti, nec iuſto ꝓficienti. Cur autē gemellis capreę ſi
milia dixerit, ex his q̄ ſupra notauimus (cū par L
vtrobiqꝫ ſit ratio) eſt requirēdum. Nunc igit eſt
ad ſequētia trāſitus. Collū tuū inquit ſicut tur-
ris eburnea. In ebore ſplēdor puritatis enitet, &
in turri ſecuritas rectitudinis. Vtrūqꝫ aūt iuſtis
& neceſſariū, & vt ſplēdeat in ꝯuerſatiōe, & vt con
firmētur in rectitudine alterū ipſis ad ſecurita-
tē, alterū ad ꝓfectū aliorū & ędificationē, ꝫ vtrūqꝫ
cōmēdādę apud oēs gratię & virginis gloriæ pro
pagandę rem agit, quæ hæc ſuis ſequacibus præ-
ſtat per obœdientię ſuę merita, & inenarrabilem
pluſq̄ heroicarū virtutum ſublimitatē. Vt enim
per obœdientiā homini deū nexu incōpręhenſibi
li coaptauit, dicēs. Fiat mihi ſecundum verbum
tuum, ita & nunc homines deo conglutinat, ſi a
collo obœdientiæ eius per imitationē pēdere ſint

ſoliciti,hoc ē ſi adhęrere, & illã p mãdatoꝝ dei iugē obſeruationē certati ꝑ ſe qſq; affectari moliant. Solus.n.colli huiuſcemodi obœdiētię magnopere amabilis amplexus p virginis imitationē,& eius interceſſionē,vero capiti Chriſto nos mēbra eius fideliter vnit,atq; ꝯſociat.Hinc vt ſaluaret qd potiſſimũ ageret requirēti idē dei filius, ſi vis ingredi ad vitã ſerua mãdata,hoc eſt ſi vis mihi q vita ſum īdiuulſe cohęrere,ſi cupis de ſpiritu meo viuere, p obœdiētiã, & pręcepti vigilē executionē iungere pcipienti,qa amor obœdientiæ,ianua eſt vitæ:ſic em̃ ipſe alio loco teſtat dicēs. Qui diligit me ſermonē meũ ſeruabit,qui em̃ nõ ſeruat, nec diligit,quia exhibitio operis indicium eſt ardētis charitatis:qui aũt non diligit, nec illi per amplexum obœdientiæ ad collũ copulatur,porro q illi minime copulatur,nec viuit:mēbrũ eſt em̃ a capite ſeparatũ.Signũ itaq; vitę ſpũalis eſt,ſi mandatis dei præcipientis ſis audiēs.

Cap.VIII.

¶Tangitur quid etiam peccatoribus virgo conferat, tũ quod illius caput, cui ipſa intercedente counimur: ac demũ de cõparatione eius ad palmã,cũ tranſitu ad paſſionē: a cuius fontiũ plenitudine,hęc ipſa nobis hauſit ſi non negligimus.

Vox Chriſti.

OCuli tui ſicut piſcinę in Eſebõ quę ſunt in porta filiæ multitudinis.Naſus tuus ſicut turris libani,quæ reſpicit cõtra Damaſcũ.

Caput tuũ vt carmelus:& comę capitis tui ſicut purpura regis iuncta canalibus.Qꝫ pulchra es & q̃ decora chariſſima in deliciis.Statura tua aſſimilata eſt palmę,& vbera tua botris.dixi.Aſcēdã in palmã & appręhendã fructus ei9, & erunt vbera tua ſicut botri vineę, & odor oris tui ſicut odor malorũ. Guttur tuũ ſicut vinũ optimũ. ¶Vox Mariæ.Dignũ dilecto meo ad potandum labiiſq; & dentib9 illi9 ad ruminandum.

¶Immaculatę virginis nulli nõ fauit ſpũalis vmbilicus, oēs venter capacior iterũ parturiendos, vſq; dũ Chriſtus formet in illis,gratanter admiſit:nullũ nõ aluere vbera fœcundiſſima.Pręterea (qd vnũ deſiderabatur) iuſtis acceſſit virginalis colli pręſidiũ,per quod deo cooptati,cõtra aduerſa oĩa in rectitudine ſeruarētur. Nũ iuſtis intētã,miſeros matrē miſericordiæ, quos cõcupiuit ardentius,quos clemētius ſuſcepit, quoſq; pauit benignitate pluſq̃ angelica,exiſtimabimus tandē contēpſiſſe,nec(vt innocētes) filio ſuo ſimiliter repſentaſſe,recõciliaſſe,cõfœderaſſeq; credem9? Certe non venit vocare iuſtos dei filius,ſed peccatores,quorũ in patrocinia & virginē,vt Chriſto cõformis inueniretur, ꝓpēſiorē eſſe operępreciũm fuit. Hinc ni fallor ꝯſummãdis iuſtis pſidiũ tm̃, peccatoribus vero & pſidium & ſubſidium: hic A

laudatur virgo benedicta impēdiſſe,iuſtis nimi=
rū tutiſſimū preſidiū,per quod Chriſto vniti,ſi=
cut iā diximus in rectitudine triūphātes perſiſte
rent.Peccatorib⁹aūt in primis optādū oculorum
ſubſidiū, ceu naufragij portū deſideratiſſimū, &
fugę ſacrū qddā aſylū,p qd īnocētię,& libertati pri
ſtinę redditi, diuinę puritatis ꝯſortio digni habe
rent.Deinde ꝑneceſſariū naſi ꝑſidiū,ęque vt tur=
ris validū & efficax qd cāculariās aduerſantiū in
ſidias ſagaciter ſuboleret,ac ex aduerſo aperte in=
ſurgentes fortiter ſubmoueret:ſed de ſubſidio aū
B oīa lati⁹ eſt differendū. Oculi tui inqt ſicut piſci=
nę in Eſebon quę ſunt in porta filię multitudinis
Multitudinis filia eccl'ia eſt ex Iudęis & gētib⁹ cō
flata,q̄ Hieruſalē cęleſtē innumeris ſanctoꝝ ſpiri
tuū differtā, matrē & archetypā agnoſcit. Porro
huius filię porta fides eſt, qua ſine forinſec⁹agit
omnis q viuit,tametſi p bona opa intus eē pute=
tur.hac vero in porta famigeratæ extāt piſcinę,ꝑ
lucidę,& ad purificationis vſum memorabiles,ba
ptiſm⁹,& pœnitētia.Ingredientiū maculas bapti=
ſmus eluit,& pœnitētia redeūtiū. Recte aūt piſci
nas eiuſmodi in Eſebon ſitas aſſeruit. Nā in hac
vita, q̄ ꝑpter abūdātes miſerias & cingulū tri=
ſtitię & cogitatio mœroris iure nūcūpat,ſaluber
rimū vtrūq; reperire eſt,& non alibi. Enimue=
ro ſup quē poſuerit ꝟgo bn̄dicta oculos ſuos,vt
ſuccurrat,vt miſereat,vt eripiat,vt īnocētię pri=
ſtinę ītercedēdo reſtituat,q̄tūuis magnis flagitijs
& criminib⁹irretit⁹ is iudicet,ſtatim(ſicut bapti
ſm⁹ & pœnitētia)in natalitiā puritatē(mō & ipſe
dignis pœnitentię fructib⁹ collaboret)ſereniſſima
deipara referet:neq; dūtaxat referet,verumetiam

muniet, promouebit, ne de repente inſurgentes
inimici aduerſus īfirmū & pugnę ſpiritualis ru=
dē,vt ante præualeāt. Sic enim ſequutus adiun=
xit. Naſus tuus ſicut turris libani quæ reſpicit C
contra Damaſcū.Damaſcus ſanguinē bibēs dicit
ꝑ quē haud dubie ſęuiſſimus generis hūani ho=
ſtis diabolus ſanguinis animarū noſtrarū ſemp
& vbiq; ſitibūdus notatur. Cōtra quē pulchre,ſi
cut turris libani virginis naſus reſpicere dicit.
Virginis nāq; diſcretio, quā hic naſus ſignificat,
furtim irruentem maturius deprehendit,incau
tos ꝑmunit,ꝓtegit periclitantes,& ne recēti ſpūa
lis purificationis candore donatos hoſtis detur=
pare vnq̄ poſſit,īſtar munitiſſimę turris reſiſtit
Factaq; hunc in modū pœnitētibus turris forti
tudinis a facie inimici fortiter cōtradicit. Magnę
& inenarrabiles virginis prærogatiuę,& virtutes
numeris oībus oīa ſupergreſſæ,ac modis omni=
bus amplectendę. Sed quorſum hæc inquies. Nī D
mirū vt capiti ſuo Chriſto nos omnes,ſicut iu=
ſtos ita & peccatores inſerat,& ab eo tādē in capil=
lorū ſpeciē oēs ꝓpendeam⁹ perq; ſympathiā & cō
dolētiā,ac earūdē paſſionū tolerantiā(ſicut capiti
comę) coherētes ad inſtar regalis purpurę exor=
nemur. Caput aūt virginis,ſi regis,decuſq; ꝑci=
puū,ac gl'ia ſēpiterna Chriſt⁹ eſt,qa caput mulie
ris vir & Euę ſecūdę Adā poſterior,q vt carmel⁹
eē memorat,qa mōs eſt coagulat⁹,mōs pinguis,
ꝟtutū gl'ia ſupra carmelū ſublimis, fama longe
odorabilis,fœcūdus meritis,& ſpūaliū chariſma
tū hubertate primari⁹. Cui quicūq; ſpūaliter,vt
res tulerit,circūciſus mediatrice virgine cooptat
nequaq̄ ſine lege vt nudus capillus defluit, ſed

in modũ comę ſtudioſius colligatꝰ nõ iã oneri eſt
ſed honori. Et comę capitꝭ tui, īqt, ſicut purpura
regis iũcta canalibus: in canali regia veſtis pur=
pureo colore accuratiꝰ inſignita, & regi ornamen
tũ & artifici gloriã ac cõmẽdationẽ cõciliat, ita &
qui lauerũt ſtolas ſuas in canalibus vulnerum
Chriſti, & cãdidas eas fecerũt ī ſanguine agni vi=
ciſſim, & quo authore illuſtrati ſunt, & quẽ īdue
rint ꝯmẽdãt vehemẽtiꝰ, & honorificẽtiꝰ efferũt: re
gi & artifici mediatriciqꝫ reponẽtes glīam nõ vul
garẽ. hinc caput Chriſtꝰ ipſe, nõ de ſe, ſed de ꝟgine
ad purpurę huiꝰ ꝯſummationẽ cõnitẽte ſequutꝰ
E adiecit. Q̃ pulchra es & q̃ decora chariſſima ī de=
licijs. Pulchra eſt ſane, q̃ in vſum Chriſti capitꝭ,
& gloriã immũdos ad mũdiciẽ redigere põt, & vi
tijs ſordẽtes pulchritudine noua cõueſtire. Deco
ra q̃qꝫ eſt valde, q̃ iuſtos nobilitare tãtũ põt. At
qui in delicijs chariſſima multo veriꝰ cõmẽdaṫ,
quę nihil in his oĩbus attẽdit, nihil ſomniat, nihil
q̃rit, nihil deſiderat, nihil p̃ſtolaṫ, aut expectat ni=
ſi gloriã dei, & nũq̃ perituras charitatis increatę
F delicias, vnde & recte ſubiũgiṫ. ¶ Statura tua aſ=
ſimilàta eſt palmę, & vbera tua botris. Quem eñ
in modũ de hoſte ꝑ crucẽ triũphauit Chriſtꝰ, &
nos victo vinctoqꝫ forti in atrio de manu eiꝰ ex=
torſit, extortos viuifici huiꝰ ligni folijs ſanauit,
ſanatos fructu duodeno cibauit, ꝯfortauit, ſolida
uitqꝫ. Sic quoqꝫ virginis ſtudio & ꝟtute pięqꝫ re
cõciliationis diligẽtia, innumerabiles quotidie reci
pit, fœcũdis, & in modũ botrorũ ſuauiſſimis eiꝰ
vberibꝰ enutritos, auctos, & varia ſpũaliũ grãrũ
ſupellectili cumulatos. Recte aũt ſpũalis ꝟgis di
gnitas & excellẽtia, & crux ipſa ſub palmę ſymbo

lis adũbranṫ: nimirũ q̃ vna reliquas inter arbo=
res in inferioribꝰ rudis eſt & anguſta, ſed in ſu=
perioribꝰ porrecta mire dilataṫ, frondeſcit ouatqꝫ
floribꝰ locuples, & fructuũ ſublimitate triũphat.
Nã hũc in modũ ꝟgo bñdicta paupꝑtate, vitę au=
ſteritate, ꝓfundaqꝫ cõuerſationis, ac morũ hũili=
tate, fere oĩbꝰ vilis & abiecta videbaṫ. Ẽnuero di=
ctu mirũ his artibꝰ in quãtũ virtutũ apicem eue
cta ſit, & ſuꝑ oẽs creaturas, quaſi palma in cades
diuinitꝰ exaltata, indeciduis gratiarũ folijs ver=
nãs, virtutũ floribꝰ eximia, & p̃cipuo illo vitę fru
ctu ſublimata. Crux quoqꝫ oĩm ꝑſuaſione in pri
mis vſqueadeo viluerat, ſorduerat qꝫ, vt apũ Iu=
dęos ſcandali, & apud ethnicos ſtultitię, ludibrij
ſcõmatiſqꝫ anſam religioni nrę pareret. Sed enim
ipſis vocatis, ſiue ethnicis, ſiue Iudęis nunc nihil
auguſtius, nihil optabilius inueniṫ. Arbor enim
hęc ſemel p̃cioſo regis ſanguine purpurata, impin
guata, & vehemẽtiꝰ dilatata, lignũ vitę facta eſt af
ferẽs fructꝰ duodecim, & ꝑ mẽſes ſingulos reddẽs
fructũ ſuũ: & folia eiꝰ ad ſanitatẽ gẽtium. Ad hęc
olim vt ad glorię cumulũ palmã geſtabãt trium
phãtes, ita & victori Chriſto tũ crucis vilitas, tũ
ꝟginis humilitas ceſſit ad gloriã. Deniqꝫ palma=
cea laquearia vt ferṫ, q̃libet graui onere premanṫ
nõ cedũt, ſed reſiſtũt, & ſurſum reſiliũt: ita & vir
ginẽ tribulatio nulla, hęreſis nulla: crucẽqꝫ perſe=
quutio nulla, impietas nulla ſuꝑauit: ſed vtraqꝫ
paſſim p̃ualet, ſuꝑat, & triũphat, vt non citra ra=
tionẽ ſub palmę ſymbolis, & inclytũ ꝟginis ſtatũ,
& auguſtiſſimã crucis dignitatẽ īſinuaſſe videaṫ,
cũ diceret primũ de virgine. Statura tua aſſimilà G
ta eſt palmę, tũ de cruce: aſcẽdã in palmã, & apprę

hendã fructus eiꝰ. Sed attẽde ꝗſo ſimulq; ꝯſidera,
quẽadmodũ ſubſtrata palma a virgine ad crucẽ,
ceu per pontẽ cautim cõmearit, a virgine in pal=
mã, a palma in crucẽ ſtatim deuolarit. Dixi inqt
aſcendã in palmã & apprehendã fructus eiꝰ. Huc
huc ſane aſpirabat materne glorie totiens iteratũ
encomiũ, & virginalis excellẽtie numeroſius agge
ſta ꝓconia, in primis vt ꝗ ſibi cũ matre cõueniret
noſcitemus. Deinde vt eũ animi dolorẽ, qui audi
ta ſua inſtãte paſſione, matrẽ grauare impmedi=
tatus potuiſſet, eleuaret quadamtenus, & vt par
erat tẽperaret. Sub hec vt illa ſciente, cõſentiente,
& cooperante, fructũ vite ſublimẽ in palma cru=
cis colligeret. Poſtremo vt illa dñicæ paſſionis, &
ſue cõpaſſionis ſublimioris fructꝰ cõtẽplatiõe ex
hilarata, equi boni cõſuleret. Ferretq; equanimiꝰ
irruentẽ doloris gladiũ penetrantẽ etiã tũ aĩam
ipſam & atrocius diſcruciãtẽ. Sed iã reliqua duo
iuuat ex ipſa litera, quẽadmodũ & priora elicere.
Dixi inqt, Aſcẽdã in palmã, & apprehendã fructꝰ
eius. Si dixit, ſi ĩmobiliter ſtatuit, ſi ab eterno diſ
poſuit debet illa ſcire, nõ cõtraire, nec illi hactenꝰ
ita cõformis diſſentire. Aſcẽdã inqt in palmã, vide
ſapientiã, nõ dixit humiliabor, aut deſcẽdã. potuiſ
ſet em̃ cũ Petro illa dicere, abſit a te dñe nõ erit ti
bi hoc. aſcẽdere cõdecet dei filiũ nõ deſcendere, qua
in re etiã argumẽto ſeruit, ĩeſtimabilẽ qppe & oĩꝫ
lachrymarũ ꝓfluuio ſupiorẽ anguſtiã, ꝗ feſtiuiſ
ſime veriſſimeq; potuit expſſit. Quid em̃ duriꝰ ꝗ
crucifigi, qd ĩmanioris habeat horrorꝫ faciẽ, ꝗ ita
crudeliter occidi? cõtra qd glorioſiꝰ ꝗ aſcẽdere, qd
H vtiliꝰ qd ve iocũdius, ꝗ fructꝰ colligere? Oẽ tulit
pũctũ q miſcuit vtile dulci. Et apphẽdã inqt fru=

ctus eiꝰ. Quos fructꝰ, niſi ꝓprij corporis glͥfica
tionẽ, reſurrectionẽ, aſcẽſionẽ, ſeſſionẽ ad pr̃is de=
xterã, inferni vaſtationẽ, diaboli religationẽ, mor=
tis ĩteritũ, nr̃am redẽptionẽ, noſtrã vitã, nr̃i glori
ficationẽ, ſacramẽta oĩa, chariſmata oĩa, virtutes
oẽs, & pacatiſſimã electoꝝ oĩm in celis poſſeſſionẽ?
Sic em̃ & Ioã. xij. dicebat, Si exaltatꝰ fuero a terra
oĩa trahã ad meipm̃. Permittere hoc ꝟginẽ decet
& tãtis ſaluãdoꝝ ꝓfectibꝰ cõtinuo acqeſcere, labo
rãtiq; p oĩm redẽptiõe, ac ſalute vicẽ impẽdere fa
mulatꝰ. Nã bono eiꝰ, nedũ nr̃o oĩm ꝗmaxĩo rẽ ge
ri ꝯſequẽter oſtẽdit dicẽs. Et erũt vbera tua ſicut
botri vinee. Nup dixerat ſtatura tua aſſimilata
eſt palme, & vbera tua botris: nũc aũt & erũt vbe
ra tua ſicut botri vinee, nimirũ edocẽs priorem
pulchritudinẽ, fœcũditatẽ, ſuauitatẽ, & excellẽtiã,
modis oĩbꝰ ꝑdicãdã, illi ex paſſionis huiꝰ pticipio
& non aliũde accedere, ꝗ etſi añ paſſionẽ obtinuiſ=
ſe cẽſeat, nõ tñ ſingillatim ita copioſe, & cũ effectu
poſt paſſionẽ vero cũ effectu illi locupletiꝰ affu=
tura oĩa ꝓmittũt. Et erũt inqt vbera tua ſicut bo
tri vinee. Vere p xp̃i paſſionẽ ꝟgĩs vbera vt botri I
vinee dulcorata memorãt, & fœcũdata, qa viſceri
bus eiꝰ p exhibitã ꝯpaſſionẽ dilatatꝫ, vbera q̃q; mi
ſericordie lacte ac grẽ, copioſiꝰ emanare cœperunt
quo illiꝰ deuoti paſcerẽt, educarent, inebriarentq;
& ſic ꝗ retro ſunt obliti in anteriora extẽderent, &
ad ſupna ꝓmouerent. Odor ꝑterea oris eiꝰ ſicut
maloꝝ punicoꝝ p paſſionẽ futurꝰ mẽorat, qa ex
hiſtoria paſſionis quã vidit, & orãdi ĩſtãtiã, & ĩpe
trãdi efficaciã, ꝑdicãdi q̃q; anſaꝫ, ac ĩuitãdi ceteros
ad ꝯpaſſionẽ, patiẽtiã, & humilitatẽ accepit latam
& perualidam: ac vti eſt malorum punicorum

& gratiarũ ſpũaliũ odor, nõ foliorũ tm̃ aut ver-
borũ ad audientiũ aĩos alliciẽdos, demulcẽdos,&
ad ſupna puehẽdos ſatis ſupq; accõmodã. Sequit
K guttur tuũ ſicut vinũ optimuȝ. Gutture cibus
traijcit,gutture verba formantur:qui autem re
ficitur,ſibi cõſulit,& qui loquitur, quod ſibi erat
intimũ,alijs expẽdit. Nã gutture quicũq; loquit,
ore hoc profert qđ habet in corde. Dũ itaq; gut-
tur virginis ſicut vinũ optimũ fore pollicet, inſi
nuat ſane,& q̃ auidius ſumat,& quæ fundat co-
pioſius,per Chriſti paſſionẽ ad ſuã & aliorũ vti-
litatẽ abundare. Nimirũ poſt vinũ legis durũ &
aſperũ, ſed totũ exinanitũ ac totũ in dñi paſſione
cõſummatũ:vino euãgelij,vino theologico, vino
curãtis ſamaritani,vino germinãte ꝟgines, vino
ſpũs ſancti latius inundãte, ac guttur ſupbenedi
ctę dei matris irrigãte,immutãte, atq; illud totũ
nõ minus efficaciter q̃ mirabiliter ad omnimodã
& ſuã & aliorũ vtilitatẽ cõponẽte. Sed iã libet ĩ cu
iuſmodi formã tãtę inſtãtię,tantis pconijs,tantis
donarijs & pmiſſis , ancilla humillima & mater
excellentiſſima reſpõdeat exactius intueri. Dignũ
inquit dilecto meo ad potandũ, labijs & dẽtib9 il-
lius ad ruminandũ. In mortẽ vſq;adeo horrẽdã
aperte cõſentire mater blandiſſima naturę reuo-
cante inſtinctu penes ſe nõ habuit, neq; par erat
dei voluntati ancillam humillimã & gratia plenã
diſſidere. Singulari igitur vſa moderamine, fecit
qđ potuit;vt mater veriſſima, qđ per mortẽ offe
rebatur,gratãter vt in ea ſecundũ verbũ eius fie
ret acceptauit. Guttur inquit meũ qđ ſicut vinũ
optimũ & totũ ſpiritualevis fieri,quibus medijs
id aſſequatur,nõ examino,non diſcutio: ſed totũ

arbitrio tuo cõmiſſum ſit. Tm̃ fiat in me ſpũale
hoc vinũ,dilecto meo ad potandũ,& labijs ac den
tibus illius ad ruminãdum,quod ſcilicet totũ ad
augmentũ glorię Chriſti vergeret,& prędicatorũ
eius ac populi cõmunẽ profectũ, guſtũ delectabi
lem,& iocundam vtilitatem pertineret.

Cap.IX.

De cõpaſſione glorioſiſſimę virginis Marię.

Vox Marię.

EGo dilecto meo & ad me cõuer
ſio eius.

¶Migraturus de hoc mundo ad patrẽ A
dei filius cũ dilexiſſet matrẽ, ſemper & vbiq; exhi
bens,quod parẽtibus omnib9 præſtandum legis
edicto pręceperat. In finẽ tamen impẽſius multo
dilexit eam,honorauit,dotauit,cõmẽdauit, & vt
paſſuro cõſentiẽs,inſtantẽ atrociſſimę ſuæ paſſio
nis gladiũ fortiter exciperet: magna pietate pue-
nit. Vnde poſtmodũ nec diſſentire voluit illa : vt
ancilla hũilis,nec vt mater indulgẽtiſſima potuit
aperte feſtiuiterq; cõſentire. Sed acceptauit q̃ mo
deſtiſſime quod audierat ex paſſione ſequuturũ,
paſſuro tacite cõdeſcendẽs,& æquanimiter ferens
quod intellexit in paſſione perpetrandũ. Sed o de9
qualẽ obſecro, in ipſo amariſſimę paſſiõis articu
lo fuiſſe putamus matrẽ tenerrimã,matrẽ gene-
roſam,matrẽ vnigeniti,matrẽ innocentiſſimi ho
minis,& dei excelſi: cũ vnigenitũ ſuũ inculpatiſſĩ
mũ,hominẽ ſanctũ,prophetã eximiũ,& deũ verũ,
electorem ſuũ,ſpõſum ſuũ,& filiũ vnicũ,deũ ſuũ,
creatorẽ ſuũ,beatorẽ ſuũ,cui cõi iure gẽtiũ acce-

ptū referet eſſe ac viuere:nec viuere tm̄, ſed & ſu=
pra omnē hominū gloriā bene viuere,qui ſupra
cōmunē omniū ſortē corpus mundū , aīam pu=
riorē contulerit,cōtuleritq; nō fœcūdę modo, ſed
& deiparę virginitatis incōceſſam cæteris laureā,
virtutū deniq; ac bonoꝝ omniū oīs generis ſum
B mā. Cum inquā cerneret talē ac tm̄,ſanguineo ſu
dore madidū,& diutius agonizantem,captū,liga
tum,cōcuſſum,cōſputū,colaphizatū,illuſum,fla
gellatū,ſpinis coronatū,& homicida nequiter ab=
ſoluto,morti conſpiceret addictū tam crudeli,dū
ſub crucis immēſo pondere gemebūdum contem
plaretur,laſſum nimis,& ferme onere ſub ipſo fa
thiſcētem:dū nudatū intueretur,totū ſautiū,ſan
guinolentū,& plagis exaratū,ac vti leproſum, &
virorū nouiſſimū nō habētem ſpeciem neq; deco
rem,q ſuapte natura ſpecioſus eſt prę filijs hoim
imo vt ſic dicā ſpecioſitas ipſa & glia angeloꝝ:dū
ſup crucē cōſpiceret tam atrociter extēdi,cōclaua
ri, & in aerē tāta immanitate leuari: anguſtiatū
intuebat,nec poterat adiuuare:deſolatū, nec pote
rat cōſolari:flētē,nec lachrymas tergere:capite pē
dulū,nec ſuffulcire:ſitientē,nec potare:irriſum &
C iniurijs laceſſitū,nec oīno poterat vīdicare. Quid
igit agebat mœſtiſſima tot circūuallata angoribꝰ
quot ille iniurijs,plagis & vulneribꝰ,tot oppleta
lachrymis,quot ille ſpinis,ſudore,aqua,& ſangui
ne,quid inquā agebat mœſtiſſima, & ſęuiente Si=
meonis gladio pœne exanimis:quid agebat? Ego i
quit dilecto meo,& ad me cōuerſio eius. O dolor
vehemēs,ſęuiſſime,ac nimis q̄ impie, nec linguæ
munus,neq; ſermonis vſum matri deſolatę inte
grū reliquiſti,innocēti nūc parce filio:qđ ſi neges,

parce vel matri. Ego inquit dilecto meo,trūcatus
eſt ſermo & incōpletus,reliqua ſubripuit doloris
exceſſus,ego inquit dilecto meo. Ego inqt dilecto
meo:dilectū tm̄ loquit,ac inter tot agones ſolius
meminit amoris. Ego dilecto meo. Sed qd tu illi?
nonne prędidio contra inſurgentes,aut contra lę=
dentes ſubſidio tu fuiſti? quid inquam tu illi? ne
ſubſtrahas quęſo o benedicta quod niteris,ſed do
lore prę̄mente eloqui non potes,quid tu illi? Do=
lore vt video in vnigeniti ſui paſſione ſic eſt oc=
cupata mater optima:vt conceptum animi nul=
lo poſſit explicare ſermone. Dicat igitur Ioannes,
ſuppleat filius ſubrogatus, & pro matre ſibi cō=
miſſa, quod dolor indemētiſſimus ſurripuit of= D
ficioſus expēdat. Stabat inqt iuxta crucem mater
eiꝰ, & ſoror matris eiꝰ Maria Cleophę, & Maria
Magdalene. Cū vidiſſet ergo Ieſus matrē & diſci=
pulū ſtantē quē diligebat, dicit matri ſuę,Mulier
ecce filiꝰ tuꝰ:deīde dixit diſcipulo, ecce mater tua:
hoc volebat dicere mater doloris & anxietatꝫ ple=
na,nā q vidit teſtimoniū phibuit,& ſcimꝰ qa ve=
rū eſt teſtimoniū eiꝰ. Stabat igit mater, & pēdēti
in cruce dilecto virgo cōtriſtatiſſima aſſiſtebat.
pendebat ille moribundus in cruce , & mœrens
ipſa iuxta crucem ſtabat:non ſolum corpore,ſed
etiam mentis cōſtantia inter furentes Iudęos,tu
multuantes carnifices,& fremitantē multā ęthni
corum colluuiem,inter pontifices vna cum ſcri=
bis & phariſęis contumelioſiſſime ſupraq; omnē
indignitatē inſultantes. Stabat pręterea fidei inte
gritate,morū ac geſtuū honeſtate,& virtutū oīm
culmine,& dignitate īſignis,& a fixo ęquanimita=
tis gradu ne digito qdē emota , fidei integritate.

Siquidẽ negante Petro, quẽ eccleſię ſuę Chriſtus principẽ futurũ ꝑdixerat, fugientib⁹ apl'is, quos fouerat, & diſſimulãtib⁹ diſcipulis, quos iſtruxerat, ppl'is, quos docuerat, turbis, quas pauerat mortuis, quos ſuſcitauerat, cęcis lãguentib⁹ & infirmis, quos curauerat, dæmoniacis pc̃tõrib⁹ & publicanis non cõparẽtibus, Iudęis & gręcis, ſcribis & phariſęis, principib⁹ & pontificib⁹, iudicib⁹ & regib⁹, ſuũ & dei filiũ pluſq̃ efferata atrocitate & rabie pſequẽtibus, ſtabat inquã & nõ diſſimulabat, nõ negabat, nõ fugiebat. Stabat inſuꝑ mox honeſtate venerabilis, nõ eñ vociferabat, collabebatur, aũt capillos cũ veſtib⁹ laniabat, aut aliud quiduis indiſciplinatũ, indecẽs, & fœdũ in ſeſe admiſit. Hęc eñ ſunt euicti animi, & dolore ꝓſtrati, impetu aut mẽtis inopia ſeſe ferre nõ valẽtis. Illa autẽ chriſtianę honeſtatis, pudicitię virginalis, & modeſtiæ puellaris: vbiq̃ tenaciſſima nihil tale pertulit interius, aut exterius vllo in opere eduxit. Sed ſtabat iuxta crucẽ virtutũ omnium choro ſtipata, & lachrymarũ inundatiõe viui inſtar fluminis defluẽs, toto pectore cõpatiebat dilecto patienti. Ego inquit dilecto meo aſtabã pendẽti, & cõpatiebar patiẽti: ille autẽ quid? & ad me cõuerſio eius. Acerbiſſimus dolor patiẽtis, acerbiſſimus & matris cõpatiẽtis. Sed nihilo inferior fuit dolor filij viciſſim matri cõpatiẽtis. Fuit eñ ibi reciproca alternatio cõpaſſionis, ſubindeq̃ doloris cõcurſus mutuus, talis ac tãtus, vt dolorẽ primariũ vincere nõnunq̃ poſſet. Ego inquit dilecto meo cõpatiebar, & ad me cõuerſio eius viciſſim cõpatientis. At enim quãdo ad eã hęc Chriſti conuerſio, niſi quãdo pendẽs in cruce & matrem

E

vidit & diſcipulũ ſtantem quẽ diligebat, niſi quãdo de cuſtode ꝓuidit, virgini de virgine, niſi quãdo ei dixit. Mulier, ecce filius tuus. Vidit igit matrem illã piiſſimã & optimã in cuius vtero virginali cõceptus nouem mẽſibus deliciatus fuerat, in cuius gremio natus geſtire & iocundari ſolebat, quę flentem cõſolari, iacentẽ leuare, eſurientẽ lactare, fatigatum in cunis q̃ dulciſſime mũdiſſimeq̃ cõponere in vſu habuerat: quæ circunciſo, pręſentato in templo, fugienti in ægyptũ, & inde redeunti affuerat, nunq̃ ab illius comitatu vllo rerum turbine alienata: & vt ſemel dicã quę oĩm peregrinationum, diſcurſuum, & fatigationum, inedię ac ſitis, laborũ & vigiliarũ, anguſtiarũ, iniuriarum blaſphemiarũ & periculorũ, omnium ſemper vltro ſibi participatũ aſciuerat. Videbat itaq̃ Ieſus hanc ipſam tã atrociter paſſionis ſuæ gladio diſcindi, viſcera eius beatiſſima in quibus iacuerat tam violenter cruciari, & dolores quos neſciuerat parturiens, cũ tanto fœnore cumulari. Deniq̃ quicquid illa (& ſi frequens ac multiplex) in toto vitæ ſuæ decurſu aſperũ pertuliſſet, illi centuplicatũ nedũ duplicatum in hac ſuæ paſſionis hora intuebatur. Perpendens igitur haſce omnes ſuauiſſimę matris preſſuras, cruciatuſq̃ minime vulgares, piiſſimus filius, quali putas viciſſim cõpaſſionis gladio percuſſus eſt, ſautiatus eſt, vulneratus eſt, diſſectus eſt, & confoſſus? O deus quæ lingua exprimere, quæ mens concipere, quis intellectus capere, doloris illius magnitudinẽ violentiam, & atrocitatem ſufficiat, quam de matre & tali matre triſtiſſima, mortuo ſimilli ma, immo fere mortua tũc pertuliſti bone Ieſu?

F

Et ad me conuerſio eius. O bona domina & ma-
ter benigniſſima, fremunt gẽtiles, ſęuiunt Iudæi,
illudunt ſcribę & phariſęi, parce vel tu filio cha-
riſſimo, qui de te plus affligitur, q̃ de ſuo dolore
cruciatur. Recede, feret ille mitius, leuius feres &
tu, ſi alter alterius mutuos agones neſciatis. At
qui ſi defuiſſet, ſi diſcederet, ſi nõ perſeueraret, ca-
lũniarentur Iudęi, calũniarentur hęretici, calũnia
rẽtur & mali chriſtiani ſicut & cęteros ita & dei
matrẽ in fugam terrore verſam, fidei ſimul & cõ
ſtantię clypeũ abieciſſe: cũq; perfecta charitas fo-
ras mittat timorẽ, tantũ ac talem filium vti par
erat perſeuerãter nõ dilexiſſe, aut dęmũ minime
cũ illo perſeuerantẽ, martyrij palmã, quã in ani-
ma ſpirituali gladio tranſuerberata promeruit,
perdidiſſe. Miſera cõditio: & abeſſe nõ licet, & adeſ
ſe vtriq; intolerabile: & ad me ĩquit cõuerſio ei⁹,
quare cõuerſio niſi quia vt Eua protoplaſtũ, nõ
ſtudebat illa virũ peruertere, ſed redẽptorẽ pro
virib⁹ adiutare. illã itaq; oportuit dilecto aſſiſte
re & collaborare, vt quẽadmodũ olim vtroq; ſexu
labẽte, ita & nũc ſexu vtroq; ſimiliter patiente, ſa
lutaris ac perfecta vtriuſq; inſtauratio fieret, &
ruinę reparatio cõueniret: & ad me inquit cõuer
ſio eius. ſane cõuerſio hęc, mutatio eſt iſta mira-
bilis dexterę excelſi, in qua pro creatore creaturã,
pro omnipotẽte deficientẽ, pro hero mãcipiũ, pro
dño ſeruũ, diſcipulũ pro magiſtro, filiũ Zebedei
pro filio dei, virgo benedicta ſuſcepit. Benedicens
quippe illi Iacob noſter ſtatim moriturus mu-
tat man⁹ in cruce. Sed patiẽter feras quęſo o ma
ter ſacratiſſima, quia & hũc habebis filiũ, & illum
nõ amittes. mulier inquit, ecce filius tuus, illũ aſ

ſerit, ſeipſum nõ negat. Quid autẽ rationabili⁹, q̃ G
vt mr̃ ſalutis ſit etiã mr̃ grę, & q̃ Saluatorẽ virgo
genuit, virgo ꝑmanẽs ꝑ gratiã om̃es adoptionis
filios in vno Ioãne cõcipiat, pariat, foueatq;, & ad
ſupna perducat. Ioãnis em̃ vocabulũ perinde ſo-
nat atq; ſi dixerꝭ, in quo eſt gr̃a. Erat itaq; prius
mater Saluatoris ꝑ naturã: nũc aũt ꝑ gratiã ſal-
uãdoꝝ oĩm matrẽ in ꝟbo hoc factã veneramur.
& ad me cõuerſio eius. Bene cõuerſio, qa cõſolari
& cõſulere ſatagebat, nõ faciẽ ſupplicãtis pro no-
bis, aut auertere & cõfundere, aut dęmũ quouis
pacto cõturbare, & ideo mulieris nomen cõmu-
ne poſuit, tacito nomine pietatis. Si enim dixiſſet
mater, ecce filius tuus, certe ad tãtę pietatis titu-
lum, doloris acerbiſſimi vulnere exulcerato con-
ſternata non ſubſiſteret. Matrem igitur non ne-
gauit, ſed huic appellationi pepercit: vt ſic parce-
ret & matri. Et ad me cõuerſio eius. Nulla mihi
de Iudęis deq; gẽtibus & cæteris perſequutorib⁹
eſt quęſtio. neq; cum ijs vlla mihi ſcrutinij ratio
quorũ cauſa orauit pendẽs in cruce. de latrone ta
ceo cui paradiſi gloriã & regni ꝑticipiũ repromi-
ſit: nec de pr̃e quoq; q̃ſierim quẽ derelict⁹ inclama
uit, & expirãs ĩuocauit. De Ioãne dũtaxat ĩquiro
quẽ cũ ꝟgine ſtãtẽ intuit⁹ eſt dñs, nũ & ad illũ cõ
uerſio ei⁹? Certe diſcipul⁹ ille quẽ diligebat Ieſus H
apl's fideliſſim⁹ & euãgeliſta futur⁹, dign⁹ ẽ quẽ
cõuerſus dñs reſpiciat cũ ꝟgine: redamauit em̃ &
impẽſe dilexit. Qui tãetſi ꝑdito pallio cũ cęterꝭ fu
gerit (ſi tñ is fuerit) redijt certe maturius ad cor,
& atriũ põtificis ĩgreſſus ĩtromiſit & Petrũ, vidit
trucidatũ, ligatũ, flagellatũ, iudicatũ, ac tãdẽ ſol⁹
ſequut⁹ eſt moriturũ, quẽ tũc iuxta crucẽ vidit

dn̄s ſtantē cū virgine: ſed quomodo ſtātē, niſi qa
& ad illum cōuerſio eius: non enim ſtaret, nec in
turbatorū elemētoꝝ ſentētiā pedibus iret, & deū
tacitus ac pœnitens cōfiteret, niſi illū ſicut & Pe-
trū cōuerſus reſpexiſſet. Stabat aūt, ſic em̄ habes,
& diſcipulū ſtātē quem diligebat Ieſus. Nō igiṫ &
ad hūc o bn̄dicta ꝯuerſio ei⁹, īmo inqt, ſed ꝓpter
me, vt me.ſ.in ſuam curam reciperet, & ſicut ma
tri filius conſuleret. Admiranda ſane & pro ſuis
cuiqꝫ ē gratia opibus imitanda beneficentia redē
ptoris: olim ſubditus matri illā ſeruabat, illi ſer-
uiebat, illius oīa ſedulus curabat, nūc aūt exalta
tus a terra reginā, ſe ſubdito: dominā miniſtro,
matrē filio ſpoliabat, & orbatā deſerebat. Ne igiṫ
tot cladibus obruta ſuccūberet, atqꝫ in extremā
animi deiectionē ꝓcūberet, quē prę cęteris dilige-
bat diſcipulū, virginē, & ſanctū, virgini cuſtodem
matri filiū, dominę miniſtrū, aſſignauit: ad cui⁹
ꝑſentiā & curā poſſet de ſua abſentia conſolari, &
naturalis filij deſiderium adoptiuo lenire. Con-
I uerſus igitur & ad Ioannem ait. Ecce mater tua
hanc ſuſcipe, hanc cura, hāc dilige, & venerare vt
matrē: ab ea quoqꝫ poſtula, pete & expecta qcqd
ſolet filius a matre & tali matre. Felix om̄ino Ioā
nes tanto munere dotatus, ſolus dn̄ici teſtamēti
ſcriba, & hęres pręcipuus. Certe poſt ſeipſum ni-
hil omnino habuit dn̄s antiquius, auguſtius, &
ſublimius quod daret. Recogitet aūt quicūqꝫ pa-
rē in modū cupit matris hui⁹ adoptionis fili⁹ ef
fici, & ad tā nō vulgaris donarij dignitatē aſciri,
ac veraciter honorari, in primis oportere Ioan-
nē dici. Exhinc meminiſſe matrē hanc glorioſiſſi-
mā Mariā, hoc eſt amarū mare nuncupari, vt ſi

mul intelligat filio cōpatientē, ac inexhauſtis la-
chrymis, & doloribus inundantē, per pœnitentię
amaritudinem eſſe diligenti pietate imitādā. Sub
hęc pēſitet etiā Mariā.i.ſtellā dici: vt perinde ſecu-
rior factus, ad illā reſpiciat illuminantē veraciter
& efficaciter illuminantē, ac inde miſericordiæ &
glorię radios de cętero fide incōcuſſa nixus expe-
ctet. Meminerit poſtremo & Mariā.i.dominā in-
terpretari ſicqꝫ illi famuleṫ diligentius ac puriſſi
mis deuotionis viſceribus inſeruiat, per cui⁹ in-
terceſſionē tandē ęternę vitę ꝑmia domino largiē
te ꝑcipiat, q̄ nobis cōcedat dominus dominantiū
eiuſdem deiparę filius per omnia ſecula deus be-
nedictus. Amen.

Cap.X.

¶De reliquiis paſſionis Chriſti ſacramentis, ac ſe
pultura eius glorioſa.

Vox Mariæ.

VEni dilecte mi egrediamur in
agrū, cōmoremur in villis. Ma
ne ſurgamus ad vineas, videa-
mus ſi floruit vinea, ſi flores fruct⁹ par
turiūt, ſi floruerūt mala punica: ibi da
bo tibi vbera mea. Mādragorę dederūt
odorē ſuū in portis noſtris. Oīa poma
noua & vetera dilecte mi ſeruaui tibi.
¶Inęſtimabilis dolor Saluatoris patiētis, inęſti- A
mabilis & virginis compatiētis, ſed charitatis ar
dor longe ſuperior: q̄ viuificationis noſtrę ſitim

in vtroq; tā vegetē,& efficacē excitauit,vt oīno ne
quiuerint inter tot anguſtias noſtri nō meminiſ
ſe:pœnis vterq; obruit, inualeſcit momētis oībꝰ
dolor,atq; ſupra oēm acerbitatē īcrudeſcit: dēſan
tur tenebrę,lachrymę multiplicant̄: ſed aq̄ iſtę, q̄
uis multę & fortes,nō potuerūt extinguere cha
ritatē:vnde & ſalutis noſtrę ſitiētiſſimꝰ dei vnige
nitus. Sitio inq̄t. Cū ſudore,tū plagis & vulneri
bus diuerſis totiꝰ dn̄ici corpis humor exhauſtꝰ
erat,vt mirū videri nō poſſit eūdē poſt tātos ago
nes laborioſiſſime acriterq; ſitiuiſſe. Sed ſi ītroſpi
cias attētius videbis & ſitim hāc ad ſalutis nr̄ę cō
ſūmationē directiꝰ vergere. Regnabat em̄ pctm̄ in
mortali nr̄o corpe, mēbrorūq; oīm tyrānidi potē
ter icubabat,maxime aūt linguę, q̄ maculat totū
corpus(vt Apl's Iacobꝰ ait)& inflāmat rotā nati
uitatis nr̄æ inflāmata a gehēna:in hac autē nihil
moleſtū videbat̄ ad nr̄ę loquacitatis & virulētię
ſpurcitiā expiādā hactenꝰ ptuliſſe. Cū iā(vt fundi
tus poſſet in cęteris mēbriſ peccati tyrānis īperio
ſa excuti atq; extirpari) acerbiſſime paſſionis do
lor mēbra oīa puaſiſſet. Quid igit̄ hāc ne inexpi
atā impurāq; relinq̄ret,in qua bn̄dicimus deū &
patrē minime. Hāc itaq; ſicut & cętera purgare,
reparare,& illuſtrare deſiderās ait filio. Alapis cę
ſus,virgis & flagellis laceratꝰ, ſpinis coronatus,
cruci conclauatus,& in aerē eleuatus, ſilentium
diu inuiolatū tenuit,& ſicut ouis ad occiſionem
B mutus duci ſe non detrectauit. At ſiti grauatus
clamauit dicens, Sitio: vt vel hunc in modū lin
guę nr̄ę delicta maximo redimi non dubitaremꝰ,
cuius vnius doloris ſatiſfactorij magnitudo re
demptori clamorem extorſiſſet, vel etiam vt cla

mantem audientes,q̄d de ſcripturis implendum
reſtabat euangeliſta teſte pficerēt. Sic em̄ habes:il
li ergo ſpōgiā plenam aceto, hyſopo circūponētes
obtulerūt ori eius. Sed o deꝰ, hæccine reddis dn̄o
popule ſtulte & inſipiēs? in ſudore ſanguineo,in
genarū vellicatu, in graui flagellatione, in ſpineo
coronamēto,in violēta expoliatione,in manuum
terebratione ſolis ardoribus,obnudatus & vētis
expoſitus oīm in ſalutis tuæ gratiā humore ex
hauſto ſicut cremiū exaruit, laborauit tota die,
ac ſiti tandē miſerabiliter oppſſus deficit:& tu vi
nea degenerās, & cōuerſa in amaritudinem vitis
alienæ,in ſiti eiꝰ potare illū aceto nō erubeſcis. Iu
bet Salomon rex quondā tuus ſicerā dari mœrē
tibus,& vinū his q̄ amaro ſunt animo:& tu tan
tis repletū amaritudinibꝰ inebriare abſinthio nō
vereris? Vinū aromaticū & forte morti addictis
ppinandū auitis tuis ſanctionibus cautū eſt, &
tu iuxta Amos vaticiniū vinū peccatoꝝ bibēs,cō
uertis in abſinthiū redēptoris tui iudiciū, & re
gis cęlorū. Memoria memor eſto,o aīa deuota,&
ſolicite recordare paupratiſ,& trāſgreſſionis abſin
thij & fellis huiꝰ,qa hęc ꝯſans in corde tuo iugi
ter in deo ſpabis. Vide igit̄ q̄ſo te diligēterq; pſide
ra,quō fons vitę exaruit:& illi ne aq̄ q̄dē ſtilla ero
gata eſt,q̄ ibribꝰ rore & pluuia inebriat vniuer
ſa:mel largit̄,& abſinthio reficit̄:muſtū impertit̄
& felle ſaturat̄ vinū vuis ipimit datq; mero tor
cularia redūdare,& acetū ſitiēs accepit. Atq; cū gu
ſtaſſet,noluit bibere. O dolor nō bibit traiiciēdo C
vbi poſſet recreari. humectare.n.pt,& ſiti mitigā
do releuare,linire, & aliq̄tenꝰ recreare quis potꝰ
etiā amariſſimꝰ,vbi ad īteriora penetrauerit: at

dn̄s(vt dixi)nō bibit traijciendo vbi poſſet recre=
ari,guſtauit tn̄, vt in ore liceret vehemētiꝰ cru=
ciari. Quid adhuc deſideras o Iudeę ferociſſime?
nū etiā nūc crudeliꝰ aliqd ꝑſtare tu poteras?nō pu
to,nā hactenꝰ te ſequiturū ꝓphetica patrū tuorū
C ꝑſenſit energia. Tu aūt qđ ꝑſagierant cumulatiſ
ſime crudeliſſimeq́ꝫ ꝑſtitiſti:non qa preuiderant
abſit hoc,ſed qa eras tu vſqꝫ adeo inſignis crudeli
tatis futurꝰ,idcirco illis hęc ipſa ꝑſagire eſt cōceſ
ſum. His aūt peractis Ieſus ait. Cōſūmatū ē,hoc
eſt ea q̄ ſcripta ſunt de me ſecundū diſpenſationē
infirmitatis,finē habēt, nō eſt cur populi furētis
inſaniā ampliꝰ expectē:agere vlterius aliqd ſyna=
goga inueterata nō pōt. Exhinc ꝓmouenda ſunt
D documenta virtutis. Qđ vt virgo benedicta au=
diuit,ſalutis noſtrę & ipſa ſitiētiſſima,ex intimis
cordis fontibꝰ gemitū eliciēs,veni dilecte mi inqt.
Egrediamur in agrum,cōmoremur in villis &c,
Satiꝰ eñ ducebat poſteaq̄ cōſummatū eſt opus
qđ dedit ei pater vt faceret, illū ad eccleſię myſte=
ria auſpicanda,ſynagoga dimiſſa tranſire,q̄ diu=
tius viuendo tā immanibus ſupraq́ꝫ ferinam ra
biē efferatis laniatibus expoſitum iri. Et bene ait
egrediamur ille.ſ.re ipſa quo ad animā. hęc vero
affectū. Tāetſi eñ re cōmortua nō ſit ipa,affectu
tn̄ mortua eſt. Egrediamur inqt in agrū nō iam
pigrę ſynagogæ,ſentibꝰ,vrticis,ac ſpinis horrētē,
ſed eccl'ię cuiꝰagricola deꝰ,cuiꝰ ſemē verbū dei,cu
ius fons irriguꝰ Chriſti latꝰ & vulnera. In hunc
agrū moriēs redēptor exiuit,veloq́ꝫ tēpli ſciſſo &
ſynagoga dimiſſa ad eccl'ię cū militātis,tū triūphā
tis myſteria cōplēda & fundamēta iaciēda ꝓmo=
uēdaq́ꝫ trāſiuit. Sic quōdā Iſaac matre ſua Sara

mortua egreſſus legit̄ ad meditādū ī agro,cui no
ua nupta eueſtigio fit obuia, q̄ mr̄is in thalamū
ſubrogata,amarulētiā animi mr̄no e funere cōce
ptā cū vxoria ſuauitate, tū etiā cādore q̄dā genui
no,atq́ꝫ hūilitat; ſingulari ꝯdimēto deliniret. Sed
ad rē. Cōmoremur iqt ī villis. Villę,loca ſūt extra E
vrbes habitādi grā ꝯſtituta,q̄lis fuit extra Hieruſ.
cæleſtē lymbꝰ patrū,extra Hieruſalē terrenam ſe
pulchrū:in vtraq́ꝫ villa poſt mortē triduo māſit
dei filiꝰ,in altera nimirū ſcđm aīam,in altera ſcđꝫ
corpus: māſit & virgo bn̄dicta affectu ꝑ quē aīa
hauddubie vbi amat ꝑfectiꝰ eē,q̄ vbi aīat iudicat̄.
Seqt̄. mane ſurgamꝰ ad vineas. Si ꝯmorimur(ait
Ap'ls)& cōuiuemꝰ. Quid igit̄ ꝯſequētiꝰ eē pōt,q̄
vt xp̄o ſpūal'r cōmorientē ſimulatq́ꝫ ille ſurrexe=
rit parit̄ reſurgere? Hoc mane grę,hoc diei ꝓmor
diū,in q̊, & ꝑ q̄ efficaciter opari & ſalubriter iā li
cet: quē & nulla īterpollat iniqtas, cui nox nulla
ſuccedit,cuiꝰ ſol occaſū neſcit,auidiſſime ſemꝑ illa
ſitiuit vbiq́ꝫ nr̄i memor, & ī profectꝰ nr̄i rōnē iu
gi ſolicitudine aſpirās. Mane inqt ſurgamꝰ ad vi
neas. Vineę ſūt aīę deuotę, q̄s poſt mane reſurre=
ctiōis,diſcuſſis īfidelitatis tenebris gratioſa deipa
ra cupit ꝑ fidē & ſacramēta deo īcremētū ꝑſtante
maturiꝰ,& efficaciꝰ plātari,fodi,putari,irrigari,
& ꝓpagari,vt floreāt ꝓmū,deīde vt flores in fru=
ctus ꝓtuberēt. Haudquaq̄ eñ ad ſacratiſſimę vir
ginis anxiā nr̄i cauſa pietatē ſatis erat,futurū cū
dixiſſet,ſi floruerit vinea,ſed ꝯtinuo adiecit,ſi flo
res fructꝰ ꝓturiūt. Magnū qppe ſi recta qs rudi=
mēta & ꝓmordia iecerit opis,ſtatim cēſeri nō de=
bet,ſed laudabile prorſus, & merito āplectēdū,eū
dē ī bono fideliter & deuote ꝑſeuerare. Floręt aūt

vineę cũ per bonũ propoſitum, per ſancta deſideria, & vota diſcreta, bonis dant exordium: Flores vero fructus parturiũt, cũ ea quę laudabiliter ꝓpoſuerunt, opere implere ſalubriter moliunť. Etẽnĩ vineę fructus non bonum deſideriũ, ſed virtutum ſoliditas, chariſmatum vbertas, & ſyncærus deuotionis affectus vſq; in finem perſeuerãs. His vero noſtri ꝓfectus incremẽtis inhians
F dei mater adiecit, ſi floruerũt mala punica. In malo punico multa grana ſeriatim digeſta clauduntur, vt per mala punica haud abſurde fas ſit exiſtimare ſanctas congregationes, religiones, & cœtus oẽs, quibus v̄go bñdicta ſupintendẽdi beneficium impendit. Floruerũt aũt in primitiua eccleſia maxime, q̃n omniũ vna erat religio, aĩa vna & cor vnũ, vendẽtibus ſingulis poſſeſſiones ſuas & in cõmune cõferẽtibus, vñ vnicuiq; qđ opus erat poſſet ĩpẽdi, frigeſcente aũt & pœne deficiente huiuſcemodi ꝓpoſito, ſucceſſerũt & ſpecioſiſſime floruerũt religiones diuerſę, Antiochię, Alexandriæ, in Aegypto, & pluribus aliis mũdi regionib⁹ inſtitutę, quarũ multiplex ſanctorũ frequẽtia, typũ granorũ: martyres aũt purpureę malorũ punicorũ vernãtię, ac nitoris gratiã, virgine inuiſente & Chriſto cooperãte expſſerũt. hæc & filia ad noſtrã vtilitatẽ, ſui ſolatiũ, & Chriſti refrigeriũ ꝑcãte dei matre & virgine, clamãs voce magna dei filius ex
G pirauit. Vidẽs aũt Cẽturio q ex aduerſo ſtabat, q̄a ſic clamãs expiraſſet, ait: vere fili⁹ dei erat homo iſte & oĩs turba eorũ q ſimul aderãt ad ſpectaculũ iſtud, & videbãt q̃ fiebãt, tũdẽtes pectora ſua reuertebanť. Tũ poſteaq̃ vnus militũ lancea lat⁹ ei⁹ aperuit, exeũte aqua & ſanguine, portã eccleſię

ſacramẽtalẽ ingredi cupiẽtib⁹ refertã oſtẽdit. Sub hęc ecce vir noĩe Ioſeph ab Arimathia, nobilis decurio q & ipſe erat expectãs regnũ dei audacter introiuit ad Pilatũ & petiit corpus Ieſu: & ꝑmiſit Pilatus, venit autẽ & Nicodemus, q venerat ad Ieſum nocte ꝑmũ, ferẽs mixturã myrrhę, & aloes quaſi libras centũ. acceperũt itaq; corpus Ieſu, & ligauerũt lintheis cũ aromatib⁹ ſicut mos eſt Iudęis ſepelire. De his ergo iuſtis, raraq; ęſtimatione primatib⁹ loquens virgo ſanctiſſima ſubiecit, Mãdragorę dederũt odorẽ ſuũ in portis noſtris. Mãdragora q̄ppe, hærba aromatica alti⁹ radices H
figit, fere ad corporis humani ſimilitudinẽ, ſed ſupra terrã nõ eleuať, cuius ſuccus eaten⁹ ſomnũ cõciliat, vt ꝓpemodũ inſenſibilẽ reddat. Per hanc igiť rarã quidẽ & inuentu difficilẽ, duos iſtos humanitatis ſtudioſos potiſſimũ deſignatos puto, quippe q ex Iudęa orti ſint, q̃ terrenis tota deſideriis & ꝓmiſſionib⁹ immerſa, ad cæleſtia pigra & torpẽs minime animũ ſuſpẽdebat. Inter cętera autẽ hoꝝ duorũ ſuccus myrrha. ſ. & aloe ſoporato Chriſto, & in ſepulcro q̄eſcẽti militauit, ne putredinẽ ſentiret aut videret caro ei⁹ corruptionẽ, ſed eſſet iuxta Prophetæ vaticinium ſepulcrum ei⁹ glorioſum. Et bene in portis noſtris. per portas enim hic mortem redemptoris ſepulturamq;, ac reſurrectionem intelligimus. Hæc enim pertranſiens Chriſtus primũ velo templi diſciſſo a ſummo vſq; deorſum ſynagogam egreſſus deſeruit. Latere autem eius lancea perforato eccleſiam militantem ingreſſus conſecrauit, ditauitq;. Reſurgens vero triumphantem. Subiit etiam ſimul & virgo benedicta, ac pauloposť multitudo

non parua cū gentiū tum Iudęorū,qui ſimul ad ſpectaculū aderāt,quos vt virgo cōſpexit reuertētes cōpūctos,& pectora ſua pcutiētes,de ſpe emēdatiōis ac ſalutis opinione ſtati gratulat̃ filio dicēs. Oīa poma noua & vetera dilecte mi ſeruaui
I tibi.Nam per noua gentiles,& per vetera Iudęos ſignificat: vel potius per vetera eos qui ante paſſionem crediderūt,ſicut apoſtoli & cæteri diſcipuli,per noua autē eos qui poſt paſſionē acceſſerūt. Hos enim omnes Chriſto ſeruauit virgo benedicta,quia fidem quā nunq̄ perdidit in illis pro viribus verbo reſtituit,& exemplis.Ad fidē quippe per illam & qui crediderant inuenere reditum,& qui non venerant acceſſum.

Cap.XI.

De pręcellēti virginis Marię deſiderio ſup acceleratione reſurrectionis filij ſui vnigeniti,& multis ad reſurrectionem pertinentibus.

Vox Virginis.

Quis mihi det te fratrē meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te ſolum foris & deoſculer te:& iam me nemo deſpiciat: Appręhendā te & ducam in domū matris meę & in cubiculū genitricis meę, ibi me docebis & dabo tibi poculum ex vino condito & muſtum malogranatorum meorum.

¶Heri & nudiuſtertiꝰ verſa erat in luctū cithara virginalis,Marath quippe vocari q̄ Maria tā triſti rerū ſuarū habitu domina noſtra peroptauit,nimirū quā amaritudinū & anguſtiarū cataclíſmo oppleuerat omnipotēs,inuictę fidei oculis ſuſpiciētē tam triſte ſpectaculum,tragœdiam horribilē,& viſionē luctuoſam: Ieſum ſcilicet ſacerdotem magnū ſordidis veſtibus indutum,nō habentē ſpeciem nec decorem:deſpectū & nouiſſimū virorū, virū dolorū & ſcientē infirmitatem: quaſi leproſum aut certe percuſſum,a deo & humiliatū.O dolor ī quā eclipſim corruiſſe arbitrari liceat lunā noſtrā,immo luna pulchriorē, corporali viuifici ſolis aſpectu ſublato, vulnerato propter iniquitates noſtras,& vt quæ nō rapuit exolueret morte turpiſſima cōdēnato.Certe amaricati deducebant oculi ejus lachrymas per diem & noctē,liuenteſq; palpebrę eiꝰ defluebant aquis, ſuper cōtritione filij ſui, cū deficeret innocens in plateis oppidi,& quaſi homo ſine adiutorio cum ſceleratis reputatus interiret. Atqui cū crederet firmiter,& indubitāter ſperaret eū hodie vitā noſtram reſurgendo reparaturū,qui nudiuſtertiꝰ ſolus mortē noſtram moriendo deſtruxit,oportuerat ſane luctū eius verti in gaudiū. Sed enim nunc quoq; o dolor, mirę ſpei huius dilatiōe affligitur.Quis det te inquit fratrem meū ſugentē vbera matris meę,vt inueniam te ſolum foris,& deoſculer:& iam me nemo deſpiciat: Credit certe, nec deſperat ita futurū,ſed ſpes quę differtur affligit aīam.Aliter tamen,nō enim animā depaſcit afflictio hæc,ſed diſponit & pręparat advicinā rei expectatę pręſentiam feſtiuius excipiendā. Quis

A (right margin, top) — B (right margin, lower)

det te fratrem meũ, Magdalenã non alloquit̃,quę
ortolanum:nõ diſcipulos qui peregrinũ: nõ apo
ſtolos qui nunc ſpiritũ nunc viatorem ęſculenta
empturũ ſuſpicant̃,ſed ait. Quis mihi det te fra
trem meum,illũ ſingulariter conueniens,q̃ ſo:
lus hoc poterat:nẽpe qui ſolus poteſtatem habet
ponẽdi animã ſuã & cũ voluerit iterũ ſumẽdi eã.
Quis mihi det te fratrem,nõ dñm, nõ ſponſum,
nõ dilectũ appellat, ſed fratrem hoc in corpore &
aĩa ſuſcitatũ,ac perinde eiuſdẽ naturę cuiꝰ & ipſa
licet alterius glorię:ſic eñ ipſamet teſtatur dicẽs:
vt inueniã te ſolũ foris. Illum quippe foris repe:
rit,quãdo illi dñs extra mortalitatis aleã glorio:
ſus apparuit,qđ & exercitatꝰ a mortuis alicubi:
euãgelij inſinuat dicẽs. Hęc ſunt verba q̃ loquu:
tus ſum ad vos cũ adhuc eſſem vobiſcũ. Illis cer
te ꝓſens aderat quibuſcũ loquebatur . Foris tñ
erat,& nõ cũ illis,a quorũ mortali cõditione dote
immortalitatis inſignitus diſſitus erat. Et recte
ꝓmiſit,ſugentẽ vbera matris meę, ſynagogę ſcili:
cet,cuiꝰ vbera prius ſuxit,q̃ matri totus feſtiuꝰ
& fulgenti ſanctorũ agmine ſtipatus appareret.
Quia quos vel ad limbũ ſanctos vel ad purgato
riũ pœnitẽtes, ceu ad vbera quædã & fœcũditatis
ſuę receptacula ſynagoga trãſmiſerat , a mortuis
reſurgẽs dei filius ſecũ traxit,inq; myſtici corpo:
ris alimoniã & ſupernę ciuitatis reparationẽ cõ:
uertit tũ totus feſtiuus & ſplendicãti illa ſancto:
C rũ acie:vt creditu piũ eſt atq; ęquũ, maxime ſti:
patus cõparuit. Qua in re mouere quẽpiam po
teſt,quomodo ſolũ virgo bñdicta deſideret,quem
cingi tãta ſanctorũ frequẽtia reſurgentẽ nõ dubi
taret. Et inueniã te ſolũ inqt. Certe cũ eo q̃pluri:

mi reſurrexiſſe ferunt̃, & ciuitatẽ ſanctã ingredi͛
tes appariuiſſe multis. Quid ẽ ergo ſolũ. Nũ ma:
tri ſolus apparuit. Nũ reliqui a tãta acceptoꝝ bñ
ficiorum magnitudine illi terga ꝑfidię verterũt?
nũ ingrati vt ſuos vilerent dñi matrẽ faſtidiere,
carniſq; affectibꝰ poſtpoſuere? nõ puto. Et inue:
niã te ſolũ . Si cõſtaret cũ illo ſuſcitatos fuiſſe ite:
rũ morituros. Solũ illũ foris hoc eſt extra huma
nę corruptionis theatrũ inueniri merito dicere:
mus,ſed nemo gẽtiũ protinus auſit ita affirma:
re. Qu[illegible] etiã Petrus ipſe aplici ordinis princeps
cũ ſermonẽ de Dauid poſt dñicã reſurrectionem
texeret,ait. Et ſepulchrũ eius apud nos eſt. Nõ di
xit(qđ ſine cõtrouerſia ęque potuiſſet) & corpus.
Hoc eñ nõ cõſtabat. Et inueniã te ſolũ (niſi dile:
ctiõis mater redẽptiõis hũanę deſiderio vehemẽ:
tius exarſiſſet,exiſtimari poterat, quẽ ſolũ q̃ſiuiſ
ſet ꝓprie loquẽdo ſolũ inueniſſe, cæteros aũt ap:
paruiſſe potius,q̃ inuẽtos eſſe. Sed nec iſtud dixe
rim,ꝙ nõ putẽ q̃plurimos cũ xp̃o ſurgẽte reſur
recturos virgini obſcurũ fuiſſe,quoꝝ glorioſam
ꝓſentiã deuota flagitaret, quoſq; iuenit cũ ip̃o ap
parẽtes. Quid igit̃ ait & inueniã te ſolũ? Locꝰ hic
clauſus eſt,quẽ vtinã q̃ occiſus eſt agnus,& vicit
leo de tribu Iuda,nobis aperire dignet̃,& ſoluere D
ſignacula eiꝰ. Enĩuero nõ ait illa ſimpl͛r vt iueniã
te ſolũ,ſed ſequuta adiũxit foris. Chriſtus aũt &
nemo alius ceterorũ ſolus foris inuenit̃, q̃ ſolus
propria virtute ſurrexit. Cæteri vero tãetſi foris
inueniunt̃,ſed nõ ſoli foris iueniunt̃,q̃a cõi mor:
tuoꝝ harenę exẽpti immortalitatẽ appręhẽdũt,aut
reſurgunt nõ a ſe ſolis , hoc eſt non ſola ſua vir:
tute , & magnificentia gloriæ ſuæ , ſed alienæ, &

reſuſcitante eos altiſſimo,ac dexteram viuificam
porrigēte brachio ipſo dei Chriſto,qui ſolus pro
pria virtute ſurrexit, ſolus habet immortalita=
tē,& ſolus vbi voluerit & cui voluerit illā imper
titur,qđ virgo ſapientiſſima veraciter intelligens
adiecit:Et deoſculer te,& iam me nemo deſpiciat.
E Quid eſt deoſculer,an ore ad os & facie ad faciem
habere pręſentē?Hoc quidē,ſed non ſolū. Habent
enim pręſentem,quicūq; in gratia a pœnis abſo=
luti diſceſſerūt,quorū cineres nonnunq̄ vilipendi
vulgo intuemur,& irreuerenter conculcari. Sed
enim qui ſuſcitatum dei filiū oſculatur, ab alijs
deſpici nō poteſt.Oſculum quippe non animi ſo=
la pręſentia,ſed coniunctio corporū facit: vt ergo
virginem nemo deſpiciat,& illius corpus ſanctiſ=
ſimū(vti noſtra)ſi oſculum differatur in cineres
reſolutū iniquius q̄ pietati tantę par fuerit,tra=
ctetur,inuētum deoſculari haud iniuria deſide=
rat,hoc eſt conſimili corporis gloria ſociari. Mo
rienti quippe cōmori (ſi licuiſſet) voluerat,nunc
pari ſtudio geſtit glorioſo & immortali (ſi fieri
detur)ſic iungi immortalitate donata: vt diuelli
ab eo nunq̄ poſſit.Enimuero perpendēs oſculum
hoc nō auferri,ſed magna Chriſti pietate maiori
ſuo bono maxima noſtra vtilitate interim cum
morte eius ſanctiſſima & aſſumptione differri.
Quid nihilominus cōmodi, ſi protinꝰ appareat
F ſit omnibus allaturus,ſubiecit.Appręhendam te
(inquit)& ducā in domū matris meę, & in cubi=
culū genitricis meę.Sane virgo benedicta inuen=
tū appręhēdit,& in domū matris ſuę ac genitricis
cubiculū induxit,quādo in Hieruſalē ſummis ſa
cerdotibus, quibus erat ſanctuarij ceu ſecretio=

ris cubiculi credita cuſtodia,& Iudęis omnibus,
qui dubio procul ad ſynagogę matris domū per
tinēt, reſurrectionis eius gloriā ſuo modulo pu
blicauit, & ibi me docebis (inquit) Sic enī Eſaias
videns ꝓdixerat:De Sion exibit lex & verbū domi
ni de Hieruſalem.Et dñs poſteaq̄ apparuit,ape=
ruitq; diſcipulis ſenſum,vt intelligerent ſcriptu=
ras,dixit:quoniam ſic ſcriptū eſt,& ſic oportebat
Chriſtū pati,& reſurgere a mortuis tertia die,&
pręddicari in nomine eius pœnitentiā & remiſſio=
nem peccatorū in omnes gētes,incipientibꝰ a hie=
roſolyma. Ibi ergo de miſericordia & omniū ſalu
te re ipſa & q̄ efficaciſſime perdocuit,qñ in multis
argumētis apparens omnē de ſua paſſione,mor=
te,& reſurrectione, dubietatē ab apoſtolorum &
diſcipulorū ac tandē fidelium omniū pręcordijs
penitus extirpauit.Ibi me docebis non quaſi ho=
rum aliquid futurū ignoraret, ſed doceri ſe credi G
dit, ſi ipſius alumnos dñs talia docuiſſet : doceri
ſe credidit,ſi quod ſpiritu ſancto plena didicerat,
experientia ipſa cognoſceret,ſi quod futurū pro=
ſpexerat, impletū videret. Et doceri per id tēpus
nihilominus potuit multo abundātius , in pri=
mis de excellentiſſima Chriſti aſcenſione,ſpiritus
ſancti miſſione : de ſui quoq; dilatione,& poſtre=
mo de morte ſua in cōſpectu dñi ꝑcioſa:& glorio
ſa aſſumptione in corpore & anima diuino mu=
nere celebrāda.Ibi me docebis(inquit)& dabo tibi H
poculum ex vino condito.Ordo pulcherrimꝰ,vt
ille doceat,illa operetur:ille bñficiū:illa obſequiū,
ille gratiā impendat, illa meritis reſpondere con=
tēdat.Non dixit ex vino dūtaxat , ne putaret de=
nuo ad legis acrimoniam inuitaſſe reſurgentem,

ſed adiecit condito. Eſt autem vinum conditum
lętificans cor hominis,& pio labore ęſtuantē mi-
re confortans legis euangelicę gratia, cuius pluſq̃
nectarea ſuauitate mater in pigmentarię cuiuſ-
dam peritiſſimę vicem, ſuſcitatum Saluatorem
& feſtiuius apparentem potauit in mēbris ſuis,
quando ad eius laudem & gloriam nunc apoſto
los, nunc euangeliſtas, nūc diſcipulos,& reliquos
omnes recenter cōuerſos de legis auſteritate per
Chriſtum patientem exhauſta, de promiſſorum
fide,& prophetiarum omnium adimpletione, ple
nius imbuit, quando de ſacramētorum efficacia,
q̃n & de legis euāgelicæ māſuetiſſima, vereq; mel-
litiſſima erudiuit lenitate, clementia facilitate, &
gratia. His em̃ virgo pigmētaria, aliiſq; multis fi
deliū mentes excitauit, iſlāmauit, inebriauitq;,&
ad filij ſui ſingulare refrigerium pertraxit: vt nō
ſit prorſus cur poſſit iam inſcitiā iure vocifera-
ri. Sed quid hęc quęſo? Eorum certe non paucos,
maxime autem prelatos, & eccleſiarum capita ea
tenus fouit, inſtruxit, roborauit, & ī fide cōſum
mauit: vt morte propria Chriſti reſurrectionem
aſſerere & ſui ſanguinis effuſione largiſſima, pa-
tientis ardētiſſimam charitatem imitando recre-
are nullatenus dubitarint: ſic enim ſequuta ad-
iunxit,& muſtum malogranatorum meorum.
I Malogranata quæ (vt ſupra diximus) ſplendenti-
bus granis, & mirifico ordine digeſtis, ſunt ple-
na, ſanctorum congregationes ſignificant. Horū
vero muſtum odoriferum,& deuotionis magni
tudine ſupra modum efferueſcens, myſterium
adumbrat præcocis fidei illorum, qui a diuino
amore ſuccenſi, ad matyrium conuolabant, ma-

xime autem prelatorum, quorum intereſt nul-
lis perſequutionibus ſuperari, ſed pro ouibus
ſuis ad Chriſti exemplum ponere (cum tempo-
ris anſa, & rerum vſus exegerit) animas ſuas,
hoc autem muſtū Chriſto reſurgenti toties ma-
ria obtulit, quoties illos exemplo, monitiſve, aut
precibus erexit, communiuit, & ad martyrij pal
mam amplectendam confortauit, quos omnes
non ab re ceu poculum memoratur Chriſtꝰ aſ-
ſumpſiſſe martyres: quippe feruente tunc Chri-
ſti ſanguine, & recenti adhuc paſſione victorioſiſ
ſima,& fidelium q̃plurimi ad ſupernæ ciuitatis
inſtaurandas ruinas demigrantes, in purgato-
rio non conterebantur, nō comminuebantur, &
vt viuificari poſſent, anxio labore non diſponebā
tur, ſed cum omni voluptate, & exhilaratiſſimi
cordis propenſione, ſicut potus egregius, nulla
anguſtia, nullo labore remorati penetrabant. At-
qui nunc o dolor refrixit charitas, refrixit ſan-
guis Chriſti, refrixit memoria paſſionis, & ideo
præter martyres (ſi qui ſunt) conterimur nunc
fere omnes in hoc ore,& veluti durum quid, vt
purgemur, commolimur & comminuimur ve-
hementius, vt vel ſic tandem puri putiq; poſſi-
mus ad illius ſupernæ vitæ gloriam felices per-
uenire.

Cap.XII.

Q̃ matri primum Chriſtus apparuerit
ac de reſurrectione eius & aſcēſione quidq;
inde matri prouenerit & ſub myſtica hoꝝ
interpretatione quid nobis.

Vox Mariæ.

LEua eius ſub capite meo & dextera illius amplexabitur me. ¶Vox Chriſti. Adiuro vos filię Hieruſalem ne ſuſcitetis, neq; euigilare faciatis dilectam donec ipſa velit. ¶Vox vel angelorum vel diſcipulorũ. Quæ eſt iſta quę aſcẽdit de deſerto delicijs afflues̃, innixa ſup̱ dilectum ſuũ?

A ¶Nox in diẽ vertebatᷣ, cũ portãtes q̃ parauerant aromata mulieres, petierunt monumẽtũ, vt venientes vngerent Ieſum: illis aũt abeũtibus & domi relicta matre domini, ſecreti nact⁹ opportunitatem dei filius matri ſolitarię & amãti vehemẽtius, & grauiori animi anxietate aculeatioreq; deſiderio p̃ſtolanti, totus feſtiuus & multiplici ſanctorũ agmine comitatus apparuit. Sic enim decebat eã quæ viuentẽ ardẽtius dilexerat p̃ferri: & q̃ prius & amplius paſſionis ei⁹ gladio medullitus tranſfixa morienti condoluerat, primã conſolari, Pręhonorandã quoq; in reſurrectione primum virginẽ, deinde matrẽ fuiſſe, nemo non ſentit, qui illã recolit in angelica ſalutatione, ad hoc Chriſtũ ſpiritu ſancto ſuperueniẽte concepiſſe, vt ex ea natus ꝓ nobis moreretᷣ, atq; reſurgeret. Rationi ꝓinde conſentaneũ fuit, vt qui ſine Maria non concipitᷣ, nõ naſcitᷣ, nõ adoratᷣ: q ſine Maria nõ patitᷣ, nõ moritᷣ, nõ ſepelitᷣ: ſine Maria nõ reſurgeret: vt quę ſola meruit a ſummo cælo egreſſum ſuſcipe-

re, ſuſceptũ edere, editũ de terra leuare, & eleuatũ prima adorare etiã tũ ab inferis reducẽ, & a mortuis reſurgẽtẽ prima videret, venerareturᷣ, & adoraret: vt quæ prima laboris ac doloris vſquequaq; ſocia indiuidua fuerat & particeps in tribulatiõe: prima quoq; in ꝯſolationib⁹ particeps eſſet & regni ſup̱ oẽs virtute p̃fulgens regina angelorum, & hominũ magnificẽti⁹ exaltata: & in hac die quã fecit dñs, in nouo eccleſiæ cælo præ cæteris honorata. Sed inquies reſurgentem dñm primo Mariæ Magdalene apparuiſſe euãgeliſtę teſtati ſunt B
de hac quã virgini factã dicim⁹ apparitionẽ penitus reticentes. At ego non inficias ierim euangeliſtas hãc p̃tereũtes, Mariæ Magdalene primas dediſſe, nimirũ q ſuſcepto ꝓpoſito ſeruiẽtes eas potiſſimũ epiphanias edicere curauerũt, q̃bus vel fidelapſis conſultũ eſt, vel aſtrui apud contradicẽtes fides potuiſſet. Enimuero nec fide corruerat virgo ſancta, nec ꝓ filio apud infideles matris teſtimoniũ ꝓfuiſſet. Magdalene vero teſtimoniũ & primũ & locupletiſſimũ fecit, cũ accurata diligentia in reueſtigando, tum ad oẽs caſus infracta ſedulitas in ꝑſeuerando, & feſtiuitas in p̃dicando. Secus aũt habet ratio & collatio de virgine, quæ eodem ſemp̱ fidei gradu nixa viuentẽ non q̃ſiuit cũ mortuis, & maternitatis ſuę nunq̃ immemor inuentũ cæteris non prędicauit. Sed apparentem venerata, ſolum quid ex eius p̃ſentia ꝓmeruiſſet,
ſubindicauit dicens, Lęua eius ſub capite meo, & C
dextera illius amplexabitur me. Narrabant enĩ illę forſitan apoſtolis, quẽadmodũ ſuſcitatũ dñm & illis occurrentẽ in via vidiſſent, ſalutaſſent, tenuiſſent, & adoraſſent. At virgo benedicta, ſecretũ

meū mihi,ſecretū meū mihi,non attinet nūc quæ
viderim euulgare,hoc tamen vnū perſuaſas vos
velim,quia lęua eius ſub capite meo, & dextera il
lius amplexabitur me. Secura loquitur. Enīuero
quā quęſo hic Chriſti lęuā appellat, quāve dexte=
ram,aut quod caput eius arbitramur? Lęua eiꝰ
ſub capite meo inquit, & dextera illius amplexa=
bitur me. Nū hic delineatos humani corporis ar
tus credemus? minime. Spirituale eſt om̄ino qc=
quid hic geritur,non corporale, alioqui ſuperua
caneū fuiſſet, & ocioſę operę, verbis illud aſtruere
qđ ad aperti viſus teſtimoniū ineluctabile futu=
rū erat ꝓpediē acceptius. Cęterū ad leuā, dura &
immania pertinent, ſic enim aduerſantia omnia
ſiniſtra vocamus,proſperitatem vero dexterę no
men vendicat. Hinc e mundo redeuntem, & ad cę
los aſcendentem dei filiū in dextera dei patris ſede
re cōfitemur,hoc eſt in potioribus bonis patris.
Quā igitur aliam redemptoris noſtri lęuā dixe=
rim,niſi frigus, æſtum,famē,ſitim, vigilias, diſ=
curſus,labores fatigationes omnes,inſectationes
opprobria,blaſphemias, maledicta, contumelias
omnes, flagra,crucem, & mortem ipſam turpiſſi
mā,qua tandē damnatus occubuit, quæ omnia
reſurgente dei pariter & virginis filio, virginali
capiti ſubſtrata noſcunt̄, vt illis indormire ſecu=
ra iam poſſit,quandoquidem reſurgens ex mor=
tuis Chriſtus caput eius,iam non moritur,cui
nec aliud aduerſum quid dominari vltra poteſt,
porro ꝓſperis eius & reſurrectioni congratulan
tē ex aīo virginē dextera amplexabit̄, & reſurgētis
indicibilis glīa,lętitia exuperātiſſima ꝑfundit,ſed

parcius interim verū multo amplius arctiusq;
atq; cumulatiꝰ cū illi indiuulſa, & nulla ꝓrſus
occaſione ſeparāda adhęſerit,longęuitate ſimul &
immortalitate donata,ſed hoc poſtea: nō em̄ am=
plexatur dixit,ſed amplexabit̄. Q̄ꝗ in pro peroꝝ
nomēclatura locū obtinere poſſit pax illa atq; ſe= D
curitas,qua interim eodē authore in cæloꝝ ſubli
mia ꝓficiſcēte donat̄ cū dicit̄. Adiuro vos filię Hie
ruſalē ne ſuſcitetis neq; euigilare faciatis dilectā,
donec ipſa velit. ꝑ filias Hieruſalē hic licet ange=
los & hoīes ad eā cōtēdētes ꝓmiſcue accipere. An=
gelos qdē, vtpote qbꝰ de ꝟgine mādat̄, vt ī pulchri
tudine ab om̄i maloꝝ incurſu ſecurā ꝯſeruēt,ho
mines aūt, ne illā aut mali inſectent̄ acerbius,atq;
odioſius vellicent,aut pij vel onerēt curioſis, vel
etiā neceſſarijs pluſq̄ par eſt exerceāt. Tāta demū
trāquillitate,pace. & proſperitate, ac ſpūalibꝰ do=
nis illuſtrata,illis ſic adiurat̄ ꝟgo glorioſa, & in
clyta dei mater aduſq; mortis ſuę horā ſuꝑ om̄e
mortalitatis faſtigiū effloruit, vt neminē nō tra=
heret in vehemētiſſimā ſui admirationē,tāta pax
tāta morū ęqualitas, tātę ſuꝑnę felicitatis iā affa=
tim p̄libatę & quaſi oppigneratę delitię. hinc aſcen
ſuro in cælū redēptore, & apl'is cęteriſq; diſcipu=
lis carnalibꝰ adhuc, & p̄ſentię corporalis nimiſq̄
tenacibꝰ,eapropter lugētibꝰ,ac nimio mœrore de
tētis, hęc vna non lugebat, ſed lęta & gratulabūda
ſpectabat aſcēdētē, ꝑinde gaudio ꝑfuſa, acſi ſuꝑ di
lectū inixa cū aſcēdēte ꝓcederet, vnde vel illi vel in
cęlorū ſublimia tēdētē Chriſtū comitantes angeli
merito ſtupefacti dixerunt. Quæ eſt iſta quæ a= E
ſcendit de deſerto, delicijs affluens innixa ſuper di
lectum ſuum? Aegre admodum ferebant illi

carnalẽ dñi pſentiã a ſuo cõtubernio diuelli, illa aũt ſpiritu ſancto ac fide, diuitijs quoq; cæleſtib⁹ affluens, intantũ cõgaudebat filio, & oculis aſcendentẽ pſequebať, ac deducebat: vt nõ ſeparari ab eo, ſed innixa ſup dilectũ ſuũ cũ aſcẽdẽte pficiſci videreť. Dolebãt illi ducẽ, q eos pcedebat, & in agendis dirigebat ex oculis pdere: At illa viam in cælũ reſerari exultabat. Ingemiſcebant illi magiſtro, vt videbať, tam neceſſario priuari: At illa miſſo ſpũ ſancto ſimpliciũ corda ptinus recreari gratulabať. Dolebant illi ingruẽtib⁹ tot Iudęorũ inſidijs tot machinamẽtis increbreſcẽtib⁹, ſexcẽtiſq; miſerę hui⁹ vitę diſcriminib⁹ in dies ſuboleſcẽtibus, illũ penes quẽ oẽ pſidij ſui aſilũ, ac tutelę ſuę ſpes opes, rationeſq; oẽs ſtatuerant a ſeſe dimittere. At illa in tot aduerſis & malis vniuerſis, in patrꝭ dextera conſedentẽ aduocatũ nos habere tã fidelẽ, & mediatorẽ tã efficacẽ ſupramodũ lętabať, nõ quærens vtiq; quæ ſua ſunt, ſed quę Ieſu Chriſti capitis noſtri, & q̃ multorũ mẽbrorũ ei⁹. Recte autẽ ait: q̃ eſt iſta q̃ aſcẽdit? Aſcẽdit eñi cuius tota conuerſatio, cor, & cogitatio eſt in cælis, & de deſerto aſcendit. Nam deſertũ hic mundus merito vocabatur, quẽ ſic deſerebat dei filius ſterilẽ lignis & lapidibus, fanis & idolis, beſtijs fremẽtibus & feris ſęuientib⁹ exundantẽ, a quo aſcẽdit & virgo,

F Aſcendit autem non repit ſicut nos, aut lente dubioq; paſſu, & gradu ſuſpenſo incedit: ſed ingenti coruſcoq; virtutum omnium apparatu circunfulgẽs ac pluſq̃ regalibus affluẽs delicijs, raptim fertur ad patriam: non cunctatur, non laborat, non retardatur, nihil in mora habet, quia innixa ſuper dilectum ſuum eſt, a quo trahitur, eue

hitur & vehementius exaltatur: in quo & p quẽ tota viuit, regnat, triumphat, exultat & quieſcit. Nos autem non ſic: terreni nempe & rebus caducis obnoxij, & vndiq; verſum impliciti, nec cum illo nec nobiſcũ quidẽ toti ſumus: ſed miſeri defluim⁹, diſptimur, & p infirma infirmamur. Supernorumq; vſus ſi forte nõnũq̃ veniat (quando hæc rara auis eſt) ſi quid tamen veniat aut aſpirare delectet, aſcendentes ſicut fumus euaneſcimus, & in ipſo conatu deficimus, niſi per interceſſionem virginis miſertus noſtri deus, viſitans nos ex alto, cognoſcens figmentum noſtrum, recordatuſq; quoniã puluis ſumus, dum imperfectum noſtrum videnť oculi eius: manum porrigat, ac virginem ducem ſequẽtes, per eoſdem gradus dirigat, per quos ſol ipſe iuſtitiæ dignatus eſt ad Ezechię curam, ad magni ęgroti ſalutem reſtituendam, ad totius mundi reparationẽ miſericorditer inclinari. Deſcendit enim ſol iuſtitię, ſicut Eſaias ait, decem lineis, vtpote de ſinu dei patris in vterum virginis matris, in præſepium ad legis imperiũ, ad Iordanẽ in deſertum, in manus perſequentium, ad ſubſellia iudicum, in patibulum, in ſepulchrũ, ad infernum. Cur ita? Sane vt ægrotum ſanaret, periclitantẽ erueret, mortuum ſuſcitaret, & in fęcibus ſuis ſepultum erigeret, vt errantem ouem requireret, requiſitã inueniret, inuentam humeris ſuis imponeret, impoſitam reportaret, & reportatam in ſupernorũ montiũ paſcuis vberrimis educaret. Eiſdẽ igitur **G**

gradibus magno animo, maiore ſtudio, & tota virtute, non noſtris viribus, ſed ipſius opitulatrice gratia, & virgine intercedente ad ſuperna cõ

ſendamus oportet,alioqui niſi reuertatur ſol de
cem lineis,per gradus per quos deſcenderat, non
reparatur mundus, non liberatur ęgrotus, nec
Ezechias ſanatus deſideratiſſimos vitæ melioris
quindecim annos ex ſpũſſancti ſeptẽ donis & octo
beatitudinibus reſultantes accipiet. Sed quomo=
do inquies reuertetur. Ad ſepulchrũ qdẽ poteſt.
Sed enim ad crucem,ad ſubſellia iudicum,ad ma
F nus perſequentiũ,non ita, Chriſtus eñ iã nõ mo
ritur,neq; illi vltra mors dominabiẗ:deniq; nun
quid poteſt in ventrẽ matris ſuę iterato introire
& renaſci? Equidem fateor in ſeipſo iſta denuo ꝑ=
peti non poteſt,quia(vt obijcis) reſurgẽs ex mor
tuis iã nõ moritur,ſed viuificat:non iudicaẗ, ſed
iudicat:nõ ligaẗ,ſed cõpeditos ſoluit.deniq; nõ na
ſcitur,ſed regenerat:in nobis autem,cum mẽbra
eius efficimur, myſtice & ſpũaliter ſatis põt, re=
uertitur enim ſol,& de inferno Ieſus.i.ſalus aſcẽ=
dens captiuã ducit captiuitatẽ quando recogitãs
oẽs annos in amaritudine animę ſuę peccator ef
ficaci volũtate quæ damnabiliter in ſe admiſit,la=
chrymis expiat,atq; eorũ memoriã execraẗ,& cor
dicitus exhorreſcit.De ſepulchro Ieſus aſcẽdit,qñ
ad vocẽ dñicã quatriduanos fœtores peccator ꝑ
ꝓfeſſionẽ extirpat,euomit,& eliminat. de cruce ſa
lus aſcẽdit,qñ inſtitis ante ligat⁹ pctõr , ꝑ condi=
gnos cruciãtis pœnę & amarioris pœnitẽtię fru
G ctus,ac demũ ꝑ deuotã nõ iã fraudis, ſed laudis
cõfeſſionẽ,in ſpem vitę ęternę dei beneficio ꝓtinus
capeſſẽdę,cũ bono latrone erigitur.A iudicũ ſub=
ſelliis Ieſus aſcẽdit,qñ peccator cũ aduerſario ſuo
(legẽ loquor gerẽtib⁹ iniqua iugiter aduerſantẽ)
ꝯcordat in via,dirigitq; in viã rectã greſſus ſuos

ne diutius oberrãtẽ tradat aduerſarius iudici,&
iudex exactori. De ꝑſequẽtiũ manibus ſalus aſcẽ
dit,quãdo peccator quos ꝑ mala exẽpla ad ĩferna
ꝓtrahẽdo ſibi pœnarũ author::s effecerat, reuocã
do ꝑ orationes,monitiones & vitę melioris exẽ=
pla ſibi cõciliat,& ſocios parat ad coronã:de deſer
to Ieſus aſcẽdit,qñ lapide monumẽti prauę ꝯſue
tudinis reuoluto peccator tẽptandus interim ac
ꝓbandus educiẗ ꝑ terrã inhabitabilẽ, & inuiã, &
imaginẽ mortis terrã horribilẽ in qua eſt ſerpẽs
flatu adurẽs,diabolus.ſ.cuius anhelitus prunas
ardere facit,& Scorpio, hæc eſt caro, quæ primo
blanditur,& in fine mordet vt coluber,& dipſis,
id eſt amor mũdi,a quo qcũq; ꝑcuſſus eſt,ſiti pe
rit. Educiẗ aũt,& tẽptaẗ ꝑ oĩa, vt ꝓbatus inuẽt⁹
induci tandẽ poſſit in terrã lacte,& melle manan H
tẽ.Ante tñ illi de Iordane aſcẽdẽdũ ẽ.A Iordane er
go(qui deſcenſio dicitur,Ieſus aſcendit,quãdo pec
cator ante ſui ꝓdigus inde ad deũ effundens ſicut
aquã cor ſuũ,ac q̃ retro ſunt oblitus, indeclinabi
li emendatioris vitę ſemita cõuertitur,vt ſtolam
primam calciamenta ſimul & annulum merea=
tur accipere.De legis imperio Ieſus aſcẽdit,qñ nõ
iã mercenarius,ſed filius,nõ iã peccator,ſed iuſt⁹
cui nõ eſt lex poſita,in opulẽtis vitę actiuę operi
bus augeẗ,effloreſcit, & magnificẽtius dilatatur.
De p̄ſepio Ieſus aſcendit , quãdo iuſt⁹ noſter ma
nu fortis,& quaſi alter Dauid ſuccreſcẽs, ac ſem
per ſeipſo fortior ꝑ ꝟtutes purgatiuas incedẽs,
vitę cõtẽplatiuę illuminatos oculos cordis acci=
pit in agnitionẽ dei & dñi nr̃i Ieſu Chriſti.De bea
tiſſimæ ꝟginis Marię vtero Ieſus aſcẽdit qñ alter
Moyſes iuſt⁹ nr̃,ĩ purgati animi ꝟtutum monte

editiſſimo conſtitutus,intrat cũ Ieſu in medium
nebulæ,vel cũ Paulo in tertiũ cęlum,& ibi audit
ineffabilia verba,quę non licet homini loqui.Sed
extra corpus. Nã ſi quis cũ carnis ſarcina fas ha
beat ad tãtę glorię & p̃rogatiuę aſcẽſum admitti,
neſcio,deus ſcit.Beatus tñ & plane beatus,qui ſic
aſcẽſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachry-
marũ:modo iugiter nitatur & ipſe ſup̱ dilectum
ſuũ,& totus illius arbitrio ſeſe permittat. Quia
& ſi nõ repẽte,vt Chriſtus, certe pedetentim per
dictos gradus incedẽs, tandẽ Chriſto opitulante
& virginẽ intercedẽte perueniet: vt videat deum
deorũ in Sion,vt videat lætitiam Hieruſalem, &
gaudiũ permagnificũ:quod oculus nõ vidit, nec
auris audiuit deꝰ abſq; te,qui hęc pręparaſti di-
ligentibus te.Sed enim iamiam ad patris dexterã
ſedente dei filio,& apoſtolis a monte oliueti pedẽ
referentibus,regrediatur & noſtra cõmẽtatio ad
id vnde ſe profluentius dudum auocauit.

Cap.XIII.

Tractatur de ſancto ſpiritu virginẽ cũ apoſto-
lis ac reliquis Chriſti diſcipulis replente, deq; il-
lius efficacia & virtute.

Vox Spiritus ſancti.

SVb arbore malo ſuſcitaui te,
ibi corrupta eſt mater tua, ibi
violata eſt genitrix tua. Pone
me vt ſignaculũ ſuper còr tuum: ſigna
culum ſuper brachium tuũ,quia fortis

eſt vt mors dilectio dura ſicut infernꝰ
ęmulatio,lampades eiꝰ lampades ignis
atq; flammarũ,aquę multæ nõ poterũt
extinguere charitatẽ, nec flumina ob-
ruent illã. Si dederit homo oẽm ſubſtã
tiam domus ſuæ pro dilectione quaſi
nihil deſpiciet eam.

¶Poſteaq̃ cõpleti ſunt dies pentecoſtes perſeue- A
rãtibus ap̃lis vnanimiter in oratiõe cũ mulieri-
bus & Maria matre Ieſu factus eſt repẽte de cęlo
ſonus tanq̃ aduenientis ſpũs vehemẽtis,& reple-
uit totã domũ vbi erãt ſedẽtes.Apparuerũt autẽ
illis diſpertitę linguę tanq̃ ignis, ſeditq; ſuper ſin
gulos eorũ ſpũs ſanctus,maxime autẽ ſuper ſa-
crariũ ſuũ perbenedictã dei matrẽ & virginẽ, nõ
vt munus inchoet,ſed vt magnificet inchoatum.
Illã etenim a cõmuni ereptã iniuria & in gratia
primo editã,iãdudũ permagnificis oppignerarat
chariſmatũ donarijs: primũ in ſancta eiꝰ ꝯceptio
ne & natiuitate glorioſa,deinde in tẽplo p̃ſentatã
& diutius cõuerſantẽ,tũ ĩ ſalutatiõe angelica,dñi
ca annũciatiõe,partu,apparitione cõuictu xp̃i aſ
ſiduo,& ad poſtremũ ſub cruce propalam edocet
ſub arbore malo inquit ſuſcitaui te. Sũt eñ ver-
ba hęc ſpũs ſancti in die ſancto pentecoſtes eo co-
pioſius illabẽtis quo tãti muneris capacior cæte- B
ris nullatenus ambigit. Quęcũq; eñ nobis libe-
raliſſimo amore impertit altiſſimus nũc a culpa
p̃ſeruãdo,nũc relaxãdo cõtractã,nũc gratiã,virtu
tes,dona,beatitudines & fructus,& quicq̃d aliud

preſtari cũ in ꝓſperis tũ in aduerſis põt, immo ſeipſm impẽdẽdo,ſicut ſũmę bonitatis amãtiſſima munera & effect⁹ liberales ſpũi ſancto ſũmę bonitati ſpecialiter ac genuina ꝓprietate tribuũtur. Nũc itaq; ꝟginis ſub cruce filio cõpatiẽtis & morięti vnigenito ꝓpemodũ cõmoriẽtis paracleſim, fidẽ & cõſtantiã victorioſam ſibi vẽdicat idẽ ſpũs paraclit⁹ dicẽs. Sub arbore malo ſuſcitaui te. Hic autẽ p arborẽ malũ crucis arborẽ intelligim⁹, in qua pepẽdit ille quũ malo ĩter ligna ſiluarũ ſuperius pdocte ſatꝫ ꝟgo bñdicta ꝯpoſuit,pepẽdit aũt ſicut fruct⁹ ĩ arbore & ĩ malo malũ egregiũ odoriferũq; quo & mala noſtra expiari poſſent, poſſet & fames refici ac ſitis extingui. Hac igit ſub arbore decora & fulgida ornata regis purpura inclita & nobili nulla ſilua qualẽ ꝓfert frõde flore germine ſcti ſpũs ꝟtute & gr̃a ſuſcitata eſt virgo dei genitrix,in primis p internã cõſolationẽ ne inter tot agones & moriẽtis vnigeniti anguſtias occũberet. Deinde vt fide ſtãs eccl'ię lumẽ in apl'is,& cęteris diſcipulis extinctũ, viuũ & indeficiẽs retineret. Ad hęc ſuſcitata ẽ & illabẽte paraclito ſublimius ꝯfortata:vt nup lapſos poſſet erigere, ꝯfortare,& ad reſurrectiõis viſendã gl'iam ꝑparare. Hoc eñ auguſtiſſimę trinitatis ſacratiſſima diſpẽſatione ꝓuidit ſpũs ſanct⁹:vt vñ alij corruebãt idẽ illa in oĩm oculis ſuſcitaret,hoc eſt ſtatueret,ꝓficeret,& mẽte puigili,nulloq; caſu aut reatu abſorpta,pſeuerare dignoſceret:quatin⁹ inter aduerſa ꝑſtare quãtũ poſſit ipſe paraclit⁹ hac occaſiõe ꝓſpicuũ fieret vniuerſis: vnde & ſequut⁹ adiunxit. Ibi C corrupta eſt mater tua. Quare? ob hoc certe qa ſpũi non ſancto ſꝫ Satana agebat. Corrupta eſt autem mater ꝟginis ſynagoga & ſub cruce genitrix ei⁹ violata,qa cõſummatis oĩb⁹ q̃ de xp̃o erãt,interierũt legalia,iudicialia cõmutata ſunt, & veteris illi⁹ ppl'i antiquata ſacramẽta:ĩ cui⁹ rei ſignũ a ſũmo vſq; deorſũ velũ tẽpli ſciſſum legim⁹. Corrupta q̃q; eſt ſub cruce ſynagoga q̃ ſanguinẽ xp̃i ꝑcioſum nõ ad ſalutẽ,ſꝫ ad corruptionẽ,ad iigtatẽ ſibi & mortẽ ppetuã flagitauit ſup ſe & ſup filios ſuos effundi. Hinc dr̃ adhuc & nũc Iudęos in paraſceue q̃ turpiſſimo etiã corpali ſanguinis ꝓfluuio ſcaturire pcuſſos in poſteriora & opprobrio ſempiterno donatos: ſiquidẽ dilexerũt maledictionẽ,& venit eis & noluerũt bñdictionẽ & elõgata eſt ab eis. Sꝫ ad rẽ. Poſtremo ſynagogã ſpũaliter corruptã nemo dubitabit,q pſeuerãtẽ illius cęcitatẽ agnouerit. Vſq; adeo eñ ſub cruce illa victorioſiſſima excęcata eſt:vt quẽ ſol,luna,aer,terra,& lapides ꝯfitebant,nõ agnoſceret:neq; in præſens vſq; agnoſcat,ſꝫ cũ diabolico ſuo barraba homicida a principio inſtãtius pſeueret. Si aũt cõtẽdat quis,ſicut ſynagogã ꝟginis matrẽ dixim⁹,ita & ſynagogę & ꝟginis genitricẽ gẽtilitatẽ appellari nõ abnuã:ibi eñ haud pter cõmeritũ cenſebit violata gẽtilitas,quãdo Iudęorũ ſuaſu & importunitate perdẽdęq; dignitatis metu cõpulſus pilatus morti deſtinauit vitę authorẽ:quãdo & illi⁹ miniſtri ac ſatellites gẽtiles ad Iudęoꝝ ꝓmerẽdã gratiã immaniſſimę prorſus eandẽ ſentẽtiã exequutioni demandarunt. Sed rectius meo iudicio ſiue marię,ſiue ſynagogę genitricẽ acceperis,eccleſiã genitricẽ dixerim quã a primo Abel vſq; ad vltimũ ſaluãdoꝝ nullus cõem oĩm parentẽ ĩficias ierit. Quæ ſub arbore malo violata recte aſtruitur

nimirũ ſub qua fidẽ perdidiſſe percuſſo paſtore oues gregis diſperſę & ꝑcuſſo capite mẽbra diſſoluta, diſſociata, diuulſa, diſiectaqꝫ legũtur. Obeũte eñ Saluatore, in fugã acti diſcipuli fidẽ perdiderunt, vna hac virgine paracliti fulta ꝓſidio fidẽ incõcuſſam retinẽte. Sic ergo ait. Sub arbore malo luſcitaui te, ibi corrupta eſt mater tua, ibi violata eſt genitrix tua, veluti ſi dicas vbi corrupta eſt mater tua, vbi violata eſt genitrix tua: ibi ſuſcitaui te, hoc ẽ, ibi meo mũere ſuſcitata es magnificata es & inualuiſti vbi alij cõmoti & cõturbati corruerũt. Sed eñ ſi moriẽte filio corrupta matre ꝟginis & ei⁹ genitrice violata ſi excęcatis Iudęis & ex aduerſo ſtãtibus ſignauiter in fugam verſis apl̃is & diſcipulis oĩbus ſecreto paracliti ꝓſidio vallata gratioſa dei mater euſqꝫ inualuit: vt ad oẽs calamitates infractã, atqꝫ adeo integrã animi cõſtãtiã geſtãs poſſet, & cęteris exẽpli eiuſdẽ calcar inijcere, Quid q̃ſo regnãte nũc in cęlis filio ei⁹ dãte dona hominib⁹, & effũdẽte de ſpiritu ſuo ſup oẽm carnẽ illi ꝓſtandũ exiſtimemus, illi inquã tam purę tã ſanctæ tã capaci & ad cæleſtis illi⁹ balſami ſuſceptionẽ modis oĩb⁹ coaptatę, niſi vt ſacrariũ ſuũ ſpũs ſanctus & vas iſtud eximiũ tãta plenitudine & copia ꝑfundat: vt nedũ ſuis ſꝫ imminẽtibus oĩm tribulationib⁹ euincendis per infinita ſęcula ſufficiat & abũdet? Imminebat aũt hora in qua oĩs qui xp̃i diſcipulos ac ſequaces interfeciſſet, arbitraret̃ obſequiũſe ꝓſtare deo. Hic & diſcipulos ſuos xp̃s. Videte voſmetipſos. Tradẽt eñ vos in cõcilijs & in ſynagogis vapulabitis, & ante reges & ꝓſides ſtabitis ꝓpter me in teſtimoniũ illis. Et poſt pauca. Tradet autẽ frater fratrẽ

in mortẽ & pater filiũ & cõſurgent filij in parentes & morte afficiẽt eos, & eritis odio oĩbus hominibus propter nomen meũ. Quid crudelius? Quid ad hãc ſententiã addi poteſt immani⁹? Certe ni fallor his ſuperãdis nõ minus eſt (q̃ ſub cruce & xp̃i paſſione fuit) paracliti fauor q̃ periclitãtes erigat, & cõſtantię inmoto gradu fulciat, neceſſarius immo & amplius vtpote qui tunc corporali Chriſti ꝓſentia penitus eſſent deſtituti, & ideo virgini loquẽs ꝓuide ſatis adiecit. Pone me D
vt ſignaculũ ſuper cor tuũ: vt ſignaculũ ſup brachium tuũ quia fortis eſt vt mors dilectio & dura ſicut infernus ęmulatio. Ac ſi dicat. Tũc ex Iudęis tuo filio: Sed nũc tibi & fidelib⁹ vniuerſis ex omnibus filij tui aduerſarijs grauioris periculi moles incũbit: qđ tñ vincere & aduerſorũ omniũ conatus irritos aſpernari poſſis facile atqꝫ expugnare, ſi me ſup cor tuũ & ſup brachiũ tuũ ſignaculũ poſueris. Quia fortis eſt vt mors dilectio & dura ſicut infern⁹ ęmulatio. Hic aũt penſandũ attẽtius & quæ dicunt̃ exactius cõſiderãda ſunt. Non eñ ait pone euangelicã doctrinã & ꝓdicationẽ apoſtolicã aut pone crucẽ & filij tui paſſionẽ, aut demũ pone dilectionẽ dei ac ꝓximi & creatã charitatẽ ſuper cor tuũ &c. ſed ſignanter ait, pone me videlicet q̃ horũ oĩm author q̃ patris & filij amor ſum & nexus q̃ dei quoqꝫ ſũ, & hoĩm charitas increata. Sic eñ & dñs ad diſcipulos ſuos de eiſdẽ tribulationib⁹ loquẽs, iuſſit. Cũ aũt tradent vos inqt nolite cogitare quõ aut qđ loquamini, dabit̃ eñ vobis in illa hora qđ loquamini. nõ eñ vos eſtis q̃ loquimini ſꝫ ſpũs pr̃is veſtri q̃ loquit̃ in vobis. Cęterũ iãdudũ virginis ligauerat man⁹

ſpũs ſanct⁹, cippauerat pedes,collũ obſtrinxerat
mentẽ deniq̃ & ſenſus oẽs olim ꝑoccupãs imple-
uerat incarcerataq̃ in cella vinaria ſic dudũ: vt
clibanũ totã igniuerat: vt ĩ ea intimũ abditũq̃ eẽt
nihil quo nõ ille efficaciſſime penetraſſet. Quo fit
vt intimis ei⁹ nũc illabi nõ quærat,ſed ſuꝑ cor &
brachiũ nõ quouis modo ſed ſicut ſignaculũ col-
locari. Legimus ſuꝑcilioſos & carnales legis anti-
quę ꝓfeſſores vt accepti bñficij memores eſſent &
mãdatorũ dei nunq̃ memoriã obduceret ſitus tẽ
porũ,in fronte,in manu,in digito & palliorũ an-
gulis materiata authore Moyſe ſignacula geſtaſ-
ſe. Sed lõge fructuoſius ſuꝑ cor a quo ceu fonte
ſcaturit affectus oĩs, & ſuper brachiũ ꝑ qđ cõfor
mit dimanat effect⁹ oĩs atq̃ ꝓcedit: victorioſum
imprimitur ſpũs ſancti ſignaculũ, vt qui loquen
tes aut orantes audierint vel viderint operantes
palã intelligant ſic agẽtes pręſide ſpiritu ſancto re
gi. Sic eñ in nõnullis maieſtatis quidẽ ſplẽdor oc
cultus elucet: vt mirũ dictu cũ nec loquẽtes aut
orãtes, nec operãtes quidẽ perſpexerimus aliquã
do,reuereamur tñ ſuſpiciamus & obſeruemus.
Vnde hoc quęſo niſi q̃a ſpectabiles illos virt⁹ quę
dã inhabitãtis ſpũs ſancti & venerabiles facit reli
gioſiq̃ apud oẽs honoris gratiã cõciliat. Sic q̊q̃
virginẽ maxime poſt pentecoſtẽ exteriori quodã
paracliti munere nedũ interiori dotatã crediderĩ
quo cõſpecto Iudęi & ꝑſequutores oẽs (alioqui fe
rociſſimi & ĩ ei⁹ exitiũ mortẽq̃ auidiſſime ꝓpenſi
ꝓcliueſq̃ ꝑditiſſima quadã nocẽdi inſania) nunq̃
cũ frequẽtius potuiſſent præſumpſerũt ſacrario
huic ſpũs ſancti ſacrilegarũ manuũ vim admoli
ri. Fueritq̃ hãc ob rẽ fortis, vt mors, imo morte

fortior dilectio & ſancti ſpũs exuberãtiſſima ꝑſen
tia. Nimirũ q̃ nõ ſolũ floccipẽdẽdo mortẽ vicerit
ſed impẽdẽtẽ quoq̃ pauefacto hoſte diuinit⁹ ſu
perarit. Ac cõmodiſſime q̃dẽ dilectionẽ & verã cha
ritatẽ morti ſimilẽ aſſeruit. Vt eñ mũdi & oĩm E
quę in eo ſunt cõtẽptũ mors inducit (vileſcũt eñ
oĩa facilius ꝓpediẽ morituro) ita & charitas ꝑfe-
cta, imo efficacius q̃a docet & mortẽ ipſam cõtem
nẽdo ſuꝑare. In virgine aũt dilectio lõge ipſa mor-
te fortior emicuit q̃ toties potuit fruſtare ꝑſentẽ
vtq̃ ꝟginũ cęteris diſcipulis, nedũ ſibi, ſub cruce
ſuſcitauit ſpũs ſanct⁹, ita & hic illã maximo oĩm
bono illuſtraſſe credẽd⁹ eſt, auguſtiuſq̃ ꝑornaſſe.
Sic eñ ſequut⁹ adiecit: Dura vt ĩfern⁹ ęmulatio.
Aemulatiõis noĩe etiãnũ eũdẽ expreſſum ſpm̃ ſan F
ctũ puto, q̃ quos cęlit⁹ repleuerit ęmulãtes facit.
Nihil eñ ęque ad ęmulationẽ Saluatorꝫ aut ꝟgĩs
& deniq̃ oĩm ſanctoꝝ ĩuitat ac ꝓuocat, vt amor
qui durus vt ĩfern⁹ atq̃ adeo durior inferno dĩ,
q̃ vbi ille ſemel affulſerit, & ĩfernũ ipſũ ꝓtin⁹ abſu
met, cogitationũ tenebras diſcutiet ſtrepit⁹ explã
tabit ĩſurgẽtiũ affectionũ, delictorũ multitudinẽ
operiet: & maculas abſorbebit pctõꝝ ſuꝑbię & va
nę glĩę, irę, & ĩuidię, torporis & acidiæ, luxurię, &
ĩmũditię, ambitiõis & auaritię cõtẽptuſq̃ ac blaſ-
phemię ſpurcitias oẽs maledicta q̊q̃ ac detractio
nes ĩſidias maleficia ſimultates ĩimicitias homici
dia, veneficia, & ſi q̃ ẽ erimnys alia deterior felicit
ꝓfligabit, & cũ oĩm maloꝝ ſpirituũ artib⁹ & co-
hortib⁹ ad extremos fines relegabit, aut ſic ĩuitas
cõſtringet, determinabitq̃: vt ꝓdeſſe ad exercitiũ
poſſent, nocere prorſus non poſſint, ac nihil peni
tus aduehere detrimẽti. Sic eſt omnino. Sic quoq̃

rei ꝓbauit exitꝰ. Tūc em̄ neq; apl'os reliquoſq; di
ſcipulos, neq; nūc Chriſti fideles Chriſtū ſequētes
& ꝟginē īuocātes, ī virginē reſpiciētes, virgineq;
(quoad poſſunt) ꝑfectiōis lineamēta in ſeſe effigiā=
tes, necnō efficacibꝰ eiꝰ exēplis & īſtructionibꝰ, me
ritis, & ꝑcibꝰ adiutos cooperāte ſpū ſancto vīcet,
& a charitate q̄ eſt in Chriſto Ieſu ſeꝑabit vel in=
fernꝰ ipſe aut tātūdē pœnarū quātū infernꝰ ꝑſtre
pēs ꝯminat̄. Iuuat. n. agoniſtas ſuos imitatio vir
ginis, iuuat ōro, iuuat nōnūq̄ ſpūalis ipſius cō=
ſolatio, iuuat poſtremo & charitas ipſa, ſi tñ cu=
ra ꝑuigili cōtēdamꝰ tales inueniri quales ꝯſequē
ter adſcripſit dicēs. Lāpades eiꝰ lāpades ignis & flā
G marū. Cordis hūani ac lāpadis ſpeciē ſi cōpoſuerꝭ
ſimul intelliges illud haud citra rationē ſub lāpa
dū ſymbolis delineari. deīn vt illę ardeāt oleo ſunt
implēdę, hoc aūt niſi gr̄a ꝑfuſū ignē illū nō ſibi cō
ciliat quē miſit dn̄s in terrā & voluit vehemēter
accēdi: illę priꝰ lucere q̄ ardeāt ꝑfecte nō pn̄t. hoc
vero tāetſi lucere amittat̄ fruſtra tñ illud em̄ ſuꝑ
bię vētꝰ ſtatim exufflat & extinguit. Lāpades aūt
charitatꝭ, lāpades ſunt primū ignis, deinde flāma
rū, ſic em̄ Ioānē dn̄s lucernā ardētē primū ſubin=
deq; lucētē aſſeruit. q̄ em̄ veritatꝭ ſpū & nō ſtudio
vanitatis ſuccēdunt̄ eos ante oīa in ſeipſis ardere
oportet, qbꝰ demū ſi dat̄ vt luceāt, nō ideo ardere
debēt, vt luceāt alioq̄ tales cū ſuis n̄ ītromittet ad
cęleſtꝭ Hieruſalē nuptias, ſed cū fatuarū virginū
euerſis lāpadibꝰ ianua obſerata excludet ſpūs ve
ritatis: q̄ aūt ſuꝑno igne illuſtrati, ideo lucēt q̄a
ardēt ꝯſtituti ſuꝑ cādelabrū, vt oībꝰ q̄ ī domo ſūt
luceāt nō mouebunt̄ ineternū, nec aliquatenꝰ ex=
tinguent̄: q̄a aquę multę tēptatiōes multę, tribu=

lationes multę, ꝑſequutiones multę nō poterunt
extinguere charitatē, nec flumina obruēt illā, ſed
potiꝰ ꝑſſurarū & vexationū īundatione magꝭ ac
magis igneſcet ad ignis gręcanici ſpeciē q̄ aquarū
incurſione cōualeſcit. Q̄ātūuis. n. magnos tribula
tionū fluctꝰ priꝰ vorabit exhauriet ſuꝑabitq; q̄ H
poſſit extingui. Huiꝰ rei teſtē ꝑpotētē Paulū attē
de. Certus ſum inq̄t, q̄a neq; mors neq; vita, neq;
angeli, neq; principatꝰ, neq; ꝟtutes, neq; inſtātia,
neq; futura, neq; fortitudo, neq; altitudo, neq; ꝓ
fundū, neq; creatura alia poterit nos ſeꝑare a cha
ritate dei. Quare? Quia charitatē ſuꝑare nō poſ
ſunt q̄ nūq̄ ſuꝑat̄: ſed īter opprobria dulciloqua
īter odia bn̄fica, īter iras placida, īter īſidias ſecura
malū in bono vincere aſſidue cōcertat, & ita vin=
cere vt mali ſubſiſtere poſſit nihil, vbi illa ſemel
irradiauerit mitigāt̄ aſpera, amara dulceſcūt gra
uia tolerāt̄, ordinant̄ ꝯfuſa, inæq̄lia coeūt, vniunt̄
diuiſa & īꝑfecta cōſummant̄. Charitate pauꝑ di=
ues eſt: qua ſine diues pauperē charitate ſuꝑat ī=
firmꝰ, qua ſine robuſtiſſimꝰ ſuꝑat̄: charitate ru=
dis eruditꝰ eſt q̄ ſine ſciētia oīs vētus eſt. Et vt ſe
mel dicā charitatē q̄ habet, habet oīa: qua ſine per
eunt vniuerſa. Et idcirco nō īmerito Salomō ad=
iūxit. Si dederit hō oēm ſubſtātiā domꝰ ſuę ꝓ di=
lectione quaſi nihil deſpiciet eā. Cęterū in tribꝰ po
tiſſimū domus noſtrę ſubſtātia cōſiſtit, bonis for
tunę. ſ. corporis & aīę q̄ oīa illi primitiuę eccleſiæ
ꝓceres ſancto charitatis deſiderio flagrātes aſper
nati ſunt. Eorū quoq; ſequaces, ac ꝑfectiōis ęmu
latores eodē cæleſti igne ſuccēſi vt charitatis ſpūs
ſancti ceromate roborari mereāt̄ dāt nūc, ꝯtēnūt,
& quaſi nihil ſit cōſtāter deſpiciūt. Fortunę quidē

Z v

bona ꝑ votũ pauptatis: Corpoꝵ ꝑ votũ cõtinẽtię aię ꝑ obœdiẽtię ſtudiũ indefeſſum, qua ꝓpria volũtas abnegat̃, ꝗ̃ ęſtimari debet ĩ bonis aię p̃cipua vel ob hoc maxĩe, qa ꝑ eã reliqs aię bonis vtimur Hęc inquã bona ꝓpter charitatẽ cõtẽnũt qꝫ pfecti & olim calẽte adhuc Chriſti ſanguine & ferueſcẽte charitate multo plures cõtẽnebãt, & ampliꝰ pfectiuſqꝫ ꝓ nauſea ducebãt. Hic Paulus hic apl̃i oẽs induti ỽtute ex alto, vt ſtercora oĩa reputauerũt, vt Chriſti charitate opuleſcerẽt, vt charitatis cõpẽdio Chriſtũ lucrifacerẽt, vt charitate plurĩos lucrarent̃, vt ad deũ primo tũ inter ſe charitatẽ mutuã agglutinarẽt fouerẽt, multiplicarẽt, retinerẽt, & ꝯſeruarẽt. Quid plura? tanq̃ nihil habentes & oĩa poſſidẽtes, charitate diuites erãt charitate docti erãt charitate fortes erãt, aquã ignẽ feras gladiũ, & ſi qd eſt crudelius cũ ipſa morte cõtẽnẽtes. Poſtremo charitate victores erãt ꝑ quã victa ꝓpria volũtate omniqꝫ intellectu in obſequiũ fidei ſubiugato, caſtra, pagos, vrbes, terras, regna, & imperia, tribꝰ, ppl̃os, & linguas, & nationes, viribꝰ animi nõ corpoꝵ ſubiugauerũt: deniqꝫ charitas illis erat oĩa nimirũ, ꝓpter quã floccipẽdiſſent vniuerſa, Quã ſi cũ ipſis ꝑ rerũ oĩm cõtẽptũ q̃rimus ſeqmur & mordicus retinemꝰ in ſacris l̃ris, & qd̃ latet, & qd̃ patet fructuoſius aſſeqmur.

Cap. XIIII.

Quę ex p̃ſentia patrociniõqꝫ ſpũſſcti ac ęterni pr̃is ꝓuidẽtia ỽgo gr̃as agẽs aſſecuta ſit recitat.

Vox ſpiritusſancti.

SOror noſtra paruula eſt & vbera non habet. Quid faciemꝰ ſorori noſtrę in die quãdo alloquẽda eſt?

Vox patris. Si murus eſt ędificemꝰ ſuper eũ ꝓpugnacula argentea: ſi oſtium eſt cõpingamus illud tabulis cedrinis.

Vox Mariæ. Ego murꝰ & vbera mea ſicut turris ex quo facta ſum coram eo quaſi pacem reperiens.

Miſſo a ſupnis ſedibꝰ paraclito linguis igneis ſuccẽſi apl̃i cœperũt loq ỽbũ dei cũ fidutia vſque adeo feliciter, vt ad vniꝰ Apl̃i Petri claſſicũ prius tria milia, deinde qnqꝫ milia ꝯuerterent̃, & ſuauĩ dñi iugo ceruices nuꝑ Chriſto rebelles deuoti ſupponerẽt. Partiti vero inter ſe orbẽ terrarũ apl̃i atqꝫ in mũdũ vniuerſum miſſi cũ p̃dicarẽt vbiqꝫ & miraculis coruſcarẽt, cõuolarũt ad fidẽ nõ iã tria aut qnqꝫ milia, ſed ppl̃i, nationes, tribꝰ & linguæ magnificãtes eos & beatificãtes q in tãta doctrinę claritate, & ꝓdigioꝵ potẽtia ac ỽtute non ſua, ſed dñi gloriã adornarẽt & illiꝰ adimplẽdę volũtati & iuſſis pficiendis totis viribus incumberẽt: q corporis quoqꝫ cõmoda non venarentur: nec vẽtris negocium agerent, ſed in ieiunio, & ſiti: in fame & nuditate mortem ipſam cunctis terribilẽ cũ tyrãnis infenſiſſimis ac tormẽtorum oĩm terriculamẽtis deſpicerẽt, ac demũ q neutiq̃ diuitiarũ cõpẽdia nõ domos, nõ agros nõ aurũ & argẽtũ nõ lapides precioſos, & ſiquid eſt iſtis optabilius mirarentur, appeterẽt, aut oblatum amplecterent̃: Sed contra vt Chriſtũ lucrifacerent & plurimos in Chriſto lucrarentur, ea ꝑinde quaſi ſtercora A

B reputãtes faſtidirẽt lõgeq̃ a ſe repudiarẽt. Cęterũ vti p̃dicationis & miraculorũ vbera duo qb⁹ modo genitos ĩfantes alebãt maturius aruiſſent viluiſſentq̃ ſi illa ad q̃ſtũ deflexiſſet apl'i, & nequaq̃ hic generoſus rerũ oĩm cõtẽpt⁹ acceſſiſſet, ita ſane cõtẽptus hic min⁹ ſpectabilis haberet niſi taliũ vberũ acceſſu clareſceret, hinc p̃benedictã dei matrẽ q̃uis efficaciſſime ꝓprię volũtatis ꝓprię vitę ꝓprij corporis, ac deniq̃ rerũ oĩm contemptu mortales oẽs multipharie ſuparet, q̃a.tñ his vberibus nõ ita vt illi claruit apud patrẽ & filiũ cõquerit ſpũſſanct⁹ fama, & populi ęſtimatiõe eiſdẽ orbatã eſſe dicẽs. Soror nr̃a paruula eſt &.i.quia vbera nõ habet. Certe ſi de gr̃a ꝟtutib⁹ aut ſublimioribus p̃rogatiuis ſermo eſſet nemo hõ Chriſto ꝓpior aut illa ſublimior inuenit, q̃ charitate & gr̃a a primo ĩmaculatę ſuę cõceptionis inſtanti ita enituit, vt extra oẽm cõtrouerſię aleã cõſtet cordi ei⁹ ac brachio ſpiritũ ſanctũ, qui diuinos affectus cõformeſq̃ ſtudioſę affectionis effectus teſtaret tandẽ ꝓfuſiſſime inſediſſe. Quid plura? Cũ oẽs ad charitatis meliora chariſmata ęmulanda ſuo exẽplo inflãmaret, cũq̃ eiuſmodi ꝟginalis animi feruorẽ morte fortiorẽ, inferno duriorẽ aquę nullę, nulla flumina, nullę anguſtię, nulla proiectamẽta, vexationes, minę & ſupplicia: non deniq̃ vnigeniti ſui paſſio duriſſima, mors amariſſima & terribilis ad inferna migratio potuerint quoquo pacto obruere, ac demũ cũ virgo ſanctiſſima tãti meriti tãtę in pfectione monarchię tantę eſſet ſup creaturas oẽs gr̃æ, ꝟtutis & excellẽtiæ. Fama nihilomin⁹ populoꝝ, & gẽtiũ ęſtimatione ꝓ paruula admodũ habebat, q̃a palã vbera nõ exerebat

nec publice p̃dicatiõis vſum quẽ mulierib⁹ apl's nõ pmittit: nec ꝑpetrãdoꝝ miraculoꝝ, ac pdigiorũ ↄſuetudinẽ habebat cũctis admirabilẽ & ſuſpiciẽdã. C Tãetſi eẽ dicat aplos diſcipuloſq̃ & ex chriſtianis aliquot de Chriſti incarnatiõe, natiuitate vita, & cõuerſatione, paſſione, morte, ſepultura & reſurrectione docuiſſe, ſecrete tñ hoc fuit nõ publice diſſerẽdo. Sicut nec miracula ſupſtes feciſſe memorat. hoc aũt ni fallor q̃a taliter edocti ad ſui cõfirmationẽ, & virginalis eruditionis ampliorẽ cõmẽdationẽ miraculis nõ egerẽt: infidelibus eñ & nõ fidelib⁹ ſunt neceſſaria miracula. Sed iã q̃d ſpũſſanct⁹ ſubinferat audiam⁹. Quid faciem⁹ ſorori nr̃ę in die quo alloquẽda eſt? Neq̃.n. leue illi formidinis põdus voluebat ꝟginis cauſa ne migrãs ad ſupna in hoc ſeculo nequã & ingrato minoris q̃ decebat ſanctuariũ ſuũ haberet. Quid faciemus inq̃t ſorori nr̃ę. Magna & qua nulla ſuperior virginis ↄmẽdatio, vt ſancti ſp̃us ſoror dicat & ſit ſoror filij ſoror p̃ris, & deniq̃ toti⁹ trinitat; nõ naturę ęqlibrio, ſed ſingularis gr̃ę pticipatiõe. Patr; q̃dẽ & ſpũſancti ſolo gr̃ę pticipatu, filij viro & pticipio gr̃ę & peculiar; cõione naturę. Sed hãc virginis p̃rogatiuã pauci nouerãt: eã.ſ.cũ ſpũſctõ gemitib⁹ inenarrabilib⁹ ĩterpellare ꝓ nobis cũ filio in repationis nr̃ę opere ſudaſſe, & eũdẽ filium ſuũ vnigenitũ nobis cũ p̃re ĩpertiſſe ac poſtremo portã cęli factã nos redeũtes in multitudine miſericordię gr̃ę & gl'ię largitate ſuo mõ cũ tota trinitate ſuſcipe: hãc inquã p̃rogatiuã ꝟginis & gratiã pauci attẽdebãt, nec reputabãt, ſed q̃ſi vnã e cęter; arbitrabant. Enuero ſpũſſanct⁹ vulgare de ſacrario ſuo ppl'i iudiciũ abominat⁹, q̃d faciem⁹ ſoro=

ri nrę in die quo alloquēda eſt. Virtutibꝰ inqt, &
gr̄a catenꝰ rutilat: vt ſororis nrę appellationem q̄
optimo iure ſibi vēdicare queat: indignū eſt igiť
vt poſt mortē & particulare iudiciū in quo trāſ=
eūtes oēs ſingillatim alloqť deꝰ reddēs vniciuiqꝫ iu
xta opa ſua de illa tā ſancta & in virtutū oīm glo
D riā euecta tā vulgariter & indigne ſentiant mor=
tales: qd faciemꝰ ſorori nrę? Tū pater ſi murꝰ eſt
ędificemꝰ ſup eū ꝓpugnacula argētea: ſi oſtiū eſt
cōpingamus illud tabulis cedrinis. Stupēda ſane
ꝟginis excellētia, cuiꝰ ſublimādę glię tota trinitas
incūbit. Eqdē murū, ſuiſqꝫ ꝓ munitione inexpu=
gnabili ꝑbenedictā dei matrē eſſe pr̄i haud obſcu=
rū erat, ſed muri huiꝰ ęnei, robur īuictū nōdū ſa
tis cōptū erat hoībꝰ & idcirco cōditionē affectu no
ſtro poſuit nō ſuo. Vel ęſtimādus eſt ſi ꝓ qa ſim
pliciter poſuiſſe, qa inqt fidelibꝰ murus eſt ꝟgo ꝑ
ſtātiſſima vt magnificētior euadat & celebrioris
famę labefactari ab hoſtibꝰ nō poſſit ędificemꝰ ſu
per eū ꝓpugnacula argētea. E ꝓpugnaculis ho=
ſtes eminꝰ aggredietes ſolēt faciliꝰ dephēdi. E pro
pugnaculis murꝰ a vicinis, & cominꝰ irruētibꝰ
inimicis cōmodius pōt defenſari, ac ſecuriꝰ & cū
minori periculo hoſtis crebrioribꝰ ꝑcuti telis ac
cōiectis lapidibꝰ nōnūq̄ obrui. Sūt igiť virginalis
muri arte diuina ſupſtructa ꝓpugnacula ſacræ
ſcripturę, ſnię, & vaticinia ꝓphetarū, e qbꝰ pōt vir
ginalis hic murꝰ ab hereticis & paganis nūc emi
nus inſidiātibus nūc cominꝰ īſurgētibꝰ itactꝰ &
illęſus ſeruari q̄ recte argētea deſcribunť qa eloqa
dn̄i eloqa caſta argētū igne examinatū. Poſſūt etiā
nū multo appoſitiꝰ in ꝓpugnaculis doctoꝝ adū
brari officio q diuino ībuti ſpū clariſſimis litera

rię īduſtrię monumētis hoc genꝰ murū ab oī tu
tati ſunt iniuria integrū ſacrę ſcripturę teſtimo=
nijs, ceu miſſilibꝰ telis, ac iaculis aduerſarioꝝ &
ꝯfigētes oculos & irritos conatꝰ illudētes: quo in
nūero Hieronymꝰ, & alij non pauci quos dubio
ꝓcul eloquētię ſplēdor, ac p̄dicatiōis ſonꝰ vigorqꝫ
argēteos teſtať. Atq ſi demū cū muro & ꝓpugna=
cula ipſa nr̄is vſibꝰ & cōmodis magnificētia diui E
na adiecta cēſeas, ex qbꝰ nō murū nos, ſꝫ nos mu
rus ꝓtegat muniat ac tueať, nihil rectiꝰ ꝑ ꝓpu=
gnacula acceperis ac tēpla ipſa & baſilicas in hono
rē virginis cōſtructas, in qbꝰ orātes, & virginis
opē inclamātes virgo bn̄dicta ab oī & dāculū in=
feſtāte, & palam ꝑſequēte inimico tutos reddit &
metu oī abſterſo iubet in ſalutarē ſui fiduciā eri
gi: in qbꝰ cū corporis tū aīæ morbos & lāguores
ſalubribꝰ miſericordię ſuę p̄cūqꝫ ac meritoꝝ ſagit
tis cōfigit, eliminat, ac lōgiꝰ ꝯpellit exulare. Vn̄ &
munimēti ſui gr̄a, videas ſingulas ciuitates op=
pida, vrbes & caſtra, aut intra mœnia, aut extra
deiparę virginis reuerētię, & cultui nutu diuino
cōſtruere baſilicas. Sic hac ipſa in ciuitate Pariſi
enſi totius occidentis Metropoli ꝑcelebris noſtrę
dn̄ę eccleſia cathedralis, & ad eiuſdē vrbis muros
iſtud in quo verſamur, viuimꝰ, ac ea ꝓtegēte ſer
uamur noſtrę dn̄ę Valliſuiridis nō cōtemnendū
præſidiū & nobis vicinū noſtrę dn̄ę de Cāpis ſacel
lum antiquiſſimū ad oppidi quoqꝫ Valliſguido=
nis mœnia, cui & ortum meū debeo & pueritiæ
incremēta, templa duo antiquiſſima viſunť in ho
norē virginis extructa: alteri nrę dn̄ę de periculis
nomen eſt in locis illis ꝑcelebre, alteri nrę dominæ
Aueuerienſi. Sed quid agimus innumerabilia

numerare fruſtra cupientes. Nuſq̄ extat oppidū
vrbs aut ciuitas cui eiuſmodi ꝓpugnacula, vn=
de ſupplices ſuos ꝟgo ſtrenuiſſima tueatur aut
inſerta nō ſint aut propius adſita & cōfinia. Se=
quitur: Si oſtium eſt cōpingamus illud tabulis
F cedrinis. Certe portā eſſe dei matrē per quā mun
dū ingreſſus mūdi dn̄s eſt Ezechielis teſtimonio
cōſtabat: vt quēadmodū iam tetigi dubitatiue lo
quutum patrem exiſtimare nequaq̄ conueniat.
Enimuero quid in tabulis cedrinis ꝟginis oſtiū
& ornātibus & cōpaginantibus p̄tendat inquirē=
dū eſt. Eapropter eiuſmodi appēdices ſuperædifi
cat pater: vt hactenus quidem in obſcuro poſita
virginis excellētia ſeſe nūc clarius huberiuſqꝫ in
omniū piorū notitiam reſoluat latiuſqꝫ quaqua
uerſum effulgeat. Quid em̄ aliud ſacrę ſcripturę
teſtimonijs aut ſanctis doctoribus virginē præ
dicātibus & cōtra hęreticos tutātibus agitur, ni=
ſi vt incōcuſſam eius dignitatē, excellētiā, gloriā,
ac meritorū admiranda p̄conia oēs protinus in=
telligāt. Templorū quoqꝫ ac baſilicarū magnificē=
tia, multitudo & frequētia iamiam obtinuit: vt
eiꝰ virtus ac maieſtas facile oblitterari aut fun=
ditus aboleri nō poſſit. Sic cōformiter exiſtiman
dū eſt patrē cęleſtē virginali huic oſtio illuſtran
do tabulas cedrinas ad virginis laudes & gloriā
in omne & ęuum & hominū genus promulgan=
G dā & perpetrandā adijcere. Cedrus em̄ ſuo odore
& fragrantia gloriā & bonā famā, ſua vero cariei
immunitate æternitatē ſignat. Tabularū autem
vſus eſt ad quippiam vel ſcribendū vel pingēdū
qđ cernētes erudiat, iuuet, & delectet. Sūt igit̃ ta=
bulę cedrinę virginale oſtiū ꝯſolidātes & ornātes

vel ſanctę conuerſationis exempla, vel potius mi
racula quibus a ſeculo hoc nequā egreſſa abun=
de claruit, atqꝫ in dies illuſtrari, nouoqꝫ lumine
ac fauore vbiqꝫ gentium inclareſcere non ceſſat.
Per hæc enim & noſtros & dei hoſtes territans,
deoqꝫ deuotos ac ſupplices alliciens & ad Chriſtū
ſalutis noſtræ oſtium ſupremum introducens
vbiqꝫ terrarum glorioſius eſt diffamata. Verū
quatenus patris & ſpiritus ſancti prouidentiæ
efficaci illa reſpondeat nunc ſtudioſior nobis in=
ueſtigatio incumbit. Ego murus & vbera mea ſi
cut turris ex quo facta ſum coram eo quaſi pa=
cem reperiens. Si murus eſt inquit pater, & illa
ego murus, ſuperſtruere quodlibet licet. Et ſpi= H
ritus ſanctus ſoror noſtra paruula eſt, & vbera
non habet. At illa vbera mea ſicut turris. Cum
turris altitudo paruulam neget, nū ſpiritui ſan=
cto contraria proloquutam argutabimur? mini
me: vbera quippe ſine additamēto & reſtrictione
ſpiritus ſanctus protulit: vt cōmunia intelligas
quæ illi fuiſſe ſaltem in vſu negauit, nō propria.
Habebat enim ſibi peculiaria, vt ſupra diximus,
miſericordiæ & gratiæ vbera magnitudine pro
ceritate & ſoliditate ſicut eſt turris, ſed nō cōmu
nia quibus non hic aut ille ſolum, ſed quibus fe=
re omnes prælati infantulā & quaſimodo genitā
eccleſiam id temporis educabant. Hæc inquā non
habuit virgo in vſu. Nā mulieri ius & poteſta=
tem prędicandi detraxit Paulus: neqꝫ non prædi=
cantibus fuit tūc miraculorū vſus neceſſarius.
Qꝫ etiā & paruulā aſſeruit paraclitus hoc iuxta
mortalium æſtimationē accipiendū eſt. Illa autē
de acceptis non ingrata, ne iure cenſeretur de ac=

cipiendis indigna qđ accepit nõ iactabũda & alie-
no pede ſe metiẽs inculcauit: ſed gratias agẽs hũi
liter & veraciter expoſuit. Ego murus inquit, vt
pote quę aduerſantes a fidelibus diſcernat, elimi-
net, & excludat: q̃ ſimplices quoq; & humiles in
vnitate cõtineat, conſeruet, ac tueat. & vbera mea
ſicut turris ex qua ſcʒ poſſit hoſtis pręnoſci & p̃-
ueniri, proprius autẽ cõmuniri, cõfoueri, & ſecu
rius conſeruari. Certe nullũ caſtrũ, turris nulla
nullũ pręſidium pugnãti cõmodius, ꝓficienti vti
lius & perfecto delectabiliꝰ q̃ miſericordia & gra-
tia eſſe cõprobatur. Quibus p̃uenta in bñdictio-
nibus dulcedinis virgo ſancta tandem munit &
ſuos ornatq; & exaltat. Enimuero minime negli-
gẽdũ reor qđ ꝯſequẽter adiecit. Ex quo facta ſum
I corã eo quaſi pacẽ reperiens. Patri & ſpiritui ſan
cto loquebat (niſi longe cõiectura fallor) de filio &
nihilominus quaſi pacẽ ait, nũ tibi videtur bene-
ficium eleuare? noua res, nũ obſecro aliquãdo co
ram eo pacẽ nõ reperit? nũ aliquãdo ab eo ꝑ pec-
catũ diuiſa eſt, aut alio quouis pacto ſeparata,
aut demũ nũ illi aliquãdo cũ filio quę in cælis ſũt
& quę in terris pacificãte minus ſuauiter conue-
niſſe, minuſq; tam arcti nexus charitatẽ interceſ-
ſiſſe credemus? Abſit a fideliũ cordibus: vt aliquã
do ſuſpicemur xp̃m & virginẽ, matrẽ & filiũ, ma
trẽ dei & deũ filiũ aliquo vel pctõ vel diſſidio la-
boraſſe, vel etiã aliquãtiſper dubia pace victitaſſe.
Quid igit ait ex quo facta ſum corã eo quaſi pa-
cem reperiens. Atqui ſi cõſideres corã eo dixit, nõ
cũ eo. Cum illo eñ ſemꝑ pacifica nihilominus co
rã eo: vt pote afflicto, patiẽte & turpiter occiſo in
quietata eſt, exagitata eſt, grauiter afflicta eſt & ꝑ

cõmunes indignitatũ tolerantias ſociata. Sed eñ
ex ipſa reſurrectionis die qua deſiuit mortuo cõ-
dolere, & acerbius cruciari facta eſt virgo coram
reſurgẽte quaſi pacẽ reperiẽs & nõ pacẽ ſimplici-
ter videlicet cuius ęſtuaria vitę huiꝰ agitatio cõ
plementũ non recipit. Vnde & de dño propheta: q
poſuit fines tuos pacẽ. Poſuit quippe dñs miſeri
huius incolatus nõ principiũ, quia vitã auſpica K
mur a lachrymis nõ mediũ, quia militia eſt vita
hominis ſuꝑ terrã: ſed fines noſtros pacẽ princi-
piũ aut & mediũ quaſi pacẽ vt odore illius pelle-
cti & quaſi inęſcati declinantes a malo operemur
bonũ, inquiramuſq; ſtudioſius & acrius ꝑſequa
mur pacẽ ſupremã vere digneq; optabilẽ, cuius
pręludia atq; pręlibamẽta iamiã cognouimꝰ: quã
ſi legitime certauerimus, ſi laurea immarceſſibi-
li triumphoq; digna ſimus aliquãdo emeriti in-
ternã, externã, & ſupernã plenã atq; ꝑfectã ꝯſequẽ
mur, ponet eñ dñs fines noſtros pacẽ firmã per-
petuam & nulla ratione conuellendam.

Cap.XV.

Quid naſcente adhuc eccleſia populus cõmuni
ter ſentiret de virgine: quos vt ſublimius ſaperẽt
dei filius eleganter inſtruxit.

Vox populi fidelium.

VInea fuit pacifico in ea q̃ habet
pplos. Tradidit eã cuſtodibꝰ:
vir affert ꝑ fructu eiꝰ mille ar
gẽteos. ¶ Vox Chriſti. Vinea mea corã
me eſt. ¶ Vox fideliũ. Mille tui pacifici.

A ¶Peruigilem audiuimus ſpiritus ſancti curam
efficacemq; pro dei matre ſollicitudinẽ. Auguſtiſ
ſimã quoq; dei patris prouidẽtiam audiuimus.
Audiuimus poſtremo & virginis de collatis be=
neficijs virtutibus & gloria, gratias agentis, teſti
monium veritatis plenum. Nunc ſupereſt quid
illius tempeſtatis mortales poſtmodũ ſenſerint
ſub oculos reuocare: vt collatione vtrinq; facta
rerũ ſumma clarius elucescat. Ait itaq; Salomon
Vinea fuit pacifico ĩ ea quę habet populos, tradi
dit eam cuſtodib⁹. Hęc populi ſententia, hoc eius
de virgine iudicium cuius ſublimitatem & gra=
tiam (maternæ ſemper dignitatis habeatur exce=
ptio) aut nulli aut ad modum pauci nouerãt, ni
mirum de ſolius Chriſti ſublimitate & glorioſo
faſtigio inſtructi. Tunc enim euãgelizantiũ oĩm
vna mens erat atq; ſententia gloriam non virgi=
B nis aut cuiuſq̃ alterius, ſed tm̃ Saluatoris genti=
bus omnibus euulgare: vnde & baptizaſſe qđ mi
rũ eſt & miracula patraſſe in nomine eius pręci
pue legũtur. De hac itaq; Chriſti gloria plenius
edocti de virgine loquentes recte ſubiunxerũt: vir
affert pro fructu eius mille argẽteos. Profuerit
autẽ ſi moleſtum nõ eſt etiam hęc cũ ſuperiorib⁹
exponẽdo conferre. Querebatur ſpũs ſanctus dei
matrem populi æſtimatione vbera non habere,
eãq; ob cauſam plus ęquo tenuitatis & abiectio=
nis vulgo argui. Et populus vinea fuit pacifico
C vtiq; quaſi nunc nõ ſit, ſed ab edito æternæ vitæ
fructu ſterilis perſeueret. Ecce queadmodũ ſpiri
tualis fœcũditatis vbera in virgine non agnoſce=
bant. Cũ temporali corporaliq; partu ſemel edito
eccleſiæ capite nihilo ſecius enixu ſpirituali ora=

tione videlicet aſſidua & efficaciſſima interceſſio=
ne, meritis quoq; ac exemplari cõuerſatione eiuſ
dem capitis mẽbra nullos in dies nõ parturiret.
Sed prędicantẽ non cernebant neq; miraculis co=
ruſcantẽ: vnde & eos latuit partus hic myſticus
& vbera nequaq̃ illorum ſimilitudine manifeſta
ſed occulta valde. Quæ nihilominus inuicẽ ſi cõ=
poſueris ampliorem ꝓuenire fructum ac redũ=
dare per vitæ ſanctimoniam & iugem orationis
inſtantiam etiã ſecluſis miraculis & vocali prędi
catione q̃ illis excluſis ꝓueniat ꝑ miracula & prę
dicationẽ. Atqui iſtud olim vſquequaq; cõpertũ
non erat: vnde & pater diſponẽs omnia ſuauiter
ſic virginis glorię proſpexit: vt ſimul condeſcende
ret, cõſuleretq; populi ſimplicitati. Si oſtiũ eſt in
quit compingamus illud tabulis cedrinis, acſi di
cat quia orationis inſtantia & integerrima cõuer
ſatione plures gignit, & ad vitę melioris frugem
inducit, compingamus hoc eius oſtium tabulis
cedrinis: miraculis ſcilicet & patentioribus ſancti
tatis argumentis. Porro dixiſſe patris feciſſe eſt:
vnde & virgo recte ſubiũxit, ſiue de quondã acce=
ptis muneribus, ſiue de recentiore beneficẽtia ma
lis acceptũ iri. Et vbera mea ſicut turris ex quo
facta ſum coram eo quaſi pacẽ reperiens ait ipa,
at illi vinea fuit pacifico. Pacem corã pacifico re=
periſſe non abnuunt, immo & vineam eius fuiſ=
ſe ex ſingulari virtutum dignitate fatentur. Cæ=
terum hic pacifici nomine illũ intelligam⁹ opor= D
tet, qui eſt pax noſtra, qui fecit vtraq; vnũ & me
dium parietem macerię ſoluẽs inimicitias in car
ne ſua legem mandatorum decretis euacuans vt
duos cõdat in ſemetipſo vno nouo homine faciẽs

pacem: vt reconciliet ambos in vno corpore deo.
De iſto itaqꝫ loquẽtes vinea inquiunt fuit paciſi
co in ea quę habet populos, hoc recte ſi eſt dicerẽt
in ea nãqꝫ ciuitate quæ ciues habebat populũ Iu
dęorũ & imperantẽ ferebat, ac dominos agnoſce=
bat populũ Romanorũ: in ea inquã ciuitate ter=
ra & regione quę innumeras habuit virginũ my
riades ĩ tẽplo ſtudioſius adſeruatas: hęc vna pro
pter veritatẽ manſuetudinẽ & humilitatẽ q̃ im=
plet omnẽ iuſtitiã digna apparuit ex qua nobis
pacificus Chriſtus viuiradix & vitis vera ꝑ ſan
guinẽ torcularis ſuæ crucis & quæ in cælis ſunt
& quæ in terris pacificaturus prodiret: cuiꝰ nos
palmites eſſe poſſemus. hoc inquã vere ſi eſt dice=
rẽt: ſed enim dũ fuit dicũt, nũc matri dei eſſe ſpiri
tualis fœcũditatis vbera, nũc vineam dñi ſabaoth
gemmis turgẽtibus crebris luxuriare palmitibꝰ
ac fuſius expãſſis propaginibus augeri, errãtes
nõ intelligunt tm̃ abeſt, vt flore longe late ſua fra
grãtia venenoſa oĩa percellẽte ac fructu multipli
ci ornari, ditari, cõmẽdariqꝫ exiſtimẽt. Sed fallun
tur. Idcirco em̃ illud ſemen verũ viuiradicemqꝫ
ac vitã verã Chriſtũ, iãpridẽ accepit, vt gemmis
abũdantioribus inſignita palmitibus denſaretur
& a mari vſqꝫ ad finẽ orbis terrę protenſas mit=
teret propagines ſuas, ac demũ: vt flore odorife=
ro nequitias eliminaret ſerpẽtinas atqꝫ enecaret
& fructu immarceſſibili per infinita ſecula copio
ſius redundaret. Hactenus audiuimus vti po=
pulus virginẽ vbera non habentem aſſeuerauе=
rit occultius quidem, conformiter tamen omni=
no prout ſpiritus ſanctus quærendo ꝑmiſit: nũc
ſupereſt quẽadmodum paruulam dicat aduerte

re. Tradidit eam cuſtodibus inquiunt, an non E
paruula minuſqꝫ ſibi ſufficiẽs ac perinde nequa=
q̃ cęteris neceſſaria tibi videt̃ cui de cuſtode pro=
ſpicit? Talibus certe cuſtodes prouidet humana
prudẽtia. Atqui diuina ꝓuidentia non ita ſemꝑ
hacqꝫ de cauſa ni fallor impegerũt. Tradidit eã cu
ſtodibus inquiunt. Tradidit haud dubie primũ
pręſidenti in templo ſummo ſacerdoti. Deinde Io
ſeph, tum Ioanni ſeruandam ac poſtremo ſuper
nę patriæ ciuibus & ſpiritibꝰ angelicis ſolertius
cuſtodiendam deputauit: at non penitus ſicuti
paruulam & talium indigam: vt quid enim eiuſ
modi cuſtodes illi immobiliter neceſſarios arbi=
trabimur cui ſamaritanum illum hoc eſt latina
interpretatione cuſtodem ſcimus minime defuiſ
ſe qui de ea poſtmodum aſſerit dicẽs. Vinea mea
coram me eſt: ſed tradidit inquies, tradidit ſane,
cuſtodibus potius (ſi conſideres) q̃ vineę proſpi=
ciens, vt quæ poterat interius exteriuſqꝫ diuino
vallata pręſidio talibꝰ q̃ facillime caruiſſe, illis ni
hilominus in primis neceſſaria accederet ad vitæ
ſolatium, & ad gratię meritorũqꝫ omniũ cumu=
lũ & incrementũ. Tradidit eã cuſtodibus: vir af=
fert pro fructu eiꝰ mille argẽteos. Vide acrius cũ
protegendã nõ dederit ne diriperetur, cõculcaret̃
aut deperiret fructus eius vſqꝫ adeo ꝓcioſus, qd
quęſo aliud tãti fructꝰ nunq̃ perituram magnificẽ
tiã extollẽtes nitebant̃ q̃ vtriuſqꝫ cõpoſitiõe, vineę
dignitatẽ amplius ac ĩmoderatiꝰ eleuare? Acſi di=
cãt ꝓcioſus qdẽ fructus eiꝰ ac dignꝰ oĩno ꝓ quo
vadimoniũ ſimul & patrimoniũ deſerat̃: enimue
ro vinea ipſa ſemel edito hoc fructu nihil tale pro
feret amplius: ſed paruula eſt & vt alios fructus

promat humanæ ſolertiæ cuſtodieq; indiga re=
manſit.Hic procul dubio de virginis dignitate &
excellentia(vt cernere eſt) minus de Chriſti vero
ſublimitate & gloria excellẽtiſſime ſenſerũt, vtpo=
te ſuꝑ hac plenius eruditi. Vir inquiũt affert ꝓ
F fructu eius mille argẽteos:argẽteoꝝ millenario
tẽporaliũ bonorũ vniuerſitas delectabilis qdẽ &
oculis auribuſq; gratiſſima. at multo magꝭ q̃ ar
gẽti, aut ſonꝰ, aut ſplendor euaneſcẽs deſignatur,
quã vir & virtutis ſtudioſus, ac dñō audiens af
fert ꝓ fructu hoc ſuꝑ oẽs p̃cipuo. Sic eñi cuidam
ad fructꝰ iſtius cõſequutionẽ anhelãti dñs ait. Si
vis ꝑfectus eſſe, hoc eſt ſi vir haberi deſideras, va
de & vende oĩa q̃ habes & da pauperibꝰ. hoc fecit
Paulus, ꝗ oĩa vt ſtercora reputabat, vt Chriſtũ
lucrifaceret. hoc fecerũt apl̃i, ꝗ relinquẽtes omnia
Chriſtũ ſunt ſequuti. hoc fecerũt diſcipuli alij ꝗ
diuẽditis poſſeſſionibus p̃cia afferebãt ante pedes
apl̃oꝝ: inter quos nemo vir qcq̃ ſuũ eſſe dicebat,
ſed erãt illis oĩa cõmunia. Hoc deniq; faciũt cotti
die nõ pauci ꝗ dimiſſis patre, matre, & vxore fra
tribꝰ, ſororibꝰ, & ꝓpinqs parẽtibꝰ, oĩbꝰ affinibus
oĩbꝰ amicis, oĩbꝰ & bonis vniuerſis etiãnũ ſemet
ipſos abnegantes ſuaue dñi iugũ amplectunt, in
pauꝑtate & caſtitate, in obœdiẽtia & mãſuetudi=
ne, in charitate & hũilitate ꝑſeuerãtes. Vir affert
ꝓ fructu eius mille argenteos. Egregie omnino,
ſed cui diuina opitulãte gratia ſic agere licebit nõ
extollatur propterea, nec in immẽſum glorietur
quid enim habet qđ nõ acceperit? quid præterea
magnũ(ſi expẽdas) ꝓ illo temporaria deſerere qui
largitur ſempiterna, qui dimiſſa tẽporaria in cẽ=
tuplũ rependit, qui tandẽ & ſeipſum ſuperimpẽ=

dit. Poteſt etiã vitę ꝑfectio, ac bonorũ operũ mer
ces viriliter agendo, meditando, contemplando, & G
docendo cõquiſita ꝑ mille argenteos deſignari. Cę
terũ etſi diuerſis diuerſam, & ſingulis virtutum
actibus mercedẽ peculiarem poſſe rependi nemo
non nouit, vir nihilominus perpetuęq; virtutis
amator, vnum præſertim attendit, & qcquid me=
ritoꝝ eſſe poteſt, ſiue temporaliũ, ſiue ſpiritualiũ
moriens affert, vt vnum hũc fructũ vẽtris mer=
cedem accipiat. & recte per argenteos bonorũ ope
rũ retributio, ſicut per mille ꝑfectio deſignatur.
Merentibus enim & apud nos ex conducto labo=
rantibus appendere argentũ laboris mercedẽ ſo=
lemus qđ (ſicut merces) ſui precij ſplendore alle=
ctat & ſono ad viriliter agẽdũ inuitat. Vir affert
pro fructu eiꝰ mille argẽteos. ſi ex fructꝰ pręemi=
nẽtia vineã cõmẽdarẽt, & recte ſaperẽt, & plauſibi
liter loquerent, verũ ſequẽtiũ argumẽto, ac iudi=
cio colligit eos ſenſiſſe fructũ hunc ferme nõ am
plius virgini q̃ cęteris eſſe p̃ſentẽ. Hoc enim infici
as iturus dei filius idem fructus ventris ſequu
tus adiecit. Vinea mea corã me eſt, breuis ſermo H
ſed efficax atq; immenſi ſenſus. Dicebãt illi vinea
fuit: Chriſtus aũt vinea mea eſt. Pręterea veluti
exiſtimantes dñm vineę ſuę vix eſſe p̃ſentem dice
bant: tradidit eã cuſtodibꝰ. At ille corã me eſt, me
cuſtode tuta, meoq; vallata pręſidio. Sicq; paucis
verbis, verbũ abbreuiatum, & obiecta diluit &
qđ adhuc latebat(ſi nõ negligas) pandit. Vineam
eiꝰ olim fuiſſe virginem Mariã fatebantur, quan
do illum angelo nũciante viuiradicẽ accepit, quã
do illũ flore odorifero de radice Ieſſe aſcendente ſa
lutiferũ vitę fructum pariens edidit: quãdo editũ

fouit & maturū ad torcular vſqꝫ ꝑduxit. Enīuero tali fructu ſublato, qa aliū docēdo & miraculis excolendo virginē ꝓferre nō aduertebāt illius tunc eſſe vineam nequaꝗ̄ credebant. At ille vinea mea inqt corā me eſt: nimirū, cuius nouos fructus occultius ſuccreſcere cerneret cuiuſqꝫ optatū ꝓuētū, ſed ſecretū quotidie lętus ꝑciperet. Malleolū in primis caputqꝫ & totiꝰ eccl'iæ principiū ediderat (hoc illi ſolū nouerāt) tū eiuſdē capitꝭ mēbra quouſqꝫ caput Chriſtꝰ in illis formaret pietatis materne impēſiſſimis ſtudijs iugiter ꝑturiebat: hoc illi nō attendebant qđ nihiloſecius nō negligenter Chriſtus ipſe ꝑpendebat. Equidē ſeſe vineę huius viuiradicē vitā verā & fructū primariū fuiſſe mediocriter lętabat: at nihilominꝰ ſuos palmites exporrigi, ſed ꝓpagines illiꝰ miniſterio ꝗ̄ latiſſime extendi vehemētius exultabat vnde & ille: vinea mea corā me eſt, vtpote qui eius profectū ac fertilitatem (quod non illi) palmites quoqꝫ ac propagines flores & fructum, & quicqd aliud ſublimius ex ipſa in dies parabatur, magna cum ſpiritus hilaritate aſpiceret, quiqꝫ perpetuos eiꝰ redditꝰ præuideret: ac poſtremo qui gloriā qua patratis miraculis & clariſſimis virtutum monumentis diffamanda erat, ac poſteris cōmendanda non ignoraret. Sic eñ corā eo erat hæc vinea quā veluti paruulam ipſorum arbitratu nō reciperet. Sed contra ſicut magnam & vere ſublimē ſuper omnes beatorum ſpirituum choros eleuatam ſignis, & prodigijs ſeculis omnibus admirandam oſtentaret. Tum iſta enarrantem & ſuper his adorientem plura dei filium, ac ſingula expendere latius cupientem ſatiſfacturi repente

præueniunt. Vberrimo quippe verbi abbreuiati ſermone eruditi cœperunt mutata ſententia paulatim de illa magis ex dignitate & meritis ferre cēſuram, in primis iure ſolerterqꝫ conſiderantes, ꝗ̄ eſſet illa apoſtolis cæteriſqꝫ eccleſiæ columnis in precio: nimirum, quos frequentius de ſecretiori Chriſti incarnatione & ſimilibus, clam quidē, ſed efficaciter, & cū ingenti viuę vocis energia ſępius erudiret, ac plenius confirmaret. Ob hæc eñ (qđ eos non latebat) leguntur ad illius conſpectum alij non pauci ſicut ad Salomonem regina Saba audita tantę eruditionis & dignitatis famæ: vt ſapientiæ eius lumine fruerentur de remotiſſimis partibus ardentiſſime penetraſſe: quos dubium non eſt apprime ædificatos in moribus, & in fide confirmatos tam radioſi ſideris beneficio remeaſſe ad propria: dicunt ergo inducti authoritate & experimento compulſi. Mille tui pacifici I
& ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius. hic eorum ſermo iuxta tranſlationem noſtram ad virginem neceſſario dirigitur, ſed litera Hebraica melius. Mille inquit tibi pacifico, vt iam nemo vertat in dubium Chriſtum ſermonem eorum reſpicere de quibus diffuſius ſequēti capite diſſerere ipſo fauente poterimus.

Cap.XVI.

❡ Quęrit ppl's de tātę ꝟgīs ꝑmio īmēſo. ſ. dei filiꝰ re ſatiſfacturꝰ nō ꝟbo matrē vocat ad ſupna ibiqꝫ de aſſumptione ꝟginis in corpe & aīa plura.

Vox Fidelium.

Mille tui pacifici & ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius.

❡Vox Chriſti. Quę habitas ĩ ortis amici auſcultãt, fac me audire vocem tuã.

A

❡Stellarum amicũ lumen Solis lux multo vehementior non extinguit, abſorbet tamẽ reconditq; intantũ, vt ſimplicioribus perſuaderi facile non poſſit eas ꝑ diẽ ſicut de nocte claritudinis quicq̃ obtinere. Interdiu eſſe eaſdem in cælo perſuaderi ſtatim poſſunt. Sub die vero ceu per noctem lucentes exiſtimare protinus non valent. Sic quoq; ſol iuſtitiæ per euangelicæ prædicationis currũ mundo inuectus, vniuerſo primitiuæ & adhuc rudis ſimplicioriſq; eccleſiæ oculos ſuo ſplendore eatenus perſtrinxerat, vt nec lunã ipſam alioqui perfectam ac teſtem in cęlo fidelem illuceſcere ſentirent. Credebant ſane dei matrẽ & virtute magnã ac merito venerandã ad cælũ pertinere, & in illo tandẽ ſublimẽ debere conſiſtere gloria & honore coronatã. Sed enim actu fideles meritis ſuis eruditione & cõuerſatione ſancta illuminare eoſq; ad ſalutis portũ iugi ĩterceſſione trahere, tractos cõ

B

firmare, cõfirmatos perficere, & ad ſuperna tã efficaciter promouere nõ aduertebant. Enimuero elõgato tẽporis ꝓgreſſu, a fideliũ cordibus cœpit incrementis lunaris chriſtiparæ virginis fulgor latiſſime clareſcere, & noua diuerſarũ ſolennitatũ inſtitutione celebrari: ita & in primitiua eccleſia, ſubſtracta corporali filij eiꝰ Ieſu Chriſti ꝓſentia paulatim ĩ populis matrꝭ creuit deſideriũ: vtpote q̃ filiũ in terris nequaq̃ iã poſſent, vel matrẽ videret. Prius qdẽ latuit illa humilitate magna & lubens ceſſit filij ſui glorię præcellenti: verũ mundo ſeneſcente & refrigeſcente iam charitate, ne per

tẽpus filij gloria poſſet in fideliũ intimis pectoribus langueſcere, ſeſe pedetẽtim inſinuare, atq; irrepere animis fidelium curauit: nũc apl'os & reliquos aduẽtãtes de Chriſti incarnatione, & ſimili- C

bus inſtituens, nunc adhibitis animis erigens in tribulationibus conſtitutos, nunc in fide corroborans vacillabundos & periculo lubricę fidei affines, nunc athletas vngens & chriſti martyres futuros ad paſſionũ tolerantiã monitiõe oppido q̃ efficaci erectos & ſanctiſſima ſuaipſius interceſſione munitos cõfirmãs. Quibus tandẽ factũ eſt vt non iam veluti paruulã, & vberũ ſancto munere fraudatã iudicarẽt, per quã cũ apl'is & euãgeliſtis ſeſe edoceri cernerẽt, tã efficaciter & ſalubriter conſolari, cõfortari, vngi, & roborari. Inuiſere ergo mirari & obſeruare illam amplius cœperũt, vt (quoniam maiore compendio aliter non poterant) per matris patrociniũ peruenirent ad filiũ, & quem tepidiore forſan honorificentia accepiſſent præſentem, abſentem religioſius venerarent vel in matre. Aiunt ergo mille tui pacifici & ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius. Vide prudẽtiam, vide populi huius philoſophiam: meminerant patrẽ, meminerant & filium non negaſſe, ſed & ſpiritũſanctũ nequaq̃ conqueſtũ fuiſſe ſatis nouerant, quia vir afferret pro fructu eiꝰ mille argẽteos. Anſam itaq; ceu ex cõceſſo arripiũt de virginis dei matris prærogatiuis, meritis & gloria accuratius ſciſcitãdi. Coram te inquiunt hæc tua vinea cuius glorię conſummãdę totus incũbis, amplectimur, ſuſpicimus & admiramur. Atqui gloriæ eius quis erit modus? Certe mille tibi pacifico vel tui (ſi magis arrideat) eius pacifici &

ducenti his qui cuſtodiũt fructus eius.ipſi autẽ
quãtũ? Aduertebãt ſane infra Chriſtũ eſſe virgi=
nis meritũ quã iam nihiloſecius ſatis ſuperꝗ no
uerant prælatis omnibus(hos eñ fructuũ quos
dietim Chriſto virgo parturiebat,ꝓferebat,exhi
bebatꝗ cuſtodes appellant)eſſe ſuperiorẽ. Sed eñ
D cuius eſſet meriti plene non nouerant. Equidem
Chriſti ſolius eſſe mille ſiue hoc loco meritorum
plenitudinẽ & omnimodã ꝑfectionẽ intelligas,ſi=
ue vt afferantur mille,& pro eo mittantur tẽpo=
raria vniuerſa Chriſtum ęque reſpicere inficias
nemo ierit. Quippe qui deus ſit & homo cui:ſi=
cut meritorũ ſummã iure tribuimus,ita in illo
dũtaxat,& nõ in qualibet maxima creatura diui
nam maieſtatem merito debemus latria & domꝰ
noſtræ vniuerſa ſubſtantia(quã allatos mille ar=
genteos ſignare ꝓ̃dixímꝰ)oblata venerari. Cæterũ
cur prælatis ducẽtos dederint nequaq̃ eſt negligẽ
dum,primæ ad Timotheũ.v.Qui bene præſunt
preſbyteros duplici honore dignos haberi iuſſit
Apl's.Eñuero cũ vineę huiꝰ palmitũ fructus ſit
alius triceſimus, alius ſaxageſimꝰ aliꝰ cẽteſimꝰ.
Si fructus honoratior ꝓ̃latis fructuũ cuſtodi=
bus duplicetur,ducenti conſurgunt. Atqui tan=
dem virginis,q̃ tales fructus nullo nõ die partu
rit ꝓfert multiplicat confortat fouet & conſeruat
quę merces qđ ꝓ̃miũ? Illa ꝓ̃latos meritis vincit in
quiunt,ſed viciſſim a te ſuperatᷣ.qđ ergo illius ſit
ꝓ̃miũ q̃ futura gloria tu pande,q verã gloriã ſo=
lus ĩpẽdis.Sed ꝓ̃elegit Chriſtꝰ nodũ hũc rebꝰ ab=
ſoluere q̃ verbiſ.Vt qđ eñ verba?nã ſi oculus nõ
vidit,nec auris audiuit,nec in cor hoĩs aſcendit,
quę pręparauit deꝰdiligẽtibꝰ eũ,quonã pacto q̃ſo

fieri potuerit,vt audiẽtes caperẽt q̃ præparaue=
rat genitrici ſuę,& prę oĩbꝰ diligẽti. Ait ergo vir=
gini nõ ꝓp̃ľo,audiẽte tñ ꝓp̃ľo. Quę habitas in or
tis amici auſcultãt te fac me audire vocem tuam E
Imminente quippe mortis eiꝰ die credere piũ eſt
dei filiũ vel angelo nunciãte vel interna aut qua
placuit denũciatione matrẽ ſuã de ſuo trãſitu &
ſolẽni aſſumptione inſtruxiſſe. Itẽ ꝑueniſſe apl'os
& ex diſcipulis ac fideliũ multitudine nõ paucos,
quos ferũt ex diuerſis mundi partibus cõgrega=
tos migrãti affuiſſe, & more chriſtiano exequias
depoſitũ ſacratiſſimũ dei bonitate protinus reſu
mendũ ſepulchro cõdentes venerabiliter celebraſ=
ſe.Quę habitas in ortis inqt, vel hic agnoſce cre=
dẽtium profectũ,in quorũ pectoribꝰ apl'icæ ꝓ̃dica
tionis ſarculo ſtudioſius elaboratis ſacris bapti
ſmatis,& reliquorum ſacramentorum fontibus
irriguis diuerſis virtutum floribus perornatis
& redolentiũ meritorũ fructus multiformes ſũ=
ma cũ amœnitate ſpirãtibꝰ ꝟgo ſacratiſſima,& in
oẽs bñfica iamiã p famã & ęſtimationẽ ſublimio=
rẽꝗ honorifice reſidebat . Orti eñ ſunt qꝗ fideles
in qbꝰ certũ eſt,nihil vanũ,nihil infructuoſũ,ni=
hil inamœnũ ſalubriter reſidere, vel etiã in ortis
habitabat mater ſaluatoris:nimirũ q̃ tẽpus reſo
lutiõis ſuę ꝓ̃ſtolãdo ortũ ĩ quo captꝰ ẽ illũ quoꝗ
in quo ſepultꝰ eſt,& ſiľes quo forte viuẽs ſuꝰ fre
quẽtaſſet,ac dei filius ſępius inuiſeret: vel etiã in
ortis habitaſſe merito dicit nẽpe q̃ tametſi ĩ orto
lrę ſacrę ſcripturę, aut in orto anagogię rariꝰ in=
uenit:in orto tamen allegorię frequẽter,& in or=
to moralis intelligentiæ ſemper . Quis enim eſt
vel floſculus moralis puritatis quo illa ſuper

omnes redimita non effulgeat quis fructus quo
illa non locupleteť abundãtius.In orto hoc mul-
tę filię cõgregauerũt diuitias ſed illa ſupgreſſa eſt
vniuerſas , vel demũ in ortis habitãtem aſſeruit
cuius totam cõuerſationem nouerat eſſe in cęlis.
Paradiſus enim ortus dicitur, affectu tm̃ ortum
hũc inhabitabat prius:nunc, vt & corpore inha-
bitet, magnificentius inuitat. Nec te moueat, ꝙ
F in hortis dicit cum vnus ſit paradiſus. Eſſe nãq;
multas manſiones in domo patris ſui teſtat⁹ eſt
dñs,de quibus & nunc loquens ait:quæ habitas
in ortis amici auſcultant te.Hic per amicos illos
intellige qui errabundã ouem perditamq; inue-
nienti,& cũ gaudio reportãti gratulati ſunt. vel
etiam patres virginiſq; ipſius progenitores,qui-
bus ad ſupernę glorię culmen euectis,ſicut ami-
cis inæſtimabiles regni cęleſtis diuitias notas fe
cerat:ſic enim de Abraham ſcriptum legimus,ꝙ
amic⁹ dei appellat⁹ eſt:& de Iacob:Iacob dilexi&c.
Salomonẽ quoq; amabilem dño vocatũ ſcimus,
eo ꝙ diligeret eũ deus.Hi ergo cũ alijs nõ paucis
patriarchis & prophetis,ſacerdotibus,pontifici-
bus,iudicibus,& regibus cũ populi vere Iſraeli-
tici vniuerſa multitudine virginis operiebantur
aduentũ laudãtis & de propria ſublimatione nec
non de ſua & omniũ ſalute gratias agẽtis vocem
mirũ in modum audire geſtiẽtes. Hi demum &
hic amici vocãtur qui p̄dicanti dño & dicẽti:vos
amici mei eſtis ſi feceritis quę ego pręcipio vobis
audientes fuere,vnde & eorũ cãdidatus exercitus
numero nõ paruus iamiã cęlicas pręoccupaue-
rat manſiones. Hi inquã omnes deuoti veniẽtes
ſuę dominę & omniũ reginę ſuaues laudũ modu

los audire ſupra q̃ credi poteſt, cupiebãt nimirũ
qui lętitiæ ſuæ & exultationis partem non modi-
cam abeſſe cognoſcerẽt q̃diu illa defuiſſet. Sed enĩ G
quid mirũ quæſo te,videri cuiq̃ debet ſi virginis
pręſentiam,& eius vocem audire tanto cum fer-
uore ac pia auiditate ſitiebant,quando & ipſe do
minus maieſtatis ſimili deſiderio ſed affectu lon
ge diſpari & multo maiori æſtuabat? Sic enim
ait,fac me audire vocem tuam,acſi dicat:illi expe
ctant,illi auſcultant,illi te audire deſiderãt, quia
amant:mihi vero qui illorum in te amorem infi
nitis pręcurro ſtadijs;qui te ardẽtius amplexus
ſum,ac excellentius honoraui , fac primũ inten-
das oportet.Dixiſti enim.dilectus meus mihi &
ego illi: quæ veriſſime loquuta es , rebus perfice,
fac me audire vocem tuam.Sed forte quęres quę
nam eſt iſta vox tam canora tam dulcis & illece
broſa omniq; harmonica modulatione & ſuauita
te ſuperior,cuius deſiderio ſic tenetur dei filius?
Enĩuero de ſupernam ciuitatem inhabitãtibus
ſcriptum eſt: beati qui habitant in domo tua do
mine in ſecula ſeculorum laudabunt te. Laudãt
igitur omnes ſancti dominum . Siquidem quẽ-
admodum nulli ſanctorum tanta ſuppetit lau-
dũ materia , tanta facultas,tanta voluntas, tan-
ta peritia,quãta virgini:Ideo iure credendus eſt
dominus huius vnius laudibus puris & perfe-
ctiſſimis ſuper omnium aliorum iubilos & præ
conia delectari.laudant ſinguli quantũ volũt, vo
lunt autem quãtũ poſſunt,ſed nullus ita poteſt:
vt illa quã natura & gratia,priuilegia, virtutes
& merita extra omnis purę creaturę areã conſti
tuunt,vt atteſtantibus viris eruditis ac ſanctis

dubium non ſit eam ſolam , inter ſuperbeatiſſi-
mam trinitatem & puras creaturas hierarchiā
H conſtituere ſpecialem. De primis illis cęleſtis Hie
ruſalem ciuibus ſcriptum eſt , quia omnes ſunt
adminiſtratorij ſpiritus in miniſterium miſſi
propter eos qui hæreditatē capiunt ſalutis, quos
nihilominus eatenus inter ſe diſcretos eſſe virtu
te ac meritis differentes certum eſt : vt vna hie-
rarchia omnes capere non poſſit quātominus cū
illis complectetur & virginem quæ domina oīm
creaturarum eſt, cælorum regina præcellentiſſi-
ma. Siquidem inter ſeruum & dominū, inter re-
ginam & ancillam dignitatis longe maior diſpari
litas inuenitur q̄ inter ſeruum & ſeruū & inter
ancillam & ancillam. Sed ad rem. Quę habitas in
ortis amici auſcultant, fac me audire vocem tuā.
hic ni fallor proprie quidem ſed obſcure ac reli-
gioſiore inuolucro innuuntur, quæ pia creden-
tium fides & doctorum caterua non contemnen
da virgini tribuit emigranti. Cum enim ait quæ
I habitas in ortis videtur ſenſum omnem doloris
excludere, eſt enim locus voluptatis ortus non
doloris: vt enim de primo carptim dicamus par
erat valde: vt qui mortuos ſuſcitauit, infirmos
ſanauit, languidos curauit, matrem ſe vocante, ſe
pręſente ſuo migrantem imperio ab omni dolore
immunē ſeruaret : ne cuiꝰ animā doloris gladiꝰ
in paſſione dū mortē eius ſuā fecit, ac filij vulne-
ra in ſeſe reuerberauit atrociſſime trāſfixerat du
plici cōtritione dolor iteratus in morte ſua cōte-
reret immerentē, & ab omni peccato prorſus ex-
torrē. Deinde quid magnū dño ſi hoc impertire-
tur matri q̄d virginis cuſtodi cōceſſit: obdormiſ

ſe em̄ dicit̄ diſcipulus ille quē diligebat Ieſus, vir-
go virginis cuſtos: vt corruptiōis neſcius, ita &
doloris? immo quid eximiū ſi illud matri ꝯceſſit
deꝰ filius q̄d decrepitis nōnullis cernimus natu
ra iuuāte ꝯceſſum? Deficiūt em̄ ac rebus hūanis
decidūt tales, doloris corporalis ferme exptes po
tius q̄ moriunt̄. Enimuero nullus eoꝝ ęſtiman
dus eſt vel meliori cōplexiōe, vel moderatiori re-
gimine, aut corpore magis eucratico fuiſſe q̄ vir
go hæc cuiꝰ trāſitꝰ licet tēpus a natura ꝯſtitutū
pręuenerit: credit̄ tñ hoc illi & multo ampliꝰ di-
uino munere ꝯceſſum q̄d ętas maturior natura
ſatagēte nō negaſſet. Sub hęc ſi martyrū nō pauci
teſtimoniū illis ꝑhibente ſua cōſciētia in ſpū ſan-
cto exultātes, pœnas alioqui duriſſimas & peni-
tus intolerabiles nō ſenſerūt, quāto probabilius
eſt virginē ſpū ſancto & gratia plenā aīo cōtēplā-
tē vnde exiret, quo ꝑgeret , quos p̄ſentes cerneret
& quos vię comites haberet, ita exultaſſe de vnige
niti filij ſui dñi noſtri Ieſu xp̄i & apoſtolorū ſup
norū ciuiū, & ſanctorū oīm feſtiua p̄ſentia, vt ſi
quid forte doloris obrepſiſſet nullū eiꝰ ſenſū prę-
potēte gaudio ꝑciperet. Poſtremo ſi quoſdā certū
eſt de tormēto ad tormētū morientes trāſire, per
oppoſitū & de gaudio in gaudiū migrare quoſdā
nullo modo eſt negādū. Cui autē iſtud q̄ſo te, re
ctius q̄ dei matri ꝯceſſum credemus? Recte ergo
dictū eſt q̄ habitas ī ortis nimirū q̄ ex ortoꝝ deli
cijs citaret̄ ad ortū ꝑpetuo vernātē. Amici inquit
auſcultāt. Ecce ſecundū. Pręſente etem̄ xp̄o ap̄lorū K
choro vallata & ſanctoꝝ agminibꝰ necnō angeli-
cis ſtipata p̄ſidijs moriēs dęmonē nō vidit aīam
rapere cupientē. Nimirum cui facta ſit contrito

capite illius venenato terribilis ſicut caſtrorum
acies ordinata. Sed enĩ quę inimicis vſquequaq̧
terribilis p̃dicatur: q̃ amabilis q̃ gratioſa & deſide
rabilis eſſet amicis, immo ipſi amicorũ omnium
regi Chriſto vocem grauem inimicis gratã ami=
ci audire impenſius cupienti declaratur, cum di
citur: Fac me audire vocem tuam. Vocem ve=
L ro philoſophi diffiniunt ſonum eſſe ex ore anima
lis naturalibus inſtrumentis formatum: vt vi=
deri haud iniuria poſſit hic tertiũ inſinuaſſe: il=
lam, ſcilicet, in corpore aſſumptam: vt quę pater=
nam noxã concepta neſciuit, mortua paterni op=
probrij nequaq̃ particeps fieret, & quę corruptio
nem virtute magna euaſerat viuens non incur=
reret moriendo. Ac poſtremo ne ſanctum domini
quod totũ eſt de virginis ĩmaculato corpore ex=
ciſum exiſtimaretur vidiſſe corruptionem, & ſi
non in ſe certe vel in matre.

Cap. XVII.

¶ De deſiderio virginis ad cælum tendẽtis
deq̧ ꝓphetijs, ac figuris eius aſſumptio=
nem adumbrantibus.

Vox Marię.

FVge dilecte mi & aſſimilare ca
preæ hinnuloq̧ ceruorum, ſu=
per montes aromatum.

A ¶ Paulus nihil ſibi cõſcius diſſolui mirũ in mo
dũ cupiebat & eſſe cum Chriſto: vt dubium non
ſit dilectam cum dilecto, ſpõſam cum ſponſo, ma
trem cum filio eſſe multo ardentius peroptaſſe.
Quãto igiť gaudio p omnia delibutã viſcera ar=

bitrari cõuenit vnde, quo, quomodo, cumq̧ qui=
bus profectura eſſet & in ſeculũ permãſura con=
tẽplantẽ. Olim vti dño placuerat ꝑmanere in car
ne propter nos ęqui boni cõſuluit, nunc autẽ in=
ſtructis apoſtolis corroboratis in fide martyri=
bus, & fidelibꝰ omnibus legitime cõfirmatis vbi
dñi cognouit voluntatẽ, vbi inuitantẽ filiuꝫ, vbi
pręſtolantes angelos & ſanctos oẽs expectãtes in=
tellexit, vbi a corruptionis opprobrio a dæmonũ
terriculamẽtis & ab omnimodo dolore ſecurã ſe
ſe migraturã peruidit, nihil cauſatur, moras ne=
ctit nullas, ſed magna animi alacritate q̃d hacte=
nus dilatum nouerat nõ ablatum, maturari de
ſiderat. Fuge ĩquit dilecte mi & aſſimilare capreæ B
hinnuloq̧ ceruorũ, iam illi cũctatio om̃is ac mo
ra grauis eſt. Cũq̧ oſculum illud quo accepto il=
lam nullus deſpiceret huius exilij, haudquaq̃ mi
nime dubitaret, hinc protinus fugiendũ cohorta
tur. Quę inquit per te hinnulum ceruoꝝ, cerui
prophetę, oculorũ acumine ſp̃uali percelebres &
caprea ſynagoga ꝑficienda in terris perſpexere cõ
ſummata nõ dubitamus. Fuge ergo & quę ſuper
montes aromatũ te morãtur perficiens aſſimila
re capreę hĩnuloq̧ ceruorũ. Caprea vt ſupra me C
mini ſynagoga & cerui ꝓphetę haud iniuria nũ=
cupãtur. E re eſt igiť quid ſuꝑ montes aromatũ
de xp̃o futurum p̃ſignauerit caprea, quidq̧ pręvi
uiderint ꝓphetę, cognoſcere. Enimuero ſi vniuer
ſim accipiendũ eſſet. Illic oẽs fouet Chriſtꝰ in pa=
ce, in ſecuritate, in requie opulenta, malorũ timo
re ſublato. Quod futurũ ſynagoga ſub vite ſua
& ficulnea quieſcẽs rege Salomone p̃luſit. prędixe
rãt & prophetę fore aliquãdo vt paſcat dñs oues

ſuas in montibus Iſrael in riuis & in cunctis ſe-
dibus terræ:in paſcuis vberrimis in quibus re-
quieſcerent,in hęrbis virentibus & ſecure dormi-
rent, in ſaltibus nimirũ quas poſuiſſet in circui-
tu collis ſui in benedictionem,& ſuſcitaſſet ſuper
eas paſtorem vnum qui paſceret eas ſeruũ ſuuꝫ
Dauid.Atqui vt generatim loquutam putemus
pręſens locus & materia ſubiecta non admittũt,
q̃uis nullus addubitet pro omnium ſalute ſolli-
citam(quæ eſt ipſius in vniuerſam humanitatis
ſobolem inoccidua benignitas) migrantem virgi-
nem fuiſſe:ſed propoſito ſeruiẽdum. Quid itaqꝫ
caprea iſta ſuper montes aromatum matri im-
penſurum Chriſtum pręſignarit, quidve de hac
præuiderint prophetæ ſpecialiter exacteqꝫ eſt re-
quirendum.Hoc enim credenda eſt virgo ſancta
petiuiſſe:vt ſcilicet quod de ipſa decedente ſuper
montes aromatum implendum ſynagoga deli-
nearat perageret , ſimulqꝫ prophetarum vatici-
nia rebus impleret, ſic eñ ait. Fuge dilecte mi &
aſſimilare caprę hinnuloqꝫ ceruorum ſuꝑ mon-
D tes aromatum.Montes aromatum cælos accepi-
mus ſuper quos nihil fœtidum,nihil impurum
aut immundum reſidet : ſed omnifarię purita-
tis quaſi ingens quædam baſilica ,charitatis fer-
uor & virtutum omnium mira viget fragran-
tia,ſupra quos in virginis aſſumptione non hin-
nulo capreæ,ſed ipſi capreæ aſſimilatus eſt domi-
nus :quando ſacrariũ ſuũ & arcã in qua ipſe ve-
rũ mãna tabulę teſtamenti & virga directiõis no-
uem menſium intercapedine latitauit in corpo-
re, & anima glorioſam,conuocato omni Iſrael, &
exultante deduxit in Hieruſalem cum iubilo, &

in ſancta ſanctorum permanſuram conſtituit ex
qua, per quã & propter quã reſponſa daret,& do-
na largiretur hominibus: ſic enim Paralipome-
non.xv. tota ſynagoga concurrente factum legi-
mus.Igitur Dauid & oẽs maiores natu Iſrael
& tribuni ierunt ad deportandum arcam fœde-
ris domini de domo Obededom cum lætitia ma-
gna:& poſt pauca. Dauid autem erat indutus
Ephot lineo vniuerſuſqꝫ Iſrael deducebat arcam
fœderis domini cum iubilo & ſonitu buccinę &
tubis,& cymbalis,& nablis,& citharis concrepan-
tes:attulerunt igitur arcam domini & conſtitue-
runt eam in medio tabernaculi quod tetenderat
ei Dauid & obtulerunt holocauſta pacifica co-
ram domino:cũqꝫ compleſſet Dauid offerens ho-
locauſta & pacifica benedixit populo in nomine
domini, & diuiſit vniuerſis per ſinguios a viro
vſqꝫ ad mulierem tortã panis & cætera.Idẽ pror-
ſus etiamnũ Salomonem iũctis filijs Iſrael cum
ſacerdotibus & Leuitis. tertij Regum octauo ca-
pite præſignaſſe certum eſt cum dedicata domo
domini introduceret arcam:in quibus omnibus
glorioſa virginis aſſumptio,ita graphice articu-
latimqꝫ,& quaſi in arcę emblematis exarata con-
ſpicitur, vt ſic agentem cum matre dominum
capreæ aſſimilatum extra omnem ambiguitatis
aleam nemo phas non habeat intueri.Verum le-
beride cęcior aliquis obganniet, dũtaxat virginis
animam in qua Chriſtum virgo benedicta & ꝑ-
fectius concepit,& diutius conſeruauit hac in re
in arcę ſymbolo adumbratam fuiſſe non etiã cor-
pus quod glorificatum cum anima ſimul aſſum-
ptum fide non recipit.Sed enim etiam ſi per arcã

ſolam animam contendat intelligi, nihil conficiet:
cæcitatem quippe eius palam arguit ſcriptura,
quæ cum arca (per quā animā intelligit) ſimul &
vectes ei⁹, in ſancto ſanctorū vſq; hodie fuiſſe te-
ſtatur dicens. Cūq; eminerent vectes & appare-
rent ſummitates eorū foris ſanctuariū ante ora
culum non apparebant vltra extrinſecus qui &
fuerunt ibi vſq; in pręſentem diem: vectes quip-
pe ex lignis cethim imputribilibus & auro mun
diſſimo vndiq; verſum bracteati corpus virgi-
nis hoc loco ſignificant a quo (ſicut per vectes ar-
ca) ſancta dei matris anima ſtudioſiſſime fereba-
tur. Porro teſtatus Moyſes arcam domini auro
mundiſſimo intus & foris bracteatam fuiſſe &
apoſtolus arcam teſtamenti in ſanctiſſanctorū
extitiſſe circumtectam ex omni parte auro, quid
aliud quęſo in coniecturę ſcrutinio reliquere, ni-
ſi dei matrem in corpore & anima glorioſam nō
in manufacto tabernaculo, ſed in ſanctis conſiſte
rę æterna redemptione inuentis. Quod Apocaly
pſis. xj. multo limpidius protulit Ioannes dicens
Et apertum eſt tēplum dei in cælo & viſa eſt ar-
ca teſtamenti eius in templo eius: vt obloquen-
tium inuidia non obſtante citra impietatem cre
dere iam liceat virginem in corpore & anima du
ce vero Salomone reſidere in cęlis glorioſam vir
tute magna, & poteſtate perornatam: quæ enim
in domo domini ſupplicantibus, & ſuſpiranti-
bus ad eam precatus eſt Salomon: hodie etiam
maiora a patre ſpirituum matri ſuę impetraſſe
dominū merito crediderim, vt poſthac nullū ad
E eā cōuerſum fruſtratū iri vnꝙ̄ cōtingat. Enīuero

vel paucis quēadmodū in hac glorioſiſſima ma-
tris ſuę aſſumptione dominus hinnulū ceruorū E
præſtiterit expendendum eſt. Per ceruos pro-
phetas deſignari iam prædiximus quorum hin-
nulus Chriſtus, quia eorum filius, de quo pro-
phetaſſe ꝙ̄plurima, immo pœne infinita paſſim
ſcripturarum oſtēdere eſt: hinnulo itaq; eorum
ſimilis merito perhibet cū ſeſe talē exhibet qualē
ipſi præſagiuere futurū. Futuram autem præ-
dixerat hanc virginis aſſumptionem regius pro
pheta in corpore & anima celebrandam, cum di-
cebat. Surge domine in requiem tuam, tu & ar-
ca ſanctificationis tuæ. Nec eſt cur hic aliquis
per arcam Chriſti humanitatem myſtice ſigna-
ri contendat, eſſet enim in dictione nugatio: cum
enim non niſi ſecundum humanitatem ſurrexe-
rit dominus & hoc propheta ſatis ſuperq; expreſ
ſerit dicens, Surge tu: adijciendo & arca ſancti-
cationis tuę haud dubie nugaretur. Eſt itaq; ar
ca hæc ſanctificationis, non eius humanitas ſed
virginis corpus ex quo humanitas, & in quo ceu
in arca clauſus nouem menſibus requieuit: qđ F
putreſcere non oportuit vel ob hoc maxime:
quia ex eo corpus Chriſti ſanctum, quod ante nō
viſurum corruptionem, idem propheta prædixe
rat. ne igitur ſanctum domini corruptionis qcꝙ̄
in ſeſe admiſiſſe ſomniares ęquū fuit, & virginis
corpus ab ea prorſus alieniſſimum diuinæ mu
nificentiæ officio maternæ gratiæ & gloriæ pręſti
to conſeruari. Hinc idem propheta haud vulgari
certe cum fidutia: eleuata eſt inquit magnificētia
tua ſuper cælos, & alibi. aſtitit regina a dextris
tuis in veſtitu deaurato: circundata varietate,

& Abachuc, Sol & luna ſteterũt ĩ habitaculo ſuo & vt vnico verbo ſummã faciam, myſtica alia in numera adduci poſſunt in virginis laudẽ & gloriam, niſi diutius protractum funiculum tędioſa prolixitas claudendum ſuaderet. Fatuum enĩ eſt de illius immarceſſibili corona & gloria nihil hęſitantes moleſto ſuperfluoq; ſermone atterere. Supplices potius dei matrem ac virginem venerantes, & deum in virgine ex toto corde tota anima mente tota, ac viribus omnibus colentes, laudantes, & admirantes adeamus cum fidutia ad thronum gratiæ, vt miſericordiam cõſequamur & gratiã inueniam⁹ in auxilio opportuno. Amẽ.

Finis, Deo gratias immortales, ac virgini in ſecula ſeculorum. Amen.

¶Habes itaq; lector Candide, opus quidem nouitiũ, ſed eruditum & multa lucubratione editum, acriſq; examinis trutina penſitatum, nec vulgari cribro excuſſum, Ioãnis Pici Monachi Carthuſiani Vallíſuiridis ad muros Pariſieñ. in quo paucula, vel pręcipiti opera, inuerſa, vel poſt impreſſionem acrius examinata ſic ſunt reponenda.

Fol.iij.pag.ij.li.xxvij.attende & fac ne moreris.
Fo.xiij.pag.j.linea.xvj.data in terroribus.
Folio.xvj.pagina.j.li.v.tuorũ ſup vinũ deuoto.
Fo.xxvj.pag.j.li.xiiij.& is qui vt nullum.
Fo.xxviij.pag.j.lin.pœnult.etiam angelus.
Fo.xxxj.pa.j.lin.xj. penetralib⁹ & abi ratiocinio.
Fo.xxxij.pag.j.lin.ij.& non potero.
Fo.lv.pagina.iij.lin.xxx.modicã afferebat ne ſicut in corporali.
Fo.lxix.pa.j.li.vij.& infernũ ex vna parte.
Fo.lxxxviij. pagina.j.linea.xxx. perdocent integri & immoti grani.
Fo.xcv.pag.ij.linea.xxvij.non ex ęquo.
Fo.cxviij.pagina.ij. linea.x. Et angelicam tutelã ac propugnationem.

¶Hoc genus, forſan alia, ſed paucula, & quę diligentem lectorem parũ remorent, offenderis: ſed boni cõſules, agnoſcens pie humanũ eſſe errare. Vale.
Ex typographia Io[illegible]
ad ſextũ Calen[illegible]